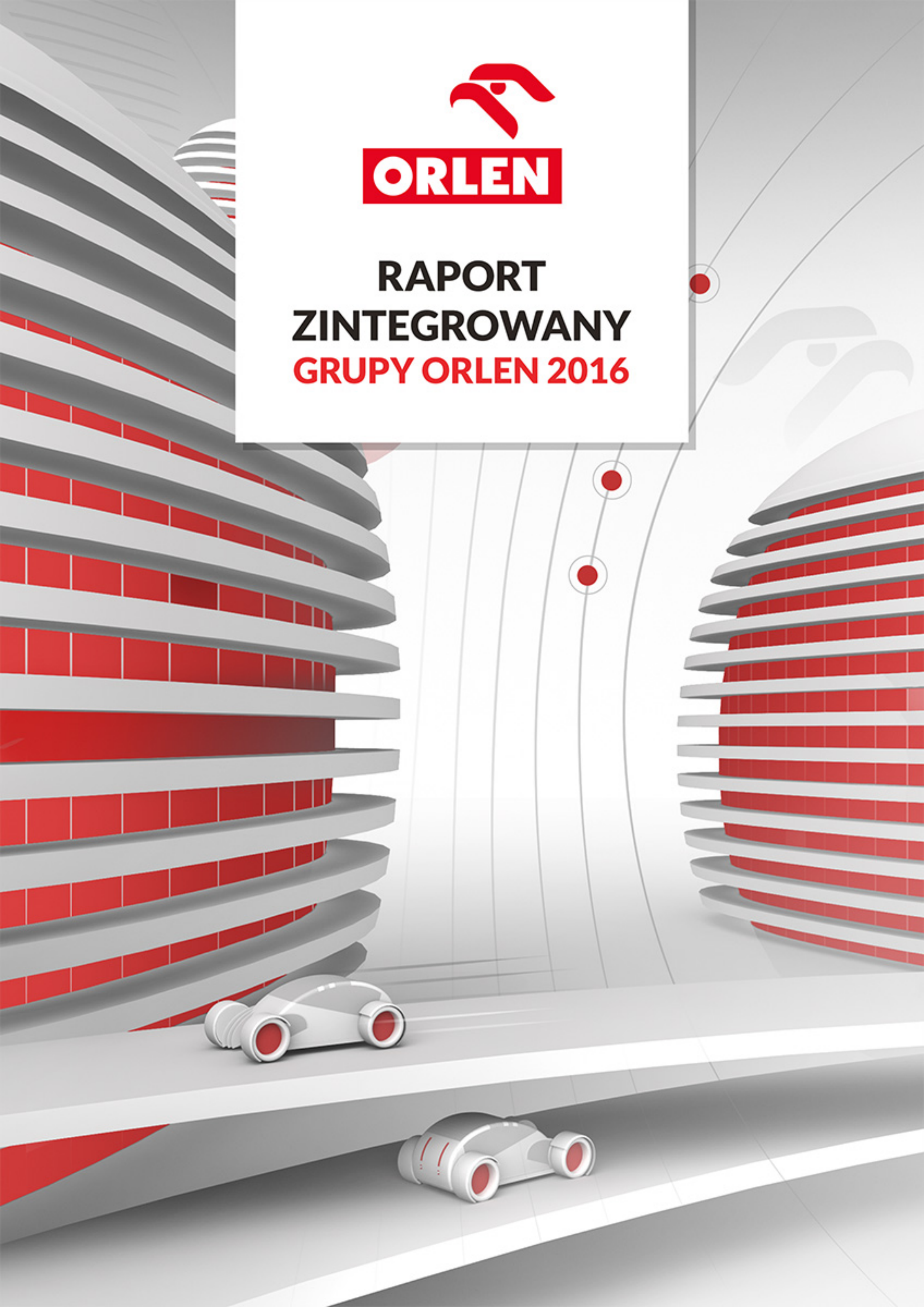

ORLEN

**RAPORT
ZINTEGROWANY
GRUPY ORLEN 2016**

Spis treści

1. Grupa ORLEN i otoczenie	
1.1. List Prezesa Zarządu PKN ORLEN S.A.	4
1.2. Grupa ORLEN 2016	
1.2.1 Grupa ORLEN 2016	8
1.2.2. Akcjonariat i Akcje	21
1.2.3. Model Biznesowy	26
1.2.4. Struktura Grupy ORLEN	28
1.2.5. Jak Budujemy Wartość	31
1.2.6. Nasze Produkty, Usługi i Marki	32
1.2.7. Nasze Rynki	35
1.2.8. Zintegrowany System Zarządzania	36
1.2.9. Wartości i Zasady Postępowania	39
1.3. Nasze Otoczenie	
1.1.3.1. Nasi Interesariusze	43
1.1.3.2. Otoczenie Makroekonomiczne	45
1.1.3.3. Otoczenie Rynkowe	47
1.1.3.4. Otoczenie Regulacyjne	60
1.1.3.5. Dostawcy i Klienci	71
1.1.3.6. Otoczenie Społeczne	75
1.4. Nasz Raport	81
2. Ład Korporacyjny	
2.1. List Przewodniczącej Rady Nadzorczej	94
2.2. Ład Korporacyjny w PKN ORLEN	96
2.3. Komunikacja z Rynkiem Kapitałowym	98
2.4. Znaczne Pakiety Akcji	101
2.5. Specjalne Uprawnienia Akcjonariuszy	103
2.6. Walne Zgromadzenie w 2016 roku	104
2.7. Organy Nadzorujące i Zarządzające	106
2.8. Polityka Wynagrodzeń	117
3. Ryzyka i Szanse	
3.1. Zarządzanie Ryzykiem	120
3.2. Szanse	125
4. Nasza strategia	
4.1. Realizacja strategii w latach 2014-2016	128
4.2. Strategia Rozwoju na lata 2017-2021	133
4.3. Realizacja Zamierzeń Inwestycyjnych	137
4.4. Monitoring Strategii	138

4.5. Perspektywy Rynkowe w 2017 roku	139
5. Wyniki Finansowe	
5.1. Komentarz Zarządu do wyników finansowych za 2016 rok	141
5.2. Skonsolidowane sprawozdania	145
5.3. Podstawowe informacje	157
5.4. Dane segmentowe	163
5.5. Noty objaśniające i pozostałe informacje	166
5.6. Opinia i raport niezależnego biegłego rewidenta	274
5.7. Orlen w liczbach	275
6. Nasza działalność w 2015 roku	
6.1. Badania i rozwój technologiczny	291
6.2. Segment Downstream	295
6.3. Segment Detal	322
6.4. Segment Wydobycie	337
6.5. Funkcje korporacyjne	343
7. Zrównoważony Rozwój	
7.1. Outlook CSR 2017+	344
7.2. Realizacja strategii CSR	349
7.3. Pośredni wpływ ekonomiczny	357
7.4. Różnorodność i Równość Szans	365
7.5. Odpowiedzialny Pracodawca	368
7.6. Bezpieczeństwo Pracowników i Podwykonawców	385
7.7. Odpowiedzialność środowiskowa	407
7.8. Odpowiedzialność wobec Klientów	453
7.9. Odpowiedzialność wobec Dostawców	463
7.10. Odpowiedzialność za Produkt	467
7.11. Społeczeństwo	481
7.12. Nagrody i Wyróżnienia	491
8. Outlook 2017+	495
9. Kontakt	504
10. Słownik	507

Grupa ORLEN i Otoczenie

List Prezesa Zarządu

Szanowni Państwo, Drodzy Akcjonariusze,

Istotnym czynnikiem sukcesu firm branży rafineryjno-petrochemicznej, takich jak Grupa ORLEN, jest umiejętne wykorzystanie zmian otoczenia ekonomicznego i rynkowego, nie tylko w kategorii maksymalizowania zysku, ale również konsekwentnego wzmocnienia siły finansowej oraz pozycji konkurencyjnej firmy. Podsumowując miniony rok możemy śmiało powiedzieć, że wszystkie te cele udało nam się zrealizować. Co więcej, znalazło to potwierdzenie w ocenie rynku – 21 listopada 2016 roku, po raz pierwszy w historii, PKN ORLEN stał się najbardziej wartościową spółką na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. W kolejnych latach zamierzamy kontynuować rozwój Koncernu czego potwierdzeniem są ambitne cele ogłoszonej w grudniu ubiegłego roku Strategii Grupy ORLEN na lata 2017-2021.

Wojciech Jasiński

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny PKN ORLEN S.A.

Znaczący wpływ na wyniki oraz działalność Koncernu miała globalna sytuacja rynkowa oraz otoczenie makroekonomiczne. W 2016 roku baryłka ropy Brent kosztowała średnio niecałe 44 dolary, o 17% mniej niż w 2015 roku i najmniej od 12 lat. Niższa była również marża downstream, głównie ze względu na obniżenie marż na benzynie i produktach petrochemicznych. Utrzymująca się niska cena ropy stała się katalizatorem pozytywnych rezultatów i możliwości rozwoju. Dotyczy to naturalnie spółek, które odpowiednio wcześniej zdywersyfikowały źródła

przychodów i mogły w pełni wykorzystać warunki rynkowe, jak właśnie PKN ORLEN. W ostatnim kwartale 2016 roku istotnie zmieniła się sytuacja na rynku krajowym, umożliwiając pełne wykorzystanie przewag przez przedsiębiorstwa działające legalnie w obrocie paliwami. Wdrożone regulacje prawne przyczyniły się do znacznego ograniczenia szarej strefy w tym obszarze, co przełożyło się na wzrost konsumpcji oleju napędowego w Polsce.

Wypracowany w minionym roku zysk EBITDA LIFO z wyłączeniem wpływu odpisów aktualizujących majątek trwały na poziomie 9,4 mld zł jest najwyższym w historii Koncernu. Łączne wolumeny sprzedaży Koncernu wzrosły o 2%, w czym rekordowa sprzedaż paliw stanowiła 10 miliardów litrów. Trzeba pamiętać, że w ciągu roku wyniki Koncernu zostały obciążone postojami remontowymi, w tym m.in. instalacji Steam Crackera w czeskim Litwinowie.

W segmencie Downstream kontynuowane były główne projekty rozwojowe, mające na celu wzrost efektywności aktywów produkcyjnych w ramach Grupy ORLEN. Na rynku czeskim w 2016 roku zainaugurowano jeden z najbardziej wyczekiwanych projektów inwestycyjnych, który istotnie wzmocni pozycję Grupy ORLEN na chemicznym i petrochemicznym rynku w Europie Środkowej - instalację polietylenu (PE3). W fazę realizacji weszła także jedna z kluczowych inwestycji petrochemicznych Koncernu, budowa Instalacji Metatezy w Płocku. Do kluczowych projektów inwestycyjnych, które poprawią efektywność obszaru Downstream należy również zaliczyć zainicjowany już na początku 2017 roku projekt budowy instalacji Visbreakingu. Efektem tej inwestycji będzie pogłębienie przerobu ropy naftowej w płockim zakładzie, a także podniesienie dostępności operacyjnej rafinerii. W 2016 roku kontynuowane były prace związane z budową dwóch największych gazowych elektrociepłowni w Polsce - we Włocławku (463MWe) i Płocku (596 MWe). Jednocześnie podjęte zostały działania w kierunku zwiększenia samowystarczalności energetycznej stacji paliw. Prowadzony był pilotaż instalacji modułów fotowoltaicznych na obiektach Koncernu, którego wyniki są obiecujące i poddawane są obecnie analizom. W fazie wstępnej pozostaje projekt zainstalowania na stacjach paliw turbin wiatrowych, który ma stanowić kolejny krok we wdrażaniu ekologicznych technologii.

W 2016 roku Grupa ORLEN utrzymała pozycję regionalnego lidera w obszarze sprzedaży detalicznej. Nasza sieć stacji paliw odnotowała 1,4 mln dziennie transakcji z rekordowym wynikiem 1,8 mld zł na poziomie zysku EBITDA. Koncern rozwijał ofertę pozapaliwową, a na koniec roku łącznie na rynkach macierzystych funkcjonowało blisko 1691 punktów Stop Cafe i Stop Cafe Bistro, w tym 1500 w Polsce, 168 w Czechach i 23 na Litwie. W ramach strategicznych założeń trwały prace nie tylko nad rozbudową conceptów gastronomicznych, jak i sklepów. W ramach nowych założeń strategicznych - silnej orientacji na klienta i tworzeniu unikalnych doświadczeń zakupowych przewidywane jest uruchomienie w tym roku 130 punktów w nowym formacie gastronomicznym Stop.Cafe oraz handlowym O!Shop.

Otoczenie makroekonomiczne, a szczególnie ceny ropy naftowej utrzymujące się na niskim poziomie determinowały działania Koncernu w obszarze Wydobywania. W ramach realizowanych przez Grupę ORLEN projektów wydobywczych łączne zasoby gazu i ropy (2P) wzrosły w 2016 roku z 97 mln boe do ok. 114 mln boe na koniec 2016 roku. Na przestrzeni minionego roku kontynuowane były również prace na polskich koncesjach. Na bazie podpisanego listu intencyjnego z PGNiG rozpoczęto wiercenie kolejnych otworów poszukiwawczych w Wielkopolsce. W ramach samodzielnych projektów ORLEN Upstream rozpoczął prace wiertnicze m.in. w Małopolsce. Ogłoszona pod koniec roku Strategia Koncernu przewiduje dla tego segmentu rozwój w formule ostrożnej kontynuacji prac w celu zwiększenia poziomu produkcji i wielkości

zasobów 2P.

Ambitne plany rozwojowe udało się wdrażać przy utrzymaniu stabilnej sytuacji finansowej. W 2016 roku nie tylko obniżony został poziom długu i dźwigni finansowej netto, ale także konsekwentnie dywersyfikowano źródła finansowania. W tym czasie PKN ORLEN, poprzez spółkę zależną ORLEN Capital AB z sukcesem wyemitował euroobligacje na kwotę 750 mln euro. Największa emisja korporacyjnych euroobligacji o ratingu inwestycyjnym trafiła również do obrotu na Rynkach Catalyst GPW.

W ubiegłym roku zadbaliliśmy także o bezpieczeństwo dostaw surowców, co ma znaczenie dla bezpieczeństwa dostaw paliw w Polsce. Koncern znacząco wzmocnił strukturę dostaw, m.in. przedłużając na kolejny rok kontrakt na dostawy ropy z Saudi Aramco. Podpisany został również nowy kontrakt z MERO regulujący poziom stawek za przesył ropy oraz kontrakt z chorwackim Jadranski Naftovod na transport ropy naftowej do czeskich rafinerii rurociągami Janaf. Aneksowano także umowy z Rosneft i Tatneft na dostawy surowca do czeskich rafinerii Koncernu. W zakresie dostaw paliwa gazowego zabezpieczone zostały potrzeby Koncernu na kolejne 5 lat na bazie długoterminowej umowy z PGNiG.

W Czechach kluczowe było wprowadzenie w fazę realizacji największej instalacji petrochemicznej - PE3. Inwestycja zwiększy wykorzystanie instalacji etylenu i umożliwi głębszą integrację produkcji petrochemicznej i rafineryjnej w Grupie Unipetrol. W ramach procesu optymalizacji struktury aktywów Grupy ORLEN w Czechach, spółki Benzina i Ceska Rafinerska połączone zostały z Unipetrol RPA, przy czym druga transakcja została sfinalizowana już na początku bieżącego roku. Z kolei dla lepszego dostosowania do bardzo wymagającego i konkurencyjnego rynku oraz otwarcia na nowe wyzwania biznesowe do Grupy Unipetrol w ramach akwizycji wewnętrznej, trafiła Spolana, która wcześniej funkcjonowała w strukturach ANWIL.

W ubiegłym roku bardzo dobre wyniki wypracowała Grupa ORLEN Lietuva, która wykorzystała korzystną sytuację makroekonomiczną, pracowała praktycznie przy pełnym wykorzystaniu mocy produkcyjnych i zdecydowanie w ostatnich latach poprawiła efektywność. Mamy jednak świadomość, że rafineria w Możejkach jest szczególnie wrażliwa na wahania czynników makroekonomicznych, dlatego nasze wysiłki koncentrowały się na przygotowaniu jej na trudniejsze czasy.

W celu jeszcze bardziej elastycznego reagowania na wyzwania związane z otoczeniem rynkowym, prowadzone były procesy konsolidacyjne w ramach Grupy ORLEN. W 2016 roku sfinalizowana została transakcja sprzedaży spółki ORLEN Transport.

Działania w zakresie sprzedaży aktywów, które pozostają poza obszarem działalności podstawowej Koncernu mają na celu wzrost wartości Koncernu w perspektywie długoterminowej.

Na przestrzeni 2016 roku Koncern wzmocniał kulturę korporacyjną wspierającą innowacyjność. W ramach realizowanych działań PKN ORLEN uruchomił internetową platformę współpracy i wymiany wiedzy z zakresu nowych rozwiązań technologicznych pod nazwą „Innowacje, Startupy”. Z kolei zakończony w 2016 roku globalny konkurs crowdsourcingowy, w ramach którego poszukiwaliśmy rozwiązań odzysku i zagospodarowania niskotemperaturowego ciepła, cieszył się dużym zainteresowaniem innowatorów z całego świata. Obecnie pracujemy nad uruchomieniem projektów na styku energetyki i detalu, które umożliwią zwiększenie samowystarczalności energetycznej stacji paliw. Jednocześnie testowane są pilotażowo

rozwiązania z zastosowaniem naturalnych rozwiązań, jak bakterie pochłaniające przemysłowe zapachy, czy algi, z których można uzyskać biokomponenty do paliw.

Strategia Koncernu przyjęta w grudniu 2016 roku to odpowiedź na dynamiczne zmiany w otoczeniu zewnętrznym, zarówno w kontekście gospodarczym, jak i społecznym, czy rozwoju nowych technologii. Wyznaczone zostały kierunki strategiczne na kolejne 5 lat i bardziej szczegółowe cele finansowe na lata 2017-18. Plany są ambitne - zarówno w kategorii zysku, jak również inwestycji - ale realne. W latach 2017-2018 na inwestycje Koncern planuje przeznaczyć średniorocznie 5,4 mld zł z czego: 3,7 mld zł na segment Downstream, 0,6 mld zł na segment Detalu oraz do 0,8 mld zł na Wydobycie. W tym okresie, zgodnie z założeniami średnioroczna wartość EBITDA wg LIFO wyniesie 8,8 mld zł. Grupa ORLEN ma silną pozycję zarówno rynkową jak i finansową dlatego nasza strategia do 2021 roku nie jest rewolucją, gwarantuje natomiast stabilny wzrost.

Posiadany kapitał ludzki postrzegamy jako kluczowy czynnik do dalszego, stabilnego rozwoju, dlatego Ludzie stanowią niezmiennie jeden z filarów strategii Koncernu. Realizacja codziennych zadań przez wszystkich pracowników Koncernu determinuje rynkowy sukces Grupy ORLEN. Dziękując za ten wkład, chciałbym również podziękować Członkom Rady Nadzorczej za wsparcie w realizacji strategicznych założeń i budowie siły Koncernu.

Integralną częścią strategicznego planu rozwoju Grupy ORLEN jest społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR). Realizując nasze cele biznesowe zawsze pamiętamy, że wzrost wartości przedsiębiorstwa powinien być zgodny z interesami otoczenia, w którym funkcjonujemy oraz opierać się na zrównoważonym i odpowiedzialnym korzystaniu z zasobów. Głównym celem działań CSR prowadzonych przez Grupę ORLEN jest tworzenie wartości zarówno dla spółek Grupy, jak i jej Interesariuszy. Najwyższe standardy etyczne, społeczne i środowiskowe nie są jedynie kodeksowymi zapisami, ale stanowią fundament naszych codziennych działań.

Budując długotrwałe, pozytywne relacje ze wszystkimi naszymi Interesariuszami już po raz trzeci opracowaliśmy raport roczny w formule zintegrowanej, łączącej dane finansowe z pozafinansowymi aspektami działalności. Raport został przygotowany zgodnie z wytycznymi International Integrated Reporting Council (Międzynarodowej Rady Raportowania Zintegrowanego) i Global Reporting Initiative (Światowej Inicjatywy Sprawozdawczej), wersja G4.

Zapraszam Państwa do lektury Raportu.

Wojciech Jasiński
Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
PKN ORLEN S.A.

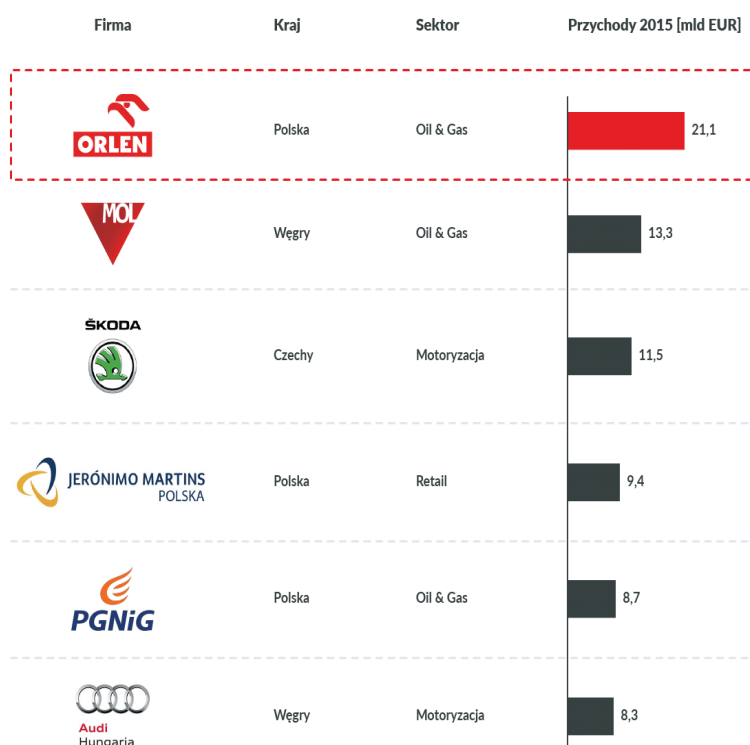
Grupa ORLEN 2016

PKN ORLEN wraz ze spółkami tworzącymi Grupę ORLEN jest międzynarodowym koncernem paliwowo-energetycznym, największą firmą w Europie Środkowo-Wschodniej oraz jedyną polską spółką notowaną w prestiżowym rankingu największych firm świata Fortune 500.

Koncern dysponuje nowoczesnymi, zintegrowanymi aktywami zdolnymi do przerobu ponad 30 mln ton różnych gatunków ropy rocznie, a sprzedaż detaliczna prowadzona jest z wykorzystaniem największej w regionie Europy Środkowo-Wschodniej sieci ponad 2700 nowoczesnych i stacji paliw. Oferta Grupy ORLEN to ponad 50 najwyższej jakości produktów petrochemicznych i rafineryjnych sprzedawanych w ponad 80 krajach. W ramach rozwoju energetyki, finalizowane są dwa projekty elektrociepłowni gazowo-parowych opartych na kogeneracji we Włocławku i w Płocku, a w obszarze wydobywania Koncern dysponuje własną bazą zasobów ropy i gazu (2P), które na koniec 2016 szacuje się na blisko 114 mln boe.

W 2016 roku Koncern osiągnął najwyższą kapitalizację na Giełdzie Papierów Wartościowych i nieprzerwanie od kilku lat uznawany jest za najcenniejszą markę w Polsce, wycenianą na poziomie 3,9 mld zł. PKN ORLEN jest także jedyną w regionie firmą, która otrzymała już czwarty raz z rzędu prestiżowy tytuł The Most Ethical Company, przyznawany przez amerykański Ethisphere Institute.

Największe firmy w Europie Centralnej*

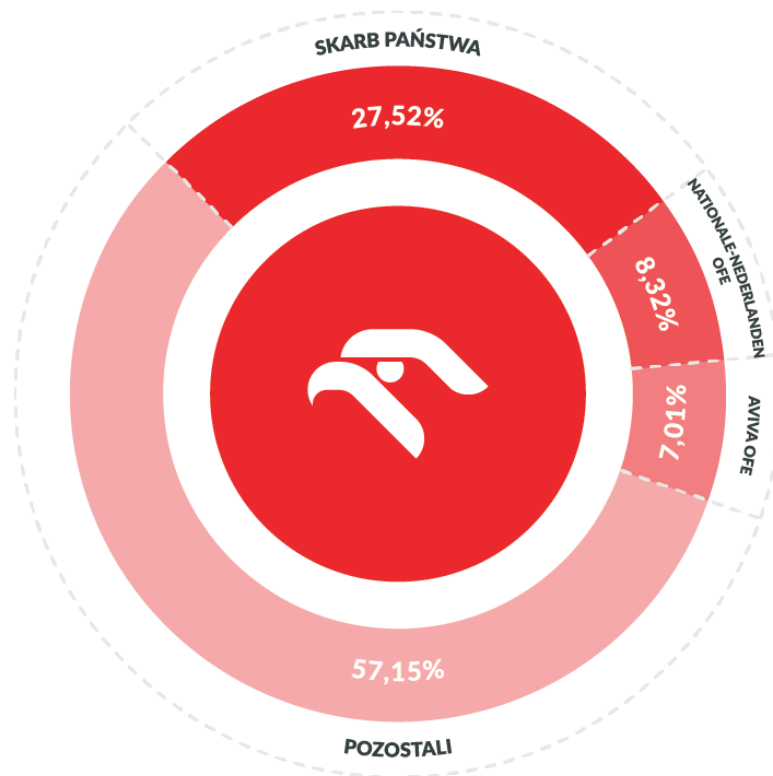

* Źródło: Raport Central Europe Top 500, Deloitte

Struktura Akcjonariatu PKN ORLEN¹

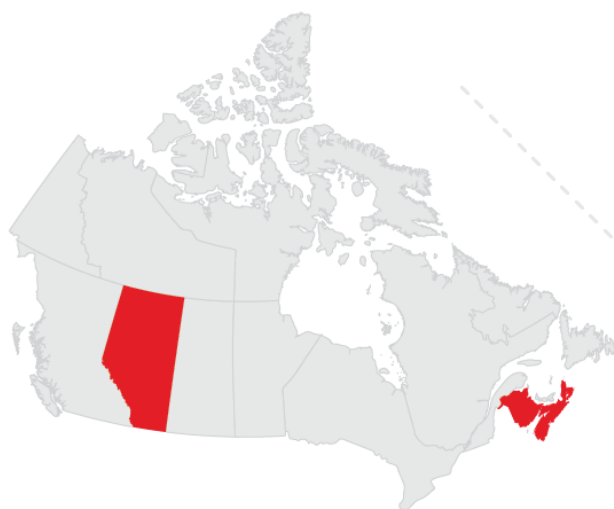
- od 1999 roku notowana na GPW
- Indeksy: WIG, WIG20, WIG30, WIG-Poland, WIG-PALIWA, RESPECT Index
- Kapitalizacja rynkowa na koniec 2016 roku - 36,5 mld PLN

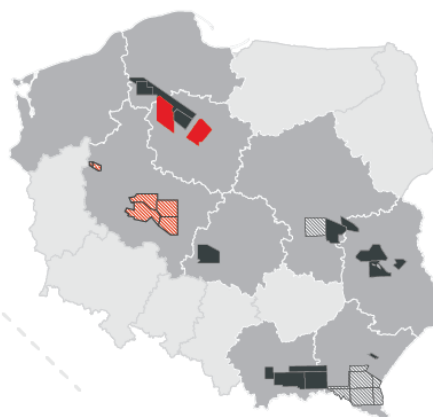
¹⁾ Zgodnie z informacjami z Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKN ORLEN z dnia 24 stycznia 2017 roku

Segment Wydobywie

KANADA

POLSKA

PROJEKTY
POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZE
W POLSCE I KANADZIE

PONAD
114 mln boe¹
ŁĄCZNYCH ZASOBÓW 2P²ROPY I GAZU

13,6 tys. boe/d
ŚREDNIEGO WYDOBYCIA W 2016
ROKU

¹⁾ ang. barrel of oil equivalent - baryłka ropy naftowej

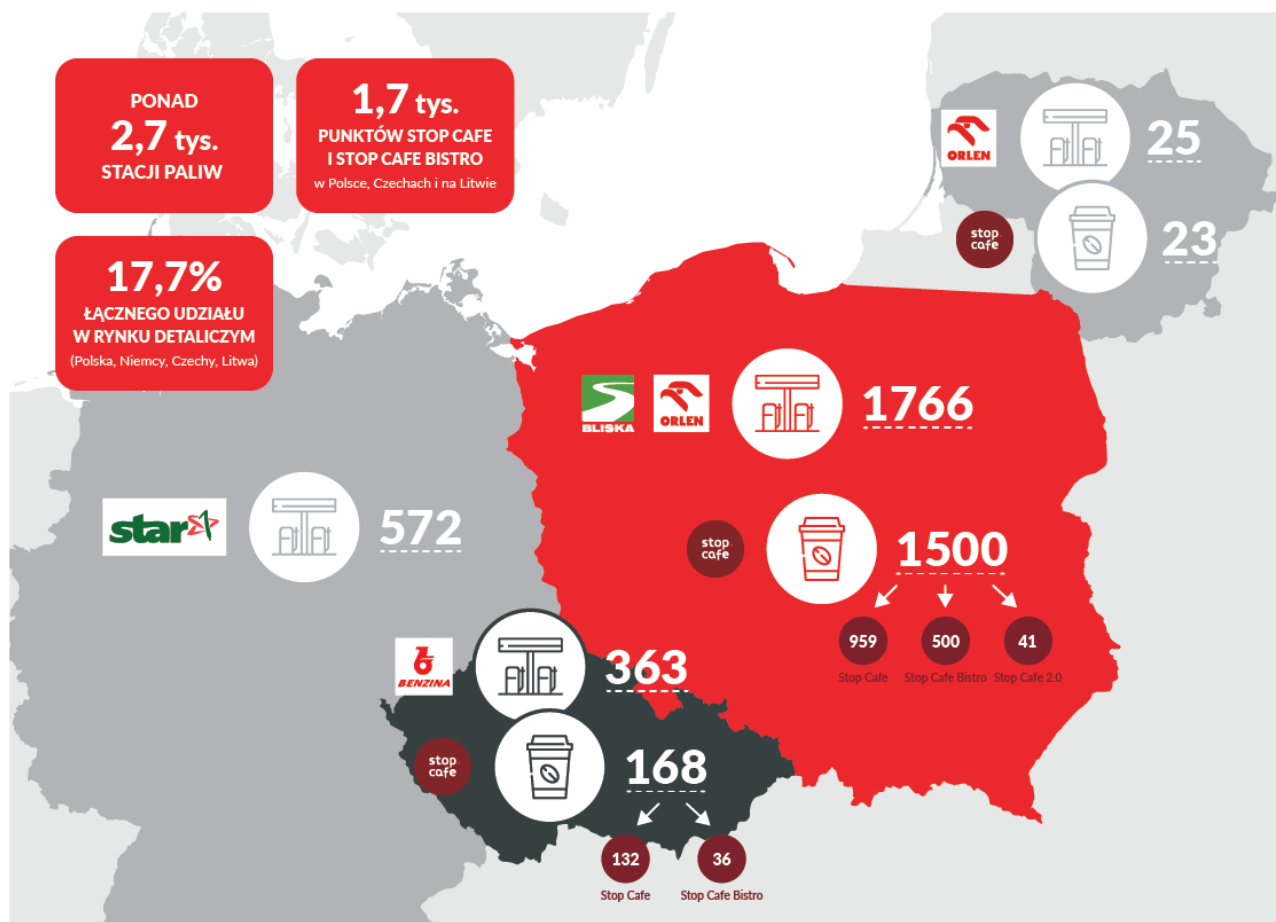
²⁾ Zasoby pewne i prawdopodobne

Segment Downstream

³⁾ Rafineria Paramo nie prowadzi przerobu ropy naftowej

Segment Detal

Kluczowe dane 2016 roku

9,4 MLD PLN*

Rekordowy wynik EBITDA LIFO

1,8 MLD PLN

Rekordowy wynik EBITDA segmentu Detalu

5,7 MLD PLN

Rekordowy zysk netto

- Przychody ze sprzedaży - 79,6 mld PLN
- Rekordowe wolumeny sprzedaży - 39,5 mln ton
- Rekordowa sprzedaż paliw na poziomie 10 mld litrów
- Rezerwy ropy i gazu (2P) - 114 mln boe**
- Przerób ropy naftowej - 30,1 mln ton
- Wypłata dywidendy za 2015 rok - 0,9 mld PLN / 2,00 PLN na akcję
- Rekomendacja Zarządu dotycząca wypłaty dywidendy za 2016 rok - 3,00 PLN na akcję
- Wartość marki ORLEN 3,9 mld PLN według rankingu dziennika „Rzeczpospolita”

*Dane przed odpisami aktywów w wys. 0,2 mld PLN, w tym głównie: 0,3 mld PLN odwrócenie odpisu na aktywach rafineryjnych Unipetrol, (0,1) mld PLN ORLEN Upstream w Polsce i aktywa ORLEN Oil

**Ang. barrel of oil equivalent – baryłka ekwiwalentu ropy naftowej

Wiecej informacji: [ORLEN w liczbach](#)

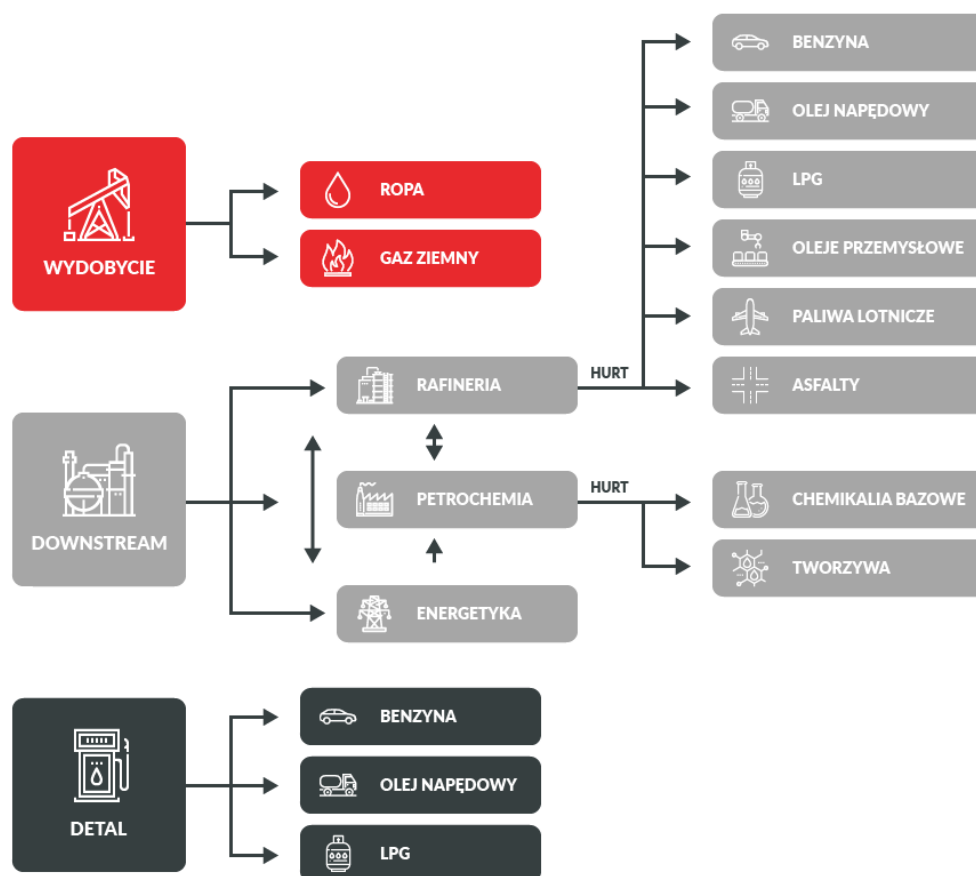

TOP 10 produktów pod względem przychodów ze sprzedaży

	mIn PLN
OLEJ NAPĘDOWY	34 078
BENZYNA	20 446
CIĘŻKI OLEJ OPAŁOWY	2 317
LPG	1 905
JET A-1	1 802
PTA	1 571
ETYLEN	1 159
OLEJ OPAŁOWY LEKKI EKOTERM	1 139
ASFALTY	1 101
POLICHLOREK WINYLU	996

Schemat powiązań między segmentami

Najważniejsze wydarzenia w 2016 roku

STYCZEŃ

- Ogłoszenie przez Unipetrol, czeską spółkę Grupy ORLEN przejęcia 68 stacji paliw będących częścią czeskich aktywów koncernu OMV

[Czytaj więcej >>](#)

- Pierwsze megawaty z bloku gazowo-parowego PKN ORLEN we Włocławku w sieci krajowej [Czytaj więcej >>](#)
- Uruchomienie Bloku Gazowo-Parowego o mocy 463 MWe we Włocławku / pierwsze megawaty w sieci krajowej [Czytaj więcej >>](#)
- Zmiany w składzie Rady Nadzorczej PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)

LUTY

- Pilotażowy montaż modułów fotowoltaicznych na jedenastu stacjach paliw w Polsce należących do PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)
- Zmiany w składzie Zarządu PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN po raz piąty z rzędu w elitarnym gronie firm certyfikowanych tytułem Top Employer Polska [Czytaj więcej >>](#)

MARZEC

- Podjęcie przez Zarząd PKN ORLEN uchwały z rekomendacją dla Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w sprawie podziału zysku za 2015 rok (2,00 PLN na akcję) [Czytaj więcej >>](#)
- Rozpoczęcie przez PKN ORLEN pilotażowego programu telewizji technologicznej na terminalu paliwowym oraz wprowadzenie technologii RFID (Radio Frequency IDentification) do ustalania lokalizacji wagonów [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN po raz trzeci z rzędu wyróżniony prestiżowym tytułem The World's Most Ethical Company [Czytaj więcej >>](#)

KWIECIEŃ

- Rozstrzygnięcie pierwszego globalnego konkursu

crowdsourcingowego PKN ORLEN, zainicjowanego przez polską firmę na najlepsze rozwiązania technologiczne pozwalające na efektywny odzysk i zagospodarowanie niskotemperaturowego ciepła z kolumn destylacji [Czytaj więcej >>](#)

- Zawarcie porozumienia przez spółkę Unipetrol z czeskim operatorem rurociągów, spółką Mero, w sprawie nowych stawek za przesył ropy naftowej rurociągiem [Czytaj więcej >>](#)

MAJ

- Potwierdzenie przez Fitch Ratings długoterminowej oceny kredytowej dla PKN ORLEN na poziomie BBB- z perspektywą stabilną
- Podpisanie umowy przez PKN ORLEN i Saudi Aramco na dostawę ropy naftowej do rafinerii Koncernu [Czytaj więcej >>](#)
- Zawarcie przez PKN ORLEN i PERN listu intencyjnego dotyczącego wypracowania optymalnego rozwiązania poprawiającego efektywność zaopatrzenia aglomeracji warszawskiej w paliwa [Czytaj więcej >>](#)

CZERWIEC

- Podpisanie przez PKN ORLEN aneksu do umowy z Rosneft Oil Company na dostawy ropy naftowej na potrzeby czeskiej spółki Unipetrol [Czytaj więcej >>](#)
- Emisja 7-letnich korporacyjnych euroobligacji na Rynkach Catalyst GPW przez szwedzką spółkę zależną PKN ORLEN - ORLEN Capital AB [Czytaj więcej >>](#)
- Inauguracja przez czeską spółkę Unipetrol budowy nowej instalacji polietylenu (PE3) w czeskim

zakładzie produkcyjnym w Litvínovie

[Czytaj więcej >>](#)

- Podpisanie przez PKN ORLEN i PKO Bank Polski listu intencyjnego w zakresie uruchomienia wspólnej oferty dedykowanej dla klientów stacji ORLEN [Czytaj więcej >>](#)
- Uruchomienie nowego systemu płatności mobilnych mFlota, umożliwiającego płatność za paliwo bezpośrednio przy dystrybutorze na stacjach paliw należących do sieci PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)
- Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)
- Powołanie Rady Nadzorczej PKN ORLEN na nową kadencję [Czytaj więcej >>](#)

LIPIEC

- Zawarcie przez PKN ORLEN aneksu do umowy na budowę elektrowni gazowo-parowej we Włocławku z Konsorcjum firm General Electric i SNC-LAVALIN POLSKA [Czytaj więcej >>](#)
- Podpisanie przez PGNiG oraz spółkę wydobywczą z Grupy ORLEN, ORLEN Upstream, listu intencyjnego o współpracy w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania węglowodorów na nowych obszarach w Polsce [Czytaj więcej >>](#)
- Połączenie spółek ORLEN Upstream Sp. z o.o. (Spółka Przejmująca) z siedzibą w Warszawie z ORLEN Upstream International B.V. (Spółka Przejmowana) z siedzibą w Amsterdamie [Czytaj więcej >>](#)

SIERPIEŃ

- Podpisanie umowy przez PKN ORLEN i ELEKTROBUDOWĘ na projektowanie, dostawy oraz budowę w systemie „pod klucz”

Instalacji Metatezy w Zakładzie
Produkcyjnym w Płocku

[Czytaj więcej >>](#)

- Podwyższenie przez Fitch Ratings krajowej oceny kredytowej dla PKN ORLEN z oceny „A-(pol)” na „A(pol)”

[Czytaj więcej >>](#)

WRZESIEŃ

- Zawarcie przez PKN ORLEN i PGNiG kontraktu na sprzedaż paliwa gazowego do Grupy Kapitałowej ORLEN w Polsce [Czytaj więcej >>](#)
- Zmiany w składzie Rady Nadzorczej PKN ORLEN [Czytaj więcej >>](#)

PAŹDZIERNIK

- Rozpoczęcie wydobycia gazu ze złoża Karmin w Wielkopolsce przez spółkę FX Energy z segmentu wydobywczego PKN ORLEN i PGNiG [Czytaj więcej >>](#)
- Wznowienie procesu produkcyjnego w rafinerii w Kralupach po awarii instalacji krakingu katalitycznego (Fluid Catalytic Crac) [Czytaj więcej >>](#)

LISTOPAD

- Podpisanie przez Unipetrol kontraktu na transport ropy naftowej rurociągiem Janaf z chorwackim Jadranski Naftovod [Czytaj więcej >>](#)
- Przedłużenie kontraktu z Saudi Aramco na dostawy ropy naftowej do rafinerii Koncernu w Polsce, Czechach i na Litwie [Czytaj więcej >>](#)
- Testy innowacyjnej technologii oczyszczania powietrza z lotnych związków organicznych na terenie zakładu produkcyjnego PKN ORLEN w Płocku [Czytaj więcej >>](#)

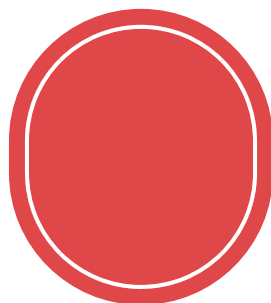
GRUDZIEŃ

- Ogłoszenie strategii rozwoju PKN

ORLEN na lata 2017-2021

[Czytaj więcej >>](#)

- Zakup ropy naftowej przez PKN ORLEN od Irańskiej Narodowej Kompanii Naftowej [Czytaj więcej >>](#)
- Podpisanie przez PKN ORLEN aneksu do umowy z firmą Tatneft Europe AG na dostawy ropy naftowej do czeskiej rafinerii w Litvinovie [Czytaj więcej >>](#)
- Uruchomienie internetowej platformy współpracy i wymiany wiedzy z zakresu nowych rozwiązań technologicznych „Innowacje, Startupy” [Czytaj więcej >>](#)

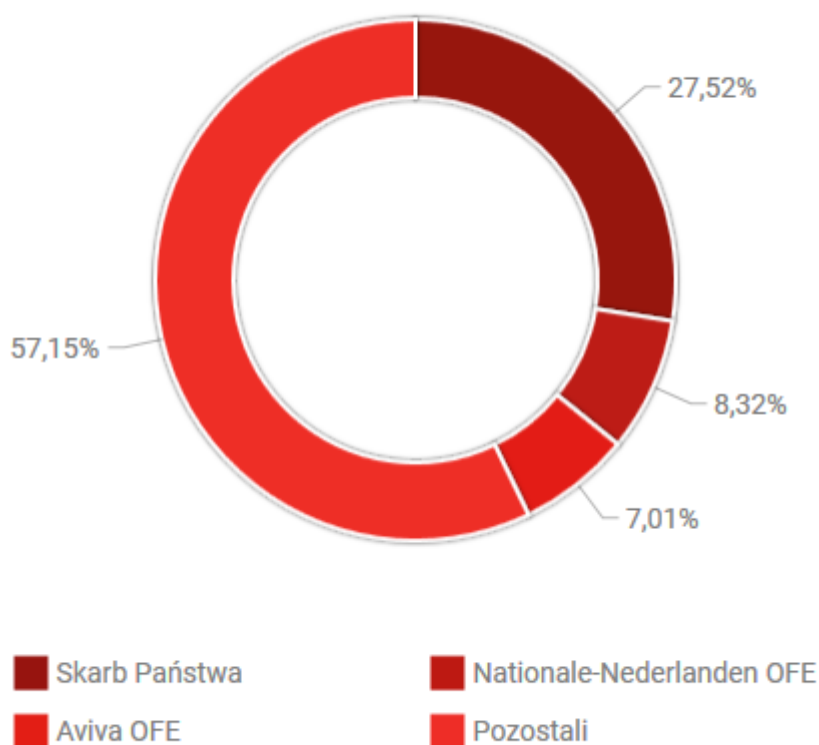
Akcjonariat i Akcje

Akcje PKN ORLEN notowane są na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie w systemie notowań ciągłych i wchodzą w skład indeksów WIG, WIG20, WIG30, WIG-Poland, a także indeksu branżowego WIG-PALIWA.

Od 19 listopada 2009 roku akcje PKN ORLEN należą do indeksu spółek zaangażowanych w społeczną odpowiedzialność biznesu – RESPECT Index.

Kapitał zakładowy PKN ORLEN dzieli się na 427 709 061 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 1,25 PLN. Nie istnieją ograniczenia dotyczące przenoszenia praw własności akcji PKN ORLEN.

Struktura akcjonariatu PKN ORLEN¹

¹Zgodnie z informacjami z Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKN ORLEN z dnia 24 stycznia 2017 roku

W 2016 roku indeks największych spółek WIG20 zyskał na wartości 4,8% (r/r), natomiast indeks WIG 11,4% (r/r). W tym okresie cena akcji PKN ORLEN wzrosła o 25,7% (r/r). W 2016 roku na rynku podstawowym właściciela zmieniło 265 965 219 akcji, czyli o 18% mniej w porównaniu z rokiem 2015.

Kluczowe dane dotyczące akcji PKN ORLEN

Kluczowe Dane	J.M.	2016	2015	2014	zmiana %
1	2	3	4	5	6=(3-4)/4
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	mln PLN	5 261	2 837	(5 811)	85,4%
Kurs maksymalny ¹	PLN	87,17	85,25	49,50	2,3%
Kurs minimalny ¹	PLN	57,64	47,75	36,88	20,7%
Cena akcji na koniec roku ¹	PLN	85,30	67,85	48,92	25,7%
Średnia cena w okresie ¹	PLN	68,56	65,84	42,26	4,1%
Wskaźnik P/E średni ²		5,6	9,9	(3,1)	(43,4%)
Wskaźnik P/E na koniec roku		6,9	10,2	(3,6)	(32,4%)
Liczba wyemitowanych akcji	szt.	427 709 061	427 709 061	427 709 061	0,0%
Kapitalizacja na koniec roku	mln PLN	36 484	29 020	20 924	25,7%
Średnia dzienna wartość obrotów	mln PLN	73	86	34	(15,1%)
Średni dzienny wolumen obrotu	szt.	1 059 622	1 288 482	796 614	(17,8%)

¹Ceny akcji wg kursów zamknięcia

² P/E – cena rynkowa akcji / EPS

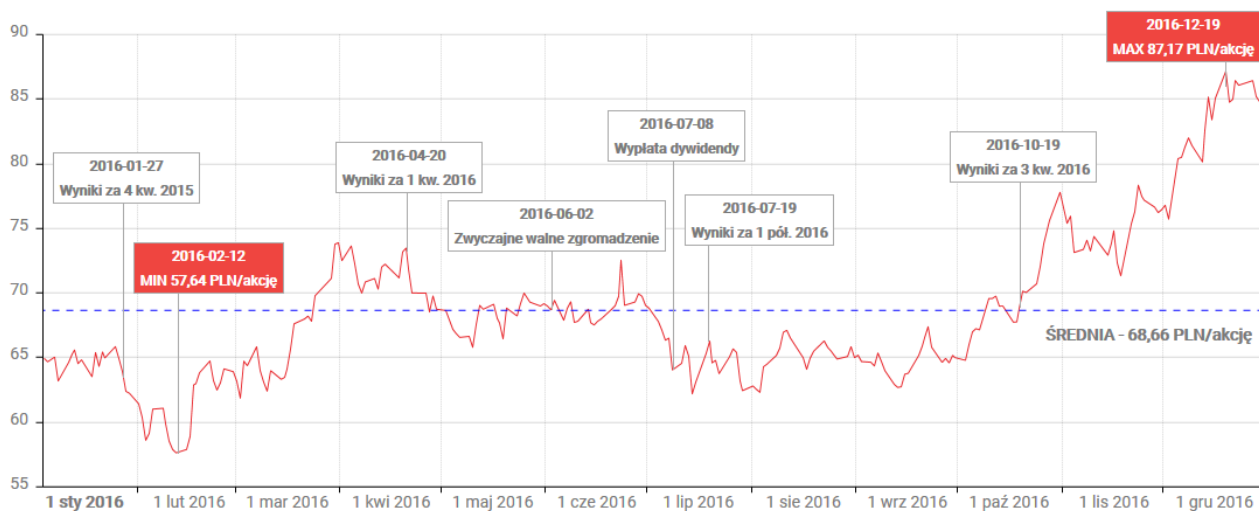
Wykaz instytucji finansowych wydających rekomendacje oraz raporty dotyczące akcji PKN ORLEN¹

Z siedzibą w Polsce		Z siedzibą poza Polską	
BDM	Haitong Bank	Bank of America Merrill Lynch	Morgan Stanley
BOŚ	Ipopema	Berenberg	Raiffeisen
BZ WBK	mBank	Concorde Securities	Renaissance Capital
Citi	PKOBP	Erste	Societe Generale
Deutsche Bank	Vestor	Goldman Sachs	UBS
		HSBC	UniCredit
		J.P. Morgan	Wood

¹ Według stanu na dzień 3 lutego 2017

Aktualna lista rekomendacji wydanych dla akcji Spółki znajduje się na korporacyjnej stronie internetowej pod adresem: www.orlen.pl

Najważniejsze wydarzenia na tle notowań akcji PKN ORLEN w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych portalu gpwinfostrafa.com

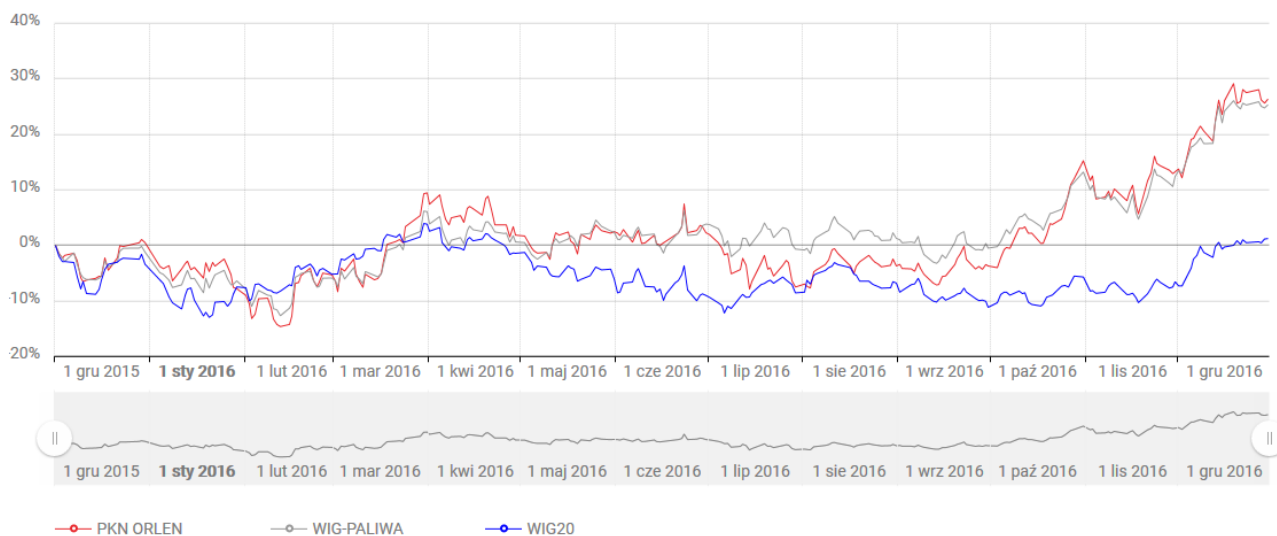
Notowania PKN ORLEN na GPW w latach 1999 - 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych portalu gpwinfostrafa.com

Notowania PKN ORLEN, WIG20 i WIG PALIWA na GPW w 2016 roku¹

¹ Zmiana procentowa notowań PKN ORLEN, WIG 20 i WIG PALIWA w stosunku do notowań z 30 grudnia 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych portalu gpwinfstrefa.com

Polityka dywidendowa

Polityka dywidendowa zakłada stopniowe zwiększanie poziomu dywidendy na akcję z uwzględnieniem realizacji strategicznych celów finansowych oraz prognoz dotyczących sytuacji makroekonomicznej. Metoda ta nie wiąże dywidendy z zyskiem netto, który w obszarze działalności Grupy ORLEN podlega dużej zmienności i może zawierać elementy o charakterze niegotówkowym, takie jak przeszacowanie wartości aktywów, zapasów czy kredytów zniekształcając obraz bieżącej sytuacji finansowej Grupy.

Propozycja podziału zysku Jednostki Dominującej za 2016 rok została przedstawiona w pkt **7.2.7.6 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2016 rok**.

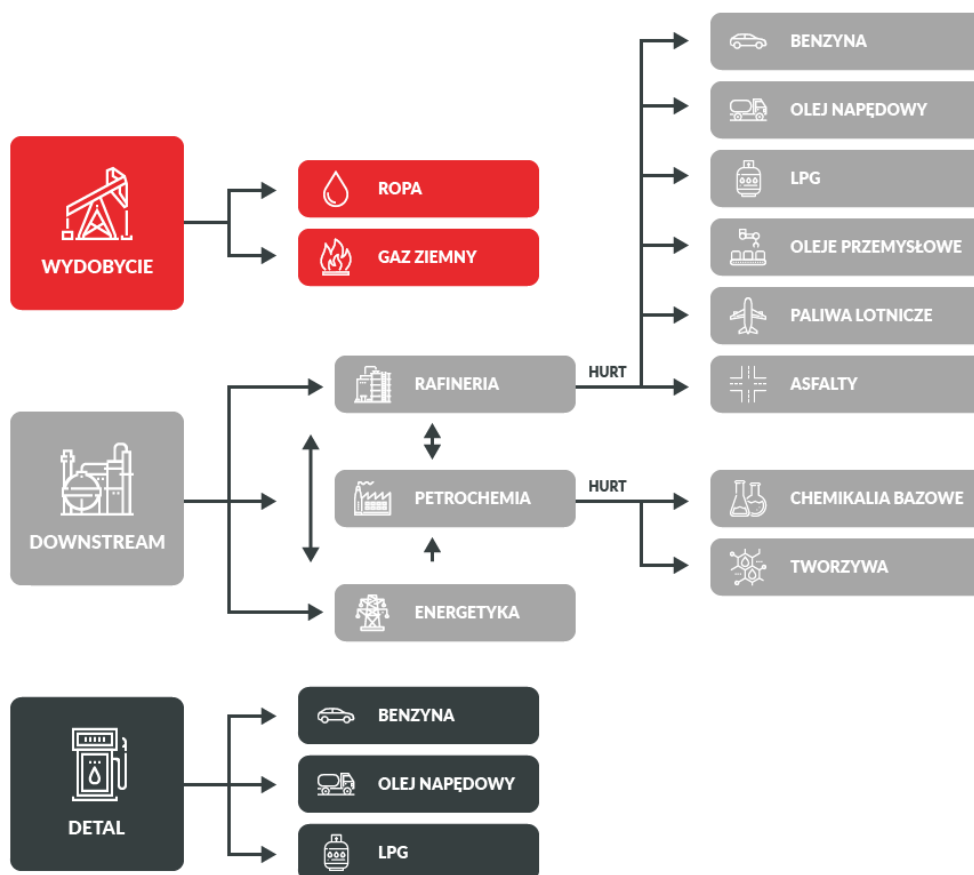
Informacja na temat dywidendy wypłacanej przez PKN ORLEN w latach ubiegłych znajduje się na korporacyjnej stronie internetowej pod adresem www.orken.pl/PL/RelacjeInwestorskie/Gielda/Strony/Dywidenda.aspx.

Model Biznesowy

BUDOWA WARTOŚCI • LUDZIE • SIŁA FINANSOWA

BLISKO 19,7 TYS. ZAANGAŻOWANYCH PRACOWNIKÓW

GRUPA ORLEN - KLUCZOWE DANE

Przerób **30 mln ton**
różnych gatunków
ropy naftowej

Zintegrowane aktywa
Downstream w **3 krajach**
w Europie

Ponad **50** produktów
rafineryjnych
i petrochemicznych

114 mln boe
zasobów ropy i gazu 2P
w Polsce i Kanadzie

ODPOWIEDZIALNY ROZWÓJ

Wartości i zasady
postępowania

Ochrona
środowiska

Bezpieczeństwo

Inicjatywy CSR
i zrównoważonego rozwoju

Rozwój
pracowników

Dbłość o relacje
z interesariuszami

WYBRANE DANE ZA 2016 ROK

EBITDA
9 642 mln PLN

EBITDA
przed odpisami
aktualizującymi netto *
9 497 mln PLN

EBIT
7 532 mln PLN

Zysk netto
5 740 mln PLN

Aktywa
55 559 mln PLN

CAPEX
4 673 mln PLN

Kapitał własny
29 285 mln PLN

Liczba akcji
427 709 061

Kapitał własny
na 1 akcję przypadający
akcjonariuszom jednostki dominującej
62,57 PLN

Wypłata dywidendy
0,9 mld PLN
2 PLN na akcję

Dług netto
3 363 mln PLN

Dźwignia finansowa netto
11,5%

* Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartość niematerialnych netto: w 2016 roku 145 mln PLN - głównie 315 mln PLN Grupa Unipetrol, (73) mln PLN Grupa ORLEN Upstream, (55) mln PLN ORLEN Oii

DOWNSTREAM

Przychody ze sprzedaży 49 202 mln PLN
EBITDA 8 410 mln PLN
EBIT 7 093 mln PLN
Aktywa 38 770 mln PLN
CAPEX 3 533 mln PLN

DETAL

Przychody ze sprzedaży 29 841 mln PLN
EBITDA 1 794 mln PLN
EBIT 1 402 mln PLN
Aktywa 6 139 mln PLN
CAPEX 479 mln PLN

WYDOBYCIE

Przychody ze sprzedaży 442 mln PLN
EBITDA 182 mln PLN
EBIT (119) mln PLN
Aktywa 3 840 mln PLN
CAPEX 525 mln PLN

Struktura Grupy ORLEN

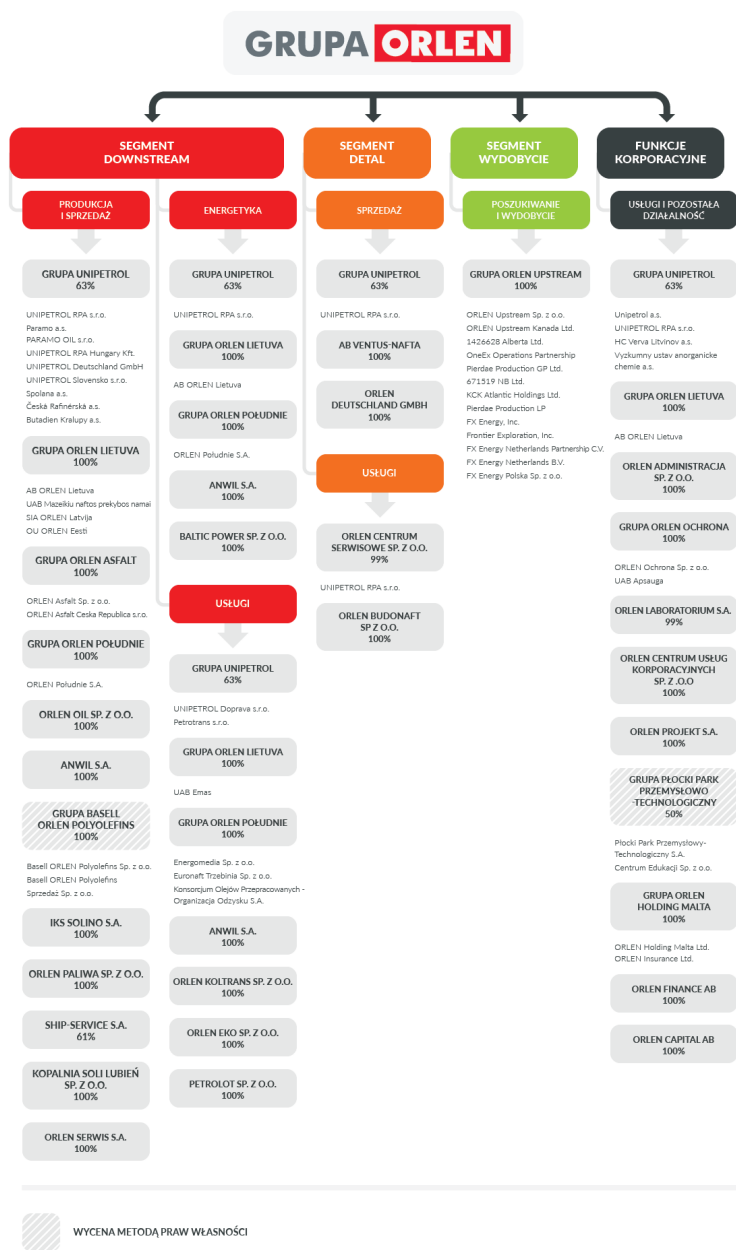
Działalność Grupy ORLEN jest podzielona na 3 segmenty operacyjne: Downstream, Detal, Wydobycie oraz Funkcje Korporacyjne.

Grupa ORLEN obejmuje PKN ORLEN jako Jednostkę Dominującą oraz jednostki zlokalizowane na terenie Polski, Niemiec, Czech, Litwy, Malty, Szwecji, Holandii, Słowacji, Węgier, Estonii i Łotwy oraz USA i Kanady.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w skład Grupy ORLEN wchodziło 70 spółek, w tym 59 spółek zależnych.

PKN ORLEN jako Jednostka Dominująca Grupy jest podmiotem wielosegmentowym, odpowiednio alokowanym do wszystkich segmentów operacyjnych i Funkcji Korporacyjnych.

Powiązania kapitałowe i organizacyjne Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku:

Polityka Grupy ORLEN zakłada umocnienie pozycji spółek z obszaru działalności podstawowej oraz budowę segmentu energetyki. Jednocześnie koncentruje się na usprawnianiu zarządzania, restrukturyzacji i konsolidacji posiadanych aktywów.

Celem podejmowanych działań jest wzrost wartości rynkowej Grupy ORLEN, umocnienie pozycji na rynkach macierzystych oraz wydłużenie łańcucha dostaw. Główne inwestycje rozwojowe mają na celu dalsze rozszerzenie koszyka produktów i stopnia konwersji, budowę nowych mocy energetycznych oraz ostrożną kontynuację projektów związanych z poszukiwaniem i wydobywaniem węgłowodorów.

Dla zapewnienia sprawnego zarządzania podmiotami Grupy wdrożone zostały zasady zarządzania holdingowego, tj. rozwiązania zmierzające do realizacji wspólnych celów spółek tworzących Grupę

ORLEN, które są definiowane przez Jednostkę Dominującą. Podstawę wdrożenia takiego rozwiązania stanowi Konstytucja Grupy Kapitałowej ORLEN oparta na trzech kluczowych regulacjach: Umowie o Współpracy, Regulaminie Grupy oraz postanowieniach Statutów/Umów spółek Grupy ORLEN.

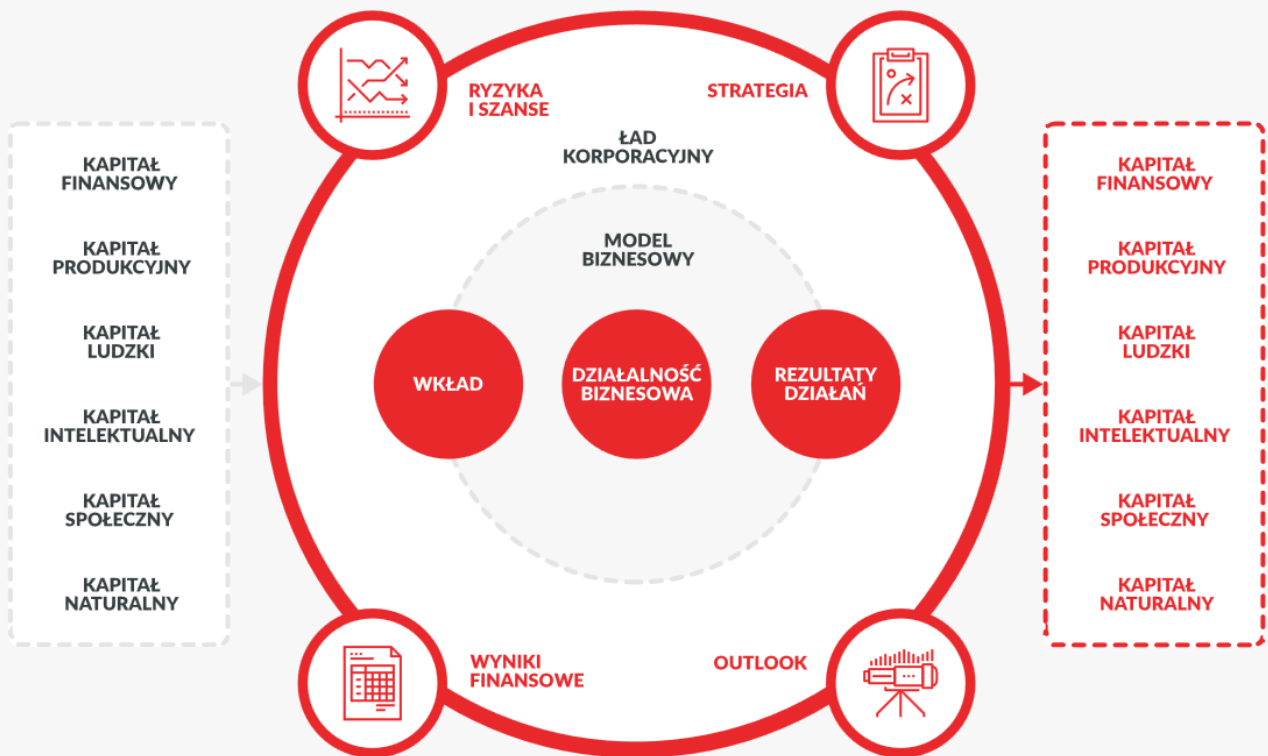
Konstytucja zapewniła ujednoczenie zasad przekazywania informacji, skuteczny monitoring kluczowych decyzji biznesowych, a także ujednoczenie standardów organizacyjnych. Określone zostały w niej również podstawy prawne tworzenia spójnej strategii w ramach Grupy ORLEN.

Skuteczny nadzór korporacyjny PKN ORLEN nad spółkami Grupy opiera się na nadzorze nad ich działalnością operacyjną, nadzorze finansowym i formalno-prawnym.

Jak Budujemy Wartość

ODKRYWAJĄC I PRZETWARZAJĄC ZASOBY NATURALNE
NAPĘDZAMY PRZYSZŁOŚĆ

2015 2016

Nasze Produkty, Usługi i Marki

Nasze produkty i usługi są cenione zarówno przez odbiorców indywidualnych, jak instytucjonalnych. ORLEN od lat niezmiennie jest liderem rankingu najcenniejszych polskich marek dziennika Rzeczpospolita.

SUROWCE

wykorzystane w procesach produkcyjnych

PRODUKTY

powstające w wyniku procesów produkcyjnych

TOP 10 produktów pod względem przychodów ze sprzedaży [mln PLN]

34 078 mln PLN
OLEJ NAPEĐOWY

20 446 mln PLN
BENZYNA

2 317 mln PLN
CIĘŻKI OLEJ NAPEĐOWY

1 905 mln PLN
LPG

1 802 mln PLN
JET A-1

1 571 mln PLN
PTA

1 159 mln PLN
ETYLEN

1 139 mln PLN
OLEJ OPAŁOWY LEKKI EKOTERM

1 101 mln PLN
ASFALTY

996 mln PLN
POLICHŁOREK WINYLU

Główne usługi:

Dla klientów stacji benzynowych:

A) Usługi dostępne na stacjach:

- Sklepy
- Stop Cafe, Stop Cafe Bistro, Stop Cafe 2.0
- Myjnie
- Stacja z paczką
- Udogodnienia dla niepełnosprawnych, dzieci czy rowerzystów

B) Programy lojalnościowe:

- Program VITAY
- Karty paliwowe umożliwiające bezgotówkowe zakupy usług i paliw na stacjach: FLOTA, aplikacja mobilna mFLOTA, OPEN DRIVE, BIZNESTANK, MIKROFLOTA

Dla biznesu:

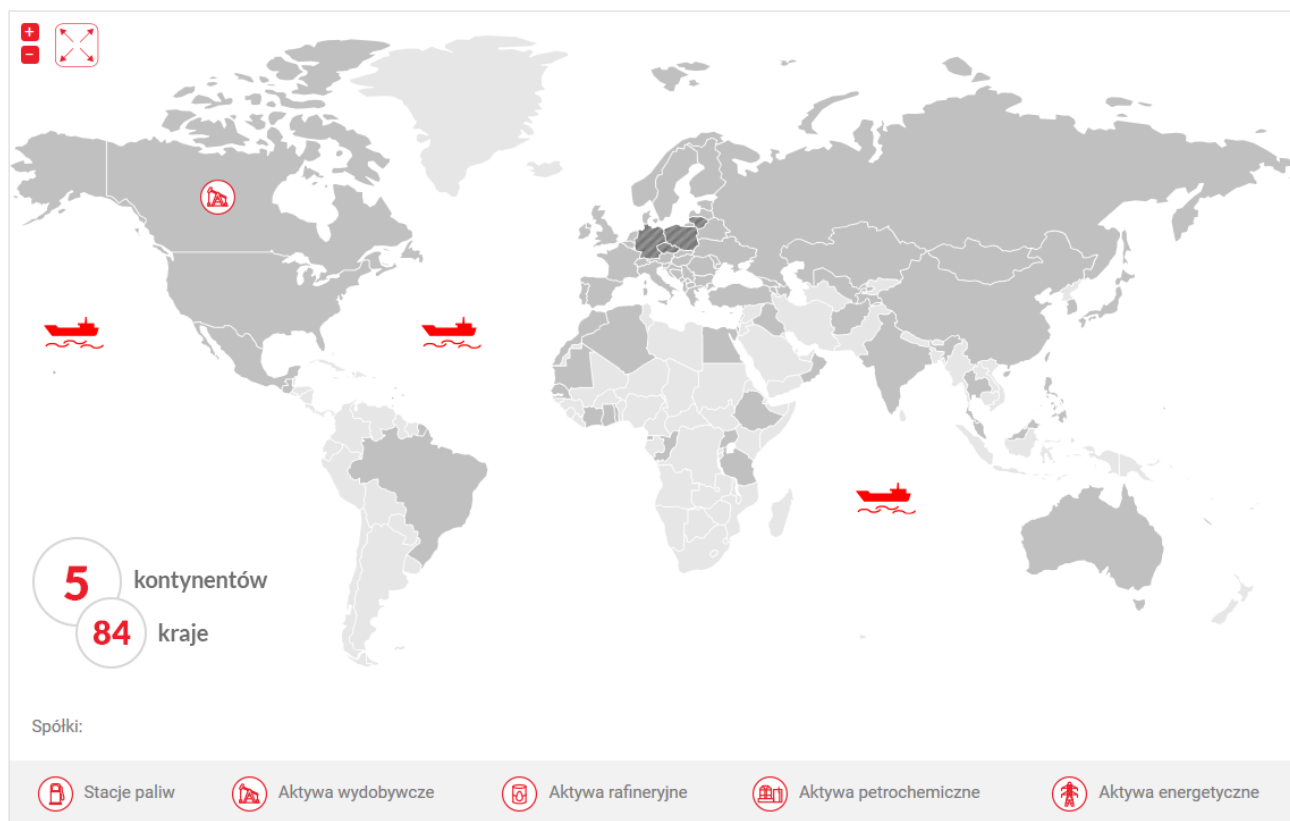
- Kompleksowa gospodarka odpadami, monitoring środowiska gruntowo-wodnego, ochrona środowiska (dokumentacje itp.), czyszczenie instalacji przemysłowych, kompleksowa obsługa w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej
- Kompleksowe wykonawstwo stacji paliw; produkcja oraz montaż Konstrukcji Stalowych
- Kompleksowe Zarządzanie Nieruchomościami
- Ochrona osób i mienia, transport wartości pieniężnych, montaż i konserwacja systemów zabezpieczenia technicznego, monitorowanie systemów alarmowych, kontrola transportu paliw, audyt bezpieczeństwa, utrzymanie czystości na terenie obiektów
- Przewozy kolejowe, leasing wagonów kolejowych i zarządzanie taborem kolejowym
- Sprzedaż dystrybutorów, systemy monitorowania zbiorników, systemy zarządzania, sterowniki automatyki; serwis i remonty urządzeń związanych ze stacją paliw oraz z terminalem paliw
- Transport drogowy paliw i innych palnych produktów płynnych
- Usługi księgowo
- Usługi laboratoryjne
- Usługi w zakresie branży mechanicznej, elektrycznej i automatyki

Główne marki:

Nasze Rynki

Grupa ORLEN prowadzi działalność na 5 rynkach macierzystych - w Polsce, Czechach, Niemczech, na Litwie i w Kanadzie. Nasze produkty docierają do ponad 80 krajów zlokalizowanych na 5 kontynentach.

Spółki:

- Stacje paliw
- Aktywa wydobywcze
- Aktywa rafineryjne
- Aktywa petrochemiczne
- Aktywa energetyczne

Zintegrowany System Zarządzania

PKN ORLEN deklaruje dostarczanie swoim klientom wyrobów najwyższej jakości, dążąc jednocześnie do osiągnięcia maksymalnie możliwej neutralności ekologicznej, efektywności energetycznej, wysokich standardów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa informacji.

Realizacji tej deklaracji służy funkcjonujący w PKN ORLEN Zintegrowany System Zarządzania, który jest ciągle doskonalony i rozwijany.

Stanowią go:

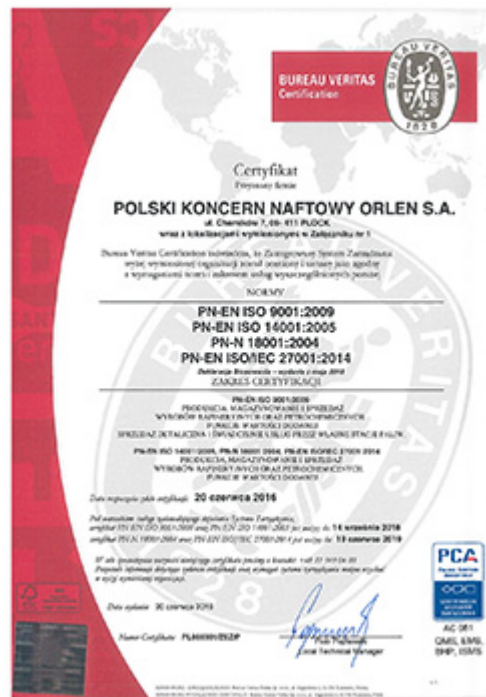
- System Zarządzania Jakością wg PN-EN ISO 9001:2009,
- System Zarządzania Jakością wg AQAP 2120:2009,
- System Zarządzania Środowiskowego wg PN-EN ISO 14001:2005,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy wg PN-N-18001:2004,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji wg PN-ISO/IEC 27001:2014,
- System Certyfikacji Łańcucha Produkcji Biomasy i Biopaliw (ISCC EU),
- System Zakładowej Kontroli Produkcji (ZKP),
- System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności HACCP oparty o wymagania **Kodeksu Żywnościowego (Codex Alimentarius)**.

Poprzez standaryzację i stosowanie mechanizmów systemowych, w tym działań zapobiegawczych realizuje się zasada przezorności, prewencja ryzyka szkód środowiskowych, skuteczne zarządzanie bezpieczeństwem pracy i bezpieczeństwem informacji. Zasadę przezorności wspierają mechanizmy systemowe, uprzedzające występowanie nieprawidłowości, bazujące na analizie procesów oraz elementach analizy ryzyk i szans.

Zgodnie z zasadą przezorności prowadzimy działalność biznesową stosując działania zapobiegające degradacji środowiska.

Kontynuowano rozpoczętą w 2014 roku realizację działań zmierzających do wdrożenia Systemu Zarządzania Energią, opartego o wymagania normy ISO 50001. Podjęto szereg działań, w tym przeprowadzono pilotażowy Przegląd energetyczny.

W zakresie rozszerzenia zakresu funkcjonowania Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności HACCP, kontynuowane były prace mające na celu wdrożenie standardów systemu HACCP na ok. 250 stacjach franczyzowych (DOFO). W maju i czerwcu 2016 roku auditorzy Bureau Veritas Certification (BVC) i Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej (CCJ WAT) przeprowadzili audyty recertyfikacyjne Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Wyniki auditów pozwoliły na przyznanie Spółce certyfikatów na zgodność z wymaganiami poszczególnych norm na kolejne lata.

Audity - weryfikacja zewnętrzna i wewnętrzna ZSZ

W styczniu 2016 roku audytorzy Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC) przeprowadzili audit certyfikujący Systemu Zakładowej Kontroli Produkcji. Zakres auditu obejmował komórki organizacyjne w Płocku biorące udział w procesach pełnej kontroli przygotowania, produkcji i zwalniania do sprzedaży asfaltów drogowych i modyfikowanych polimerów, produkowanych według następujących norm europejskich:

- Asfalty drogowe według PN-EN 12591 „Asfalty i lepiszcza asfaltowe - Wymagania dla asfaltów drogowych”,
- Asfalty modyfikowane polimerami według PN-EN 14023 „Asfalty i lepiszcza asfaltowe - Zasady klasyfikacji asfaltów modyfikowanych polimerami”.

W wyniku auditu nie stwierdzono niezgodności i utrzymano ważność certyfikatów zgodności Zakładowej Kontroli Produkcji.

W maju 2016 roku auditorzy:

- Bureau Veritas Polska (BV) przeprowadzili audit nadzoru Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
- Centrum Certyfikacji Jakości (CCJ) Wojskowej Akademii Technicznej przeprowadzili audit nadzoru Systemu Zarządzania Jakością zgodnego z wymaganiami AQAP 2120.

W trakcie auditów nie stwierdzono niezgodności. Uzyskano potwierdzenie prawidłowości realizowanych działań systemowych i utrzymano ważność certyfikatów zgodności Zintegrowanego Systemu Zarządzania z wymaganiami norm: PN-EN ISO 9001:2009, PN-EN ISO 14001:2005, PN-N-18001:2004, AQAP 2120:2009 oraz PN-ISO/IEC 27001:2014.

W czerwcu 2016 roku auditorzy Bureau Veritas Polska przeprowadzili audit certyfikacyjny zgodnie z Dyrektywą RED (Dyrektywa dotycząca odnawialnych źródeł energii). W wyniku auditu nie stwierdzono niezgodności. Uzyskano potwierdzenie prawidłowości realizowanych działań, w wyniku czego wydano certyfikat zgodności z RED i Systemem Certyfikacyjnym ISCC EU zatwierdzonym przez Komisję Europejską o numerze EU-ISCC-Cert-PL214-28012406.

W 2016 roku zrealizowano 496 auditów wewnętrznych ZSZ, 15 auditów weryfikacji prawidłowości monitorowania emisji CO₂, 15 auditów u dostawców wyrobów i usług oraz 6 auditów ISCC. Skuteczność działania systemu potwierdza odnotowany w 2016 roku wzrost ilości niezgodności stwierdzonych podczas auditów wewnętrznych o 19,8%.

Systemy Zarządzania w Spółkach GK ORLEN

W 2016 roku kontynuowano realizację działań zmierzających do standaryzacji w obszarze Systemów Zarządzania w Grupie Kapitałowej ORLEN, celem dostosowania modelu zarządzania do strategii rozwoju PKN ORLEN, jako Koncernu środkowoeuropejskiego - regionalnego lidera, budującego własną wartość poprzez poprawę efektywności i racjonalne inwestycje oraz rozwój w nowych obszarach.

W 2016 roku Spółki Grupy Kapitałowej prowadziły działania w zakresie Zintegrowanego Systemu Zarządzania w oparciu o Wytyczne w zakresie Systemów Zarządzania dla Spółek Grupy Kapitałowej ORLEN oraz harmonogram certyfikacji Systemów Zarządzania w Spółkach. Zainicjowano działania mające na celu podejście do wspólnej certyfikacji - ogłoszono zapytanie na rynek. Uzyskane odpowiedzi potwierdziły możliwości optymalizacji realizowanych procesów przy jednoczesnym osiągnięciu redukcji kosztów utrzymania certyfikatów w skali GK.

Wartości i Zasady Postępowania

„Wartości i zasady postępowania PKN ORLEN S.A.” stanowią fundament relacji wewnątrz firmy, a także z otoczeniem zewnętrznym. Dotyczy to zarówno partnerów biznesowych, społeczności lokalnych, jak i relacji z konkurencją.

NASZE WARTOŚCI

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Szanujemy naszych klientów, akcjonariuszy, Środowisko naturalne oraz lokalne społeczności.

ROZWÓJ

Poszukujemy nowych możliwości.

LUDZIE

Naszymi atutami są: kompetencje, współpraca, uczciwość.

ENERGIA

Działamy z entuzjazmem.

NIEZAWODNOŚĆ

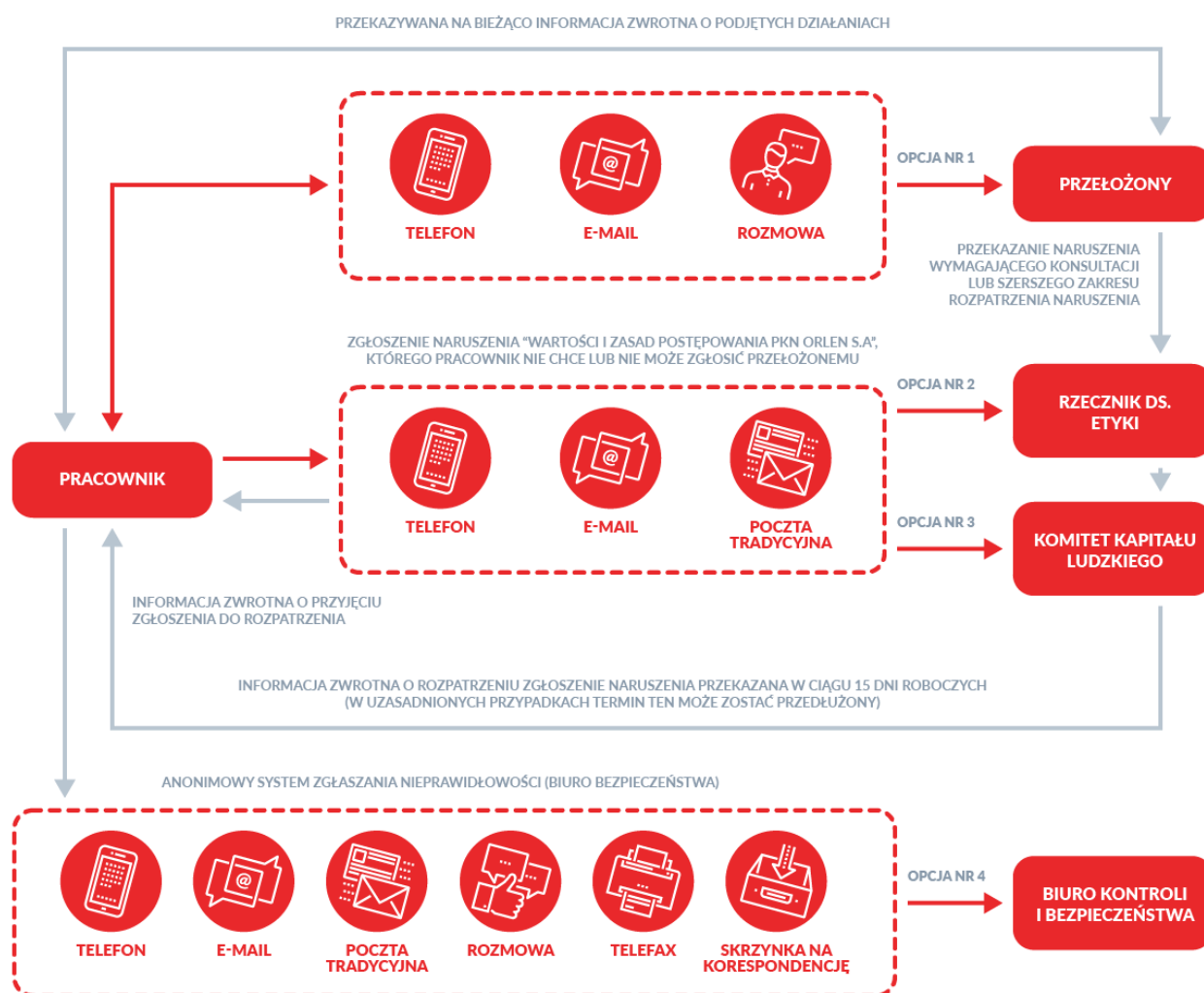
Można na nas polegać.

Dokument „Wartości i zasady postępowania PKN ORLEN S.A.” całościowo reguluje kwestie etyczne. Stanowi przewodnik po relacjach wewnątrz firmy, oraz z otoczeniem zewnętrznym – partnerami biznesowymi, społecznościami lokalnymi, środowiskiem naturalnym oraz konkurencją. Jest w nim mowa o sprawiedliwym traktowaniu wszystkich pracowników i klientów bez względu, m.in. na wiek, płeć, zajmowane stanowisko, wyznanie, narodowość, światopogląd. Dokument uwzględnia także zapisy dotyczące procedur antykorupcyjnych. Zawiera zapisy

o zobowiązaniu do dbałości i przestrzegania zasad uczciwej konkurencji, przejrzystości podejmowanych działań, wzajemnym szacunku oraz profesjonalizmie. Dokument, który został zaimplementowany także w Grupie Kapitałowej, uzupełnia nową strategię biznesową spółki kładąc istotny nacisk na budowę właściwych relacji w organizacji. W 2016 roku został także przyjęty „Kodeks postępowania dla Dostawców PKN ORLEN”.

Pracownicy firmy, ale także nasi interesariusze, np. klienci czy partnerzy biznesowi, mają możliwość zgłoszenia naruszenia lub podejrzenia naruszenia wartości i zasad postępowania PKN ORLEN S.A., związanego ze zdarzeniami w pracy lub zachowaniami pracowników PKN ORLEN. Informacje o naruszeniach zasad mają sprecyzowaną wariantową ścieżkę zgłaszania i rozpatrywania, której przebieg uzależniony jest od skali problemu, stopnia skomplikowania sprawy i zaufania zaangażowanych stron. Podejrzenie naruszenia obowiązujących „Wartości i zasad postępowania PKN ORLEN S.A.” lub wyjaśnienie dylematów etycznych można zgłosić do:

- Bezpośredniego przełożonego,
- Przełożonych wyższego szczebla,
- Rzecznika ds. Etyki,
- Komitetu Kapitału Ludzkiego.

Zarządzanie programem etycznym rozumiemy jako wcielanie w życie najważniejszych wartości w organizacji, wypracowywanie mechanizmów wspierających działania zgodne z tymi

wartościami i budowę poczucia wspólnej odpowiedzialności za etyczne zachowania.

Tematy związane z przestrzeganiem praw człowieka i zasadami etyki w biznesie są poruszane podczas różnych szkoleń, spotkań wewnętrznych i wykładów tematycznych proponowanych pracownikom. W ramach Programu Adaptacji nowo przyjęci pracownicy są zapoznawani poprzez udział w grze szkoleniowej z przyjętymi w PKN ORLEN zasadami i wartościami. Szkolenie z rozwiązywania dylematów etycznych jest także dostępne na elektronicznej platformie szkoleniowej.

W 2016 roku do Rzecznika ds. Etyki nie zgłoszono zdarzeń/zachowań korupcyjnych lub konfliktu interesów. W raportowanym okresie nie odnotowano także przypadków dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, wiek, niepełnosprawność.

W kilku spółkach Grupy ORLEN funkcjonują rzecznicy, pełnomocnicy lub komisje ds. etyki.

Pracownicy firmy, ale także nasi interesariusze, np. klienci czy partnerzy biznesowi, mają możliwość zgłoszenia naruszenia lub podejrzenia naruszenia wartości i zasad postępowania PKN ORLEN S.A. poprzez korporacyjną stronę internetową www.orlen.pl.

W ramach prowadzonych działań mających na celu utrwalanie „**Wartości i zasad postępowania**”, a także kształtowanie pożądaných postaw i zachowań podjęto szereg działań dla pracowników, m.in. programy i projekty HR opierają się na Wartościach, ocena (Zarządzanie przez Wartości) czy chociażby tytuł „Zasłużony Pracownik PKN ORLEN” za postawę prospołeczną i przestrzeganie Wartości. Największym projektem obejmującym całą Grupę Kapitałową jest **ORLEN Olimpiada** - rozgrywki sportowe dla pracowników, łączące pozytywną rywalizację sportową w duchu zasad fair-play z wartościami korporacyjnymi. Trzy dotychczasowe edycje zgromadziły tysiące pracowników z rodzinami. W każdej edycji wydarzenia w zawodach sportowych udział bierze 2 tys. zawodników, natomiast w piknikach uczestniczy prawie 20 tys. uczestników (w 2016 roku również mieszkańcy miasta Płocka).

Kolejnym działaniem umacniającym wypracowaną kulturę korporacyjną Grupy ORLEN jest **wolontariat pracowniczy**. Istniejący i działający w spółce od 2004 roku program przeszedł proces rozwoju otwierając się na inicjatywy zgłaszane przez pracowników. Dzięki wprowadzonym zmianom (trzy programy, szereg możliwości zaangażowania dla każdego pracownika bez względu na stanowisko i miejsce w strukturach firmy) oraz poszerzeniu oferty działań, z roku na rok systematycznie rośnie zarówno liczba zrealizowanych akcji dobroczynnych, jak i zaangażowanych wolontariuszy. W samym tylko 2016 roku odbyło się 79 akcji wolontariackich, co przełożyło się na prawie 5 tys. zaangażowanych wolontariuszy - pracowników. Wdrożony został nowy projekt dla pracowników Zakładu Produkcyjnego w Płocku pod nazwą **Fabryka Dobrej Energii**, w ramach którego 450 pracowników obszaru produkcji zaangażowało się w pomoc na rzecz potrzebujących (12 akcji remontowych na rzecz 8 ośrodków opiekuńczych) w Płocku i okolicach.

W każdym działaniu przywiązujemy wagę do Wartości, co przekłada się na inne wewnętrzne projekty - **ORLEN Pasja** (pomoc firmy w rozwijaniu zainteresowań pracowników), treningi ogólnorozwojowe, konkursy tematyczne, Dzień Otwarty dla rodzin pracowników połączony z edukacją nt. bezpieczeństwa i ochrony środowiska, tradycyjne świąteczne spotkania Zarządu z pracownikami na zakończenie roku.

Kultura korporacyjna PKN ORLEN oparta na wartościach nieustannie się rozwija i odpowiada

na potrzeby zmieniającego się otoczenia. Dobry kierunek zmian i wprowadzonych dokumentów został doceniony nie tylko przez polskich ekspertów, ale również przez międzynarodowe grono. W latach 2014, 2015 i 2016 amerykański Instytut Ethisphere przyznał PKN ORLEN tytuł **World's Most Ethical Company**, umieszczając Koncern jako jedyną firmę z Europy Środkowo - Wschodniej w zaszczytnym rankingu. Jednocześnie PKN ORLEN jako lider rozwiązań etycznych w regionie został po raz trzeci partnerem **ogólnopolskiego konkursu „Etyczna Firma”**, mającego na celu stworzenie polskiego odpowiednika rankingu firm etycznych.

Nasi Interesariusze

Grupa ORLEN buduje kontakty z Interesariuszami w sposób odpowiedzialny, w oparciu o zasady transparentności i dialogu. W trosce o jakość tych relacji częstotliwość i kanały komunikacji dostosowywane są do charakterystyki i aktualnych oczekiwań wybranej grupy Interesariuszy.

W ramach prac nad Raportem Zintegrowanym dokonano kolejnej weryfikacji Mapy Interesariuszy Grupy ORLEN. Przeprowadzona analiza pokazała, że od wielu lat ich grono jest generalnie ustabilizowane. W wyniku wewnętrznych konsultacji oraz przeprowadzonej ankiety wskazani zostali Interesariusze Grupy ORLEN, którzy w kolejnym etapie zostali zakwalifikowani do grupy kluczowych lub ważnych. W procesie weryfikacji uczestniczyli przedstawiciele różnych obszarów Grupy ORLEN. W wyniku aktualizacji została dodana nowa grupa Interesariuszy, a mianowicie „Innowatorzy i startupy”. Za kluczowych interesariuszy zostali uznani – Pracownicy, Akcjonariusze, Klienci i Skarb Państwa.

Legenda:

szare - ważni Interesariusze

czzerwone - kluczowi Interesariusze

Otoczenie Makroekonomiczne

Koncerny naftowe działają w sektorze towarów - jednorodnych produktów, takich jak ropa naftowa oraz paliwa i produkty petrochemiczne - wytwarzanych i sprzedawanych przez liczną rzeszę producentów na całym świecie.

W przypadku towaru każdego dostawcę można łatwo zastąpić innym, oferującym ten sam towar taniej, więc możliwości wpływu dostawców na cenę są bardzo ograniczone. W rezultacie zarówno dostawcy, jak i nabywcy towarów dokonują transakcji po cenie ustalonej w grze popytu i podaży na rynku.

Głównymi czynnikami zewnętrznymi, które wpływają na decyzje produkcyjne i rozwojowe koncernów naftowych oraz na ich wyniki finansowe, są:

- Giełdowe ceny ropy naftowej (w dolarach),
- Giełdowe ceny paliw (w dolarach) i produktów petrochemicznych (w dolarach i w euro),
- Kurs dolara amerykańskiego i kurs euro.

W przewidywaniach ścieżek cen bierze się pod uwagę czynniki wyrażające zarówno zmiany popytu jak i podaży:

- Tempo rozwoju gospodarki globalnej w podziale na kraje OECD, gdzie popyt na ropę naftową maleje od 2005 roku oraz kraje pozostałe, które szczyt popytu mają wciąż przed sobą. Znaczącą rolę w zmianach popytu na ropę naftową i produkty jej przerobu odgrywają Chiny oraz Indie,
- Przyrosty globalnego wydobycia ropy naftowej w krajach OPEC i poza OPEC,
- Zapasy ropy w krajach OECD i rezerwy wydobycia w krajach OPEC,
- Ryzyko geopolityczne,
- Zmiany regulacji dotyczących emisji gazów cieplarnianych w produkcji energii oraz w transporcie.

Informacje na temat wymienionych czynników pojawiają się z różną częstotliwością i mają różnicowany status. Notowania cen i kurs dolara zmieniają się w sposób ciągły, są dostępne w czasie rzeczywistym i są przykładem „twardych” danych. Tempo wzrostu gospodarczego, mierzone przy pomocy Produktu Krajowego Brutto, jest informacją szacunkową, publikowaną w rytmie kwartalnym i podlegającą wielu korektom. Z kolei informacje o faktycznych i potencjalnych przerwach w dostawach, pod wpływem wydarzeń geopolitycznych, pojawiają się w sposób nieoczekiwany i wywołują natychmiastową zmianę cen. Natomiast wpływ impulsów cenowych na popyt i podaż następuje z dużym opóźnieniem, jeśli niższe lub wyższe ceny utrzymają się przez kilka kwartałów.

Od czasu, kiedy na rynku ropy pojawiła się niedostrzeżona w porę nadwyżka podaży, zaczęto zwracać uwagę na strukturę wydobycia. Z grupy krajów poza OPEC wyodrębniono USA i Kanadę ze względu na bardzo krótki cykl wydobycia ropy z odwiertów lądowych metodami niekonwencjonalnymi, dużą liczbę firm wydobywczych i szybką reakcję wydobycia na zmiany cen ropy naftowej. Silna interakcja pomiędzy poziomem produkcji z tego typu złóż a zmianami cen

ropy naftowej spowodowana jest ultrakrótkim cyklem wydobywczym. Przeciętny czas uruchomienia produkcji ze źródeł niekonwencjonalnych to 90 dni w porównaniu z okresem 3-5 lat w przypadku wydobywania ropy z wód płytkich czy 8 lat w przypadku wierceń głębokowodnych, które również przyczyniły się do dynamicznego przyrostu podaży ropy naftowej poza krajami OPEC.

Z kolei w ramach kartelu OPEC wyodrębnia się Arabię Saudyjską – ze względu na rezerwy wydobywania do natychmiastowego wykorzystania oraz jej wpływ na politykę wydobywania ropy przez kartel oraz grupę G5 (Arabia Saudyjska, Kuwejt, Irak, Iran, Zjednoczone Emiraty Arabskie) – ze względu na duży potencjał wydobywania ropy po niskich kosztach.

Kolejnym czynnikiem, zwracającym obecnie uwagę, są koszty działalności poszukiwawczej i wydobywczej. Koszty te odgrywają istotną rolę w długoterminowych projekcjach cen ropy naftowej (w równowadze popytu i podaży). Baryłka ropy naftowej nie może kosztować mniej, niż wyniosą koszty jej wydobywania z najdroższego zasobu, niezbędnego do zaspokojenia efektywnego popytu. Ponieważ w miarę szczypania się eksploatowanych złóż trzeba będzie sięgać po coraz trudniejsze zasoby, wyższe koszty ich eksploatacji wymuszą wzrost cen ropy naftowej.

Wśród czynników kształtujących otoczenie makroekonomiczne koncernów naftowych nie wymieniamy instytucji finansowych, chociaż wartość dokonywanych przez nie transakcji na rynkach terminowych wielokrotnie przekracza wartość transakcji na rynku fizycznym. W naszej opinii, popartej wieloma badaniami, transakcje instytucji finansowych powiększają podatność cen ropy na zmiany, jednak nie wpływają na tendencje zmian cen. Instytucje finansowe w dokonywaniu transakcji zarówno spekulacyjnych, jak i inwestycyjnych, kierują się tymi samymi czynnikami fundamentalnymi, na które patrzą uczestnicy rynków fizycznych, w tym koncerny naftowe.

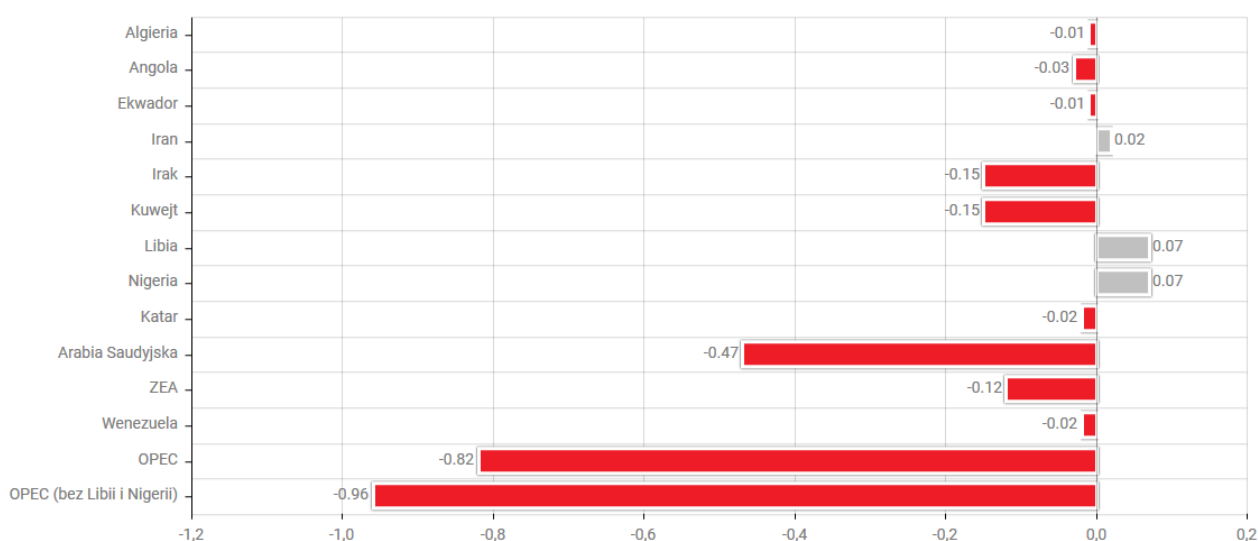
Otoczenie Rynkowe

I. Trendy rynkowe w segmencie Downstream

Ceny Ropy Naftowej

Na początku 2016 roku baryłka ropy Brent kosztowała 30 USD, w czerwcu 2016 roku jej cena wzrosła do ponad 48 USD, po czym umocniła się i na koniec roku wyniosła 55 USD. Wzrost cen w 2016 roku to pochodna m.in. niespodziewanego porozumienia OPEC z 30 listopada 2016 roku. Ma ono doprowadzić do obniżenia wydobycia ropy w krajach kartelu. Do porozumienia mają dołączyć między innymi Rosja, Meksyk i Kazachstan.

Zmiany produkcji ropy w OPEC w okresie: grudzień '16 – styczeń '17 [mln bbl/d]:

Źródło: IHS Markit

a. Popyt i podaż surowca

Wysoka podaż ropy w porównaniu z popytem w horyzoncie roku będzie wpływała na poziom cen – według prognoz Międzynarodowej Agencji Energii (IEA) do zbilansowania zapotrzebowania z produkcją na surowiec dojdzie dopiero w 2018 roku.

Rynek ropy naftowej w latach 2015-2021 [mln bbl/d]:

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Światowy popyt na ropę	94,4	95,6	96,9	98,2	99,3	100,5	101,6
Światowa podaż ropy, w tym:	96,4	96,7	97,0	97,8	98,7	99,5	100,5
- poza OPEC	57,7	57,1	57,0	57,6	58,3	58,9	59,7
- OPEC	38,7	39,6	40,0	40,2	40,4	40,6	40,8
Zmiana światowych zasobów	2,0	1,1	0,1	-0,4	-0,6	-1,0	-1,1

Źródło: Dane wg Międzynarodowej Agencji Energii (IEA)

W 2016 roku popyt na ropę na świecie wzrósł o ponad 1,2 mln bbl/d i prognozuje się, że w takim średnim tempie będzie rósł do 2021 roku. Podaż zwiększyła się zaledwie o 0,3 mln bbl/d. Dysproporcja pomiędzy wzrostem popytu i podaży już od 2018 roku przyczyni się do uszczuplenia światowych zasobów surowca.

b. Potencjalne kierunki zmian ceny ropy naftowej

W perspektywie średnioterminowej do 2020 roku przeważająca część publicznie dostępnych analiz i prognoz zakłada wzrost cen ropy naftowej. Główne czynniki wpływające na ceny w horyzoncie najbliższych dwóch lat:

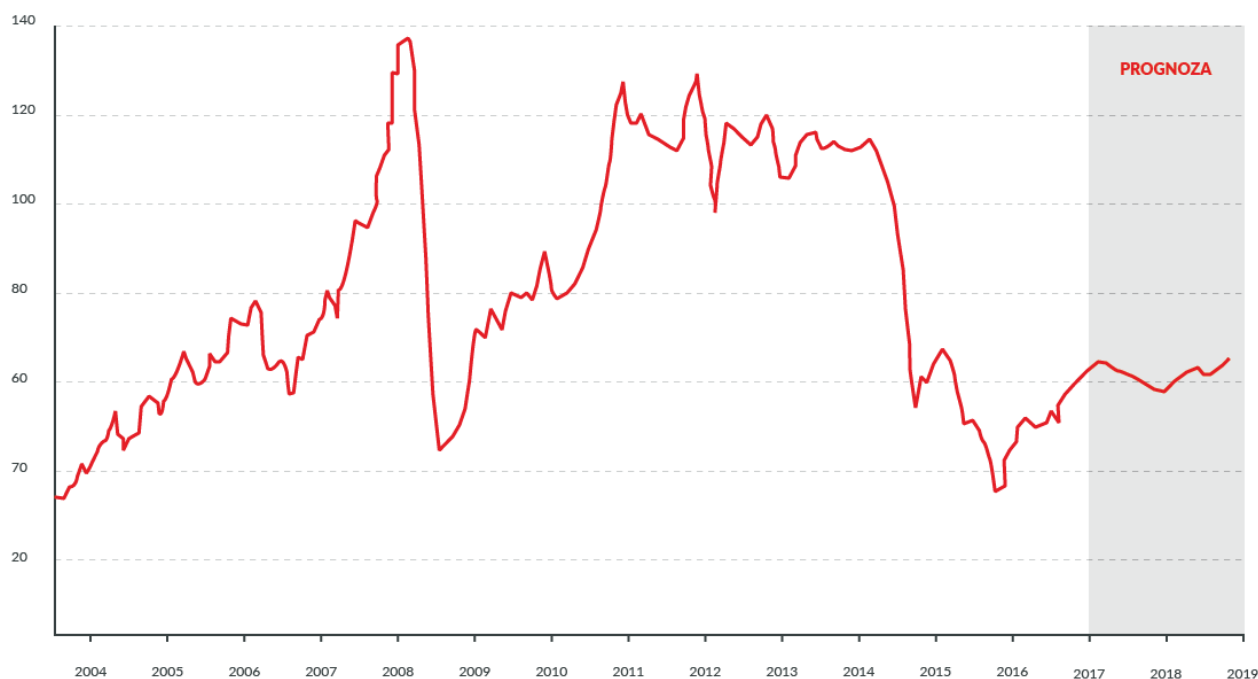
- Polityka wydobycia krajów OPEC – porozumienie OPEC z listopada 2016 powinno doprowadzić do obniżenia wydobycia ropy w I i II kwartale 2017 roku i ograniczyć ryzyko spadku cen w najbliższych dwóch-trzech kwartałach. Skutki porozumienia są już obecnie odzwierciedlone w cenach ropy, jednak rynek dyskontuje niższe niż zaplanowane ograniczenia produkcji ropy.
- Reakcja producentów w USA na wyższe ceny ropy – prognozowane wyższe ceny ropy mogą zmobilizować wydobycie w USA i po dwóch-trzech kwartałach od wzrostu cen na rynek trafi zwiększona podaż ropy, co może przyczynić się do spadku cen. Na rynek wejdą producenci, którym opłaca się wydobycie przy wyższej cenie. Jeśli cena ropy silnie spadnie, tempo wzrostu wydobycia w USA odpowiednio zwolni. Potencjalna reakcja nastąpi z opóźnieniem kilku kwartałów z uwagi na zabezpieczanie się przed ryzykiem spadku cen ropy przez producentów.

- Wydobycie w Libii i Nigerii – czynnikami ryzyka dla cen ropy w 2017 roku jest wydobycie w Libii i Nigerii, krajach OPEC wyłączonych z uzgodnionej obniżki wydobycia. Obydwa kraje mają wolny potencjał wydobycia, który może być zwiększony (lub dalej ograniczony) o kilkaset tysięcy baryłek dziennie pod wpływem zażegnania lub eskalacji domowych konfliktów zbrojnych.
- Zmienność kursu dolara amerykańskiego – nie bez znaczenia dla perspektyw cen ropy jest kurs amerykańskiej waluty, która po wyborze Donalda Trumpa na prezydenta USA silnie umocniła się wobec euro i walut gospodarek wschodzących. Umocniający się dolar wpływa na wzrost cen ropy naftowej i paliw na rynkach tych krajów.
- Geopolityka – potencjalna eskalacja konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie i Afryce wpływająca na ograniczenie dostępności i w efekcie na wzrost cen ropy.

Powyższe czynniki implikują powolny wzrost cen ropy z kwartału na kwartał z około 49 USD/bbl w 4 kwartale 2016 do około 60 USD/bbl w 4 kwartale 2018 (IHS Markit).

Zmiany cen ropy naftowej [USD/bbl]:

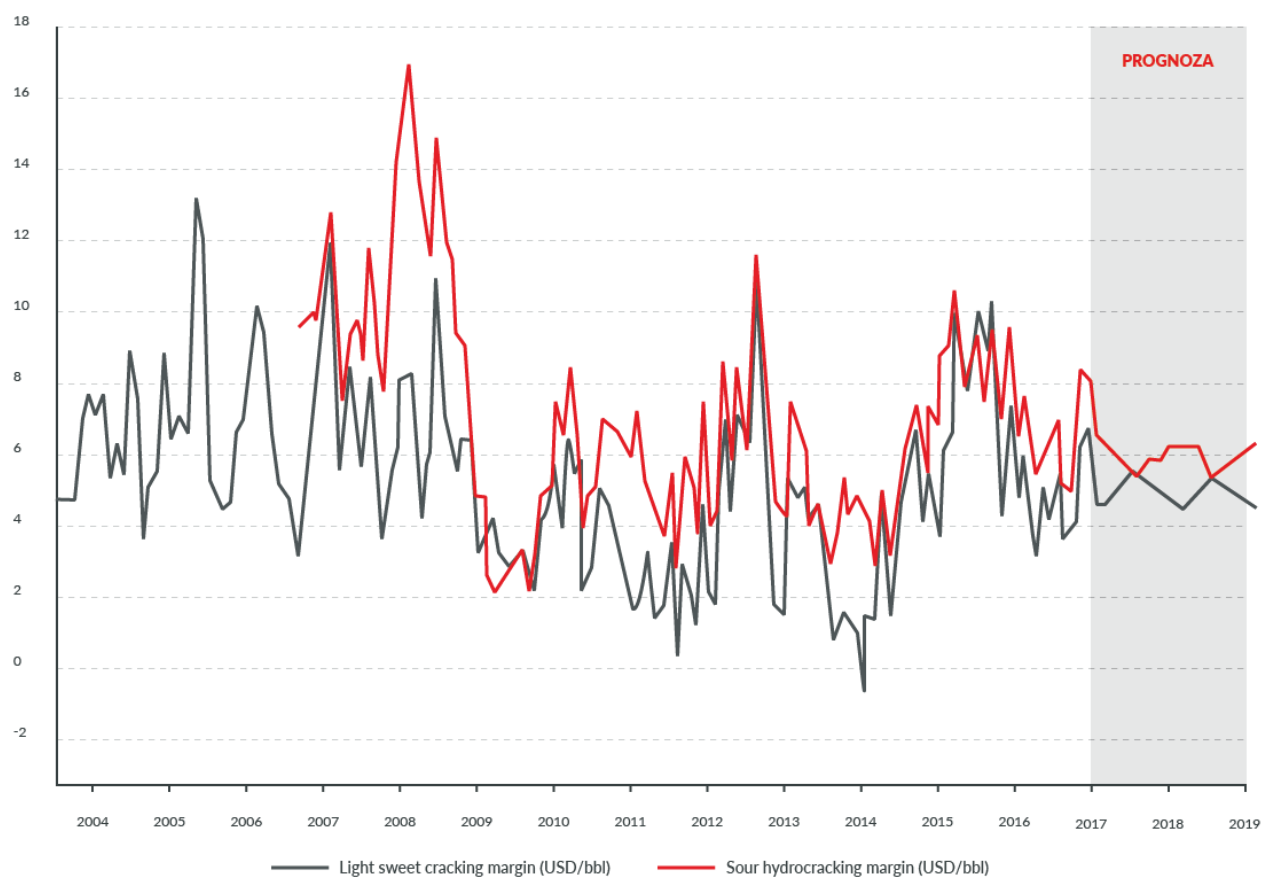
Źródło: IHS Markit

Downstream – Sprzedaż i Produkcja

Znaczny wzrost marż w 2015 roku i ich stabilizacja w 2016 roku były wspierane przez niższe ceny ropy w latach poprzedzających i rosnący popyt na produkty przerobu ropy naftowej.

Pomimo prognozowanego obniżenia marży Downstream Koncernu w porównaniu z wysokimi wartościami z lat 2015-2016 utrzyma się ona w roku 2017 na korzystnym poziomie.

Marże rafineryjne w Europie [USD/bbl]:

Źródło: IHS Markit

W krótkim i średnim horyzoncie czasowym marże rafineryjne w Europie będą kształtowane poprzez presję konkurencyjną. Główne czynniki wpływające na wysokość marż to: przewaga rafinerii amerykańskich i bliskowschodnich z uwagi na niskie koszty energii wobec relatywnie wysokich kosztów energii w Europie, modernizacja rafinerii europejskich wpływająca na pogłębienie przerobu oraz rosnąca konkurencyjność eksportu z Białego Wschodu, dostarczającego paliwa nie tylko do Azji, ale też do Europy.

W dłuższym horyzoncie czasowym marże rafineryjne będą zależne od popytu na produkty przerobu ropy. Zmian w ich wysokości należy upatrywać w głębszych zmianach strukturalnych na rynku paliw, oleju napędowego i produktów petrochemicznych. O ile przewiduje się stagnację lub lekki spadek popytu na produkty ropopochodne w segmencie transportowym to główne instytucje analityczne prognozują wzrost znaczenia produktów petrochemicznych.

Główną siłą napędzającą wzrost popytu na paliwa w Europie w latach 2015 - 2016 były spadające ceny ropy - niższe ceny paliw przekładają się na wzrost ich konsumpcji. W średnim horyzoncie czasowym prognozy popytu na produkty rafineryjne przewidują stabilizację z uwagi na niezmiennie zapotrzebowanie na benzynę, płaski i niepewny popyt na olej napędowy oraz rosnący na paliwo lotnicze i produkty petrochemiczne.

Stabilizacja popytu na benzynę wynika przede wszystkim z uwagi na dążenie do ograniczenia

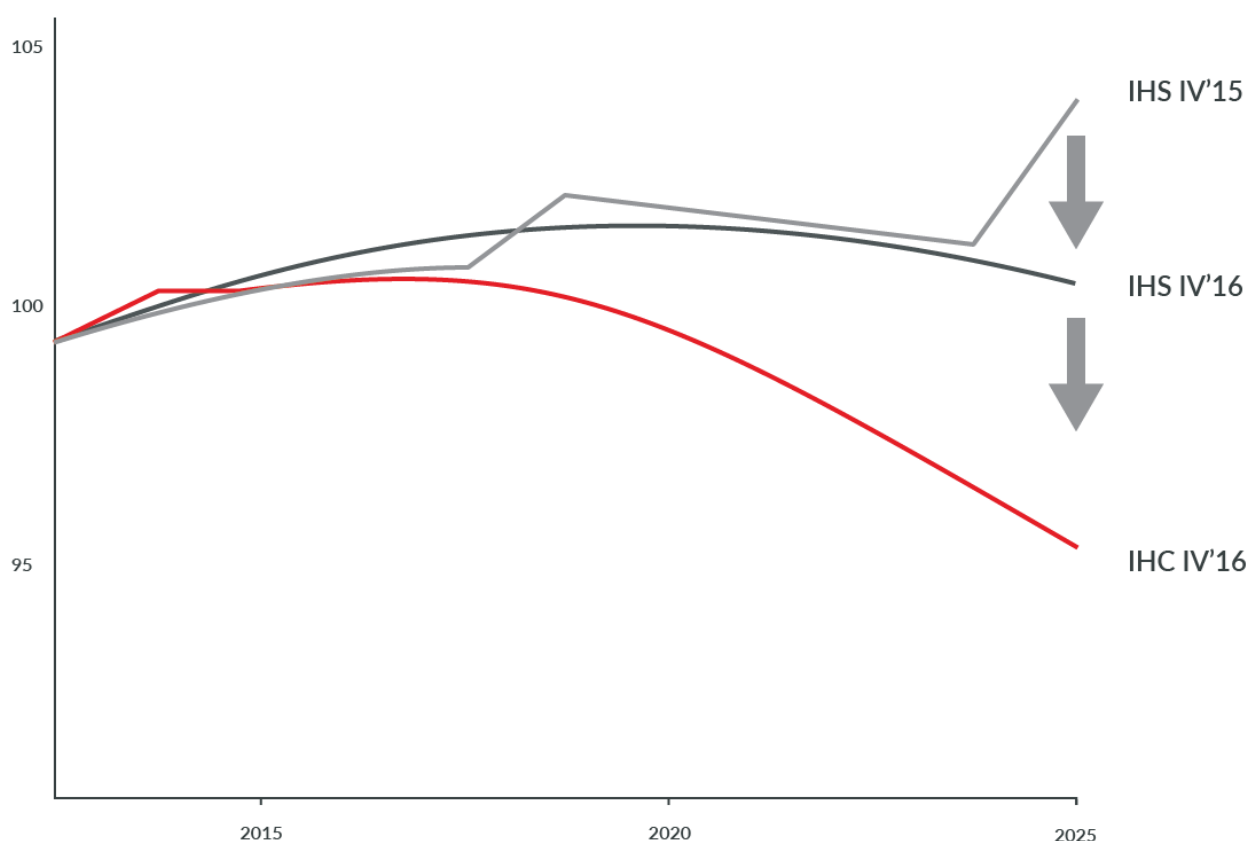
emisyjności gospodarki europejskiej oraz wyższego wykorzystania biopaliw.

W kontekście popytu na olej napędowy w 2016 roku na rynku paliw pojawiło się szereg nowych argumentów, które osłabiają perspektywy jego wzrostu w najbliższych latach.

Należą do nich:

- Skandal z pomiarami szkodliwych substancji w samochodach z silnikami diesla u niemieckich producentów.
- Aktualnie prowadzone przez kraje Unii Europejskiej badania emisji substancji szkodliwych przez silniki diesla, których wyniki mogą znacząco wpłynąć na sprzedaż samochodów napędzanych olejem napędowym i tym samym konsumpcję tego paliwa.
- Trwające w Holandii i Norwegii prace legislacyjne związane z zakazem sprzedaży samochodów benzynowych i napędzanych olejem napędowym od 2025 roku.
- Rosnąca popularność alternatywnych paliw - japońscy producenci wycofują się z produkcji oszczędnych silników diesla i rozwijają napędy na alternatywne paliwa (prąd, gaz).

Zmiana prognoz popytu na olej napędowy w Europie w latach 2015-2025 (2015=100%):

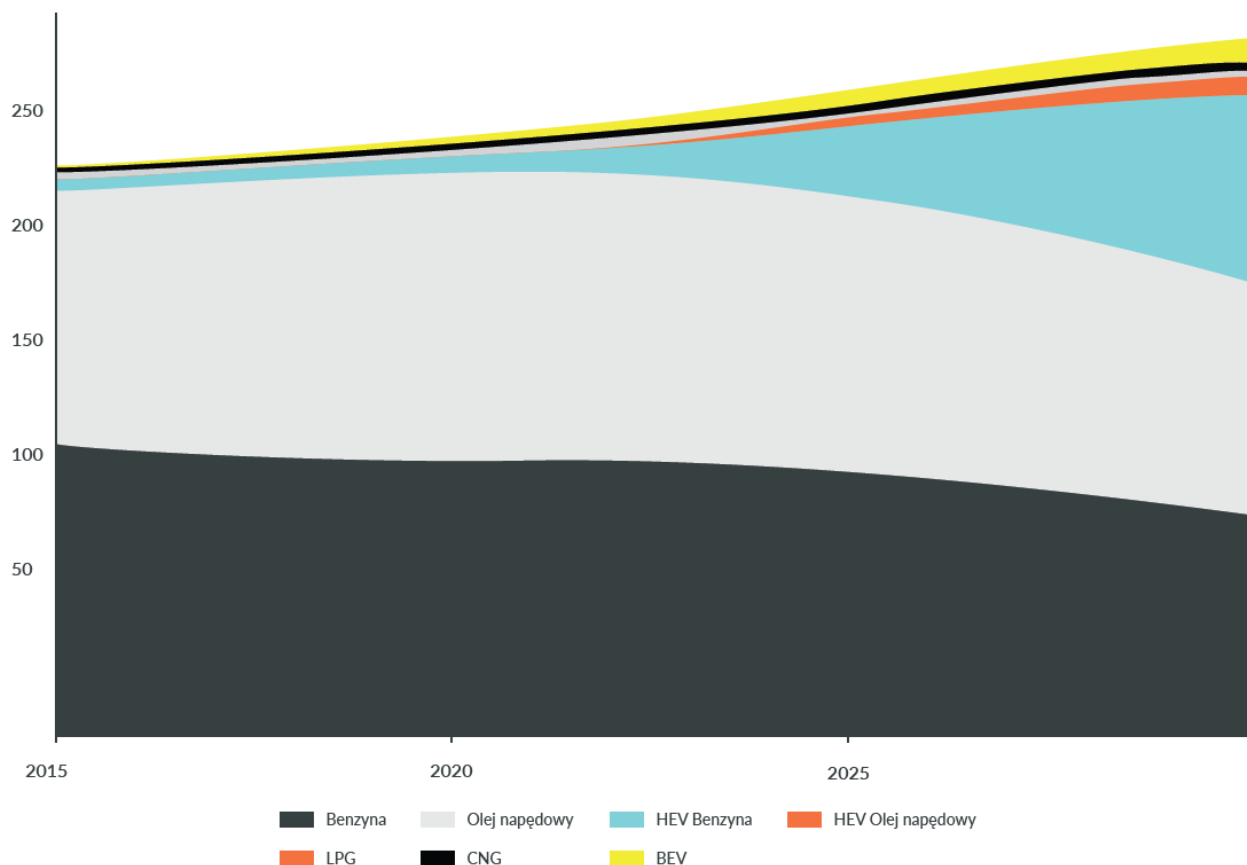

Źródło: JBC Energy, IHS Markit

Należy jednak pamiętać, że rynek paliw w Europie posiada jedne z najstabszych perspektyw na świecie. Światowa konsumpcja diesla i benzyny ogółem będzie rosła w relatywnie wolnym tempie 0,3% rocznie. Światowy wzrost konsumpcji jest jednak bardzo spolaryzowany - rynki Europy i Ameryki Północnej pozostają stabilne, podczas gdy cały wzrost odbywa się na rynkach wschodzących.

Samochody elektryczne w perspektywie krótko- i średnioterminowej nie będą istotnie wpływać na rynek paliw - w Europie samochody elektryczne będą stanowiły tylko 4% floty samochodowej do 2030 roku, podczas gdy tradycyjne spalinowe ponad 60%. Liczba samochodów elektrycznych wzrośnie z 0,9 mln w 2015 roku do 12,5 mln w 2030 roku. Znaczący udział w strukturze floty UE mogą mieć samochody hybrydowe, których wg prognoz JBC w 2030 roku może pojawić się 74 mln (82 mln wraz z hybrydowymi dieslami), co daje średnioroczny wzrost o 28% z poziomu 1,8 mln w 2015 roku.

Struktura floty samochodów osobowych w UE w latach 2010-2030 [mln pojazdów]:

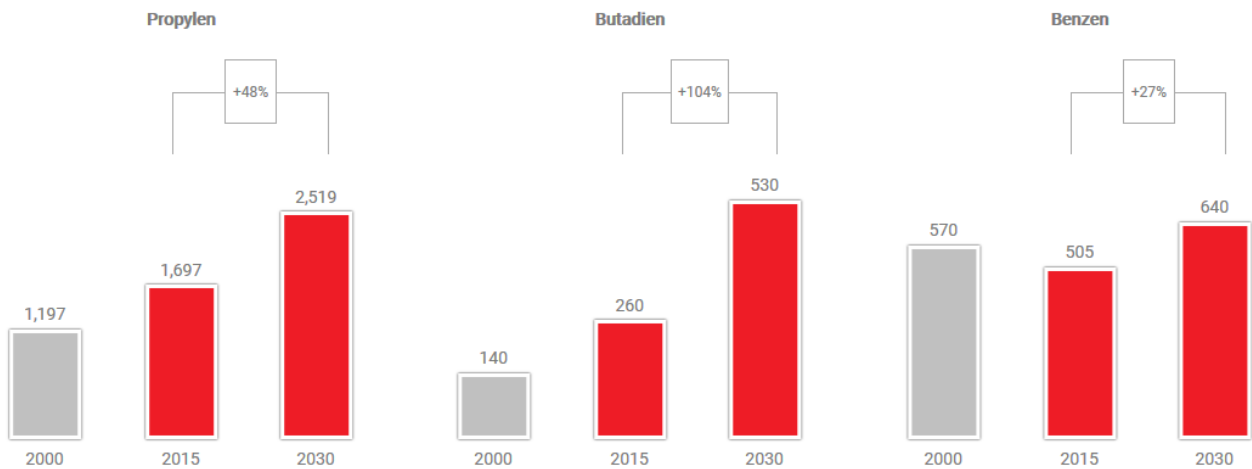

Źródło: JBC Energy

W dłuższym horyzoncie czynnikiem wspierającym popyt na produkty przerobu ropy naftowej i tym samym budującym marżę rafineryjne będzie branża petrochemiczna - rosnące zastosowania nowoczesnych tworzyw sztucznych w światowej gospodarce.

Europa Środkowo-Wschodnia jest jednym z najszybciej rosnących rynków pod względem popytu na produkty petrochemiczne, które wytwarza Grupa ORLEN (propylen, etylen, butadien, paraksylen, PTA i PCW).

Zmiana konsumpcji na wybrane produkty petrochemiczne w Europie Środkowo-Wschodniej [tys. t/rok]:

Źródło: Nexant

Wraz ze wzrostem popytu na produkty petrochemiczne rośnie również presja konkurencyjna - w szczególności widoczna w Europie:

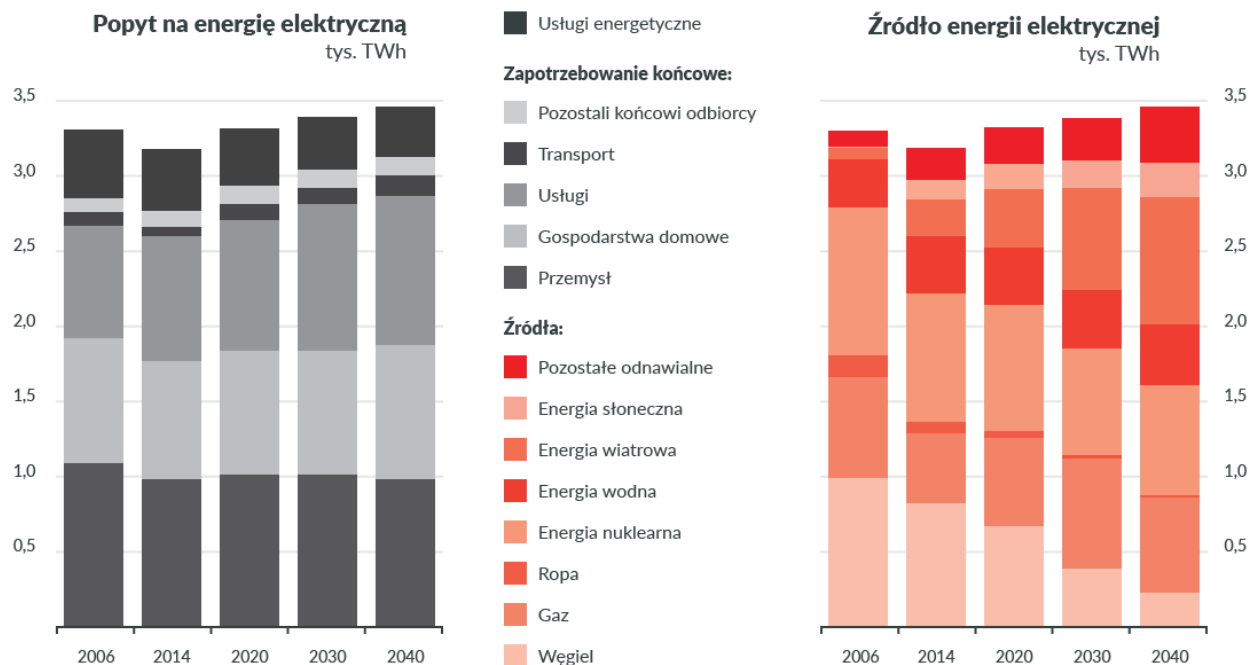
- Olefiny (etylen, propylen, butadien) - silna presja importu pochodząca z regionów Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej z uwagi na przewagę kosztową. Produkcja europejska bazująca na nafcie jest i będzie relatywnie mniej konkurencyjna przy założeniu stopniowego wzrostu cen ropy naftowej.
- Aromaty (benzen, toluen, ksylen, paraksylen) - prognozowane zmniejszenie mocy produkcyjnych benzenu i toluenu w Europie Zachodniej do 2030 roku. Producenci aromatów będą dążyć do wydłużania łańcucha wartości w kierunku paraksyleny oraz występuje potencjalne ryzyko wzrostu importu benzenu do Europy Zachodniej.
- Tworzywa sztuczne (polietylen, polipropylen, PCW) - sektor opakowań jest największym obszarem wykorzystującym tworzywa w Europie (40% zapotrzebowania). Prognozowana presja cenowa dla pochodnych etylenu z uwagi na rewolucję gazu łupkowego w USA. Wahania popytu będą dotkliwie dla mało innowacyjnych producentów, których marże bazują przede wszystkim na skali produkcji.

Downstream - Energetyka

Zgodnie z głównym scenariuszem (New Policies) raportu World Energy Outlook 2016 Międzynarodowej Agencji Energii zapotrzebowanie na energię elektryczną na świecie będzie rosło w tempie 2% rocznie i zwiększy się o dwie-trzecie do 2040 roku. Gospodarka światowa będzie przyrastała w tym okresie w tempie 3,4% rocznie. Powyższe trendy stanowią istotną zmianę w porównaniu z okresem 1990-2014, w którym oba parametry rosły prawie w identycznym tempie. W dzisiejszych warunkach najtańszym i zarazem najpowszechniejszym źródłem generowania energii elektrycznej na świecie jest węgiel. Jednak w dłuższym horyzoncie będzie zastępowany gazem ziemnym, energią wodną oraz źródłami odnawialnymi. Zmiana ta będzie podyktowana koniecznością dekarbonizacji przemysłu oraz cenami paliw. W źródłach generowania energii elektrycznej nastąpią istotne zmiany w kolejnych dekadach. Pomiędzy rokiem 2008 a 2014 udział energii wiatrowej zwiększył się o 4 p.p. a energii słonecznej o 3 p.p. Do roku 2040 przewidywane jest trzykrotne zwiększenie udziałów tych źródeł w wytwarzaniu

energii elektrycznej. Energetyka węglowa kontynuuje spadek strukturalny natomiast oparta na gazie stopniowo wzrasta do 2030 roku, po którym zaczyna nieznacznie zmniejszać swój udział w globalnym mixie.

Popyt i źródła energii elektrycznej w Europie:

Źródło: Międzynarodowa Agencja Energii

W obszarze energetycznym segmentu Downstream Grupy ORLEN kluczowym rynkiem jest Polska, która zapewnia korzystne perspektywy rozwoju z uwagi na niższe zużycie energii w porównaniu do większości krajów europejskich. W Polsce zużycie energii na jednego mieszkańca kształtuje się znacznie poniżej średniej w Unii Europejskiej i wynosiło w 2016 roku około 4,3 MWh/osobę przy średniej Unii Europejskiej na poziomie 5,5 MWh/osobę. W latach 2010-2016 popyt na energię wzrastał w średnim tempie około 1,5% rocznie. W perspektywie roku 2020 spodziewane jest tempo wzrostu popytu na energię elektryczną w wysokości około 1,8% (CAGR wg CERA) a wzrost ten będzie przede wszystkim skorelowany z rozwojem gospodarczym kraju. Znacząca część istniejących mocy wytwórczych w Polsce wymaga modernizacji lub wymiany z uwagi na wiek i wysoką emisyjność. Szacuje się, że w przypadku braku występowania odpowiednich sygnałów ekonomicznych z rynku wycofane zostanie około 10 GW mocy wytwórczych do roku 2025, co stanowi główny powód rozwoju segmentu energetycznego w Grupie ORLEN i realizacji dwóch bloków energetycznych o łącznej mocy ponad 1GW.

II. Trendy rynkowe w segmencie Detal

Niemal cały rok 2016 był okresem utrzymujących się niskich cen paliw na stacjach, co wpłynęło na ograniczenie atrakcyjności sieci ekonomicznych. Rosnącym uznaniem klientów cieszyły się stacje premium. Klienci chętniej tankowali paliwa premium oraz większą uwagę zwracali na dostępną ofertę pozapaliwową i gastronomiczną. W roku 2016 prowadzono również prace związane z nowymi konceptami sklepów na stacjach. Operatorzy stacji paliw nawiązali współpracę z dużymi sieciami gastronomicznymi lub rozpoczęli prace nad własnymi formatami

i markami. Duże koncerny paliwowe skupiały się na wdrożeniach nowych rozwiązań i funkcjonalności, opartych na nowych technologiach, narzędziach i systemach IT, w tym głównie w obszarze nowych form płatności, składania zamówień, komunikacji z klientami czy usprawniania operacyjnego zarządzania siecią.

Na rynku polskim widoczne były efekty wprowadzonych zmian legislacyjnych, mających na celu ograniczenie wpływu tzw. szarej strefy. W segmencie detalicznym skutkowały one wzrostem liczby niezależnych stacji paliw działających na rynku.

W I połowie 2016 roku Lukoil, posiadający sieć 230 stacji w Polsce oraz na Litwie i Łotwie podjął decyzję o wycofaniu się z rynku i sprzedaży aktywów detalicznych austriackiej firmie Amic Energy Management. W ubiegłych latach Lukoil pozbył się również stacji na Ukrainie, Węgrzech, Słowacji, w Czechach i Estonii. Austriacki inwestor planuje w kolejnych latach rozwijać biznes detaliczny na rynkach Europy Centralnej i Wschodniej.

Rok 2016 na rynku polskim był kolejnym okresem wzrostu liczby stacji paliw – uruchomiono prawie 200 nowych obiektów. Ponad 75% tych stacji to stacje operatorów niezależnych. Liczba stacji paliw w sieciach koncernów zagranicznych pozostała na poziomie zbliżonym do roku 2015. W 2017 roku rozpocznie się proces rebrandingu stacji Statoil, przejętych przed kilkoma laty przez kanadyjską spółkę Alimentation Couche-Tard. Wszystkie jej stacje mają działać pod brandem Circle-K.

Na rynku czeskim liczba stacji paliw w 2016 roku utrzymała się na poziomie roku poprzedniego. Zmieniła się jednak struktura rynku - część małych stacji niepublicznych przekształciła się w obiekty ogólnie dostępne, zwiększając przez to konkurencję na rynku. Istotną zmianą na detalicznym rynku paliw w Czechach było wprowadzenie w większości sieci paliw uszlachetnionych, które zastąpiły paliwa standardowe.

Na rynku niemieckim nie zaszły większe zmiany strukturalne. Dotychczasowi liderzy Aral i Shell utrzymały wiodącą pozycję, pomimo notowanego od kilku lat spadku liczby stacji w swoich sieciach. Największe sieci premium działające na rynku niemieckim zaczęły działać również w segmencie ekonomicznym co spowodowało wzrost konkurencji. Główni konkurenci sieci Star zarządzanej przez ORLEN Deutschland zainwestowali znaczne środki w modernizację swoich stacji, znacznie poprawiając ich wizualizację i standard techniczny oraz rozszerzając ofertę pozapaliwową. Obecnie coraz więcej stacji ekonomicznych przewyższa standardem stacje premium.

Na rynku litewskim wiodącą pozycję utrzymała sieć Lukoil, która w pierwszym kwartale 2016 roku została przejęta przez firmę Amic Energy Management z Austrii. Stacje te będą jednak przez kolejnych kilka lat funkcjonować pod dotychczasowym brandem.

Firma Couche-Tard rozpoczęła na Litwie wprowadzenie własnego brandu (Circle-K) na przejętych w 2012 roku stacjach Statoil. Wszystkie sieci działające na rynku litewskim koncentrowały się na rozwoju gastronomii. W 2016 roku duży wpływ na poziom cen detalicznych na rynku litewskim miało zwiększenie aktywności na rynku hurtowym fińskiego koncernu Neste.

III. Trendy rynkowe w segmencie Wydobywanie

Według raportu World Energy Outlook 2016 Międzynarodowej Agencji Energii (IEA) w 2015 roku energochłonność globalnej gospodarki zmniejszyła się o (1,8)% w rezultacie dalszej poprawy

efektywności energetycznej oraz zwiększonego wykorzystania czystszych źródeł energii, przede wszystkim źródeł odnawialnych, które do 2040 roku będą notować najszybszy wzrost.

Wzrost światowego popytu na energię pierwotną do 2040 roku o około 30% w głównym scenariuszu (New Policies Scenario) Międzynarodowej Agencji Energii (IEA) oznacza wzrost wykorzystania wszystkich paliw.

Spośród paliw kopalnych największy przyrost zużycia do 2040 roku odnotuje gaz ziemny na poziomie blisko 50%, natomiast konsumpcja ropy naftowej zwiększy się o około 12% w perspektywie 2040 roku.

Przy tendencji spadkowej popytu na energię w państwach OECD, światowa konsumpcja energii będzie się stale przesunąć w kierunku regionów o rosnącym poziomie wynagrodzenia, większym dostępie do źródeł energii oraz dotkniętych boomem urbanizacyjnym, takich jak Indie, Azja Południowo-Wschodnia, Chiny oraz część Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz Bliskiego Wschodu. Zgodnie z głównym scenariuszem IEA w latach 2014 - 2040 popyt na energię w krajach OECD będzie spadać średniorocznie o (0,1)%, natomiast gospodarki krajów spoza OECD wygenerują wzrost zużycia energii średniorocznie o 1,6%.

Światowy popyt na energię pierwotną wg rodzaju paliwa [mln toe¹]:

New Policies Scenario

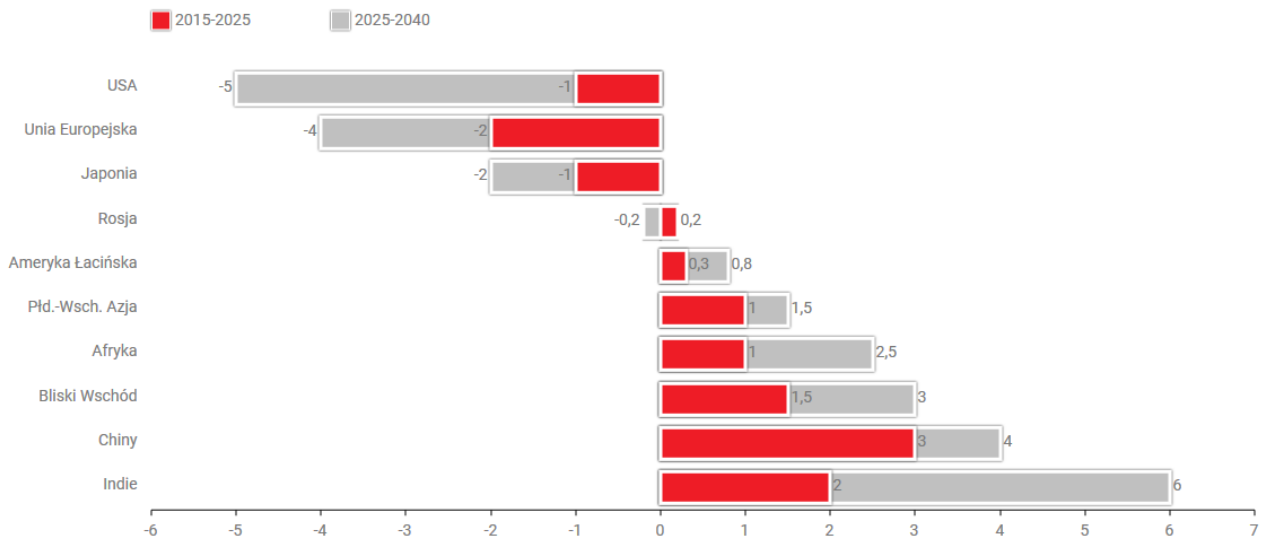
Wyszczególnienie	2000	2013	2020	2040
Węgiel	2 316	3 926	4 033	4 414
Ropa	3 669	4 266	4 461	4 735
Gaz	2 071	2 893	3 178	4 239
Elektrownie jądrowe	676	662	831	1 201
Elektrownie wodne	225	335	383	531
Bioenergia	1 026	1 421	1 541	1 878
Pozostałe	59	181	316	936
Razem	10 042	13 684	14 743	17 934

¹⁾ toe – tona ekwiwalentu ropy naftowej

Źródło: IEA.

Największy wzrost całkowitego popytu na ropę w scenariuszu podstawowym IEA do 2040 roku odnotują Indie, co przełoży się na średnioroczną stopę wzrostu (CAGR) na poziomie 3,8%, z kolei Chiny odpowiadające za drugi największy przyrost zużycia całkowitego ropy już na początku dekady 2030-2040 wyprzedzą Stany Zjednoczone stając się największym konsumentem ropy na świecie. Dzielne zużycie ropy w Chinach w 2040 roku wyniesie 15,1 mln boe/d, podczas gdy Stany Zjednoczone będą zużywać 13,1 mln boe/d a Indie 9,9 mln boe/d.

Zmiany w popycie na ropę – CAGR¹ [mln boe/d]:

¹⁾ CAGR - skumulowany roczny wskaźnik wzrostu

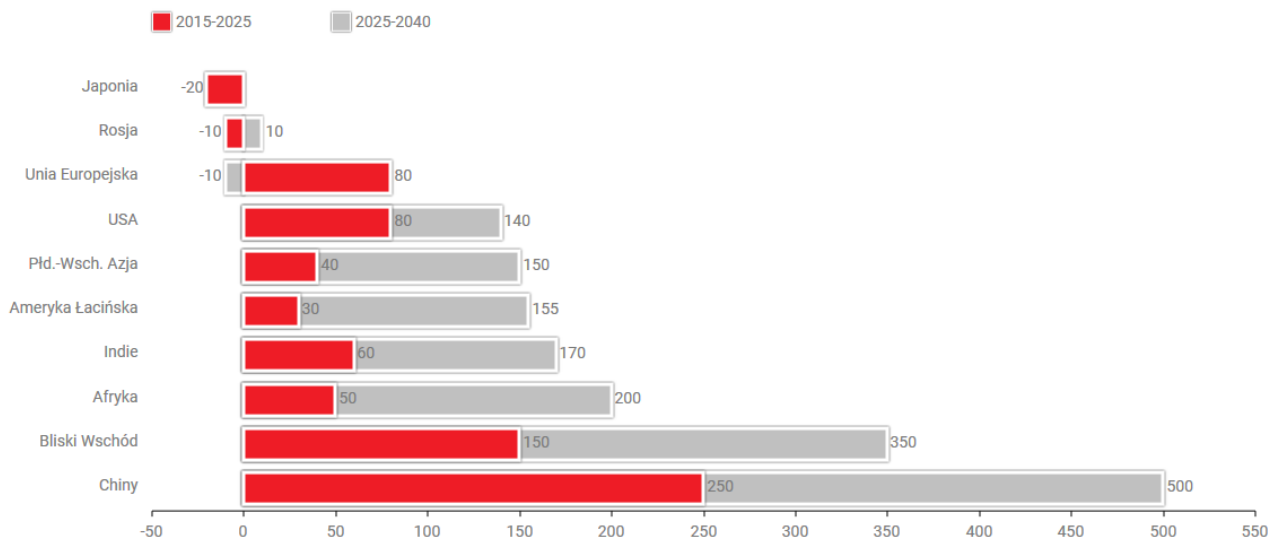
W latach 2015-2016 ze względu na spadające ceny ropy naftowej i gazu ziemnego, jak i ograniczony dostęp do finansowania, zdecydowana większość spółek poszukiwawczo-wydobywczych na świecie podjęła decyzję o ograniczeniu zakresu realizowanych prac i skupieniu aktywności na projektach na zaawansowanym etapie rozwoju i najbardziej perspektywicznych obszarach poszukiwawczych.

Po stronie podaży ropy prognozowany jest powrót OPEC do aktywnego zarządzania rynkiem, czego pierwszym symptomem było formalne spotkanie państw OPEC w listopadzie 2016 roku, decyzja o ograniczeniu produkcji ropy w I półroczu 2017 roku oraz dołączenie do porozumienia producentów spoza OPEC, w tym Rosji. Łącznie 24 czołowych producentów ropy na świecie zobowiązało się do ograniczenia podaży ropy o 1,8 mln boe/d, co potrzebne było według szacunków OPEC do zbilansowania zmagającego się z nadpodażą rynku ropy.

Poprawie kondycji finansowej spółek z sektora towarzyszyła także wzmożona aktywność na rynku fuzji i przejęć, która była szczególnie widoczna w USA, gdzie miała miejsce przede wszystkim konsolidacja obszarów koncesyjnych.

Konsumpcja gazu według scenariusza podstawowego Międzynarodowej Agencji Energii do 2040 roku będzie rosła praktycznie w każdym z wiodących krajów-konsumentów za wyjątkiem Japonii oraz Rosji. Chiny będą odpowiadać za największy wzrost popytu na gaz w scenariuszu podstawowym IEA do 2040 roku przy CAGR na poziomie 4,6%, jednak to Indie będą charakteryzować się największą dynamiką wzrostu na poziomie średniorocznym 5,2%. Stany Zjednoczone pozostaną największym konsumentem gazu na świecie przy wielkości zużycia gazu w 2040 roku na poziomie 840 mld m³. W tym samym czasie w Chinach zużycie gazu wyniesie 605 mld m³ a w Indiach 189 mld m³. Na Bliskim Wschodzie, który jest drugim największym obszarem wzrostu konsumpcji gazu, wielkość zużycia będzie się kształtować na poziomie 804 mld m³.

Zmiany w popycie na gaz - CAGR [bcm^1]:

¹⁾ bcm - miliardy metrów sześciennych.

Źródło: IEA

Na globalnym rynku gazu widoczny będzie coraz większy udział podaży gazu LNG, w przypadku którego IEA prognozuje podwojenie udziału rynkowego do 2040 roku. Obecna nadwyżka podaży gazu oraz trwająca budowa kolejnych terminali skraplania gazu, głównie w Stanach Zjednoczonych i Australii, gdzie nowe moce przerobowe wynoszą blisko 130 mld m^3 rocznie, stawiają pod znakiem zapytania termin zbilansowania podaży z popytem na rynku gazu. Według prognoz IEA Stany Zjednoczone oraz Australia będą odpowiadać za 2/3 całkowitego wzrostu produkcji gazu do 2020 roku, jednak od początku dekady 2020-2030 do 2040 roku istotne wzrosty podaży gazu będą generowane przez szersze grono producentów z Afryką Wschodnią i Argentyną, jako kolejnymi, ważnymi graczami na rynku.

Otoczenie Regulacyjne

Spółki należące do Grupy ORLEN prowadzą działalność gospodarczą na rynkach regulowanych. Z tego powodu zgodność ich działań z regulacjami stanowi jeden z kluczowych aspektów.

W ramach prowadzonej polityki zarządzania ryzykiem regulacyjnym PKN ORLEN i pozostałe spółki Grupy ORLEN prowadzą oparte o obowiązujące przepisy prawa, w pełni transparentny, otwarty dialog obejmujący między innymi zaangażowanie w opiniowanie projektów rozwiązań legislacyjnych na poziomie ustawodawstwa krajowego oraz wspólnotowego.

POLSKA:

1. Biopaliwa

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE nakłada na Państwa Członkowskie obowiązek zapewnienia 10% udziału energii odnawialnej w ogólnej ilości energii zużywanej w transporcie w 2020 roku. Do krajowego porządku prawnego dyrektywa ta została implementowana ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (wielokrotnie nowelizowaną). Przedmiotowa ustawa nakłada na krajowe rafinerie i importerów paliw realizację tzw. Narodowego Celu Wskaźnikowego - obowiązek zapewnienia minimalnego udziału paliw odnawialnych (biokomponentów) w ogólnej ilości paliw ciekłych.

W 2016 roku PKN ORLEN brał udział w konsultacjach projektów aktów prawnych związanych z regulacjami biopaliwowymi.

Spółka w szczególności postulowała:

1) obniżenie poziomu NCW

2) wprowadzenie obligatoryjnego blendingu biokomponentów do paliw ciekłych

3) uszczelnienie systemu realizacji NCW w Polsce.

Ustawą z dnia 30 listopada 2016 roku o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw obniżono poziomy NCW względem poziomów określonych rozporządzeniem Rady Ministrów z 2013 roku w 2017 roku do 7,1% z 7,8% a w 2018 roku do 7,5% z 8,5%. Fakt, iż współczynnik redukcyjny NCW w 2017 roku będzie wynosić 0,82 oznacza, że finalne, rzeczywiste NCW dla PKN ORLEN w 2017 roku (5,822%) będzie najniższym od roku 2012. Dodatkowo, ustawą z dnia 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw wprowadzono wymóg realizacji NCW począwszy od 2017 roku przynajmniej w 50% poprzez biokomponenty dodawane do paliw ciekłych pochodzenia naftowego (obligatoryjny blending). Jednocześnie ustawa ta zmodyfikowała definicję podmiotu zobowiązanego do realizacji NCW, rozszerzając ją o wszystkie podmioty dokonujące importu paliw ciekłych do Polski, niezależnie od tego czy działają na podstawie właściwej koncesji czy też nie.

2. Podatek od sprzedaży detalicznej

Ustawa z dnia 6 lipca 2016 roku o podatku od sprzedaży detalicznej, która weszła w życie 1 września 2016 roku wprowadza opodatkowanie sprzedaży detalicznej dokonywanej na rzecz konsumentów. Podstawę opodatkowania stanowi przychód netto ze sprzedaży detalicznej ponad kwotę wolną (ustaloną na 17 mln PLN miesięcznie). Stawki podatku wynoszą: 0,8% od podstawy opodatkowania do kwoty 170 mln PLN i 1,4% od nadwyżki podstawy opodatkowania ponad kwotę 170 mln PLN. Szacowane koszty dla PKN ORLEN wyliczone były na 18,5 mln PLN miesięcznie, ok. 222 mln PLN rocznie (przy czym szacunek nie obejmował wyłączenia sprzedaży detalicznej dokonywanej na rzecz przedsiębiorców, ze względu na niemożność wyodrębnienia takich danych).

W związku z decyzją Komisji Europejskiej z 19 września 2016 roku, która zawiera m.in. nakaz zawieszenia wszelkiej pomocy niezgodnej z prawem do momentu podjęcia przez Komisję decyzji w sprawie zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, w dniu 18 października 2016 roku Minister Rozwoju i Finansów wydał rozporządzenie w sprawie zaniechania poboru podatku od sprzedaży detalicznej. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 19 października 2016 roku, a zaniechanie poboru podatku ma zastosowanie do przychodów osiągniętych od 1 września 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku. Następnie ustawą z dnia 15 listopada 2016 roku o zmianie ustawy o podatku od sprzedaży detalicznej wprowadzono przepis, zgodnie z którym przepisy ustawy o podatku od sprzedaży detalicznej stosuje się do przychodów ze sprzedaży detalicznej osiągniętych od dnia 1 stycznia 2018 roku.

3. Walka z szarą strefą

W 2016 roku PKN ORLEN brał udział w konsultacjach publicznych do projektów zmian podatkowych oraz administracyjnych mających na celu przeciwdziałanie zjawisku szarej strefy w paliwach ciekłych, w szczególności w zakresie wyłudzenia podatku VAT oraz unikaniu realizacji zobowiązań administracyjnych związanych z podażą paliw ciekłych na rynek.

Ustawa z dnia 7 lipca 2016 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (pakiet paliwowy) oraz ustawa z dnia 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (pakiet energetyczny) wprowadziły szereg

fundamentalnych zmian regulacji rynku paliw ciekłych w Polsce, w tym nowe zasady rozliczania podatku VAT od przywozu paliw ciekłych do Polski, ściśle powiązanie wymagań podatkowych z wymaganiami koncesyjnymi w Polsce. Powyższe przepisy, których pełne wdrożenie będzie realizowane w 2017 roku, powinny doprowadzić do ustalenia rzeczywistej ilości podmiotów funkcjonujących na rynku, inwentaryzacji infrastruktury paliw ciekłych oraz trwałego zminimalizowania nielegalnej podaży paliw ciekłych na rynek.

4. Liberalizacja rynku gazu

Koncern przez cały 2016 rok kontynuował dialog publiczny w procesie liberalizacji rynku gazu w Polsce dotyczący zniesienia obowiązku zatwierdzania przez Prezesa URE taryf na gaz sprzedawany dla odbiorców biznesowych oraz gospodarstw domowych. Ustawa z dnia 30 listopada 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw wprowadziła harmonogram uwolnienia cen gazu w Polsce, który zakłada, uwolnienie cen gazu dla odbiorców przemysłowych od 1 października 2017 roku a dla gospodarstw domowych od 1 stycznia 2024 roku.

5. Efektywność energetyczna

PKN ORLEN dążąc do efektywnej realizacji celów strategicznych, ukierunkowany jest na ciągłą poprawę efektywności energetycznej, leżącej u podstaw energooszczędnego modelu gospodarki. Podejście to przełożyło się na aktywny udział Spółki w pracach legislacyjnych nad nową ustawą o efektywności energetycznej, która weszła w życie z dniem 1 października 2016 roku. Wprowadzony mechanizm audytu energetycznego PKN ORLEN pozwoli na poprawę wyników finansowych poprzez optymalizację zużycia energii, przyczyniając się jednocześnie do zmniejszenia wpływu działalności Spółki na środowisko. Możliwość pomniejszenia kosztów zakupu energii lub gazu ziemnego od zrealizowanych przedsięwzięć proefektywnościowych na majątku objętym systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂, czy uwzględnienie ciepła i gazu ziemnego jako rodzaju energii finalnej, których oszczędność uzyskana dzięki realizacji przedsięwzięć proefektywnościowych będzie mogła być zaliczona w poczet realizacji obowiązku efektywnościowego, Spółka ocenia pozytywnie. Pozwoli to m.in. wypełnić obowiązek uzyskania w każdym roku oszczędności energii finalnej w wysokości 1,5 proc. rocznej sprzedaży energii odbiorcom końcowym i zmniejszenia kosztów zakupu gazu ziemnego.

6. Certyfikaty energetyczne

Po 3-letnim postępowaniu prowadzonym przez Komisję Europejską została wydana decyzja zatwierdzająca certyfikacyjny system wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji. Komisja Europejska uznała krajowy system wsparcia za zgodny z unijnymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, wskazując że jest on zgodny z celami UE w zakresie polityki klimatycznej i energetycznej przyczyniający się do zwiększenia efektywności pozyskiwania energii. Zgodnie z założeniem program będzie realizowany do 2018 roku. Decyzja ta potwierdza prawidłowość uzyskanego przez PKN ORLEN w ubiegłych latach wsparcia z tytułu wytwarzania energii elektrycznej w zakładowej elektrociepłowni w Płocku, jak również daje możliwość osiągnięcia dalszego wsparcia z tego tytułu dla instalacji kogeneracyjnych.

7. Przedsiębiorstwa energochłonne

W 2016 roku Komisja Europejska zdecydowała się nie zgłaszać zastrzeżeń do środka pomocy

polegającego na zmniejszeniu obciążeń związanych z OZE dla przedsiębiorstw energochłonnych uznając jego zgodność z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wprowadzona redukcja kosztów systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii oraz podatku akcyzowego od energii elektrycznej pozwalają na poprawę konkurencyjności produktów Spółki.

CZECHY:

Najważniejsze organy, urzędy i instytucje w otoczeniu regulacyjnym czeskiego Unipetrolu:

- Ministerstwo Przemysłu i Handlu,
- Ministerstwo Środowiska,
- Ministerstwo Finansów,
- Urząd Ochrony Konkurencji,
- Urząd Regulacji Energetyki,
- Urząd Celny,
- Inspekcja Ochrony Środowiska,
- Inspekcja Handlowa.

Najważniejsze akty prawne mające wpływ na działalność Unipetrolu na rynku czeskim:

- Ustawa nr 311/2006 Sb. o paliwach i stacjach paliw,
  - Ustawa nr 353/2003 Sb. o podatku akcyzowym,
  - Ustawa nr 235/2004 Sb. o podatku od towarów i usług,
  - Ustawa nr 458/2000 Sb. w sprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej, działania administracji państwowej w przemyśle energetycznym i zmiany niektórych ustaw (Ustawa Energetyczna),
  - Ustawa nr 165/2012 Sb. o odnawialnych źródłach energii,
  - Ustawa nr 261/2007 Sb. w sprawie stabilizacji budżetów publicznych (podatku energetycznego) – podatek węglowy i od CNG,
  - Ustawa nr 201/2012 Sb. o ochronie powietrza – podatek środowiskowy,
  - Rozporządzenie Rady Ministrów nr 351/2012 Sb. w sprawie kryteriów zrównoważonego wykorzystania biopaliw,
  - Ustawa nr 183/2006 Sb. Kodeks planowania przestrzennego i budownictwa (Ustawa Budowlana),
  - Ustawa nr 254/2001 Sb. o wodach i zmianie niektórych ustaw,
  - Ustawa nr 185/2001 Sb. o odpadach,
  - Ustawa nr 76/2002 Sb. o zintegrowanym zapobieganiu i kontroli zanieczyszczeń,
  - Ustawa nr 224/2015 Sb. o przeciwdziałaniu awariom,
  - Ustawa nr 100/2001 Sb. w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
  - Ustawa nr 262/2006 Sb. Kodeks pracy,
  - Ustawa nr 89/2013 Sb. Kodeks cywilny,
  - Ustawa nr 90/2013 Sb. o spółkach.
-

NIEMCY:

Otoczenie regulacyjne niemieckiej spółki ORLEN Deutschland:

- Prawo prywatne/cywilne - przepisy regulujące stosunki między osobami fizycznymi/prywatnymi, w tym, m.in. ogólne prawo cywilne, prawo handlowe, prawo spółek, prawo ochrony własności intelektualnej i prawo ochrony konkurencji.
- Prawo publiczne - przepisy regulujące stosunki między osobami fizycznymi/prywatnymi a organami państwa, w tym m.in. prawo konstytucyjne, prawo administracyjne i prawo podatkowe.
- Prawo karne, jako odrębna gałąź prawa publicznego, unormowane jest przede wszystkim w Kodeksie karnym.
- Prawo procesowe również stanowi odrębną gałąź prawa publicznego i określa zasady postępowania sądowego w rozstrzyganiu sporów dotyczących stosunków prawnych.

ORLEN Deutschland podlega następującym przepisom prawa i regulacjom:

- Sprzedaż paliw: przede wszystkim przepisy prawa z obszarów nr 1 (m.in. prawo handlowe, prawo spółek, ogólne prawo cywilne, prawo ochrony konkurencji) i nr 2 (m.in. prawo budowlane, prawo kontroli zanieczyszczeń, prawo o odpadach, niemiecka ustawa wodna, prawo ochrony gleb, prawo ochrony przyrody, prawo dotyczące przewozu towarów niebezpiecznych, prawo dotyczące bezpieczeństwa przemysłowego, prawo ochrony środowiska oraz prawo ochrony konsumentów).
- Produkty pozapaliwowe/gastronomia: przede wszystkim przepisy prawa z obszarów nr 1 (m.in. prawo handlowe, prawo spółek, ogólne prawo cywilne, prawo ochrony konkurencji) i nr 2 (m.in. prawo żywnościowe).

Ponadto w Niemczech działa szereg ważnych urzędów i instytucji na szczeblu lokalnym, w tym m.in. organy administracji samorządowej (m.in. urzędy ds. budownictwa, urzędy ds. gospodarki wodnej, urzędy ds. gospodarki odpadami), na szczeblu krajowym (m.in. urząd ochrony i bezpieczeństwa danych) i na szczeblu federalnym (m.in. federalny urząd antymonopolowy).

LITWA:

Otoczenie regulacyjne litewskiej spółki ORLEN Lietuva:

- Ministerstwo Energii,
- Ministerstwo Transportu,
- Ministerstwo Środowiska,
- Ministerstwo Finansów,
- Regulacje skierowane do producentów energii,
- Regulacje związane z licencjonowaniem handlu paliwami,
- Regulacje w zakresie biopaliw, blendingu i jakości paliw,
- Regulacje dotyczące zapasów obowiązkowych i rezerw paliwowych,
- Regulacje dotyczące mechanizmów wnoszenia opłat i podatków w handlu paliwami.

KANADA:

Kanadyjskie aktywa prawne i organy regulacyjne w branży ropy naftowej i gazu ziemnego

Kanadyjskie spółki działające w branży ropy naftowej i gazu ziemnego podlegają rozległym regulacjom oraz kontroli działalności (m.in. w kwestii praw do gruntów, poszukiwań, zagospodarowania, wydobycia, przerobu i wzbogacania, transportu oraz wprowadzania do obrotu), wynikającym z przepisów wprowadzanych przez władze różnego szczebla, w wyniku porozumień pomiędzy rządem Kanady i rządami prowincji. Działalności ORLEN Upstream Canada dotyczą regulacje prowincji Alberta, Kolumbia Brytyjska, Saskatchewan i Nowy Brunswik, w różnorodnych aspektach które muszą być uwzględniane przez podmioty inwestujące w sektorze ropy naftowej i gazu ziemnego. Treść obowiązujących aktów prawnych jest publicznie dostępna. Poniżej przedstawiono kluczowe spośród ustaw, rozporządzeń i porozumień obowiązujących w branży ropy naftowej i gazu ziemnego, zarówno na szczeblu federalnym, jak i w prowincjach, w których spółka prowadzi działalność.

Akty prawne i organy regulacyjne w poszczególnych prowincjach

Ustawy i rozporządzenia obowiązujące w prowincji Alberta

Mines and Minerals Act (Ustawa o kopalniach i kopalinach) - reguluje gospodarowanie i rozporządzanie prawami do kopalń i kopalin należących do Korony (tzn. skarbu państwa), w tym zasady nakładania i pobierania opłat koncesyjnych, czynszów oraz opłat eksploatacyjnych.

Istotne rozporządzenia to:

- Deep Oil Exploratory Well Regulation (Rozporządzenie w sprawie głębokich odwiertów poszukiwawczych),
- Drilling Royalty Credit Regulation (Rozporządzenie w sprawie ulg w opłatach eksploatacyjnych),
- Enhanced Oil Recovery Royalty Regulation (Rozporządzenie w sprawie opłat eksploatacyjnych z tytułu stosowania technik intensyfikacji wydobycia ropy naftowej),
- Enhanced Recovery of Oil Royalty Reduction Regulation (Rozporządzenie w sprawie obniżenia opłat eksploatacyjnych z tytułu stosowania technik intensyfikacji wydobycia ropy naftowej),
- New Well Royalty Reduction Regulation (Rozporządzenie w sprawie obniżenia opłat eksploatacyjnych dotyczących nowych odwiertów),
- New Well Royalty Regulation (Rozporządzenie w sprawie opłat eksploatacyjnych dotyczących nowych odwiertów),
- Petroleum Marketing Regulation (Rozporządzenie w sprawie wprowadzania na rynek produktów ropopochodnych),
- Petroleum Royalty Regulation, 2009 (Rozporządzenie z 2009 roku w sprawie opłat eksploatacyjnych z tytułu wydobycia ropy naftowej).

Responsible Energy Development Act (Ustawa o odpowiedzialnym rozwoju energetyki) — dokument ustanawiający urząd regulacji energetyki dla prowincji Alberta (Alberta Energy Regulator, AER) oraz określający zakres jego uprawnień, strukturę, kompetencje, obowiązki i funkcje

Coal Conservation Act and *Coal Conservation Rules* (Ustawa o ochronie zasobów węgla oraz zasady ochrony zasobów węgla) — przepisy dotyczące oceny, zagospodarowania i ochrony zasobów węgla w prowincji Alberta

Gas Resources Preservation Act (Ustawa o ochronie zasobów gazu) — dotycząca eksportu gazu ziemnego i propanu z prowincji Alberta

Oil and Gas Conservation Act (Ustawa o ochronie zasobów ropy naftowej i gazu) — dotycząca ochrony i zagospodarowania zasobów ropy naftowej i gazu w prowincji Alberta, w tym ustawowego wprowadzenia zasad bezpiecznego i efektywnego poszukiwania i zagospodarowania zasobów oraz kontroli zanieczyszczenia środowiska. Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Oil and Gas Conservation Rules* (Zasady ochrony zasobów ropy naftowej i gazu)
- *Orphan Fund Delegated Administration Regulation* (Rozporządzenie administracyjne w sprawie funduszu na porzucone odwierty)

Oil Sands Conservation Act (Ustawa o ochronie piasków roponośnych) — dotycząca ochrony i zagospodarowania zasobów piasków roponośnych w prowincji Alberta w celu zapewnienia sprawnego, efektywnego i opłacalnego zagospodarowania tych zasobów w interesie publicznym. Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Oil Sands Conservation Rules* (Zasady ochrony zasobów piasków roponośnych)

Pipeline Act (Ustawa o rurociągach) — dotycząca budowy i eksploatacji rurociągów w prowincji Alberta. Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Pipeline Rules* (Zasady eksploatacji rurociągów)

Environmental Protection and Enhancement Act (Ustawa o ochronie środowiska naturalnego i działaniach mających na celu poprawę jego stanu) — dotyczy ochrony, poprawy jakości i rozsądnego korzystania z zasobów środowiska naturalnego, wskazując proponowane działania wymagające uzyskania zgody lub rejestracji. Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Environmental Assessment Regulation* (Rozporządzenie w sprawie ocen środowiskowych)

Water Act (Ustawa o gospodarce wodnej) — zapewnia wsparcie i promocję w zakresie ochrony i zagospodarowania zasobów wodnych, w tym rozsądnego wykorzystania wody, z uwzględnieniem m.in. wymogów rozwoju ekonomicznego prowincji Alberta oraz dobrobytu jej mieszkańców. Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Water (Ministerial) Regulation* (Rozporządzenie (Ministra) w sprawie gospodarki wodnej),
- *Water (Offences and Penalties) Regulation* (Rozporządzenie w sprawie gospodarki wodnej (czyny zabronione i kary))

Public Lands Act (Ustawa o gruntach publicznych) — dotyczy korzystania z gruntów publicznych w powiązaniu z ustawą *Responsible Energy Development Act* (Ustawa o odpowiedzialnym zagospodarowaniu źródeł energii). Istotne rozporządzenia i przepisy:

- *Exploration Regulation* (Rozporządzenie w sprawie poszukiwania zasobów)
- *Public Lands Administration Regulation* (Rozporządzenie w sprawie gruntów publicznych)

Urzędy regulacyjne prowincji Alberta

Alberta Energy (Ministerstwo Energetyki Prowincji Alberta) — zarządza zagospodarowaniem nieodnawialnych zasobów w prowincji Alberta, udziela praw do prowadzenia poszukiwań i zagospodarowania złóż, dba o zapewnienie w perspektywie długoterminowej dobrobytu społeczeństwa poprzez odpowiednie zarządzanie zasobami energetycznymi i kopalinami, ich odpowiedzialne zagospodarowanie i rozważne korzystanie z energii.

Alberta Energy Regulator (Urząd Regulacji Energetyki Prowincji Alberta) — jest odpowiedzialny za regulację cyklu życia projektów dotyczących ropy naftowej, piasków roponośnych, gazu ziemnego i węgla w prowincji Alberta, od złożenia wniosku i rozpoczęcia prac terenowych po wydobycie, zakończenie eksploatacji i rekultywację; przeprowadza także ocenę oddziaływania projektów na środowisko.

Natural Resources Conservation Board (Rada ds. Ochrony Zasobów Naturalnych) — jej zadania to przegląd ważniejszych planowanych projektów inwestycyjnych związanych z wykorzystaniem zasobów naturalnych, a także regulacja w zakresie intensywnej hodowli zwierząt na terenie prowincji Alberta; jako decydent Rada działa zgodnie z zasadami etyki, dbając o interesy prowincji w perspektywie długoterminowej.

Surface Rights Board (Rada ds. Praw Do Gruntów) — jest podmiotem o charakterze quasi-trybunału, udzielającym praw dostępu i pomagającym właścicielom/dzierżawcom gruntów rozwiązywać spory o wynagrodzenie z operatorami w sytuacjach, w których operator zainteresowany jest uzyskaniem dostępu do gruntów prywatnych lub należących do Korony (tzn. skarbu państwa), w celu zagospodarowania kopalin takich, jak ropa naftowa, gaz czy węgiel, lub też budowy i użytkowania rurociągów oraz elektroenergetycznych linii przesyłowych.

Ustawy i rozporządzenia obowiązujące w prowincji Nowy Brunszwik

Oil and Natural Gas Act (Ustawa o ropie naftowej i gazie ziemnym) — dotyczy dzierżawy gruntów, poszukiwań oraz zagospodarowania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w prowincji Nowy Brunszwik. Istotne rozporządzenia:

- Survey System Regulation (Rozporządzenie w sprawie systemu geodezji)
- Geophysical Exploration Regulation (Rozporządzenie w sprawie badań geofizycznych)
- Licence to Search and Lease Regulation (Rozporządzenie w sprawie koncesji poszukiwawczych i ich dzierżawy)

Petroleum Act (Ustawa o ropie naftowej) — nie weszła jeszcze w życie; ustawa zastąpi obecnie obowiązującą ustawę *Oil and Natural Gas Act* (Ustawa o ropie naftowej i gazie ziemnym)

Clean Environment Act (Ustawa o czystości środowiska) — dotyczy przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko dla planowanych projektów w prowincji Nowy Brunszwik. Istotne rozporządzenia:

- Environmental Impact Assessment Regulation (Rozporządzenie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko)

Organy regulacyjne w prowincji Nowy Brunszwik

Department of Energy and Mines (Departament Energetyki i Kopalń) — reguluje kwestie związane z prawami do gruntów, poszukiwaniami, rozpoznaniem, wydobyciem oraz likwidacją odwiertów w obszarze ropy naftowej i gazu.

Department of Environment and Local Government (Departament Środowiska Naturalnego i Samorząd Lokalny) — odpowiadają za wdrożenie procedury oceny i zatwierdzenia na potrzeby regulacji i kontroli kwestii środowiskowych i społecznych związanych z budową, eksploatacją oraz likwidacją projektów i infrastruktury w obszarze ropy naftowej i gazu ziemnego.

Ustawy i rozporządzenia obowiązujące w prowincji Kolumbia Brytyjska

Petroleum and Natural Gas Act (Ustawa o ropie naftowej i gazie ziemnym) — reguluje gospodarowanie i rozporządzanie prawami do kopalń i kopalin należących do Korony (tzn. skarbu państwa), w tym zasady nakładania i pobierania opłat koncesyjnych, czynszów oraz opłat eksploatacyjnych. Istotne rozporządzenia:

- *Petroleum and Natural Gas Drilling Licence Regulation* (Rozporządzenie w sprawie koncesji na poszukiwanie ropy naftowej i gazu ziemnego)
- *Petroleum and Natural Gas Grid Regulation* (Rozporządzenie w sprawie podziału Kolumbii Brytyjskiej na koncesje na poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego)
- *Petroleum and Natural Gas Act Fee, Rental and Work Requirement Regulation* (Rozporządzenie w sprawie opłat, czynszów i wymogów w zakresie realizacji robót, wydane na mocy Ustawy o ropie naftowej i gazie ziemnym)

Oil and Gas Activities Act (Ustawa o działalności w obszarze ropy naftowej i gazu ziemnego) — reguluje prowadzenie działalności związanej z poszukiwaniem i zagospodarowaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz konsultacjami w tym zakresie. Istotne rozporządzenia:

- *Consultation and Notification Regulation* (Rozporządzenie w sprawie konsultacji i zgłoszeń)
- *Drilling and Production Regulation* (Rozporządzenie w sprawie wykonywania odwiertów i prowadzenia eksploatacji)
- *Environmental Protection and Management Regulation* (Rozporządzenie w sprawie ochrony środowiska i zarządzania środowiskowego)
- *Oil and Gas Activities Act General Regulation* (Rozporządzenie ogólne wydane na podstawie Ustawy o działalności w obszarze ropy naftowej i gazu ziemnego)

Environmental Management Act (Ustawa o zarządzaniu środowiskowym) — zapewnia ochronę zdrowia ludzi oraz jakości wody, gruntów i powietrza w prowincji Kolumbia Brytyjska w oparciu o nowoczesne narzędzia zarządzania środowiskowego.

Organy regulacyjne w prowincji Kolumbia Brytyjska

Ministry of Natural Gas Development (Ministerstwo wydobycia gazu ziemnego) — odpowiada za zarządzanie systemem nabywania praw do gruntów oraz dzierżawy koncesji, na których znajdują się złoża ropy naftowej i gazu ziemnego w prowincji Kolumbia Brytyjska.

Oil and Gas Commission (Komisja Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego) — niezależny organ, regulacyjny zapewniający nadzór nad działalnością w obszarze wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego w prowincji Kolumbia Brytyjska, w tym w zakresie poszukiwania, zagospodarowania, wydobycia, przesyłania rurociągami oraz rekultywacji gruntów.

Surface Rights Board (Rada ds. Praw do Gruntów) — zapewnia wsparcie przy rozwiązywaniu sporów pomiędzy właścicielami gruntów a podmiotami, które potrzebują dostępu do gruntów prywatnych w celu poszukiwania, zagospodarowania lub eksploatacji podziemnych zasobów naturalnych należących do Korony (tzn. skarbu państwa) takich, jak ropa naftowa, gaz ziemny, węgiel, pozostałe kopaliny oraz źródła energii geotermalnej.

Ustawy i rozporządzenia obowiązujące w prowincji Saskatchewan

The Oil and Gas Conservation Act (Ustawa o ochronie zasobów ropy i gazu) — reguluje właściwe prowadzenie działalności w zakresie poszukiwania i zagospodarowania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w prowincji Saskatchewan oraz optymalizację ich wydobywania. Istotne rozporządzenia:

- *The Oil and Gas Conservation Regulations, 2012* (Rozporządzenie z 2012 r. w sprawie ochrony złóż ropy i gazu)
- *The Petroleum Registry and Electronic Documents Regulation* (Rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru i dokumentacji elektronicznej w zakresie działalności związanej z wydobywaniem ropy naftowej)

The Crown Minerals Act (Ustawa o kopalinach należących do Korony) — reguluje dzierżawę praw do wydobywania kopalin należących do Korony oraz zasady pobierania opłat eksploatacyjnych. Istotne rozporządzenia:

- *The Crown Oil and Gas Royalty Regulations, 2012* (Rozporządzenie z 2012 r. w sprawie opłat z tytułu eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu należących do Korony)

The Environmental Assessment Act (Ustawa o ocenach środowiskowych) — ustanawia ramy systemowe w celu zagwarantowania, że zagospodarowanie złóż kopalin obejmuje odpowiednie środki ochrony środowiska naturalnego w oparciu o zintegrowane oceny oddziaływania na środowisko.

The Environmental Management and Protection Act, 2010 (Ustawa o zarządzaniu i ochronie środowiska z 2010 r.)

Organy regulacyjne w prowincji Saskatchewan

Ministry of Economy (Ministerstwo Gospodarki) — reguluje działalność związaną z poszukiwaniem, zagospodarowaniem, eksploatacją oraz ochroną nieodnawialnych zasobów naturalnych, w tym wydaje pozwolenia na działalność poszukiwawczo-wydobywczą.

Ministry of Environment (Ministerstwo Środowiska) — opracowuje naukowe rozwiązania oraz narzędzia zapewniające zgodność z przepisami i ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne, których celem jest ochrona środowiska i lokalnych społeczności oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Cele te osiąga dzięki przeprowadzaniu ocen oddziaływania na środowisko, zarządzaniu terenami przemysłowymi oraz kontroli zgodności z przepisami.

Federalne akty prawne i organy regulacyjne

Ustawy i rozporządzenia federalne:

Canada Oil and Gas Operations Act (Federalna ustawa o działalności w branży ropy i gazu) —

reguluje działalność związaną w poszukiwaniem, wydobyciem, przetwarzaniem oraz przesyłem ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich znajdujących się pod kontrolą federalnego rządu Kanady. Rozporządzenia wydane na podstawie tej ustawy regulują działalność w zakresie badań geofizycznych, wykonywania odwiertów, prowadzenia wydobycia, budowy instalacji. Odnoszą się także do wymogów finansowych oraz kwestii wycieków i odpadów.

The Canada Petroleum Resources Act (Federalna ustawa o zasobach ropy naftowej) — reguluje kwestie dzierżawy gruntów na obszarze tzw. *Frontier Lands* (terytoria północne wraz z obszarami morskimi), na których znajdują się złoża ropy naftowej i gazu stanowiące własność federalną, na rzecz spółek poszukujących ropy naftowej i gazu ziemnego i planujących ich wydobycie. Rozporządzenia wydane na podstawie tej ustawy regulują kwestie związane z opłatami eksploatacyjnymi, rejestracją oraz finansowaniem badań.

Canadian Environmental Assessment Act (Federalna ustawa o ocenach środowiskowych) — reguluje kwestię ocen środowiskowych proponowanych projektów w sytuacji, gdy propozycję składa rząd federalny lub gdy realizacja projektu wiąże się z uzyskaniem federalnego finansowania, zgody lub koncesji.

Federalne organy regulacyjne:

National Energy Board (Krajowa Rada ds. Energetyki) — nadzoruje działalność w zakresie ropy naftowej, gazu ziemnego i elektroenergetyki w aspekcie międzynarodowym i kontaktów pomiędzy prowincjami; reguluje budowę i funkcjonowanie sieci rurociągów ropy i gazu ziemnego, przecinających granice międzynarodowe lub granice prowincji.

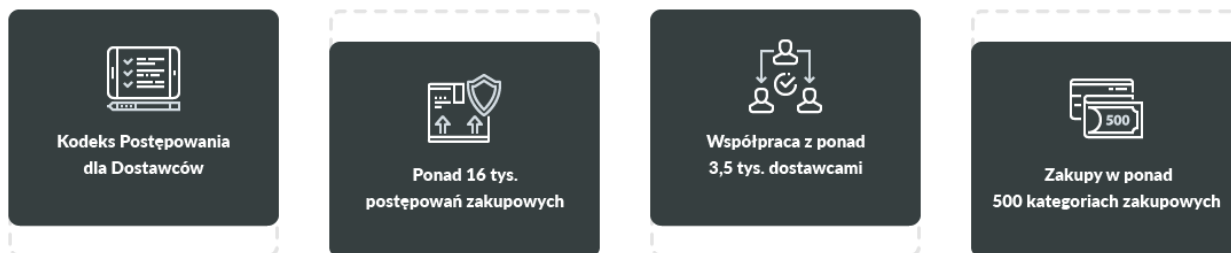
Natural Resources Canada (Ministerstwo Zasobów Naturalnych) — federalne ministerstwo mające w swojej gestii zasoby naturalne, do którego zadań należą m.in. kształtowanie polityk i programów mających na celu zwiększenie wkładu sektora zasobów naturalnych w gospodarkę. Jego działania koncentrują się na promowaniu zagospodarowania i wykorzystania zasobów naturalnych Kanady w sposób odpowiedzialny oraz zwiększaniu konkurencyjności kanadyjskich produktów pochodzących z eksploatacji zasobów naturalnych.

Canadian Environmental Assessment Agency (Kanadyjska Agencja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko) — odpowiedzialna za przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko na mocy kanadyjskiej Ustawy o ocenach środowiskowych.

Dostawcy i Klienci

DOSTAWCY

W latach 2015 – 2016 uległy zmianie zasady współpracy z dostawcami. Funkcja administracyjno-wspierająca stała się proaktywną i pro-biznesową.

Realizacja celów strategicznych opiera się przede wszystkim na wdrożeniu kompleksowego zarządzania kategoriami zakupowymi, modelu zarządzania dostawcami (tj. segmentacja, kwalifikacja, zasady zarządzania) oraz stosowaniu światowych standardów zakupowych.

- ✓ Administracja i zakupy ogólne
- ✓ Inwestycje (produkcja, infrastruktura, terminale i rurociągi)
- ✓ IT i telekomunikacja
- ✓ Logistyka
- ✓ Ropa naftowa
- ✓ Stacje paliw
- ✓ Surowce energetyczne, energia i paliwa
- ✓ Surowce, chemikalia, katalizatory i wypełnienia
- ✓ Usługi remontowo-eksploatacyjne
- ✓ Usługi profesjonalne
- ✓ Urządzenie, materiały i części zamienne
- ✓ Usługi dla działalności poszukiwawczej i eksploatacyjnej złóż

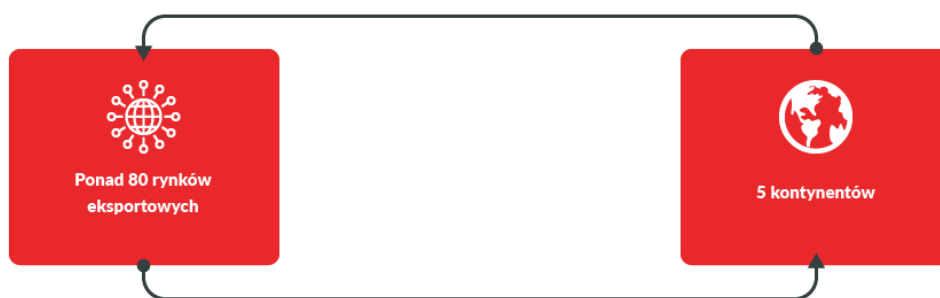
Kategorie zakupowe w ramach Centralnego Drzewa Kategorii tworzą uporządkowany i obszerny katalog asortymentu zakupowego funkcjonujący w PKN ORLEN oraz kluczowych spółkach Grupy ORLEN. Centralne Drzewo Kategorii zbudowane jest z trzech poziomów szczegółowości. Pierwszy poziom tworzy 12 kategorii głównych. Drugi i trzeci poziom to szczegółowy poziom kategorii odzwierciedlający szeroko rozumiane potrzeby biznesowe w zakresie asortymentu zakupowego.

Ważną inicjatywą wdrażaną w Koncernie w ramach zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego łańcucha dostaw jest włączenie kryteriów odpowiedzialnego biznesu i zrównoważonego rozwoju do standardu zarządzania procesami zakupowymi. Koncern promuje ideę odpowiedzialności społecznej wśród swoich dostawców, chce współpracować z kontrahentami, którzy przestrzegają praw człowieka i działają zgodnie z regulacjami prawnymi, zapewniają bezpieczne i godne warunki pracy oraz stosują nie tylko najwyższe standardy etyczne, ale także dbają o środowisko naturalne. Kryteria CSR zostały zdefiniowane i zebrane w jeden dokument, tj. „**Kodeks postępowania dla Dostawców**”. Od kwietnia 2016 roku jest on obowiązkowym kryterium stosowanym w procesie kwalifikacji kontrahentów.

W 2016 roku w Grupie ORLEN zostało zrealizowanych ponad 16 tys. postępowań zakupowych. Współpracowaliśmy z ponad 3,5 tys. dostawców. Współpraca z dostawcami ma w większości przypadków charakter stały, zaspokajając bieżące potrzeby Grupy ORLEN. Dostawcy dostarczają między innymi materiały i usługi dla operacyjnej działalności Grupy ORLEN. Realizowane są zakupy inwestycyjne, produkcyjno-remontowe, zakupy energii elektrycznej biokomponentów, zakupy dla stacji paliw oraz chemii produkcyjnej, czy zakupy ogólne (administracja, IT, usługi profesjonalne, zakupy logistyczne). W 2016 roku dokonywane były zakupy w ponad 500 kategoriach zakupowych.

KLIENCI

Produkty i usługi Grupy ORLEN znajdują nabywców w ponad 80 krajach na 5 kontynentach. Wśród nich są zarówno klienci indywidualni, m.in. kierowcy, jak i instytucjonalni, reprezentujący praktycznie większość gałęzi przemysłu – przemysł chemiczny, motoryzacyjny, lotniczy, elektroenergetyczny, budownictwo, produkcję opakowań, rolnictwo czy przemysł spożywczy.

Do klientów indywidualnych docieramy między innymi za pośrednictwem sieci stacji paliw zlokalizowanej w Polsce, Czechach, Niemczech i na Litwie. Każdy klient kupujący produkty zyskuje gwarancję ich najwyższej jakości. Wysiłek inwestycyjny sprawia, że benzyny bezołowiowe oraz oleje napędowe wytwarzane w rafineriach Grupy ORLEN, w pełni odpowiadają wymaganiom europejskim, a w odniesieniu do niektórych parametrów nawet je przewyższają. Ponadto - jako pierwszy producent w Polsce - zaczęliśmy zabezpieczać swoje produkty przed skażeniem mikrobiologicznym.

Zakres działalności prowadzonej przez klientów instytucjonalnych jest bardzo zróżnicowany - od niewielkich firm lokalnych, do największych polskich firm i międzynarodowych korporacji.

Produkty petrochemiczne (m.in. benzen, etylen, PTA) stanowią bazę dla innych produktów oraz usług, z których korzysta się w codziennym życiu. Wytwarzamy nie tylko paliwo do samochodów, samolotów, statków, elektrowni, ale także środki smarne, asfalt oraz wiele innych podstawowych substancji organicznych wykorzystywanych do produkcji tworzyw sztucznych, farmaceutyków oraz praktycznie wszystkich innych produktów chemicznych. Olej opałowy ciężki przeznaczony jest do stosowania jako paliwo do kotłów centralnego ogrzewania, kotłów parowych, pieców przemysłowych oraz do celów technologicznych. Dzięki paliwom lotniczym zapewniany jest serwis paliwowy dla wszystkich typów samolotów. Jesteśmy jednym z największych w Polsce przedsiębiorstw produkujących i sprzedających asfalty. Asfalty są nabywane przez firmy i konsorcja celowe powołane do realizacji inwestycji w obszarze budownictwa drogowego, a także podmioty produkujące wyroby na bazie asfaltów dla potrzeb budownictwa (m.in. pokrycia dachowe, papy, masy termoizolacyjne).

Jedną z największych polskich organizacji sprzedażowych jest spółka **ORLEN Paliwa**. Oferuje odbiorcom hurtowym szeroką gamę produktów paliwowych, m.in. benzyn (pb95, pb98), oleju napędowego, oleju napędowego grzewczego (Ekoterm Plus), propanu, butanu oraz mieszaniny propan-butanu (LPG). Sprzedawane przez spółkę paliwa są najwyższej jakości oraz spełniają normy Unii Europejskiej, a w odniesieniu do niektórych parametrów nawet je przewyższają. Są również przyjazne dla środowiska. Składy chemiczne benzyn, oleju napędowego oraz oleju napędowego grzewczego dobierane są na podstawie najnowszych światowych badań. Oferowane produkty gazowe spełniają wymogi polskiej normy PN C-96008 oraz europejskiej EN-589, co potwierdzają posiadane certyfikaty jakości. **ORLEN Paliwa** posiada także koncesję na sprzedaż przyjaznej dla środowiska energii elektrycznej, którą oferuje małym i średnim przedsiębiorstwom. Ponadto spółka zajmuje się kompleksowym wykonywaniem instalacji przemysłowych na gaz płynny, które wykorzystywane są nie tylko do celów grzewczych, ale także w zróżnicowanych procesach technologicznych, tj. piekarnictwo i cukiernictwo, rzeźnie i masarnie, ceramika, suszarnie, produkcja żywności, obróbka metali, pralnie, produkcja szkła, budownictwo oraz drogownictwo.

Czołowym producentem nawozów azotowych (saletry amonowej i saletrzaku, sprzedawanego pod marką CANWIL) jest **ANWIL**, zajmujący drugie miejsce w kraju oraz dziesiąte w Europie. ANWIL jest jedynym producentem suspensyjnego polichlorku winylu (Polanvil) w Polsce oraz ósmym na Starym Kontynencie. Surowiec ten wykorzystywany jest m.in. do produkcji profili budowlanych, rur wodociągowych i kanalizacyjnych, izolacji i osłon przewodów oraz kabli elektrycznych, a także do produkcji drobnego sprzętu medycznego. Blisko połowa produkcji Polanvilu trafia na wymagające rynki Unii Europejskiej. W ofercie przedsiębiorstwa znajdują się również płyty i granulaty kablów z PCW, mieszanki sypkie na bazie tego surowca, a także twarde granulaty techniczne przeznaczone m.in. do produkcji paneli ściennych, profili budowlanych i elektroinstalacyjnych.

ANWIL jest największym w Polsce producentem wodorotlenku sodu, sprzedawanego przede wszystkim w postaci ługu sodowego (roztwór wodny) oraz granulowanej sody kaustycznej. Wodorotlenek sodu jest jednym z podstawowych surowców chemicznych, wykorzystywanym niemalże we wszystkich gałęziach przemysłu zarówno jako surowiec w różnego rodzaju syntezach organicznych i nieorganicznych, jak i surowiec pomocniczy, m.in. w przemyśle aluminiowym,

celulozowo - papierniczym, włókienniczym i wiskozowym, a także przy przeróbce ropy naftowej, czy uzdatniania wody dla celów przemysłowych.

Spółka oferuje również inne chloroalkalia (chlor, podchloryn sodu, sól techniczną oraz kwas solny) oraz chemikalia (amoniak, wodę amoniakalną, azot ciekły i tlen ciekły). Tak bogate portfolio sprawia, że firma eksportuje swoje produkty do niemal 40 krajów na świecie, m.in. do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Skandynawii, Algierii i Turcji.

Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” S.A. są największym producentem solanki w Polsce i jedynym dostawcą tego surowca dla zakładów przemysłu chemicznego w regionie. Solanka produkowana jest w dwóch kopalniach otworowych zlokalizowanych w Górze k. Inowrocławia oraz Przyjmie k. Mogilna. Z obu kopalń solanka przesyłana jest rurociągami do odbiorców: z kopalni w Przyjmie do Zakładu Produkcyjnego w Janikowie (Grupa Ciech), natomiast z kopalni w Górze do Anwil i Zakładu Produkcyjnego w Inowrocławiu (również Grupy Ciech). Z powyższymi klientami łączą Spółkę umowy wieloletnie. Niewielką ilość Spółka sprzedaje także w autocysternach.

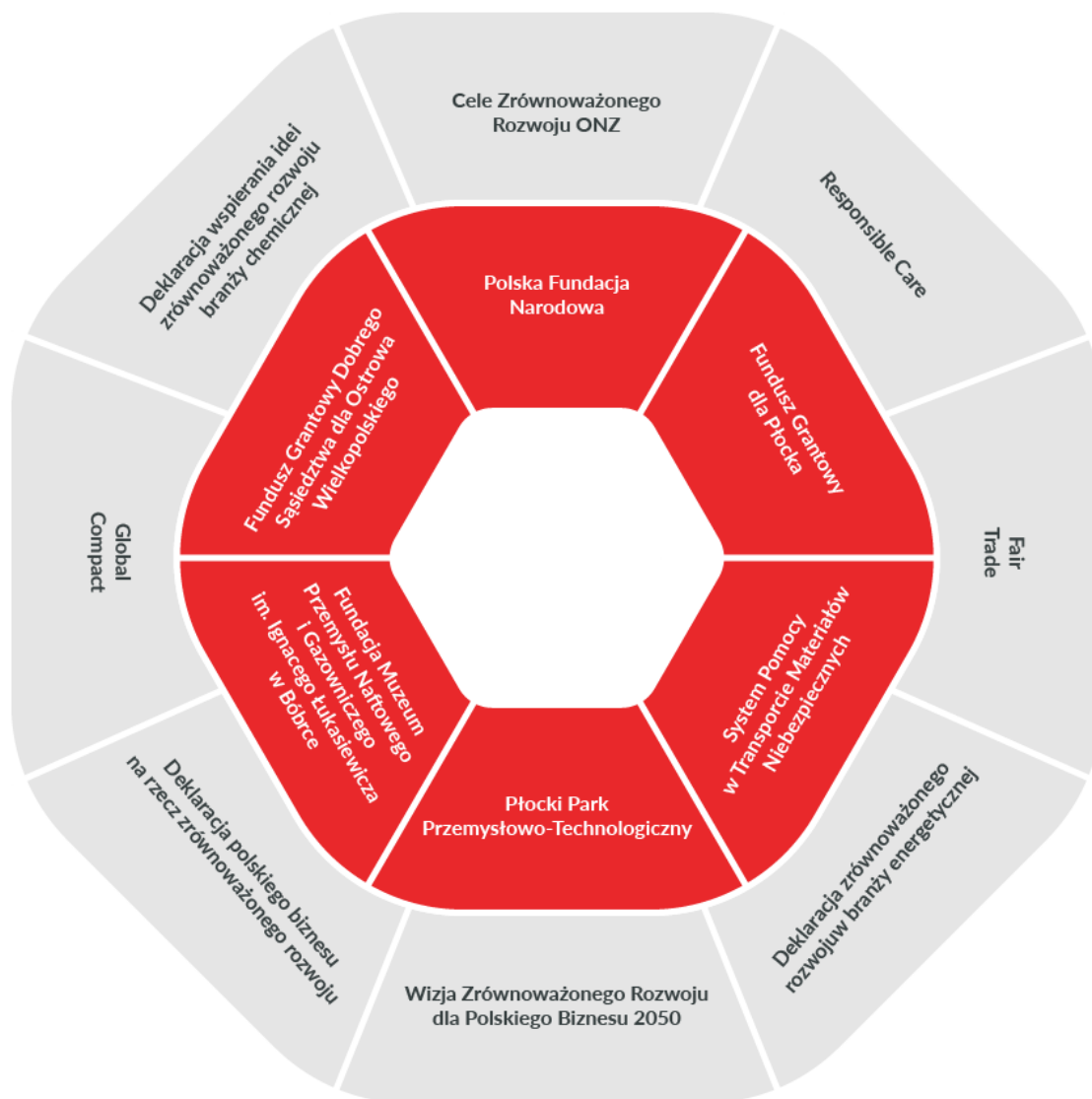
Solino wytwarza również produkty solne. Granulat solny jest używany w zmywarkach do naczyń. Spółka produkuje także sól kuchenną, sól peklującą na potrzeby przemysłu mięsnego, sól paszową wykorzystywaną w procesie produkcji pasz oraz mieszanek paszowych, czy sól przemysłową będącą składnikiem produkcji proszków do prania, płynów do mycia naczyń, mydła, detergentów, a także służącą do zimowego utrzymania dróg.

Kluczowym graczem na krajowym rynku biopaliw i biokomponentów jest spółka **ORLEN Południe**. Oferuje zarówno biokomponenty przeznaczone, np. do komponowania z tradycyjnymi olejami napędowymi pochodzenia naftowego, jak i biokomponenty mogące stanowić samoistne paliwo. Spółka ma w swojej ofercie szeroki wachlarz produktów adresowanych do zastosowań w gospodarstwach domowych, obiektach użyteczności publicznej, małych i średnich przedsiębiorstwach a także specjalistycznych instalacjach i obiektach przemysłowych.

Grupa ORLEN oferuje również szeroki zakres usług, m.in. usługi transportowe, serwis stacji paliw i baz magazynowych, remonty różnych urządzeń, z zakresu ochrony środowiska czy BHP i p.poż.

Otoczenie Społeczne

PKN ORLEN od chwili swego powstania uczestniczy w inicjatywach zewnętrznych na rzecz zrównoważonego rozwoju.

W grudniu 2003 roku PKN ORLEN przystąpił do inicjatywy Sekretarza Generalnego ONZ Kofi Annana **Global Compact**, deklarując respektowanie zasad z zakresu przestrzegania praw człowieka, standardów pracy, ochrony środowiska naturalnego oraz przeciwdziałania korupcji.

W 2016 roku Grupa ORLEN podjęła działania na rzecz wdrożenia Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ w spółkach Grupy i całym sektorze energetycznym. Ogłoszone w 2015 roku **Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ** mają znacznie szerszy zakres niż Milenijne Cele Rozwoju. 17 Celów i 169 zadań obejmuje szerokie spektrum problemów, w których rozwiązywaniu

znaczący udział mieć będzie odpowiedzialny biznes.

Kolejny projekt to **Responsible Care**, światowa inicjatywa przemysłu chemicznego zobowiązująca zakłady chemiczne do wspólnej pracy w celu systematycznego poprawiania bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska (tzw. triada HSE – Health, Safety, Environment) oraz otwartej komunikacji o swoich działaniach. PKN ORLEN uczestniczy w Programie od 1997 roku (przystąpił do niego poprzednik prawny Koncernu). W kolejnych latach dołączyły spółki Grupy ORLEN, tj. ANWIL, Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” oraz Basell Orlen Polyolefins. Tym samym dobrowolnie zobowiązały się do działania na rzecz ciągłego zmniejszania swej uciążliwości dla otaczającego środowiska, poprawy stanu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia swoich pracowników, a także społeczności lokalnej. W 2007 roku została podpisana Deklaracja Poparcia dla Światowej Karty Responsible Care. Powstała ona z inicjatywy Międzynarodowej Rady Stowarzyszeń Chemicznych (ICCA) i jest rodzajem dobrowolnej samoregulacji branży chemicznej, zmierzającej do poszanowania ochrony środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi na całym świecie. Określa także możliwości sprostania wyzwaniom jakie niesie ze sobą zasada zrównoważonego rozwoju, a także właściwe zarządzanie chemikaliami, zobowiązuje również do zwiększenia przejrzystości działań przemysłu chemicznego. Kolejnym krokiem była aktualizacja Światowej Karty Responsible Care, która miała miejsce w roku 2015. Nowa wersja skupia się przede wszystkim na roli i odpowiedzialności oraz zaangażowaniu światowych koncernów chemicznych we wsparcie rozwoju Programu.

Z uwagi na trendy globalne i konsumenckie strategie CSR muszą nie tylko odpowiadać na aktualne wyzwania, ale także je proaktywnie wyprzedzać. Takim działaniem była z pewnością inicjatywa firm energetycznych, które zdecydowały się podpisać „Deklarację zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej”. PKN ORLEN znalazł się w ich gronie w 2010 roku. Sygnatariusze Deklaracji uznali, że *„...wspólne wysiłki muszą koncentrować się na stosowaniu i promowaniu koncepcji zrównoważonego rozwoju”*. Takie działania firm energetycznych sprzyjają tworzeniu wspólnej wartości, wnoszą także wkład w rozwiązywanie ważnych problemów społecznych.

Istotnym wydarzeniem było podpisanie w 2014 roku przez PKN ORLEN **„Deklaracji polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju”**. Koncern stał się tym samym jedną z firm wspierających realizację **„Wizji Zrównoważonego Rozwoju dla Polskiego Biznesu 2050”**. Dokument nawiązuje do międzynarodowej inicjatywy Światowej Rady Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (***World Business Council for Sustainable Development***). Projekt integruje polskie przedsiębiorstwa wokół idei zrównoważonego rozwoju określając kluczowe wyzwania i obszary priorytetowe, w których oczekiwana jest aktywność biznesu jego wsparcie dla przemian społeczno-gospodarczych. Od 2015 roku PKN ORLEN oraz spółka ORLEN Eko aktywnie działają w **Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju**, która powstała przy Polskiej Izbie Przemysłu Chemicznego. Podczas Kongresu „Polska Chemia” w 2015 Koncern podpisał **„Deklarację wspierania idei zrównoważonego rozwoju branży chemicznej”**. Sygnatariusze tego dokumentu stwierdzili: *„Świadomi roli branży chemicznej w kształtowaniu nowoczesnej gospodarki oraz jej wpływu na rozwój innych dziedzin przemysłu, dążymy do tego, aby poprzez działania i inicjatywy podejmowane w naszych przedsiębiorstwach aktywnie wspierać wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju.”*

Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny (PPPT)

Misją **PPPT** jest stworzenie oraz trwały rozwój liczącego się w Europie ośrodka gospodarczego, bazującego na przemyśle i nowoczesnych technologiach, w którym jego lokatorzy znajdują dogodne warunki dla prowadzenia biznesu. Park powstał z inicjatywy Miasta Płock i PKN ORLEN. Porozumienie dotyczące jego powołania zostało podpisane w 2003 roku, a zarządzająca nim spółka rozpoczęła działalność dwa lata później. Celem jest zbudowanie spójnego obszaru, gdzie synergia nauki, badań i wiedzy wykorzystywane są dla wytwarzania najnowszych produktów, technologii i usług, które pobudzają rozwój gospodarczy i działają na rzecz tworzenia miejsc pracy. Park jest miejscem, w którym kreowane i wspierane są procesy gospodarcze oparte na innowacyjnych projektach oraz programach naukowo-badawczych.

Partnerskie relacje z organizacjami pozarządowymi

PKN ORLEN i spółki Grupy ORLEN aktywnie działają na rzecz trzeciego sektora. Na uwagę zasługuje program partnerstw międzysektorowych, w którym uczestniczą dwie organizacje mające istotny wpływ na aktywizację społeczności lokalnych w Płocku oraz Ostrowie Wielkopolskim i najbliższym regionie. Celem partnerstw jest poprawa jakości życia w regionach, w których PKN ORLEN prowadzi działania biznesowe. Podstawowymi adresatami są lokalne NGO'sy realizujące innowacyjne projekty na rzecz społeczności lokalnej. Fundacja „**Fundusz Grantowy dla Płocka**” będąca pionierską w skali Polski inicjatywą, została powołana do życia przez Urząd Miasta Płocka, PKN ORLEN i Basell Orlen Polyolefins. Jej działania służące podwyższaniu jakości życia w Płocku realizowane są dzięki zaangażowaniu fundatorów. Fundacja wspiera finansowo płockie stowarzyszenia, kluby i fundacje w pracy na rzecz poprawy życia mieszkańców Płocka w każdej dziedzinie, począwszy od sportu, przez opiekę społeczną i kulturę. W 2014 r. zainaugurowała konkurs dla grup nieformalnych i osób indywidualnych, a rok wcześniej rozpoczęła nową metodę pracy z dziećmi opartą na pedagogice podwórkowej (streetworking).

Podobne cele realizuje Stowarzyszenie „**Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla Ostrowa Wielkopolskiego**”. W roku 2004 roku Gmina Miasta Ostrów Wielkopolski, PKN ORLEN i UNDP powołały Fundusz Grantowy, który w 2006 roku został przekształcony w Stowarzyszenie. Utworzyły je Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski, Gmina i Miasto Odolanów oraz Gmina Ostrów Wielkopolski. Głównym celem Stowarzyszenia jest współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi szczególnie w zakresie realizacji ciekawych inicjatyw związanych z kulturą, sztuką oraz dziedzictwem narodowym, nauką i edukacją, profilaktyką i ochroną zdrowia, opieką społeczną i rozwiązywaniem problemów społecznych, sportem i kulturą fizyczną. Jego głównym darczyńcą jest PKN ORLEN. Beneficjentami obu tych programów są lokalne organizacje pozarządowe, społecznicy, mieszkańcy, klienci, dostawcy, podwykonawcy a także instytucje medyczne, kulturalne, oświatowe, podmioty zajmujące się opieką społeczną.

PKN ORLEN jest także jednym z Fundatorów **Fundacji Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce**, wyjątkowego miejsca na mapie Polski, dokumentującego historię polskiego przemysłu naftowego i gazowniczego. Jej celem jest utrzymanie, rozwój i promocja muzeum, zabezpieczanie urządzeń o znaczeniu historycznym, powiększanie ekspozycji, dbałość o dziedzictwo kulturowe. To jedyne muzeum znajdujące się na terenie czynnej kopalni ropy naftowej. Można tam zobaczyć między innymi wciąż działające XIX - wieczne szyby naftowe Fundacja tworzy także płaszczyzny wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami zainteresowanymi ochroną aparatury, sprzętu

i dokumentów przemysłu naftowego i gazownictwa. Wpisuje się to w szeroko rozumianą dbałość o dziedzictwo kulturowe i wspieranie kultury oraz ochronę zabytków polskiej kultury, w tym przypadku w zakresie związanym z przemysłem naftowym i gazowniczym.

PKN ORLEN w roku 2015 dołączył do grona fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej, która stawia sobie za cel m.in. promocję i ochronę wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskiej gospodarki.

Fair Trade

Już od roku 2008 w Stop Cafe i Stop Cafe Bistro dostępna jest wyłącznie kawa sygnowana znakiem **Fair Trade**. Termin ten jest używany dla określonego systemu certyfikacji i oznaczania produktów Sprawiedliwego Handlu (ang. Fair Trade). Sprawiedliwy Handel to zorganizowany ruch społeczny, który wykorzystuje podejście rynkowe, aby poprawiać sytuację mieszkańców krajów rozwijających się oraz promować zrównoważony rozwój. Poza korzystną ceną, producenci otrzymują od partnerów handlowych wsparcie, aby móc prowadzić swoją działalność w sposób zrównoważony, bezpieczny dla ludzi i środowiska, oraz rozwijać swoją społeczność na zasadach demokratycznych. Do zwolenników i propagatorów Sprawiedliwego Handlu należy szerokie grono organizacji społecznych i handlowych, które aktywnie działają i lobują na arenie międzynarodowej na rzecz większej równości w podziale zysków, jakie generuje handel międzynarodowy. Istotnym elementem tej idei jest wspieranie i promowanie zrównoważonego stylu życia oraz zwiększanie wiedzy i świadomości konsumentów.

System pomocy w transporcie materiałów niebezpiecznych (SPOT)

Grupa ORLEN odgrywa niezwykle istotną rolę w ważnym dla bezpieczeństwa **Systemie Pomocy w Transporcie Materiałów Niebezpiecznych**, który wspomaga likwidację skutków zdarzeń wypadkowych z udziałem chemikaliów. Jego podstawę stanowi sieć odpowiednio wyposażonych ośrodków regionalnych. Centrum Krajowe SPOT znajduje się w Zakładowej Straży Pożarnej PKN ORLEN w Płocku i w ramach I stopnia pomocy udziela informacji drogą telefoniczną oraz za pośrednictwem strony internetowej. W Systemie znajdują się także spółki ORLEN Paliwa oraz ORLEN Południe i ANWIL. Nadrzędnym celem Systemu jest ograniczenie skutków awarii w transporcie materiałów niebezpiecznych, poprzez wsparcie działań operacyjnych Państwowej Straży Pożarnej i innych służb ratowniczych na terenie kraju.

Organizacje i stowarzyszenia

Przedstawiciele Grupy ORLEN aktywnie działają w wielu stowarzyszeniach i organizacjach o różnym charakterze. Członkostwo w nich traktowane jest jako ważny element funkcjonowania na polskiej oraz europejskiej scenie gospodarczej i społecznej.

Główne korzyści wynikające z przynależności to przede wszystkim możliwość pozyskania wiedzy, bieżący dostęp do informacji na temat projektów aktów normatywnych dotyczących sektora rafinerijno-petrochemicznego na rynku polskim i europejskim, dostęp do zagranicznych wyników badań i rozwiązań technicznych, ale także możliwość dzielenia się wiedzą i pozyskiwania nowych

doświadczeń. Aktywność w nich to także sposób na budowanie trwałych relacji z otoczeniem szczególnie dzięki aktywności w organizacjach pracodawców czy promujących ideę odpowiedzialnego biznesu.

Organizacje i stowarzyszenia - członkostwo PKN ORLEN w 2016 roku

- European Energy Forum
- European Petroleum Refiners Association (dawniej CONCAWE)
- European Round Table of Industrialists (ERT)
- Forum Odpowiedzialnego Biznesu
- General Contract of Use for wagons (GCU Bureau)
- Institute of Professional Representatives before the European Patent Office (EPO/EPI)
- Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska
- Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii
- Konfederacja Lewiatan
- NACS The Association for Convenience & Fuel Retailing
- PIPC/Chemeko - Program Odpowiedzialność i Troska
- Polska Izba Inżynierów Budownictwa
- Polska Izba Przemysłu Chemicznego
- Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego
- Polska Platforma Technologiczna Wodoru i Ogniw Paliwowych
- Polski Komitet Narodowy Międzynarodowej Izby Handlowej (ICC Poland)
- Polski Komitet Normalizacyjny
- Polski Komitet Światowej Rady Energetycznej
- Polskie Forum ISO 9000
- Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej (PSEW)
- Polskie Stowarzyszenie Zarządzania Kadrami
- Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii
- Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa
- Stowarzyszenie "Wagony Prywatne"
- Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego
- Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego (SITPNiG)
- Stowarzyszenie Płockich Naftowców
- Stowarzyszenie Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów
- Stowarzyszenie Współpracy Przemysłu Naftowego i Samochodowego CEC Polska
- TechBrainers R&D Club
- The European Petrochemical Association (EPCA)
- UN Global Compact

WYBRANE ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA, KTÓRYCH CZŁONKAMI W 2016 ROKU BYŁY POZOSTAŁE SPÓŁKI GRUPY ORLEN:

Unipetrol:

- **Asociace energetických manažerů - Sdružení velkých spotřebitelů energie** (Association of Energy Managers – Association of Large Energy Consumers)
- **Sdružení držitelů a provozovatelů železničních vozů** (Association of Holders and Operators of Rail Wagons)
- **Svaz chemického průmyslu ČR** (Association of Chemical Industry of the Czech Republic)
- **Hospodářská komora** (Chamber of commerce)
- Svaz chemického průmyslu ČR (**Association of Chemical Industry of the Czech Republic**)
- **Asociace výzkumných organizací** (Association of Research Organisations)
- **Sdružení vodohospodářů ČR** Oblastní sdružení Severočeského kraje (Association of Water Management of the Czech Republic Area Association of North Bohemia Region)
- **Klub polského kapitálu v ČR** (Club of Polish Capital in the Czech Republic)
- **České sdružení pro technická zařízení** (**Czech Association for Technical Equipment**)
- **Česká asociace čistících stanic** (Czech Association of Cleaning Stations)
- **ČAPPO** (Czech Association of Petroleum Industry and Trade, CAPO)
- **Česká společnost pro údržbu** (Czech Maintenance Society)
- **Česká strojnická společnost** (odborná sekce tribotechnická) (**Czech Mechanical Engineering Society** (expert section tribotechnology))
- **Česká společnost pro nedestruktivní testování** (**Czech Society for Non-destructive Testing**)
- **Česká společnost průmyslové chemie** (Czech Society of Industrial Chemistry)
- **Sdružení českých zkušeben a laboratoří** (Czech Testing Laboratories Association)
- **ČNI - Technická normalizační komise 131 - Potrubní systémy z plastů** (ČNI – Technical Standards Commission 131 – Plastic piping systems)
- **ČNI - Technická normalizační komise 52 - Plasty** (ČNI – Technical Standards Commission 52 – Plastics)
- **Okresní hospodářská komora Most** (District Chamber of Commerce Most)
- **Euroregion Krušnohoří** (Euroregion Krušnohoří)
- **Německá obchodní komora** (German Chamber of Commerce – Offenbach)
- **Komora revizních techniků tlakových nádob stabilních** (Chamber of Stable Pressure Vessel Inspection Technicians)
- **Hospodářská a sociální rada Mostecka** (Economic and Social Council Most)
- **Asociace pracovníků tlakových zařízení** (Pressure Equipment Workers Association)
- **Svaz dopravy ČR** (Transport Union of the Czech Republic)
- **Česká společnost pro údržbu** (Czech Maintenance Society)

ORLEN Upstream Canada:

- **Canadian Association of Petroleum Producers**
- **Lochend Industry Producers Group**

ORLEN Południe:

- **Krajowa Izba Biopaliw**
- **Asotiation European Candle Makers** (Europejskie Stowarzyszenie Producentów Świecek)
- **Quality Assotiation for Candles** (Stowarzyszenie Jakości Świecek)
- **European Wax Federation**
- **Izba Przemysłowo – Handlowa w Krakowie**

Nasz Raport

Nasze podejście do raportowania

Prezentujemy Państwu Raport Roczny Grupy ORLEN przygotowany w formule zintegrowanej. To już trzeci raport zintegrowany, który pokazuje relacje i zależności pomiędzy finansowymi oraz pozafinansowymi aspektami działalności Grupy ORLEN. W ten sposób staje się wyczerpującym i przejrzystym dokumentem, prezentującym działalność Koncernu, jego model biznesowy, strategię, proces budowy wartości i wyniki finansowe z perspektywy kluczowych grup interesariuszy. Aby ten cel skutecznie realizować, układ i treść publikacji opierają się na strukturze i wytycznych rekomendowanych przez IIRC (**International Integrated Reporting Council**) oraz wytycznych GRI (**Global Reporting Initiative**). Raport uwzględnia również kierunki najnowszego prawodawstwa unijnego w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych oraz dotyczących różnorodności.

Doświadczenie w raportowaniu

Raportowanie jest stałym, ważnym elementem systemu komunikowania działań Grupy ORLEN. Kwestie komunikowania i dialogu z otoczeniem mają swoje ważne miejsce w realizowanej przez Grupę ORLEN **Strategii CSR na lata 2015 – 2017**. Raporty wydawane są w cyklu rocznym i podlegają ciągłej ewolucji z uwagi na zmiany zachodzące w Grupie ORLEN, jak i w jej otoczeniu zewnętrznym.

Do 2014 roku publikowaliśmy osobno **raporty roczne** i **raporty społecznej odpowiedzialności biznesu**. Od chwili powstania PKN ORLEN wydał czternaście raportów rocznych i dziesięć społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Od roku 2008 raporty CSR są sporządzane zgodnie z międzynarodowym standardem GRI (**Global Reporting Initiative**). Do 2013 jako odrębne publikacje ukazywały się **raporty ekologiczne** i raporty środowiskowe.

W sierpniu 2015 roku opublikowany został pierwszy **Raport Zintegrowany PKN ORLEN za 2014 rok**.

Dlaczego integracja

Integracja odnosi się nie tylko do naszego podejścia do raportowania, ale też do procesów zachodzących w Grupie ORLEN, mających na celu jeszcze lepsze zrozumienie i realizowanie oczekiwań Interesariuszy:

- Integracja poprzez nasze segmenty działalności,
- Integracja to dbanie o środowisko w ramach codziennej działalności związanej z procesami produkcyjnymi, logistycznymi i dystrybucją,

- Integracja to także rozwijanie wszystkich inicjatyw, które pozwalają zachować odpowiednią równowagę pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym,
- Integracja to wspólne zaangażowanie pracowników, klientów, dostawców i społeczności lokalnych w budowę silnej pozycji rynkowej oraz innowacyjne rozwiązania.

Raport Zintegrowany, który zastąpił wydawane co roku raporty roczne i raporty społecznej odpowiedzialności biznesu, przedstawia relacje i zależności pomiędzy finansowymi oraz pozafinansowymi aspektami działalności Grupy ORLEN. Nawiązuje do globalnych standardów i trendów w sprawozdawczości firm promowanych między innymi przez **International Integrated Reporting Council** (IIRC). Wytyczne te, ogłoszone w 2011 roku zakładają odchodzenie od prezentacji wyników rocznych w formule ściśle powiązanej ze strukturą organizacyjną firmy na rzecz bardziej dynamicznego i wszechstronnego podejścia do komunikacji z Interesariuszami. Raportowanie zintegrowane jest sposobem i narzędziem komunikacji organizacji pokazującym, w jaki sposób jej strategia, ład korporacyjny i wyniki, w kontekście otoczenia zewnętrznego, pozwalają jej tworzyć wartość w różnych perspektywach czasowych.

„Zintegrowane myślenie prowadzi do zintegrowanego podejmowania decyzji i działalności, które prowadzą do budowy wartości w krótkim, średnim jak i długim terminie.” (IIRC framework).

Nowa formuła Raportu stanowiła naturalny, kolejny krok, w dostosowywaniu tej formy komunikacji do trendów rynkowych i oczekiwań Interesariuszy, a także pozwoliła na lepsze zrozumienie przez nich modelu biznesowego, strategii i ryzyk, czy identyfikację szans biznesowych.

Jak przygotowaliśmy raport

Jednym z celów określonych w naszej **Strategii CSR** jest dążenie Koncernu do bycia postrzeganym przez Interesariuszy jako lider odpowiedzialnego biznesu. W ramach realizacji tego celu zobowiązaliśmy się do wdrożenia szeregu inicjatyw i działań, w tym także do wprowadzenia raportowania zintegrowanego. Prezentowany Raport jest już trzecią tego typu publikacją, która została przygotowana po raz drugi dla całej Grupy ORLEN i stanowi kolejny krok w kierunku podwyższenia jakości raportowania.

Raportowanie zintegrowane stanowi nowy sposób komunikowania modelu biznesowego. Jest to proces w trakcie którego odbywają się analizy i zbierane są informacje kluczowe dla Interesariuszy Grupy ORLEN. W efekcie powstaje kompleksowy Raport Zintegrowany, informujący, m.in. w jaki sposób realizowana strategia biznesowa i system zarządzania ryzykiem przekłada się na tworzenie wartości firmy w czasie, z uwzględnieniem wpływu firmy na otoczenie. Raport przedstawia działania prowadzone w 2016 roku przez Grupę ORLEN, pokazuje ich wyniki i efekty oraz najistotniejsze aspekty działalności finansowej i pozafinansowej przekładające się na budowę jej wartości.

Nie wprowadzono zmian w informacjach podanych w poprzednich raportach. Nie zostały dokonane korekty informacji prezentowanych w poprzednich Raportach. Raport Zintegrowany został poddany weryfikacji zewnętrznej. Audyt przeprowadziła renomowana firma Bureau Veritas.

Znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczącym rozmiaru, struktury, form własności i łańcucha dostaw

Przeprowadzone zmiany w strukturze Grupy ORLEN są elementem realizacji strategii zakładającej koncentrację na działalności podstawowej i przeznaczanie uwolnionego kapitału na rozwój najbardziej perspektywicznych obszarów.

W raportowanym okresie przeprowadzonych zostało szereg istotnych zmian wpływających na wielkość, strukturę i formę własności Grupy ORLEN, w tym między innymi:

W ramach procesów organizacyjnych w 2016 roku kontynuowane były prace związane z konsolidacją spółek Grupy Unipetrol. Działalność spółek Polymer Institute Brno, Benzina, Unipetrol Services, Unipetrol Rafinerie, Chemopetrol i Česká Rafinerska od 2017 roku jest prowadzona w ramach Unipetrol RPA.

W 2016 roku Spółka Unipetrol RPA z grupy Unipetrolu podpisała umowę przejęcia 100 procent udziałów w należącej do Anwilu spółce Spolana. Przejęcie firmy Spolana umożliwi Grupie Unipetrol bardziej efektywne planowanie i optymalizowanie produkcji oraz reagowanie na zmieniające się warunki zewnętrzne.

W 2016 roku nastąpiło połączenie spółki ORLEN Upstream Kanada z Kicking Horse Energy Inc., KCK Operating Company Ltd., Columbia Natural Resources Canada, Ltd. i Kicking Horse International Exploration Ltd. W ramach dalszej optymalizacji struktury segmentu wydobywania przeprowadzono połączenie się spółek ORLEN Upstream sp. z o.o. z ORLEN Upstream International B.V.

W ramach procesu konsolidacji spółek serwisowych Grupy ORLEN w styczniu 2016 roku nastąpiło połączenie spółek ORLEN Serwis, ORLEN Wir oraz Wircom. Ostatnim etapem realizacji działań dotyczących procesu konsolidacji spółek serwisowych w Grupie ORLEN była transakcja przejęcia przez PKN ORLEN pełnego pakietu akcji ORLEN Serwis.

W 2016 roku PKN ORLEN sfinalizował transakcję sprzedaży 100% akcji spółki ORLEN Transport. Sprzedaż aktywów transportowych, które pozostają poza obszarem działalności podstawowej jest zgodna ze strategią PKN ORLEN i ma na celu wzrost wartości Koncernu w perspektywie

długoterminowej.

W 2016 roku spółka ORLEN Laboratorium zmieniła formę prawną i zaczęła działać pod nazwą: ORLEN Laboratorium Spółka Akcyjna, w skrócie ORLEN Laboratorium S.A. Zmiana formy prawnej spółki ORLEN Laboratorium wynika z realizowanej w Grupie ORLEN koncepcji systematyzowania struktury właścicielskiej w spółkach.

Wykreślenie spółek z KRS

W 2016 roku zakończono proces likwidacji spółek: Pro-Lab Spółka z o.o., EkoNaft sp. z o.o. i Unipetrol Austria HmbH.

W pozostałych spółkach Grupy ORLEN nie wystąpiły istotne zmiany w strukturze właścicielskiej.

W związku z odbudową instalacji do produkcji etylenu w Litwinowie po awarii z sierpnia 2015 roku oraz awaryjnym zatrzymaniem instalacji Fluidalnego Krakingu Katalitycznego rafinerii w Kralupach z Grupy Unipetrol konieczna była optymalizacja procesów produkcyjnych, koordynacja przepływów produktowych w ramach Grupy ORLEN oraz zakupy półproduktów i produktów ograniczające skutki postojów instalacji.

Do ważniejszych zmian w zakresie łańcucha dostaw surowców do produkcji z 2016 roku należało podpisanie przez PKN ORLEN z PGNiG nowego, 5-letniego kontraktu, obowiązującego do września 2021 roku o wartości ponad 7 mld PLN. Na bazie zawartej umowy PGNiG będzie strategicznym dostawcą paliwa gazowego do spółek Grupy ORLEN w Polsce. Grupa ORLEN realizuje działania mające na celu zapewnienie stabilnych dostaw i obniżania ogólnego kosztu zakupu gazu ziemnego, m.in. poprzez dywersyfikację źródeł dostaw, centralizację obrotu gazem ziemnym oraz budowę kompetencji traderskich. Zbudowany w 2016 roku nowy portfel umów gazowych pozwala na szereg działań optymalizacyjnych zarówno na poziomie różnych dostawców, jak i różnych indeksów gazowych oraz kilku miejscach dostaw.

W zakresie dostaw ropy naftowej w 2016 roku obowiązywały dwie umowy o charakterze długoterminowym na dostawy ropy rurociągiem do rafinerii w Płocku zawarte z Rosneft Oil Company oraz Tatneft Europe AG oraz umowa na dostawy ropy drogą morską z Saudi Arabian Oil Company. Dostawy ropy naftowej na bazie powyższych umów przebiegały zgodnie z planem i zapewniały ponad 70% dostaw ropy naftowej. Zrealizowano również dostawy z Kazachstanu, Iranu oraz Azerbejdżanu. Na mocy odrębnych umów PKN ORLEN SA dostarcza ropę naftową również do 3 rafinerii z Grupy ORLEN zlokalizowanych odpowiednio w Litwinowie i Kralupach w Czechach oraz w Możejkach na Litwie. Do rafinerii w Czechach ropę dostarczano z Rosji, Algierii, Arabii Saudyjskiej, Azerbejdżanu oraz Kazachstanu natomiast rafineria w Możejkach zaopatrywana była głównie w ropę rosyjską, a ponadto zrealizowano dostawy z Arabii Saudyjskiej i Kazachstanu.

Proces definiowania aspektów raportowania

W sprawozdawczości finansowej stosujemy Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF). W obszarze sprawozdawczości pozafinansowej zastosowaliśmy wytyczne raportowania **Global Reporting Initiative G4**. W przygotowaniu raportu kierowaliśmy się wytycznymi zintegrowanego raportowania Międzynarodowej Rady Raportowania Zintegrowanego (**The International Integrated Reporting Council**). Zarówno wytyczne GRI jak i IIRC kładą nacisk na wybór kluczowych aspektów raportowania, które w najwyższym stopniu odnoszą się do działalności firmy, jej wpływu i oczekiwań Interesariuszy w danym momencie.

Wytyczne Global Reporting Initiative są międzynarodowym wzorcem raportowania odpowiedzialnego biznesu i zrównoważonego rozwoju dla firm. Tworzą spójne ramy dla raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, które są stosowane na całym świecie. Wytyczne wyznaczają zasady i wskaźniki, które podmioty mogą wykorzystać do mierzenia i raportowania na temat swoich ekonomicznych, środowiskowych oraz społecznych wyników. W 2013 roku GRI opublikowało najnowsze i najpełniejsze wytyczne raportowania społecznego G4. Norma ta poszerza zakres raportowania społecznego w obszarze angażowania Interesariuszy w proces tworzenia raportu, podkreśla rolę łańcucha wartości oraz znaczenie doboru treści, które powinny pojawić się w raporcie z uwagi na ich istotność. W 2014 roku PKN ORLEN opublikował „**Raport Społecznej Odpowiedzialności Biznesu 2013. 10 lat odpowiedzialnego raportowania**”, pierwszy, opracowany zgodnie w wytycznymi GRI G4.

Według IIRC raportowanie zintegrowane to proces, którego skutkiem jest cykliczna komunikacja organizacji poprzez raport zintegrowany, w ramach, którego pokazuje ona tworzenie wartości w czasie. Raport zintegrowany to sposób i narzędzie komunikacji organizacji pokazujące, w jaki sposób jej strategia, ład korporacyjny i wyniki, w kontekście otoczenia zewnętrznego, pozwalają jej tworzyć wartość w krótkiej, średniej i długiej perspektywie czasowej (Źródło: **Consultation draft of the international framework, International Integrated Reporting Council**, kwiecień 2013).

PKN ORLEN spełnia także wymogi **Dyrektywy 2014/95/UE** „w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dot. różnorodności przez niektóre duże jednostki i grupy”. Obowiązki wynikające z ww. Dyrektywy zostały zaimplementowane w Polsce **Ustawą o rachunkowości z 15 grudnia 2016 roku**. Od 1 stycznia 2017 roku duże jednostki zainteresowania publicznego w Polsce zobowiązane są do składania oświadczeń w zakresie środowiskowym, społecznym i pracowniczym, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu. Celem nowej regulacji UE jest zwiększenie przejrzystości, podniesienie istotności oraz porównywalności ujawnianych informacji niefinansowych. Kwestie będące przedmiotem Dyrektywy są między innymi uregulowane w "**Wartościach i zasadach postępowania PKN ORLEN S.A.**".

Na proces definiowania istotnych aspektów raportowania w Grupie ORLEN złożyły się następujące działania:

- Analiza badań wizerunkowych, informacji medialnych na temat Grupy ORLEN oraz wewnętrznych analiz mających na celu zidentyfikowanie kluczowych aspektów działalności Grupy ORLEN w podziale na aspekty ekonomiczne, społeczne i środowiskowe.
- Ostateczny kształt listy istotnych aspektów raportowania został wypracowany w konsultacji z kadrą zarządzającą PKN ORLEN.
- Następnie do procesu zostali włączeni Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni z różnych środowisk, wśród nich, m.in. pracownicy PKN ORLEN i spółek Grupy ORLEN

reprezentujących różne obszary działalności, kontrahenci, partnerzy biznesowi, czy przedstawiciele firm partnerskich Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Zostali poproszeni o wypełnienie ankiet, których celem było określenie znaczenia poszczególnych aspektów dla Grupy ORLEN lub jej otoczenia.

W proces opracowania treści Raportu zostali zaangażowani Interesariusze Grupy ORLEN, zarówno wewnętrzni jak i zewnętrzni, którzy - podobnie jak w dwóch ubiegłych latach - swoją opinię wyrazili za pośrednictwem ankiet. Interesariusze wewnętrzni - pracownicy Grupy ORLEN uznali wszystkie aspekty ekonomiczne, społeczne i środowiskowe za ważne. Interesariusze zewnętrzni czyli przedstawiciele otoczenia Grupy ORLEN uznali, że trzy aspekty - wpływ otoczenia makroekonomicznego, rozwój zawodowy i relacje z pracownikami, różnorodność i równość szans - mają dla nich średnie znaczenie, zaś pozostałe aspekty - ważne.

Ten wieloetapowy proces definiowania istotnych aspektów pozwolił na opracowanie Matrycy istotności dla Grupy ORLEN.

Mapa Interesariuszy

W ramach prac nad Raportem Zintegrowanym dokonano kolejnej weryfikacji Mapy Interesariuszy Grupy ORLEN. Przeprowadzona analiza pokazała, że od wielu lat ich grono jest generalnie ustabilizowane. W wyniku wewnętrznych konsultacji oraz przeprowadzonej ankiety wskazani zostali Interesariusze Grupy ORLEN, którzy w kolejnym etapie zostali zakwalifikowani do grupy kluczowych lub ważnych. W procesie weryfikacji uczestniczyli przedstawiciele różnych obszarów Grupy ORLEN. W wyniku aktualizacji została dodana nowa grupy Interesariuszy, a mianowicie „Innowatorzy i startupy”. Za kluczowych interesariuszy zostali uznani - Pracownicy, Akcjonariusze, Klienci i Skarb Państwa.

Legenda:

szare - ważni Interesariusze

czzerwone - kluczowi Interesariusze

Nasze relacje z Interesariuszami oparte są o zasady odpowiedzialności i dialogu. Sposób ich budowania wskazują „**Wartości i zasady postępowania PKN ORLEN**”, w których stwierdzamy, że „Jesteśmy przekonani, że otwarte i uczciwe komunikowanie się pozwala budować trwałe i pozytywne relacje z Interesariuszami, a tym samym wpływa na wzrost konkurencyjności i wartości Firmy”. W relacjach z partnerami biznesowymi stawiamy na uczciwość, przejrzystość, wzajemny szacunek oraz profesjonalizm. W trosce o ich jakość dostosowujemy częstotliwość i kanały komunikacji do charakterystyki i aktualnych oczekiwań wybranej grupy Interesariuszy. Szereg tego typu działań prezentujemy w Raporcie.

Koncepcja i kluczowe funkcjonalności

Niniejszy Raport dotyczący roku kalendarzowego 2016 został przygotowany wyłącznie w wersji on-line. Jest możliwe wygenerowanie pliku pdf zawierającego wszystkie teksty zawarte

w Raporcie.

Idea oraz treści Raportu Zintegrowanego Grupy ORLEN 2016 opierają się na czterech założeniach:

- Integracja
- Kapitały
- Czynniki ludzki
- Sieć połączeń

INTEGRACJA

Zgodny z ideą integracji sposób zdefiniowania najważniejszych obszarów znajduje odzwierciedlenie już na poziomie struktury Raportu:

- Grupa ORLEN i Otoczenie
Czym się zajmuje organizacja i w jakich warunkach zewnętrznych funkcjonuje
- Ład korporacyjny
Zasady ładu korporacyjnego, powiązań pomiędzy jednostkami korporacyjnymi oraz główne założenia dotyczące zarządzania Grupą ORLEN
- Ryzyka i szanse
System zarządzania ryzykiem korporacyjnym oraz szanse i wyzwania, przed którymi stoi Grupa ORLEN
- Nasza strategia
Filary, realizacja strategii oraz wskazanie kierunków rozwoju
- Wyniki Finansowe
Prezentacja na ile osiągnęliśmy nasze cele strategiczne
- Nasza Działalność
Osiągnięcia w poszczególnych obszarach działalności, tj. segmentach operacyjnych
- Zrównoważony Rozwój
- Outlook 2017+
Perspektywy na przyszłość

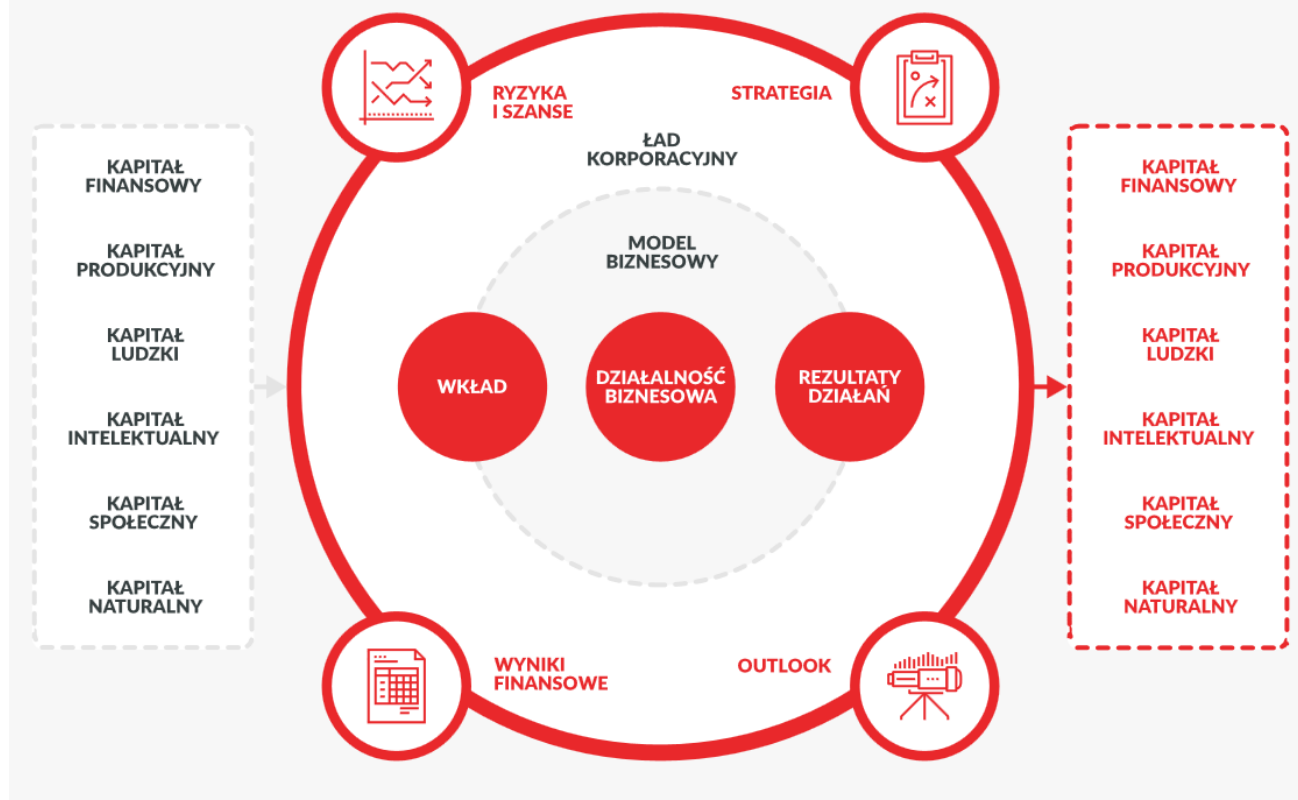
KAPITAŁY

Prezentacja działalności Grupy ORLEN poprzez kapitały – finansowy, produkcyjny, ludzki, intelektualny, społeczny i naturalny.

Kapitały te stanowią zasób, do którego organizacja ma dostęp, i z którego korzysta na rzecz tworzenia wartości.

2015 2016

CZYNNIK LUDZKI

Strategie, osiągnięcia i organizacja to nie tylko procesy i dane. Za każdą decyzją i za każdym sukcesem zawsze przecież stoją Ludzie. Na potrzeby tego Raportu o zabranie głosu poprosiliśmy kluczowych Interesariuszy.

Dzięki nim mogliśmy lepiej i pełniej pokazać jak jest tworzona wartość Grupy ORLEN, jak są podejmowane decyzje, jak zarządzamy ryzykiem i co dotychczas osiągnęliśmy, a co przed nami.

SIEĆ POŁĄCZEŃ

Strony wewnętrzne w Raporcie to nie tylko statyczna prezentacja treści.

Są ze sobą powiązane podobnie do pierścieni łańcucha, stanowiąc o unikatowości publikacji Grupy ORLEN.

Każda podstrona jest powiązana z:

- Kapitałami:

Treści mogą zostać zdefiniowane przez kapitały: finansowy, produkcyjny, ludzki, intelektualny, społeczny i naturalny

KAPITAŁY:

Ułatwia to odszukanie informacji o kapitałach, które często przenikając się ze sobą, przyczyniają się do budowy wartości firmy w różnych obszarach.

- GRI G4:

Powiązanie ze wskaźnikami GRI G4.

Dane pozafinansowe zamieszczone w Raporcie zostały zaprezentowane zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi Global Reporting Initiative (GRI), wersja G4.

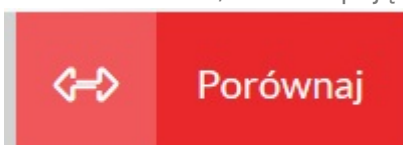
W ramach każdej strony wewnętrznej znajduje się informacja o wskaźniku GRI wraz z kilkoma dodatkowymi narzędziami, takimi jak wyszukiwarka GRI, czy tabela GRI.

- Treścią z poprzednich Raportów:

Wybrane strony wewnętrzne są połączone z danymi pochodzącymi z ostatniego Raportu. Dzięki temu umożliwiamy porównanie istotnych dla odbiorców danych i ich zmian na przestrzeni ostatnich lat.

Raport zawiera liczne narzędzia interaktywne ułatwiające dostęp do treści, interaktywną tabelę wskaźników GRI, słownik pojęć ekonomicznych i branżowych, czy ankietę online.

Opinia Audytora

Polityką organizacji jest poddawanie Raportu weryfikacji niezależnych organizacji.

OŚWIADCZENIE NIEZALEŻNEJ OCENY O ZAKRESIE OGRANICZONYM

Do: Interesariuszy GRUPY ORLEN

Wstęp i cel pracy

Bureau Veritas Polska Sp. z o.o. (Bureau Veritas) została zaangażowana przez PKN ORLEN S.A. w celu przeprowadzenia niezależnej oceny wskaźników opracowanych zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi raportowania GRI G4 wersja podstawowa, zawartych w Raporcie Zintegrowanym Grupy ORLEN („Raport”) za 2016 rok. Poświadczenie odnosi się do informacji i danych objętych opisanym poniżej zakresem naszych prac.

Wybrane Informacje

Zakres naszej pracy był ograniczony do poświadczenia wskaźników profilowych i wskaźników szczegółowych opracowanych zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi raportowania GRI G4 wersja podstawowa, zawartych w Raporcie Zintegrowanym Grupy ORLEN za okres 1.01.2016 – 31.12.2016.

Nasze poświadczenie nie odnosi się do innych informacji zawartych w Raporcie Zintegrowanym za 2016 rok.

Kryteria Raportowania

Wybrane Informacje należy interpretować w odniesieniu do Wytocznich dotyczących raportowania GRI G4 w wersji dostępnej na stronie internetowej <https://www.globalreporting.org>.

Ograniczenia i wyłączenia

Z zakresu naszej pracy wyłączona jest ocena informacji dotyczących:

- działań realizowanych poza określonym przedziałem czasowym oceny,
- oświadczeń dotyczących obecnych lub przyszłych intencji przedstawionych przez PKN Orlen S.A. (wyrażonych opinii, przekonań, oczekiwań, celów).

Niniejsze poświadczenie o ograniczonym zakresie oparte jest na danych dotyczących zrównoważonego rozwoju, wybranych z wykorzystaniem podejścia bazującego na ryzyku wraz z ograniczeniami wynikającymi z takiego podejścia. Rzetelność raportowanych danych jest zależna od dokładności stosowanych pomiarów i innych przyjętych na poziomie poszczególnych lokalizacji rozwiązań w zakresie monitorowania, które nie były analizowane dla potrzeb sporządzenia niniejszego poświadczenia. Nie należy opierać się na niniejszym oświadczeniu niezależnej oceny w celu wykrycia wszystkich błędów, pominięć lub nieścisłości, które mogą występować.

Odpowiedzialność

Wybrane Informacje zawarte w Raporcie oraz sposób ich prezentacji jest wyłączną odpowiedzialnością kierownictwa PKN Orlen S.A.

Bureau Veritas nie było zaangażowane w opracowanie Raportu ani Kryteriów Raportowania. Naszą odpowiedzialnością było:

- uzyskanie ograniczonej pewności, że Wybrane Informacje zostały przygotowane zgodnie z Kryteriami Raportowania,
- sformułowanie niezależnych wniosków opartych na przeprowadzonych procedurach poświadczania i na uzyskanych dowodach oraz
- przedstawienie naszych wniosków Kierownictwu PKN Orlen S.A.

Norma Oceny

Nasza praca została wykonana zgodnie z międzynarodową normą International Standard on Assurance Engagements (ISAE) 3000 Revised, Assurance Engagements Other than Audits or

Opinia audytora, PDF 274 KB

Tabela wskaźników GRI

Poniżej pełna wersja Tabeli GRI z zaraportowanymi wskaźnikami GRI za 2016 rok.

Wskaźnik	Opis wskaźnika
WSKAŹNIKI OGÓLNE	
Strategia i analiza	
G4-1	Oświadczenie ze strony najważniejszych rangą decydentów w organizacji (np. prezesa, dyrektora generalnego lub osoby zajmującej podobne stanowisko) o znaczeniu zrównoważonego rozwoju dla organizacji oraz strategii działania w organizacji i celu realizacji założeń zrównoważonego rozwoju.
G4-2	Opis kluczowych wpływów, ryzyk i szans.
Profil organizacji	
G4-3	Nazwa organizacji.
G4-4	Podstawowe marki, produkty i usługi.
G4-5	Lokalizacja siedziby głównej organizacji.
G4-6	Liczba krajów, w których działa organizacja wraz z nazwami tych krajów gdzie zlokalizowane są główne operacje organizacji lub które są szczególnie ważne w związku z tematami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju omówionych w raporcie.
G4-7	Charakter własności oraz forma prawna.
G4-8	Rynki obsługiwane przez organizację (uwzględniając podział geograficzny, obsługiwane sektory oraz typy klientów i beneficjentów).
G4-9	Skala organizacji, m.in. następujące informacje: - całkowita liczba pracowników; - całkowita liczba zakładów; - przychody netto ze sprzedaży (dla przedsiębiorstw z sektora prywatnego) lub dochody netto (dla sektora publicznego); - kapitalizacja z perspektywy zapobiegania i kapitału własnego (dla przedsiębiorstw z sektora prywatnego); - liczba dostarczanych produktów lub usług.
G4-10	a. Całkowita liczba pracowników w podziale na typ zatrudnienia i płęć. b. Całkowita liczba pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony w podziale na typ zatrudnienia i płęć. c. Całkowita liczba zatrudnionych w podziale na pracowników i pracowników nadzorowanych w podziale na płęć. d. Całkowita liczba zatrudnionych w podziale na regiony i płęć. e. Podać, czy znacząca część pracy organizacji jest wykonywana przez pracowników, którzy w świetle prawa są samozatrudnieni lub osoby inne niż pracownicy lub pracownicy nadzorowani, w tym pracownicy i pracownicy nadzorowani podwykonawców. f. Podać, czy występują znaczące różnice w liczbie osób zatrudnionych (np. związane z porą roku w przypadku pracowników w sektorze turystyki czy pracami sezonowymi w przypadku rolnictwa).
G4-11	Podać procent zatrudnionych objętych zbiorowymi układami pracy.
G4-12	Opisać łańcuch dostaw organizacji.
G4-13	Podać wszelkie znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczące wielkości organizacji, jej struktury, własności lub łańcucha dostaw, m.in.: zmiany w lokalizacji prowadzenia działalności lub zmiany w działalności uwzględniające otwarcie zakładów, zamknięcie zakładów lub ich rozbudowę; zmiany w strukturze kapitału zakładowego oraz innego kapitału, a także zmiany organizacyjne (dotyczy organizacji w sektorze prywatnym); zmiany w lokalizacji dostawców, strukturze łańcucha dostaw lub relacjach z dostawcami, w tym w zakresie doboru dostawców lub zakończenia współpracy.
Zaangażowanie w inicjatywy zewnętrzne	
G4-14	Opisać, czy organizacja stosuje zasadę przezroczności, a jeśli tak, w jaki sposób ją wdraża.
G4-15	Wymienić zewnętrzne inicjatywy, deklaracje lub zasady dotyczące kwestii ekonomicznych, środowiskowych lub społecznych, które organizacja podpisała lub do których się stosuje.
G4-16	Wymienić uczestnictwo w stowarzyszeniach (np. branżowych) oraz organizacjach krajowych lub międzynarodowych, w których organizacja: należy do organu zarządzającego; uczestniczy w projektach lub komitetach; zapewniła znaczące fundusze poza standardową opłatą członkowską; uznaje członkostwo za działanie strategiczne. Dotyczy to głównie członkostwa na poziomie organizacji.
Zidentyfikowane istotne aspekty oraz odpowiadające im granice	
G4-17	a. Wymienić wszystkie podmioty uwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub równoważnych dokumentach. b. Podać, czy jakikolwiek podmiot uwzględniony w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub równoważnych dokumentach został pominięty w raporcie. Organizacja może podać ten wskaźnik poprzez odwołanie się do publicznie dostępnego skonsolidowanego sprawozdania finansowego lub równoważnych dokumentów.
G4-18	a) Wyjaśnić proces definiowania treści raportu oraz granic aspektów. b) Wyjaśnić, jak organizacja wdraża zasady definiowania treści raportu.
G4-19	Wymienić wszystkie istotne aspekty zidentyfikowane w procesie definiowania treści raportu.
G4-20	W przypadku każdego istotnego aspektu opisać jego granice w ramach organizacji zgodnie z tym, co poniżej. Podać, czy aspekt jest istotny wewnątrz organizacji. Jeśli aspekt nie jest istotny dla wszystkich podmiotów w ramach organizacji (zgodnie z G4-17), wybrać jedno z poniższych dwóch podejść i ująć w raporcie: - listę podmiotów lub grup podmiotów uwzględnionych we wskaźniku G4-17, dla których aspekt nie jest istotny lub - listę podmiotów lub grup podmiotów uwzględnionych we wskaźniku G4-17, dla których aspekt jest istotny. Podać wszelkie szczególne limity dotyczące granic w ramach organizacji.
G4-21	W przypadku każdego istotnego aspektu opisać jego granice na zewnątrz organizacji zgodnie z zasadami poniżej: - Podać, czy aspekt jest istotny na zewnątrz organizacji. - Jeśli aspekt jest istotny na zewnątrz organizacji, zidentyfikować podmioty, grupy podmiotów lub elementy, dla których aspekt jest istotny. Ponadto podać lokalizację geograficzną, gdzie aspekt posiada istotne znaczenie dla zidentyfikowanych podmiotów. - Podać wszelkie szczególne limity dotyczące granic na zewnątrz organizacji.
G4-22	Opisać wpływ wszelkich zmian w informacjach podanych w poprzednich raportach oraz przyczyny tych zmian.
G4-23	Opisać znaczące zmiany względem poprzednich okresów objętych raportem dotyczące zakresu i granic aspektów.
Zaangażowanie interesariuszy	
G4-24	Lista grup interesariuszy zaangażowanych przez organizację.
G4-25	Podstawy identyfikacji i selekcji zaangażowanych grup interesariuszy.
G4-26	Opisać podejście organizacji do angażowania interesariuszy, uwzględniając częstotliwość angażowania według typu i grupy interesariuszy oraz podać, czy któryś z procesów zaangażowania był podjęty specjalnie w celu sporządzenia raportu.
G4-27	Podać kluczowe kwestie i zagadnienia poruszone przez interesariuszy w procesach zaangażowania interesariuszy oraz podać odpowiedź organizacji na nie, między innymi poprzez włączenie ich do raportu. Wskazać grupy interesariuszy, które podniosły daną kluczową kwestię czy zagadnienie.
Profil raportu	
G4-28	Okres objęty raportowaniem (np. rok obrachunkowy lub kalendarzowy), w którym miały miejsce opisywane zdarzenia.
G4-29	Data poprzedniego (ostatniego) raportu (jeśli dotyczy).
G4-30	Cykl raportowania (np. roczny, dwuletni).
G4-31	Osoba kontaktowa w zakresie pytań dotyczących raportu i jego treści.
Indeks treści GRI	
G4-32	a. Opcja „zgodnie z” wybrana przez organizację. b. Indeks treści GRI dla wybranej opcji. c. Podać odwołanie do zewnętrznego raportu z weryfikacją, jeśli raport został poddany zewnętrznej. GRI zaleca poddanie raportu zewnętrznej weryfikacji pod kątem jakości, ale nie jest to wymóg, aby raport był „zgodny z” Wytzycimni.
Weryfikacja	
G4-33	a. Podać politykę organizacji oraz bieżące praktyki w zakresie zapewnienia zewnętrznej weryfikacji raportu. b. Jeśli zakres i podstawy weryfikacji zewnętrznej nie zostały uwzględnione w raporcie weryfikacyjnym dołączonym do raportu zrównoważonego rozwoju, należy je dodatkowo podać. c. Opisać relacje pomiędzy organizacją a podmiotem przeprowadzającym zewnętrzną weryfikację. d. Podać, czy w procesie weryfikacji raportu zrównoważonego rozwoju użyciu w pełni przedstawiciele najwyższego organu zarządzającego lub wyższej kadry zarządzającej.
Ład organizacyjny	
G4-34	Opisać strukturę organu zarządzającego organizacji, między innymi komitety najwyższego organu zarządzającego. Zidentyfikować wszelkie komitety odpowiedzialne za podejmowanie decyzji dotyczących wpływu na gospodarkę, środowisko i społeczeństwo.
Etyka	
G4-56	Podać wartości organizacji, jej zasady, standardy i normy zachowania ujęte w postaci kodeksów postępowania oraz kodeksów etyki.
G4-57	Opisać wewnętrzne i zewnętrzne mechanizmy w zakresie naruszeń zasad etycznych i prawa oraz kwestii związanych z uczciwością organizacji, np. infolinie etyczne.
G4-58	Opisać wewnętrzne i zewnętrzne mechanizmy zgłaszania naruszeń zasad etycznych i prawa oraz kwestii związanych z uczciwością organizacji, takie jak przekazywanie tych kwestii do bezpośrednich przełożonych, mechanizmy informowania opinii publicznej przez sygnalistów (whistleblowing) o naruszeniach lub infolinie.

Aspekt	Wskaźnik	Opis wskaźnika
WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE		
KATEGORIA: EKONOMICZNA		
Wskaźniki ekonomiczne	G4-EC1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna wytworzona i podzielona.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Wskaźniki ekonomiczne”.
Pośredni wpływ ekonomiczny	G4-EC7	Rozwój oraz wpływ inwestycji na infrastrukturę i usługi.
	G4-EC8	Znaczący pośredni wpływ ekonomiczny, w tym skala tego wpływu.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Pośredni wpływ ekonomiczny”.
Praktyki zakupowe	G4-EC9	Odsetek wydatków na lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach prowadzenia działalności.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Praktyki zakupowe”.
KATEGORIA: ŚRODOWISKOWA		
Materiały/Surowce	G4-EN1	Wykorzystywane materiały/surowce wg masy lub objętości.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Materiały/Surowce”.
Woda	G4-EN8	Całkowity pobór wody według źródła.
	G4-EN10	Procent całkowitej objętości wody przetwarzanej i ponownie wykorzystywanej.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Woda”.
Emisje	G4-EN15	Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (Zakres 1).
	G4-EN21	Emisje tlenków azotu, tlenków siarki i innych znaczących emisji do powietrza.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Emisje”.
Ścieki i odpady	G4-EN22	Całkowita objętość ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia.
	G4-EN23	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem.
	G4-EN25	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych lub przetworzonych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu Aneksu I, II, III i VIII Konwencji Bazylejskiej) oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Ścieki i odpady”.
Produkty i usługi	G4-EN27 G4-EN27	Stopień ograniczenia oddziaływania produktów i usług na środowisko.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Produkty i usługi”.
Zgodność z regulacjami	G4-EN29	Kwota istotnych kar oraz całkowita liczba sankcji pozafinansowych z tytułu nieprzebrania prawa i regulacji dotyczących ochrony środowiska.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Zgodność z regulacjami”.
Ogólne	G4-EN31	Całkowite wydatki i inwestycje przeznaczone na ochronę środowiska według typu.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Ogólne”.
Mechanizmy skargowe dotyczące kwestii środowiskowych	G4-EN34	Liczba skarg dotyczących wpływu na środowisko złożonych, rozpatrzonych i rozwiązanych w ramach formalnych mechanizmów skargowych.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Mechanizmy skargowe dotyczące kwestii środowiskowych”.
KATEGORIA: SPOŁECZNA		
Praktyki zatrudniania i godnej pracy		
Zatrudnienie	G4-LA2	Świadczenia zapewniane pracownikom pełnoetatowym, które nie nie przysługują pracownikom czasowym lub zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin, w podziale na główne lokalizacje prowadzenia działalności.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Zatrudnienie”.
Bezpieczeństwo i higiena pracy	G4-LA5	Procent łącznej liczby pracowników reprezentowanych w formalnych komisjach (w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy) ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy.
	G4-LA6	Rodzaj urazów oraz wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych i nieobecności w pracy oraz liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą, z podziałem na regiony i płeć.
	G4-LA7	Pracownicy często zapadający na choroby zawodowe lub szczególnie narażeni na choroby zawodowe.
	G4-LA8	Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach zawartych ze związkami zawodowymi.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Bezpieczeństwo i higiena pracy”.
Szkolenia i edukacja	G4-LA9	Średnia liczba godzin szkoleniowych w roku przypadająca na pracownika w podziale na płeć oraz na kategorię pracowników.
	G4-LA10	Programy rozwoju umiejętności menedżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają zarządzanie końcem kariery zawodowej.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Szkolenia i edukacja”.
Różnorodność i równość szans	G4-LA12	Skład ciał zarządzających i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Różnorodność i równość szans”.
Odpowiedzialność za produkt		
Zdrowie i bezpieczeństwo klientów	G4-PR1	Procent istotnych produktów i usług, w przypadku których poddaje się ocenie ich wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników.
	G4-PR2	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami oraz dobrowolnie stosowanymi kodeksami dotyczącymi wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo na każdym etapie cyklu ich życia, w podziale na rodzaj skutków.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Zdrowie i bezpieczeństwo klienta”.
Znakowanie produktów i usług	G4 - PR3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim wymogom.
	G4-PRS	Wyniki badań pomiaru satysfakcji klientów.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Znakowanie produktów i usług”.
Komunikacja marketingowa	G4-PR6	Sprzedaż produktów zakazanych lub wywołujących kontrowersje.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Komunikacja marketingowa”.
Prywatność klienta	G4-PR8	Całkowita liczba uzasadnionych skarg dotyczących naruszenia prywatności klienta oraz utraty danych klientów.
	G4-DMA	Podjęcie do zarządzania aspektem „Prywatność klientów”.
Wskaźniki pochodzące z suplementu sektorowego dla branży paliwowo-gazowej		
	OG-13	Liczba zdarzeń dotyczących bezpieczeństwa procesów, według rodzaju działalności.
	OG-14	Ilość wyprodukowanych i zakupionych biokomponentów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju.

Ład Korporacyjny

List Przewodniczącej Rady Nadzorczej

Szanowni Państwo,

W roku 2016 Grupa ORLEN udowodniła, że jest znakomicie przygotowana na stojące przed nią wyzwania. Dzięki konsekwentnej realizacji strategii, najwyższym standardom zarządzania, a także spójnej wizji rozwoju, Koncern był w stanie w pełni wykorzystać swoją silną pozycję i przewagi konkurencyjne. Docenili to akcjonariusze, pod koniec ubiegłego roku – już po ogłoszeniu strategii na lata 2017-2021 – Koncern osiągnął rekordowe notowania oraz najwyższą w historii kapitalizację.

Angelina Sarota

Przewodnicząca Rady Nadzorczej PKN ORLEN

Co szczególnie istotne osiągnięciu znakomitych wyników Grupy ORLEN towarzyszyła realizacja kluczowych inwestycji, przede wszystkim w segmencie downstream i energetyce. Tradycyjnie już doskonałe rezultaty dostarczył segment detaliczny dzięki ciągłemu rozwojowi oferty produktów i usług, zaspakajających potrzeby klientów stacji paliw. W minionym roku Koncern konsekwentnie rozszerzał swoje know-how w segmencie wydobywania, zgodnie ze strategią zwiększając także bazę zasobów i poziom eksploatacji złóż w Polsce i Kanadzie.

Istotną przewagą konkurencyjną Koncernu pozostaje jego kultura organizacyjna. Cieszy fakt, że jest ona nastawiona na rozwój innowacyjności, a inicjatywy przeprowadzone w 2016 roku udowadniają, że PKN ORLEN potrafi szukać jej źródeł zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz organizacji. Jeszcze ważniejsze z punktu widzenia stabilnego rozwoju Koncernu jest to, że cele biznesowe osiąga on w sposób transparenty i zrównoważony. Miniony rok to nie tylko tradycyjna już obecność PKN ORLEN na warszawskim parkiecie spółek odpowiedzialnych RESPECT Index, ale także kolejne wyróżnienie The Most Ethical Company, przyznawane najbardziej etycznym firmom z całego świata. Na początku bieżącego roku miał miejsce debiut na londyńskim FTSE4Good Emerging Index, skupiającym spółki z ponad 20 krajów, wyróżniające się w działaniach z zakresu

ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego.

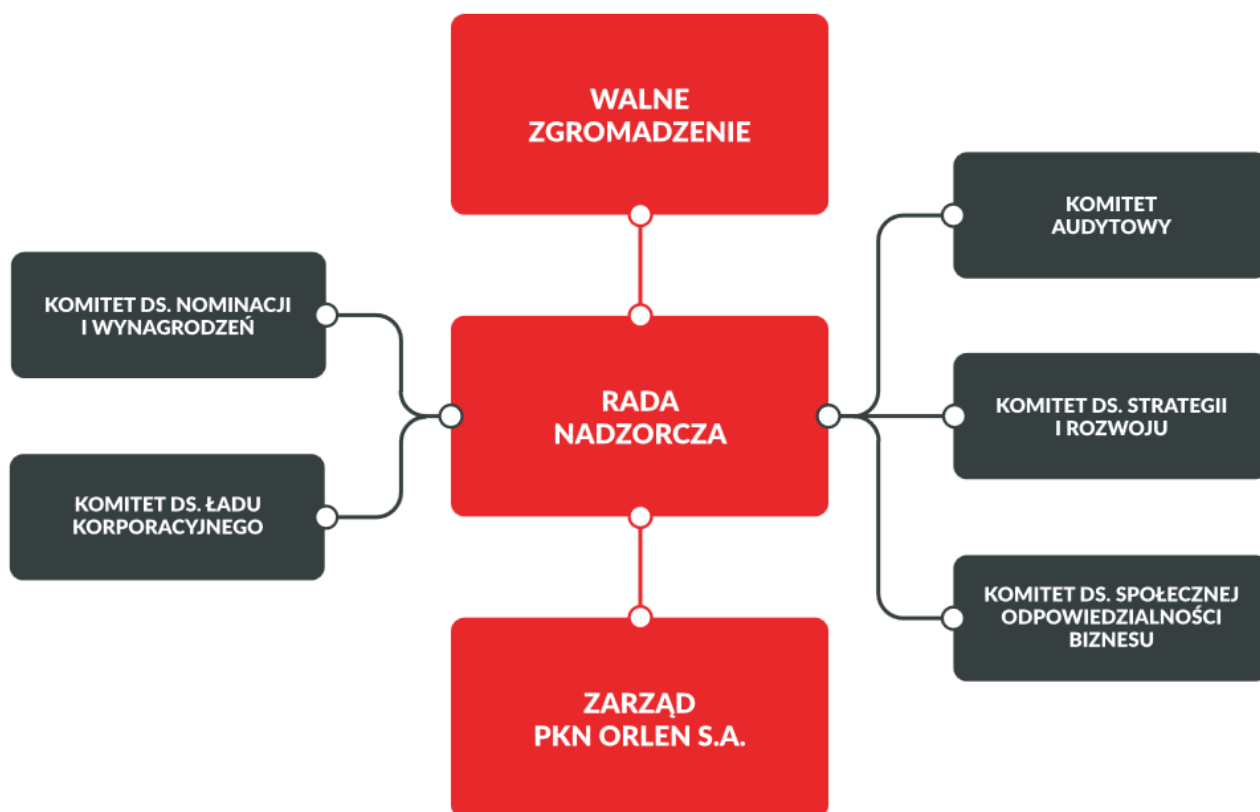
Rok 2016 był kolejnym, w którym Koncern stosował najwyższe standardy ładu korporacyjnego oraz komunikacji z rynkiem. Zgodnie z przyjętą strategią, akcjonariuszom wypłacono dywidendę wyższą w porównaniu z rokiem poprzednim. Wszystkie grupy interesariuszy uzyskały dostęp do wyczerpujących informacji na temat finansowych i pozafinansowych aspektów działalności Koncernu opublikowanych w – docenionym przez gremia eksperckie – Raporcie Zintegrowanym Grupy ORLEN za rok 2015. Sprawozdawczość finansowa i raportowanie, relacje inwestorskie a także zasady ładu korporacyjnego w PKN ORLEN zostały wyróżnione także przez Instytut Rachunkowości i Podatków, który przyznał mu niedawno tytuł Transparentnej Spółki Roku 2016.

Definiując przed rokiem wyzwania na kolejne 12 miesięcy wskazywałam przede wszystkim na potrzebę przeglądu założeń strategicznych w kontekście zmieniającego się niezwykle dynamicznie otoczenia. Dziś wiemy już, że kierunki obrane w nowej strategii zostały dobrze odebrane przez rynek i akcjonariuszy. Jestem przekonana, że wraz z doskonałą organizacją oraz bardzo dobrą sytuacją finansową Koncernu stanowią one solidny fundament dla dalszego stabilnego rozwoju całej Grupy ORLEN.

Angelina Sarota
Przewodnicząca Rady Nadzorczej PKN ORLEN

Ład Korporacyjny w PKN ORLEN

Szczegółowe zasady funkcjonowania organów korporacyjnych w PKN ORLEN regulują:

- Statut Spółki
- Regulamin Walnego Zgromadzenia PKN ORLEN
- Regulamin Rady Nadzorczej PKN ORLEN
- Regulamin Zarządu PKN ORLEN

Dokumenty te dostępne są na stronie internetowej PKN ORLEN www.orden.pl w sekcjach: O firmie (zakładka [Dokumenty korporacyjne](#)) i Relacje inwestorskie (zakładka [Walne zgromadzenie](#)).

Zmiana Statutu PKN ORLEN wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców. Uchwała Walnego Zgromadzenia dotycząca zmian Statutu Spółki zapada większością trzech czwartych głosów. Walne Zgromadzenie Spółki może upoważnić Radę Nadzorczą do ustalenia jednolitego tekstu Statutu lub wprowadzenia innych zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale Walnego Zgromadzenia. Po wpisaniu zmian w Statucie do rejestru przedsiębiorców PKN ORLEN przekazuje na ten temat raport bieżący do publicznej wiadomości.

Na korporacyjnej stronie internetowej PKN ORLEN w zakładkach „[O firmie](#)” oraz „[Relacje Inwestorskie](#)” dostępne są najświeższe informacje o składzie osobowym Rady Nadzorczej oraz Zarządu Spółki, a także roczne raporty z wypełniania kodeksu Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

W Spółce funkcjonuje specjalny Zespół zajmujący się nadzorem w zakresie wypełniania przez Spółkę obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego określonych

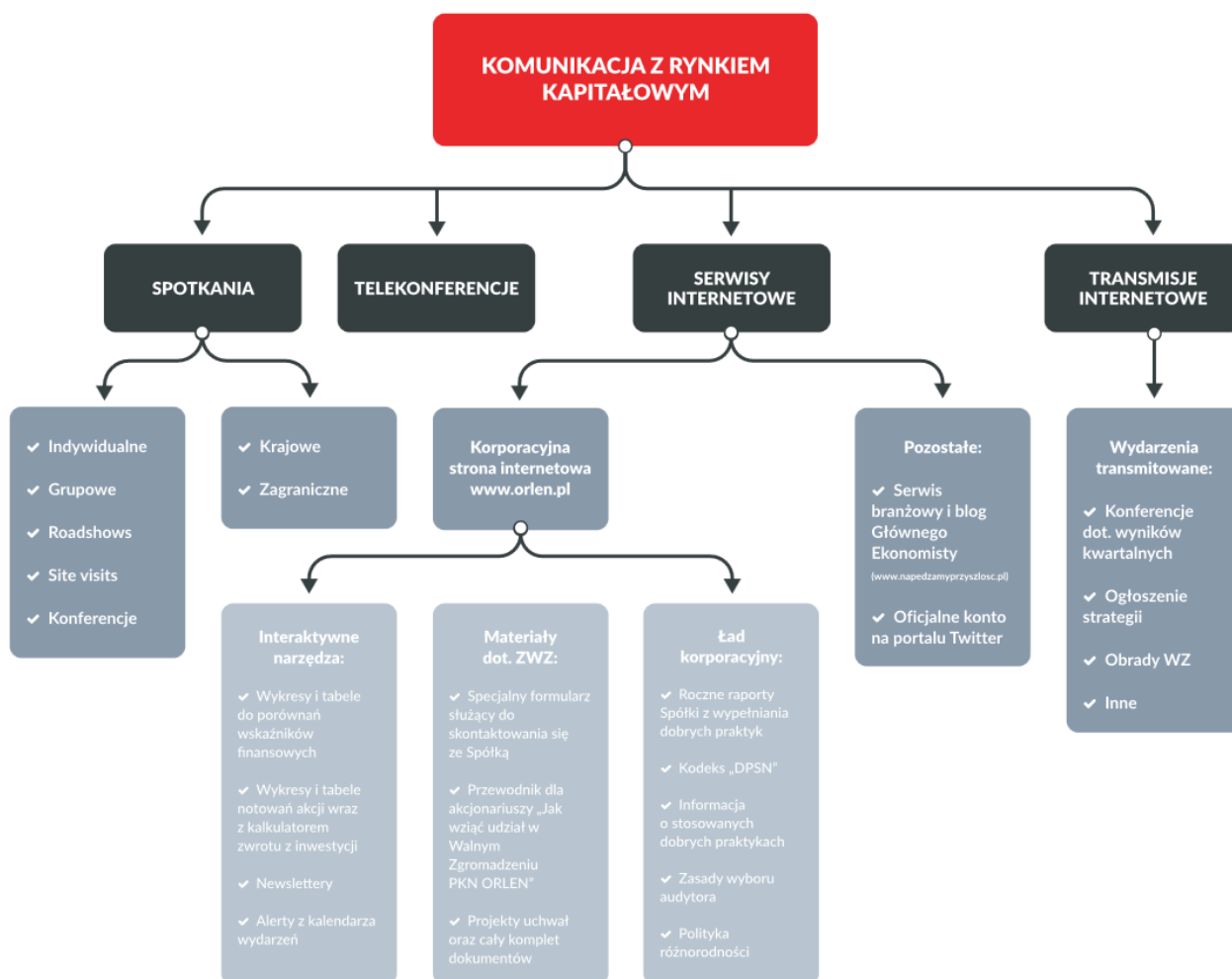

w regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych. W jego skład wchodzi trzej członkowie Rady Nadzorczej Spółki oddelegowani przez Radę do samodzielnego pełnienia tych czynności. W trakcie 2016 roku delegowani przedstawiciele Rady Nadzorczej odbyli z przedstawicielami Zarządu oraz pracownikami Spółki kilka spotkań. Omawiano na nich kwestie dostosowania wewnętrznych aktów organizacyjnych Spółki do zmian w kodeksie DPSN oraz w przepisach o obowiązkach informacyjnych Spółki na rynku kapitałowym obowiązujących od 3 lipca 2016 roku. Dyskutowano także na temat nowych zasad raportowania przez PKN ORLEN S.A. na rynek kapitałowy w porównaniu do reguł, które obowiązywały przed wejściem w życie zmian w przepisach prawa. Na spotkaniach tych poruszano także wątpliwości interpretacyjne, jakie pojawiają się w nowo obowiązujących regulacjach Unii Europejskiej.

Stosowany Zbiór Zasad Ładu Korporacyjnego

W 2016 roku PKN ORLEN stosował wszystkie zasady zbioru „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych 2016” („DPSN”), obowiązującego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie („Giełda”, „GPW”). Kodeks dostępny jest na stronie internetowej Giełdy www.gpw.pl/lad_korporacyjny_na_gpw oraz na korporacyjnej stronie internetowej PKN ORLEN, w sekcji przeznaczony dla akcjonariuszy Spółki www.orken.pl/PL/RelacjeInwestorskie/Gielda/Strony/DobrePraktykiGPW.aspx.

Komunikacja z Rynkiem Kapitałowym

Jednym z podstawowych narzędzi kontaktu z przedstawicielami rynku kapitałowego jest sekcja relacji inwestorskich na korporacyjnej stronie internetowej www.orken.pl, prowadzonej w języku polskim i angielskim. Sekcja relacji inwestorskich gromadzi informacje skierowane głównie do inwestorów i analityków. Znajdują się w niej między innymi:

- Raporty bieżące, raporty okresowe,
- Prezentacje dotyczące publikacji wyników finansowych i innych wydarzeń,
- Pliki multimedialne z zapisem telekonferencji i wideokonferencji organizowanych przez Spółkę,
- Interaktywne wykresy i tabele prezentujące historyczne dane finansowe Spółki w różnych przedziałach czasowych z możliwością implementacji do arkusza Excel,
- Notowania akcji PKN ORLEN oraz głównych indeksów,
- Formularz kontaktowy dla internautów,
- Newsletter i kanał RSS,
- Interaktywny kalendarz, przez który można ustawić sobie przypomnienia poprzez SMS lub w programie poczty elektronicznej o najważniejszych wydarzeniach w Spółce,
- Zakładka dla inwestorów indywidualnych.

Na stronie internetowej w sekcji relacji inwestorskich umieszczona jest także zakładka poświęcona **ładowi korporacyjnemu**. Z tego miejsca można pobrać roczne raporty Spółki

z wypełniania dobrych praktyk, a także kodeks DPSN. Znajduje się tam także krótka informacja o stosowanych przez Spółkę dobrych praktykach oraz wszystkie inne informacje wymagane przez kodeks DPSN.

Zakładka Walne Zgromadzenie znajdująca się w serwisie relacji inwestorskich zawiera komplet dokumentów i informacji dotyczących Walnych Zgromadzeń Spółki oraz formularz kontaktowy dotyczący WZA.

Spółka wspiera swoich akcjonariuszy, inwestorów oraz analityków giełdowych w zdobywaniu wiedzy o branżach, w których działa. Na portalu internetowym PKN ORLEN napedzamyprzyszlosc.pl umieszczane są specjalistyczne publikacje oraz relacje z konferencji branżowych. Jest na nim także blog ekspercki Głównego Ekonomisty PKN ORLEN (napedzamyprzyszlosc.pl/blog), na którym umieszcza on swoje komentarze na temat bieżącej sytuacji rynkowej. Krótkie przekazy Spółka wysyła także poprzez swoje konto na portalu Twitter (twitter.com/pkn_orlen).

W ramach bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami rynku kapitałowego Spółka regularnie i aktywnie uczestniczy w spotkaniach z inwestorami i analitykami zarówno w kraju, jak i zagranicą. Organizuje otwarte dla wszystkich konferencje medialne po każdym ważnym wydarzeniu w życiu Spółki, takim jak publikacja wyników kwartalnych, ogłoszenie strategii. Konferencje te są bezpośrednio transmitowane przez internet wraz z tłumaczeniem symultanicznym na język angielski.

Organizowane są także zamknięte spotkania indywidualne oraz grupowe, jak i telekonferencje z uczestnikami rynku kapitałowego.

PKN ORLEN regularnie realizuje cykle spotkań z inwestorami w kraju i zagranicą (roadshows). Uczestnicy rynku mają możliwość udziału w organizowanych przez spółkę tzw. site visits czyli spotkaniach z kluczowymi menedżerami spółki w siedzibie i obiektach, gdzie prowadzona jest działalność operacyjna spółki.

Co pewien czas w PKN ORLEN odbywają się także Dni Inwestora i Analityka, podczas których organizowane są warsztaty tematyczne dotyczące różnych dziedzin działalności Spółki, prowadzone przez przedstawicieli Zarządu, dyrektorów wykonawczych i pozostałych, wybranych menadżerów. W 2016 roku spotkaliśmy się z 358 przedstawicielami instytucji finansowych (w tym 153 z polskich i 205 z zagranicznych instytucji), wzięliśmy udział w 11 konferencjach inwestorskich.

W 2016 roku PKN ORLEN już czwarty rok z rzędu wypłacił swoim akcjonariuszom dywidendę w wysokości 2 PLN na akcję.

PKN ORLEN dokłada wszelkich starań, by publikować raporty okresowe w możliwie najkrótszym czasie po zamknięciu okresu sprawozdawczego. W 2016 roku raporty kwartalne i półroczne opublikowaliśmy średnio po upływie 23 dni od zamknięcia okresów, a raporty roczne w ciągu 84 dni po zakończeniu roku.

Uczestnicy rynku kapitałowego doceniają działania Spółki, co potwierdzają zdobyte przez nią w 2016 roku nagrody i wyróżnienia:

- Statuetka „Byki i Niedźwiedzie” w kategorii Spółka Roku z indeksu WIG20 według *Gazety Giełdy i Inwestorów „Parkiet”*,
- Nagrody badania relacji inwestorskich w spółkach WIG 30, wspólnej inicjatywy *Gazety*

Giełdy i Inwestorów „Parkiet” oraz Izby Domów Maklerskich:

- Drugie miejsce w kategorii „Najlepsze relacje inwestorskie wśród Inwestorów Indywidualnych”,
- Drugie miejsce w kategorii „Najlepsze relacje inwestorskie wśród Inwestorów Instytucjonalnych”.
- PKN ORLEN laureatem rankingu „Transparentna Spółka Roku 2016”, organizowanego przez Instytut Rachunkowości i Podatków we współpracy z *Gazetą Giełdy i Inwestorów „Parkiet”*.
- ORLEN Capital AB, spółka zależna PKN ORLEN laureatem nagrody dla liderów polskiego rynku kapitałowego przyznawanej przez Giełdę Papierów Wartościowych. Wyróżnienie przyznano w kategorii największa wartość debiutu na rynku Catalyst w 2016 roku w związku z wprowadzeniem do obrotu 7-letnich euroobligacji o wartości 750 mln EUR,
- Spółka utrzymała swoją obecność w X edycji projektu Respect Index,
- Czwarty rok z kolei PKN ORLEN otrzymał nagrodę specjalną „The Best of The Best” w konkursie The Best Annual Report, organizowanym przez Instytut Rachunkowości i Podatków, a także nagrody w tym konkursie za:
  - Najlepszy raport zintegrowany,
  - Najlepsze zastosowanie MSSF/MSR,
  - Najlepszy zespół odpowiedzialny za sprawozdawczość.

Reakcje Spółki na pojawiające się publicznie opinie i informacje szkodzące jej wizerunkowi

W PKN ORLEN obowiązuje wewnętrzna regulacja dotycząca zasad prowadzenia działań kształtujących wizerunek Spółki, kontaktów z przedstawicielami środków masowego przekazu, a także przekazywania do Dyrektora Wykonawczego ds. Komunikacji Korporacyjnej informacji mających znaczenie dla wizerunku PKN ORLEN. Zarządzenie to zobowiązuje do wieloetapowej weryfikacji informacji na temat przedstawicieli Spółki lub samej Spółki, zanim zostaną one upublicznione. Wspomniane regulacje kształtują również zasady reakcji w sytuacji pojawienia się wypowiedzianych publicznie opinii i informacji, szkodzących wizerunkowi Spółki. Proces ten koordynowany jest przez Dyrektora Wykonawczego ds. Komunikacji Korporacyjnej.

Znaczne Pakiety Akcji

W 2016 roku oraz do dnia autoryzacji Sprawozdania z Działalności Zarządu za 2016 rok nie było zmian w składzie akcjonariuszy posiadających ponad 5% udziału w kapitale zakładowym PKN ORLEN.

Liczba akcji posiadana przez akcjonariuszy prezentowana jest na podstawie najbardziej aktualnych, oficjalnych informacji posiadanych przez Spółkę.

Nie istnieją żadne ograniczenia dotyczące przenoszenia praw własności akcji PKN ORLEN.

Struktura akcjonariatu PKN ORLEN na 1 stycznia 2016 roku, na 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień autoryzacji Sprawozdania z Działalności Zarządu za 2016 rok:

Akcjonariusz	Liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu (na 01.01.2016 [*])	Udział w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu (na 01.01.2016 [*])	Liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu (na 31.12.2016 ^{**})	Udział w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu (na 31.12.2016 ^{**})	Liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu (na dzień autoryzacji raportu ^{***})	Udział w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu (na dzień autoryzacji raportu ^{***})
Skarb Państwa	117 710 196	27,52%	117 710 196	27,52%	117 710 196	27,52%
Nationale-Nederlanden OFE	39 000 000	9,12%	39 785 564	9,30%	35 590 112	8,32%
Aviva OFE	34 000 000	7,95%	31 257 000	7,31%	30 000 000	7,01%
Pozostali	236 998 865	55,41%	238 956 301	55,87%	244 408 753	57,15%
Razem	427 709 061	100,00%	427 709 061	100,00%	427 709 061	100,00%

^{*} Zgodnie z informacjami z ZWZ PKN ORLEN zwołanego na 28 kwietnia 2015 roku.

^{**} Zgodnie z informacjami z ZWZ PKN ORLEN zwołanego na 3 czerwca 2016 roku.

^{***} Zgodnie z informacjami z NWZ PKN ORLEN zwołanego na 24 stycznia 2017 roku.

Struktura akcjonariatu PKN ORLEN na 30 czerwca 2017 roku:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	Udział w kapitale zakładowym PKN ORLEN S.A.	Udział w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu PKN ORLEN S.A.
Skarb Państwa	117 710 196	117 710 196	27,52%	27,52%
Nationale - Nederlanden OFE*	33 000 000	33 000 000	7,72%	7,72%
Aviva OFE*	29 900 000	29 900 000	6,99%	6,99%
Pozostali	247 098 865	247 098 865	57,77%	57,77%
Razem	427 709 061	427 709 061	100,00%	100,00%

* zgodnie z informacjami z ZWZ PKN ORLEN zwołanego na 30 czerwca 2017 roku.

Specjalne Uprawnienia Akcjonariuszy

Jedna akcja PKN ORLEN daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

Prawo głosowania akcjonariuszy zostało ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia. Ograniczenie prawa głosowania nie dotyczy Skarbu Państwa oraz banku depozytowego, który na podstawie umowy ze Spółką wyemitował kwity depozytowe w związku z akcjami Spółki (w przypadku wykonywania przez ten podmiot prawa głosu z tych akcji Spółki).

Skarb Państwa jest uprawniony do powoływania i odwoływania jednego Członka Rady Nadzorczej Spółki. Ponadto jeden Członek Zarządu PKN ORLEN jest powoływany i odwoływany przez Radę Nadzorczą na wniosek ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

Zgodnie ze Statutem Spółki, tak długo jak Skarb Państwa jest uprawniony do powoływania członka Rady Nadzorczej, uchwały w sprawie udzielenia zgody na dokonywanie zbycia lub obciążenia akcji albo udziałów w istotnych spółkach zależnych Spółki, wymagają głosowania za ich przyjęciem przez członka Rady Nadzorczej powołanego przez Skarb Państwa.

Ponadto specjalne uprawnienia dla akcjonariusza Skarb Państwa wynikać mogą także z postanowień przepisów powszechnie obowiązujących, tj.:

- Ustawy z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw energii oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych,
- Ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku o kontroli niektórych inwestycji,
- Ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Walne Zgromadzenie w 2016 roku

W roku 2016 odbyły się dwa Walne Zgromadzenia: 29 stycznia 2016 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, a 3 czerwca 2016 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Podczas obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariusze Spółki ustalili liczbę członków Rady Nadzorczej oraz podjęli uchwały w sprawie zmian w składzie Rady Nadzorczej.

Podczas obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariusze zatwierdzili roczne sprawozdania z działalności Spółki i Grupy ORLEN oraz sprawozdania finansowe za 2015 rok. Zdecydowali także o udzieleniu absolutorium wszystkim Członkom Rady Nadzorczej i Członkom Zarządu.

Walne Zgromadzenie zdecydowało, po zapoznaniu się z wnioskiem Zarządu i opinią Rady Nadzorczej, o podziale zysku netto za rok obrotowy 2015, w wysokości 1.047.519.491,84 PLN w następujący sposób:

- Kwotę 855.418.122,00 PLN przeznaczyło na wypłatę dywidendy (2,00 PLN na 1 akcję),
- Pozostałą kwotę, tj. 192.101.369,84 PLN przeznaczyło na kapitał zapasowy Spółki.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKN ORLEN ustaliło 15 lipca 2016 roku jako dzień dywidendy i 5 sierpnia 2016 roku jako termin wypłaty dywidendy.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie powołało także Członków Rady Nadzorczej na nową kadencję.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia PKN ORLEN

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należą w szczególności następujące sprawy:

- Rozpatrywanie i zatwierdzanie rocznego sprawozdania finansowego Spółki, rocznego sprawozdania z działalności Spółki, a także skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy ORLEN oraz sprawozdania z działalności Grupy ORLEN za poprzedni rok obrotowy,
- Udzielanie absolutorium Członkom Rady Nadzorczej i Członkom Zarządu Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- Decydowanie o podziale zysku oraz o pokrywaniu strat, a także sposobie wykorzystania funduszy utworzonych z zysku,
- Powoływanie Członków Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem § 8 ust. 2 Statutu, oraz ustalanie zasad wynagradzania Członków Rady Nadzorczej,
- Podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego, jeżeli przepisy kodeksu spółek handlowych oraz Statutu nie stanowią inaczej,
- Wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki oraz sprawowaniu nadzoru lub zarządu,
- Wyrażanie zgody na zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- Wyrażanie zgody na zbycie nieruchomości, użytkownictwa wieczystego lub udziału w nieruchomości, których wartość księgowa netto przekracza jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki,

- Zmiana Statutu Spółki,
- Tworzenie i likwidowanie kapitałów rezerwowych i innych kapitałów oraz funduszy Spółki,
- Decydowanie o umorzeniu akcji oraz nabywaniu akcji w celu ich umorzenia i określenie warunków ich umorzenia,
- Emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa oraz emisja warrantów subskrypcyjnych,
- Rozwiązanie, likwidacja i przekształcenie Spółki oraz jej połączenie z inną spółką,
- Zawarcie umowy koncernowej w rozumieniu art. 7 kodeksu spółek handlowych.

Organy Nadzorujące i Zarządzające

Zasady działania Rady Nadzorczej i jej Komitetów oraz Zarządu PKN ORLEN są – poza przepisami powszechnie obowiązującymi – regulowane przez Statut PKN ORLEN, a także odpowiednio przez Regulamin Rady Nadzorczej oraz Regulamin Zarządu. Na funkcjonowanie organów zarządzających i nadzorczych PKN ORLEN wpływ mają również zasady ładu korporacyjnego ustanowione przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie (Dobre Praktyki GPW).

Rada Nadzorcza

- Skład Rady Nadzorczej PKN ORLEN na dzień 1 stycznia 2016 roku:

Angelina Sarota	Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Leszek Pawłowicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (Niezależny)
Adam Ambrozik	Sekretarz Rady Nadzorczej
Grzegorz Borowiec	Członek Rady Nadzorczej
Artur Gabor	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Cezary Banasiński	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Radosław L. Kwaśnicki	Członek Rady Nadzorczej
Cezary Możeński	Członek Rady Nadzorczej
Remigiusz Nowakowski	Członek Rady Nadzorczej (powołany na podstawie § 8 ust. 2 pkt 1 Statutu Spółki)

W dniu 28 stycznia 2016 roku Minister Skarbu Państwa działając na podstawie § 8 ust. 2 pkt 1 Statutu Spółki Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna odwołał Pana Remigiusza Nowakowskiego ze składu Rady Nadzorczej.

Na wniosek Akcjonariusza Skarb Państwa, Spółka PKN ORLEN S.A. zwołała w dniu 29 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKN ORLEN S.A. podczas którego doszło do następujących zmian w składzie Rady Nadzorczej.

- Ze składu Rady Nadzorczej odwołano:

Leszka Pawłowicza	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (Niezależny)
Adama Ambrozika	Sekretarz Rady Nadzorczej
Grzegorza Borowca	Członek Rady Nadzorczej
Cezarego Banasińskiego	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Cezarego Możejńskiego	Członek Rady Nadzorczej

- Do składu Rady Nadzorczej na jej Członków powołano:

Mateusza Bochacika	Sekretarz Rady Nadzorczej
Agnieszkę Krzętowską	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny - zgodnie z oświadczeniem złożonym w dniu 22 marca 2016 roku)
Arkadiusza Siwko	Członek Rady Nadzorczej
Adriana Dworzyńskiego	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Remigiusza Nowakowskiego	Członek Rady Nadzorczej

- Skład Rady Nadzorczej PKN ORLEN S.A. od dnia 29 stycznia 2016 roku:

Angelina Sarota	Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Radosław L. Kwaśnicki	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od dnia 8 lutego 2016)
Mateusz Bochacik	Sekretarz Rady Nadzorczej (od dnia 8 lutego 2016)
Artur Gabor	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Adrian Dworzyński	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Agnieszka Krzętowska	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny - zgodnie z oświadczeniem złożonym w dniu 22 marca 2016 roku)
Remigiusz Nowakowski	Członek Rady Nadzorczej
Arkadiusz Siwko	Członek Rady Nadzorczej

W związku z końcem kadencji Rady Nadzorczej PKN ORLEN S.A. upływającej w 2016 roku, Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, które odbyło się w dniu 3 czerwca 2016 roku powołało Radę Nadzorczą na nową kadencję w poniższym składzie.

- Skład Rady Nadzorczej PKN ORLEN S.A. od dnia 3 czerwca 2016 roku:

Angelina Sarota	Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Radosław L. Kwaśnicki	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od dnia 8 lutego 2016 roku)
Mateusz Bochacik	Sekretarz Rady Nadzorczej (od dnia 28 czerwca 2016 roku)
Artur Gabor	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Adrian Dworzyński	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny)
Agnieszka Krzętowska	Członek Rady Nadzorczej (Niezależny - zgodnie z oświadczeniem złożonym w dniu 6 czerwca 2016 roku)
Remigiusz Nowakowski	Członek Rady Nadzorczej
Wiesław Protasewicz	Członek Rady Nadzorczej

W dniu 14 września 2016 roku rezygnację z członkostwa w składzie Rady Nadzorczej PKN ORLEN S.A. złożył Pan Remigiusz Nowakowski. Od dnia 15 września 2016 roku skład Rady Nadzorczej liczył 7 Członków. Na dzień 31 grudnia 2016 roku powyższy skład Rady Nadzorczej PKN ORLEN S.A. nie uległ zmianie.

Liczba kobiet i mężczyzn w Radzie Nadzorczej PKN ORLEN, stan uwzględniający zmiany w składzie:

STAN NA	LICZBA KOBIET	LICZBA MĘŻCZYŹN
1 stycznia 2016 roku	1	8
29 stycznia 2016 roku	2	6
od 3 czerwca 2016 roku do 14 września 2016 roku	2	6
od 15 września 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku	2	5

Kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza PKN ORLEN sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Jej szczegółowe kompetencje określa [Kodeks Spółek Handlowych](#) i [Statut Spółki](#). Rada Nadzorcza podejmuje odpowiednie działania w celu uzyskiwania od Zarządu regularnych i wyczerpujących informacji o wszystkich istotnych sprawach dotyczących działalności PKN ORLEN oraz o ryzyku związanym z prowadzoną działalnością i sposobach zarządzania tym ryzykiem.

Informacje na temat, między innymi, uprawnień Rady Nadzorczej są dostępne w [Statucie Spółki](#).

Mając na względzie najwyższe standardy dobrych praktyk oraz, aby zapewnić możliwość rzetelnej oceny działalności Spółki przez akcjonariuszy, do obowiązków Rady Nadzorczej PKN ORLEN należy także coroczne przedkładanie Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu sprawozdania za dany rok. Zgodnie ze znowelizowanym od 1 stycznia 2016 roku [Kodeksem Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW](#) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 2016 rok zawiera:

- Wyniki oceny sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2016 w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym,
- Wyniki oceny sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ORLEN i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ORLEN za rok obrotowy 2016,
- Wyniki oceny wniosku Zarządu w sprawie podziału zysku za 2016 rok,
- Ocenę sytuacji Spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego,
- Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej z uwzględnieniem pracy jej Komitetów oraz samoocenę pracy Rady Nadzorczej za 2016 rok,
- Ocenę sposobu wypełniania przez Spółkę obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania zasad ładu korporacyjnego, określonych w Regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych,
- Ocenę racjonalności prowadzonej przez Spółkę działalności sponsoringowej, charytatywnej lub innej o zbliżonym charakterze.

Komitety Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza PKN ORLEN może powoływać [Komitety](#) - stałe lub ad hoc - działające jako jej kolegalne organy doradcze i opiniotwórcze.

W ramach Rady Nadzorczej PKN ORLEN działają następujące [Komitety stałe](#):

- Komitet Audytowy,
- Komitet ds. Strategii i Rozwoju,
- Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń,
- Komitet ds. Ładu Korporacyjnego,
- Komitet ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (Komitet ds. CSR).

Zakres kompetencji poszczególnych Komitetów określa szczegółowo [Regulamin Rady Nadzorczej](#), który udostępniony jest akcjonariuszom Spółki na stronie internetowej Spółki www.orklen.pl.

Wszystkie Komitety powoływane są przez Radę Nadzorczą spośród jej Członków, natomiast sam Komitet wybiera swojego przewodniczącego.

Komitet Audytowy

Zadaniem Komitetu Audytowego jest doradztwo na rzecz Rady Nadzorczej PKN ORLEN w kwestiach właściwego wdrażania zasad sprawozdawczości budżetowej i finansowej oraz kontroli wewnętrznej Spółki oraz Grupy ORLEN i współpraca z biegłymi rewidentami Spółki.

W szczególności do zadań Komitetu należy:

- Monitorowanie pracy biegłych rewidentów Spółki i przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji co do wyboru i wynagrodzenia biegłych rewidentów Spółki,
- Omawianie z biegłymi rewidentami Spółki, przed rozpoczęciem każdego badania rocznego sprawozdania finansowego, charakteru i zakresu badania oraz monitorowanie koordynacji prac między biegłymi rewidentami Spółki, przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych Spółki (jednostkowych i skonsolidowanych) ze skoncentrowaniem się w szczególności na:
  - Wszelkich zmianach norm, zasad i praktyk księgowych,
  - Głównych obszarach podlegających osądowi,
  - Znaczących korektach wynikających z badania,
  - Oświadczeniach o kontynuacji działania,
  - Zgodności z obowiązującymi przepisami dotyczącymi prowadzenia rachunkowości.

Ponadto do zadań Komitetu Audytowego należy:

- Omawianie wszelkich problemów lub zastrzeżeń, które mogą wynikać z badania sprawozdań finansowych,
- Analiza listów do Zarządu sporządzonych przez biegłych rewidentów Spółki, niezależności i obiektywności dokonanej przez nich badania oraz odpowiedzi Zarządu,
- Opiniowanie rocznych i wieloletnich planów finansowych,
- Opiniowanie polityki dywidendowej, podziału zysku i emisji papierów wartościowych,
- Przegląd systemu rachunkowości zarządczej,
- Przegląd systemu kontroli wewnętrznej, w tym mechanizmów kontroli: finansowej, operacyjnej, zgodności z przepisami, oceny ryzyka i zarządczej,
- Analiza raportów audytorów wewnętrznych Spółki i głównych spostrzeżeń innych analityków wewnętrznych oraz odpowiedzi Zarządu na te spostrzeżenia, łącznie z badaniem stopnia niezależności audytorów wewnętrznych oraz opiniowaniem zamiarów Zarządu w sprawie zatrudnienia i zwolnienia osoby kierującej komórką organizacyjną, odpowiadającą za audyt wewnętrzny,
- Roczny przegląd programu audytu wewnętrznego, koordynacja prac audytorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz badanie warunków funkcjonowania audytorów wewnętrznych,
- Współpraca z komórkami organizacyjnymi Spółki odpowiedzialnymi za audyt i kontrolę oraz okresowa ocena ich pracy,
- Rozważanie wszelkich innych kwestii związanych z audytem Spółki, na które zwrócił uwagę Komitet lub Rada Nadzorcza,
- Informowanie Rady Nadzorczej o wszelkich istotnych kwestiach w zakresie działalności Komitetu Audytowego.

Komitet ds. Ładu Korporacyjnego

Zadaniem Komitetu ds. Ładu Korporacyjnego jest ocena:

- Implementacji zasad ładu korporacyjnego,
- Składanie Radzie Nadzorczej rekomendacji w zakresie wprowadzania zasad ładu korporacyjnego,
- Opiniowanie dokumentów normatywnych dotyczących ładu korporacyjnego,
- Ocena raportów dotyczących przestrzegania zasad ładu korporacyjnego przygotowywanych dla Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie,
- Opiniowanie propozycji zmian dotyczących dokumentów korporacyjnych Spółki oraz opracowywanie propozycji takich zmian w przypadku dokumentów własnych Rady Nadzorczej,
- Monitorowanie zarządzania Spółką pod kątem zgodności z wymogami prawnymi i regulacyjnymi, w tym zgodności z **Wartościami i zasadami postępowania PKN ORLEN S.A.** i zasadami ładu korporacyjnego.

Komitet ds. Strategii i Rozwoju

Zadaniem Komitetu ds. Strategii i Rozwoju jest opiniowanie i przedstawianie rekomendacji Radzie Nadzorczej w kwestiach planowanych inwestycji i dezinvestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki.

W szczególności do zadań Komitetu należy:

- Ocena wpływu planowanych i podejmowanych inwestycji i dezinvestycji na kształt aktywów Spółki,
- Ocena działań, umów, listów intencyjnych i innych dokumentów związanych z czynnościami mającymi na celu nabycie, zbycie, obciążenie lub inny sposób rozdysponowania istotnych aktywów Spółki,
- Opiniowanie wszelkich dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych Radzie Nadzorczej przez Zarząd,
- Opiniowanie strategii rozwoju Spółki, w tym wieloletnich planów finansowych.

Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń

Zadaniem Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń jest wspomaganie osiągnięcia celów strategicznych Spółki poprzez przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii i wniosków w sprawie kształtowania struktury zarządzania, w tym w kwestii rozwiązań organizacyjnych, systemu wynagrodzeń oraz doboru kadry o kwalifikacjach odpowiednich dla budowy sukcesu Spółki.

W szczególności do zadań Komitetu należy:

- Inicjowanie i opiniowanie rozwiązań w zakresie systemu nominacji członków Zarządu,
- Opiniowanie proponowanych przez Zarząd rozwiązań w zakresie systemu zarządzania Spółką, zmierzających do zapewnienia efektywności, spójności i bezpieczeństwa zarządzania Spółką,
- Okresowy przegląd i rekomendowanie zasad określania wynagrodzeń motywacyjnych członków Zarządu i wyższej kadry kierowniczej, zgodnie z interesem Spółki,
- Okresowy przegląd systemu wynagrodzeń członków Zarządu i kadry kierowniczej

podlegającej bezpośrednio członkom Zarządu, w tym kontraktów menedżerskich i systemów motywacyjnych, oraz przedkładanie Radzie Nadzorczej propozycji ich kształtowania w kontekście realizacji celów strategicznych Spółki,

- Przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii dotyczących uzasadnienia przyznania wynagrodzenia uzależnionego od wyników w kontekście oceny stopnia realizacji określonych zadań i celów Spółki,
- Ocena systemu zarządzania zasobami ludzkimi w Spółce.

Komitet ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu

Zadaniem Komitetu ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu jest wspomaganie osiągania celów strategicznych Spółki poprzez uwzględnienie w działalności Spółki oraz w kontaktach z interesariuszami (m.in. pracownikami, klientami, akcjonariuszami, społecznością lokalną) aspektów społecznych, etycznych i ekologicznych. W szczególności do zadań Komitetu należy:

- Nadzór nad implementacją **strategii Społecznej Odpowiedzialności Biznesu** przez Spółkę,
- Monitorowanie zarządzania Spółką pod kątem zgodności z wymogami **Wartości i zasad postępowania PKN ORLEN S.A.**,
- Okresowa ocena działalności Spółki w obszarze CSR,
- Przyjmowanie raportu rocznego podsumowującego działania CSR zrealizowane przez Spółkę.

Zarząd

- Skład Zarządu PKN ORLEN na dzień 1 stycznia 2016 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja pełniona w Zarządzie PKN ORLEN
Wojciech Jasiński	Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
Sławomir Jędrzejczyk	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych
Piotr Chełmiński	Członek Zarządu ds. Rozwoju i Energetyki
Krzysztof Pater	Członek Zarządu ds. Produkcji
Marek Podstawa	Członek Zarządu ds. Sprzedaży

Rada Nadzorcza PKN ORLEN na posiedzeniu w dniu 8 lutego 2016 roku odwołała Pana Marka Podstawę z Zarządu PKN ORLEN i jednocześnie powołała Pana Mirosława Kochalskiego do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Spółki oraz Pana Zbigniewa Leszczyńskiego do pełnienia funkcji Członka Zarządu Spółki, na wspólną trzyletnią kadencję Zarządu, która kończy się z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Spółki za rok 2016.

- Skład Zarządu PKN ORLEN na dzień 8 lutego 2016 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja pełniona w Zarządzie PKN ORLEN
Wojciech Jasiński	Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
Sławomir Jędrzejczyk	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych
Mirosław Kochalski	Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych (od 12 lutego 2016 roku)
Piotr Chełmiński	Członek Zarządu ds. Rozwoju i Energetyki
Zbigniew Leszczyński	Członek Zarządu ds. Sprzedaży (od 12 lutego 2016 roku)
Krzysztof Pater	Członek Zarządu ds. Produkcji

Podział kompetencji Członków Zarządu Spółki

Podział odpowiedzialności Członków Zarządu PKN ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku:

PREZES ZARZĄDU DYREKTOR GENERALNY WOJCIECH JASIŃSKI	WICEPREZES ZARZĄDU DS. KORPORACYJNYCH MIROSŁAW KOCHALSKI	WICEPREZES ZARZĄDU DS. FINANSOWYCH SŁAWOMIR JĘDRZEJCZYK	CZŁONEK ZARZĄDU DS. ROZWOJU I ENERGETYKI PIOTR CHEŁMIŃSKI	CZŁONEK ZARZĄDU DS. SPRZEDAŻY ZBIGNIEW LESZCZYŃSKI	CZŁONEK ZARZĄDU DS. PRODUKCJI KRYSZTIAN PATER
STRATEGIA I ZARZĄDZANIE PROJEKTAMI	KADRY	PLANOWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	REALIZACJA INWESTYCJI MAJĄTKOWYCH	HANDEL HURTOWY PRODUKTAMI RAFINERYJNYMI	PRODUKCJA RAFINERYJNA
HANDEL ROPĄ I GAZEM	ZAKUPY	KONTROLING BIZNESOWY	ROZWÓJ I TECHNOLOGIA	HANDEL PRODUKTAMI PETROCHEMICZNYMI	PRODUKCJA PETROCHEMICZNA
MARKETING	BIURO PRAWNE	ZARZĄDZANIE ŁAŃCUCHEM DOSTAW	ENERGETYKA	SPRZEDAŻ DETALICZNA	INWESTYCJE I EFEKTYWNOŚĆ PRODUKCJI
KOMUNIKACJA KORPORACYJNA	BIURO GRUPY KAPITAŁOWEJ	ZARZĄDZANIE FINANSAMI	BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY	LOGISTYKA	TECHNIKA
BIURO ZARZĄDU	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REGULACYJNYM	INFORMATYKA	OCHRONA ŚRODOWISKA	EFEKTYWNOŚĆ I ROZWÓJ SPRZEDAŻY W GK ORLEN	
BIURO BEZPIECZEŃSTWA	ORGANIZACJA I SYSTEMY ZARZĄDZANIA	PODATKI			
AUDYT, KONTROLA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KORPORACYJNYM		INWESTYCJE KAPITAŁOWE			
OCHRONA INFORMACJI, INFRASTRUKTURA KRYTYCZNA I SPRAWY OBRONNE		RELACJE INWESTORSKIE			
BIURO INNOWACJI					

- Pan Wojciech Jasiński, Prezes Zarządu pełni jednocześnie funkcję Dyrektora Generalnego, nadzoruje obszary: strategii i zarządzania projektami, innowacji, handlu ropą i gazem, marketingu, komunikacji korporacyjnej, audytu, kontroli i zarządzania ryzykiem korporacyjnym, ochrony informacji, infrastruktury krytycznej i spraw obronnych, bezpieczeństwa oraz biuro zarządu.
- Pan Sławomir Jędrzejczyk, Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych sprawuje nadzór nad obszarami: planowania i sprawozdawczości, kontrolingu biznesowego, zarządzania łańcuchem dostaw, zarządzania finansami, podatków, relacji inwestorskich, inwestycji i dezinvestycji kapitałowych, informatyki.
- Pan Mirosław Kochalski, Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych sprawuje nadzór nad obszarami: kadr, zakupów, prawnym, grupy kapitałowej, zarządzania ryzykiem regulacyjnym, organizacji i systemów zarządzania.
- Pan Piotr Chełmiński, Członek Zarządu ds. Rozwoju i Energetyki sprawuje nadzór nad obszarami: realizacji inwestycji majątkowych, rozwoju i technologii, energetyki, bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska.
- Pan Zbigniew Leszczyński, Członek Zarządu ds. Sprzedaży sprawuje nadzór nad obszarami: handlu hurtowego produktami rafineryjnymi, handlu produktami petrochemicznymi, sprzedaży detalicznej, logistyki, efektywności i rozwoju sprzedaży.
- Pan Krystian Pater, Członek Zarządu ds. Produkcji sprawuje nadzór nad obszarami: produkcji rafineryjnej, produkcji petrochemicznej, efektywności i optymalizacji produkcji, techniki.

Kompetencje Zarządu PKN ORLEN

Wszyscy Członkowie Zarządu są zobowiązani i uprawnieni do prowadzenia spraw PKN ORLEN.

Uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłego zarządu. Jako czynności zwykłego zarządu traktowane są czynności mające za przedmiot obrót paliwami w rozumieniu **Statutu Spółki** (tj. ropą naftową, produktami ropopochodnymi, biokomponentami, biopaliwami, oraz innymi paliwami, w tym gazem ziemnym, gazem przemysłowym i gazem opałowym) lub energią oraz wszelkie inne czynności niewskazane w Regulaminie Zarządu.

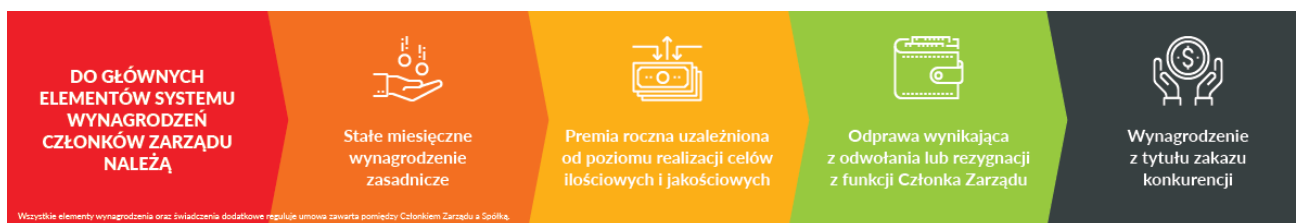
Uchwały Zarządu wymaga m.in.:

- Przyjęcie i zmiana Regulaminu Zarządu,
- Przyjęcie i zmiana Regulaminu Organizacyjnego PKN ORLEN,
- Przyjmowanie wniosków kierowanych do Rady Nadzorczej lub Walnego Zgromadzenia,
- Zwoływanie Walnych Zgromadzeń i przyjmowanie proponowanego porządku obrad Walnych Zgromadzeń,
- Przyjmowanie rocznych i wieloletnich planów finansowych oraz strategii rozwoju Spółki,
- Wyrażanie zgody na realizację zadania inwestycyjnego i zaciąganie wynikających z niego zobowiązań, jeżeli powstaną w związku z nim wydatki lub obciążenia przekraczające kwotę 10 000 000 PLN,
- Zaciąganie zobowiązań, rozporządzanie prawami majątkowymi oraz jakakolwiek forma obciążania majątku Spółki, których wartość przekracza 20 000 000 PLN (z pewnymi włączeniami od tej zasady),
- Zbywanie i nabywanie nieruchomości, użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości oraz ustanawiania ograniczonego prawa rzeczowego,
- Zbywanie, nabywanie oraz obciążanie przez Spółkę udziałów, akcji lub innych tytułów uczestnictwa w innych podmiotach, w tym także akcji w publicznym obrocie papierami wartościowymi,
- Emisja papierów wartościowych przez Spółkę,
- Przyjmowanie sprawozdań finansowych Spółki oraz Grupy Kapitałowej ORLEN,
- Przyjęcie i zmiana systemu wynagradzania pracowników Spółki, jak również decyzje dotyczące wprowadzenia oraz założeń programów motywacyjnych,
- Zawarcie, zmiana i wypowiedzenie układu zbiorowego pracy obowiązującego w Spółce oraz innych porozumień ze związkami zawodowymi,
- Określenie zasad udzielania i odwoływania pełnomocnictw,
- Ustalanie tzw. polityki darowizn Spółki,
- Udzielanie prokury,
- Ustalanie wewnętrznego podziału kompetencji pomiędzy Członków Zarządu,
- Utworzenie zakładu/biura za granicą,
- Inne sprawy, których rozstrzygnięcia w formie uchwały zażąda chociażby jeden z Członków Zarządu,
- Podejmowanie decyzji o wypłacie zaliczki na poczet dywidendy.

Zarząd ma obowiązek przekazywać Radzie Nadzorczej regularne i wyczerpujące informacje o wszystkich istotnych sprawach dotyczących działalności PKN ORLEN oraz o ryzyku związanym z prowadzoną działalnością i sposobach zarządzania tym ryzykiem.

Polityka Wynagrodzeń

Wynagrodzenie Członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza uwzględniając rekomendacje działającego w jej ramach Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń.

Świadczenia dodatkowe dla Członków Zarządu PKN ORLEN mogą obejmować samochód służbowy, umowę ubezpieczenia na życie i dożycie, prywatne ubezpieczenie medyczne na rzecz Członka Zarządu i jego najbliższej rodziny, możliwość pokrycia uzasadnionych kosztów ochrony osobistej i mienia.

Świadczenia dodatkowe dla dyrektorów raportujących do Zarządu PKN ORLEN mogą obejmować samochód służbowy, pokrycie kosztów składki na ubezpieczenie z opcją inwestycyjną, prawo do korzystania z dodatkowej opieki medycznej przez dyrektora i członków jego rodziny, w tym profilaktyki zdrowotnej, zajęć sportowych i rehabilitacji, dofinansowanie do wynajmu mieszkania, pokrycie kosztów przeprowadzki w trakcie zatrudnienia, możliwość korzystania ze świadczeń określonych w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz prawo do udziału w Pracowniczym Programie Emerytalnym na zasadach obowiązujących w Spółce. Funkcjonująca w PKN ORLEN polityka wynagrodzeń wspiera realizację celów Spółki, w szczególności długoterminowy wzrost wartości dla akcjonariuszy i stabilność funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Ogólne zasady i warunki przyznawania premii rocznych

Członkom Zarządu przysługuje prawo do premii rocznej na zasadach ustalonych w umowie, której załącznikiem i częścią składową jest Regulamin Systemu Motywacyjnego dla Zarządu. Poziom premii rocznej uzależniony jest od wykonania indywidualnych zadań (jakościowych oraz ilościowych), ustalonych przez Radę Nadzorczą dla poszczególnych Członków Zarządu. Rada Nadzorcza wyznacza co roku od czterech do siedmiu indywidualnych zadań premiowych, które wpisywane są do Karty Celów danego Członka Zarządu. Ocena wykonania indywidualnych zadań premiowych (ilościowych i jakościowych) przez danego Członka Zarządu dokonywana jest co roku przez Radę Nadzorczą na podstawie rekomendacji Prezesa Zarządu, zawierającej ocenę wykonania indywidualnych zadań premiowych wszystkich Członków Zarządu, sprawozdań dotyczących wykonania przez danego Członka Zarządu indywidualnych zadań premiowych, sprawozdań finansowych PKN ORLEN oraz innych dokumentów, których zbadanie Rada Nadzorcza uzna za celowe.

Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o przyznaniu Członkowi Zarządu premii rocznej za dany rok obrotowy oraz jej wysokości bądź o nie przyznaniu premii rocznej do 30 kwietnia następnego roku. Uchwała jest podstawą do wypłaty premii rocznej, o ile skonsolidowane sprawozdanie finansowe Spółki za dany rok obrotowy zostanie zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie.

Na 2016 rok Rada Nadzorcza Spółki wyznaczyła dla wszystkich Członków Zarządu sześć następujących celów ilościowych:

- EBIT raportowany Koncernu,
- EBITDA wg LIFO Koncernu,
- CAPEX utrzymaniowy Koncernu + koszty ogólne i osobowe Koncernu,
- CAPEX rozwojowy Koncernu,
- Wskaźnik giełdowy (TSR PKN ORLEN względem rynku),
- Wskaźnik wypadkowości (TRR Koncernu).

oraz przypisała im odpowiednie progi premiowe. Rada Nadzorcza dla każdego z Członków Zarządu ustaliła również cele jakościowe związane z nadzorowanym przez nich pionem.

Zasady premiowania kluczowego personelu kierowniczego (w tym Członków Zarządu)

Regulaminy funkcjonujące dla Zarządu PKN ORLEN, dyrektorów bezpośrednio podległych Zarządowi PKN ORLEN oraz pozostałych kluczowych stanowisk mają wspólne podstawowe cechy. Osoby objęte wyżej wymienionymi systemami premiowane są za realizację indywidualnych celów, wyznaczanych na początku okresu premiowego przez Radę Nadzorczą dla Członków Zarządu oraz przez Zarząd dla pracowników kluczowego personelu kierowniczego. Systemy Premiowania są spójne z Wartościami Koncernu, promują współpracę pomiędzy poszczególnymi pracownikami i motywują do osiągnięcia najlepszych wyników w skali Grupy ORLEN.

Postawione cele mają charakter jakościowy i ilościowy, a rozliczane są po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone, na zasadach przyjętych w obowiązujących Regulaminach Systemów Premiowania. Regulamin daje ponadto możliwość wyróżnienia pracowników, którzy mają istotny wkład w osiągnięte wyniki.

Zasady premiowania Członków Zarządów spółek Grupy ORLEN w 2017 roku zostaną dostosowane do wymogów wynikających z Ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Wynagrodzenia Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki z tytułu zasiadania w Zarządach lub Radach Nadzorczych spółek zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych

Członkowie Zarządu PKN ORLEN zasiadający w 2016 roku w Zarządach lub Radach Nadzorczych spółek zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych Grupy ORLEN nie pobierali z tego tytułu wynagrodzenia, z wyłączeniem Unipetrol a.s., przy czym wynagrodzenia z tego tytułu przekazywane były na rzecz Fundacji ORLEN DAR SERCA. Na 31 grudnia 2016 roku czterech Członków Zarządu PKN ORLEN zasiadało w Radzie Nadzorczej Unipetrol a.s.

Umowy zawarte z osobami zarządzającymi o zakazie konkurencji i rozwiązaniu umowy na skutek odwołania z zajmowanego stanowiska

Zgodnie z obowiązującymi umowami Członkowie Zarządu PKN ORLEN zobowiązani są przez okres 6 lub 12 miesięcy, licząc od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy, do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej. W okresie tym Członkowie Zarządu uprawnieni są do otrzymywania odszkodowania w wysokości sześć- lub dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatnego w równych ratach miesięcznych. Spółka może zwolnić Prezesa Zarządu i Członków Zarządu z zakazu konkurencji obowiązującego po rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy lub skrócić okres obowiązywania tego zakazu. W przypadku zwolnienia z zakazu konkurencji, Spółka nie wypłaca odszkodowania. W przypadku skrócenia okresu obowiązywania zakazu konkurencji, wypłata odszkodowania następuje proporcjonalnie do okresu obowiązywania zakazu konkurencji.

Ponadto umowy przewidują wypłatę wynagrodzenia w przypadku rozwiązania umowy na skutek odwołania z zajmowanego stanowiska. Wynagrodzenie w takim przypadku wynosi sześć- lub dwunastokrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Rada Nadzorcza może wyrazić zgodę na stosowanie tych postanowień również w przypadku rezygnacji Członka Zarządu z funkcji Członka Zarządu.

Dyrektorzy bezpośrednio podlegli Zarządowi PKN ORLEN oraz Członkowie Zarządu pozostałych spółek Grupy ORLEN standardowo zobowiązani są od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej przez okres 6 miesięcy. W tym czasie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 50% sześciokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatne w 6 równych ratach miesięcznych. Natomiast odprawa z tytułu rozwiązania umowy przez Pracodawcę wynosi standardowo trzy lub sześciokrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Umowy Członków Zarządów spółek z Grupy Kapitałowej ORLEN w 2017 roku zostaną dostosowane do wymogów wynikających z Ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Ryzyka i Szanse

Zarządzanie Ryzykiem

Grupa ORLEN w toku prowadzonej działalności gospodarczej prowadzi bieżący monitoring i ocenę ryzyka oraz podejmuje działania mające na celu minimalizację jego wpływu na sytuację finansową.

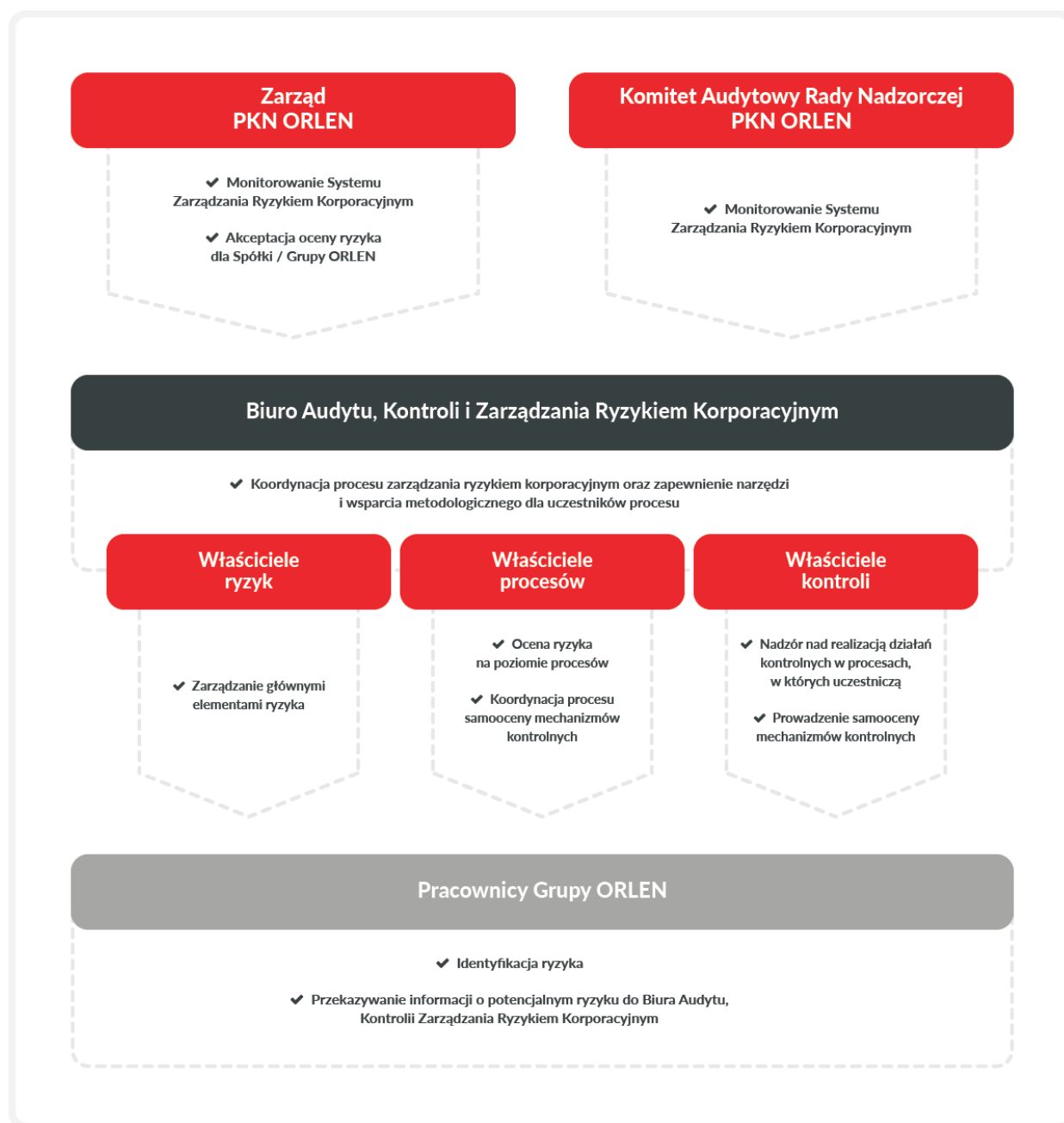
Funkcjonowanie Systemu Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym

W 2016 roku zaktualizowana została obowiązująca w PKN ORLEN i spółkach Grupy ORLEN Polityka i Procedura Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym, która kompleksowo reguluje proces funkcjonowania Systemu Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym.

Zgodnie z powyższymi regulacjami w PKN ORLEN funkcjonuje Biuro Audytu, Kontroli i Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym, które koordynuje proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym na wszystkich poziomach organizacji oraz dokonuje niezależnej i obiektywnej oceny systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej oraz analizy procesów biznesowych. Zadania audytowe i kontrolne są realizowane w oparciu o roczne plany audytów i kontroli zatwierdzone przez Zarząd. Dodatkowo plan audytów przyjmowany jest przez Komitet Audytowy Rady Nadzorczej i Radę Nadzorczą. Realizowane są także audyty i kontrole doraźne zlecane przez Radę Nadzorczą lub Zarząd Spółki.

Kluczowe role w Systemie Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym:

Przyjęta przez Biuro Audytu, Kontroli i Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym metodologia pozwala na identyfikację ryzyka w oparciu o jeden wspólny model oraz ich powiązanie z procesami biznesowymi i celami strategicznymi.

System Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym (ERM – Enterprise Risk Management) jest jednym z narzędzi wspierających skuteczność realizacji celów strategicznych oraz operacyjnych. Zapewnia kompleksową identyfikację ryzyka i mechanizmów kontrolnych oraz ich ocenę zarówno na poziomie poszczególnych projektów, procesów oraz całej organizacji. PKN ORLEN jest pierwszą polską korporacją (poza sektorem finansowym), która wdrożyła kompleksowy System Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym a stosowane rozwiązania są zgodne z najlepszymi praktykami w tym zakresie.

Ocena ryzyka przez obszary biznesowe realizowana jest przynajmniej raz w roku, w ramach procesu samooceny i ma na celu zapewnienie aktualizacji ryzyk o największej istotności dla organizacji. Za jej przeprowadzenie odpowiadają właściciele procesów, ryzyk i kontroli. Najistotniejszym elementem zastosowanej metodologii Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym jest porównywanie dwóch ocen ryzyka - oceny ryzyka brutto i oceny ryzyka netto. Ocena brutto to wartość ryzyka w przypadku braku jakichkolwiek mechanizmów kontrolnych i działań zapobiegawczych, a ocena netto - to wartość ryzyka szacowana z uwzględnieniem skuteczności posiadanych mechanizmów kontrolnych i działań zapobiegawczych dla danego ryzyka. Takie podejście pozwala lepiej zarządzać zidentyfikowanymi zagrożeniami, a także potwierdzić czy przyjęte strategie ich minimalizacji są właściwe.

W wyniku okresowej oceny ustalane są plany działań naprawczych dla poszczególnych ryzyk i kontroli, których głównym celem jest osiągnięcie akceptowalnego poziomu ryzyka. Każdorazowo z zakończonego procesu oceny ryzyka oraz testowania mechanizmów kontrolnych sporządzany jest raport o najbardziej istotnych ryzykach oraz planowanym sposobie ich ograniczenia, który przedstawiany jest Członkom Zarządu oraz Komitetowi Audytowemu Rady Nadzorczej.

W roku 2016 proces samooceny ryzyk i testowania mechanizmów kontrolnych w PKN ORLEN realizowany był z udziałem kluczowej kadry menadżerskiej, co pozwoliło zaktualizować ocenę 527 ryzyk poprzez przetestowanie 1251 mechanizmów kontrolnych w 83 procesach biznesowych.

W 2016 roku do kluczowych spółek Grupy ORLEN objętych systemem ERM (Anwil, ORLEN Deutschland) dołączyły ORLEN Lietuva oraz Unipetrol a.s.

W ramach zaimplementowanego Modelu Ryzyk Korporacyjnych wszystkie zidentyfikowane ryzyka klasyfikowane są wg poniższych kategorii:

I. RYZYKA STRATEGICZNE - ryzyka bezpośrednio powiązane z celami strategicznymi i odnoszące się do konkretnych działań oraz poziomów ich spełnienia (tzw. KPI). Na potrzeby szczegółowej identyfikacji ryzyk strategicznych tworzone są strategie cząstkowe dla poszczególnych obszarów przypisanych do odpowiednich właścicieli, którzy dokonują kwartalnej oceny ryzyk.

II. RYZYKA PROJEKTOWE - rozumiane jako niepewne zdarzenia lub okoliczności, które w razie wystąpienia mogą mieć negatywny wpływ na przynajmniej jeden z celów projektu. Ryzyka te podlegają bieżącej ocenie podczas prowadzonych projektów oraz przynajmniej raz w roku w ramach przeprowadzanego procesu samooceny.

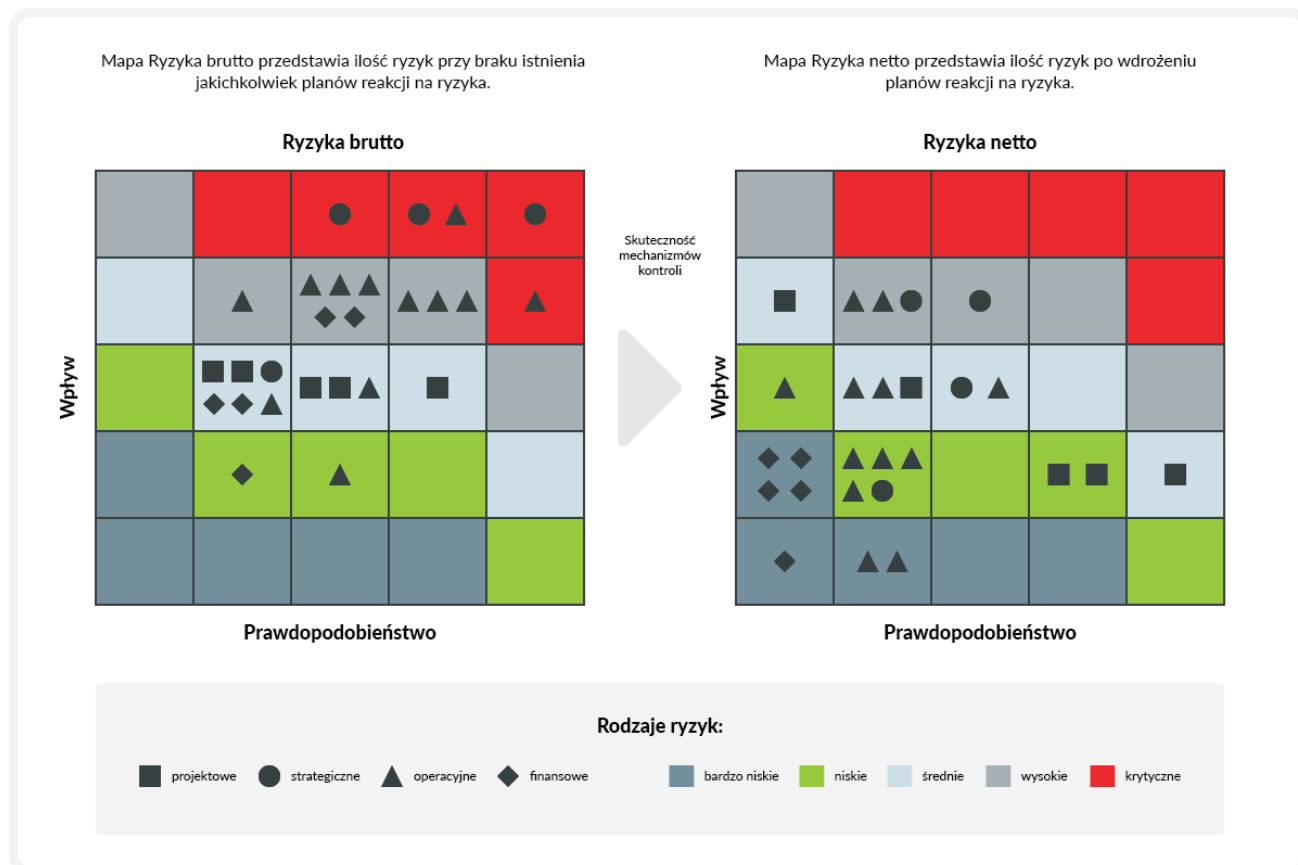
III. RYZYKA PROCESOWE / OPERACYJNE - identyfikowane w ramach istniejących procesów biznesowych, odnoszące się bezpośrednio do ich kluczowych celów, pozwalają efektywnie zarządzać procesami. Ryzyka są oceniane corocznie w ramach procesu samooceny przez obszary biznesowe - główną intencją jest potwierdzenie skuteczności mechanizmów kontrolnych odpowiedzialnych za utrzymywanie ryzyka na określonym poziomie.

Klasyfikacja ryzyk oraz procesów wraz z mechanizmami kontrolnymi w ramach funkcjonowania ERM:

RYZYKA/PROCESY	OPIS RYZYKA	SPOSOBY MITYGACJI RYZYKA
STRATEGICZNE		
Zakożenia	- Niejednoznaczne, niezrealizowane założenia i cele strategiczne - Zmiana założeń/cełów strategicznych w trakcie procesu	Cyfrowa weryfikacja aktualności kluczowych celów strategicznych oraz bieżący ich monitoring na tle zmieniającego się otoczenia (regulacje, rynek, kluczowi dostawcy, itp.).
Podział kompetencji	- Niewłaściwy podział kompetencji pomiędzy komórkami organizacyjnymi - Brak otwartości decyzyjnego	Wysoka specjalizacja pracowników, odpowiednie delegowanie obowiązków i odpowiedzialności poprzez opracowanie precyzyjnych zakresów zadań.
Spójność wewnętrzna	Brak spójności wewnętrznej pomiędzy celami strategicznymi w ramach organizacji	Opracowanie strategii cząstkowych dla poszczególnych obszarów na potrzeby szczegółowej identyfikacji ryzyk strategicznych. Weryfikacja i zabezpieczanie strategii przez Zarząd.
Nowe regulacje	- Wprowadzenie niekorzystnych uregulowań prawnych - Brak efektywnych działań administracji publicznej związanych z egzekwowaniem prawa	Udział w konsultacjach publicznych do projektów legislacyjnych ograniczający ryzyko wprowadzenia niekorzystnych przepisów.
Wypadki przy pracy i inne zagrożenia	- Niekompetytne poziom wiedzy o bezpieczeństwie pracy wśród firm zewnętrznych - Zapewnienie bezpieczeństwa pracy i bezpieczeństwa pożarowego związane z obecnością pracowników firm zewnętrznych na terenie Grupy ORLEN	Nadzór i zarządzanie pracą firm zewnętrznych poprzez wdrożenie narzędzi monitorujących stan bezpieczeństwa prac. Wdrożenie jednolitych wymagań dla wykonawców i podwykonawców zgodnie z wytycznymi "Standardu Bezpieczeństwa Grupy ORLEN nr 9".
PROJEKTOWE		
Przekroczenie budżetu	Niewłaściwe oszacowanie kosztów wdrożenia projektu	Bieżący monitoring działań wykonawcy. Definiowanie KPI w zakresie terminów opóźnień wiążących się z dodatkowymi kosztami (karami) po stronie Dostawcy.
Przekroczenie harmonogramu	Nieprawidłowe założenia dotyczące czasu realizacji projektu	Stały nadzór inspektorów nad przebiegiem prowadzonych prac, bieżąca ocena postępów realizacji kolejnych etapów projektów oraz egzekwowanie realizacji robót.
Zmiana zakresu projektu	- Niepłone wykonanie projektu - Przekroczenie ram projektu	Bieżąca analiza otoczenia, w którym realizowany jest projekt. W zależności od zaistniałych okoliczności możliwość podjęcia decyzji o zmianie jego zakresu.
Podział kompetencji	- Niewłaściwy podział kompetencji pomiędzy komórkami organizacyjnymi - Brak otwartości decyzyjnego	Opracowanie i wdrożenie metodyki w zakresie podziału kompetencji dla wszystkich uczestników zespołu projektowego w celu eliminacji konfliktu interesu. Wykorzystanie dedykowanego narzędzia IT wspierającego realizację projektów.
Systemy	Brak systemów informatycznych wspierających realizację projektu	Określenie alternatywnych systemów informatycznych w fazie planowania projektu lub rozpoczęcie testowania innych systemów, które umożliwią realizację projektu.
Technika/technologia	Ograniczony rynek dostawców technologii	Współpraca z licencjonującą na zasadzie partnerstwa w przypadku braku możliwości pozyskania technologii w drodze standardowego zakupu.
Warunki atmosferyczne	Niekorzystne warunki atmosferyczne (np. nieprzewidywane, o wyjątkowej intensywności)	Planowanie realizacji części zakresu prac projektowych w oparciu o analizy historyczne trendów pogodowych minimalizując ryzyko niekorzystnego wpływu czynników atmosferycznych.
PROCESOWE / OPERACYJNE		
Zaopatrzenie	- Realizacja dostaw ropy (ładowych i morskich) w ilości lub jakości nieodpowiadającej zapotrzebowaniu - Planowanie dostaw spełniających wymagania jakościowe ropy - Zakup usług inwestycyjnych oraz biokomponentów - Zapewnienie ciągłości produkcji	Monitoring procesu dostaw realizowanych drogą lądową i morską. Wykorzystywanie dedykowanych narzędzi analitycznych i statystycznych, analiza serwisów branżowych i informacyjnych. Monitoring rynku wyselekcjonowanych gatunków ropy pod kątem ich dostępności oraz możliwości zakupu. Kalendarzowe potwierdzanie opłacalności zakupów dla transakcji nieobjętych kontraktami. Proces wyboru dostawcy realizowany zgodnie z obowiązującymi procedurami oraz wymaganymi dokumentami (m.in. analiza rynku, harmonogram, ocena dostawców). Zapewnienie wewnętrznych procedur umożliwiających efektywne reagowanie w sytuacji awaryjnej w drodze bezpośredniego zakupu usług i surowców do produkcji.
Produkcja	- Niewłaściwe planowanie i zarządzanie remontami w obszarze produkcyjnym - Nieefektywność operacyjną w kontekście bilansowania produkcji łańcucha dostaw - Nieosiągnięcia założonych korzyści ekonomicznych z wdrożenia inicjatyw	Funkcjonujący system informatyczny wspierający proces planowania remontów oraz utrzymanie ruchu w zakładzie produkcyjnym. Zmiany opracowywanych planów oraz proces akceptacji poszczególnych elementów planów są dokumentowane w systemie. Obszar odpowiedzialny za proces bilansowania produkcji dysponuje narzędziami umożliwiającymi przeprowadzenie w optymalny sposób procesu bilansowania. Funkcjonujące procedury i procesy określają odpowiedzialność, zakres oraz terminy dostarczenia danych wejściowych do procesu bilansowania produkcji. Bieżący monitoring i weryfikacja inicjatyw w oparciu o wstępną ekspertyzę zapewniającą realizację projektów o najwyższym potencjale (efektywności).
Dystrybucja i logistyka	- Zanieczyszczenia środowiska naturalnego na skutek prowadzonych procesów dystrybucyjnych - Niepełnienie wymogów fizycznego utrzymania właściwego poziomu zasobów obowiązkowych - Awaria infrastruktury logistycznej wpływająca na ciągłość dostaw oraz podaż produktów lub ich utrata	Okresowa kontrola poziomu zanieczyszczeń (skażenia) produkcji paliw na Terminalach Paliw. Bieżący monitoring stanu zasobów wraz z raportami weryfikującymi poziomy wymaganych ilości minimalnych. Okresowe przeglądy stanu infrastruktury logistycznej wraz z aktualizacją raportów.
Sprzedż detaliczna	- Niewłaściwy proces zawierania kontraktów i negocjacji cenowych - Niestosowanie standardów etycznych / nieuczciwe postępowanie pracowników, defraudacja mienia i inne nadużycia - Polityka cenowa nie zapewnia maksymalizacji korzyści i rozwoju potencjału rynkowego	Polityka cenowa regulująca zasady współpracy z kontrahentami oraz mechanizmy systemowe zapobiegające nieprawidłowościom. Akceptacja cen/bratów/warunków płatności w kontraktach przed ich podpisaniem. Kontrola poprawności parametrów kontraktów przed ich wprowadzeniem do systemu oraz weryfikacja potencjału zakupowego klientów. Kontrola stosowności standardów etycznych, znajomości Kodeksu Etyki oraz weryfikacja przesłanek, które wskazują na naruszenie standardów etycznych lub defraudację. Narzędzia dedykowane do zarządzania cenami i zapewniające stosowanie efektywnej polityki cenowej. Kontrola i monitoring poprawności wprowadzenia zmian cen detalicznych do systemów.
Sprzedż hurtowa	- Gotowość do szybkiego reagowania w zakresie korekty planów sprzedaży przy zmianach w łańcuchu dostaw i produkcji - Nieefektywny proces negocjacji warunków i zawierania kontraktów handlowych - Polityka cenowa nie zapewnia maksymalizacji korzyści i rozwoju potencjału rynkowego	Realizacja planów sprzedaży w oparciu o wolumen uzgodniony z klientem na podstawie umów/wyłączeń. Bieżąca weryfikacja realizacji planu sprzedaży i produkcji przy udziale obszaru sprzedaży hurtowej oraz biura zarządzania łańcuchem dostaw. Negocjacja warunków handlowych oraz podpisywanie umów zgodnie z przyznanymi pełnomocnictwami. Zapisy dotyczące warunków handlowych są weryfikowane i konsultowane z innymi komórkami organizacyjnymi. Istnieje sformalizowany proces zawierania i opiniowania umów. Formuły cenowe zatwierdzone przez obszar odpowiedzialny za kształtowanie polityki cenowej. Dodatkowa weryfikacja przez biznes odpowiedzialny za sprzedaż produktów. W ramach produktów petrochemicznych funkcjonuje sformalizowany proces negocjacji cen.
Finanse ¹	- Towarowe - związane ze zmianami marż rafineryjnych i petrochemicznych realizowanych na sprzedaży produktów, poziomem dyferencjału Brent/Urals, cenami ropy naftowej i produktów, cenami uprawnień do emisji CO₂, ryzykiem cen towarów na transakcjach arbitrażu cash & carry - Zmian kursów walutowych - związanych z ekspozycją walutową wpływów i wydatków, inwestycji i zobowiązań i należności oraz aktywów i pasywów denonimowanych w walutach obcych - Zmian stóp procentowych - związane z posiadaniem aktywami i pasywnami dla których przynosi oraz koszty odsetkowe uzależnione są od zmieniających się stóp procentowych - Płynności - związane z nieprzewidywanym niedoborem lub brakiem środków pieniężnych i dostępu do źródeł finansowania. - Utratę środków pieniężnych i lokat - ryzyko upadłości banków krajowych lub zagranicznych, w których Grupa ORLEN przetrzymuje lub lokuje środki pieniężne - Kredytowe - związane z nieregulowaniem przez kontrahentów należności do dostarczone produkty i usługi	Planowanie przepływu pieniężnych. Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym oraz strategię zabezpieczającą, które określają zasady pomiaru poszczególnych ekspozycji, parametry i horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka oraz stosowane instrumenty zabezpieczające. Planowanie przepływu pieniężnych w horyzoncie krótko i długoterminowym. Polityka zarządzania płynnością krótkoterminową, określająca zasady raportowania i konsolidacji płynności PKN ORLEN i spółek Grupy ORLEN. Grupa prowadzi politykę dywersyfikacji źródeł finansowania oraz wykorzystuje różnicowane narzędzia dla efektywnego zarządzania płynnością. Krótkoterminowa ocena wiarygodności kredytowej (rating) banku. Polityka zarządzania płynnością krótkoterminową oraz polityka dywersyfikacji źródeł finansowania oraz narzędzia dla efektywnego zarządzania płynnością. Analiza wiarygodności i wypłacalności kontrahentów. Zarządzanie w oparciu o przyjęte procedury i politykę w zakresie zarządzania kredytem kupieckim i windykacją.
Prawo i Regulacje	- Zmiany w obowiązujących przepisach lub nowe regulacje wywierające istotny wpływ na Grupę ORLEN oraz jej sytuację finansową i wyniki działalności Do najważniejszych legislacji regulujących działanie sektora naftowego należą: - Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 roku o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (wielokrotnie nowelizowana) - nakładająca na krajowe rafinerie i importersów paliw realizację tzw. Narodowego Celu Wskaźnikowego - obowiązek zapewnienia minimalnego udziału paliw odnawialnych (biokomponentów) w ogólnej ilości paliw ciekłych. - Ustawa z dnia 7 lipca 2016 roku o zmianie ustawy o postępie od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Pakiet Paliwowy) oraz ustawa z dnia 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (pakiet energetyczny) wprowadzająca szereg fundamentalnych zmian regulujących rynek paliw płynnych w Polsce, w tym nowe zasady rozliczania podziału VAT od przywozu paliw płynnych do Polski oraz ściśle powiązanie wymagań podatkowych z wymaganiami koncesyjnymi w Polsce. - Ustawa z dnia 30 listopada 2016 roku o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw wprowadzająca harmonogram uwolnienia cen gazu w Polsce, który zakłada uwolnienie cen gazu dla odbiorców przemysłowych od 1 października 2017 roku a dla gospodarstw domowych od 1 stycznia 2024 roku. - Ustawa o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw przyznająca w horyzoncie do 2018 roku system certyfikowanego wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji. W latach kolejnych Grupa ORLEN jest narazona na ryzyka związane z ilością przyznanych certyfikatów, zmianami cen certyfikatów oraz z ryzykiem wzrostu kosztów opłat zastępczych. - Ustawa o efektywności energetycznej z 1 października 2016 roku wprowadza mechanizm audytu energetycznego, pozwalający na poprawę wyników finansowych poprzez optymalizację zużycia energii oraz zmniejszenia wpływu na środowisko. - Zapasy obowiązkowe - w ramach nowych uregulowań producentów i handlowców w zamyśle do stopniowego zmniejszenia obowiązków fizycznego utrzymywania zasobów mają obowiązek uiszczenia tzw. stałych opłat zapasowej. W trakcie 2016 roku zmiana poziomu obowiązkowych zapasów operacyjnych z 68 do 60 dni a w 2017 do 53 dni.	Monitorowanie zmian w prawie na poziomie poszczególnych jurysdykcji oraz aktywne uczestnictwo w procesach legislacyjnych.
Zarządzanie korporacyjne	- Niewystarczające zabezpieczenia systemów informatycznych - Nieprawidłowo skonstruowany model planowania operacyjnego i optymalizacji łańcucha dostaw sprzyjający nieoptymalnym decyzjom biznesowym	Funkcjonująca procedura zarządzania dostępem logicznym do systemów informatycznych obejmująca m.in. autoryzując wnioski o nadanie lub modyfikację uprawnień do systemów informatycznych, ograniczony dostęp do warstw systemów operacyjnych i baz danych oraz do warstwy sprzętowej systemu oraz zbiory poziom bezpieczeństwa hand. Okresowa analiza i aktualizacja modelu do planowania operacyjnego oraz codzienny monitoring realizacji planu operacyjnego przez obszar zarządzania łańcuchem dostaw. Dane planistyczne używane do planu korporacyjnego oraz działalności operacyjnej są zdefiniowane oraz dostarczane w standaryzowanych formatach zgodnie z harmonogramem prac.

¹⁾ Szczegółowy opis ryzyk finansowych wraz z określeniem sposobu ich pomiaru, zarządzania i zabezpieczenia został przedstawiony w pkt 7.3.5 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2016 rok

Efekty działania mechanizmów kontrolnych oraz planów reakcji na ryzyko

Mapa Ryzyk przedstawia położenie kluczowych ryzyk dla organizacji w podziale na rodzaje ryzyk w odniesieniu do dwóch stanów:

- Oceny ryzyka brutto - wartość ryzyka występującego w naturze bez żadnych mechanizmów kontrolnych,
- Oceny ryzyka netto - uwzględniającej skuteczność istniejących mechanizmów kontrolnych mających za zadanie minimalizować wpływ oraz prawdopodobieństwo materializacji ryzyk.

W przypadku działania mechanizmów kontrolnych (strategii zarządzania ryzykami) możemy zaobserwować, że wartości ryzyka ulegają obniżeniu do stanu akceptowalnego przez organizację.

Szanse

Wizja rozwoju PKN ORLEN wpisuje się w globalne trendy w zakresie wykorzystania źródeł energii (m.in. wykorzystanie ropy naftowej, paliwa alternatywne, magazynowanie energii), rozwoju technologii (m.in. smart everything, Internet wszechrzeczy, zaawansowana robotyka, druk 3D) oraz procesów społecznych (m.in. zmieniające się zachowania społeczne, urbanizacja, demografia), które wpłyną na nowe zachowania i oczekiwania klientów.

W ostatnich latach można zaobserwować, że zmiany na świecie przyspieszają i mają coraz większy, jednak trudny do przewidzenia wpływ na otaczającą rzeczywistość. Dlatego, w odpowiedzi na zachodzące procesy Grupa ORLEN będzie konsekwentnie dostosowywać model biznesowy we wszystkich segmentach działalności:

1. Zintegrowane aktywa i silna pozycja rynkowa w segmencie Downstream

Grupa ORLEN posiada bardzo dobrą sytuację do dalszego rozwoju w segmencie Downstream: zintegrowane aktywa w trzech krajach w Europie Centralnej, przerób 30 mln ton różnych

gatunków ropy naftowej rocznie oraz portfolio ponad 50 produktów rafineryjnych i petrochemicznych sprzedawanych w ponad 80 krajach świata.

Kluczowe działania w horyzoncie Strategii 2017 - 2021 w segmencie Downstream obejmują dbałość o bezpieczeństwo surowcowe, dalszą poprawę doskonałości operacyjnej i umocnienie pozycji rynkowej.

W ramach bezpieczeństwa surowcowego Grupa ORLEN będzie dążyć do dywersyfikacji dostaw ropy i zabezpieczenia dostaw gazu ziemnego. Rafinerie w Grupie ORLEN zlokalizowane w Polsce, Czechach i na Litwie w dalszym ciągu będą dążyć do głębszej integracji, zwiększenia elastyczności na wyzwania rynkowe i regulacyjne oraz zwiększenia uzysku produktów wysokomarżowych. Zwiększenie udziałów na rynkach macierzystych (m.in. dzięki atrakcyjnej ofercie produktowej) i rozbudowa infrastruktury przyspieszającej dotarcie do klienta to filary wzmocnienia pozycji rynkowej przez Grupę ORLEN.

2. Rozwój oferty i wysoka satysfakcja klientów w segmencie Detal

Segment Detal to ponad 2700 stacji, czyli największa sieć detaliczna w Europie Środkowej. Na stacjach należących do Grupy ORLEN realizowanych jest 1,4 mln transakcji dziennie. Tylko w Polsce sprzedaje się 6,6 mld litrów paliwa rocznie, przy czym znaczną część wolumenu sprzedaży paliw kupują klienci aktywnie uczestniczący w programie Vitay oraz klienci flotowi.

Kluczowe obszary wzrostu w segmencie Detal to nowoczesna sieć sprzedaży paliw, unikalne doświadczenia zakupowe oraz dalsza poprawa doskonałości operacyjnej.

PKN ORLEN będzie rozwijać sieć stacji własnych i franczyzowych (prawie 200 nowych stacji paliw do 2021 roku), planuje wprowadzanie paliw jakościowych oraz przygotowuje się do sprzedaży paliw alternatywnych. Grupa ORLEN jest regionalnym pionierem w instalacji stacji szybkiego ładowania samochodów elektrycznych w ramach współpracy z wiodącym producentem samochodów elektrycznych TESLA. Poprzez realizację szeregu inicjatyw segment Detal zostanie przekształcony w dostawcę unikalnych doświadczeń zakupowych. Planowane jest wdrożenie nowych produktów i usług przy wykorzystaniu przewag konkurencyjnych i doświadczenia biznesowego (duża i gęsta sieć stacji oraz pokaźna baza klientów). W nadchodzących latach planujemy otwarcie zmodernizowanych kącików gastronomicznych Stop Cafe 2.0. Koncept ten zyskał aprobatę klientów, a poszerzona oferta stwarza szanse na poprawę marży pozapaliwowej. Spersonalizowana oferta (przygotowana w oparciu o Big Data) oraz rozwój programu lojalnościowego pozwolą na zwiększenie satysfakcji klientów. W ramach działań optymalizacyjnych Grupa ORLEN wdroży szereg inicjatyw pozwalających na obniżenie kosztów i wzrost przychodów (m.in. badanie satysfakcji klienta, optymalizacja zasobów gruntowych, optymalizacja kosztów sieci, zwiększenie liczby stacji z paliwami premium). Z perspektywy segmentu kluczowe jest również wdrożenie projektów wspomagających sprzedaż, które są warunkiem koniecznym do realizacji wielu istotnych inicjatyw.

3. Strategia ostrożnej kontynuacji w segmencie Wydobycia

Rozwój segmentu Wydobycia przypadający na ostatnie cztery lata pozwolił na zbudowanie

solidnego portfela aktywów, charakteryzującego się dalszą możliwością rozwoju. W latach 2013 – 2016 przeprowadzono szereg działań mających na celu zwiększenie potencjału wydobywczego w Polsce (nabycie dwóch koncesji od Deutsche Erdoel AG, przystąpienie do Umowy o Wspólnych operacjach z PGNiG, pozyskanie nowych koncesji od Ministerstwa Środowiska oraz nabycie spółki FX Energy) oraz Kanadzie (nabycie pierwszej kanadyjskiej firmy naftowej TriOil Resources oraz dwie kolejne transakcje: zakup Birchill Exploration i Kicking Horse Energy). Grupa ORLEN posiada silną bazę aktywów jako podstawę budowy wartości: wydobyte w 2016 roku w wysokości 5 mln boe, zasoby 2P na poziomie 114 mln boe, aktywa pozwalające na efektywny wzrost wydobycia oraz stałą poprawę efektywności ponoszonych wydatków.

Aktualnie realizowana Strategia na lata 2017 - 2021 zakłada budowę wartości Grupy ORLEN w segmencie Wydobywania w oparciu o ostrożną kontynuację dotychczasowych działań, czyli wzrost wydobycia w Polsce i Kanadzie oraz dalszą poprawę efektywności operacyjnej. Planowane jest zwiększenie poziomu produkcji wielkości zasobów 2P oraz koncentracja na najbardziej perspektywicznych projektach. Wyzwania związane z niskimi cenami węglowodorów uznawane są za przejściowe i w średnim horyzoncie czasowym oczekujemy powrotu na ścieżkę wzrostu cen. Grupa ORLEN będzie uważnie przyglądać się zmianom zachodzącym na rynku ropy i gazu oraz elastycznie na nie reagować. Stała poprawa kluczowych wskaźników operacyjnych (m.in. lepsza ekonomika odwiertów, optymalizacja zakresu prac) oraz uzyskiwanie synergii w ramach segmentu w Polsce i Kanadzie (m.in. transfer know – how z Kanady, czyli jednego z najbardziej zaawansowanych technologicznie rynków ropy i gazu) to kluczowe elementy poprawy doskonałości operacyjnej w segmencie Wydobywania.

4. Innowacje tworzące wartość

Model zarządzania innowacjami w Grupie ORLEN skupia wszystkie aspekty strategii Koncernu, a same innowacje rozumie się znacznie szerzej niż wyłącznie tworzenie i wdrażanie nowych produktów. Zwracamy uwagę na, m.in. innowacje produktowe, innowacje procesowe, czy innowacje sprzedażowe. Za kluczowe uznajemy projekty związane z obecnym łańcuchem wartości. Grupa ORLEN oferuje pracownikom i innowatorom trudno dostępne, a mogące przesądzić o powodzeniu komercyjnym pomysły, formy wsparcia – od specjalistycznych laboratoriów po ogromną sieć detaliczną. Z uwagi na znaczenie kapitału intelektualnego we współczesnej gospodarce, bardzo duży nacisk kładziony jest na rozwój kompetencji pracowników. Konsekwentnie budujemy doświadczony zespół specjalistów, zwłaszcza w obszarze R&D oraz rozwijamy system wsparcia dla naszych liderów.

Strategia innowacyjności to innowacje zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne wsparte nowoczesnym modelem zarządzania. W ramach zwiększenia innowacyjności zewnętrznej realizowane są projekty mające na celu współpracę w ramach zewnętrznego ekosystemu innowacji, sprawne wdrażanie nowoczesnych rozwiązań komercyjnych oraz wykorzystanie specjalnych narzędzi realizacji projektów (Akcelerator, Crowdsourcing, Innovation Lab). Innowacje wewnętrzne oznaczają usprawnienie procesów technologicznych i organizacyjnych, rozwijanie portfela projektów B+R oraz wykorzystanie synergii w ramach Grupy ORLEN.

Grupa ORLEN wspiera kulturę innowacyjności, aby móc w pełni czerpać korzyści z innowacyjności wewnętrznej i zewnętrznej. W ramach organizacji promowana jest innowacyjność jako oczekiwana postawa, a szybka ścieżka decyzyjna dla projektów innowacyjnych pozwala na elastyczne reagowanie na potrzeby rynku.

Nasza Strategia

Realizacja strategii w latach 2014-2016

Rekordowe wyniki oraz najwyższa w historii Spółki giełdowa kapitalizacja sprawiły, że rok 2016 był dla PKN ORLEN wyjątkowy. Bardzo nas to cieszy i motywuje do stawiania coraz ambitniejszych celów, czego dowodem jest ogłoszona w 2016 roku nowa strategia Koncernu. Obrane w niej kierunki działań stanowią odpowiedź na globalne wyzwania związane z rozwojem nowych źródeł energii, postępem technologicznym oraz zmianami społecznymi. Zamierzamy nadal wzmacniać pozycję rynkową Koncernu i realizować najważniejsze inwestycje rozwojowe. Jest to możliwe dzięki utalentowanym i w pełni zaangażowanym pracownikom oraz nowoczesnej kulturze zarządzania. Będziemy też wspierać rozwój innowacji, aby przyczynić się do budowy silnej pozycji konkurencyjnej zarówno Koncernu, jak i całej polskiej gospodarki.

Wojciech Jasiński
Prezes Zarządu, PKN ORLEN

a) Podsumowanie realizacji działań strategicznych w latach 2014-2016

W ostatnich trzech latach PKN ORLEN konsekwentnie realizował cele strategiczne. Przekroczony został zakładany poziom średniorocznego zysku EBITDA wg LIFO, który w latach 2014-2016 wyniósł średniorocznie 7,4 mld PLN i był wyższy o 2,3 mld PLN w porównaniu z założeniami na lata 2014-2017. Stabilna sytuacja finansowa pozwalała realizować inwestycje rozwojowe i jednocześnie konsekwentnie zwiększać wysokość wypłacanej dywidendy, która w latach 2014-2016 wyniosła łącznie 2,2 mld PLN. Jednocześnie utrzymane zostały bezpieczne wskaźniki finansowe. Osiągane wyniki finansowe zostały docenione przez rynek – 21 listopada 2016 roku, po raz pierwszy w historii, PKN ORLEN stał się najbardziej wartościową spółką na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

b) Realizacja strategii w segmentach w 2016 roku

Downstream

- Rekordowa EBITDA LIFO: 8,1 mld PLN*
- Wysoki przerób ropy: 30,1 mt oraz sprzedaż wolumenowa: 30,7 mt
- Uzysk produktów białych w Grupie ORLEN na poziomie 78% oraz obniżenie wskaźnika energochłonności o blisko 1 p.p. (r/r)
- Wzrost udziału o 8,1 p.p. (r/r) w hurtowym rynku paliw w Czechach w skutek przejęcia udziałów w Česká Rafinérská
- Utrzymanie wysokiego potencjału produkcyjnego rafinerii Grupy ORLEN, pomimo zwiększonego zakresu postojów remontowych oraz awaryjnego zatrzymania w rafinerii w Kralupach
- Zawarcie umowy na budowę instalacji metatezy w Płocku

* Wyniki operacyjne przed odpisami aktualizującymi wartość aktywów trwałych: 0,3 mld PLN odwrócenie odpisu na aktywach rafineryjnych Unipetrol

Detal

- Rekordowy wynik EBITDA: 1,8 mld PLN
- Wzrost sprzedaży wolumenowej o 2,5 % (r/r), w tym: wzrost w Polsce o 5,6% (r/r) i w Czechach o 14,8% (r/r)
- Poprawa marż paliwowych na rynku polskim i niemieckim
- Zakończenie procesu rebrandingu stacji BLISKA na ORLEN (w kanale stacji własnych CODO)
- Otwarcie 133 nowych punktów gastronomicznych w Polsce i w Czechach w 2016 roku
- Wprowadzenie nowego formatu gastronomicznego Stop Cafe 2.0.

Wydobycie

- Wzrost łącznych rezerw ropy i gazu (2P) do 114 mln boe
- Średnie wydobycie w roku 2016 na poziomie 13,6 tys. boe/d

Downstream

Wartość segmentu Downstream (rafineria, petrochemia, energetyka) budowana jest głównie poprzez pogłębienie integracji łańcucha wartości oraz systematyczne rozszerzanie koszyka produktów i stopnia konwersji. W ramach działań zwiększających konkurencyjność segmentu prowadzony jest szereg projektów rozwojowych. W 2016 roku Unipetrol rozpoczął budowę nowej instalacji polietylenu (PE3) w Litvínovie w Czechach - jednej z najnowocześniejszych instalacji produkcyjnych tego typu w Europie. PKN ORLEN kontynuował również dwa duże projekty energetyczne: budowa elektrowni CCGT we Włocławku (463 MWe) oraz budowa CCGT w Płocku (596 MWe), umożliwiające osiągnięcie korzyści z kogeneracji przemysłowej. Kolejnym ważnym wydarzeniem w segmencie Downstream było uzyskanie zgody Rady Nadzorczej na budowę

nowoczesnej instalacji Metatezy w Płocku.

Budowa wartości w segmencie Downstream pozwoliła na osiągnięcie w 2016 roku EBITDA LIFO w wysokości 8,1 mld PLN, wobec nakładów kapitałowych przeznaczonych na segment w wysokości 3,5 mld PLN w 2016 roku.

Detal

Budowa wartości segmentu Detal odbywa się poprzez rozwój nowoczesnej sieci stacji własnych oraz kanału DOFO i wzrost sprzedaży paliw w rynkach macierzystych (Polska, Czechy, Litwa, Niemcy) oraz sprzedaży pozapaliwowej. Na koniec 2016 roku Grupa ORLEN dysponowała 2 726 stacjami, które odnotowały wzrost sprzedaży wolumenowej o 2,5% (r/r).

W segmencie Detal realizowany był również szereg inicjatyw: wprowadzenie nowych produktów i usług oraz wdrożenie nowego formatu gastronomicznego Stop Cafe 2.0. W Czechach odnotowane zostały dalsze wzrosty zarówno wolumenu paliw (włączenie do sieci 20 z 68 przejętych stacji od OMV w 2015 roku), jak i sprzedaży pozapaliwowej (wzrost liczby Stop Cafe o 37 lokalizacji).

Budowa wartości w segmencie Detal pozwoliła na osiągnięcie EBITDA w wysokości 1,8 mld PLN, wobec nakładów kapitałowych przeznaczonych na segment w wysokości 0,5 mld PLN.

Wydobycie

W 2016 roku Grupa ORLEN kontynuowała w Polsce zmiany w portfelu posiadanych aktywów. Miało to związek zarówno z pozyskaniem nowych obszarów do poszukiwań (koncesja Poręba - Tarnawa, koncesja Skołyżyn, obszar Edge), jak i rezygnacją z mniej perspektywicznych części koncesji (koncentracja dalszych prac poszukiwawczych jedynie na wybranych obszarach w ramach projektów Lublin Shale, Karbon, Mid Poland Unconventionals, Karpaty).

Ponadto Grupa ORLEN prowadzi działalność wydobywczą w Kanadzie w prowincji Alberta za pośrednictwem spółki zależnej ORLEN Upstream Canada przy wykorzystaniu technik odwiertów horyzontalnych oraz szczelinowania hydraulicznego. W 2016 roku oddano do użytkowania instalację uzdatniania gazu na obszarze Ferrier/Strachan. Grupa ORLEN posiada także aktywa wydobywcze w prowincji Nowy Brunswik oraz udziały w projekcie budowy terminala Goldboro LNG.

Grupa ORLEN dysponuje łącznymi zasobami 114 mln boe rezerw ropy i gazu (2P), a łączne średnie wydobycie w 2016 roku wyniosło 13,6 tys. boe/d, przy średniej produkcji w 4 kwartale 2016 roku na poziomie 13,9 tys. boe/d.

c) Kluczowe czynniki sukcesu strategii na lata 2014-2017

- EBITDA dla Grupy ORLEN - wynik operacyjny powiększony o amortyzację
- Dźwignia finansowa netto - dług netto/kapitał własny (wyliczone wg średniego stanu bilansowego w okresie) x 100%
- Dług netto - kredyty i pożyczki długoterminowe + kredyty i pożyczki krótkoterminowe - środki pieniężne i ich ekwiwalenty
- Udział w rynku paliw w Polsce - oznacza wolumen sprzedanych przez PKN ORLEN paliw (benzyny, ON, LOO) w stosunku do całkowitego wolumenu sprzedanego na rynku
- Wykorzystanie mocy instalacji olefin - to stosunek teoretycznych zdolności produkcyjnych do rzeczywistej produkcji

- Instalacja Olefin to kraking parowy, który w wysokiej temperaturze i w obecności pary przekształca alkany (węglowodory nasycone o pojedynczych wiązaniach pomiędzy atomami węgla) w alkeny (czyli węglowodory o jednym wiązaniu podwójnym). W szerszym ujęciu alkeny to olefiny (stąd nazwa instalacji). Proces polega na przetworzeniu etanu, propanu, butanu, dalszych frakcji benzynowych (lub nawet ciężki olej opałowy i pozostałość z hydrokrakingu) głównie na eten (czyli potocznie etylen), propen (czyli propylen). Pobocznymi produktami są frakcje C4 popirolityczna, benzyna popirolityczna oraz olej popirolityczny.

Dalsze zagospodarowanie etylenu jak i propylenu na innych instalacjach może być wielorakie, począwszy od produkcji poliolefin (polietylen, polipropylen) czyli różnych rodzajów plastików, PVC (polichlorek winylu) czy glikolu (płynów niezamarzających)

- Wykorzystanie mocy rafineryjnych - to stosunek mocy przerobowych rafinerii do rzeczywistego przerobu
- Przerób ropy w Grupie ORLEN - oznacza łączny wolumen ropy naftowej przerobiony przez rafinerie należące do Grupy ORLEN
- Uzysk paliw - to suma uzysku średnich destylatów i uzysku lekkich destylatów
- Udział sprzedaży paliw na rynkach macierzystych - to wolumen sprzedanych przez Grupę ORLEN paliw na stacjach na rynku polskim, niemieckim i litewskim
- Sprzedaż na stację - oznacza średnią wartość sprzedaży paliw i sprzedaży pozapaliwowej (obejmującej sklep i gastronomię), przypadającą na stację paliw
- Wydobycie węglowodorów - oznacza wolumen węglowodorów (łącznie: gaz ziemny, ropa naftowa, kondensat oraz pozostałe węglowodory ciekłe - etan, propan, butan) pozyskanych ze złóż oraz uzdatnionych w stopniu pozwalającym na transport i sprzedaż
- Zasoby węglowodorów - oznaczają taką ilość węglowodorów, w odniesieniu do której przewiduje się, że od określonego dnia w przyszłość jej wydobywanie ze złoża będzie opłacalne ekonomicznie, poprzez zagospodarowanie znanych akumulacji, w określonych warunkach. Zasoby eksploatacyjne muszą ponadto spełniać cztery kryteria w ramach określonych przedsięwzięć zagospodarowania: muszą być odkryte, muszą być wydobywalne, ich wydobycie musi być ekonomicznie opłacalne oraz na dzień dokonania oceny muszą jeszcze znajdować się w złożu. Zasoby eksploatacyjne podlegają dalszemu podziałowi w zależności od poziomu pewności oszacowania i mogą być podzielone na podklasy na podstawie stopnia zaawansowania przedsięwzięcia i/lub scharakteryzowane stopniem zagospodarowania i zaawansowaniem wydobywania.

	Jednostka	Wykonanie 2014	Wykonanie 2015	Wykonanie 2016
KPI Finansowe				
EBITDA LIFO (przed odpisami aktualizującymi)	mld PLN	5,2	8,7	9,4
<i>Downstream</i>	mld PLN	4,2	7,8	8,1
<i>Detal</i>	mld PLN	1,4	1,5	1,8
<i>Wydobycie</i>	mld PLN	0,2	0,0	0,3
Dźwignia finansowa	%	33,0	28,1	11,5
Dług netto/EBITDA LIFO (przed odpisami aktualizującymi)	X	1,29	0,73	0,35
KPI DOWNSTREAM				
Udział w rynku paliw w Polsce ¹	%	61	58	55
Wykorzystanie mocy rafineryjnych	%	84	90	86
Wykorzystanie mocy instalacji olefin	%	83	74	47
Przerób ropy w Grupie PKN ORLEN	mIn t	27,3	30,9	30,1
Uzysk paliw PKN ORLEN	%	76,9	79,0	79,0
KPI DETAL				
Udział sprzedaży paliw w rynkach macierzystych ¹	%	14,4	14,5	14,7
Sprzedaż na stację	mIn l	3,8	3,6	3,8
Liczba stacji efektywnych ¹	x	2 566	2 612	2 673
KPI WYDOBYCIE				
Wydobycie węglowodorów	mIn boe/r	2,1	2,6	5,0
Zasoby węglowodorów	mIn boe	50	98	114
Liczba nowych odwiertów (netto)	x	24,7	12,6	18,1

¹Stan na koniec okresu

Strategia Rozwoju na lata 2017-2021

Filary Strategii na lata 2017-2021

Wizja rozwoju Koncernu w nowej strategii wpisuje się w globalne trendy między innymi w zakresie wykorzystania źródeł energii, rozwoju technologii oraz procesów społecznych, które wpłyną na nowe zachowania i oczekiwania klientów. PKN ORLEN będzie koncentrował się na wzmacnianiu pozycji rynkowej, orientacji na klienta, wykorzystaniu zintegrowanego łańcucha wartości, w tym wzrastającej roli petrochemii oraz ostrożnej kontynuacji w segmencie Wydobywania. Ważnym elementem strategii jest również nastawienie na innowacje tworzące wartość.

BUDOWA WARTOŚCI

Zintegrowane aktywa
i silna pozycja rynkowa Downstream

- Bezpieczeństwo surowcowe
- Doskonałość operacyjna
- Efektywna sprzedaż

Rozwój oferty
i wysoka satysfakcja klientów Detalu

- Nowoczesna sieć sprzedaży paliw
- Unikalne doświadczenia zakupowe
- Doskonałość operacyjna

Strategia ostrożnej
kontynuacji w segmencie Wydobywania

- Wzrost wydobywania w Polsce i Kanadzie
- Ostrożna kontynuacja

SIŁA FINANSOWA

Solidne fundamenty

- Rating na poziomie inwestycyjnym
- Dźwignia finansowa poniżej 30%

Zabezpieczone finansowanie

- Zdywersyfikowane finansowanie
- Możliwość rozwoju nieorganicznego

Wyplata dywidendy

- Systematyczny wzrost dywidendy na akcję
- Poziom uzależniony od sytuacji finansowej

LUDZIE

Innowacje tworzące wartość

- Kultura innowacji
- Innowacyjność wewnętrzna i zewnętrzna

Troska o bezpieczeństwo
i środowisko

- Zero wypadków przy pracy
- Bezpieczeństwo procesowe
- Troska o środowisko naturalne

Działanie w oparciu
o wartości ORLEN

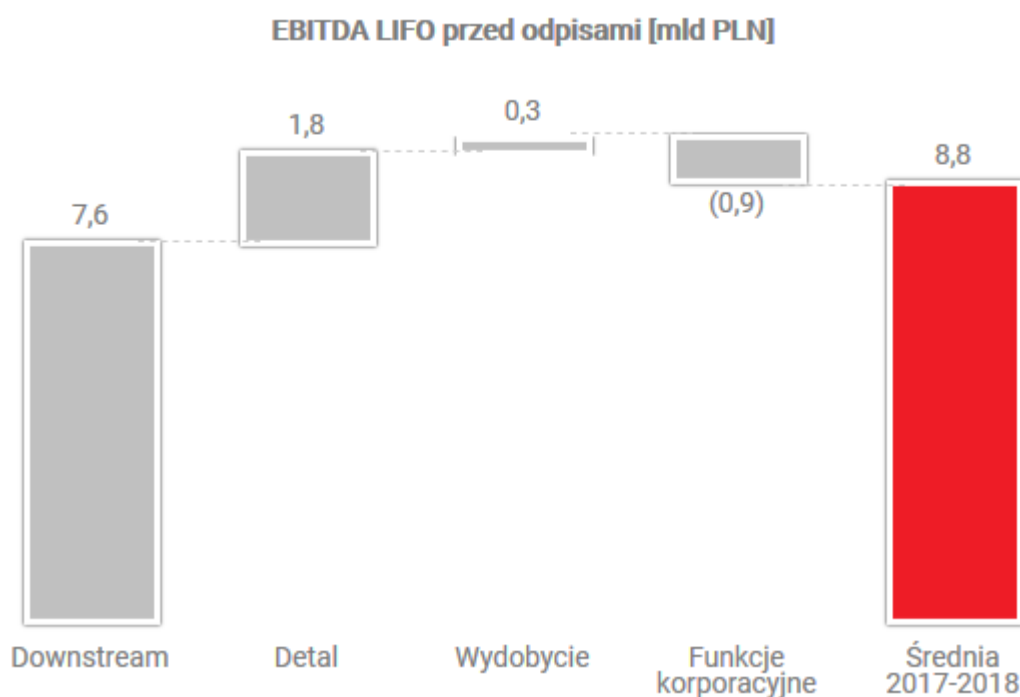
- Odpowiedzialność
- Rozwój
- Ludzie
- Energia
- Niezawodność

Główne cele finansowe i operacyjne na lata 2017-2018

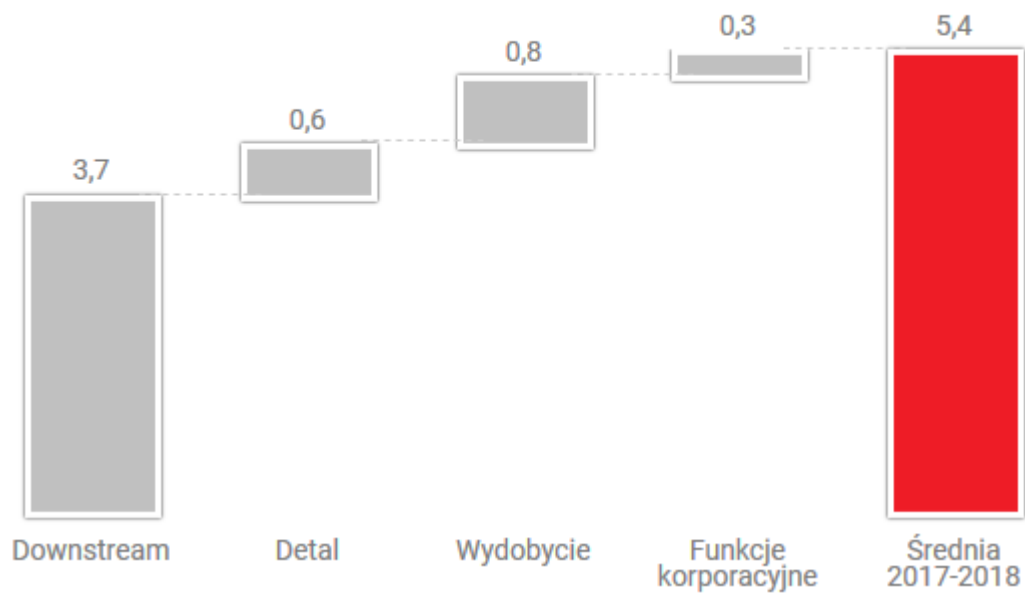
Dynamika otoczenia rynkowego wymusza dostosowanie perspektywy planistycznej. Dlatego w nowej strategii przedstawiony został nowy sposób prezentacji celów i aspiracji. Kierunki strategiczne wyznaczono na kolejne 5 lat, natomiast w związku z dużą zmiennością parametrów makroekonomicznych konkretne cele finansowe i operacyjne zaprezentowane zostały na lata 2017-2018.

Główne cele strategii PKN ORLEN w latach 2017-2018:

- Średnioroczna EBITDA wg LIFO na poziomie 8,8 mld PLN
- Realizacja średniorocznych nakładów inwestycyjnych na poziomie 5,4 mld PLN
- Utrzymanie dźwigni finansowej poniżej 30%
- Konsekwentny wzrost poziomu dywidendy przypadającej na akcję

Nakłady inwestycyjne [mld PLN]

Założenia strategiczne w poszczególnych segmentach operacyjnych

¹ Wskaźniki ilościowe dotyczą celu na 2018 w stosunku do 2016

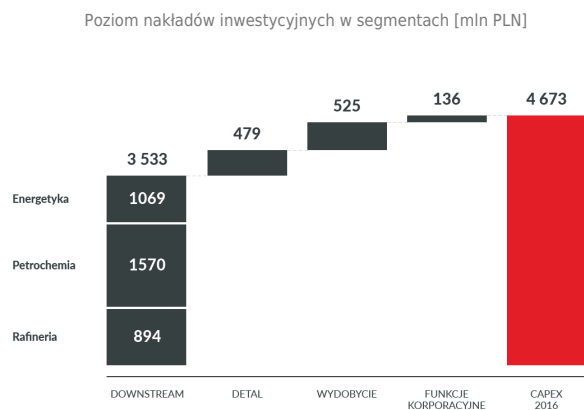
² EBITDA LIFO 2016 oraz nakłady inwestycyjne na bazie prognozy wykonania 2016 roku zgodnie z zaprezentowaną w dniu 16 grudnia 2016 Strategią Grupy ORLEN

Nakłady inwestycyjne uwzględniają wydatki na odbudowę Steam Cracker w Unipetrol w wysokości 0,6 mld PLN

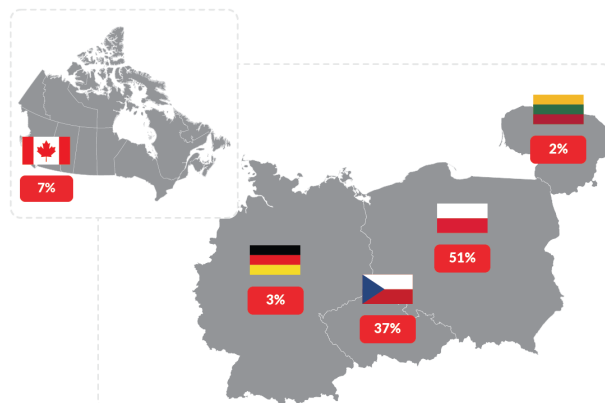
³ W tym w 2016 Polska 0,2 mld PLN i Kanada 0,4 mld PLN oraz średnia 2017-2018 Polska 0,4 mld PLN, Kanada 0,4 mld PLN

Realizacja Zamierzeń Inwestycyjnych

Podział nakładów wg rynków działalności [%]

Do największych zadań inwestycyjnych realizowanych w 2016 roku należały:

- Budowa CCGT we Włocławku i w Płocku wraz z infrastrukturą,
- Budowa instalacji Polietylenu (PE3) w Litwinowie,
- Budowa instalacji Metatezy w Płocku.

- Uruchomienie 70 stacji paliw (w tym stacji własnych: 35 w Polsce, 10 w Niemczech i 25 w Czechach),
- Modernizacja i rebranding 67 stacji paliw (w tym 50 stacji własnych: w Polsce, 11 w Czechach oraz 6 w Niemczech),
- Otwarcie 133 nowych punktów Stop Cafe, Stop Cafe Bistro i Stop Cafe 2.0 w Polsce i w Czechach.

- Kanada – 344 mln PLN / Polska – 181 mln PLN.

Ocena Realizacji Zamierzeń Inwestycyjnych

Grupa ORLEN zarządza strukturą nakładów inwestycyjnych w zależności od sytuacji rynkowej i koncentruje się na najbardziej efektywnych projektach inwestycyjnych.

Grupa ORLEN posiada stabilną pozycję finansową a generowane przepływy pieniężne oraz dostępne źródła finansowania pozwalają na realizację planowanych zadań inwestycyjnych.

Monitoring Strategii

Monitoring Strategii jest zapewniony poprzez spójny system cyklicznej kontroli nad postępami jej realizacji.

Po zatwierdzeniu Strategii przeprowadzono proces operacjonalizacji, czyli doprecyzowania projektów, inicjatyw oraz konkretnych celów ilościowych jako celów szczegółowych komórek organizacyjnych poszczególnych segmentów i obszarów biznesowych. Zatwierdzone cele szczegółowe w ramach poszczególnych KPI, kluczowych dla realizacji celów Strategii zapewnią efektywny monitoring prowadzonych inicjatyw strategicznych.

Operacjonalizacja Strategii ma szczególne znaczenie, ponieważ zapewnia:

- Jasną komunikację oczekiwań ze strony Zarządu - zapewnienie wdrożenia Strategii na wszystkich poziomach organizacji, we wszystkich segmentach i obszarach w całej Grupie Kapitałowej,
- Zaangażowanie całej kadry menedżerskiej w realizację celów zgodnie ze Strategią oraz przyjętymi Wartościami korporacyjnymi.

	Sposób monitoringu	Forum
Przeгляд Strategii Koncernu	• Przeгляд realizacji celów strategicznych (KPI oraz projekty) • Weryfikacja założeń strategicznych • Przeгляд zarówno działań Koncernu, jak również otoczenia makro	Zarząd/Rada Nadzorcza
Strategie cząstkowe/projekty strategiczne	• Przeгляд realizacji projektów strategicznych i KPI w poszczególnych segmentach	Komitet Strategii Koncernu
Day-to-day business	• Weryfikacja kluczowych KPI warunkujących realizację Strategii	Kluczowa kadra menedżerska

Perspektywy Rynkowe w 2017 roku

Przewidywane otoczenie makroekonomiczne

- Prognozy PKB na 2017 rok - Polska 3,6%, Czechy 2,9%, Niemcy 1,5%, Litwa 2,4%.
- Cena ropy Brent - prognozowany wzrost cen ropy naftowej w wariancie bazowym w porównaniu ze średnią ceną ropy w 2016 roku. Czynniki, które mogą wpłynąć na wzrost cen ropy to wzrost popytu oraz uzgodnienia głównych producentów dotyczące ograniczeń podaży.
- Modelowa Marża Downstream - prognozowany spadek średniorocznego poziomu marży w porównaniu z rokiem 2016, głównie w efekcie spadku marż na produktach petrochemicznych (r/r). Pomimo spadku, zakładany jest wysoki poziom dzięki sprzyjającemu otoczeniu makro tj. niskiej cenie ropy oraz wzrostowi konsumpcji paliw i produktów petrochemicznych.

Przewidywane trendy rynkowe

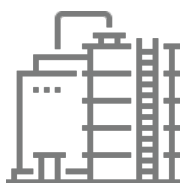
- Zakładany wzrost popytu na paliwa, zarówno benzynę i olej napędowy w Polsce, Czechach i krajach Bałtyckich, stabilizacja popytu w Niemczech.

Zmiany legislacyjne

- „Szara strefa” na rynku paliw – wdrożenie pakietu rozwiązań, których celem jest ograniczenie szarej strefy: pakiet paliwowy (od 1 sierpnia 2016 roku), pakiet energetyczny (wdrożenie z końcem 1 kwartału 2017 roku), pakiet transportowy (planowany od 2 kwartału 2017 roku).
- Zapasy obowiązkowe - stopniowa redukcja zapasów z 60 do 53 dni w trakcie 2017 roku (około 0,3 mln ton) i w efekcie zmniejszenie kapitału pracującego.
- NCW – poziom w 2017 roku w Polsce nie ulega zmianie i wyniesie 7,1%. NCW dla PKN ORLEN podlega redukcji do 5,822%.
- Podatek obrotowy – prowadzone są prace nad wprowadzeniem podatku od obrotu detalicznego, w tym na stacjach paliw.

Działalność inwestycyjna Grupy ORLEN

Główne projekty rozwojowe w 2017 roku:

- Budowa instalacji Polietylenu (PE3) w Litwinowie.
- Budowa CCGT w Płocku wraz z infrastrukturą.
- Budowa instalacji Metatezy w Płocku.

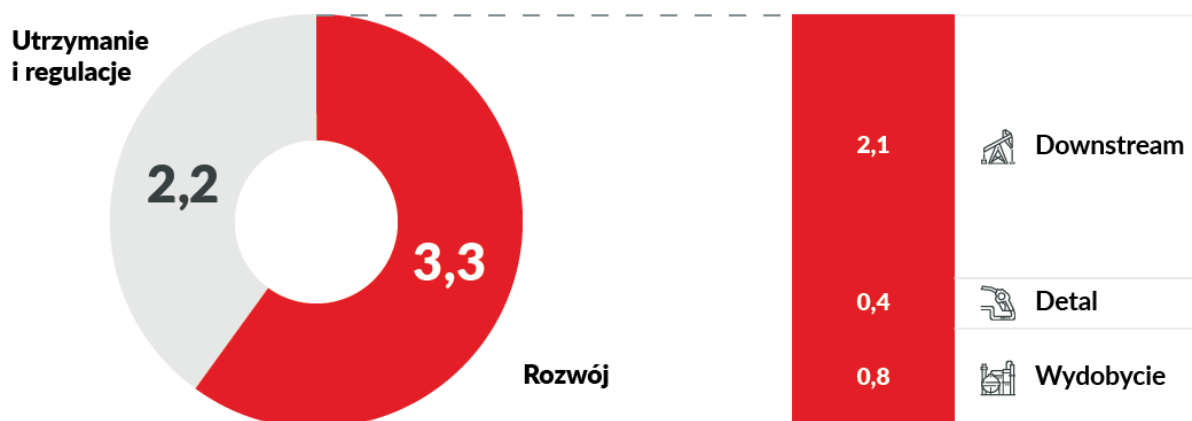

- Budowa nowych stacji paliw.
- Włączenie do sieci 40 stacji OMV w Czechach.
- Modernizacje stacji i rozbudowa oferty pozapaliwowej.

- Kontynuacja prac poszukiwawczych i wydobywczych w Polsce oraz Kanadzie.
- Nakłady inwestycyjne: 50% Kanada / 50% Polska.

Poziom nakładów inwestycyjnych w segmentach w 2017 roku [mld PLN]:

1) nie uwzględnia potencjalnych nakładów na akwizycję aktywów

Planowane postoje remontowe w Grupie ORLEN w 2017 roku:

- PKN ORLEN: DRW III, Hydrokraking, HOG, Reforming, PX/PTA.
- Grupa ORLEN Lietuva: FKK, Wytwórnia Wodoru, Visbreaking.
- Grupa Unipetrol: Visbreaking (Litvinov), Hydrokraking (Litvinov), HON (Kralupy).
- Anwil: PCW.
- BOP: Polietylen/Polipropylen.

Wyniki Finansowe

Komentarz Zarządu do wyników finansowych za 2016 rok

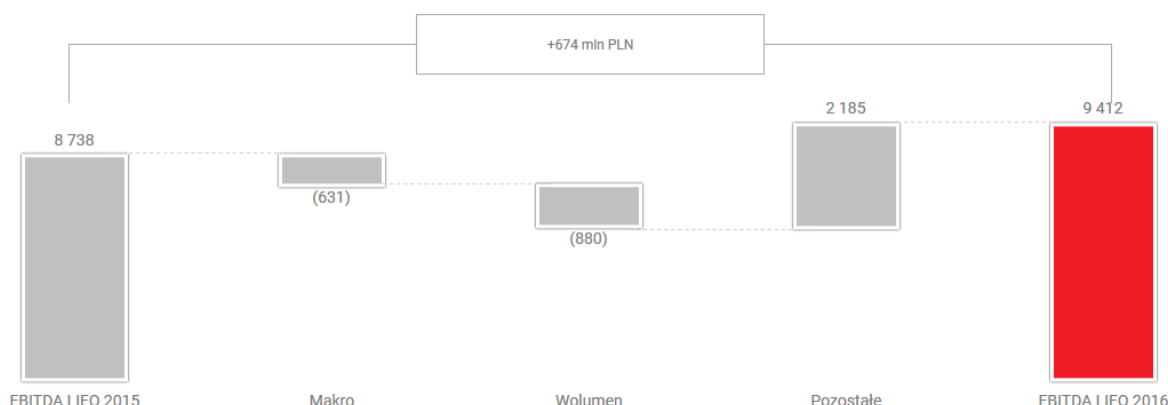

W 2016 roku PKN ORLEN wypracował rekordowy wynik finansowy, do czego przyczyniły się wszystkie segmenty działalności. Konsekwentna realizacja kluczowych inwestycji, skuteczna walka z szarą strefą w obrocie paliwami i sprzyjająca, choć nie tak korzystna jak w roku 2015, sytuacja makroekonomiczna przełożyły się na znakomite przepływy pieniężne. Dzięki konsekwencji w działaniach prorozwojowych nasza pozycja konkurencyjna stale się umacnia i jesteśmy świetnie przygotowani na wyzwania przyszłości oraz realizację kolejnych celów strategicznych.

Sławomir Jędrzejczyk
Wiceprezes Zarządu PKN ORLEN ds. Finansowych
(do 30.06.2017)

Przychody ze sprzedaży Grupy ORLEN w roku 2016 wyniosły 80 mld PLN. Zmniejszony poziom przychodów ze sprzedaży w porównaniu do ubiegłego roku odzwierciedla spadek cen ropy naftowej i w efekcie notowań głównych produktów oferowanych przez Grupę ORLEN. Łączne wolumeny sprzedaży wyniosły 39,5 mln t i były wyższe we wszystkich segmentach operacyjnych.

W 2016 roku Grupa ORLEN po raz kolejny osiągnęła rekordowy wynik EBITDA LIFO w wysokości 9 412 mln PLN, przed uwzględnieniem wpływu odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych ¹. Zrealizowany zysk był wyższy o 674 mln PLN (r/r).

Ujemny wpływ czynników makroekonomicznych wyniósł (631) mln PLN (r/r) i obejmował głównie efekt niższych marż na paliwach, przy dodatnim wpływie dyferencjału Brent/Ural, marż na produktach petrochemicznych oraz osłabienia kursu PLN względem USD i EUR.

Ujemny efekt wolumenowy w kwocie (880) mln PLN (r/r) wykazany pomimo wyższej sprzedaży wolumenowej wynika głównie z niższej sprzedaży wysokomarżowych produktów petrochemicznych w Grupie Unipetrol na skutek niedostępności (do czasu uruchomienia w listopadzie 2016 roku) instalacji do produkcji etylenu po awarii z sierpnia 2015 roku.

Dodatni wpływ pozostałych czynników wyniósł 2 185 mln PLN (r/r) i obejmował głównie:

- 1 157 mln PLN (r/r) – brak ujemnych efektów z 2015 roku związanych z rozliczeniem odkupu V i VI tranzy zapasów obowiązkowych.
- 1 252 mln PLN (r/r) – dodatnią zmianę salda na pozostałej działalności operacyjnej, po wyeliminowaniu odpisów aktualizujących wartość aktywów, związaną głównie z rozpoznanem przychodów od ubezpieczycieli z tytułu awarii instalacji do produkcji etylenu z sierpnia 2015 roku w Grupie Unipetrol w kwocie 1 280 mln PLN.

Po uwzględnieniu odpisów aktywów trwałych¹ zysk EBITDA LIFO Grupy ORLEN za 2016 roku wyniósł 9 557 mln PLN.

Dodatni wpływ zmian cen ropy naftowej na wycenę zapasów wyniósł 85 mln PLN i w rezultacie zysk EBITDA Grupy ORLEN w 2016 roku osiągnął poziom 9 642 mln PLN.

Po uwzględnieniu kosztów finansowych i obciążeń podatkowych zysk netto Grupy ORLEN za 2016 rok osiągnął wartość 5 740 mln PLN i był wyższy o 2 507 mln PLN w porównaniu z osiągniętym w roku 2015.

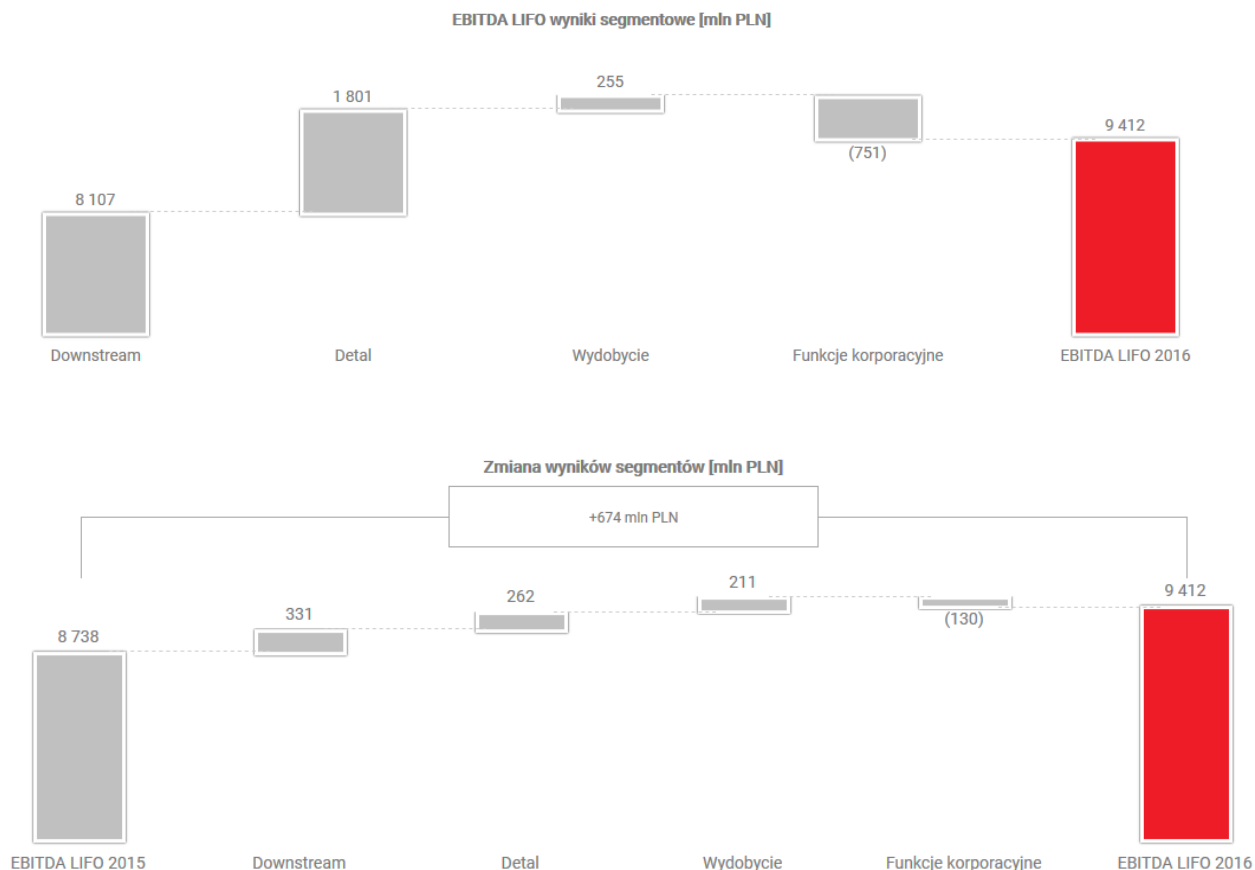
¹⁾ Rozwiązanie odpisów netto z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych w 2016 roku wyniosło 145 mln PLN i wynikało głównie z odwrócenia odpisu aktualizującego wartość aktywów rafineryjnych Grupy Unipetrol z 2016 roku w kwocie 316 mln PLN oraz zawiązania odpisów aktualizujących wartość aktywów poszukiwawczych Grupy ORLEN Upstream w Polsce w wysokości (73) mln PLN i aktywów ORLEN Oil w wysokości (55) mln PLN

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów trwałych netto w 2015 roku wyniosły (993) mln PLN i dotyczyły głównie aktywów

poszukiwawczych Grupy ORLEN Upstream w Polsce w kwocie (429) mln PLN, odpisów aktywów wydobywczych w Kanadzie w wysokości (423) mln PLN oraz odpisów aktywów petrochemicznych Grupy Unipetrol w związku z awarią instalacji do produkcji etylenu z sierpnia 2015 roku w kwocie (93) mln PLN

Wyniki segmentowe Grupy ORLEN

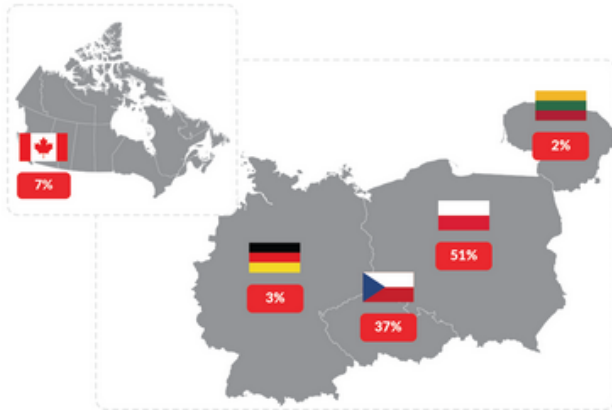
Grupa ORLEN prowadziła działalność gospodarczą w ramach trzech segmentów operacyjnych. Funkcje Korporacyjne zapewniają wsparcie dla procesów biznesowych realizowanych w ramach segmentów.

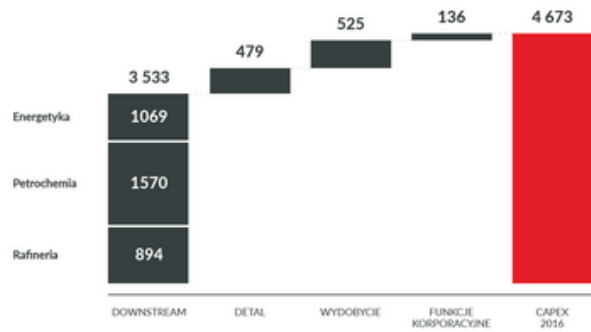
Nakłady inwestycyjne Grupy ORLEN

Grupa ORLEN na realizację programu inwestycyjnego w 2016 roku przeznaczyła 4 673 mln PLN.

Poziom nakładów wg rynków działalności [%]

Podział nakładów inwestycyjnych w segmentach [mln PLN]

Do największych zadań inwestycyjnych realizowanych w 2016 roku należały:

- Budowa CCGT we Włocławku i w Płocku wraz z infrastrukturą,
- Budowa instalacji Polietylenu (PE3) w Litwinowie,
- Budowa instalacji Metatezy w Płocku.

- Uruchomienie 70 stacji paliw (w tym stacji własnych: 35 w Polsce, 10 w Niemczech i 25 w Czechach),
- Modernizacja i rebranding 67 stacji paliw (w tym 50 stacji własnych: w Polsce, 11 w Czechach oraz 6 w Niemczech),
- Otwarcie 133 nowych punktów Stop Cafe, Stop Cafe Bistro i Stop Cafe 2.0 w Polsce i w Czechach.

- Projekty poszukiwawczo-wydobywcze w Polsce i Kanadzie w celu poszerzenia własnych zasobów ropy i gazu.

Skonsolidowane sprawozdania

1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	NOTA	2016	2015	zmiana (r/r) wartość	zmiana (r/r) %
Przychody ze sprzedaży	6.2 7.1.1 7.1.2	79 553	88 336	(8 783)	(9,9)
przychody ze sprzedaży produktów i usług		57 775	68 768	(10 993)	(16,0)
przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		21 778	19 568	2 210	11,3
Koszt własny sprzedaży	7.1.3	(68 223)	(77 792)	9 569	12,3
koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług		(47 976)	(59 489)	11 513	19,4
wartość sprzedanych towarów i materiałów		(20 247)	(18 303)	(1 944)	(10,6)
Zysk brutto ze sprzedaży		11 330	10 544	786	7,5
Koszty sprzedaży		(4 125)	(3 971)	(154)	(3,9)
Koszty ogólnego zarządu		(1 426)	(1 552)	126	8,1
Pozostałe przychody operacyjne	7.1.4	2 163	420	1 743	415,0
Pozostałe koszty operacyjne	7.1.5	(707)	(1 354)	647	47,8
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	9.3	297	253	44	17,4
Zysk z działalności operacyjnej		7 532	4 340	3 192	73,5
Przychody finansowe	7.1.6.1	248	390	(142)	(36,4)
Koszty finansowe	7.1.6.2	(893)	(1 032)	139	13,5
Przychody i koszty finansowe netto		(645)	(642)	(3)	(0,5)
Zysk przed opodatkowaniem		6 887	3 698	3 189	86,2
Podatek dochodowy	7.1.7	(1 147)	(465)	(682)	(146,7)
podatek dochodowy bieżący		(751)	(310)	(441)	(142,3)
podatek odroczony		(396)	(155)	(241)	(155,5)
Zysk netto		5 740	3 233	2 507	77,5
Inne całkowite dochody:					
które nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty		(4)	3	(7)	-
wycena nieruchomości inwestycyjnej do wartości godziwej na moment przeklasyfikowania		6	-	6	-
zyski i straty aktuarialne		(10)	4	(14)	-
podatek odroczony		-	(1)	1	-
które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty		221	1 327	(1 106)	(83,3)
instrumenty zabezpieczające	7.2.7.3	(396)	1 530	(1 926)	-
różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą		542	88	454	515,9
podatek odroczony	7.1.7.2 7.2.7.3	75	(291)	366	-
		217	1 330	(1 113)	(83,7)
Całkowite dochody netto		5 957	4 563	1 394	30,6
Zysk netto przypadający na		5 740	3 233	2 507	77,5
akcjonariuszy jednostki dominującej		5 261	2 837	2 424	85,4
akcjonariuszy/udziałowców niekontrolujących		479	396	83	21,0
Całkowite dochody netto przypadające na		5 957	4 563	1 394	30,6
akcjonariuszy jednostki dominującej		5 445	4 107	1 338	32,6
akcjonariuszy/udziałowców niekontrolujących		512	456	56	12,3
Zysk netto i rozdzielony zysk netto na jedną akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej (w PLN na akcję)		12,30	6,63	5,67	85,5

Łączny wolumen sprzedaży w 2016 roku wyniósł 39,5 mln t i był wyższy o 2,0% (r/r). Niższe o (9,9)% (r/r) przychody ze sprzedaży wynikają z tańszej ropy naftowej i w efekcie notowań produktów Grupy.

Dodatnia zmiana salda pozostałej działalności operacyjnej netto w 2016 roku w wysokości 1 456 mln PLN związana była głównie z otrzymaniem odszkodowania z tytułu awarii instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol w kwocie 1 280 mln PLN oraz dodatnim wpływem netto odwrócenia odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 145 mln PLN.

Szczegółowe informacje przedstawiono w nocie [7.1.4](#), [7.1.5](#) i [7.2.4](#).

Koszty finansowe netto za 2016 rok wyniosły (645) mln PLN i obejmowały głównie ujemne różnice kursowe netto w kwocie (542) mln PLN. Szczegółowe informacje przedstawiono w nocie [7.1.6](#).

2. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	NOTA	31/12/2016	31/12/2015	zmiana (r/r) wartość	zmiana (r/r) %
AKTYWA					
Aktywa trwałe					
Rzeczowe aktywa trwałe	7.2.1	27 671	24 536	3 135	12,8
Wartości niematerialne	7.2.2	1 377	1 298	79	6,1
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	9.3	763	774	(11)	(1,4)
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	7.1.7.2	167	365	(198)	(54,2)
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	66	135	(69)	(51,1)
Pozostałe aktywa	7.2.8	277	254	23	9,1
		30 321	27 362	2 959	10,8
Aktywa obrotowe					
Zapasy	7.2.5.1	11 182	10 715	467	4,4
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	7.2.5.2	8 553	6 597	1 956	29,7
Należności z tytułu podatku dochodowego		121	44	77	175,0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		5 072	2 348	2 724	116,0
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		61	97	(36)	(37,1)
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	97	806	(709)	(88,0)
Pozostałe aktywa	7.2.8	152	168	(16)	(9,5)
		25 238	20 775	4 463	21,5
Aktywa razem		55 559	48 137	7 422	15,4

	NOTA	31/12/2016	31/12/2015	zmiana (r/r) wartość	zmiana (r/r) %
PASYWA					
KAPITAŁ WŁASNY					
Kapitał podstawowy	7.2.7.1	1 058	1 058	-	-
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	7.2.7.2	1 227	1 227	-	-
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń	7.2.7.3	(355)	(80)	(275)	343,8
Kapitał z aktualizacji wyceny		5	-	5	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą		946	537	409	76,2
Zyski zatrzymane	7.2.7.4	23 882	19 431	4 451	22,9
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		26 763	22 173	4 590	20,7
Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym	7.2.7.5	2 522	2 071	451	21,8
Kapitał własny razem		29 285	24 244	5 041	20,8
ZOBOWIĄZANIA					
Zobowiązania długoterminowe					
Kredyty, pożyczki i obligacje	7.2.6.1	7 446	8 131	(685)	(8,4)
Rezerwy	7.2.9	828	710	118	16,6
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	7.1.7.2	809	674	135	20,0
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	280	239	41	17,2
Pozostałe zobowiązania	7.2.8	289	473	(184)	(38,9)
		9 652	10 227	(575)	(5,6)
Zobowiązania krótkoterminowe					
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	7.2.5.3	13 591	10 658	2 933	27,5
Kredyty i pożyczki	7.2.6.1	989	1 027	(38)	(3,7)
Rezerwy	7.2.9	666	749	(83)	(11,1)
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		659	162	497	306,8
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	403	767	(364)	(47,5)
Pozostałe zobowiązania	7.2.8	314	303	11	3,6
		16 622	13 666	2 956	21,6
Zobowiązania razem		26 274	23 893	2 381	10,0
Pasywa razem		55 559	48 137	7 422	15,4

Wartość aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2016 roku była wyższa o 2 959 mln PLN (r/r) głównie z tytułu wzrostu wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o 3 214 mln PLN, które obejmowały głównie nakłady inwestycyjne w wysokości 4 673 mln PLN, amortyzację w kwocie (2 110) mln PLN, dodatni wpływ zmniejszenia netto odpisów aktualizujących wartość aktywów w kwocie 145 mln PLN oraz różnice kursowe z przeliczenia sald spółek zagranicznych Grupy w kwocie 481 mln PLN.

Wartość aktywów obrotowych na dzień 31 grudnia 2016 roku zwiększyła się o 4 463 mln PLN (r/r), głównie z tytułu wyższego o 2 724 mln PLN salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności o 1 956 mln PLN oraz zmianę o (709) mln PLN wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne.

Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 29 285 mln PLN i był wyższy o 5 041 mln PLN (r/r) głównie z tytułu zysku netto za 2016 rok w wysokości 5 740 mln PLN oraz podziału zysku netto za 2015 rok i przeznaczeniu na dywidendę dla akcjonariuszy Jednostki Dominującej kwoty (855) mln PLN.

Dług netto Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 3 363 mln PLN i był niższy o (3 447) mln PLN (r/r). Szczegółowe informacje przedstawiono w nocie [7.2.6](#).

3. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej

	Kapitał podstawowy oraz kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	Zyski zatrzymane	Razem	Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym	Kapitał własny razem
NOTA	7.2.7.1 7.2.7.2	7.2.7.3			7.2.7.4		7.2.7.5	
01/01/2016	2 285	(80)	-	537	19 431	22 173	2 071	24 244
Zysk netto	-	-	-	-	5 261	5 261	479	5 740
Składniki innych całkowitych dochodów	-	(275)	5	463	(9)	184	33	217
Całkowite dochody netto	-	(275)	5	463	5 252	5 445	512	5 957
Zmiana struktury	-	-	-	(54)	54	-	(1)	(1)
wykup udziału niekontrolującego	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)	
połączenie/sprzedaż jednostek powiązanych	-	-	-	(54)	55	1	-	1
Dywidendy	-	-	-	-	(855)	(855)	(60)	(915)
31/12/2016	2 285	(355)	5	946	23 882	26 763	2 522	29 285
01/01/2015	2 285	(1 319)	-	509	17 296	18 771	1 615	20 386
Zysk netto	-	-	-	-	2 837	2 837	396	3 233
Składniki innych całkowitych dochodów	-	1 239	-	28	3	1 270	60	1 330
Całkowite dochody netto	-	1 239	-	28	2 840	4 107	456	4 563
Zmiana struktury udziału niekontrolującego	-	-	-	-	1	1	-	1
Dywidendy	-	-	-	-	(706)	(706)	-	(706)
31/12/2015	2 285	(80)	-	537	19 431	22 173	2 071	24 244

4. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

NOTA	2016	2015	zmiana (r/r) wartość	zmiana (r/r) %
Przeplwy pieniężne z działalności operacyjnej				
Zysk przed opodatkowaniem	6 887	3 698	3 189	86,2
Korekty o pozycje:				
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	9.3 (297)	(253)	(44)	(17,4)
Amortyzacja	7.1.3 2 110	1 895	215	11,4
Strata z tytułu różnic kursowych	7.1.6.4 287	24	263	1 095,8
Odsetki netto	7.1.6.3 219	199	20	10,1
Dywidendy	(5)	(2)	(3)	(150,0)
(Zysk)/Strata na działalności inwestycyjnej, w tym:	(299)	1 106	(1 405)	-
utworzenie/(odwrócenie) odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.1.4 7.1.5 7.2.4 (145)	993	(1 138)	-
Zmiana stanu rezerw	7.2.9 330	463	(133)	(28,7)
Zmiana stanu kapitału pracującego	7.2.5 816	(1 320)	2 136	-
zapasy	(287)	(655)	368	56,2
należności	(1 679)	1 258	(2 937)	-
zobowiązania	2 782	(1 923)	4 705	-
Pozostałe korekty, w tym:	(381)	(252)	(129)	(51,2)
odszkodowanie od ubezpieczycieli należne Grupie Unipetrol	7.2.5.2 (222)	-	(222)	-
Podatek dochodowy (zapłacony)	7.1.7.3 (336)	(204)	(132)	(64,7)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	9 331	5 354	3 977	74,3
Przeplwy pieniężne z działalności inwestycyjnej				
Nabycie składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i praw wieczystego użytkowania gruntów	(5 033)	(3 079)	(1 954)	(63,5)
Nabycie akcji i udziałów skorygowane o przejęte środki pieniężne	(2)	(1 195)	1 193	99,8
Sprzedaż składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i praw wieczystego użytkowania gruntów	141	131	10	7,6
Sprzedaż jednostki podporządkowanej	77	-	77	-
Dywidendy otrzymane	317	192	125	65,1
Pozostałe	64	(145)	209	-
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności inwestycyjnej	(4 436)	(4 096)	(340)	(8,3)
Przeplwy pieniężne z działalności finansowej				
Wpływy z otrzymanych kredytów i pożyczek	3 586	1 896	1 690	89,1
Emisja obligacji	3 258	-	3 258	-
Splaty kredytów i pożyczek	(7 943)	(3 771)	(4 172)	(110,6)
Odsetki zapłacone	7.1.6.3 (223)	(258)	35	13,6
Dywidendy wypłacone	(912)	(706)	(206)	(29,2)
akcjonariuszom jednostki dominującej	7.2.7.7 (855)	(706)	(149)	(21,1)
akcjonariuszom niekontrolującym	(57)	-	(57)	-
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	(28)	(28)	-	-
Pozostałe	52	1	51	5 100,0
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności finansowej	(2 210)	(2 866)	656	22,9
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	2 685	(1 608)	4 293	-
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z tytułu różnic kursowych	39	19	20	105,3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	2 348	3 937	(1 589)	(40,4)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	5 072	2 348	2 724	116,0

Wpływy środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2016 rok wyniosły 9 331 mln PLN i obejmowały głównie zysk z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację w wysokości 9 642 mln PLN oraz dodatni efekt zmniejszenia kapitału pracującego netto o 816 mln PLN pomniejszony o udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności w kwocie (297) mln PLN, odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w kwocie (145) mln PLN oraz zapłacone podatki dochodowe w wysokości (336) mln PLN oraz pozostałe korekty w kwocie (381) mln PLN.

Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności inwestycyjnej w 2016 roku wyniosły (4 436) mln PLN i obejmowały głównie wydatki netto na nabycie składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i praw wieczystego użytkowania gruntów w kwocie (4 892) mln PLN oraz wpływy z tytułu otrzymanych dywidend i sprzedaży spółki ORLEN Transport w kwotach odpowiednio 317 mln PLN i 74 mln PLN.

Wydatki netto środków pieniężnych z działalności finansowej w 2016 roku wyniosły (2 210) mln PLN i obejmowały głównie spłatę netto kredytów i pożyczek w wysokości (4 357) mln PLN, wpływy z emisji obligacji w kwocie 3 258 mln PLN, wypłacone dywidendy w kwocie (912) mln PLN, w tym dla akcjonariuszy Jednostki Dominującej w kwocie (855) mln PLN, oraz płatności odsetek w wysokości (223) mln PLN.

Podstawowe informacje

5.1. Podstawowa działalność Grupy ORLEN

5.2. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

5.3. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdań finansowych oraz zasady przeliczania danych finansowych dla celów konsolidacji

5.4. Polityka rachunkowości

5.5. Wpływ zmian standardów i interpretacji MSSF na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ORLEN

5.1. PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ GRUPY ORLEN

Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna z siedzibą w Płocku przy ul. Chemików 7 („Spółka”, „PKN ORLEN”, „Emitent”, „Jednostka Dominująca”) powstał z połączenia Petrochemii Płock S.A. z Centralą Produktów Naftowych S.A. w dniu 7 września 1999 roku.

PKN ORLEN wraz ze spółkami tworzącymi Grupę Kapitałową Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. („Grupa ORLEN”, „Grupa”) jest jednym z największych i najbardziej nowoczesnych koncernów paliwowo - energetycznych w Europie Środkowej działającym na rynku polskim, litewskim, czeskim i niemieckim. Grupa ponadto posiada jednostki zlokalizowane na terenie Malty, Szwecji, Holandii, Słowacji, Węgier, Estonii i Łotwy oraz USA i Kanady.

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy ORLEN jest przerób ropy naftowej oraz produkcja paliw, wyrobów petrochemicznych i chemicznych, jak również sprzedaż hurtowa i detaliczna produktów paliwowych. Grupa ORLEN prowadzi także poszukiwania, rozpoznawanie i wydobywanie węglowodorów oraz wytwarza, prowadzi dystrybucję i obrót energią elektryczną i ciepłą.

Przedmiotem działalności spółek Grupy ORLEN jest również działalność usługowa: magazynowanie ropy naftowej i paliw, usługi transportowe, usługi konserwacyjno-remontowe, laboratoryjne, ochrony, projektowe, administracyjne oraz ubezpieczeniowe i finansowe. Dodatkowe informacje przedstawiono w nocie 9.1.

Od 26 listopada 1999 roku akcje PKN ORLEN są notowane na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) w systemie notowań ciągłych. Na rynku kapitałowym obecna jest także jedna ze spółek zależnych PKN ORLEN - Unipetrol a.s., której akcje są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Pradze.

5.2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy zastosowaniu zasad rachunkowości zgodnych z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmującymi Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje Stałego Komitetu ds. Interpretacji (SKI) i Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską (UE) i weszły w życie do końca 2016 roku. Grupa zastosowała wszystkie MSR i MSSF zgodnie z datą wejścia ich w życie.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu

historycznego, za wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz nieruchomości inwestycyjnych, które zostały wycenione w wartości godziwej. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe z wyjątkiem skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych zostało sporządzone zgodnie z zasadą memoriału.

Zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity: Dz. U. 2014 r. poz.133, ze zmianami Dz.U. 2016 r. poz.860) („Rozporządzenie”) i obejmuje roczny okres sprawozdawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku i okres porównawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku.

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie przedstawia rzetelnie sytuację finansową i majątkową Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę ORLEN w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę ORLEN. Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy ORLEN jest nieoznaczony.

5.3. WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZASADY PRZELICZENIA DANYCH FINANSOWYCH DLA CELÓW KONSOLIDACJI

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Dane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zaprezentowano w milionach PLN (mln PLN), chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Przeliczenie na PLN sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych dla celów konsolidacji:

- pozycje aktywów i zobowiązań – według kursu na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje sprawozdania z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – według kursu średniego wymiany w okresie sprawozdawczym.

Różnice kursowe powstałe w wyniku powyższych przeliczeń ujmowane są w kapitale własnym jako różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą.

WALUTA	Kurs średni w okresie sprawozdawczym		Kurs na koniec okresu sprawozdawczego	
	2016	2015	31/12/2016	31/12/2015
EUR/PLN	4,3648	4,1841	4,4240	4,2615
USD/PLN	3,9459	3,7717	4,1793	3,9011
CZK/PLN	0,1614	0,1534	0,1637	0,1577
CAD/PLN	2,9772	2,9532	3,0995	2,8102

5.4.POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

Istotne zasady rachunkowości oraz istotne wartości oparte na osądach i szacunkach zostały przedstawione jako element poszczególnych not objaśniających do skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Grupa stosowała zasady rachunkowości w sposób ciągły dla wszystkich prezentowanych okresów sprawozdawczych.

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu dokonania profesjonalnych osądów oraz szacunków i założeń, które mają wpływ na prezentowane wartości. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę profesjonalnego osądu, co do wartości księgowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

W istotnych kwestiach Zarząd dokonując osądów, szacunków czy też przyjmując założenia może opierać się na opiniach niezależnych ekspertów. Osądy, szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji.

Wybrane zasady rachunkowości	Nota
Segmenty działalności	6.1
Przychody ze sprzedaży	7.1.1
Koszty	7.1.3
Podatek dochodowy	7.1.7
Rzeczowe aktywa trwałe	7.2.1
Działalność poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych	7.2.1
Wartości niematerialne	7.2.2
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.2.4
Zapasy	7.2.5.1
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	7.2.5.2
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	7.2.5.3
Dług netto	7.2.6
Kapitał własny	7.2.7
Rezerwy	7.2.9
Instrumenty finansowe	7.3
Ustalanie wartości godziwej	7.3
Leasing	7.4.2
Aktywa i zobowiązania warunkowe	7.4.4
Inwestycje w jednostkach zależnych, wspólnie kontrolowanych i stowarzyszonych	9.1

5.5. WPŁYW ZMIAN STANDARDÓW MSSF NA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY ORLEN

Standardy opublikowane i zatwierdzone przez Unię Europejską, jeszcze nieobowiązujące

MSSF 9 - Instrumenty finansowe

Grupa dokonała wstępnej analizy wpływu zastosowania Modelu Straty Oczekiwanej do oceny ryzyka kredytowego dla należności nieprzeterminowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz dla danych historycznych. Na podstawie wyników analizy, Grupa nie oczekuje, że nowy standard będzie miał znaczący wpływ na jej skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

MSSF 15 - Przychody z umów z klientami

Grupa rozpoczęła proces oceny wpływu zastosowania głównych założeń MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” na skonsolidowane sprawozdanie finansowe i dokonała wstępnej analizy w ramach tzw. pięciostopniowego modelu rozpoznawania przychodów. Model ten zakłada, że przychody powinny być ujęte wówczas, gdy (lub w stopniu, w jakim) jednostka przekazuje klientowi kontrolę nad dobrami lub usługami, oraz w kwocie, do jakiej jednostka oczekuje być uprawniona. Zależnie od spełnienia określonych kryteriów, przychody są rozkładane w czasie, w sposób obrazujący wykonanie umowy przez jednostkę, lub ujmowane jednorazowo, w momencie, gdy kontrola nad dobrami lub usługami jest przeniesiona na klienta. Wstępna analiza miała na celu identyfikację istotnych kontraktów zawieranych w ramach: sprzedaży hurtowej, detalicznej oraz działalności wydobywczej, które potencjalnie mogłyby zawierać elementy wpływające na moment rozpoznania przychodów oraz ich wysokość w danym okresie sprawozdawczym, w szczególności w odniesieniu do: kontraktów długoterminowych, wieloelementowych oraz wzajemnie powiązanych, istotnych elementów finansowania, wynagrodzenia zmiennego, bonusów handlowych czy stosowanych w kontraktach kar lub premii. W 2017 roku analiza oceny wpływu MSSF 15 zostanie rozszerzona na inne typy kontraktów. Grupa oczekuje, że wyniki pełnej analizy wpływu MSSF 15 na dane Grupy będą dostępne w II połowie 2017 roku. Grupa na podstawie przeprowadzonych wstępnie analiz ocenia, że w momencie początkowego zastosowania, tj. w okresie rozpoczynającym się 1 stycznia 2018 roku, MSSF 15 nie będzie miał istotnego wpływu na moment ujęcia i kwotę przychodów rozpoznanych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy.

Standardy przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), oczekujące na zatwierdzenie przez UE

MSSF 16 - Leasing

Ujęcie leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów - prawa do użytkowania przedmiotu leasingu - oraz nowego zobowiązania - zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu. Prawa do użytkowania aktywów w leasingu podlegać będą umorzeniu natomiast od zobowiązania naliczane będą odsetki. Oczekuje się, że w momencie początkowego zastosowania standard może mieć istotny wpływ na zwiększenie pozycji aktywa trwałe i zobowiązania z tytułu leasingu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy w szczególności w odniesieniu do umów leasingu operacyjnego (dzierżawa, najem) dotyczących głównie stacji paliw, środków transportu i sprzętu komputerowego, które zostały zaprezentowane w nocie 7.4.2.1. Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie dysponuje wiarygodnym szacunkiem wpływu MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ jest w trakcie jego analizy.

Grupa zamierza przyjąć wymienione powyżej nowe standardy MSSF opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lecz nieobowiązujące do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania finansowego zgodnie z datą ich wejścia w życie.

Standardy i Interpretacje przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), oczekujące na zatwierdzenie przez UE, które zgodnie z oczekiwaniami nie będą miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ORLEN

- Zmiany do MSSF 2 - Płatności na bazie akcji
- Zmiany do MSSF 4 - Umowy ubezpieczeniowe
- Zmiany do MSSF 10 - Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 - Jednostki Stowarzyszone: Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomędzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem
- Nowy Standard MSSF 14 - Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe
- Zmiany do MSR 7 - Sprawozdanie z przepływów pieniężnych - Inicjatywa dotycząca ujawnień
- Zmiany do MSR 12 - Podatek dochodowy - Ujmowanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat
- Zmiany do MSR 40 - Nieruchomości Inwestycyjne
- Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016
- KIMSF 22 - Transakcje w obcej walucie oraz zaliczki

Dane segmentowe

6.1. Segmenty działalności

6.2. Przychody, koszty, wyniki finansowe, nakłady inwestycyjne

6.1. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

Działalność operacyjna Grupy ORLEN prowadzona jest w ramach:

- segmentu Downstream, który obejmuje zintegrowane obszary produkcji i sprzedaży rafineryjnej, petrochemicznej oraz działalność w obszarze energetyki,
- segmentu Detal, który obejmuje działalność prowadzoną na stacjach paliw,
- segmentu Wydobycie, który obejmuje działalność związaną z poszukiwaniem i wydobyciem zasobów mineralnych,

oraz Funkcji Korporacyjnych obejmujących działalność związaną z zarządzaniem, administracją oraz pozostałą działalność nieprzypisaną do wyodrębnionych segmentów operacyjnych stanowiących tzw. pozycję uzgodnieniową.

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Oceny wyników finansowych segmentów operacyjnych i decyzje o przydziale zasobów dokonywane są głównie na bazie EBITDA. Wskaźnik EBITDA jest jedną z miar efektywności prowadzonej działalności, która nie jest zdefiniowana w MSSF. Grupa ORLEN definiuje wskaźnik EBITDA jako zysk/(strata) netto za dany okres sprawozdawczy przed uwzględnieniem wpływu podatku dochodowego, efektów działalności finansowej oraz kosztów amortyzacji.

Przychody z transakcji z podmiotami zewnętrznymi i transakcje między segmentami realizowane są na warunkach rynkowych.

6.2.PRZYCHODY, KOSZTY, WYNIKI FINANSOWE, NAKŁADY INWESTYCYJNE

2016 rok

	NOTA	Segment Downstream	Segment Detal	Segment Wydobycie	Funkcje Korporacyjne	Wyłączenia	Razem
Sprzedaż zewnętrzna	7.1.1 7.1.2	49 202	29 841	442	68	-	79 553
Sprzedaż między segmentami		10 892	280	-	283	(11 455)	-
Przychody ze sprzedaży		60 094	30 121	442	351	(11 455)	79 553
Koszty operacyjne ogółem		(54 939)	(28 681)	(537)	(1 072)	11 455	(73 774)
Pozostałe przychody operacyjne	7.1.4	1 964	87	60	53	(1)	2 163
Pozostałe koszty operacyjne	7.1.5	(324)	(125)	(83)	(176)	1	(707)
Przychody i koszty operacyjne netto, w tym:		1 640	(38)	(23)	(123)	-	1 456
utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.2.4	218	(7)	(73)	7	-	145
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	9.3	298	-	(1)	-	-	297
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej		7 093	1 402	(119)	(844)	-	7 532
Przychody i koszty finansowe netto	7.1.6.1 7.1.6.2						(645)
Zysk przed opodatkowaniem							6 887
Podatek dochodowy							(1 147)
Zysk netto							5 740
Amortyzacja	7.1.3	1 317	392	301	100	-	2 110
EBITDA		8 410	1 794	182	(744)	-	9 642
CAPEX		3 533	479	525	136	-	4 673

2015 rok

	NOTA	Segment Downstream	Segment Detal	Segment Wydobycie	Funkcje Korporacyjne	Wyłączenia	Razem
Sprzedaż zewnętrzna	7.1.1 7.1.2	56 987	31 052	215	82	-	88 336
Sprzedaż między segmentami		12 624	70	-	206	(12 900)	-
Przychody ze sprzedaży		69 611	31 122	215	288	(12 900)	88 336
Koszty operacyjne ogółem		(64 963)	(29 934)	(347)	(971)	12 900	(83 315)
Pozostałe przychody operacyjne	7.1.4	276	50	3	91	-	420
Pozostałe koszty operacyjne	7.1.5	(316)	(67)	(852)	(119)	-	(1 354)
Przychody i koszty operacyjne netto, w tym:		(40)	(17)	(849)	(28)	-	(934)
utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.2.4	(136)	-	(852)	(5)	-	(993)
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	9.3	253	-	-	-	-	253
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej		4 861	1 171	(981)	(711)	-	4 340
Przychody i koszty finansowe netto	7.1.6.1 7.1.6.2						(642)
Zysk przed opodatkowaniem							3 698
Podatek dochodowy							(465)
Zysk netto							3 233
Amortyzacja	7.1.3	1 269	368	173	85	-	1 895
EBITDA		6 130	1 539	(808)	(626)	-	6 235
CAPEX		2 242	448	288	205	-	3 183

CAPEX- zwiększenie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, nieruchomości inwestycyjnych oraz prawa wieczystego użytkowania gruntów wraz z kapitalizacją kosztów finansowania zewnętrznego

Noty objaśniające i pozostałe informacje

Wybierz notę:

---

7. Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

8. Informacje o istotnych postępowaniach

9. Struktura Grupy ORLEN oraz wspólne porozumienia umowne

10. Wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

11. Oświadczenia zarządu i zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

7.1. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

7.1.1. Przychody ze sprzedaży według asortymentów

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży dóbr i usług ujmuje się, gdy znaczące ryzyko i korzyści związane z ich własnością zostało przekazane nabywcy oraz gdy Grupa przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedanymi dobrami w stopniu, w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec dóbr, do których ma się prawo własności, ani też nie sprawuje nad nimi efektywnej kontroli. Przychody obejmują kwoty otrzymane i należne z tytułu dostarczonych wyrobów, towarów, materiałów i usług, pomniejszone o rabaty oraz podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i opłatę paliwową. Wysokość przychodów ustala się według wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej. Przychody ze sprzedaży dóbr i usług są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące powyższych przychodów.

Przychody i koszty dotyczące usług, których moment rozpoczęcia i zakończenia przypadają w różnych okresach sprawozdawczych, ujmuje się na podstawie stopnia zaawansowania usługi, jeżeli można w wiarygodny sposób wycenić wynik z transakcji, w innych przypadkach, przychody ujmuje się tylko do wysokości kosztów poniesionych do danego dnia, nie wyższych jednak od kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

	2016	2015	Udział 2016	Udział 2015
Segment Downstream				
Średnie destylaty	22 714	25 062	28,6%	28,4%
Lekkie destylaty	10 513	11 528	13,2%	13,1%
Fracje ciężkie	3 786	4 610	4,8%	5,2%
Monomery	2 025	2 978	2,5%	3,4%
Polimery	1 135	2 341	1,4%	2,7%
PTA	1 571	1 532	2,0%	1,7%
Tworzywa sztuczne	1 218	1 492	1,5%	1,7%
Nawozy sztuczne	821	1 057	1,0%	1,2%
Aromaty	625	930	0,8%	1,1%
Pozostałe	4 794	5 457	6,0%	6,0%
	49 202	56 987	61,8%	64,5%
Segment Detal				
Średnie destylaty	14 305	15 567	18,0%	17,6%
Lekkie destylaty	11 838	12 084	14,9%	13,7%
Pozostałe	3 698	3 401	4,6%	3,9%
	29 841	31 052	37,5%	35,2%
Segment Wydobycie				
Węglowodory płynne	270	147	0,4%	0,1%
Gaz ziemny	172	68	0,2%	0,1%
	442	215	0,6%	0,2%
Funkcje Korporacyjne	68	82	0,1%	0,1%
	79 553	88 336	100,0%	100,0%

W 2016 roku oraz 2015 roku Grupa nie zidentyfikowała wiodących klientów, z którymi zrealizowałaby indywidualnie przychody ze sprzedaży przekraczające poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN.

7.1.2. Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży - zaprezentowany według kraju siedziby zleceniodawcy

	2016	2015	Udział 2016	Udział 2015
Polska	33 731	36 223	42,4%	41,0%
Niemcy	15 781	17 073	19,8%	19,3%
Czechy	9 861	10 671	12,4%	12,1%
Litwa, Łotwa, Estonia	6 216	6 886	7,8%	7,8%
Pozostałe kraje	13 964	17 483	17,6%	19,8%
	79 553	88 336	100,0%	100,0%

Pozycja pozostałe kraje zawiera głównie sprzedaż zrealizowaną dla klientów ze Szwajcarii, Ukrainy, Węgier, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Holandii, Kanady oraz Austrii.

7.1.3. Koszty według rodzaju

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Koszty

Koszt własny sprzedaży obejmuje koszt sprzedanych wyrobów, towarów, materiałów i usług oraz odpisy wartości zapasów do ich cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania. Koszty są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące powyższych kosztów.

Koszty sprzedaży obejmują koszty pośrednictwa w sprzedaży, koszty handlowe, koszty reklamy i promocji oraz koszty dystrybucji.

Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z zarządzaniem i administrowaniem Grupą jako całością.

	2016	2015	Udział 2016	Udział 2015
Zużycie materiałów i energii	(43 512)	(54 542)	59,0%	65,8%
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(20 247)	(18 303)	27,4%	22,1%
Usługi obce	(4 073)	(4 352)	5,5%	5,3%
Świadczenia pracownicze, w tym:	(2 206)	(2 110)	3,0%	2,5%
<i>wynagrodzenia</i>	(1 740)	(1 700)	2,3%	2,0%
<i>ubezpieczenia społeczne</i>	(377)	(354)	0,5%	0,3%
Amortyzacja	(2 110)	(1 895)	2,9%	2,3%
Podatki i opłaty	(1 129)	(1 152)	1,5%	1,4%
Pozostałe	(529)	(481)	0,7%	0,6%
	(73 806)	(82 835)	100,0%	100,0%
Zmiana stanu zapasów	(232)	(693)		
Świadczenia na własne potrzeby	264	213		
Koszty operacyjne	(73 774)	(83 315)		
Koszty sprzedaży	4 125	3 971		
Koszty ogólnego zarządu	1 426	1 552		
Koszt własny sprzedaży	(68 223)	(77 792)		

7.1.4. Pozostałe przychody operacyjne

	NOTA	2016	2015
Zysk ze zbycia jednostek podporządkowanych		63	-
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		60	59
Odwrócenie rezerw		25	32
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności		13	17
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.2.4	366	36
Kary i odszkodowania		1 449	74
Pozostałe		187	202
		2 163	420

Pozycja kary i odszkodowania w 2016 roku obejmuje głównie kwotę częściowego rozliczenia szkody otrzymaną od ubezpieczycieli w związku z awarią instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol z sierpnia 2015 roku w kwocie 1 280 mln PLN. Szczegółowe informacje zostały zawarte w nocie 7.4.4.

7.1.5. Pozostałe koszty operacyjne

	NOTA	2016	2015
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		(39)	(38)
Utworzenie rezerw		(178)	(101)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności		(25)	(47)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7.2.4	(221)	(1 029)
Kary, szkody i odszkodowania		(133)	(53)
Pozostałe		(111)	(86)
		(707)	(1 354)

7.1.6. Przychody i koszty finansowe

7.1.6.1. Przychody finansowe

	2016	2015
Odsetki	59	82
Dywidendy	5	2
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych	156	270
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość należności	2	7
Pozostałe	26	29
	248	390

7.1.6.2. Koszty finansowe

	2016	2015
Odsetki	(216)	(205)
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	(542)	(317)
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych	(98)	(447)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności	(2)	(4)
Pozostałe	(35)	(59)
	(893)	(1 032)

7.1.6.3. Odsetki netto

	2016	2015
Przychody i koszty finansowe z tytułu odsetek netto zaprezentowane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	(157)	(123)
Korekty zysku netto z tytułu odsetek zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	219	199
<i>zapłacone odsetki dotyczące działalności finansowej</i>	223	258
<i>naliczone odsetki dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej</i>	(4)	(59)
Odsetki netto dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem	(62)	(76)

7.1.6.4. Strata z tytułu różnic kursowych

	2016	2015
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych zaprezentowana w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	(542)	(317)
Korekty zysku netto z tytułu różnic kursowych zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	287	24
<i>zrealizowane różnice kursowe dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej</i>	355	72
<i>niezrealizowane różnice kursowe dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej</i>	(59)	(29)
<i>różnice kursowe od środków pieniężnych</i>	(9)	(19)
Różnice kursowe dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem	(255)	(293)

7.1.7. Podatek dochodowy

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz odroczony. Bieżący podatek dochodowy jest to kwota ustalona na podstawie przepisów podatkowych, która jest naliczona od dochodu do opodatkowania za dany okres i ujmuje się jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie został zapłacony lub należność, jeśli kwota dotychczas zapłacona z tytułu bieżącego podatku dochodowego przekracza kwotę do zapłaty.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego traktowane są w całości jako długoterminowe i nie podlegają dyskontowaniu oraz podlegają kompensacie na poziomie sprawozdań jednostkowych poszczególnych spółek z Grupy, jeżeli istnieje możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat ujmowanych kwot.

7.1.7.1. Różnice pomiędzy kwotą podatku dochodowego wykazanego w wyniku finansowym a kwotą obliczoną według stawki od zysku przed opodatkowaniem

	2016	2015
Zysk przed opodatkowaniem	6 887	3 698
Podatek dochodowy obliczony odpowiednio w 2016 i 2015 roku według obowiązującej w Polsce stawki (19%)	(1 309)	(703)
Różnice stawek podatkowych	22	57
<i>Litwa (15%)</i>	39	34
<i>Niemcy (29%)</i>	(19)	(14)
<i>Kanada (26%)</i>	2	37
Straty podatkowe	213	135
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	(90)	-
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	56	48
Pozostałe	(39)	(2)
Podatek dochodowy	(1 147)	(465)
Efektywna stawka podatku	17%	13%

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała nierozliczone

straty podatkowe dotyczące głównie spółek z Grupy ORLEN Lietuva, z Grupy Unipetrol i Grupy Anwil w łącznej wysokości odpowiednio 410 mln PLN i 1 155 mln PLN, dla których nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego z powodu braku pewności odnośnie możliwości rozliczenia tych strat w przyszłości.

7.1.7.2 Podatek odroczoney

	31/12/2015	Podatek odroczoney ujęty w wyniku finansowym	Podatek odroczoney ujęty w innych całkowitych dochodach	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	31/12/2016
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Odpisy aktualizujące wartość aktywów	779	(286)	-	2	495
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	306	(85)	-	1	222
Straty podatkowe	189	304	-	-	493
Wycena instrumentów finansowych	10	(7)	75	-	78
Pozostałe	138	(168)	-	-	(30)
	1 422	(242)	75	3	1 258
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego					
Różnice przejściowe dotyczące aktywów trwałych	1 542	223	-	7	1 772
Pozostałe	189	(69)	-	8	128
	1 731	154	-	15	1 900
	(309)	(396)	75	(12)	(642)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego wyniosły odpowiednio 167 mln PLN oraz 809 mln PLN.

7.1.7.3. Podatek dochodowy (zapłacony)

	NOTA	2016	2015
Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem	7.1.7.1	(1 147)	(465)
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego		333	619
Zmiana stanu należności i zobowiązań z tytułu podatku dochodowego		420	111
Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	7.1.7.2	75	(292)
Nabycie jednostki zależnej		-	(166)
Różnice kursowe		(17)	(11)
		(336)	(204)

7.2. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

7.2.1. Rzeczowe aktywa trwałe

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Rzeczowe aktywa trwałe

Wartość początkową rzeczowych aktywów trwałych ustala się w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia z uwzględnieniem otrzymanych dotacji do aktywów. Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej sporządzanym na koniec okresu sprawozdawczego w wartości księgowej netto stanowiącej cenę nabycia lub koszt wytworzenia pomniejszony o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, oraz otrzymane dotacje do aktywów.

Koszty istotnych remontów, napraw i okresowych przeglądów są zaliczane do rzeczowych

aktywów trwałych.

Rzeczowe aktywa trwałe amortyzuje się metodą liniową, a w uzasadnionych przypadkach metodą naturalną (katalizatory, aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych).

Poszczególne części składowe rzeczowych aktywów trwałych, których wartość jest istotna w stosunku do wartości całego składnika rzeczowych aktywów trwałych, amortyzowane są oddzielnie, zgodnie z okresem ich użytkowania.

Stosowane są następujące typowe okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych:

- Budynki i budowle: 10-40 lat
- Urządzenia techniczne i maszyny: 4-35 lat
- Środki transportu i pozostałe rzeczowe aktywa trwałe: 2-20 lat

Metodę amortyzacji, wartość końcową oraz okres użytkowania składnika aktywów weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, korekt odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w okresach następnym (prospektywnie).

Dotacje

Dotacje są ujmowane, jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki.

Dotacje dotyczące składników aktywów są ujmowane jako pomniejszenie wartości księgowej składnika aktywów i w efekcie zmniejszenie odpisów amortyzacyjnych na przestrzeni okresu użytkowania składnika aktywów.

Działalność poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych

W ramach działalności poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych przyjmuje się następującą klasyfikację etapów:

Etap poszukiwania i oceny zasobów mineralnych:

- nabycie praw do poszukiwań złóż, poszukiwania złóż i rozpoznania złóż, które ujmuje się zgodnie z metodą skutecznych wysiłków,
- nakłady na odwierty poszukiwawcze i rozpoznawcze,
- pozostałe nakłady, które można bezpośrednio przypisać do faz poszukiwań i rozpoznania złóż, które podlegają aktywowaniu.

Grupa dokonuje corocznego przeglądu nakładów poniesionych w fazie poszukiwania i rozpoznania złóż w celu potwierdzenia dalszego zamiaru prowadzenia prac. Jeżeli prace zakończą się niepowodzeniem, nakłady ujęte początkowo jako aktywa ujmuje się w kosztach bieżącego okresu. W momencie stwierdzenia technicznej wykonalności i ekonomicznej opłacalności wydobycia nakłady poniesione w fazie poszukiwania i rozpoznania złóż ujmuje się jako aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

Etapy zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych

Nakłady ponoszone w ramach etapów zagospodarowania i wydobycia złóż podlegają aktywowaniu i amortyzacji metodą naturalną kalkulowaną proporcjonalnie do wielkości wydobycia złóż węglowodorów na podstawie jednostki wydobycia (unit-of-production). Grupa kalkuluje amortyzację wszystkich składników aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych (w tym ich znaczących komponentów) na podstawie wielkości udokumentowanych złóż (proved plus probable reserves). W przypadku istotnej zmiany wielkości

szacowanych złóż, na dzień sprawozdawczy dokonuje się ujęcia lub odwrócenia wcześniej ujętych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. W przypadku wykonania odwiertów rozpoznawczych na już eksploatowanym złożu, Grupa dokonuje analizy, czy aktywowane nakłady umożliwią powstanie nowych otworów eksploatacyjnych. Jeśli tak nie jest nakłady te ujmuje się w kosztach bieżącego okresu.

PROFESJONALNY OSĄD

Nakłady na aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych

Stosowanie polityki rachunkowości Grupy w odniesieniu do nakładów poniesionych na aktywa z tytułu poszukiwania złóż i oceny zasobów mineralnych wymaga oceny, czy przyszłe korzyści ekonomiczne, będące wynikiem wydobywania lub sprzedaży są prawdopodobne bądź nie istnieją jeszcze przesłanki pozwalające na oszacowanie zasobów. Przy oszacowaniu zasobów Grupa dokonuje estymacji przyszłych zdarzeń i okoliczności, w tym określenia czy wydobywanie będzie uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia.

SZACUNKI

Szacowane okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych

Grupa weryfikuje okresy użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych na koniec każdego roku, ze skutkiem od początku roku następnego. Zastosowanie w 2016 roku okresów użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego z roku 2015 spowodowałoby zwiększenie amortyzacji o 40 mln PLN.

Działalność poszukiwań i wydobywania zasobów mineralnych

Grupa szacuje wielkość zasobów na podstawie interpretacji dostępnych danych geologicznych i na bieżąco je weryfikuje w oparciu o efekty kolejnych odwiertów, próbną eksploatację, rzeczywiste wydobywanie oraz czynniki ekonomiczne takie jak: ceny węglowodorów, warunki umowne czy plany inwestycyjne. Grupa dokonuje także szacunków kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji odwiertów produkcyjnych i infrastruktury związanej z nimi.

Remediacja środowiska gruntowo-wodnego

Grupa szacuje poziom kapitalizowanych rezerw dotyczących rzeczowych aktywów trwałych, które z istotnym prawdopodobieństwem są potrzebne na cele remediacji środowiska gruntowo-wodnego terenów stacji paliw, terminali paliw, baz paliw i terenów zakładów produkcyjnych.

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Środki trwałe w budowie	Aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	Aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2016								
Wartość księgowa brutto	1 128	20 546	36 947	2 018	2 819	762	4 293	68 513
Skumulowane umorzenie	(12)	(8 500)	(19 593)	(1 186)	-	(3)	(420)	(29 714)
Odpisy aktualizujące	(33)	(2 564)	(10 045)	(165)	(154)	(423)	(705)	(14 089)
Dotacje	-	(51)	(116)	(6)	(1)	-	-	(174)
	1 083	9 431	7 193	661	2 664	336	3 168	24 536
zwiększenia/(zmniejszenia) netto								
Nakłady inwestycyjne	-	74	130	59	3 736	175	340	4 514
Amortyzacja	(1)	(595)	(967)	(172)	-	(24)	(288)	(2 047)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	1	1	56	9	-	67
Odpisy aktualizujące*	-	101	249	25	14	(72)	-	317
Reklasyfikacje	13	431	1 348	120	(1 935)	-	29	6
Dotacje	-	(1)	(1)	1	-	-	-	(1)
Różnice kursowe w tym:	23	77	142	17	39	5	245	548
<i>różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących</i>	(4)	(68)	(542)	(5)	(6)	-	(73)	(698)
Pozostałe	(3)	(69)	(182)	(35)	(14)	35	(1)	(269)
	1 115	9 449	7 913	677	4 560	464	3 493	27 671
Wartość księgowa netto na 31/12/2016								
Wartość księgowa brutto	1 164	20 837	37 950	2 110	4 707	986	5 307	73 061
Skumulowane umorzenie	(12)	(8 805)	(19 582)	(1 283)	-	(27)	(1 036)	(30 745)
Odpisy aktualizujące	(37)	(2 531)	(10 338)	(145)	(146)	(495)	(778)	(14 470)
Dotacje	-	(52)	(117)	(5)	(1)	-	-	(175)
	1 115	9 449	7 913	677	4 560	464	3 493	27 671
Wartość księgowa netto na 01/01/2015								
Wartość księgowa brutto	1 113	19 030	32 937	2 147	2 374	883	2 363	60 847
Skumulowane umorzenie	(10)	(7 766)	(17 331)	(1 259)	(1)	-	(255)	(26 622)
Odpisy aktualizujące	(42)	(2 087)	(8 611)	(157)	(155)	(93)	(315)	(11 460)
Dotacje	-	(23)	(71)	(2)	(25)	-	-	(121)
	1 061	9 154	6 924	729	2 193	790	1 793	22 644
zwiększenia/(zmniejszenia) netto								
Nakłady inwestycyjne	-	87	89	84	2 501	126	152	3 039
Amortyzacja	(1)	(588)	(894)	(162)	-	(2)	(184)	(1 831)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	14	17	1	21	10	-	63
Nabywanie jednostki zależnej	-	3	2	2	-	79	1 696	1 782
Odpisy aktualizujące*	9	(28)	(74)	21	31	(333)	(423)	(797)
Reklasyfikacje	7	826	1 142	85	(2 105)	(229)	236	(38)
Dotacje	-	(28)	(45)	(4)	24	-	-	(53)
Zbywanie jednostki zależnej	-	-	-	-	-	(86)	-	(86)
Różnice kursowe w tym:	8	29	72	11	12	(8)	(102)	22
<i>różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących</i>	-	(449)	(1 360)	(29)	(30)	3	33	(1 832)
Pozostałe	(1)	(38)	(40)	(106)	(13)	(11)	-	(209)
	1 083	9 431	7 193	661	2 664	336	3 168	24 536

* Zwiększenia/(Zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących obejmują utworzenie, odwrócenie, wykorzystanie, reklasyfikacje

W 2016 oraz w 2015 roku zwiększenia/(zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących obejmują odpowiednio: utworzenie i odwrócenie netto w kwocie 148 mln PLN i (993) mln PLN, wykorzystanie z tytułu sprzedaży/likwidacji w kwocie 157 mln PLN i 57 mln PLN oraz reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży i z tytułu zmian w składzie Grupy w kwocie 12 mln PLN i 139 mln PLN.

Stopa kapitalizacji zastosowana do wyliczenia aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego za 2016 rok i za 2015 rok wyniosła odpowiednio 1,14% i 1,44%.

Wartość księgowa brutto w pełni amortyzowanych rzeczowych aktywów trwałych będących nadal w użytkowaniu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła odpowiednio 5 086 mln PLN oraz 4 711 mln PLN.

Informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych, które stanowiły zabezpieczenie kredytów Grupy przedstawiono w nocie [7.2.6.1.1.](#)

7.2.2. Wartości niematerialne

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Wartości niematerialne

Składnik aktywów niematerialnych początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia i wykazuje w sprawozdaniu finansowym sporządzanym na koniec okresu sprawozdawczego w wartości księgowej netto z uwzględnieniem otrzymanych dotacji.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową począwszy od chwili, gdy są one gotowe do użycia.

Typowe okresy użytkowania wartości niematerialnych wynoszą od 2 do 10 lat dla oprogramowania oraz od 2 do 15 lat dla koncesji, licencji, praw do patentów oraz podobnych wartości.

Metodę amortyzacji oraz okres użytkowania składnika wartości niematerialnych weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku.

Wartość firmy

Na dzień połączenia jednostek gospodarczych wartość firmy podlega przypisaniu do ośrodków wypracowujących środki pieniężne (tzw. CGU – cash generating unit) jednostki przejmującej, które zgodnie z oczekiwaniami, mają odnieść korzyści z tytułu synergii uzyskanej w wyniku takiego połączenia.

Po połączeniu, jednostka przejmująca wycenia wartość firmy w kwocie ustalonej na dzień przejścia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne, do którego została przypisana wartość firmy poddaje się testom na utratę wartości corocznie, a także gdy wystąpią przesłanki wskazujące na utratę jego wartości.

Prawa majątkowe

Główną pozycją praw majątkowych są uprawnienia do emisji CO₂, nie podlegające amortyzacji, które są poddawane analizie pod kątem utraty wartości.

Otrzymane nieodpłatnie uprawnienia ujmuje się i prezentuje w wartościach niematerialnych

w korespondencji z przychodami przyszłych okresów w wartości godziwej ustalonej na dzień ich zarejestrowania. Zakupione uprawnienia ujmowane są w cenie nabycia.

Na szacowaną w okresie sprawozdawczym emisję CO₂ tworzy się rezerwę w ciężar kosztów działalności podstawowej (podatki i opłaty).

Dotacje rozlicza się w systematyczny sposób w poszczególnych okresach sprawozdawczych, aby zapewnić współmierność z odnośnymi kosztami, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować.

Rozchód uprawnień ujmowany jest według metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło) w ramach poszczególnych rodzajów uprawnień (EUA, CER).

Do praw majątkowych zalicza się ponadto certyfikaty energetyczne.

SZACUNKI

Szacowane okresy użytkowania wartości niematerialnych

Grupa weryfikuje okresy użytkowania składników wartości niematerialnych na koniec każdego roku, ze skutkiem od początku roku następnego. Zastosowanie w 2016 roku okresów użytkowania składników wartości niematerialnych z 2015 roku nie spowodowałoby istotnych zmian kosztów amortyzacji.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie wyniosły odpowiednio 108 mln PLN oraz 67 mln PLN.

Zmiana stanu pozostałych wartości niematerialnych

	Patenty, znaki towarowe i licencje	Wartość firmy	Prawa majątkowe	Pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2016					
Wartość księgowa brutto	1 395	374	840	132	2 741
Skumulowane umorzenie	(944)	(18)	(1)	(65)	(1 028)
Odpisy aktualizujące	(98)	(315)	(59)	(7)	(479)
Dotacje	(3)	-	-	-	(3)
	350	41	780	60	1 231
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nakłady inwestycyjne	45	8	-	-	53
Amortyzacja	(69)	-	-	2	(67)
Odpisy aktualizujące*	(6)	-	-	-	(6)
Różnice kursowe w tym:	5	1	-	1	7
<i>różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących</i>	(3)	-	-	1	(2)
Pozostałe**	31	-	47	(27)	51
	356	50	827	36	1 269
Wartość księgowa netto na 31/12/2016					
Wartość księgowa brutto	1 521	384	886	101	2 892
Skumulowane umorzenie	(1 055)	(19)	-	(59)	(1 133)
Odpisy aktualizujące	(107)	(315)	(59)	(6)	(487)
Dotacje	(3)	-	-	-	(3)
	356	50	827	36	1 269

	Patenty, znaki towarowe i licencje	Wartość firmy	Prawa majątkowe	Pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2015					
Wartość księgowa brutto	1 219	374	256	111	1 960
Skumulowane umorzenie	(830)	(18)	(1)	(11)	(860)
Odpisy aktualizujące	(84)	(318)	(66)	-	(468)
Dotacje	(3)	-	-	-	(3)
	302	38	189	100	629
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nakłady inwestycyjne	48	6	-	1	55
Amortyzacja	(60)	-	-	(7)	(67)
Nabycie jednostki zależnej	1	-	9	-	10
Odpisy aktualizujące*	(2)	3	7	(6)	2
Zbycie jednostki zależnej	-	(3)	-	12	9
Różnice kursowe w tym:	-	(3)	(2)	-	(5)
<i>różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących</i>	(12)	-	-	(1)	(13)
Pozostałe**	61	-	577	(40)	598
Wartość księgowa netto na 31/12/2015	350	41	780	60	1 231

* Zwiększenia/(Zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących obejmują utworzenie, odwrócenie, wykorzystanie, reklasyfikacje

W 2016 roku zwiększenia/(zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących obejmują: utworzenie i odwrócenie netto w kwocie (3) mln PLN oraz wykorzystanie i reklasyfikacje.

** Pozostałe zwiększenia/(zmniejszenia) praw majątkowych w wartości księgowej netto obejmują głównie rozliczenie transakcji terminowych, nieodpłatne nabycie oraz rozliczenie praw za 2015 rok i za 2014 rok

Wartość księgowa brutto w pełni zamortyzowanych wartości niematerialnych będących nadal w użytkowaniu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła odpowiednio 586 mln PLN oraz 506 mln PLN.

7.2.2.1. Prawa majątkowe

Zmiana stanu posiadanych uprawnień do emisji CO₂ za 2016 rok.

	Ilość (w tys. ton)	Wartość
01/01/2016	28 861	770
Otrzymane nieodpłatnie	8 488	188
Rozliczenie emisji za 2015 rok	(13 636)	(375)
Rozliczenie transakcji terminowych	4 450	103
Zakup/(Sprzedaż) netto	6 358	130
	34 521	816
Emisja CO ₂ w 2016 roku	12 906	353

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość rynkowa jednego uprawnienia EUA wyniosła 28,93 PLN (co odpowiada 6,54 EUR według kursu na dzień 31 grudnia 2016 roku) (źródło: www.theice.com). Grupa na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku ujęła w pozycji prawa majątkowe uprawnienia do energii kolorowych w kwocie odpowiednio 11 mln PLN oraz 10 mln PLN. W 2016 roku Grupa rozpoznała otrzymane nieodpłatnie uprawnienia do energii kolorowych w kwocie 95 mln PLN.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku w pozycji należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności Grupa ujęła należne prawa majątkowe do emisji CO₂ w kwocie odpowiednio 11 mln PLN i 18 mln PLN oraz do energii kolorowych w kwocie 3 mln PLN oraz 32 mln PLN (nota [7.2.5.2](#)).

7.2.3. Aktywa w podziale na segmenty operacyjne oraz aktywa trwałe w podziale na obszary geograficzne

	31/12/2016	31/12/2015
Segment Downstream	38 770	34 282
Segment Detal	6 139	5 683
Segment Wydobycie	3 840	3 380
Aktywa segmentów	48 749	43 345
Funkcje Korporacyjne	6 943	4 995
Wyłączenia	(133)	(203)
	55 559	48 137

Do segmentów operacyjnych przyporządkowuje się wszystkie aktywa z wyjątkiem aktywów finansowych, aktywów podatkowych oraz środków pieniężnych. Aktywa użytkowane wspólnie przez segmenty operacyjne przydziela się na podstawie przychodów generowanych przez poszczególne segmenty operacyjne.

	31/12/2016	31/12/2015	Udział 2016	Udział 2015
Polska	19 631	18 755	67,1%	72,0%
Niemcy	966	915	3,3%	3,5%
Czechy	5 216	3 343	17,8%	12,8%
Litwa, Łotwa, Estonia	708	638	2,4%	2,5%
Kanada	2 731	2 385	9,3%	9,2%
	29 252	26 036	100,0%	100,0%

Aktywa trwałe w podziale na obszary geograficzne obejmują rzeczowe aktywa trwałe (nota 7.2.1), wartości niematerialne (nota 7.2.2), nieruchomości inwestycyjne oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (nota 7.2.8).

7.2.4. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Na koniec okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości lub odwrócenie odpisu aktualizującego któregoś ze składników aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne (tzw. CGU – cash generating unit).

Aktywa, które samodzielnie nie generują przepływów pieniężnych, grupuje się na najniższym poziomie, na jakim powstają przepływy pieniężne niezależne od przepływów z innych aktywów (CGU). Wartość odzyskiwalna ustalana jest na poziomie CGU, do którego dany składnik aktywów należy.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych ujmuje się w pozostałej działalności operacyjnej.

SZACUNKI

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości pojedynczych składników aktywów lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Wystąpienie przesłanki wskazującej na możliwość utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej.

Odpisy aktualizujące netto wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

	NOTA	2016	2015
ORLEN Upstream Kanada		-	(423)
ORLEN Upstream		(73)	(429)
Grupa Unipetrol		300	(111)
Grupa ORLEN Oil		(55)	-
		172	(963)
Inne odpisy		(27)	(30)
	7.1.4 7.1.5	145	(993)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa ORLEN zidentyfikowała przesłanki do przeprowadzenia testów na utratę wartości aktywów zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” związane z przyjęciem w dniu 15 grudnia 2016 roku przez Zarząd i Radę Nadzorczą PKN ORLEN Strategii Grupy ORLEN na lata 2017-2021 („Strategia”).

Założenia Strategii Grupy ORLEN obejmują między innymi wzrost gospodarczy na kluczowych rynkach działalności Grupy ORLEN, wzrost cen ropy wynikający z konieczności zastępowania naturalnych spadków wydobywania przez produkcję z coraz droższych źródeł oraz ograniczenia inwestycji w ostatnich latach, stabilizację marży downstream na poziomie niższym niż obserwowany w ostatnich 2 latach oraz dalszy wzrost presji regulacyjnej, zwłaszcza w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska. Założenia makroekonomiczne zostały wypracowane w oparciu o dostępne na rynku źródła wiedzy branżowych agencji analitycznych, prognozy analityków bankowych, wiedzy eksperckiej Grupy ORLEN.

Z uwagi na brak podstaw do wiarygodnego szacunku ceny, po której odbyłaby się potencjalna

transakcja sprzedaży aktywów Grupy jako wartość odzyskiwalną poszczególnych jej aktywów przyjęto ich wartość użytkową zgodnie z zapisami MSR 36.20.

Testy zostały przeprowadzone w oparciu o stan aktywów Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz przepływy pieniężne netto prognozowane w zatwierdzonym w ramach Strategii Planie Średnioterminowym, dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stóp dyskontowych odzwierciedlających bieżące rynkowe oszacowania wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka typowe dla wycenianych aktywów.

Stopy dyskonta wyliczone zostały jako średnioważony koszt zaangażowania kapitału własnego i obcego. Źródła wskaźników makroekonomicznych niezbędnych do określenia stopy dyskonta stanowiły publikacje prof. Aswatha Damodarana (źródło: <http://pages.stern.nyu.edu>), notowania obligacji rządowych oraz agencji rządowych dostępne na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Struktura stóp dyskontowych zastosowanych w ramach testów na utratę wartości aktywów według głównych ośrodków generowania przepływów pieniężnych w Grupie ORLEN na dzień 31 grudnia 2016 roku

	Polska				Czechy			Litwa		Kanada	Niemcy
	Rafineria	Petrochemia	Detal	Wydobycie	Rafineria	Petrochemia	Detal	Rafineria	Detal	Wydobycie	Detal
Koszt kapitału własnego	15,40%	14,70%	17,65%	15,13%	11,88%	11,21%	14,07%	15,26%	17,83%	8,91%	11,10%
Koszt długu po opodatkowaniu	2,37%	2,37%	2,37%	2,37%	1,56%	1,56%	1,56%	4,27%	4,27%	1,70%	0,88%
Struktura kapitału	0,60	0,29	1,12	1,24	0,60	0,29	1,12	0,60	1,12	0,47	1,12
Stopa dyskonta nominalna	10,50%	11,93%	9,57%	8,06%	8,00%	9,04%	7,45%	11,13%	10,65%	6,60%	5,69%
Długoterminowa inflacja	1,38%	1,38%	1,38%	1,38%	1,98%	1,98%	1,98%	1,84%	1,84%	1,78%	1,50%

Jednocześnie, ORLEN Upstream Sp. z o.o. dokonała oceny zasadności kontynuacji prac poszukiwawczych na koncesjach zlokalizowanych na terenie woj. mazowieckiego, lubelskiego, łódzkiego oraz małopolskiego i podjęła decyzję o kontynuacji dalszych prac poszukiwawczych na tych koncesjach jedynie w zakresie wybranych, najbardziej perspektywicznych obszarów poszukiwań konwencjonalnych.

W rezultacie w IV kwartale 2016 roku ujęto efekty odwrócenia odpisu aktualizującego wartość aktywów rafineryjnych Grupy Unipetrol w kwocie 315 mln PLN oraz utworzenia odpisów aktualizujących wartość aktywów poszukiwawczych Grupy ORLEN Upstream w Polsce w wysokości (72) mln PLN i aktywów ORLEN Oil w wysokości (55) mln PLN.

W ramach powyższych testów zastosowano stopy dyskontowe w wysokości 8% dla aktywów rafineryjnych Grupy Unipetrol oraz 9,57% dla aktywów ORLEN Oil.

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów rafineryjnych Grupy Unipetrol w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2016 roku

STOPA DYSKONTA	w mln PLN	EBITDA		
	zmiana	-5%	0%	5%
	- 0,5 p.p.	zmniejszenie odwrócenia	zwiększenie odwrócenia	zwiększenie odwrócenia
		(81)	112	305
	0,0 p.p.	zmniejszenie odwrócenia	-	zwiększenie odwrócenia
		(185)	-	185
	+ 0,5 p.p.	zmniejszenie odwrócenia	zmniejszenie odwrócenia	zwiększenie odwrócenia
		(279)	(102)	75

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów ORLEN Oil w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2016 roku

STOPA DYSKONTA	w mln PLN	EBITDA		
	zmiana	-5%	0%	5%
	- 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(1)	8	15
	0,0 p.p.	zwiększenie odpisu	-	zmniejszenie odpisu
		(8)	-	8
	+ 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(14)	(7)	1

Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w 2015 roku

W IV kwartale 2015 roku ujęto odpis aktualizujący wartość aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych w spółce ORLEN Upstream Kanada należącej do Grupy ORLEN Upstream w wysokości (423) mln PLN.

Wartość godziwa aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych w Kanadzie na dzień 31 grudnia 2015 roku została ustalona na bazie prognozowanych cen ropy naftowej oraz ewaluacji zasobów opracowanej przez niezależną firmę zgodnie ze standardami zawodowymi obowiązującymi na rynku kanadyjskim. Prognozowane przepływy pieniężne netto wykorzystane na potrzeby szacowania wartości godziwej aktywów były dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu bazowej stopy dyskontowej w wysokości 9%, która odzwierciedlała bieżące rynkowe oszacowane wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla wycenianych aktywów na rynku kanadyjskim.

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów spółki ORLEN Upstream Kanada w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2015 roku

w mln PLN		CENY WĘGLOWODORÓW		
STOPA DYSKONTA	zmiana	-5%	0%	5%
	- 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(14)	34	81
	0,0 p.p.	zwiększenie odpisu	-	zmniejszenie odpisu
		(46)	-	46
	+ 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(76)	(32)	12

W II kwartale 2015 roku Grupa ORLEN Upstream ustaliła, w oparciu o zgromadzone w wyniku dotychczasowych prac dane, najbardziej perspektywiczne obszary dalszych poszukiwań węglowodorów w Polsce. Zawężenie obszaru poszukiwań wpłynęło na częściowy odpis wartości aktywów z tytułu poszukiwania i rozpoznania zasobów mineralnych w kwocie (429) mln PLN.

Wartość godziwa aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych została ustalona na bazie analizy przyszłych przepływów pieniężnych, w których wzięto pod uwagę aktualne i prognozowane ceny węglowodorów, spodziewane zmiany w otoczeniu regulacyjnym oraz prawdopodobieństwo sukcesu/porażki i długoterminowe prognozy produkcji. Prognozowane przepływy pieniężne netto wykorzystane na potrzeby szacowania wartości godziwej aktywów były dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej na poziomie 8,99%, co odzwierciedlało rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla odpowiednich aktywów na rynku polskim.

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów spółki ORLEN Upstream w ramach testów przeprowadzonych na dzień 30 czerwca 2015 roku

STOPA DYSKONTA	CENY WĘGLOWODORÓW			
	zmiana	-5%	0%	5%
	- 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(25)	12	51
	0,0 p.p.	zwiększenie odpisu	-	zmniejszenie odpisu
		(25)	-	37
	+ 0,5 p.p.	zwiększenie odpisu	zwiększenie odpisu	zmniejszenie odpisu
		(25)	(11)	24

Przy obniżeniu cen o 5% odpisywana jest cała wartość aktywów podlegających testowi, przy każdej z analizowanych stóp dyskonta.

W wyniku awarii instalacji do produkcji etylenu w Litwinowie (Grupa Unipetrol) w sierpniu 2015 roku utworzono w III kwartale 2015 roku odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych w wysokości (93) mln PLN przeliczone kursem z dnia 30 września 2015 roku (co odpowiada około (597) mln CZK).

7.2.5. Kapitał pracujący

	NOTA	Zapasy	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Kapitał pracujący*
31/12/2015		10 715	6 597	10 658	6 654
31/12/2016		11 182	8 553	13 591	6 144
Zmiana kapitału pracującego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		(467)	(1 956)	2 933	510
Korekty		180	227	(151)	306
Reklasyfikacja		25	-	-	25
Zmiana stanu praw majątkowych i zaliczek na niefinansowe aktywa trwałe	7.2.5.2	-	(77)	-	(77)
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	7.2.5.3	-	-	110	110
Zmiana stanu należności z tytułu odszkodowań	7.2.5.2	-	222	-	222
Różnice kursowe		153	133	(235)	51
Pozostałe		2	(1)	(26)	(25)
Zmiana kapitału pracującego w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych		(287)	(1 679)	2 782	816

*Kapitał pracujący: Zapasy + Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności - Zobowiązania z tytułu dostaw

7.2.5.1. Zapasy

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zapasy

Zapasy, w tym zapasy obowiązkowe są to produkty, półprodukty i produkty w toku, towary i materiały.

Produkty, półprodukty i produkty w toku wycenia się na moment początkowego ujęcia według kosztu wytworzenia. Przez koszty wytworzenia należy rozumieć koszty wsadu i koszty przerobu produktów, półproduktów i produktów w toku przypadających na okres ich wytworzenia. Koszty wytworzenia obejmują także alokację stałych i zmiennych pośrednich kosztów produkcji, ustalonych dla normalnego poziomu produkcji.

Produkty, półprodukty i produkty w toku wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego według kosztu wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa. Rozchody produktów, półproduktów i produktów w toku ujmuje się według średnioważonych kosztów ich wytworzenia. Towary i materiały wycenia się na moment początkowego ujęcia w cenie nabycia natomiast na koniec okresu sprawozdawczego w cenie nabycia lub według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa. Rozchody towarów i materiałów ujmuje się według cen średnioważonych nabycia.

Wartość początkowa zapasów jest korygowana o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne ich dotyczących.

Testy sprawdzające utratę wartości poszczególnych pozycji zapasów przeprowadza się na bieżąco w trakcie okresu sprawozdawczego. Przewidzenie do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania podlegają zapasy, które utraciły swoje cechy użytkowe, przydatność lub spadły ich ceny sprzedaży.

Wartości materiałów przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji nie odpisuje się poniżej ceny nabycia, jeżeli oczekuje się, że produkty, do produkcji których będą wykorzystane, zostaną sprzedane za kwoty wyższe lub równe kosztom wytworzenia. Jeżeli jednak koszt wytworzenia produktów będzie wyższy od wartości netto możliwej do uzyskania, wartość materiałów odpisuje się do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmuje się w koszcie własnym sprzedaży.

SZACUNKI

Wartości netto możliwe do uzyskania ze sprzedaży zapasów

Ustalenie odpisów wartości zapasów wymaga oszacowania ich wartości netto możliwych do uzyskania bazując na najbardziej aktualnych cenach sprzedaży na moment dokonania szacunków.

	31/12/2016	31/12/2015
Materiały	6 367	5 869
Półprodukty i produkty w toku	1 154	883
Produkty gotowe	3 139	3 547
Towary	522	416
Zapasy netto	11 182	10 715
Odpisy aktualizujące wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania	158	288
Zapasy brutto	11 340	11 003

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość zapasów obowiązkowych ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wyniosła odpowiednio 4 109 mln PLN oraz 4 534 mln PLN.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania

	2016	2015
Stan na początek okresu	288	949
Utworzenie	153	238
Odwrócenie	(98)	(67)
Wykorzystanie	(191)	(858)
Różnice kursowe	6	26
	158	288

W 2016 roku oraz w 2015 roku utworzenie oraz odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania dotyczyło głównie segmentu downstream i wyniosło odpowiednio (42) mln PLN oraz (170) mln PLN.

7.2.5.2. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Należności

Należności, w tym należności z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej, a następnie według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności tworzone są w oparciu o indywidualne analizy z uwzględnieniem wartości posiadanych zabezpieczeń oraz możliwości kompensat wzajemnych wierzytelności.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności ujmowane jest w pozostałej działalności operacyjnej dla należności głównych oraz w działalności finansowej dla odsetek za nieterminową płatność.

SZACUNKI

Utrata wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości należności uwzględniając przyjęte procedury wewnętrzne, w tym biorąc pod uwagę indywidualnie oceny kontrahentów pod kątem ryzyka kredytowego.

	NOTA	31/12/2016	31/12/2015
Dostawy i usługi		7 161	5 397
Pozostałe		281	24
Aktywa finansowe		7 442	5 421
Podatek akcyzowy i opłata paliwowa		123	151
Inne podatki, cła, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia		181	187
Zaliczki na niefinansowe aktywa trwałe		503	544
Prawa majątkowe		14	50
Zaliczki na dostawy		31	26
Rozliczenia międzyokresowe czynne		259	218
Aktywa niefinansowe		1 111	1 176
Należności netto		8 553	6 597
Odpis aktualizujący wartość należności	7.2.5.2.2	479	477
Należności brutto		9 032	7 074

*Pozycja pozostałe obejmuje odszkodowanie od ubezpieczycieli należne na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupie Unipetrol w kwocie 222 mln PLN

Podział aktywów finansowych denominowanych w walutach obcych został zaprezentowany w nocie **7.3.5.2**. Podział należności od jednostek powiązanych przedstawiono w nocie **7.4.6**.

7.2.5.2.1. Analiza wiekowa należności

W oparciu o analizę sald należności dokonano podziału kontrahentów:

- Grupa I – kontrahenci z bardzo dobrą lub dobrą historią współpracy w danym roku,
- Grupa II – pozostali kontrahenci.

Podział należności nieprzeterminowanych

	31/12/2016	31/12/2015
Grupa I	6 205	3 952
Grupa II	895	1 103
	7 100	5 055

Podział należności przeterminowanych, dla których na koniec okresu sprawozdawczego nie nastąpiła utrata wartości

	31/12/2016	31/12/2015
do 1 miesiąca	304	275
powyżej 1 do 3 miesięcy	26	51
powyżej 3 do 6 miesięcy	4	12
powyżej 6 do 12 miesięcy	6	16
powyżej roku	34	24
	374	378

7.2.5.2.2. Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	NOTA	2016	2015
Stan na początek okresu		477	509
Utworzenie	7.3.2	27	51
Odwrócenie	7.3.2	(15)	(24)
Wykorzystanie		(20)	(67)
Różnice kursowe		10	8
		479	477

7.2.5.3. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania

Zobowiązania, w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej powiększonej, a następnie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

	31/12/2016	31/12/2015
Dostawy i usługi	7 549	5 430
Zobowiązania inwestycyjne	1 398	1 508
Leasing finansowy	29	26
Pozostałe	113	175
Zobowiązania finansowe	9 089	7 139
Wynagrodzenia	260	250
Podatek akcyzowy i opłata paliwowa	2 585	1 947
Podatek od towarów i usług	1 333	915
Inne podatki, cła, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	161	262
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu urlopów pracowniczych	71	63
Pozostałe	92	82
Zobowiązania niefinansowe	4 502	3 519
	13 591	10 658

Podział zobowiązań finansowych denominowanych w walutach obcych został zaprezentowany w nocie [7.3.5.2](#). Podział zobowiązań od jednostek powiązanych przedstawiono w nocie [7.4.6](#).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku w Grupie nie wystąpiły istotne zobowiązania przeterminowane.

7.2.6. Dług netto i zarządzanie kapitałem

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Dług netto

Grupa definiuje dług netto jako: długoterminowe i krótkoterminowe kredyty, pożyczki i obligacje pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

Środki pieniężne obejmują gotówkę w kasie i na rachunkach bankowych. Ekwiwalenty środków pieniężnych są krótkoterminowymi inwestycjami o dużej płynności (o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy), łatwo wymiernymi na określone kwoty środków pieniężnych oraz narażonymi na nieznaczne ryzyko zmiany wartości. Wycenę i rozchód środków pieniężnych w walutach obcych ustala się przy zastosowaniu metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło).

Grupa do oceny poziomu zadłużenia wykorzystuje wskaźniki: dźwigni finansowej netto (dług netto / kapitał własny (wyliczone według stanu na koniec okresu) x 100%) oraz wskaźnik dług netto / EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto.

Zmiana stanu długu netto

	31/12/2016	31/12/2015
Stan na początek okresu	6 810	6 720
kredyty, pożyczki i obligacje	9 158	10 657
środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(2 348)	(3 937)
Zmiany pieniężne długu netto	(3 456)	(225)
(zwiększenie) / zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(2 685)	1 608
zaciągnięcia / (spłaty) netto kredytów, pożyczek i obligacji	(1 099)	(1 875)
zrealizowane różnice kursowe ujęte w rachunku zysków i strat	328	42
Zmiany niepieniężne długu netto	9	315
niezrealizowane różnice kursowe ujęte w rachunku zysków i strat	(102)	13
różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą ujęte w kapitale własnym	11	(64)
wycena zadłużenia i rozliczenie instrumentów zabezpieczających kredyty	100	(9)
nabycie jednostki zależnej	-	375
	3 363	6 810
Dźwignia finansowa netto	11,5%	28,1%
Dług netto / EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto	0,35	0,94

7.2.6.1. Kredyty, pożyczki i obligacje

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Kredyty	653	3 975	286	1 025	939	5 000
Pożyczki	-	1	1	2	1	3
Obligacje	6 793	4 155	702	-	7 495	4 155
	7 446	8 131	989	1 027	8 435	9 158

Grupa ORLEN opiera swoje finansowanie o stałe i zmienne stopy procentowe. W zależności od waluty finansowania są to odpowiednie stopy międzybankowe powiększone o marżę. Marża odzwierciedla ryzyko związane z finansowaniem Grupy oraz zależna jest, w przypadku niektórych umów o charakterze długoterminowym, od poziomu wskaźnika długu netto / EBITDA.

W dniu 10 marca 2017 roku PKN ORLEN dokonał wcześniejszej spłaty kredytu długoterminowego w kwocie 763 mln PLN wraz z należnymi odsetkami, termin spłaty kredytu zgodnie z umową przypadał na 2025 rok. Umowa kredytowa umożliwiała przedterminową spłatę na wniosek pożyczkobiorcy.

7.2.6.1.1. Kredyty

- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN) / według rodzaju stopy procentowej

	31/12/2016	31/12/2015
PLN - WIBOR	758	975
EUR - EURIBOR	71	2 859
USD - LIBOR USD	-	605
CAD - LIBOR CAD	110	561
	939	5 000

Na dzień 31 grudnia 2016 roku niewykorzystane otwarte linie kredytowe (nota 7.3.5.4) powiększone o należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (nota 7.2.5.2) oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty przewyższały zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (nota 7.2.5.3) o 11 144 mln PLN.

Grupa zabezpiecza częściowo przepływy pieniężne związane z płatnościami odsetkowymi dotyczącymi zewnętrznego finansowania w EUR i USD wykorzystując w tym celu swapy procentowe (IRS).

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym ani po dniu sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki niewywiązania się ze spłaty kapitału bądź odsetek z tytułu kredytów.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w Grupie nie wystąpił zastaw na rzeczowych aktywach trwałych, które stanowiły zabezpieczenie kredytów. Na dzień 31 grudnia 2015 zastaw na rzeczowych aktywach trwałych stanowiący zabezpieczenie kredytu wyniósł 997 mln PLN a kredyty zabezpieczone tymi aktywami wyniosły 361 mln PLN.

7.2.6.1.2. Obligacje

- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN)

	31/12/2016	31/12/2015
PLN	2 017	2 017
EUR	5 478	2 138
	7 495	4 155

- według rodzaju stopy procentowej

	Obligacje o stałym oprocentowaniu		Obligacje o zmiennym oprocentowaniu		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Wartość nominalna	5 549	2 231	1 900	1 900	7 449	4 131
Wartość księgowa	5 579	2 239	1 916	1 916	7 495	4 155

	Wartość nominalna		Data subskrypcji	Termin wykupu	Stopa bazowa	Marża	Rating
	PLN	EUR					
Seria A	200	-	28.05.2013	28.05.2017	6M WIBOR	1,50%	A - (pol)
Seria B	200	-	03.06.2013	03.06.2017	6M WIBOR	1,50%	A - (pol)
Seria C	200	-	06.11.2013	06.11.2017	6M WIBOR	1,40%	A - (pol)
Seria D	100	-	14.11.2013	14.11.2017	6M WIBOR	1,30%	A - (pol)
Seria E	200	-	02.04.2014	02.04.2018	6M WIBOR	1,30%	A - (pol)
Seria F	100	-	09.04.2014	09.04.2020	Oprocentowanie stałe 5%		A - (pol)
Obligacje detaliczne	1 000	-					
Obligacje korporacyjne	1 000	-	27.02.2012	27.02.2019	6M WIBOR	1,60%	-
Euroobligacje	2 131*	500	30.06.2014	30.06.2021	Oprocentowanie stałe 2,5%		BBB-, Baa3
Euroobligacje	3 318**	750	07.06.2016	07.06.2023	Oprocentowanie stałe 2,5%		BBB-, Baa3
Euroobligacje	5 449	1 250					
	7 449	1 250					

*przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2014

**przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016

Różnica pomiędzy wartością nominalną obligacji, a ich wartością księgową wynika z wyceny obligacji według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

7.2.6.2. Polityka zarządzania kapitałem własnym

Zarządzanie kapitałem własnym prowadzone jest w skali Grupy i ma na celu zapewnienie zdolności Grupy do kontynuowania działalności przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności dla akcjonariuszy.

Monitorowane są w szczególności następujące wskaźniki:

- dźwignia finansowa netto Grupy - na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku wskaźnik wyniósł odpowiednio 11,5% oraz 28,1%;
- poziom dywidendy przypadającej na akcje zwykłe - uzależniony jest od sytuacji finansowej Grupy. W 2016 roku oraz w 2015 roku wypłacono dywidendę w kwotach odpowiednio 2 PLN na akcję oraz 1,65 PLN na akcję.

7.2.7. Kapitał własny

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Kapitał podstawowy

Kapitał wniesiony przez akcjonariuszy wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej z aktem założycielskim Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał podstawowy na dzień 31 grudnia 1996 roku, na podstawie MSR 29 § 24 i 25, został przeszacowany w oparciu o miesięczne wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

Tworzony z nadwyżki ceny emisyjnej akcji powyżej ich wartości nominalnej pomniejszonej o koszty tej emisji. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej na dzień 31 grudnia 1996 roku, na podstawie MSR 29 § 24 i 25, został przeszacowany w oparciu o miesięczne wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Wynika z wyceny i z rozliczenia instrumentów zabezpieczających spełniających wymogi rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą

Efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek Grupy na PLN w ramach procedur konsolidacyjnych.

Zyski zatrzymane obejmują:

- kapitał zapasowy tworzony i wykorzystywany zgodnie z Ustawą Kodeks Spółek Handlowych,
  - zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
  - zysk/stratę bieżącego okresu sprawozdawczego,
  - pozostałe kapitały tworzone i wykorzystywane według zasad określonych przepisami prawa.
-

7.2.7.1. Kapitał podstawowy

	31/12/2016	31/12/2015
Kapitał zakładowy	535	535
Korekta z tytułu przeszacowania kapitału zakładowego	523	523
	1 058	1 058

Kapitał zakładowy Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym wynosi na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku 535 mln PLN i podzielony jest na 427 709 061 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1,25 PLN każda.

Liczba wyemitowanych akcji

Seria A	Seria B	Seria C	Seria D	Razem
336 000 000	6 971 496	77 205 641	7 531 924	427 709 061

Każda nowa emisja akcji w Polsce jest oznaczana jako kolejna seria. Akcje wszystkich powyższych serii mają takie same prawa.

Struktura akcjonariatu

	Liczba akcji / głosów	Wartość nominalna akcji (w PLN)	Udział w kapitale podstawowym
Skarb Państwa	117 710 196	147 137 745	27,52%
Nationale-Nederlanden OFE*	35 590 112	44 487 640	8,32%
Aviva OFE*	30 000 000	37 500 000	7,01%
Pozostali	244 408 753	305 510 941	57,15%
	427 709 061	534 636 326	100,00%

* Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy PKN ORLEN S.A. z dnia 24 stycznia

2017 roku.

7.2.7.2. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

	31/12/2016	31/12/2015
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	1 058	1 058
Korekta z tytułu przeszacowania kapitału z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	169	169
	1 227	1 227

7.2.7.3. Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń

	2016	2015
Stan na początek okresu	(80)	(1 319)
<i>wartość brutto</i>	(99)	(1 629)
<i>podatek odroczony</i>	19	310
Składniki innych całkowitych dochodów	(396)	1 530
<i>rozliczenie instrumentów zabezpieczających brutto, w tym:</i>	129	1 623
<i>przychody ze sprzedaży</i>	(67)	(226)
<i>koszt własny sprzedaży</i>	105	(120)
<i>zapasy</i>	31	1 999
<i>wycena instrumentów zabezpieczających brutto</i>	(586)	(93)
rozliczenie instrumentów - brak pozycji zabezpieczanej	61	-
Podatek odroczony od rozliczenia i wyceny instrumentów zabezpieczających	75	(291)
Składniki innych całkowitych dochodów przypadające na akcjonariuszy/udziałowców niekontrolujących	46	-
	(355)	(80)
<i>wartość brutto</i>	440	(99)
<i>podatek odroczony</i>	85	19

W dniu 30 czerwca 2016 roku, dokonano spłaty transzy kredytu, w przypadku którego stosowano

rachunkowość zabezpieczeń przepływów odsetkowych. W związku z tym dalsza wycena instrumentów ujmowana jest w wyniku finansowym, zaś część efektywna wyceny na dzień spłaty została zatrzymana na kapitale w kwocie (106) mln PLN. W momencie wystąpienia oczekiwanych przepływów pieniężnych, kwota ta zostanie rozliczona jako korekta kosztów odsetkowych.

7.2.7.4. Zyski zatrzymane

	31/12/2016	31/12/2015
Kapitał zapasowy	17 756	15 720
Pozostałe kapitały	884	884
Zyski i straty aktuarialne	(19)	(10)
Zysk netto okresu przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	5 261	2 837
	23 882	19 431

7.2.7.5. Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym

	31/12/2016	31/12/2015
Grupa Unipetrol	2 511	2 055
Pozostałe	11	16
	2 522	2 071

	31/12/2016	31/12/2015
Stan na początek okresu	2 071	1 615
Udział w zysku netto, w tym:	479	396
<i>Grupa Unipetrol</i>	481	397
Udział w składnikach innych całkowitych dochodów	33	60
<i>kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto</i>	(46)	-
<i>różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą</i>	79	60
Zmiana struktury udziału niekontrolującego	(1)	-
Wypłacone i zadeklarowane dywidendy	(60)	-
	2 522	2 071

Skrócone informacje finansowe GRUPY UNIPETROL

	31/12/2016	31/12/2015
Aktywa trwałe	5 259	3 542
Aktywa obrotowe	5 965	5 034
<i>środki pieniężne</i>	480	929
<i>pozostałe aktywa obrotowe</i>	5 485	4 105
Aktywa razem	11 224	8 576
Kapitał własny	6 799	5 571
Zobowiązania długoterminowe	328	271
Zobowiązania krótkoterminowe w tym:	4 097	2 734
<i>zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania</i>	3 762	2 476
<i>kredyty i pożyczki</i>	3	-
Zobowiązania razem	4 425	3 005
Pasywa razem	11 224	8 576
Dług netto	(477)	(929)

	2016	2015
Przychody ze sprzedaży	14 179	16 669
Koszt własny sprzedaży, w tym:	(13 438)	(14 726)
<i>amortyzacja</i>	(316)	(284)
Zysk brutto na sprzedaży	741	1 943
Koszty sprzedaży	(401)	(316)
Koszty ogólnego zarządu	(237)	(200)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, w tym:	1 512	(96)
<i>odwrócenie/utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych</i>	300	(111)
<i>kary, grzywny i odszkodowania</i>	1 194	(15)
Zysk z działalności operacyjnej	1 615	1 331
Przychody i koszty finansowe netto	21	(7)
Zysk przed opodatkowaniem	1 636	1 324
Podatek dochodowy	(337)	(252)
Zysk netto	1 299	1 072
Składniki innych całkowitych dochodów	92	162
Całkowite dochody netto	1 391	1 234

W 2016 roku oraz w 2015 roku nie wystąpiły znaczące ograniczenia w jednostkach zależnych z istotnym udziałem niekontrolującym wynikające z umów kredytowych, wymogów regulacyjnych i innych ustaleń umownych, które ograniczałyby dostęp do aktywów oraz rozliczania zobowiązań Grupy.

7.2.7.6. Propozycja podziału zysku Jednostki Dominującej za 2016 rok

Polityka dywidendowa Grupy zakłada stopniowe zwiększanie poziomu dywidendy na akcję z uwzględnieniem realizacji strategicznych celów finansowych oraz prognoz dotyczących sytuacji makroekonomicznej. Metoda ta nie wiąże dywidendy z zyskiem netto, który w obszarze działalności Grupy ORLEN podlega dużej zmienności i może zawierać elementy o charakterze niegotówkowym, takie jak przeszacowanie wartości aktywów, zapasów czy kredytów zniekształcając obraz bieżącej sytuacji finansowej Grupy.

Uwzględniając sytuację płynnościową i realizację strategicznych celów finansowych, Zarząd PKN ORLEN rekomenduje przeznaczenie zysku netto PKN ORLEN za rok 2016 w kwocie 5 364 455 552,64 PLN w następujący sposób: kwotę 1 283 127 183 PLN przeznaczyć na wypłatę dywidendy (3 PLN na 1 akcję), zaś pozostałą kwotę, tj. 4 081 328 369,64 PLN na kapitał zapasowy. Zarząd PKN ORLEN proponuje dzień 14 lipca 2017 roku jako dzień dywidendy oraz 4 sierpnia 2017 roku jako termin wypłaty dywidendy. Rekomendacja Zarządu zostanie przedstawiona Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu PKN ORLEN, które podejmie ostateczną decyzję w tej kwestii.

7.2.7.7. Podział zysku za 2015 rok

Na podstawie art. 395 § 2 pkt. 2 Kodeksu spółek handlowych oraz § 7 ust. 7 pkt. 3 Statutu Jednostki Dominującej, Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKN ORLEN S.A., w dniu 3 czerwca 2016 roku, po zapoznaniu się z wnioskiem Zarządu, postanowiło przeznaczyć zysk netto PKN ORLEN za rok 2015 w wysokości 1 047 519 491,84 PLN w następujący sposób: kwotę 855 418 122 PLN przeznaczyć na wypłatę dywidendy (2 PLN na 1 akcję), zaś pozostałą kwotę, tj. 192 101 369,84 PLN na kapitał zapasowy.

7.2.8. Instrumenty wbudowane i zabezpieczające oraz pozostałe aktywa i zobowiązania

Instrumenty wbudowane i zabezpieczające oraz pozostałe aktywa

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	66	135	92	797	158	932
<i>forwarty walutowe</i>	12	45	32	78	44	123
<i>swapy towarowe</i>	54	90	60	719	114	809
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	-	-	5	8	5	8
<i>forwarty walutowe</i>	-	-	5	2	5	2
<i>swapy towarowe</i>	-	-	-	6	-	6
Wbudowane instrumenty pochodne	-	-	-	1	-	1
<i>swapy walutowe</i>	-	-	-	1	-	1
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	66	135	97	806	163	941
Pozostałe aktywa finansowe	33	12	152	168	185	180
<i>należności z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne</i>	-	-	149	159	149	159
<i>pozostałe</i>	33	12	3	9	36	21
Pozostałe aktywa niefinansowe	244	242	-	-	244	242
<i>nieruchomości inwestycyjne</i>	97	103	-	-	97	103
<i>prawa wieczystego użytkowania gruntów</i>	107	99	-	-	107	99
<i>aktywa finansowe dostępne do sprzedaży</i>	40	40	-	-	40	40
Pozostałe aktywa	277	254	152	168	429	422

Instrumenty wbudowane i zabezpieczające oraz pozostałe zobowiązania

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	190	239	376	764	566	1 003
<i>forwarty walutowe</i>	42	-	117	11	159	11
<i>swapy procentowe</i>	-	92	-	-	-	92
<i>swapy towarowe</i>	28	48	228	753	256	801
<i>swapy walutowo - procentowe</i>	120	99	31	-	151	99
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	90	-	25	1	115	1
<i>forwarty walutowe</i>	-	-	4	1	4	1
<i>swapy towarowe</i>	-	-	21	-	21	-
<i>swapy procentowe</i>	90	-	-	-	90	-
Wbudowane instrumenty pochodne	-	-	2	2	2	2
<i>swapy walutowe</i>	-	-	2	2	2	2
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	280	239	403	767	683	1 006
Pozostałe zobowiązania finansowe	280	465	169	103	449	568
<i>zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne</i>	-	-	169	103	169	103
<i>zobowiązania inwestycyjne</i>	111	300	-	-	111	300
<i>leasing finansowy</i>	141	140	-	-	141	140
<i>pozostałe</i>	28	25	-	-	28	25
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	9	8	145	200	154	208
<i>przychody przyszłych okresów</i>	9	8	145	128	154	136
<i>zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zaklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży</i>	-	-	-	72	-	72
Pozostałe zobowiązania	289	473	314	303	603	776

7.2.9. Rezerwy

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Rezerwy

Rezerwy tworzy się w wysokości stanowiącej najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego.

Ryzyko środowiskowe

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu kosztów rekultywacji skażonego środowiska gruntowo-wodnego lub eliminacji szkodliwych substancji w przypadku występowania prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego obowiązku wykonania tych czynności. Wysokość rezerw podlega okresowej weryfikacji na podstawie ocen zanieczyszczenia obiektów. Zmiany wartości rezerwy zwiększają lub zmniejszają w bieżącym okresie wartość podlegającego rekultywacji składnika aktywów. W przypadku, gdy zmniejszenie rezerwy jest większe od wartości bilansowej składnika aktywów, kwotę tej nadwyżki ujmuje się w wyniku finansowym.

Nagrody jubileuszowe oraz świadczenia po okresie zatrudnienia

Zgodnie z obowiązującymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych wypłacanych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz odpraw emerytalnych i rentowych wypłacanych w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość powyższych nagród i odpraw zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika.

Nagrody jubileuszowe zalicza się do innych długoterminowych świadczeń pracowniczych, natomiast odprawy emerytalne i rentowe zalicza się do programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Rezerwy są szacowane przez niezależnego aktuarium i przeszacowywane w przypadku wystąpienia istotnych przesłanek mających wpływ na ich wysokość z uwzględnieniem m.in. rotacji zatrudnienia i planowanego wzrostu wynagrodzeń.

Zyski i straty aktuarialne od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmuje się w składnikach innych całkowitych dochodów a od pozostałych świadczeń pracowniczych, ujmuje się w wyniku finansowym.

Emisje CO₂, certyfikaty energetyczne

Grupa tworzy rezerwę na szacowane koszty emisji CO₂ w okresie sprawozdawczym, która jest ujmowana w ciężar kosztów działalności podstawowej (podatki i opłaty). Wartość rezerwy ustala się w oparciu o wartości posiadanych uprawnień z uwzględnieniem zasady FIFO, a w przypadku niedoboru uprawnień na podstawie cen zakupu uprawnień określonych w zawartych kontraktach terminowych lub rynkowych notowań uprawnień do emisji na dzień sprawozdawczy.

Grupa tworzy rezerwę na szacowaną ilość praw do energii i świadectw efektywności energetycznej do umorzenia w okresie sprawozdawczym, która jest ujmowana jako pomniejszenie przychodów ze sprzedaży energii.

Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na toczące się postępowania sądowe i tworzone są na bazie wszystkich dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów. Grupa tworzy rezerwy w przypadku, gdy na koniec okresu sprawozdawczego na Grupie ciąży obowiązek

wynikający ze zdarzeń przeszłych, który można wiarygodnie oszacować i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

SZACUNKI

Tworzenie rezerw wymaga dokonania szacunków prawdopodobieństwa wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomicznych oraz określenia wysokości stanowiącej najbardziej wiarygodny szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego. Rezerwy są tworzone, gdy prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%.

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Środowiskowa	570	450	38	39	608	489
Nagrody jubileuszowe i świadczenia po okresie zatrudnienia	212	217	33	36	245	253
Emisje CO ₂ , certyfikaty energetyczne	-	-	365	466	365	466
Pozostałe	46	43	230	208	276	251
	828	710	666	749	1 494	1 459

Zmiana stanu rezerw

	Rezerwa środowisko wa	Rezerwa na nagrody jubileuszowe i świadczeni a po okresie zatrudnienia	Emisje CO₂, certyfikaty energetyczn e	Pozostałe rezerwy	Razem
01/01/2016	489	253	466	251	1 459
Utworzenie	154	10	354	118	636
Odwrócenie	(4)	-	(63)	(140)	(207)
Wykorzystanie	(44)	(20)	(397)	(61)	(522)
Zbycie jednostki zależnej	(8)	-	-	-	(8)
Różnice kursowe	21	2	5	108	136
	608	245	365	276	1 494
01/01/2015	451	284	343	279	1 357
Utworzenie	62	6	461	64	593
Odwrócenie	(9)	-	2	(24)	(31)
Wykorzystanie	(38)	(37)	(367)	(56)	(498)
Nabycie jednostki zależnej	27	-	-	-	27
Różnice kursowe	(4)	-	27	(12)	11
	489	253	466	251	1 459

	2016	2015
Zmiana stanu rezerw zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	35	102
Wykorzystanie rezerwy na emisje CO ₂ , certyfikaty energetyczne z roku poprzedniego	392	367
Kapitalizacja rezerwy środowiskowej	(56)	-
Różnice kursowe	(28)	21
Pozostałe	(13)	(27)
Zmiana stanu rezerw w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	330	463

7.2.9.1. Rezerwa środowiskowa

Grupa jest prawnie zobowiązana do usuwania zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego w obrębie zakładów produkcyjnych, stacji paliw, terminali paliw oraz baz magazynowych.

Zarząd dokonał szacunków rezerwy na ryzyko środowiskowe na podstawie analiz przygotowanych przez niezależnych ekspertów lub w oparciu o aktualne i przewidywane koszty usunięcia zanieczyszczeń.

W Republice Czeskiej, zobowiązania wynikające z zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego powstałe przed datą prywatyzacji poszczególnych jednostek spoczywają na państwie czeskim. W przypadku zanieczyszczeń, powstałych po tej dacie, obowiązek taki spoczywa na spółkach Grupy.

W 2016 roku w związku z planowanym w 2017 roku zaprzestaniem produkcji chloru z wykorzystaniem elektrolizy rtęciowej w Spolana a.s. Grupa Unipetrol utworzyła rezerwę na szacunkowe koszty likwidacji zakładu do produkcji chloru przy wykorzystaniu elektrolizy rtęciowej w kwocie około 21 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku saldo rezerwy na likwidację i koszty usunięcia zanieczyszczeń w obiekcie wyniosły 27 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 163 mln CZK).

Ponadto na etapie zagospodarowania i wydobywania złóż Grupa tworzy rezerwy na koszty likwidacji odwiertów i infrastruktury wspierającej.

Zwiększenie rezerwy wynika z aktualizacji szacunków wartości bieżącej kwot nakładów niezbędnych do wypełnienia istniejącego obowiązku na dzień sprawozdawczy.

7.2.9.2. Rezerwa na nagrody jubileuszowe i świadczenia po okresie zatrudnienia

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych

NOTA	Rezerwa na nagrody jubileuszowe		Świadczenia po okresie zatrudnienia		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Stan na początek okresu	150	163	103	121	253	284
Koszty bieżącego zatrudnienia	6	7	3	3	9	10
Koszty odsetek	5	4	3	3	8	7
Zyski i straty aktuarialne, powstałe na skutek zmian założeń:	(16)	4	10	(4)	(6)	-
<i>demograficznych</i>	(19)	2	3	2	(16)	4
<i>finansowych</i>	(4)	(7)	(2)	(7)	(6)	(14)
<i>pozostałych</i>	7	9	9	1	16	10
Koszty przeszłego zatrudnienia	(4)	(7)	5	(8)	1	(15)
Płatności w ramach programu	(15)	(16)	(4)	(10)	(19)	(26)
Pozostałe	11	(5)	(12)	(2)	(1)	(7)
7.2.9	137	150	108	103	245	253

Wartość księgowa zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku jest równa wartości bieżącej.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na pracowników aktywnych i emerytów

	Pracownicy aktywni		Emeryci		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Polska	189	196	32	34	221	230
Czechy	17	14	-	-	17	14
Litwa, Łotwa, Estonia	7	9	-	-	7	9
	213	219	32	34	245	253

	Rezerwa na nagrody jubileuszowe		Świadczenia po okresie zatrudnienia		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na obszary geograficzne						
Polska	132	147	89	83	221	230
Czechy	5	3	12	12	17	15
Litwa, Łotwa, Estonia	-	-	7	8	7	8
	137	150	108	103	245	253
Analiza zapadalności świadczeń pracowniczych						
do 1 roku	16	24	17	12	33	36
powyżej 1 do 5 lat	51	45	13	15	64	60
powyżej 5 lat	70	81	78	76	148	157
	137	150	108	103	245	253
Analiza płatności świadczeń pracowniczych						
do 1 roku	15	24	16	12	31	36
powyżej 1 do 5 lat	59	60	22	17	81	77
powyżej 5 lat	264	322	515	527	779	849
	338	406	553	556	891	962

Średni ważony okres obowiązywania zobowiązania dla świadczeń po okresie zatrudnienia w 2016 roku i w 2015 roku wyniósł odpowiednio: Polska 9 oraz 11 lat, Czechy 10 w obu latach i Litwa, Łotwa, Estonia 10 oraz 14 lat.

W 2016 roku wartość rezerwy na świadczenia pracownicze zmieniła się w efekcie aktualizacji założeń, w głównej mierze w zakresie stopy dyskonta i przewidywanej inflacji oraz zmiany wskaźnika planowanego wzrostu wynagrodzeń. Rezerwa na świadczenia pracownicze oszacowana na bazie założeń z roku 2015 byłaby niższa o (22) mln PLN.

Analiza wrażliwości na zmiany założeń aktuarialnych

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa przyjęła następujące założenia aktuarialne, które miały wpływ na wysokość rezerw aktuarialnych dla podmiotów polskich: stopa dyskonta: 3,5%, przewidywana inflacja: 1,3% w roku 2017, 1,5% w roku 2018, 2,5% w pozostałych latach, wskaźnik wzrostu wynagrodzeń: 0% w latach 2017-2018 oraz 2,5% w kolejnych latach. Dla podmiotów zagranicznych główny wpływ miała wysokość stóp dyskonta od 0,56% do 0,85%.

Grupa przeanalizowała wpływ zmiany założeń finansowych, demograficznych i ustaliła że efekty zmian wskaźników: wzrostu wynagrodzeń o +/- 1 p.p. , stopy dyskonta finansowego o +/- 0,5 p.p. oraz wskaźnika rotacji pracowników o +/- 0,5 p.p. na terenie Polski, Czech oraz Litwy, Łotwy i Estonii są nie wyższe niż 8 mln PLN. W związku z tym Grupa odstąpiła od szczegółowej prezentacji.

Grupa realizuje płatności świadczeń pracowniczych z bieżących środków. Na dzień 31 grudnia 2016 roku w Grupie nie funkcjonowały programy finansowania i nie odprowadzono składek

na finansowanie zobowiązań.

7.2.9.3. Rezerwa na emisje CO₂, certyfikaty energetyczne

Rezerwa na emisje CO₂, certyfikaty energetyczne obejmuje głównie utworzenie rezerwy na szacowane w okresie sprawozdawczym koszty emisji CO₂. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość rezerwy z tego tytułu wyniosła odpowiednio 353 mln PLN oraz 440 mln PLN.

7.2.9.4. Pozostałe rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na ryzyka niekorzystnych rozstrzygnięć toczących się procesów administracyjnych lub sądowych w kwocie odpowiednio 192 mln PLN oraz 170 mln PLN.

7.3. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ RYZYKA FINANSOWEGO

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Instrumenty finansowe

Wycena aktywów i zobowiązań finansowych

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów lub zobowiązań finansowych według wartości godziwej powiększonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (tj. przeznaczone do obrotu), o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych. Grupa nie klasyfikuje instrumentów jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu, tj. nie stosuje opcji wartości godziwej.

Na koniec okresu sprawozdawczego Grupa wycenia składnik aktywów lub zobowiązań finansowych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są odnoszone w zysk lub stratę okresu sprawozdawczego.

Rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające, od których oczekuje się, że wynikające z nich przepływy pieniężne skompensują zmiany przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej ujmuje się zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Grupa ocenia efektywność zabezpieczenia przepływów pieniężnych zarówno w momencie ustanowienia zabezpieczenia jak i w okresach późniejszych, co najmniej na koniec okresu sprawozdawczego. W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, Grupa ujmuje w innych całkowitych dochodach część zysków lub strat związanych

z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie, natomiast nieefektywną część ujmuje w wyniku finansowym.

Do oceny efektywności zabezpieczenia Grupa wykorzystuje metody statystyczne, w tym w szczególności analizę regresji.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach, przenosi się do zysku lub straty okresu sprawozdawczego w tym samym okresie albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę.

Jednakże, jeśli Grupa oczekuje, że całość lub część strat ujętych w innych całkowitych dochodach nie będzie odzyskana w przyszłych okresach ujmuje w zysku lub stracie kwotę, co do której oczekuje się, że nie będzie odzyskana.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i włącza je do początkowego kosztu nabycia lub do innej wartości księgowej składnika aktywów lub zobowiązania. Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem przychodów ze sprzedaży wyrobów, towarów, materiałów lub usług, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i koryguje powyższe przychody.

Ustalanie wartości godziwej

Grupa wykorzystuje w maksymalnym stopniu obserwowalne dane wejściowe i w minimalnym stopniu uwzględnia nieobserwowalne dane wejściowe, aby osiągnąć cel wyceny wartości godziwej, którym jest oszacowanie ceny, która zostałaby osiągnięta w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach przeniesienia zobowiązania lub instrumentu kapitałowego między uczestnikami rynku na dzień wyceny i w aktualnych warunkach rynkowych.

Grupa wycenia instrumenty pochodne w wartości godziwej przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych, wykorzystując ogólnie dostępne kursy walutowe, stopy procentowe, krzywe forward i zmienności dla walut i towarów pochodzące z aktywnych rynków.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a transakcyjną.

Terminowych kursów wymiany walut nie modeluje się jako osobnego czynnika ryzyka, ale wyprowadza z kursu spot i odpowiedniej terminowej stopy procentowej dla waluty obcej w stosunku do PLN.

Instrumenty pochodne wykazywane są jako aktywa w przypadku gdy ich wycena jest dodatnia oraz jako zobowiązania w przypadku wyceny ujemnej.

PROFESJONALNY OSĄD

Instrumenty finansowe

Zarząd dokonuje osądu w zakresie klasyfikacji instrumentów finansowych, oceny charakteru i zakresu ryzyka związanego z instrumentami finansowymi oraz zastosowania rachunkowości

zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Instrumenty finansowe klasyfikuje się do poszczególnych kategorii w zależności od celu ich nabycia oraz charakteru nabywanych walorów.

7.3.1. Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Klasy instrumentów finansowych	NOTA	31/12/2016	31/12/2015	Kategorie instrumentów finansowych
AKTYWA				
Akcje/udziały nienotowane	7.2.8	40	40	Dostępne do sprzedaży
Instrumenty wbudowane i pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	7.2.8	5	9	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	158	932	Instrumenty finansowe zabezpieczające
		12 699	7 949	Pożyczki i należności
Dostawy i usługi	7.2.5.2	7 161	5 397	Pożyczki i należności
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		5 072	2 348	Pożyczki i należności
Należności z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	7.2.8	149	159	Pożyczki i należności
Pozostałe	7.2.5.2 7.2.8	317	45	Pożyczki i należności
		12 902	8 930	
ZOBOWIĄZANIA				
Instrumenty wbudowane i pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	7.2.8	117	3	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	566	1 003	Instrumenty finansowe zabezpieczające
Leasing finansowy	7.2.5.3 7.2.8	170	166	Wyłączone z zakresu MSR 39
		17 803	16 699	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Kredyty	7.2.6.1.1	939	5 000	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Pożyczki	7.2.6.1	1	3	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Obligacje	7.2.6.1.2	7 495	4 155	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Dostawy i usługi	7.2.5.3	7 549	5 430	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Zobowiązania inwestycyjne	7.2.5.3 7.2.8	1 509	1 808	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	7.2.8	169	103	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
Pozostałe	7.2.5.3 7.2.8	141	200	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
		18 656	17 871	

7.3.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat w skonsolidowanym sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

	NOTA	2016	2015	Kategorie instrumentów finansowych
Przychody finansowe z tytułu odsetek	7.1.6.1	59	82	Pożyczki i należności
Koszty finansowe z tytułu odsetek	7.1.6.2	(216)	(205)	
		(211)	(194)	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
		4	(4)	Instrumenty finansowe zabezpieczające (część nieefektywna)
		(9)	(7)	Wyłączone z zakresu MSR 39
Utworzenie/odwrócenie odpisów aktualizujących należności		(12)	(27)	Pożyczki i należności
<i>pozostałe przychody/koszty operacyjne</i>	7.1.4 7.1.5	(12)	(30)	Pożyczki i należności
<i>przychody/koszty finansowe</i>	7.1.6.1 7.1.6.2	-	3	Pożyczki i należności
Zyski/(Straty) z tytułu instrumentów finansowych		(484)	(518)	
		209	186	Pożyczki i należności
		(756)	(529)	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu
		48	(175)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
		10	(2)	Instrumenty finansowe zabezpieczające (część nieefektywna)
		5	2	Dostępne do sprzedaży
		(653)	(668)	
pozostałe, niepodlegające MSSF 7		(4)	(4)	

7.3.3. Ustalanie wartości godziwej

31/12/2016

Hierarchia wartości godziwej

	NOTA	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe					
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	163	163	-	163
		163	163	-	163
Zobowiązania finansowe					
Kredyty	7.2.6.1.1	939	941	-	941
Pożyczki	7.2.6.1	1	1	-	1
Obligacje	7.2.6.1.2	7 495	7 811	7 811	-
Leasing finansowy	7.2.5.3 7.2.8	170	182	-	182
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	683	683	-	683
		9 288	9 618	7 811	1 807

31/12/2015

Hierarchia wartości godziwej

	NOTA	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe					
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	941	941	-	941
		941	941	-	941
Zobowiązania finansowe					
Kredyty	7.2.6.1.1	5 000	5 003	-	5 003
Pożyczki	7.2.6.1	3	3	-	3
Obligacje	7.2.6.1.2	4 155	4 193	4 193	-
Leasing finansowy	7.2.5.3 7.2.8	166	180	-	180
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	7.2.8	1 006	1 006	-	1 006
		10 330	10 385	4 193	6 192

Dla pozostałych klas aktywów i zobowiązań finansowych wartość godziwa odpowiada ich wartości księgowej.

7.3.3.1. Metody wyceny do wartości godziwej (hierarchia wartości godziwej)

Zobowiązania finansowe z tytułu kredytów, obligacji, leasingu finansowego oraz zobowiązania i należności z tytułu pożyczek wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Stopy dyskontowe ustalane są na podstawie rynkowych stóp na bazie kwotowań 1-miesięcznych, 3-miesięcznych i 6-miesięcznych powiększonych o marże właściwe dla poszczególnych instrumentów finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała nienotowane akcje/udziały w spółkach, dla których nie istnieją aktywne rynki ani nie odnotowano porównywalnych transakcji na tego typu walorach a więc nie było możliwe wiarygodne ustalenie wartości godziwej. Wartości akcji i udziałów tych spółek ujęte zostały w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku w kwocie 40 mln PLN według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie zamierzała zbyć instrumentów finansowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej.

W okresie sprawozdawczym i w okresie porównawczym w Grupie nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej.

7.3.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Wartość księgowa netto instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne

	NOTA	31/12/2016	31/12/2015	
Rodzaj instrumentu/rodzaj ryzyka				Strategie zabezpieczające
forwardy walutowe/ryzyko zmian kursów walutowych		(115)	112	działalność operacyjną i inwestycyjną; sprzedaż produktów oraz zakup ropy naftowej;
swapy towarowe/ryzyko towarowe		(142)	8	zapasy operacyjne, marżę rafinerijną, niedopasowanie czasowe występujące przy zakupach ropy, ryzyko cen ropy na transakcjach arbitrażu cash&carry, oferty dla których formuły cenowe oparte są na stałej cenie;
swapy walutowo - procentowe/ryzyko zmian stóp procentowych		(151)	(99)	płatności odsetkowe;
swapy procentowe/ryzyko zmian stóp procentowych		-	(92)	płatności odsetkowe
	7.2.8	(408)	(71)	

Planowana data realizacji zabezpieczonego przepływu pieniężnego, która zostanie ujęta w zysku lub stracie

	31/12/2016	31/12/2015
Ekspozycja walutowa operacyjna	2017-2018	2016-2018
Ekspozycja walutowa finansowa	2017	2016-2017
Ekspozycja na stopę procentową	2017-2019	2016-2020
Ekspozycja na ryzyko towarowe	2017-2018	2016-2017

7.3.5. Identyfikacja ryzyka

Zarządzanie ryzykiem skupia się głównie na nieprzewidywalności rynków i ma na celu minimalizowanie potencjalnych niekorzystnych wpływów na wyniki finansowe Grupy.

Rodzaj ryzyka	Ekspozycja	Pomiar ryzyka	Zarządzanie/Zabezpieczenie
Towarowe	- ryzyko zmian marż na sprzedawanych produktach rafineryjnych i petrochemicznych oraz zmian wysokości dyferencjału Brent/Ural; - ryzyko zmian cen ropy naftowej i produktów związane z niedopasowaniem czasowym; - ryzyko zmian cen uprawnień do emisji CO₂; - ryzyko zmian cen ropy naftowej i produktów rafineryjnych związane z obowiązkiem utrzymywania zapasów obowiązkowych ropy i paliw; - ryzyko cen towarów na transakcjach arbitrażu cash & carry polegających na zakupie na zapas ropy naftowej lub produktów celem ich sprzedaży lub przerobu w późniejszym terminie	W oparciu o planowane przepływy pieniężne.	Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym oraz strategię zabezpieczające, które określają zasady pomiaru poszczególnych ekspozycji, parametry i horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka oraz stosowane instrumenty zabezpieczające.
Zmian kursów walutowych	- ekonomiczna ekspozycja walutowa wynikająca z wpływów pomniejszych o wydatki indeksowane do lub denominowane w walucie innej niż waluta funkcjonalna; - ekspozycja walutowa wynikająca z inwestycji bądź uprawdopodobnionych zobowiązań i należności w walutach obcych; - bilansowa ekspozycja walutowa wynikająca z denominowanych w walutach obcych aktywów i pasywów	W oparciu o planowane przepływy pieniężne. W oparciu o analizy pozycji bilansowych.	Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym oraz strategię zabezpieczające, które określają zasady pomiaru poszczególnych ekspozycji, parametry i horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka oraz stosowane instrumenty zabezpieczające.
Zmian stóp procentowych	Ekspozycja wynikająca z posiadanych aktywów oraz pasywów, dla których przychody oraz koszty odsetkowe uzależnione są od zmiennych stóp procentowych.	W oparciu o udział w całości zadłużenia brutto pozycji, dla których koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych.	Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym oraz strategię zabezpieczające, które określają zasady pomiaru poszczególnych ekspozycji, parametry i horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka oraz stosowane instrumenty zabezpieczające.
Płynności	Ryzyko nieprzewidzianego niedoboru środków pieniężnych lub braku dostępu do źródeł finansowania zarówno w horyzoncie krótko jak i długoterminowego kredytowania, prowadzące do przejściowej lub trwałej utraty zdolności do regulowania zobowiązań finansowych lub narzucające konieczność pozyskania finansowania na niekorzystnych warunkach.	W oparciu o planowane przepływy pieniężne w horyzoncie krótko i długoterminowym.	Polityka zarządzania płynnością krótkoterminową, która określa zasady raportowania i konsolidacji płynności PKN ORLEN i spółek Grupy ORLEN. Grupa prowadzi politykę dywersyfikacji źródeł finansowania oraz wykorzystuje zróżnicowane narzędzia dla efektywnego zarządzania płynnością.
Utraty środków pieniężnych i lokat	Ryzyko upadłości banków krajowych lub zagranicznych, na rachunkach których są przetrzymywane lub w których lokowane są krótkoterminowo środki pieniężne.	Krótkoterminowa ocena wiarygodności kredytowej (rating) banku.	Zarządzanie w oparciu o zasady zarządzania nadwyżkami pieniężnymi, które określają możliwości przyznawania limitów dla poszczególnych banków ustalanych na podstawie m.in. ratingów inwestycyjnych oraz danych sprawozdawczych.
Kredytowe	Ryzyko nieuregulowania przez kontrahentów należności za dostarczone produkty i usługi. Ryzyko kredytowe związane jest także z wiarygodnością kredytową klientów, z którymi zawierane są transakcje sprzedaży.	Analiza wiarygodności i wypłacalności kontrahentów.	Zarządzanie w oparciu o przyjęte procedury i politykę w zakresie zarządzania kredytem kupieckim i windykacją.

Grupa ORLEN stosuje spójne zasady zabezpieczania ryzyka finansowego w oparciu o politykę i strategię zarządzania ryzykiem rynkowym pod nadzorem Komitetu Ryzyka Finansowego,

Zarządu i Rady Nadzorczej.

7.3.5.1. Ryzyko towarowe

Wpływ instrumentów zabezpieczających ryzyko towarowe na sprawozdanie finansowe Grupy

Rodzaj zabezpieczonego surowca/produktu	Jednostka miary	31/12/2016	31/12/2015
Ropa naftowa	bbbl	16 574 715	9 160 200
Gaz	gj	7 300 000	15 000
Pozostałe	t	400 710	1 351 801

Wartość księgowa netto instrumentów zabezpieczających ryzyka towarowe na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła odpowiednio (142) mln PLN oraz 8 mln PLN.

Analiza wrażliwości na zmiany cen produktów i surowców

Analiza wpływu zmiany wartości księgowej instrumentów finansowych na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w związku z hipotetyczną zmianą cen produktów i surowców:

	2016	2016	2015	2015
	Wzrost cen	Wpływ łączny	Wzrost cen	Wpływ łączny
Ropa naftowa USD/bbl;CAD/bbl	45%	(817)	19%	(92)
Olej napędowy USD/t	42%	(28)	17%	(38)
Benzyna USD/t	41%	(8)	21%	(62)
Nafta USD/t	-	-	21%	(9)
Olej opałowy USD/t	53%	33	20%	11
Paliwo lotnicze JET USD/t	-	-	16%	4
Gaz CAD/Gj	42%	(31)	-	-
		(851)		(186)

Przy spadku cen odpowiednio w 2016 roku i w 2015 roku o ten sam procent analiza wrażliwości przyjmuje wartości z przeciwnym znakiem w porównaniu z zaprezentowanymi w powyższej tabeli.

Przyjęte w analizach wrażliwości instrumentów zabezpieczających ryzyka towarowe odchylenia cen ropy naftowej i produktów skalkulowano na podstawie ich zmienności oraz dostępnych prognoz analityków.

Wpływ zmian cen zaprezentowano w skali roku.

W przypadku instrumentów pochodnych zbadano wpływ zmian cen ropy naftowej i produktów na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut.

7.3.5.2. Ryzyko zmian kursów walutowych

Struktura walutowa instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	EUR	USD	CZK	CAD	Pozostałe waluty po przeliczeniu na PLN	Razem po przeliczeniu na PLN
Aktywa finansowe						
Dostawy i usługi	466	150	6 337	15	18	3 790
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	4	31	-	5	-	163
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	679	76	2 657	-	19	3 775
Należności z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-	36	-	-	-	149
Pozostałe	4	1	182	8	-	75
	1 153	294	9 176	28	37	7 952
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	16	-	-	36	-	181
Obligacje	1 238	-	-	-	-	5 478
Dostawy i usługi	333	1 069	2 650	4	4	6 390
Zobowiązania inwestycyjne	146	9	839	26	-	901
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	76	77	-	8	-	683
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-	40	-	-	-	169
Pozostałe	1	1	232	-	-	47
	1 810	1 196	3 721	74	4	13 849

Struktura walutowa instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	EUR	USD	CZK	CAD	Pozostałe waluty po przeliczeniu na PLN	Razem po przeliczeniu na PLN
Aktywa finansowe						
Dostawy i usługi	396	91	5 487	17	17	2 973
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	19	218	30	2	-	941
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	53	68	5 689	-	-	1 388
Należności z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-	41	-	-	-	159
Pozostałe	3	2	38	3	-	35
	471	420	11 244	22	17	5 496
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	671	155	-	200	-	4 025
Obligacje	502	-	-	-	-	2 138
Dostawy i usługi	248	570	3 151	17	-	3 826
Zobowiązania inwestycyjne	193	19	933	30	-	1 129
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające	44	210	-	-	-	1 006
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-	26	-	-	-	103
Pozostałe	6	8	371	-	-	115
	1 664	988	4 455	247	-	12 342

Analiza wrażliwości na zmiany kursów walutowych

	EUR/PLN		USD/PLN		CZK/PLN		CAD/PLN		Razem	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
odchylenie kursów +15%										
Wpływ na wynik przed opodatkowaniem (A)	(423)	(758)	(339)	(196)	(68)	(142)	(18)	(12)	(847)	(1 108)
Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń (B)	(1 863)	(574)	(146)	2	-	-	(97)	-	(2 106)	(572)
Wpływ na kapitał z tytułu różnic kursowych z przeliczenia jednostek podporządkowanych (C)	14	6	(63)	10	136	168	-	(83)	87	101
Wpływ łączny (A+B+C)	(2 272)	(1 326)	(548)	(184)	68	26	(114)	(95)	(2 866)	(1 579)
Wrażliwość inwestycji netto w podmioty zagraniczne z uwzględnieniem rachunkowości zabezpieczeń (D)	93	72	274	207	1 019	836	274	246	1 660	1 361
Łączny wpływ na rachunek zysków lub strat i inne całkowite dochody (A+B+D)	(2 193)	(1 260)	(211)	13	951	694	160	234	(1 293)	(319)

Przy odchyleniu kursów walutowych o (-)15% analiza wrażliwości przyjmuje identyczne wartości jak w powyższej tabeli tylko ze znakiem przeciwnym.

Powyższe odchylenia kursów skalkulowano na podstawie średnich zmienności poszczególnych kursów walut i prognoz analityków.

Wpływ odchylen kursów walut na wartość godziwą instrumentów pochodnych oszacowano przy

niezmiennych poziomach stóp procentowych.

7.3.5.3. Ryzyko zmian stóp procentowych

Struktura instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych		WIBOR	EURIBOR	LIBOR USD	LIBOR CAD	Razem
NOTA						
Aktywa finansowe						
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	-	18	130	15	163
		-	18	130	15	163
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	7.2.6.1.1	758	71	-	110	939
Pożyczki	7.2.6.1	1	-	-	-	1
Obligacje	7.2.6.1.2	1 916	-	-	-	1 916
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	151*	334*	321	26	681**
		2 826	405	321	136	3 537**

*W pozycji zobowiązania finansowe - instrumenty zabezpieczające, ujęto swapy walutowo-procentowe (CIRS - cross interest rate swaps) wycenione na kwotę 151 mln PLN, które są wrażliwe zarówno na zmiany stóp procentowych WIBOR i EURIBOR

**Pozycja razem uwzględnia wycenę CIRS w kwocie 151 mln PLN

Struktura instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych		WIBOR	EURIBOR	LIBOR USD	PRIBOR	LIBOR CAD	Razem
NOTA							
Aktywa finansowe							
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	-	80	849	5	6	940
		-	80	849	5	6	940
Zobowiązania finansowe							
Kredyty	7.2.6.1.1	975	2 859	605	-	561	5 000
Pożyczki	7.2.6.1	3	-	-	-	-	3
Obligacje	7.2.6.1.2	1 916	-	-	-	-	1 916
Instrumenty zabezpieczające	7.2.8	99*	186*	818	-	-	1 004**
		2 993	3 045	1 423	-	561	7 923**

*W pozycji zobowiązania finansowe - instrumenty zabezpieczające, ujęto swapy walutowo-procentowe (CIRS - cross interest rate swaps) wycenione na kwotę 99 mln PLN, które są wrażliwe zarówno na zmiany stóp procentowych WIBOR i EURIBOR

**Pozycja razem uwzględnia wycenę CIRS w kwocie 99 mln PLN

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Stopa procentowa	Założone odchylenia		Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń		Razem	
	31/12/2016	31/12/2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
WIBOR	+0,5p.p.	+0,5p.p.	(13)	(14)	13	(44)	-	(58)
LIBOR USD	+0,5p.p.	+0,5p.p.	11	(3)	-	13	11	10
EURIBOR	+0,5p.p.	+0,5p.p.	24	(14)	3	95	27	81
			22	(31)	16	64	38	33
WIBOR	-0,5p.p.	-0,5p.p.	13	14	(13)	45	-	59
LIBOR USD	-0,5p.p.	-	(11)	-	-	-	(11)	-
EURIBOR	-0,5p.p.	-	(24)	-	-	-	(24)	-
			(22)	14	(13)	45	(35)	59

Powyższe odchylenia stóp procentowych skalkulowano na podstawie obserwacji średnich wahań stóp procentowych.

Grupa na koniec 2016 roku oraz 2015 roku nie uwzględniła w analizie wrażliwości zmian stóp PRIBOR oraz LIBOR CAD ze względu na ich nieistotny wpływ.

Niski poziom stóp procentowych EURIBOR i LIBOR USD na koniec 2015 roku oraz prognozy rynkowe na kolejne okresy spowodowały, że Grupa nie uwzględniała w analizie wrażliwości wariantu dalszego obniżenia tych stóp procentowych. Wpływ zmian stóp procentowych zaprezentowano w skali rocznej.

W przypadku instrumentów pochodnych w analizie wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych zastosowano przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalnie możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych, przy założeniu niezmienności innych czynników

ryzyka.

7.3.5.4. Ryzyko płynności i kredytowe

Ryzyko płynności

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

		do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
NOTA							
Kredyty - wartość niedyskontowana	7.2.6.1.1	288	204	194	358	1 044	939
Obligacje	7.2.6.1.2	761	1 264	103	5 479	7 607	7 495
<i>o zmiennym oprocentowaniu – wartość niedyskontowana</i>		756	1 254	-	-	2 010	1 916
<i>o stałym oprocentowaniu – wartość niedyskontowana</i>		5	10	103	5 479	5 597	5 579
Dostawy i usługi	7.2.5.3	7 549	-	-	-	7 549	7 549
Zobowiązania inwestycyjne	7.2.5.3 7.2.8	1 398	14	14	83	1 509	1 509
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające – wartość niedyskontowana	7.2.8	421	189	13	-	623	683
<i>wymiana środków pieniężnych brutto, w tym:</i>		114	66	-	-	180	244
<i>forwardy walutowe</i>	7.2.8	87	-	-	-	87	91
<i>swapy walutowo - procentowe</i>	7.2.8	25	66	-	-	91	151
<i>wymiana środków pieniężnych netto</i>		307	123	13	-	443	439
<i>forwardy walutowe</i>	7.2.8	30	44	-	-	74	72
<i>swapy procentowe</i>	7.2.8	27	50	13	-	90	90
<i>swapy towarowe</i>	7.2.8	250	29	-	-	279	277
Pozostałe	7.2.5.3 7.2.8	340	36	24	81	481	481
		10 757	1 707	348	6 001	18 813	18 656

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2015 roku

		do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
	NOTA						
Kredyty - wartość niezdyskontowana	7.2.6.1.1	1 053	1 019	2 720	435	5 227	5 000
Obligacje	7.2.6.1.2	68	1 003	1 125	2 138	4 334	4 155
<i>o zmiennym oprocentowaniu - wartość niezdykontowana</i>		63	993	1 017	-	2 073	1 916
<i>o stałym oprocentowaniu - wartość niezdykontowana</i>		5	10	108	2 138	2 261	2 239
Dostawy i usługi	7.2.5.3	5 430	-	-	-	5 430	5 430
Zobowiązania inwestycyjne	7.2.5.3 7.2.8	1 508	196	14	90	1 808	1 808
Instrumenty wbudowane i zabezpieczające - wartość niezdyskontowana	7.2.8	693	205	34	-	932	1 006
<i>wymiana środków pieniężnych brutto, w tym:</i>		5	8	14	-	27	107
<i>swapy walutowo - procentowe</i>	7.2.8	(2)	8	14	-	20	99
<i>wymiana środków pieniężnych netto, w tym:</i>		688	197	20	-	905	899
<i>swapy towarowe</i>	7.2.8	655	151	-	-	806	801
Pozostałe	7.2.5.3 7.2.8	306	63	21	82	472	472
		9 058	2 486	3 914	2 745	18 203	17 871

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku maksymalne możliwe zadłużenie

z tytułu zawartych umów kredytowych wynosiło odpowiednio 12 728 mln PLN i 13 916 mln PLN. Do wykorzystania na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku pozostało odpowiednio 11 110 mln PLN i 8 441 mln PLN.

Kwota gwarancji dotyczących zobowiązań wobec osób trzecich wystawionych w toku bieżącej działalności na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła odpowiednio 488 mln PLN oraz 458 mln PLN. Dotyczyły one głównie: gwarancji cywilnoprawnych związanych z zabezpieczeniem należytego wykonania umów, oraz gwarancji publicznoprawnych wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących zabezpieczających prawidłowość prowadzenia działalności koncesjonowanych w sektorze paliw ciekłych i wynikających z tej działalności należności podatkowych, celnych itp.

Ponadto udzielone w Grupie poręczenia i gwarancje jednostkom zależnym na rzecz podmiotów trzecich wyniosły na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień

31 grudnia 2015 roku odpowiednio 12 437 mln PLN oraz 6 836 mln PLN. Dotyczyły one głównie zabezpieczenia przyszłych zobowiązań spółki ORLEN Capital wynikających z tytułu emisji euroobligacji oraz terminowego regulowania zobowiązań przez jednostki zależne.

W oparciu o analizy i prognozy Grupa określiła na koniec okresu sprawozdawczego prawdopodobieństwo zapłaty tych kwot jako niskie.

Ryzyko kredytowe

Grupa na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku otrzymała gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe w wysokości odpowiednio 2 520 mln PLN oraz 2 648 mln PLN. Grupa dodatkowo przyjmuje od swoich odbiorców zabezpieczenie w postaci blokad środków na rachunkach bankowych, kaucji, hipotek i weksli.

Dodatkowe informacje przedstawiono w nocie [7.2.5.2.](#)

7.4. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

7.4.1. Posiadane koncesje

Grupa prowadzi działalność gospodarczą, która ze względu na interes publiczny wymaga posiadania koncesji.

31/12/2016

**Okresy pozostałe do
wygaśnięcia koncesji (w latach)**

Energia elektryczna: wytwarzanie, dystrybucja, obrót	3-14
Energia ciepła: wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja, obrót	9-14
Paliwa gazowe: przesyłanie, dystrybucja, obrót	4-14
Paliwa ciekłe: wytwarzanie, przesyłanie, obrót, magazynowanie	1-14
Bezzbiornikowe magazynowanie ropy naftowej i paliw płynnych	13
Złóża soli kamiennej: poszukiwanie, rozpoznanie i eksploatacja	1,5-16
Poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	1-4
Morskie Farmy Wiatrowe: przygotowanie, realizacja, eksploatacja	25
Ochrona osób i mienia	bezterminowo

Na dzień 31 grudnia 2016 i 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała zobowiązań umownych na usługi koncesjonowane zgodnie z interpretacją KIMSF 12 - Umowy na usługi koncesjonowane.

7.4.2. Leasing

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Leasing

Przez umowę leasingu rozumie się umowę, na mocy której w zamian za opłatę lub serię opłat, leasingodawca przekazuje leasingobiorcy prawo do używania składnika aktywów przez uzgodniony okres. Aktywa używane na podstawie umowy leasingu finansowego, a więc umowy,

która przenosi ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu na leasingobiorcę zalicza się do aktywów leasingobiorcy. Aktywa używane na podstawie umowy leasingu operacyjnego, a więc umowy, która nie przenosi ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu na leasingobiorcę zalicza się do aktywów leasingodawcy. Ustalenie czy następuje przekazanie ryzyka i korzyści zależy od oceny istoty treści ekonomicznej transakcji.

7.4.2.1. Grupa jako leasingobiorca

Leasing operacyjny

Grupa jako leasingobiorca posiadała na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku nieodwoływalne umowy leasingu operacyjnego (dzierżawa, najem), które dotyczą głównie stacji paliw, środków transportu i sprzętu komputerowego. Przedmiotowe umowy zawierają klauzule dotyczące warunkowych zobowiązań z tytułu opłat leasingowych. W większości przypadków istnieje możliwość przedłużenia umowy.

Łączna wartość opłat z tytułu zawartych nieodwoływalnych umów leasingu operacyjnego ujętych jako koszty okresu w 2016 roku i w 2015 roku wyniosła odpowiednio (79) mln PLN i (85) mln PLN.

Wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu zawartych nieodwoływalnych umów leasingu operacyjnego

	31/12/2016	31/12/2015
do 1 roku	83	73
powyżej 1 roku do 5 lat	210	207
powyżej 5 lat	544	474
	837	754

Leasing finansowy

Grupa jako leasingobiorca posiadała na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku umowy leasingowe o charakterze finansowym, które dotyczą głównie budynków i budowli, urządzeń technicznych i maszyn i środków transportu.

W zawartych umowach leasingowych obowiązują ogólne warunki leasingu finansowego, nie ma klauzul dotyczących warunkowych zobowiązań z tytułu opłat leasingowych, istnieje możliwość zakupu przedmiotu leasingu oraz ewentualność ich przedłużenia.

	NOTA	Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat leasingowych		Wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych	
		31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
do 1 roku		29	26	35	33
powyżej 1 roku do 5 lat		60	58	79	77
powyżej 5 lat		81	82	109	112
	7.2.5.3 7.2.9	170	166	223	222

7.4.3. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz przyszłe zobowiązania z tytułu podpisanych kontraktów inwestycyjnych

Łączna wartość nakładów inwestycyjnych wraz z kosztami finansowania zewnętrznego poniesionych w 2016 roku oraz w 2015 roku wynosiła odpowiednio 4 673 mln PLN i 3 183 mln PLN, w tym nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska odpowiednio 89 mln PLN i 306 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przyszłych zobowiązań z tytułu podpisanych do tego dnia kontraktów inwestycyjnych wyniosła odpowiednio 1 941 mln PLN i 3 054 mln PLN.

7.4.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Aktywa i zobowiązania warunkowe

Grupa ujawnia na koniec okresu sprawozdawczego informacje o aktywach warunkowych jeśli wpływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest praktycznie prawdopodobny. Jeśli jest to wykonalne w praktyce, Grupa szacuje skutki finansowe aktywów warunkowych, wyceniając je zgodnie z zasadami obowiązującymi przy wycenie rezerw.

Grupa ujawnia na koniec okresu sprawozdawczego informacje o zobowiązaniach warunkowych jeśli wypływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny, chyba że prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest znikome.

SZACUNKI

Aktywa warunkowe

Na bazie posiadanych polis ubezpieczeniowych Grupa szacuje wartość odszkodowania z tytułu awarii instalacji, które miały miejsce w spółkach Grupy.

Aktywa warunkowe

W dniu 13 sierpnia 2015 roku miała miejsce awaria instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol. Na bazie posiadanych polis ubezpieczeniowych Grupa Unipetrol spodziewa się pokrycia przez ubezpieczycieli kosztów odbudowy instalacji, które oszacowała na około 0,6 mld PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 3,9 mld CZK) oraz utraconych korzyści, które oszacowała na około 1,7 mld PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 10,1 mld CZK).

W 2016 roku Grupa Unipetrol rozpoznała w pozostałych przychodach operacyjnych (nota [7.1.4](#)) kwoty z tytułu częściowego odszkodowania od ubezpieczycieli w wysokości 1 280 mln PLN. Po uwzględnieniu powyższej kwoty aktywo warunkowe na dzień 31 grudnia 2016 roku z tytułu opisanej powyżej awarii Grupa Unipetrol oszacowała na kwotę 1 mld PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 6,1 mld CZK).

Ostateczna kwota odszkodowania będzie uzależniona od finalnych uzgodnień z ubezpieczycielami.

Środki pieniężne otrzymane do 31 grudnia 2016 roku z tytułu opisanych powyżej odszkodowań wyniosły 1 080 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 6,6 mld CZK).

Pozostałą część rozpoznanej w pozostałych przychodach operacyjnych kwoty częściowego odszkodowania Grupa Unipetrol otrzymała w styczniu 2017 roku.

W dniu 17 maja 2016 roku miała miejsce awaria instalacji FCC (Fluid Catalytic Cracking) w rafinerii Kralupy w Grupie Unipetrol. Na bazie posiadanych polis ubezpieczeniowych Grupa Unipetrol spodziewa się pokrycia przez ubezpieczycieli kosztów odbudowy instalacji, które oszacowała na około 49 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 0,3 mld CZK) oraz utraconych korzyści, które od dnia awarii do dnia 31 grudnia 2016 roku oszacowała na około 147 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 0,9 mld CZK). W lutym 2017 roku Grupa Unipetrol podpisała porozumienie z ubezpieczycielem dotyczące częściowej wypłaty odszkodowania w związku z awarią instalacji FCC na bazie którego Grupa rozpozna w pozostałych przychodach operacyjnych w I kwartale 2017 roku kwotę 158 mln PLN (co odpowiada 40 mln USD przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku).

Ostateczna kwota odszkodowania będzie uzależniona od finalnych uzgodnień z ubezpieczycielami.

Produkcja w rafinerii Kralupy oraz na instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol została wznowiona w IV kwartale 2016 roku.

Informacje o istotnych postępowaniach sądowych, w tym stanowiących zobowiązania warunkowe zaprezentowano w nocie 8.

7.4.5. Zabezpieczenia akcyzowe

Zabezpieczenia akcyzowe i akcyza od wyrobów i towarów znajdujących się w procedurze zawieszono poboru wynosiły na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 2 066 mln PLN i 1 815 mln PLN.

7.4.6. Informacje o podmiotach powiązanych

W 2016 roku oraz w 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku nie wystąpiły transakcje podmiotów powiązanych z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej, pozostałym kluczowym personelem kierowniczym Jednostki Dominującej i z bliskimi im osobami.

W 2016 roku wystąpiły transakcje bliskich osób powiązanych z kluczowym personelem kierowniczym spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi w kwocie 0,6 mln PLN, w tym główna kwota dotyczyła zakupu usług marketingowych od osoby powiązanej z kluczowym personelem Grupy Anwil oraz Grupy ORLEN Południe w kwocie odpowiednio 0,3 mln PLN i 0,2 mln PLN. Na dzień 31 grudnia 2016 roku saldo zobowiązań wyniosło 0,2 mln PLN.

W 2015 roku wystąpiły transakcje bliskich osób powiązanych z kluczowym personelem kierowniczym spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi w kwocie 0,4 mln PLN, w tym główna kwota dotyczyła zakupu usług marketingowych od osoby powiązanej z kluczowym personelem spółki ORLEN Serwis w kwocie 0,3 mln PLN.

Transakcje oraz stan rozrachunków spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi

	Sprzedaż		Zakupy	
	2016	2015	2016	2015
Jednostki współkontrolowane	2 148	2 954	(58)	(213)
<i>wspólne przedsięwzięcia</i>	2 115	2 806	(35)	(37)
<i>wspólne działania</i>	33	148	(23)	(176)
Jednostki stowarzyszone	38	48	(5)	(32)
	2 186	3 002	(63)	(245)

	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
Jednostki współkontrolowane	430	509	15	5
<i>wspólne przedsięwzięcia</i>	415	508	3	4
<i>wspólne działania</i>	15	1	12	1
Jednostki stowarzyszone	15	17	-	8
	445	526	15	13

Powyższe transakcje z podmiotami powiązаныmi obejmują głównie sprzedaż i zakupy produktów rafineryjnych i petrochemicznych oraz usług.

W 2016 roku i w 2015 roku w Grupie nie wystąpiły transakcje zawarte z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

7.4.7. Świadczenia łącznie z wynagrodzeniem z zysku wypłacone i należne lub potencjalnie należne członkom Zarządu, Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz pozostałym członkom kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej oraz spółek Grupy ORLEN

	2016	2015
Wynagrodzenia Członków Zarządu Jednostki Dominującej pełniących obowiązki w danym roku	13,5	13,5
<i>wynagrodzenia i inne świadczenia</i>	8,4	7,2
<i> premia wypłacona za rok poprzedni</i>	5,1	6,3
Premie potencjalnie należne Członkom Zarządu Jednostki Dominującej pełniącym funkcję w danym roku, do wypłaty w roku kolejnym	7,9	6,7
Wynagrodzenia i inne świadczenia wypłacone byłym Członkom Zarządu Jednostki Dominującej*	4,3	1,8
Wynagrodzenia i inne świadczenia członków kluczowego personelu kierowniczego	209,9	177,5
<i>wynagrodzenia i inne świadczenia pozostałego kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej</i>	44,4	37,1
<i>kluczowy personel kierowniczy spółek zależnych Grupy ORLEN</i>	165,5	140,4
Wynagrodzenia Członków Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej	1,4	1,5

* W 2016 roku wypłacona premia za 2015 rok oraz wypłacone wynagrodzenie z tytułu odprawy i zakazu konkurencji;

w 2015 roku wypłacone wynagrodzenie z tytułu odprawy i zakazu konkurencji

Świadczenia dla Zarządu PKN ORLEN, Rady Nadzorczej PKN ORLEN i pozostałego kluczowego personelu kierowniczego PKN ORLEN i spółek Grupy obejmują krótkoterminowe świadczenia pracownicze, świadczenia po okresie zatrudnienia, pozostałe świadczenia długoterminowe oraz świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy wypłacone, należne lub potencjalnie należne w okresie.

W dniu 24 stycznia 2017 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, podczas którego zostały podjęte uchwały w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń Członków Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej. Treści podjętych uchwał zostały zamieszczone na stronie:
<http://www.orklen.pl/PL/RelacjeInwestorskie/RaportyBiezace/Strony/Raport-biezacy-nr-14-2017.aspx>

Zasady premiowania kluczowego personelu kierowniczego Grupy ORLEN

Regulaminy funkcjonujące dla Zarządu PKN ORLEN, dyrektorów bezpośrednio podległych Zarządowi PKN ORLEN oraz pozostałych kluczowych stanowisk Grupy ORLEN mają wspólne podstawowe cechy. Osoby objęte wyżej wymienionymi systemami premiowane są za realizację indywidualnych celów, wyznaczanych na początku okresu premiowego przez Radę Nadzorczą dla Członków Zarządu oraz przez Zarząd dla pracowników kluczowego personelu kierowniczego. Systemy Premiowania są spójne z Wartościami Koncernu, promują współpracę pomiędzy poszczególnymi pracownikami i motywują do osiągnięcia najlepszych wyników w skali Grupy ORLEN. Postawione cele mają charakter zarówno jakościowy jak i ilościowy, i są rozliczane po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone. Istnieje ponadto możliwość wyróżnienia pracowników, którzy mają istotny wkład w osiągnięte wyniki.

Zasady premiowania Członków Zarządów spółek Grupy ORLEN w 2017 roku zostaną dostosowane do wymogów wynikających z Ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami z dnia 9 czerwca 2016 roku (Dz. U. z 2016r. poz. 1202).

Wynagrodzenia z tytułu zakazu konkurencji i rozwiązania umowy w rezultacie odwołania z zajmowanego stanowiska

Zgodnie z umowami Członkowie Zarządu PKN ORLEN zobowiązani są przez okres 6 lub 12 miesięcy, licząc od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy, do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej. W okresie tym uprawnieni są do otrzymywania wynagrodzenia w wysokości sześć- lub dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatnego w równych ratach miesięcznych. Ponadto umowy przewidują wypłatę wynagrodzenia w przypadku rozwiązania umowy na skutek odwołania z zajmowanego stanowiska. Wynagrodzenie w takim przypadku wynosi sześć- lub dwunastokrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Dyrektorzy bezpośrednio podlegli Zarządowi PKN ORLEN oraz Członkowie Zarządu spółek Grupy ORLEN standardowo zobowiązani są od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej przez okres 6 miesięcy. W tym czasie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 50% sześciokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatne w 6 równych ratach miesięcznych. Odprawa z tytułu rozwiązania umowy przez Pracodawcę wynosi standardowo trzy lub sześciokrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Umowy Członków Zarządów spółek Grupy ORLEN w 2017 roku zostaną dostosowane do wymogów wynikających z Ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami z dnia 9 czerwca 2016 roku (Dz. U. z 2016r. poz. 1202).

7.4.8. Wynagrodzenie wynikające z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

	2016	2015
Wynagrodzenie KPMG Audyt Sp. z o.o. w odniesieniu do Jednostki Dominującej	1,7	1,3
<i>badanie i przeglądy sprawozdań finansowych</i>	1,0	1,1
<i>usługi dodatkowe</i>	0,7	0,2
Wynagrodzenie KPMG Audyt Sp. z o.o. i spółek KPMG w odniesieniu do jednostek zależnych Grupy Kapitałowej	5,0	4,4
<i>badanie rocznych sprawozdań finansowych i procedury weryfikacyjne</i>	3,8	3,9
<i>usługi dodatkowe</i>	1,2	0,5
	6,7	5,7

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Grupy ORLEN był KPMG Audyt Sp. z o. o. Zgodnie z podpisaną umową zawartą w dniu 30 maja 2005 roku z późniejszymi aneksami KPMG Audyt Sp. z o. o. wykonywała przeglądy śródroczne oraz badania jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za lata 2005 - 2016.

W dniu 15 grudnia 2016 roku Rada Nadzorcza PKN ORLEN wybrała Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa jako podmiot uprawniony do przeprowadzenia przeglądów śródrocznych oraz badań jednostkowych sprawozdań finansowych PKN ORLEN i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy ORLEN za lata 2017-2018 (z możliwością przedłużenia współpracy na kolejne okresy pod warunkiem zgody Rady Nadzorczej

PKN ORLEN).

Informacje o istotnych postępowaniach

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółki Grupy ORLEN były stroną w następujących istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej:

8.1. Postępowania, w których spółki z Grupy ORLEN są stroną pozwaną

8.1.1. Postępowania, których wartość stanowi więcej niż 10% kapitałów własnych Emitenta

Ryzyko dotyczące zbycia aktywów i wierzytelności w związku z nabyciem akcji Unipetrol
Sprawa dotyczy zapłaty odszkodowania z tytułu szkód będących między innymi wynikiem zarzucanych PKN ORLEN przez Agrofert Holding a.s. (Agrofert) czynów nieuczciwej konkurencji oraz rzekomo bezprawnego naruszenia dobrego imienia firmy Agrofert w związku z nabyciem przez PKN ORLEN akcji spółki UNIPETROL. Wyrokiem z dnia 21 października 2010 roku Trybunał Arbitrażowy („Sąd Arbitrażowy”) w Pradze (Republika Czeska) oddalił w całości powództwo Agrofert przeciwko PKN ORLEN o zapłatę 3 186 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 19 464 mln CZK) wraz z odsetkami oraz zobowiązał Agrofert do pokrycia kosztów postępowania poniesionych przez PKN ORLEN. W dniu 3 października 2011 roku PKN ORLEN otrzymał z sądu powszechnego w Pradze skargę Agrofert o uchylenie powyższego wyroku. Skarga ta została oddalona przez sąd wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 roku. W dniu 7 kwietnia 2014 roku Agrofert złożył apelację od powyższego wyroku. W dniu 7 kwietnia 2015 roku sąd apelacyjny oddalił apelację Agrofert. W dniu 4 września 2015 roku Agrofert odwołał się od powyższego wyroku do czeskiego Sądu Najwyższego. We wrześniu 2016 roku Sąd Najwyższy oddalił skargę Agrofert. W listopadzie 2016 roku Agrofert odwołał się od tego rozstrzygnięcia do czeskiego Sądu Konstytucyjnego. PKN ORLEN podejmuje kroki prawne w celu utrzymania w mocy wyżej wymienionych korzystnych orzeczeń sądowych, wydanych w przedmiotowej sprawie.

8.1.2. Pozostałe istotne postępowania, których łączna wartość nie przekracza 10% kapitałów własnych Emitenta

Postępowania podatkowe w ORLEN Południe S.A. (dawniej Rafineria Trzebinia S.A.)
W dniach 14 maja 2014 oraz 20 maja 2014 roku spółka otrzymała decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w Krakowie określające zobowiązanie w podatku akcyzowym za miesiące: maj - sierpień 2004 roku na kwotę 132 mln PLN. Rafineria Trzebinia S.A. zapłaciła całość zobowiązania wraz z należnymi odsetkami wykorzystując jednocześnie utworzone na ten cel w latach poprzednich rezerwy. Rafineria Trzebinia S.A. złożyła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego („WSA”) w Krakowie na powyższe decyzje. Dnia 26 lutego 2015 roku ogłoszono wyrok WSA w Krakowie oddalający skargi spółki. W dniu 5 maja 2015 roku spółka złożyła do Naczelnego Sądu Administracyjnego („NSA”) w Warszawie skargi kasacyjne od wyroku WSA, które nie zostały rozpatrzone do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego.

Wobec wydania przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości w Luksemburgu orzeczenia

w podobnej sprawie spółka złożyła wnioski o wznowienia postępowania administracyjnego. Dyrektor Izby Celnej w Krakowie na mocy decyzji wydanych w dniu 23 lipca 2015 roku odmówił wznowienia postępowania ze względu na toczące się przed NSA postępowanie w sprawach zakończonych ostatecznymi decyzjami za maj – sierpień 2004 roku. Od decyzji Dyrektora Izby Celnej w Krakowie odmawiających wznowienia postępowania spółka złożyła odwołania, które zostały oddalone. W dniu 16 listopada 2015 roku spółka złożyła skargi na powyższe decyzje, które WSA w Krakowie oddalił wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 roku. W dniu 28 kwietnia 2016 roku spółka złożyła skargi kasacyjne do NSA w wyżej opisanych postępowaniach. Skargi te nie zostały rozpoznane do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego.

Pozew I.P.-95 s.r.o. przeciwko UNIPETROL RPA s.r.o. o odszkodowanie

W dniu 23 maja 2012 roku UNIPETROL RPA s.r.o. otrzymał z Sądu Okręgowego w Ostrawie pozew spółki I.P.-95 s.r.o. o odszkodowanie związane ze złożeniem przez UNIPETROL RPA s.r.o. w listopadzie 2009 roku wniosku o ogłoszenie upadłości spółki I.P.-95 s.r.o. Łączna wartość pozwu wynosi około 293 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 1 789 mln CZK). UNIPETROL RPA s.r.o. jest jednym z ośmiu podmiotów pozwanych solidarnie o zapłatę wyżej wymienionej kwoty. W ocenie UNIPETROL RPA s.r.o. roszczenie jest bezpodstawne. Strony oczekują na wyznaczenie terminu następnych czynności procesowych.

Roszczenie OBR S.A. o odszkodowanie

W dniu 5 września 2014 roku spółka OBR S.A. wystąpiła przeciwko PKN ORLEN do Sądu Okręgowego w Łodzi z pozwem o zapłatę z tytułu zarzucanego naruszenia przez PKN ORLEN praw do patentu: „Sposób rozdziału produktów procesu hydroodsiarczania ciężkiej pozostałości po próżniowej destylacji ropy naftowej”. Kwota roszczenia w pozwie została oszacowana przez OBR S.A. na kwotę około 83 mln PLN. Żądanie pozwu obejmuje zasądzenie od PKN ORLEN na rzecz OBR S.A. sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej wartości opłaty licencyjnej za korzystanie z rozwiązania objętego ww. patentem oraz zasądzenie obowiązku zwrotu korzyści uzyskanych na skutek stosowania tego rozwiązania. W dniu 16 października 2014 roku PKN ORLEN złożył odpowiedź na pozew. Pismem procesowym z dnia 11 grudnia 2014 roku wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na kwotę około 247 mln PLN. Postanowieniem sądu z dnia 21 maja 2015 roku strony zostały skierowane do mediacji. Postępowanie mediacyjne zostało zakończone. Sprawa wróciła do rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Łodzi. Pierwsza rozprawa odbyła się w dniu 19 października 2016 roku. Rozprawa wyznaczona na 4 stycznia 2017 roku nie odbyła się. Nowy termin rozprawy został wyznaczony na 22 marca 2017 roku. W ocenie PKN ORLEN powyższe roszczenia są bezpodstawne.

8.2. Postępowania, w których spółki z Grupy ORLEN są stroną pozywającą

Postępowanie arbitrażowe przeciwko Basell Europe Holding B.V.

W dniu 20 grudnia 2012 roku PKN ORLEN przesłał do Basell Europe Holdings B.V. wezwanie wszczynając postępowanie arbitrażowe przed Trybunałem Arbitrażowym ad hoc w Londynie o odszkodowanie w związku z Umową Joint Venture zawartą w 2002 roku pomiędzy PKN ORLEN a Basell Europe Holdings B.V. W dniu 12 maja 2016 roku Trybunał Arbitrażowy przesłał stronom wyrok, w którym oddalił roszczenia PKN ORLEN i zasądził na rzecz Basell Europe Holdings B.V. zwrot kosztów postępowania. PKN ORLEN po analizie możliwości odwołania podjął decyzję o niewnoszeniu skargi o uchylenie wyroku, co kończy postępowanie w sprawie.

Spór pomiędzy ORLEN Lietuva i Lietuvos Geležinkeliai

W dniu 31 grudnia 2014 roku ORLEN Lietuva złożyła w sądzie arbitrażowym w Wilnie wniosek o wszczęcie postępowania arbitrażowego przeciwko spółce Lietuvos Geležinkeliai („LG”). Obecnie w postępowaniu tym ORLEN Lietuva domaga się przeliczenia taryf za przewozy kolejowe zgodnie z umową zawartą z LG za okres od stycznia 2014 roku. ORLEN Lietuva wniosła również o odszkodowanie z tytułu nieprawidłowej interpretacji przez LG umowy o przewozy kolejowe poprzez stosowanie nieprawidłowych stawek. Uwzględnienie żądania ORLEN Lietuva skutkowałoby – w zależności od interpretacji dokonanej przez sąd arbitrażowy – uzyskaniem przez tę spółkę oszczędności w wysokości oszacowanej do października 2016 roku na kwotę nie niższą niż 181 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada kwocie nie niższej niż 41 mln EUR) lub otrzymaniem odszkodowania z tytułu stosowania nieprawidłowych stawek w kwocie 442 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada kwocie do 100 mln EUR).

Jednocześnie, do dnia 31 grudnia 2016 roku, zostało wszczętych siedem postępowań sądowych, w których LG domaga się od ORLEN Lietuva zapłaty około 166 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada kwocie około 37,5 mln EUR) z tytułu opłat za przewozy kolejowe produktów ORLEN Lietuva. Trzy z wyżej opisanych postępowań zostały połączone, a następnie sąd zdecydował, że połączona sprawa nie będzie rozpatrywana przez sąd państwowy, ponieważ priorytet ma jurysdykcja sądu arbitrażowego, co zostało potwierdzone postanowieniem sądu apelacyjnego. Następnie ta sprawa była przedmiotem rozpoznania przez litewski Sąd Najwyższy, który zdecydował, że sprawa może być rozpatrywana co do meritum przez sąd państwowy, gdyż roszczenia LG mogą być uznane za odrębne należności za inny okres wykonywania umowy. Postępowanie w czwartej sprawie zostało zawieszona przez sąd państwowy do czasu, gdy sąd arbitrażowy podejmie decyzję w sprawie powództwa ORLEN Lietuva, natomiast w piątej i szóstej sprawie sąd państwowy odmówił wszczęcia postępowania, również z uwagi na właściwość sądu arbitrażowego. LG odwołało się od wyżej wymienionych decyzji sądów państwowych i w toku są postępowania w instancji odwoławczej. ORLEN Lietuva odwołała się do sądu apelacyjnego od decyzji o wszczęciu postępowania w siódmej sprawie i oczekuje na decyzję sądu.

Struktura Grupy ORLEN oraz wspólne porozumienia umowne

9.1. STRUKTURA GRUPY

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje aktywa, zobowiązania, kapitał własny, przychody, koszty i przepływy środków pieniężnych Jednostki Dominującej i jej jednostek zależnych prezentowane w taki sposób, jakby należały one do pojedynczej jednostki i sporządzane były na ten sam dzień sprawozdawczy, co jednostkowe sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej przy zastosowaniu tych samych zasad rachunkowości w odniesieniu do podobnych transakcji oraz innych zdarzeń następujących w zbliżonych okolicznościach.

Spółki zależne konsolidowane są metodą pełną, a wspólne działania poprzez ujęcie odpowiednich części aktywów, zobowiązań, przychodów i kosztów. Wspólne przedsięwzięcia oraz inwestycje w jednostki stowarzyszone wycenia się przy zastosowaniu metody praw własności.

Udział Grupy w zysku lub stracie jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w zysku lub stracie Grupy w pozostałej działalności operacyjnej.

W zakresie inwestycji w jednostki zależne udziały niekontrolujące prezentuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym, oddzielnie od kapitału własnego przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej.

W zakresie inwestycji w jednostki stowarzyszone Grupa wywiera znaczący wpływ gdy posiada bezpośrednio lub pośrednio (np. poprzez jednostki zależne) od 20% do 49% praw głosu w jednostce, w której dokonano inwestycji, chyba że można w sposób oczywisty wykazać, że jest inaczej.

PROFESJONALNY OSĄD

Inwestycje w jednostkach zależnych i współkontrolowanych

Grupa, niezależnie od charakteru jej zaangażowania w danej jednostce (jednostce, w której dokonano inwestycji) określa swój status oceniając, czy sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, a także czy sprawuje współkontrolę we wspólnym przedsięwzięciu biorąc pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności.

PKN ORLEN jako Jednostka Dominująca Grupy jest podmiotem wielosegmentowym, odpowiednio alokowanym do wszystkich segmentów operacyjnych i funkcji korporacyjnych.

Nazwa spółki	Spółka matka	Udział w liczbie głosów		Metoda konsolidacji/ Metoda wyceny
		31/12/2016	31/12/2015	
Segment Downstream				
Grupa ORLEN Lietuva				
AB ORLEN Lietuva	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UAB Mazeikiu Naftos prekybos namai	AB ORLEN Lietuva	100%	100%	pełna
OU ORLEN Eesti	UAB Mezeikiu naftos prekybos namai	100%	100%	pełna
SIA ORLEN Latvija	UAB Mezeikiu naftos prekybos namai	100%	100%	pełna
UAB Emas	AB ORLEN Lietuva	100%	100%	pełna
Grupa UNIPETROL				
PARAMO, a.s.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
MOGUL SLOVAKIA, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	-	100%	pełna
Paramo Oil, s.r.o.	PARAMO, a.s.	100%	100%	pełna
UNIPETROL Austria HmbH	UNIPETROL, a.s.	-	100%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
UNIPETROL Slovensko, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL Deutschland GmbH	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL RPA Hungary Kft.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
CHEMOPETROL, a.s.	UNIPETROL, a.s.	-	100%	pełna
Spolana a.s.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	-	pełna
UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
PETROTRANS, s.r.o.	BENZINA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL RAFINÉRIE, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	-	100%	pełna
ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a.s.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
Butadien Kralupy a.s.	UNIPETROL, a.s.	51%	51%	udział w aktywach i zobowiązaniach
Grupa ANWIL				
Anwil S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Spolana a.s.	ANWIL S.A.	-	100%	pełna
Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Pro-Lab Sp. z o.o.	ANWIL S.A.	-	99,99%	pełna
Przedsiębiorstwo Usług technicznych Wircom Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	-	97,38%	pełna
Grupa Basell Orlen Polyolefins				
Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	50%	50%	praw własności
Basell ORLEN Polyolefins Sprzedaż Sp. z o.o.	Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o.	100%	100%	praw własności
Grupa ORLEN Południe				
ORLEN Południe S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	
EkoNaft Sp. z o.o.	ORLEN POLUDNIE S.A.	-	100%	pełna
Energomedia Sp. z o.o.	ORLEN POLUDNIE S.A.	100%	100%	pełna
Euronaft Trzebinia Sp. z o.o.	ORLEN POLUDNIE S.A.	100%	100%	pełna
Konsorcjum Olejów Przetworzonych - Organizacja Odzysku S.A.	ORLEN Południe S.A.	89%	89%	pełna
Grupa ORLEN Oil				
ORLEN Oil Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Asphalt				
ORLEN Asphalt Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Asphalt Ceska Republika s.r.o.	ORLEN ASFALT Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
Inowrocławskie Kopalnie Soli "Solino" S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Kopalnia Soli Lubień Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Paliwa Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Serwis S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna

Nazwa spółki	Spółka matka	Udział w liczbie głosów		Metoda konsolidacji/ Metoda wyceny
		31/12/2016	31/12/2015	
Petrolot Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Eko Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Baltic Power Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN KoTrans Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	99,85%	99,85%	pełna
Ship-Service S.A.	PKN ORLEN S.A.	60,86%	60,86%	pełna
ORLEN Transport S.A.	PKN ORLEN S.A.	-	100%	pełna
ORLEN Wir Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	-	76,59%	pełna
Segment Detal				
AB Ventus-Wafta	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Deutschland GmbH	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Budonaf Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Centrum Serwisowe Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	99,33%	99,33%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	-	pełna
BENZINA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	-	100%	pełna
Segment Wydobycie				
Grupa ORLEN Upstream				
ORLEN Upstream Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Upstream International BV	PKN ORLEN S.A.	-	100%	pełna
ORLEN Upstream Kanada Ltd.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
142628 Alberta Ltd.	ORLEN Upstream Kanada Ltd.	100%	100%	pełna
OneEx Operations Partnership	ORLEN Upstream Kanada Ltd.	100%	100%	pełna
Kicking Horse Energy Inc.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	-	100%	pełna
KCK Operating Company Ltd.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	-	100%	pełna
Columbia Natural Resources Canada Ltd.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	-	100%	pełna
Kicking Horse Internat. Exploration Ltd.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	-	100%	pełna
Pieridae Production GP Ltd	ORLEN Upstream Kanada Ltd.	50%	50%	praw własności
671519 NB Ltd	Pieridae Production GP Ltd	50%	50%	praw własności
KCK Atlantic Holdings Ltd.	Kicking Horse Energy Inc.	100%	100%	pełna
Pieridae Production LP	KCK Atlantic Holdings Ltd.	80%	80%	praw własności
FX Energy, Inc.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
FX Drilling Company, Inc.	FX Energy, Inc.	-	100%	pełna
FX Producing Company, Inc.	FX Energy, Inc.	-	100%	pełna
Frontier Exploration, Inc.	FX Energy, Inc.	100%	100%	pełna
FX Energy Netherlands Partnership C.V.	FX Energy, Inc.	100%	100%	pełna
FX Energy Netherlands B.V.	FX Energy Netherlands Partnership C.V.	100%	100%	pełna
FX Energy Poland Sp. z o.o.	FX Energy Netherlands Partnership C.V.	100%	100%	pełna
Funkcje Korporacyjne				
AB ORLEN Lietuva	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa UNIPETROL				
UNIPETROL, a.s.	PKN ORLEN S.A.	62,99%	62,99%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
UNIPETROL SERVICES, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	-	100%	pełna
Unipetrol vyzkumné vodélávací centrum, a.s.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
HC Verva Litvínov, a.s.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	70,95%	70,95%	pełna
ORLEN Administracja Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Capital AB	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Finance AB	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Holding Malta				
ORLEN Holding Malta Ltd.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Orlen Insurance Ltd.	ORLEN HOLDING MALTA Ltd.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Ochrona				
ORLEN Ochrona Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UAB Apsauga	ORLEN OCHRONA Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
ORLEN Projekt S.A.	PKN ORLEN S.A.	99,77%	99,77%	pełna
ORLEN Laboratorium S.A.	PKN ORLEN S.A.	99,38%	99,38%	pełna
Grupa Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny				
Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. (PPPT S.A.)	PKN ORLEN S.A.	50%	50%	praw własności
Centrum Edukacji Sp. z o.o.	PPPT S.A.	69,43%	69,43%	praw własności

Zakres działalności podstawowych spółek z Grupy ORLEN

Nazwa jednostki	Siedziba	Podstawowa działalność
AB ORLEN Lietuva (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Litwa - Juodeikiai	przerób ropy naftowej, wytwarzanie produktów rafineryjnych oraz sprzedaż hurtowa
UNIPETROL a.s. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Republika Czeska - Praga	przerób ropy naftowej oraz produkcja i dystrybucja produktów rafineryjnych, petrochemicznych i chemicznych
Anwil S.A.	Polska - Włocławek	wytwarzanie nawozów azotowych, tworzyw sztucznych i chemikaliów
ORLEN Południe S.A.	Polska - Trzebinia	przerób ropy naftowej, produkcja i sprzedaż biopaliw, olejów
ORLEN Oil Sp. z o.o.	Polska - Kraków	produkcja, dystrybucja i sprzedaż olejów smarowych, płynów eksploatacyjnych
ORLEN Asphalt Sp. z o.o.	Polska - Płock	produkcja i sprzedaż asfaltów drogowych oraz specyfików asfaltowych
ORLEN Paliwa Sp. z o.o.	Polska - Płock	handel paliwami płynnymi
Inowrocławskie Kopalnie Soli "SOLINO" S.A.	Polska - Inowrocław	magazynowanie ropy naftowej, paliw i gazów, wydobycie i dostarczanie solanki
ORLEN Upstream Sp. z o.o. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Polska - Warszawa	poszukiwanie i rozpoznanie złóż węglowodorów, prowadzenie wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego

JEDNOSTKI STRUKTURYZOWANE

ORLEN Capital AB

Przedmiotem działalności spółki jest pozyskiwanie środków pieniężnych w drodze emisji obligacji

oraz innych instrumentów finansowych dla inwestorów instytucjonalnych i prywatnych oraz udzielanie pożyczek lub kredytów do spółek Grupy a także prowadzeniem wszelkich innych czynności związanych z powyższymi instrumentami finansowymi.

W dniu 30 czerwca 2014 roku oraz w dniu 7 czerwca 2016 roku ORLEN Capital AB zrealizował emisje euroobligacji z 7 letnim okresem wykupu na łączną kwotę około 5 530 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 1 250 mln EUR). Środki pozyskane przez ORLEN Capital w drodze emisji zostały odpożyczone do PKN ORLEN na mocy zawartej umowy pożyczki. PKN ORLEN jest gwarantem obu emisji obligacji na mocy nieodwołalnych i bezwarunkowych gwarancji wydanych na rzecz obligatariuszy w łącznej kwocie 9 290 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016 roku (co odpowiada 2,1 mld EUR). Gwarancje zostały udzielone na okres trwania emisji euroobligacji, czyli odpowiednio do 30 czerwca 2021 roku i 7 czerwca 2023.

ORLEN Finance AB

Przedmiotem działalności spółki jest prowadzenie usług finansowych w ramach Grupy ORLEN, w tym pożyczek wewnątrzgrupowych, a także wszelkich innych instrumentów finansowych, w tym głównie finansowania zewnętrznego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa udzieliła gwarancji na rzecz ORLEN Finance w kwocie 885 mln PLN.

ORLEN Insurance Ltd.

ORLEN Insurance jest wewnętrznym towarzystwem ubezpieczeniowym (tzw. captive), którego głównym celem działalności jest ubezpieczanie i reasekurowanie działalności Grupy, dopasowując ubezpieczenia do indywidualnych jej potrzeb w zakresie posiadanego majątku i potencjalnej utraty marży.

9.2. JEDNOSTKI ZALEŻNE

9.2.1. Zmiany w strukturze udziałowej Grupy ORLEN

RODZAJ TRANSAKcji / SPÓŁKI	DATA TRANSAKcji	LICZBA NABYTECH / (ZBYTYCH) AKCJI / UDZIAŁÓW
ZBYCIA AKCJI / UDZIAŁÓW*		
przez PKN ORLEN:		
w ORLEN Transport S.A.	29 lutego 2016	(25 530 000)
przez FX Energy Inc:		
w FX Drilling Company, Inc	30 grudnia 2016	(1 000 000)
w FX Producing Company, Inc.	30 grudnia 2016	(1 000 000)
PODWYŻSZENIE KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO SPÓŁKI I OBJĘCIE UDZIAŁÓW		
przez PKN ORLEN:		
w ORLEN Upstream Sp. z o.o.	25 maja 2016	3 478
PRZEKSZTAŁCENIE SPÓŁKI		
ORLEN Laboratorium Sp. z o.o. w spółkę ORLEN Laboratorium S.A.	10 sierpnia 2016	-
POŁĄCZENIA I NABYCIA W RAMACH GRUPY:		
POŁĄCZENIA		
ORLEN Upstream Kanada z Kicking Horse Energy Inc., KCK Operating Company Ltd., Columbia Natural Resources Canada, Ltd. i Kicking Horse International Exploration Ltd	1 stycznia 2016	-
Unipetrol Slovensko s.r.o. z Mogul Slovakia s.r.o.	1 stycznia 2016	-
Unipetrol RPA s.r.o. z Benzina s.r.o.	1 stycznia 2016	-
ORLEN Serwis S.A. z ORLEN Wir Sp. z o.o. i Wircom Sp. z o.o	29 lutego 2016	240 344
Unipetrol RPA, s.r.o. z Unipetrol Services, s.r.o, Unipetrol Rafinerie, s.r.o. i Chemopetrol, a.s.	1 sierpnia 2016	-
ORLEN Upstream sp. z o.o. z ORLEN Upstream International B.V.	24 października 2016	-
Unipetrol RPA s.r.o z ČESKÁ RAFINÉRSKÁ a.s	1 stycznia 2017	-
NABYCIA AKCJI I UDZIAŁÓW		
przez PKN ORLEN:		
w ORLEN Serwis S.A.	9 listopada 2016	79 028
w ORLEN Serwis S.A.	30 grudnia 2016	2 276
przez UNIPETROL RPA:		
w Spolana a.s. - od Anwil S.A.	10 czerwca 2016	7 482 788
WYKREŚLENIE SPÓŁEK Z KRS		
Pro-Lab sp. z o.o. w likwidacji	18 kwietnia 2016	(18 282)
EkoNaft sp. z o.o. w likwidacji	17 maja 2016	(100)
Unipetrol Austria HmbH w likwidacji	9 września 2016	(1)

* Wpływ transakcji na dane finansowe Grupy został zaprezentowane w nocie 7.1.4 w pozycji zysk ze zbycia jednostek podporządkowanych w kwocie 63 mln PLN

Zmiany struktury Grupy są elementem realizacji strategii zakładającej koncentrację na działalności podstawowej i przeznaczanie uwolnionego kapitału na rozwój Grupy w najbardziej perspektywicznych obszarach.

9.3. INWESTYCJE WE WSPÓLNE POROZUMIENIA UMOWNE

	Miejsce prowadzenia działalności	Podstawowa działalność	Metoda wyceny
wspólne przedsięwzięcia			
Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (BOP)	Płock	produkcja, dystrybucja i sprzedaż poliolefin	praw własności
Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny (PPPT)	Płock	budowa i wynajem nieruchomości	praw własności
Pieridae Production GP Ltd (Grupa ORLEN Upstream)	Calgary	poszukiwanie i wydobycie kopalin, magazynowanie, transport i logistyka	praw własności
wspólne działania			
Butadien Kralupy a.s. (Grupa Unipetrol)	Kralupy nad Vltavou	produkcja butadienu	udział w aktywach i zobowiązaniach

Dodatkowo ORLEN Upstream posiada udział we wspólnych działaniach:

- uczestnictwo w konsorcjum założonym przez ORLEN Upstream, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNIG), LOTOS Petrobaltic oraz Akademię Górniczo-Hutniczą, Instytut Nafty i Gazu, Politechnikę Gdańską, Politechnikę Warszawską (program Blue Gas – Polski Gaz Łupkowy). Celem programu jest wytworzenie i komercjalizacja technologii oraz pozyskanie wiedzy dla wydobycia gazu łupkowego w Polsce. Spółka bierze udział w 6 projektach realizowanych w latach 2013-2017. Całkowity wkład ORLEN Upstream w realizację

powyższych projektów wynosi 26 mln PLN. Do końca 2016 roku spółka przekazała na rzecz programu Blue Gas wkład pieniężny w wysokości 8 mln PLN. W 2016 roku ORLEN Upstream nie poniosła kosztów w ramach konsorcjum.

- projekty poszukiwawczo – wydobywcze prowadzone wspólnie z PGNiG (obszary „Sieraków” – 49% udział ORLEN Upstream, „Bieszczady” – 49% udział ORLEN Upstream, „Garwolin” – 51% udziałów ORLEN Upstream oraz za pośrednictwem spółki zależnej FX Energy Poland obszary „Płotki” – 49% udział FX Energy Poland, „Warszawa Południe” – 51% udział FX Energy Poland). Przedmiotem umów jest prowadzenie wspólnych operacji i działań z zakresu poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. ORLEN Upstream i FX Energy Poland ma prawo do proporcjonalnego udziału w przychodach i ponosi proporcjonalny udział w kosztach wspólnych działań.

Inwestycje wyceniane metodą praw własności

	31/12/2016	31/12/2015
Wspólne przedsięwzięcia, w tym:	756	767
Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (BOP)	677	693
Pieridae Production GP Ltd (Grupa ORLEN Upstream)	47	45
Jednostki stowarzyszone	7	7
	763	774

Udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności

	2016	2015
Wspólne przedsięwzięcia, w tym:	297	252
Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (BOP)	298	252
Jednostki stowarzyszone	-	1
	297	253

Skrócone informacje finansowe Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o.

	31/12/2016	31/12/2015
Aktywa trwałe	856	874
Aktywa obrotowe	1 152	1 376
środki pieniężne	440	394
pozostałe aktywa obrotowe	712	982
Aktywa razem	2 008	2 250
Kapitał własny razem	1 395	1 415
Zobowiązania długoterminowe	50	36
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	563	799
zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	548	783
Zobowiązania razem	613	835
Pasywa razem	2 008	2 250
Dług netto	(440)	(393)
Aktywa netto	1 395	1 415
Udział Grupy we wspólnych przedsięwzięciach (50%)	698	708
Korekty konsolidacyjne	(21)	(15)
Inwestycje we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności	677	693

	2016	2015
Przychody ze sprzedaży	3 218	3 895
Koszt własny sprzedaży, w tym:	(2 365)	(3 136)
amortyzacja	(97)	(101)
Zysk brutto na sprzedaży	853	759
Koszty sprzedaży	(90)	(112)
Koszty ogólnego zarządu	(25)	(23)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	(1)	1
Zysk z działalności operacyjnej	737	625
Przychody i koszty finansowe netto	7	4
Zysk przed opodatkowaniem	744	629
Podatek dochodowy	(142)	(120)
Zysk netto	602	509
Całkowite dochody netto	602	509
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	745	611
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności inwestycyjnej	(74)	(17)
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności finansowej	(625)	(433)
Dywidendy otrzymane od wspólnych przedsięwzięć	311	190
Zysk netto	602	509
Udział Grupy we wspólnych przedsięwzięciach (50%)	301	255
Korekty konsolidacyjne	(3)	(3)
Udział Grupy w wyniku wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	298	252

W 2016 roku oraz w 2015 roku nie wystąpiły znaczące ograniczenia w jednostkach stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach wynikające z umów kredytowych, wymogów regulacyjnych i innych ustaleń umownych, które ograniczałyby dostęp do aktywów oraz rozliczania zobowiązań Grupy.

Wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie wystąpiły zdarzenia poza ujawnionymi w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, które wymagałyby ujęcia lub ujawnienia.

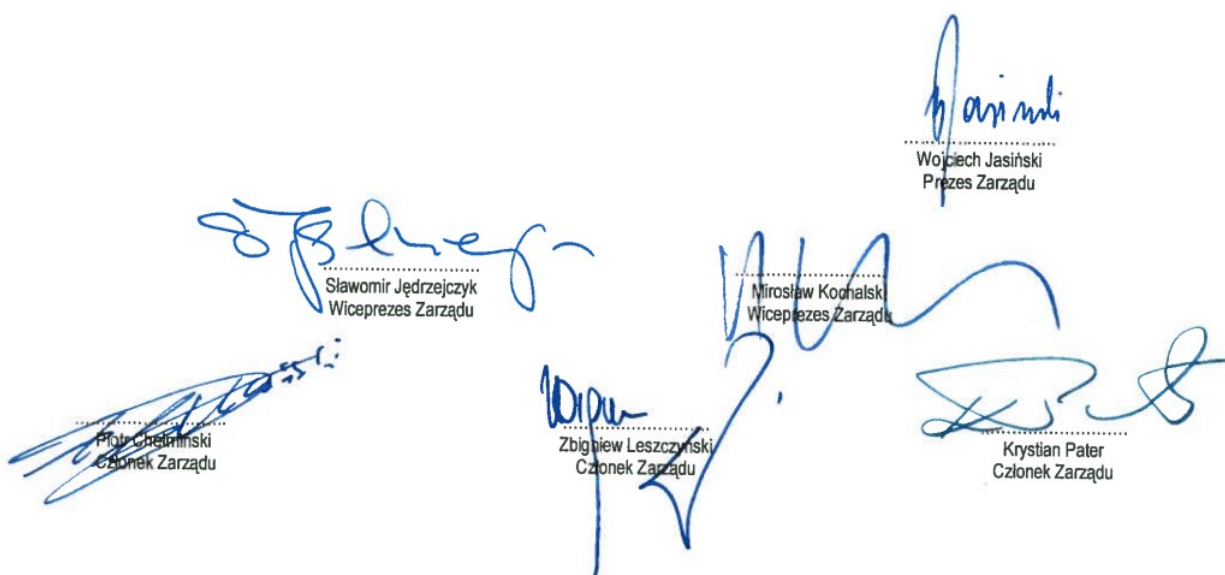

Oświadczenia zarządu i zatwierdzenie sprawozdania finansowego

W sprawie rzetelności sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd PKN ORLEN oświadcza, że wedle jego najlepszej wiedzy, niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe i dane porównawcze sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Grupę ORLEN zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy ORLEN.

W sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Zarząd PKN ORLEN oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten i biegli rewidenci dokonujący badania spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii z badania zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 14 marca 2017 roku.

.....
Sławomir Jędrzejczyk
Wiceprezes Zarządu

.....
Wojciech Jasiński
Prezes Zarządu

.....
Miroslaw Kognalski
Wiceprezes Zarządu

.....
Piotr Chelmiński
Członek Zarządu

.....
Zbigniew Leszczyński
Członek Zarządu

.....
Krystian Pater
Członek Zarządu

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Rafał Warpechowski

Dyrektor Wykonawczy ds. Planowania i Sprawozdawczości

Opinia i raport niezależnego biegłego rewidenta

KPMG Audit Sp. z o.o.
ul. Infancka 4A
00-189 Warszawa, Polska
Tel. +48 (22) 528 11 00
Faks +48 (22) 528 10 09
kpmg@kpmg.pl

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Walnego Zgromadzenia Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN Spółka Akcyjna

Opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, której jednostką dominującą jest Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna z siedzibą w Płocku, ul. Chemików 7 („Grupa Kapitałowa”), na które składa się skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 r., skonsolidowane sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym oraz skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy kończący się tego dnia oraz informacje dodatkowe zawierające opis istotnych zasad rachunkowości oraz inne informacje objaśniające.

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna:

- przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2016 r., finansowych wyników działalności oraz przepływów pieniężnych za rok obrotowy kończący się tego dnia zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską; oraz
- jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, z wpływającymi na formę i treść skonsolidowanego sprawozdania finansowego przepisami prawa obowiązującymi Grupę Kapitałową.

Uzasadnienie Opinii

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późniejszymi zmianami) („Ustawa o rachunkowości”) oraz Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania, przyjętych uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. („KSRF”). Spełniamy wymogi niezależności zgodnie z postanowieniami Kodeksu etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych przyjętego uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 13 czerwca 2011 r. („Kodeks IESBA”), a także wymogi bezstronności i niezależności określone w art. 56 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1000) oraz inne wymogi etyczne wynikające z tych regulacji oraz kodeksu IESBA. Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania.

KPMG Audit Sp. z o.o. jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością członkiem sieci KPMG składającej się z niezależnych spółek członkowskich powiązanych z KPMG International Cooperative („KPMG International”), podmiotem prawa niemieckiego.

KPMG Audit Sp. z o.o. is Polish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative („KPMG International”), a Swiss entity.

Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla M. St. Warszawa, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

KRS 000052703
Kodmiejscowości: 125 100 71 7
NIP 528 10 20 841
REGON 14382911

1

Opinia niezależnego biegłego rewidenta, PDF 1.6 MB

ORLEN w liczbach

Kluczowe dane finansowe

Kluczowe dane finansowe [mln PLN]	2013'	2014	2015	2016
Przychody ze sprzedaży	113 597	106 832	88 336	79 553
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej wg LIFO powiększona o amortyzację (EBITDA LIFO) przed odpisem aktualizującym ¹ , w tym:	3 086	5 213	8 738	9 412
Downstream	2 407	4 210	7 776	8 107
Detal	1 268	1 416	1 539	1 801
Wydobycie	(32)	152	44	255
Funkcje Korporacyjne ¹	(557)	(565)	(621)	(751)
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej wg LIFO powiększona o amortyzację (EBITDA LIFO), w tym:	3 086	(147)	7 745	9 557
Downstream	2 407	(852)	7 640	8 325
Detal	1 268	1 440	1 539	1 794
Wydobycie	(32)	(170)	(808)	182
Funkcje Korporacyjne ¹	(557)	(565)	(626)	(744)
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej wg LIFO powiększona o amortyzację (EBITDA LIFO), w tym:	3 086	(147)	7 745	9 557
PKN ORLEN S.A.	2 074	2 920	4 376	4 846
Grupa Unipetrol	255	478	1 653	1 952
Grupa ORLEN Lietuva	(23)	(4 375)	1 074	1 083
Pozostałe	780	830	642	1 676
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej powiększona o amortyzację (EBITDA)	2 418	(2 720)	6 235	9 642
Amortyzacja, w tym:	2 111	1 991	1 895	2 110
Downstream	1 633	1 408	1 269	1 317
Detal	351	355	368	392
Wydobycie	6	122	173	301
Funkcje Korporacyjne ¹	121	106	85	100
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej wg LIFO (EBIT LIFO), w tym:	975	(2 138)	5 850	7 447
Downstream	774	(2 260)	6 371	7 008
Detal	917	1 085	1 171	1 402
Wydobycie	(38)	(292)	(981)	(119)
Funkcje Korporacyjne ¹	(678)	(671)	(711)	(844)
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej (EBIT)	307	(4 711)	4 340	7 532
Zysk/(Strata) netto	90	(5 828)	3 233	5 740
Zysk/(Strata) akcjonariuszy Jednostki Dominującej	176	(5 811)	2 837	5 261
Aktywa razem	51 352	46 725	48 137	55 559
Kapitał własny	27 551	20 386	24 244	29 285
Dług netto	4 668	6 720	6 810	3 363
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	5 540	3 187	5 354	9 331
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 441)	(4 020)	(4 096)	(4 436)
Nakłady inwestycyjne (CAPEX)	2 484	3 788	3 183	4 673
Zwrot z zaangażowanego kapitału (ROACE) [%] ²	0,7	1,7	15,2	19,1
Zwrot z zaangażowanego kapitału wg LIFO (ROACE LIFO) [%] ³	2,3	8,5	19,5	18,9
Dźwignia finansowa netto [%] ⁴	16,9	33,0	28,1	11,5
Dług netto/Wynik z działalności operacyjnej wg LIFO powiększony o amortyzację z ostatnich czterech kwartałów (EBITDA LIFO) ⁵	1,51	1,29	0,73	0,35
Dług netto/Wynik z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację z ostatnich czterech kwartałów (EBITDA) ⁷	1,93	2,55	0,88	0,35
Zysk/(Strata) netto akcjonariuszy Jednostki Dominującej na jedną akcję (EPS) [PLN/akcję]	0,41	(13,59)	6,63	12,30

Wpływ wyceny zapasów wg LIFO [mln PLN]	2013*	2014	2015	2016
Wpływ wyceny zapasów wg LIFO na poziom EBITDA, w tym:	(668)	(2 573)	(1 510)	85
PKN ORLEN S.A.	(595)	(2 272)	(1 507)	165
Grupa Unipetrol	(10)	(278)	(38)	(13)
Grupa ORLEN Lietuva	(44)	10	28	(77)
Pozostałe	(19)	(33)	7	10

^{*)} Dane przekształcone – zmiana metody konsolidacji spółek Basell ORLEN Polyolefines Sp. z o.o. i Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. z metody proporcjonalnej na metodę praw własności zgodnie z MSSF 11

^{**)} Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych ujęte w:

- II kwartale 2014 roku w wysokości (5,0) mld PLN dotyczyły głównie rafinerii ORLEN Lietuva w kwocie (4,2) mld PLN, części rafinerijnej Grupy Unipetrol w kwocie (0,7) mld PLN oraz Spolana z Grupy Anwil i Grupy Rafinerii Jedlicze w łącznej wysokości (0,1) mld PLN

- IV kwartale 2014 roku w wysokości (0,3) mld PLN dotyczące działalności Grupy ORLEN Upstream w Kanadzie

- II kwartale 2015 roku w wysokości (0,4) mld PLN dotyczące głównie aktywów Grupy ORLEN Upstream

- III kwartale 2015 roku w wysokości (0,1) mld PLN dotyczące głównie części petrochemicznej Grupy Unipetrol

- IV kwartale 2015 roku w wysokości (0,4) mld PLN dotyczące aktywów poszukiwawczych Grupy ORLEN Upstream w Kanadzie

- IV kwartale 2016 roku w wysokości 0,2 mld PLN dotyczyły głównie części rafinerijnej Grupy Unipetrol w kwocie 0,3 mld PLN, działalności poszukiwawczej Grupy ORLEN Upstream w Polsce i Grupy ORLEN Oil w łącznej wysokości (0,1) mld PLN

¹⁾ Zawiera Funkcje Korporacyjne spółek Grupy ORLEN oraz spółki nieujęte w powyższych segmentach

²⁾ ROACE = zysk operacyjny z ostatnich czterech kwartałów po opodatkowaniu przed odpisem aktualizującym wartość aktywów trwałych / średni kapitał zaangażowany (kapitał własny + dług netto) z ostatnich czterech kwartałów

³⁾ ROACE LIFO = zysk operacyjny z ostatnich czterech kwartałów wg LIFO po opodatkowaniu przed odpisem aktualizującym wartość aktywów trwałych / średni kapitał zaangażowany (kapitał własny + dług netto) z ostatnich czterech kwartałów

⁴⁾ Dźwignia finansowa netto = dług netto / kapitał własny - wyliczone wg stanu na koniec okresu

⁵⁾ Kowenant badany zgodnie z zapisami umów kredytowych bez uwzględnienia odpisów aktualizujących aktywów trwałych

⁶⁾ Dług (odsetkowy) pomniejszony o środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu / EBITDA wg LIFO z ostatnich czterech kwartałów

⁷⁾ Dług (odsetkowy) pomniejszony o środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu / EBITDA z ostatnich czterech kwartałów

Wartość ekonomiczna zatrzymana

WARTOŚĆ EKONOMICZNA ZATRZYMANA	2015	2016
A. BEZPOŚREDNIA WARTOŚĆ EKONOMICZNA WYTWORZONA	89 110	81 598
A1. Przychody	89 110	81 598
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	68 768	57 775
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	19 568	21 778
Pozostałe przychody operacyjne ¹⁾	384	1 797
Przychody finansowe	390	248
B. PODZIELONA WARTOŚĆ EKONOMICZNA	(85 843)	(77 212)
B1. Koszty operacyjne	(81 074)	(71 505)
Koszty działalności operacyjnej	(80 811)	(71 163)
Pozostałe koszty operacyjne ^{1),2)}	(263)	(342)
B2. Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	(2 110)	(2 206)
B3. Płatności na rzecz inwestorów	(1 738)	(1 805)
Dywidenda wypłacona	(706)	(912)
Koszty finansowe	(1 032)	(893)
B4. Płatności na rzecz państwa	(518)	(1 280)
Podatek dochodowy	(465)	(1 147)
Kary i odszkodowania	(53)	(133)
B5. Płatności na rzecz społeczności lokalnych	(394)	(405)
B6. Inwestycje społeczne (darowizny)	(9)	(11)
C. WARTOŚĆ EKONOMICZNA ZATRZYMANA	3 267	4 386

¹⁾ przed uwzględnieniem wpływu odpisów netto aktualizujących wartość aktywów trwałych

²⁾ nie obejmują kar i odszkodowań oraz darowizn

Parametry makroekonomiczne

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Ropa naftowa Brent (USD/bbl)	109	99	52	44
Dyferencjał Brent / URAL (USD/bbl)	1,0	1,7	1,8	2,5
Ropa WTI (USD/bbl)	99	94	49	44
Ropa Canadian Light Sweet (USD/bbl)	91	86	45	40
Gaz Henry Hub (USD/1000m ³)	132	155	93	91
Gaz NGX AB-NIT (2A) (USD/1000m ³)	107	135	71	60
Modelowa marża downstream (USD/bbl) ¹	10,7	11,4	13,8	11,7
Modelowa marża rafineryjna (USD/bbl) ²	3,4	3,4	8,2	5,3
Modelowa marża petrochemiczna (EUR/t) ³	730	781	968	960
Modelowa marża olefinowa (EUR/t) ⁴	471	486	460	347
Marże (crack) z notowań				
Produkty rafineryjne (USD/t)⁵				
Benzyna	167	167	177	142
ON	119	108	108	71
Lekki olej opałowy	99	93	96	64
Jet A-1	164	156	129	93
Ciężki olej opałowy	(234)	(225)	(142)	(125)
SN 150	131	161	177	139
Produkty petrochemiczne (EUR/t)⁵				
Polietylen ⁶	191	209	459	507
Polipropylen ⁶	298	328	496	529
Etylen	605	589	602	610
Propylen	467	543	488	359
Toluen	249	244	231	201
Benzen	375	432	278	296
Butadien	480	373	295	350
Paraksylen	519	382	416	431

¹⁾ Modelowa marża downstream (MMD) = Przychody (90,7% Produkty = 22,8% Benzyna + 44,2% ON + 15,3% COO + 1,0% SN 150 + 2,9% Etylen + 2,1% Propylen + 1,2% Benzen + 1,2% PX) - Koszty (wsad 100% = 6,5% Ropa Brent + 91,1% Ropa URAL + 2,4% Gaz ziemny)

²⁾ Modelowa marża rafineryjna = Przychody (Produkty (93,5%) = 36% Benzyna + 43% ON + 14,5% COO) minus koszty (100% wsadu: ropa Brent i pozostałe surowce wyceniane po ropie Brent); ceny produktów wg notowań USD/bbl

³⁾ Modelowa marża petrochemiczna = Przychody (98% Produkty = 44% HDPE + 7% LDPE + 35% PP homo + 12% PP copo) - ceny produktów wg notowań kontraktowych minus koszty (100% wsadu = 75% Nafta + 25% LS VGO) - ceny produktów wg notowań spot

4) Modelowa marża petrochemiczna na olefinach = przychody (100% Produkty = 50% Etylen + 30% Propylen + 10% Benzen + 10% Toluen) - ceny produktów wg notowań kontraktowych minus koszty(100% wsadu = 75% Nafta + 25% LS VGO); ceny produktów wg notowań. Od 2016 roku Modelowa marża petrochemiczna na olefinach = Przychody (100% Produkty = $0,85 \cdot \text{Etylen} \cdot 54\% + 0,92 \cdot \text{Propylen} \cdot 28\% + 0,84 \cdot \text{Glikole} \cdot 9\% + 0,81 \cdot \text{Butadien} \cdot 6\% + 0,8 \cdot \text{Tlenek Etylenu} \cdot 3\%$) minus koszty (100% Wsad = 100% Nafta); ceny produktów wg notowań

⁵⁾ Marże (crack) dla produktów rafineryjnych i petrochemicznych (z wyjątkiem polimerów) wyliczone jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu a notowaniem ropy Brent DTD

⁶⁾ Marża (crack) dla polimerów wyliczona jako różnica pomiędzy notowaniami polimerów a notowaniami monomerów

Kursy walutowe

Waluta	Kurs średni ¹				Kurs na koniec ¹			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
USD/PLN	3,16	3,15	3,77	3,94	3,01	3,51	3,90	4,18
EUR/PLN	4,20	4,19	4,18	4,36	4,15	4,26	4,26	4,42
CZK/PLN	0,16	0,15	0,15	0,16	0,15	0,15	0,16	0,16
CAD/PLN	3,07	2,85	2,95	2,98	2,83	3,03	2,81	3,10
CAD/USD	0,97	0,90	0,78	0,76	0,94	0,86	0,72	0,74
USD/LTL	2,60	2,60	bd	bd	2,51	2,84	bd	bd
EUR/LTL	3,45	3,45	bd	bd	3,45	3,45	bd	bd
USD/CZK	19,5	20,8	24,6	24,4	19,9	22,8	24,8	25,6
EUR/CZK	26,0	27,5	27,3	27,0	27,4	27,7	27,0	27,0

¹⁾ Na podstawie kursów ustalanych przez Narodowy Bank Polski (NBP), Czeski Bank Narodowy i Bank Litwy (w latach 2013-2014)

Konsumpcja paliw¹

Kraje, tys.ton	2013	2014	2015	2016
Polska	14 659	14 641	15 522	17 214
Benzyny	3 633	3 653	3 762	3 996
ON	11 026	10 988	11 760	13 217
Litwa	1 303	1 466	1 493	1 700
Benzyny	207	205	205	219
ON	1 096	1 261	1 287	1 481
Czechy	5 708	5 936	6 115	6 291
Benzyny	1 570	1 577	1 576	1 601
ON	4 138	4 359	4 539	4 690
Niemcy	53 302	54 115	55 050	56 764
Benzyny	18 452	18 527	18 228	18 217
ON	34 850	35 588	36 822	38 547

¹⁾ Szacunki własne opracowane na bazie dostępnych danych Agencji Rynku Energii S.A., Litewskiego Urzędu Statystycznego, Czeskiego Urzędu Statystycznego i Niemieckiego Stowarzyszenia Przemysłu Naftowego

EBITDA LIFO, EBIT LIFO, Amortyzacja

EBITDA LIFO

Wyszczególnienie , mln PLN	2013	2014 przed odpisem¹	2015	2015 przed odpisem	2016	2016 przed odpisem¹
Rafineria	466	2 040	4 710	4 743	5 286	5 049
<i>efekt LIFO (Rafineria)</i>	<i>(688)</i>	<i>(2 417)</i>	<i>(1 513)</i>	<i>(1 513)</i>	86	86
Petrochemia	1 941	2 170	2 930	33 033	3 039	3 058
<i>efekt LIFO (Petrochemia)</i>	20	<i>(156)</i>	3	3	<i>(1)</i>	<i>(1)</i>
Downstream	2 407	4 210	7 640	7 776	8 325	8 107
Detal	1 268	1 416	1 539	1 539	1 794	1 801
Wydobycie	(32)	152	(808)	44	182	255
Funkcje korporacyjne	(557)	(565)	(626)	(621)	(744)	(751)
EBITDA LIFO	3 086	5 213	7 745	8 738	9 557	9 412

Amortyzacja

Wyszczególnienie , mln PLN	2013	2014 przed odpisem¹	2015	2015 przed odpisem¹	2016	2016 przed odpisem¹
Rafineria	958	755	644	644	689	689
Petrochemia	675	653	625	625	628	628
Downstream	1 633	1 408	1 269	1 269	1 317	1 317
Detal	351	355	368	368	392	392
Wydobycie	6	122	173	173	301	301
Funkcje korporacyjne	121	106	85	85	100	100
Amortyzacja	2 111	1 991	1 895	1 895	2 110	2 110

EBIT LIFO

Wyszczególnienie , mln PLN	2013	2014 przed odpisem¹	2015	2015 przed odpisem	2016	2016 przed odpisem¹
Rafineria	(492)	1 285	4 066	4 099	4 597	4 360
<i>efekt LIFO (Rafineria)</i>	(688)	(2 417)	(1 513)	(1 513)	86	86
Petrochemia	1 266	1 517	2 305	2 408	2 411	2 430
<i>efekt LIFO (Petrochemia)</i>	20	(156)	3	3	(1)	(1)
Downstream	774	2 802	6 371	6 507	7 008	6 790
Detal	917	1 061	1 171	1 171	1 402	1 409
Wydobycie	(38)	30	(981)	(129)	(119)	(46)
Funkcje korporacyjne	(678)	(671)	(711)	(706)	(844)	(851)
EBIT LIFO	975	3 222	5 850	6 843	7 447	7 302

¹⁾ odpis z tytułu utraty wartości aktywów zgodnie z MSR 36

Segment Downstream

Wyszczególnienie, mln PLN	2013*	2014	2015	2016
Przychody segmentu, w tym:	92 986	85 941	69 611	60 094
Sprzedaż zewnętrzna	77 047	70 549	56 987	49 202
Sprzedaż między segmentami	15 939	15 392	12 624	10 892
Koszty segmentu	(92 710)	(85 971)	(64 963)	(54 939)
Pozostałe przychody operacyjne	188	468	276	1 964
Pozostałe koszty operacyjne	(399)	(5 329)	(316)	(324)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	(211)	(4 861)	(40)	1 640
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	41	58	253	298
Zysk/(Strata) operacyjna wg LIFO powiększona o amortyzację (EBITDA LIFO) przed odpisami aktualizującymi	2 407	4 210	7 776	8 107
Zysk/(Strata) operacyjna wg LIFO powiększona o amortyzację (EBITDA LIFO)	2 407	(852)	7 640	8 325
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA)	1 739	(3 425)	6 130	8 410
Zysk/(Strata) operacyjna wg LIFO (EBIT LIFO) przed odpisami aktualizującymi	774	2 802	6 507	6 790
Zysk/(Strata) operacyjna wg LIFO (EBIT LIFO)	774	(2 260)	6 371	7 008
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT)	106	(4 833)	4 861	7 093
CAPEX	1 596	2 714	2 242	3 533
Sprzedaż produktów (tys. ton)	28 376	27 706	30 380	30 708

^{*)} Dane przekształcone - zmiana metody konsolidacji spółek Basell ORLEN Polyolefines Sp. z o.o. i Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. zgodnie z MSSF 11

Segment Detal

Wyszczególnienie, mln PLN	2013*	2014	2015	2016
Przychody segmentu, w tym:	36 624	36 104	31 122	30 121
Sprzedaż zewnętrzna	36 462	35 913	31 052	29 841
Sprzedaż między segmentami	162	191	70	280
Koszty segmentu	(35 695)	(35 015)	(29 934)	(28 681)
Pozostałe przychody operacyjne	90	182	50	87
Pozostałe koszty operacyjne	(102)	(186)	(67)	(125)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	(12)	(4)	(17)	(38)
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA) przed odpisami aktualizującymi	1 268	1 416	1 539	1 801
Zysk operacyjny powiększony o amortyzację (EBITDA)	1 268	1 440	1 539	1 794
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT) przed odpisami aktualizującymi	917	1 061	1 171	1 409
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT)	917	1 085	1 171	1 402
CAPEX	467	345	448	479
Sprzedaż produktów (tys. ton)	7 516	7 776	7 986	8 187

^{*)} Dane przekształcone - zmiana metody konsolidacji spółek Basell ORLEN Polyolefines Sp. z o.o. i Płocki Park

Segment Wydobywanie

Wyszczególnienie, mln PLN	2013*	2014	2015	2016
Przychody segmentu, w tym:	17	298	215	442
Sprzedaż zewnętrzna	17	298	215	442
Sprzedaż między segmentami	0	0	0	0
Koszty segmentu	(48)	(271)	(347)	(537)
Pozostałe przychody operacyjne	83	4	3	60
Pozostałe koszty operacyjne	(90)	(323)	(852)	(83)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	(7)	(319)	(849)	(23)
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	0	0	0	(1)
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA) przed odpisami aktualizującymi	(32)	152	44	255
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA)	(32)	(170)	(808)	182
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT) przed odpisami aktualizującymi	(38)	30	(129)	(46)
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT)	(38)	(292)	(981)	(119)
CAPEX	304	499	288	525
Sprzedaż produktów (tys. ton)	17	258	310	558

^{*)} Dane przekształcone - zmiana metody konsolidacji spółek Basell ORLEN Polyolefines Sp. z o.o. i Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. zgodnie z MSSF 11

Funkcje Korporacyjne

Wyszczególnienie, mln PLN	2013*	2014	2015	2016
Przychody segmentu, w tym:	314	311	288	351
Sprzedaż zewnętrzna	71	72	82	68
Sprzedaż między segmentami	243	239	206	283
Koszty segmentu	(1 078)	(1 007)	(971)	(1 072)
Pozostałe przychody operacyjne	210	112	91	53
Pozostałe koszty operacyjne	(123)	(86)	(119)	(176)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	87	26	(28)	(123)
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	(1)	(1)	0	0
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA) przed odpisami aktualizującymi	(557)	(565)	(621)	(751)
Zysk/(Strata) operacyjna powiększona o amortyzację (EBITDA)	(557)	(565)	(626)	(744)
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT) przed odpisami aktualizującymi	(678)	(671)	(706)	(851)
Zysk/(Strata) operacyjna (EBIT)	(678)	(671)	(711)	(844)
CAPEX	117	230	205	136

^{*)} Dane przekształcone - zmiana metody konsolidacji spółek Basell ORLEN Polyolefines Sp. z o.o. i Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. zgodnie z MSSF 11

Nasza Działalność

Badania i Rozwój Technologiczny

PKN ORLEN, największe polskie przedsiębiorstwo, działające na rynkach globalnych, angażuje się w projekty innowacyjne i analizuje procesy pod kątem potencjalnych szans rozwojowych. Rozwój portfela R&D i innowacje zostały wpisane do nowej Strategii Grupy ORLEN na lata 2017-2021 i są jednym z kluczowych elementów filaru strategii – Ludzie – Innowacje tworzące wartość.

PKN ORLEN w ramach prowadzonych projektów badawczych realizował prace związane z odzyskiem kwasu tereftalowego z odpadów technologicznych. Dodatkowo przeprowadzono przemysłową próbę oceny wpływu przerobu benzyny ciężkiej z instalacji Hydrokrakingu na instalacji Reformingu w celu poprawy uzysków Bloku Aromatów.

Rozpoczęto realizację projektu badawczego „Metodyka prognozowania i monitorowania jakości benzyny kierowanej do długoterminowego magazynowania w kawernach solnych. Technologia produkcji benzyny bazowej i wytwarzania finalnej benzyny motorowej, jako element przeciwdziałania zaburzeniom w gospodarce surowcowo – produktowej”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach **Programu INNOCHEM**.

PKN ORLEN jako pierwsza polska firma uruchomił **projekt crowdsourcingowy** skierowany do globalnej społeczności. Koncern we współpracy z firmą NineSigma, właścicielem platformy NineSights szukał pomysłu na efektywne zagospodarowanie niskotemperaturowego ciepła, które powstaje podczas pierwszego etapu przerobu ropy i jest bezpowrotnie tracone do atmosfery. W 2016 roku konkurs został rozstrzygnięty a do dalszej współpracy w ramach powyższego projektu zostały zaproszone zespoły: polska firma PWPO-T PROMONT, będąca liderem polsko-szwedzkiego konsorcjum wyspecjalizowanego w inżynierii chemicznej, indyjskie biuro projektowe Guha Industries, a także niemiecki ośrodek badawczy ILK Dresden.

Kontynuowany był projekt z zakresu zaawansowanych biopaliw, który dotyczy opracowania alternatywnych źródeł pozyskania biokomponentów wyższej generacji przy współpracy z Uniwersytetem Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie oraz Uniwersytetem Szczecińskim.

PKN ORLEN uruchomił w 2016 roku internetową platformę współpracy i wymiany wiedzy z zakresu nowych rozwiązań technologicznych pod nazwą „**Innowacje, Startupy**”. To nowoczesne narzędzie komunikacji wykorzystywane przez najbardziej innowacyjne firmy, ma ułatwić kontakty w zakresie innowacji i zapewnić korzyści obydwu stronom. Nowy serwis adresowany głównie do

Środowiska startupów i innowatorów dostępny jest pod adresem www.innowacje.orlen.pl. Serwis „Innowacje, Startupy” zakłada współpracę z innowatorami w ramach kilku płaszczyzn. Jedną z nich, Innowacje@orlen stanowi otwartą aplikację, za pośrednictwem której można zgłosić propozycję innowacyjnych rozwiązań w kluczowych obszarach funkcjonowania PKN ORLEN, m.in. w obszarach Produkcji, Energetyki czy też Marketingu i Sprzedaży. W sekcjach Akcelerator i Crowdsourcing można znaleźć szczegółowe informacje na temat ogłaszanych przez Koncern programów adresowanych do wynalazców, naukowców i firm, które pozwolą na prezentację innowacyjnych rozwiązań i bliską współpracę przy ich wdrażaniu z najlepszymi ekspertami PKN ORLEN.

Innym przykładem prowadzonych przez Koncern działań mogą być spotkania networkingowe, np. podczas **Kongresu 590 w Rzeszowie** w listopadzie 2016 roku i warsztaty prowadzone przez ekspertów PKN ORLEN z polskimi startupami podczas **Impact'16 w Krakowie**.

Grupa Unipetrol prowadziła prace badawcze nakierowane na procesy związane z produkcją paliw silnikowych i pogłębionym przetwarzaniem frakcji ciężkich z przerobu ropy naftowej. Kontynuowano poszukiwania możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przy produkcji paliw silnikowych oraz prace związane z niskosiarkowymi komponentami paliw oraz produkcją asfaltu drogowego o podwyższonej trwałości i ścieralności. Prowadzono także prace nad możliwościami zagospodarowania węglowodorów lekkich pochodzących z procesu pirolizy oraz poprawy jakości propylenu do produkcji polipropylenu, optymalizacji jego produkcji oraz wprowadzenia nowych układów katalitycznych zgodnych z REACH.

Grupa ORLEN Lietuva kontynuowała realizację projektów związanych z poprawą efektywności energetycznej procesów produkcyjnych. Prowadzono również szereg projektów związanych

z ochroną środowiska i obejmujących m.in. redukcję pyłów z instalacji Fluidalnego Krakingu Katalitycznego (FCC), redukcję związków siarki (SO₂) i azotu (NOx) i z zakładowej elektrociepłowni oraz system monitoringu emisji na instalacjach FCC, odzysku siarki i wytwórni wodoru.

Anwil podpisał umowy o współpracy z Instytutem Nowych Syntez Chemicznych w zakresie prac badawczych nad zastosowaniem gipsu z odsiarczania spalin do produkcji nawozów saletranych, z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu nad opracowaniem technologii uzdatniania szlamów z oczyszczania solanki w wytwórni chloru oraz Instytutem Elektrotechniki w Warszawie w zakresie kinetycznej aktywacji katalizatorów wykorzystywanych w procesach produkcyjnych. Kontynuowano również prace nad wdrożeniem technologii produkcji PCW modyfikowanego nanokompozytami. Uzyskano dofinansowanie zewnętrzne w ramach programu INNOCHEM dla projektu „Opracowania technologii wytwarzania kompozytów ceramizujących na bazie PCW”.

ORLEN Oil prowadził prace badawcze związane z wdrożeniem nowych oraz modyfikacjami jakościowymi istniejących produktów, procesami uzyskania nowych aprobat, eksploatacji olejów smarowych oraz definiowania nowych kierunków rozwoju technologii środków smarnych w odpowiedzi na oczekiwania klientów. W 2016 roku opracowano i wdrożono technologie 22 nowych produktów w olejach dla motoryzacji, 13 w grupie płynów eksploatacyjnych oraz 10 technologii w olejach przemysłowych, a modyfikacją objęto 14 produktów w segmencie olejów przemysłowych, smarów plastycznych i motoryzacji.

Grupa ORLEN Południe w roku 2016 kontynuowała realizację projektu rozwojowego „Konwersja gliceryny do glikolu 1,2-propylenowego”. Podpisano umowę na zakup projektu bazowego i licencję. Ponadto kontynuowano prace związane z II i III generacją biopaliw. Wdrożono do produkcji frakcję NEV, która stanowi surowiec dla instalacji Krakingu Katalitycznego. Opracowano antyzbrylacz do nawozów sztucznych dzięki uzyskanemu dofinansowaniu z Programu Sektorowego INNOCHEM dla projektu „Biodegradowalne środki przeciwbrylające dla przemysłu nawozów sztucznych”.

Grupa ORLEN Upstream kontynuowała zaangażowanie w projekty naukowo-badawcze w ramach programu „Blue Gas”. Program jest częścią wspólnego przedsięwzięcia Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Jest on ukierunkowany na wsparcie

zintegrowanych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych, mających na celu wytworzenie i komercjalizację technologii wydobywczych. W 2016 roku prowadzone były prace badawcze w obszarze koncesyjnym Lubień Kujawski, mające na celu potwierdzenia parametrów i przydatności złoża soli do magazynowania gazu ziemnego.

Segment Downstream

	J.m.	Grupa ORLEN	Polska	Czechy	Litwa
Maksymalne moce przerobowe	mln t	35,2	16,3	8,7	10,2
Wykorzystanie mocy przerobowych	%	86	93	62	91
Uzysk produktów białych	%	78	80	79	73
PRODUKCJA Wykorzystanie mocy instalacji Olefin	%	47	70	18	-
Wykorzystanie mocy instalacji PTA	%	87	87	-	-

	J.m.	Grupa ORLEN	Polska	Czechy	Litwa
OGÓŁEM	tys.t	30 708	15 173	6 421	9 114
Rafineria, w tym:	tys.t	26 440	12 070	5 256	9 114
paliwa	tys.t	18 225	6 808	4 451	6 966
frakcje ciężkie	tys.t	4 334	1 961	453	1 920
pozostałe produkty rafineryjne	tys.t	3 881	3 301	352	228
Petrochemia, w tym:	tys.t	4 268	3 103	1 165	-
olefiny	tys.t	681	661	20	-
poliolefiny	tys.t	245	-	245	-
benzen	tys.t	248	212	36	-
tworzywa sztuczne	tys.t	351	284	67	-
nawozy sztuczne	tys.t	1 089	914	175	-
PTA	tys.t	605	605	-	-
pozostałe produkty petrochemiczne	tys.t	1 049	427	622	-

	J.m.	Grupa ORLEN	Polska	Czechy	Litwa
Łączna długość wykorzystywanych sieci rurociągów	km	3 753	1 888	1 774	91
długość wykorzystywanych sieci rurociągów surowcowych	km	1 695	930	674	91
LOGISTYKA					
długość wykorzystywanych sieci rurociągów produktowych	km	2 058	958	1 100	-

	J.m.	Polska	Czechy	Litwa
Zainstalowana moc cieplna	MWt	2721,5	1399,1	1040,4
Zainstalowana moc energetyczna	MWe	446,6	141,5	160,0
ENERGETYKA				
Sprawność kotłów	%	93,0	89,5	91,7
Dostępność kotłów	%	84,2	76,4	90,1

Downstream - Produkcja

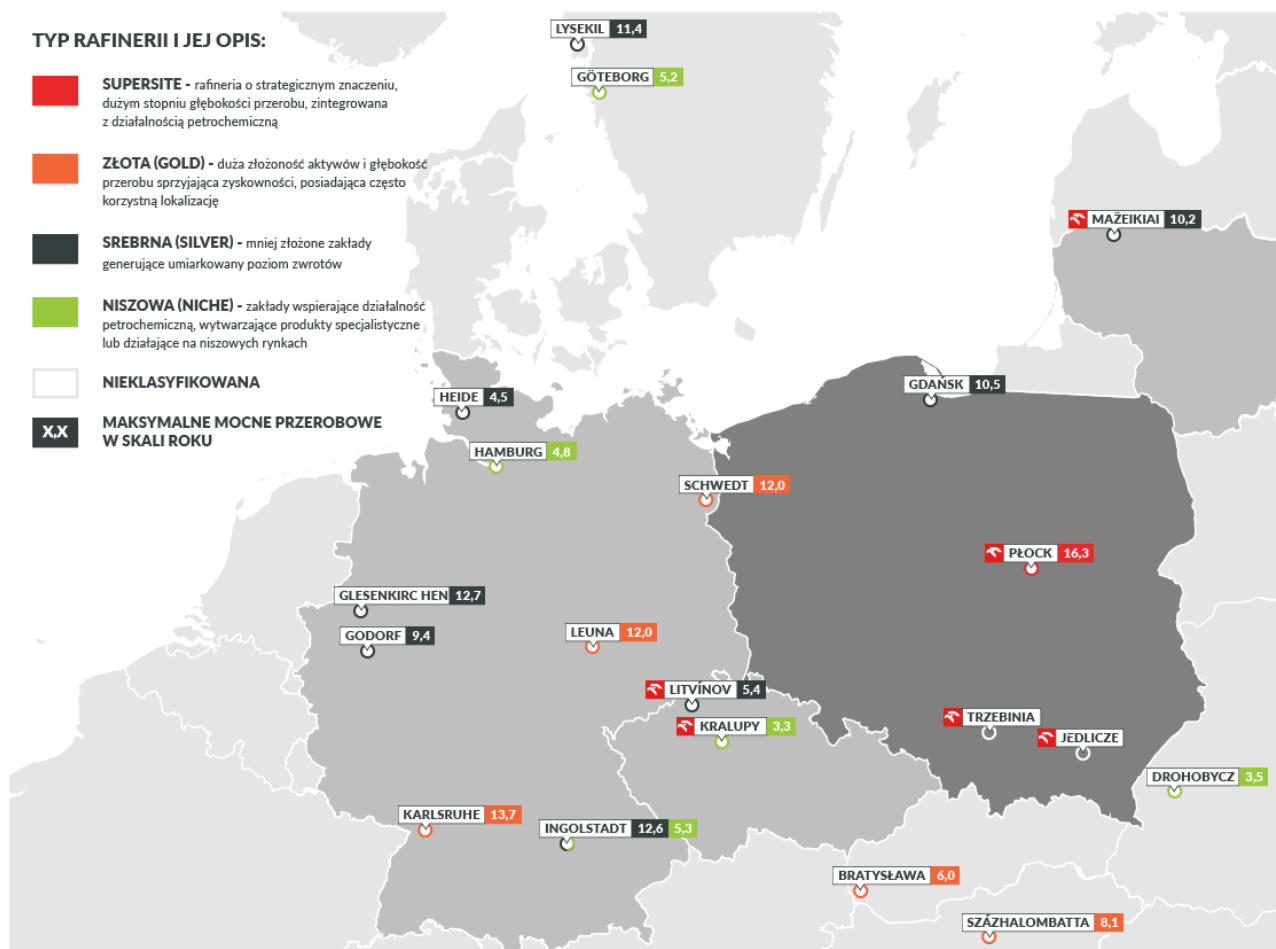

W 2016 roku utrzymaliśmy znakomite wskaźniki produkcyjne, poradziliśmy sobie z konsekwencjami nieplanowanych postojów w Czechach realizując jednocześnie kluczowe projekty rozwojowe. Wzmacniając pozycję Koncernu na rynku petrochemicznym rozpoczęliśmy budowę instalacji polietylenu w czeskim Litwinowie, a także instalacji Metatezy w Płocku, dzięki której znacząco zwiększamy produkcję propylenu. Przerwy remontowe oraz odbudowa czeskich aktywów petrochemicznych nie zachwiały ciągłości produkcji, w pełni zaspokajając popyt na nasze produkty na wszystkich rynkach. Szczególnie zadowoleni jesteśmy z osiągnięć ORLEN Lietuva, która odnotowała świetne rezultaty operacyjne i finansowe.

Krystian Pater
Członek Zarządu ds. Produkcji, PKN ORLEN

Główne aktywa produkcyjne Grupy ORLEN

Rodzaje rafinerii funkcjonujących w Europie:

- ✓ Łączne moce przerobowe rafinerii Grupy ORLEN na poziomie 35,2 mln ton.
- ✓ Rafineria PKN ORLEN w Płocku stanowi jeden z najnowocześniejszych, zintegrowanych zakładów produkcyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej o mocach przerobowych jednostek konwersyjnych na poziomie 16,3 mln ton/rok. W obszarze produkcji petrochemicznej kluczowa instalacja Olefin posiada maksymalne moce wytwórcze około 700 tys. ton etylenu i około 380 tys. ton propylenu. Produkowane monomery stanowią wsad do produkcji polimerów w Basell ORLEN Polyolefins oraz na instalację PCW w Anwil. PKN ORLEN posiada również nowoczesny Kompleks PX/PTA o mocach produkcyjnych około 690 tys. ton kwasu tereftalowego rocznie.
- ✓ Pozostałe polskie rafinerie w ORLEN Południe zlokalizowane w Trzebini i Jedliczu specjalizują się w produkcji biokomponentów, baz olejowych, olejów opałowych, parafin hydrowodnych oraz prowadzą regenerację olejów przepracowanych.
- ✓ Rafineria ORLEN Lietuva w Możejkach o mocach produkcyjnych 10,2 mln ton/rok jest jedynym tego typu zakładem na rynku państw bałtyckich (Litwa, Łotwa i Estonia).

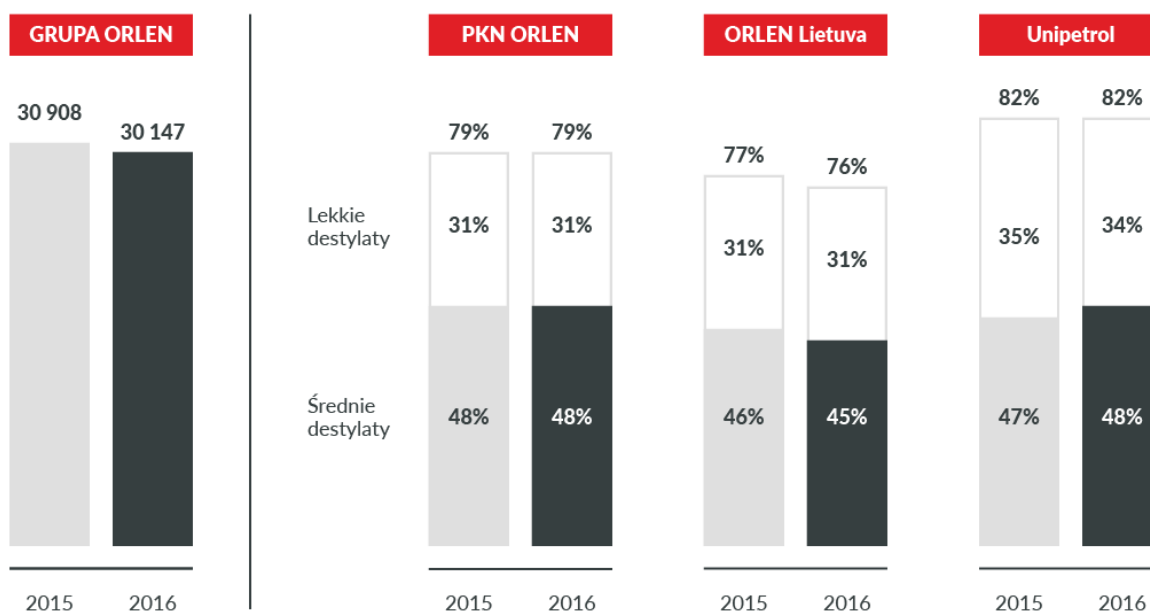
- ✓ Rafinerie z Grupy Unipetrol zlokalizowane w Kralupach i Litwinowie dysponują łącznymi mocami produkcyjnymi w wysokości 8,7 mln ton/rok. Grupa Unipetrol posiada również aktywa petrochemiczne o mocach produkcyjnych w wysokości około 600 tys. ton/rocznie (320 tys. ton polietylenu oraz około 280 tys. ton polipropylenu). Realizowana jest również budowa nowej instalacji Polietylenu 3 o mocy około 270 tys. ton/rocznie, która umożliwi wyższe wykorzystanie instalacji Olefin oraz głębszą integrację produkcji petrochemicznej i rafineryjnej.
- ✓ Anwil we Włocławku jest jedynym wytwórcą polichloru winylu (PCW) w Polsce oraz jednym z największych producentów nawozów sztucznych i wodorotlenku sodu w Polsce. Potencjał produkcyjny wynosi około 1 160 tys. ton/rok nawozów azotowych, 560 tys. ton/rok PCW i granulatów oraz 360 tys. ton/rok wodorotlenku sodu.
- ✓ Basell ORLEN Polyolefins w Płocku posiada instalacje o łącznych mocach wytwórczych na poziomie 820 tys. ton (420 tys. ton polietylenu i 400 tys. ton polipropylenu) a produkty dystrybuowane są zarówno w kraju, jak i na rynkach zagranicznych.

KONKURENCJA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ. DO NAJWIĘKSZYCH KONKURENTÓW GRUPY ORLEN NALEŻĄ:

- ✓ Grupa Lotos z siedzibą w Gdańsku - druga co do wielkości rafineria w Polsce.
- ✓ Rafineria Mitteldeutschland w Leuna/Spargau z Grupy Total położona w południowo-wschodnich Niemczech w odległości około 150 km od granicy polsko-niemieckiej i jest najnowocześniejszą niemiecką rafinerią.
- ✓ Rafineria PCK w Schwedt położona na północny wschód od Berlina, w odległości około 20 km od granicy polsko-niemieckiej.
- ✓ Rafineria Slovnaft - zintegrowana grupa rafineryjno-petrochemiczna o dominującej pozycji w Republice Słowackiej, zlokalizowana w pobliżu Bratysławy, około 350 km na południe od granicy z Polską.
- ✓ Rafineria Mozyr - wiodąca rafineria białoruska.

Podstawowe parametry operacyjne

Przerób ropy i uzyski paliw:

- Przerób ropy naftowej w 2016 roku na poziomie 30,1 mln ton.
- Obniżenie przerobu ropy naftowej o (2,5)% (r/r), w tym:
  - Polska o (3,5)% (r/r) w rezultacie zwiększonego zakresu postojów remontowych instalacji Destylacji Rurowo-Wieżowej II i VI, Hydroodsiarczania Oleju Napędowego, Wytwórni Wodoru i Olefin. Postój instalacji Polietylenu i Polipropylenu w Basell ORLEN Polyolefins oraz instalacji Polichlorku Winyłu w Anwil powiązany z remontem cyklicznym instalacji. Uzysk paliw na porównywalnym poziomie (r/r).
  - Czechy o (16,5)% (r/r) w rezultacie awaryjnego zatrzymania od połowy maja 2016 instalacji Fluidalnego Krawingu Katalitycznego rafinerii w Kralupach oraz uruchomienia instalacji do produkcji etylenu w listopadzie 2016 po awarii z sierpnia 2015 roku. Uzysk paliw na poziomie z ubiegłego roku.
  - Litwa wzrost o 9,9% (r/r) w efekcie zmniejszonego zakresu postojów remontowych oraz poprawy sytuacji rynkowej wpływającej na wyższą sprzedaż produktów. Niższy uzysk paliw (r/r) głównie na skutek zmiany struktury przerabianych rop (niższy udział rop o niższej zawartości siarki).

Downstream - Sprzedaż

W 2016 roku nastąpiła istotna strukturalna zmiana rynku paliwowego w Polsce. Wprowadzenie przez rząd pakietu paliwowego uporządkowało rynek paliwowy, korzystnie wpływając na przywrócenie równych szans dla wszystkich jego uczestników. Szara strefa w tym obszarze nie tylko ograniczała przychody budżetowe z należnych podatków, ale też istotnie wpływała na zaburzenie zasad konkurencyjności na rynku. PKN ORLEN, dzięki elastyczności i szybkości w działaniu, potrafił efektywnie wykorzystać nową sytuację rynkową, co przełożyło się na znaczący wzrost sprzedaży hurtowej oraz rekordowy wolumen przewozów zrealizowany przez obszar logistyki. Nowoczesna struktura zespołu sprzedaży produktów rafineryjnych, petrochemicznych i logistyki oraz konsekwentny rozwój kompetencji w zakresie tradingu paliw stanowią fundament budowy wartości dla PKN ORLEN oraz kluczowych partnerów biznesowych Grupy.

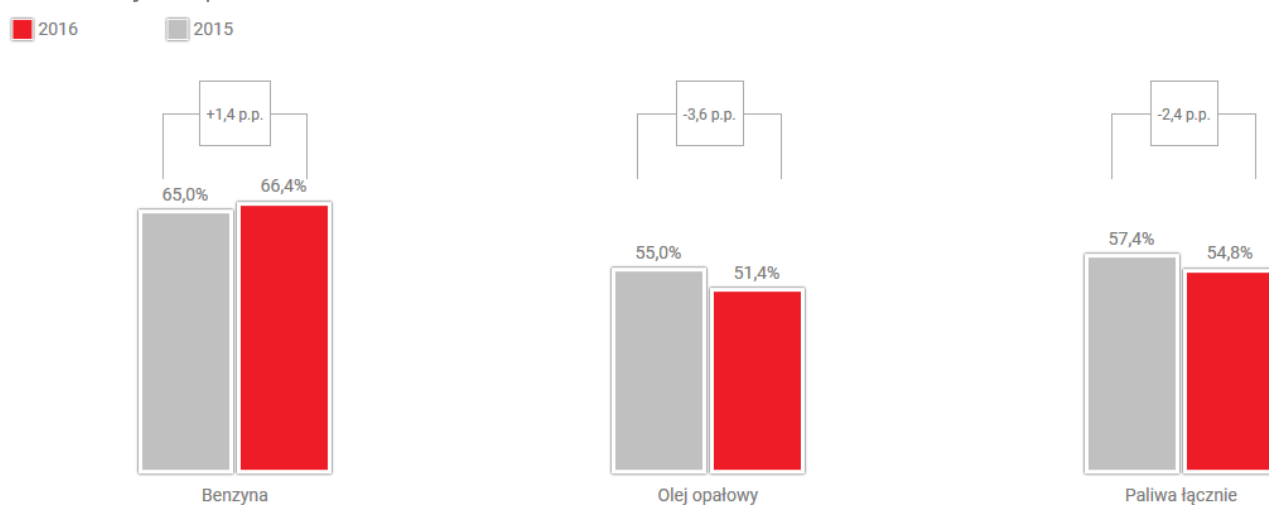
Zbigniew Leszczyński
Członek Zarządu ds. Sprzedaży, PKN ORLEN

Udziały rynkowe Grupy ORLEN w segmencie Downstream

Hurt rafineryjny

W 2016 roku Grupa ORLEN prowadziła hurtową sprzedaż produktów rafineryjnych na terenie Polski, Czech, Niemiec, Słowacji, Węgier, Austrii, Litwy, Łotwy, Estonii, Finlandii i Ukrainy oraz drogą morską do terminali przeładunkowych Europy Zachodniej. Do rynków macierzystych Grupy ORLEN należą rynek polski, litewski i czeski. Grupa ORLEN posiada bogate portfolio produktów rafineryjnych, m.in. benzyna, olej napędowy, paliwo lotnicze Jet A-1, olej opałowy lekki i ciężki, asfalty, oleje silnikowe oraz szeroką gamę produktów i półproduktów pozapaliwowych.

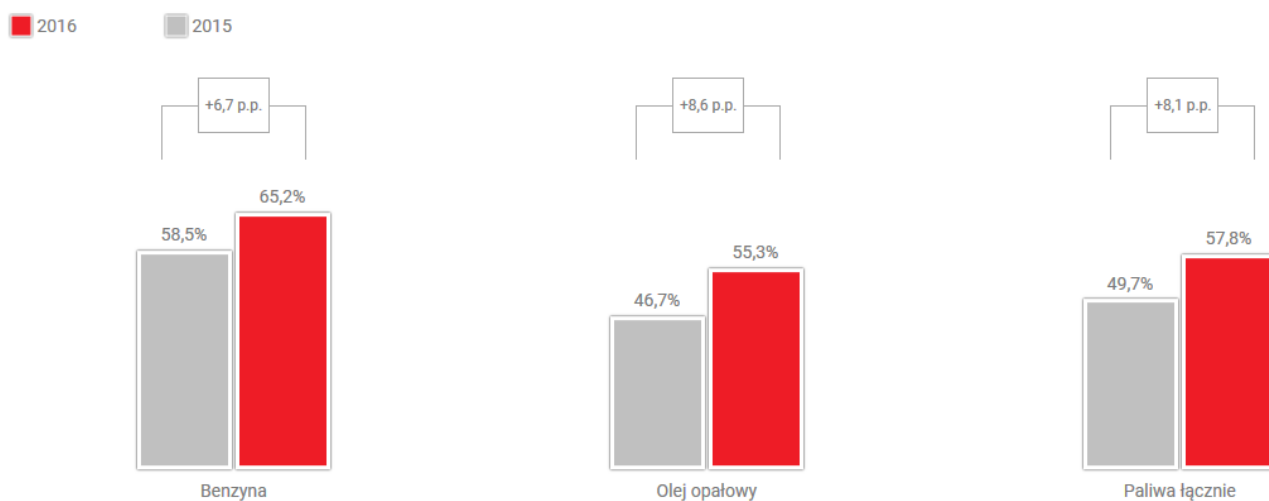
Udział w rynku paliw w Polsce

Źródło: Opracowanie własne

- Wzrost udziałów rynkowych w sprzedaży benzyny Grupy ORLEN na rynku polskim o 1,4 p.p. (r/r) do poziomu 66,4%.
- Zmniejszenie udziału w sprzedaży oleju napędowego o (3,6) p.p. ma charakter statystyczny. W wyniku wprowadzenia nowych regulacji prawnych ograniczeniu uległa tzw. „szara strefa” na rynku paliw i tym samym zwiększyła się konsumpcja legalna i prezentowana przez Agencję Rynku Energii – w związku z powyższym wielkości udziałów rynkowych w latach 2015-2016 są nieporównywalne.
- Grupa ORLEN pozostaje liderem sprzedaży paliw na rynku polskim. Obszar Downstream - Sprzedaż zapewnił niezawodność i najwyższą jakość obsługi Klientów w okresie po wprowadzeniu pakietu paliwowego.
- Przewidywane jest dalsze umocnienie pozycji rynkowej dzięki realizacji założeń strategicznych na lata 2017-2021, w tym rozbudowie własnej infrastruktury logistycznej.

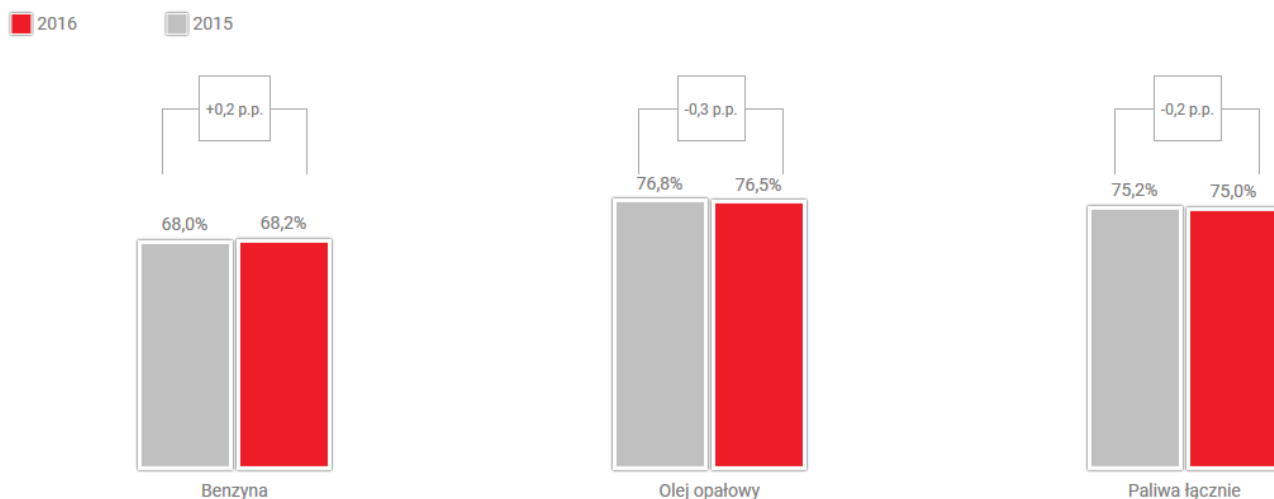
Udział w rynku paliw w Czechach

Źródło: Opracowanie własne

- Wzrost udziałów rynkowych w rezultacie zwiększenia dostępnych mocy produkcyjnych o 4,2 mln ton/rok do poziomu 8,7 mln ton/rok po nabyciu akcji Česka Rafinerska od Shell i Eni z 2014 i 2015 roku.
- Wpływ awaryjnego zatrzymania od połowy maja 2016 roku instalacji Fluidalnego Krakingu Katalitycznego rafinerii w Kralupach na poziom sprzedaży paliw i udziałów rynkowych Grupy Unipetrol.

Udział w rynku paliw krajów bałtyckich

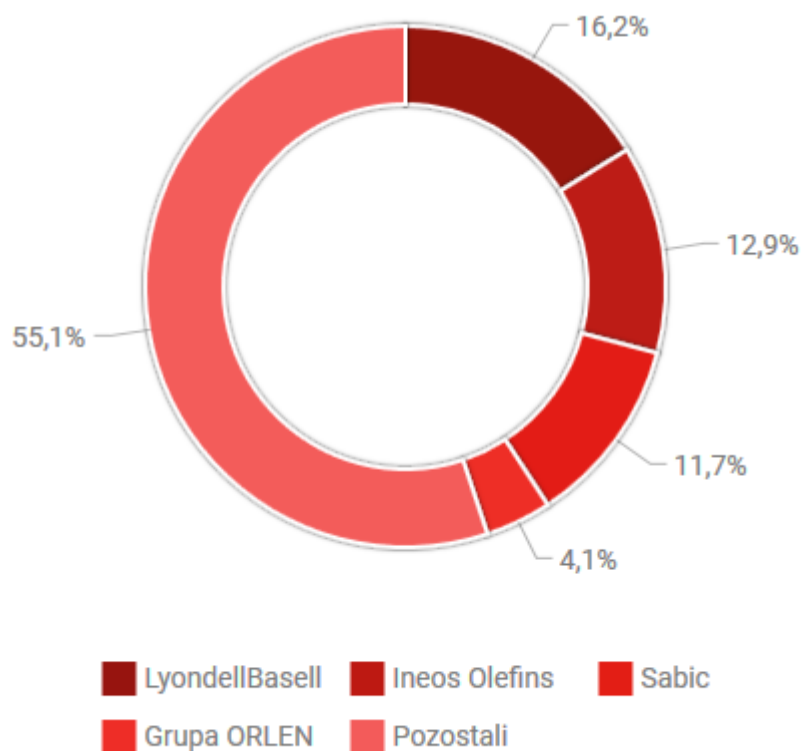
Źródło: Opracowanie własne

- Ostra konkurencja cenowa ze strony dostawców fińskich, białoruskich i rosyjskich.
- Rozbudowany portfel partnerów handlowych od kluczowych odbiorców rynkowych do bardzo małych firm oraz ugruntowana pozycja i dobra reputacja pozwoliły zachować pozycję lidera.

Hurt petrochemiczny

Grupa ORLEN jest jedną z największych firm petrochemicznych w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, jedynym producentem monomerów i polimerów na rynku polskim oraz większości produktów petrochemicznych na rynku czeskim.

Producenci polietylenu w Europie

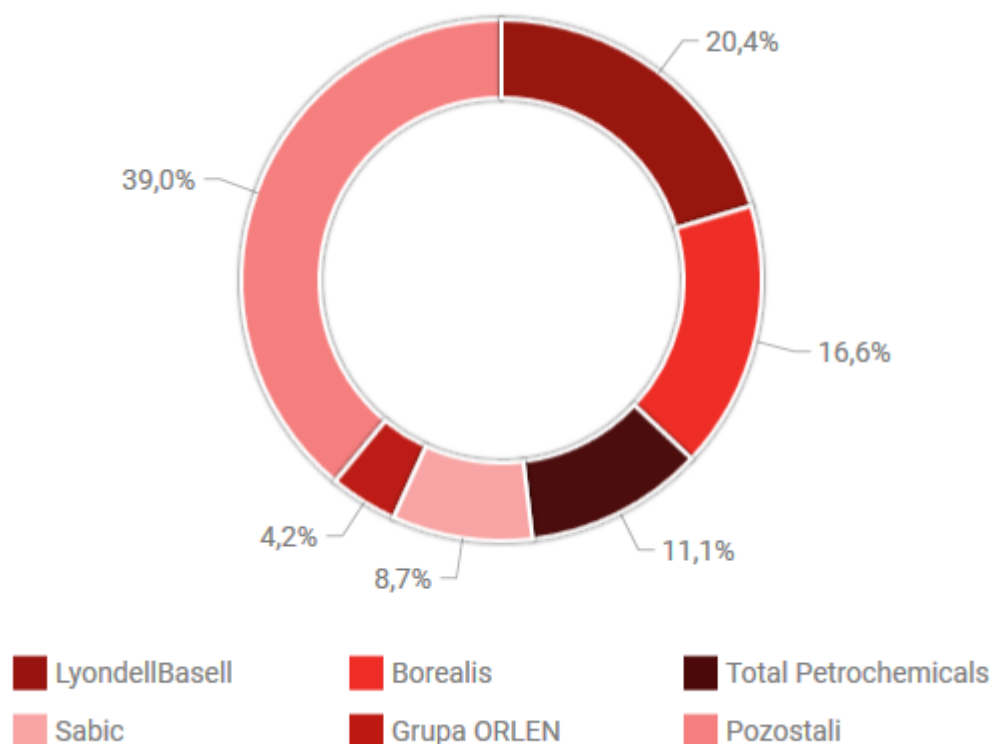

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POLYGLOBE

- Moce produkcyjne polietylenu wysokiej i niskiej gęstości w Europie na poziomie około 13 567 tys. ton/rok.
- Lyondell Basell Industries - największy producent polietylenu o zdolnościach produkcyjnych około 2 195 tys. ton/rok (z uwzględnieniem 50% udziału w spółce Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (BOP) i aktywami produkcyjnymi w Niemczech, Francji i Polsce.
- Ineos Olefins & Polymers Europa o mocach produkcyjnych około 1 745 tys. ton/rok i aktywami w Belgii, Francji, Niemczech, Włoszech i Norwegii oraz Sabcic - moce około 1 590 tys. ton/rok i aktywami w Niemczech, Holandii i Wielkiej Brytanii.
- Łączne moce produkcyjne Grupy ORLEN z zakładami w Polsce i Czechach (z uwzględnieniem 50% udziału w BOP) wynoszą około 555 tys. ton/rok.
- Grupa ORLEN na rynku czeskim realizuje budowę nowej instalacji Polietylenu 3 o mocach około 270 tys. ton/rok.

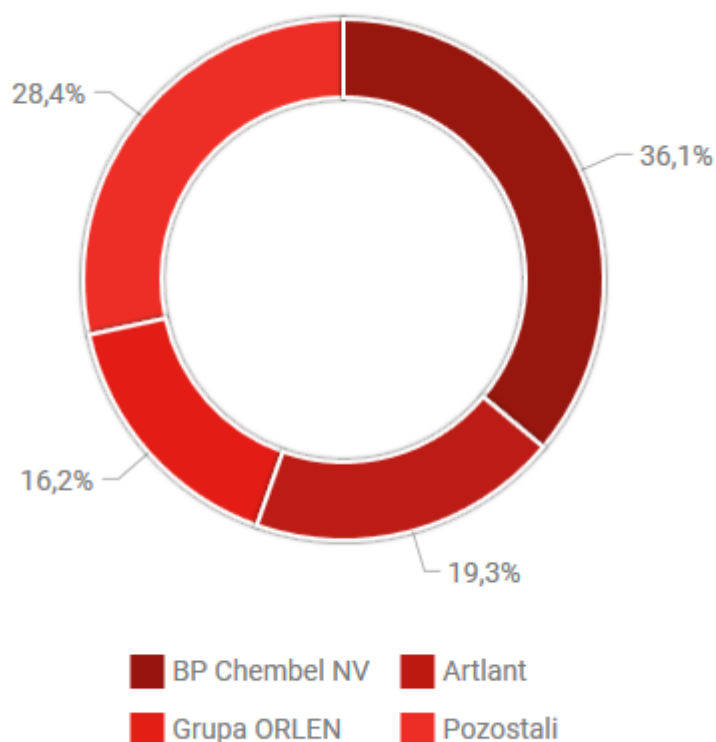
Producenci polipropylenu w Europie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POLYGLOBE

- Moce produkcyjne polipropylenu w Europie kształtują się na poziomie około 11 559 tys. ton/rocznie.
- Lyondell Basell Industries posiada zdolności produkcyjne na poziomie około 2 365 tys. ton/rok (z uwzględnieniem 50% udziału w spółce BOP) i aktywa w Niemczech, Francji, Włoszech, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i Polsce.
- Borealis z mocami produkcyjnymi około 1 920 tys. ton/rok i aktywami zlokalizowanymi w Belgii, Niemczech, Austrii i Finlandii oraz Total Petrochemicals - moce produkcyjne około 1 280 tys. ton/rok i aktywa zlokalizowane w Belgii i Francji.
- Łączne moce produkcyjne Grupy ORLEN z zakładami w Polsce i Czechach (z uwzględnieniem 50% udziału w BOP) wynoszą około 480 tys. ton/rok.

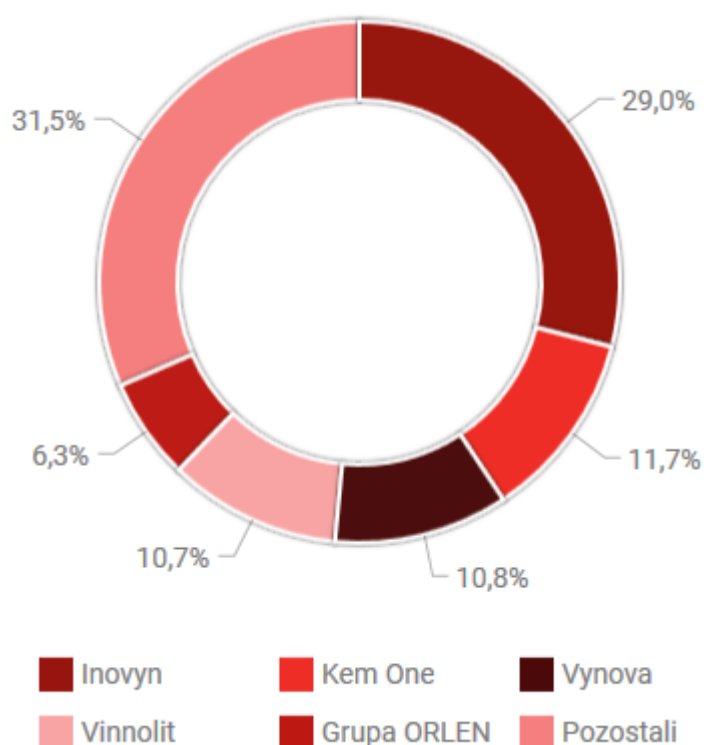
Producenci PTA w Europie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PCI.

- Produkcja PTA w 2016 roku w Europie wyniosła około 2 532 tys. ton/rok.
- BP Chembel NV – największy producent PTA o mocach 1 400 tys. ton/rok z aktywami zlokalizowanymi w Belgii.
- Artlant z zakładami w Portugalii o nominalnych mocach około 750 tys. ton/rok - z uwagi na długotrwałe instalacje produkcyjnych od III kwartału 2014 roku rzeczywista wielkość produkcji jest ograniczona.
- PKN ORLEN jako jedyny w Europie posiada instalacje produkcyjne w pełni zintegrowane z produkcją paraksylenu i dysponuje mocami produkcyjnymi na poziomie 630 tys. ton/rok.
- Planowane w przyszłości inwestycje PTA w Europie koncentrują się w Rosji: Etana (750 tys. ton/rok – 2020 rok), Mogilev (600 tys. ton/rok – 2020 rok) i OJSC TANECO (210 tys. ton/rok – 2021 rok), ale ze względu na długi horyzont czasowy i niestabilną sytuację polityczną są one niepewne.

Producenci PCW w Europie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie IHS Markit

- Nominalne zdolności produkcyjne PCW w Europie wynoszą 7 561 tys. ton/rocznie.
- Trwałe wyłączenie zakładów Oltchim i Karpatneftekhim z nominalnymi mocami produkcyjnymi około 300 tys. ton/rok.
- Wiodący producent PCW w Europie – spółka INOVYN powstała z połączenia Ineos Chlor i Solvay i posiada moce produkcyjne 2 195 tys. ton/rok.
- Kolejni producenci Kem One, Vynova, Vinnolit posiadają zdolności produkcyjne PCW szacowane odpowiednio na 881 tys. ton/rok, 820 tys. ton/rok i 809 tys. ton/rok.
- Anwil ze zdolnościami 340 tys. ton/rok zajmuje 8 pozycję na europejskim rynku tworzyw sztucznych.
- Głównymi konkurentami Anwil na krajowym i europejskim rynku PCW są spółki BorsodChem, Inovyn i Vynova.

Aktywa logistyczne Grupy ORLEN

Sprawna infrastruktura logistyczna stanowi kluczowy element przewagi konkurencyjnej Grupy ORLEN na rynku.

Grupa ORLEN wykorzystuje sieć uzupełniających się elementów infrastruktury: terminali paliw, lądowych i morskich baz przeładunkowych, sieci rurociągów surowcowych. W roku 2016 logistyka produktów w Grupie ORLEN była realizowana za pomocą rurociągów, transportem kolejowym oraz cysternami samochodowymi.

W 2016 roku transport rurociągowy był podstawową formą przesyłu surowców i produktów Grupy

ORLEN. Łączna długość wykorzystywanych sieci rurociągów produktowych i surowcowych, należących do podmiotów zewnętrznych oraz własnych w Polsce, Czechach i na Litwie, wynosiła prawie 3,8 tys. km (2,1 tys. km to rurociągi produktowe, a 1,7 tys. km to rurociągi surowcowe).

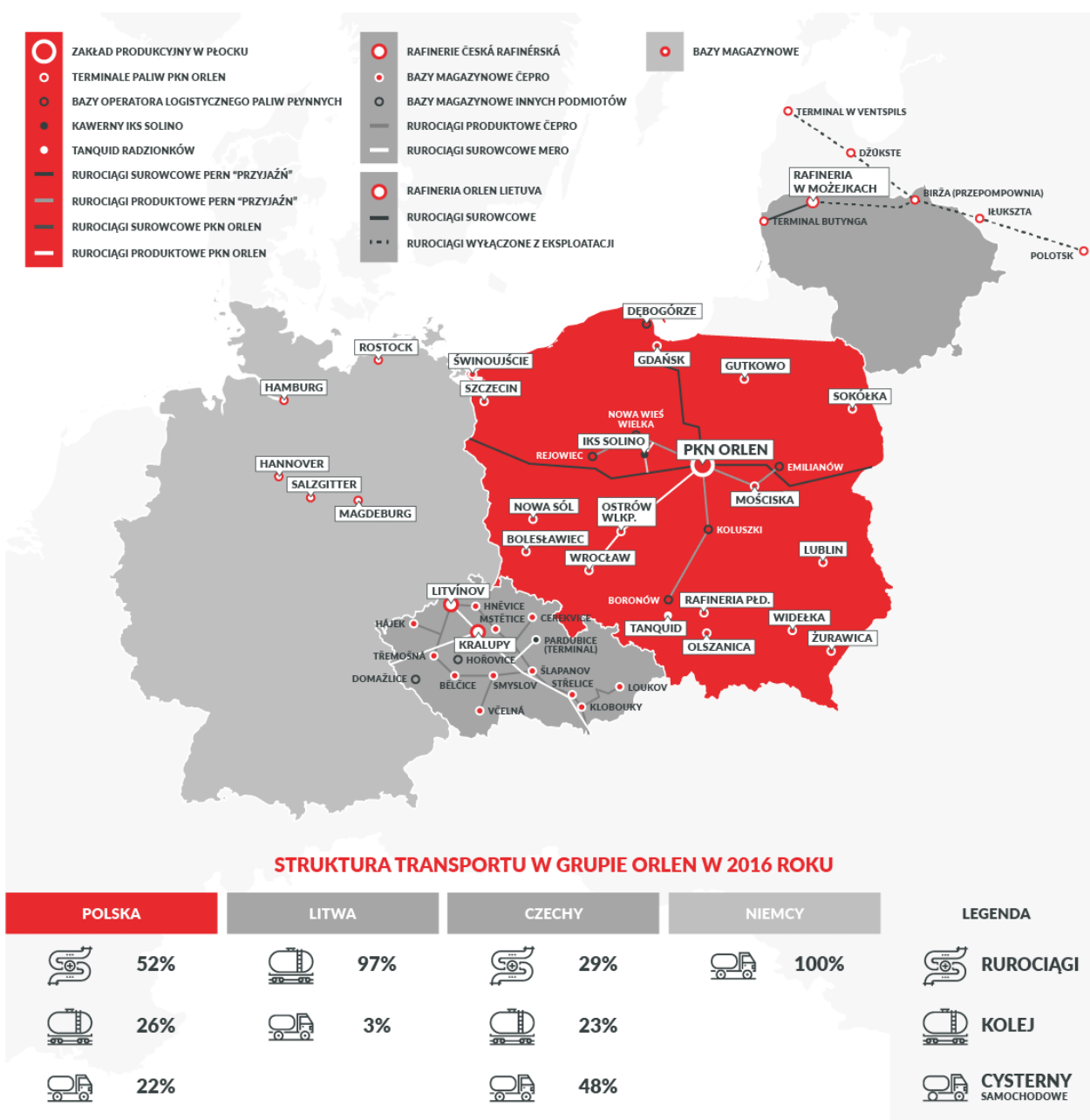
Na rynku polskim PKN ORLEN do transportu produktów paliwowych korzysta z 620 km rurociągów należących do Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” oraz infrastruktury własnej o łącznej długości 338 km, składającej się z dwóch odcinków Płock – Ostrów Wielkopolski – Wrocław o długości 319 km oraz Wielowieś – Góra (IKS Solino) o długości 19 km. Transport ropy naftowej odbywa się głównie poprzez sieć rurociągów należących do Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” o łącznej długości 887 km, a także rurociągiem własnym o długości 43 km łączącym miejscowości Góra (IKS Solino) i Żółwiniec (połączenie z rurociągiem PERN „Przyjaźń”). Na potrzeby operacyjne w zakresie przyjęcia, magazynowania, wydania i przeładunku paliw w 2016 roku Grupa ORLEN na terenie Polski wykorzystywała łącznie 24 obiekty (terminale własne, terminale będące własnością podmiotów z Grupy ORLEN oraz bazy podmiotów trzecich). Łączna pojemność magazynowa w ramach infrastruktury własnej oraz zawartych umów wynosiła na koniec 2016 roku około 7 mln m³.

W 2016 roku na rynku czeskim Grupa ORLEN korzystała z 1 774 km rurociągów (1 100 km rurociągów produktowych firmy ČEPRO i 674 km rurociągów surowcowych firmy MERO) oraz z 12 baz magazynowo-dystrybucyjnych należących do państwowego operatora ČEPRO i 2 baz magazynowych wynajmowanych od innych firm.

Głównym składnikiem infrastruktury logistycznej, będącym obecnie w użytkowaniu na rynku litewskim, jest rurociąg surowcowy o długości 91 km, łączący terminal w Butyndze z rafinerią w Możejkach. Zarówno terminal jak i rurociąg są własnością ORLEN Lietuva.

Na rynku niemieckim ORLEN Deutschland wykorzystuje pojemności magazynowo-dystrybucyjne w pięciu bazach zlokalizowanych w północnej części Niemiec, należących do podmiotów zewnętrznych. Transport paliw na tym rynku realizowany jest w całości przy użyciu transportu samochodowego.

Infrastruktura logistyczna wykorzystywana przez Grupę ORLEN w Europie:

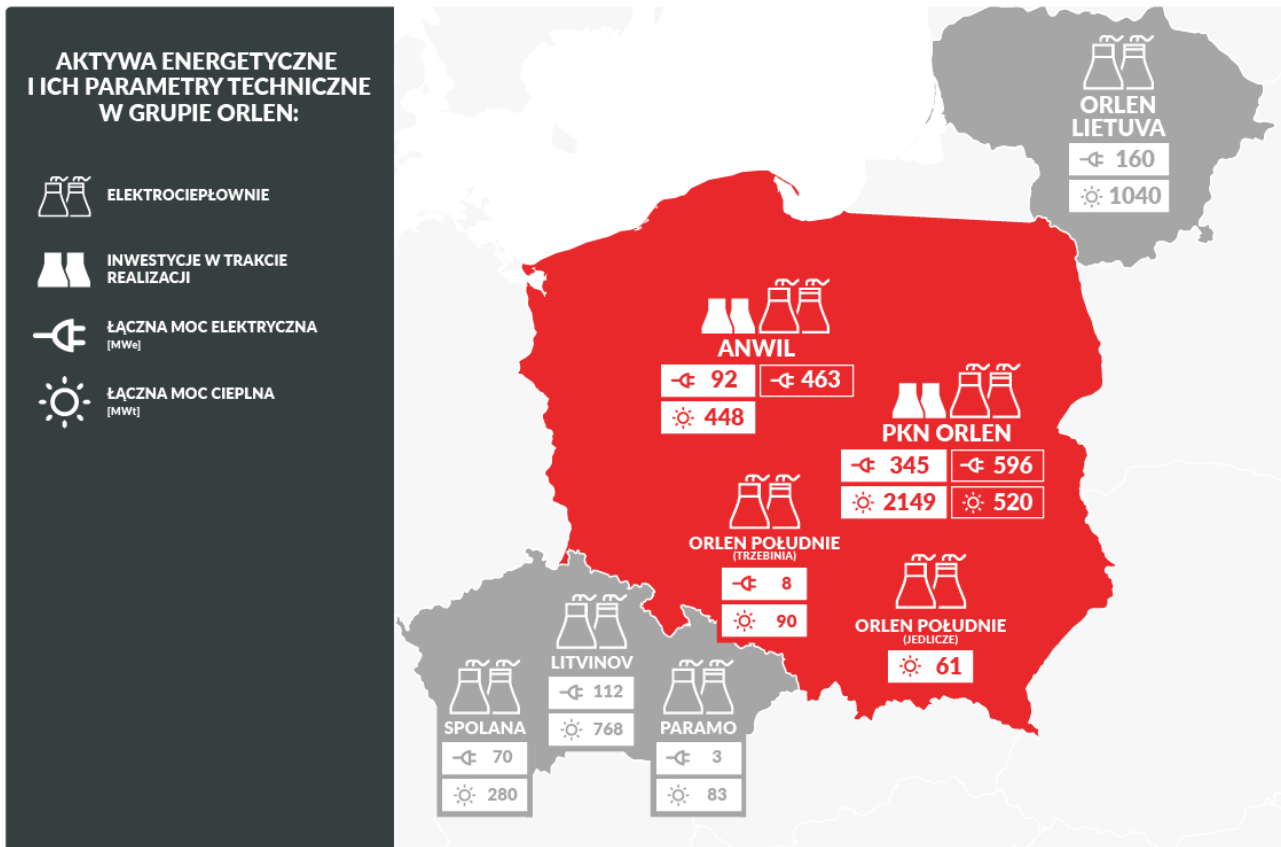
Energetyka

Grupa ORLEN jest znaczącym producentem energii elektrycznej i ciepłej, wykorzystywanej w dużej części na własne potrzeby produkcyjne. Jest również jednym z największych odbiorców gazu w Polsce i aktywnym uczestnikiem procesu liberalizacji rynku gazu.

Zgodnie z założeniami Strategii Grupy ORLEN realizowane są projekty modernizacji istniejących źródeł wytwórczych oraz nowe inwestycje w postaci bloków gazowo-parowych.

Grupa ORLEN aktualnie posiada bloki energetyczne w trzech krajach. W Polsce zlokalizowane są w Płocku, Włocławku, Jedliczach oraz Trzebini, w Czechach w Litwinovie, Spolanie, Kolinie i Pardubicach oraz na Litwie w Możejkach.

Aktywa energetyczne i ich parametry techniczne w Grupie ORLEN:

- Zakład Elektrociepłowni („EC”) PKN ORLEN w Płocku jest największą pod względem mocy zainstalowanej elektrociepłownią przemysłową w Polsce i jedną z największych w Europie, wytwarzającą ciepło i energię elektryczną w procesie tzw. wysokosprawnej kogeneracji. EC jest podstawowym dostawcą ciepła zawartego w parze i wodzie grzewczej oraz energii elektrycznej a media wykorzystywane są na potrzeby instalacji produkcyjnych oraz na potrzeby odbiorców zewnętrznych. W roku 2016 zostały formalnie zakończone zadania inwestycyjne związane z dostosowaniem EC do nowych wymagań środowiskowych oraz zrealizowano program poprawy efektywności w zakresie wytwarzania ciepła i energii.
- EC w Trzebini z Grupy ORLEN Południe zabezpiecza pełne potrzeby cieplne w parze i wodzie oraz częściowo potrzeby energii elektrycznej a podstawowym paliwem jest miał węglowy.
- EC w Jedliczu z Grupy ORLEN Południe jest podstawowym źródłem produkcji ciepła w parze technologicznej a podstawowym paliwem jest miał węglowy.
- EC Anwil jest elektrociepłownią przemysłową wytwarzającą ciepło technologiczne i energię elektryczną w procesie kogeneracji i jest opalana gazem ziemny i olejem opałowym.
- EC w Litwinowie w Grupie Unipetrol bazuje na węglu brunatnym, a aktywa energetyczne są w trakcie działań modernizacyjnych.
- Elektrociepłownia w Spolanie opalana jest głównie węglem brunatnym.
- EC Paramo składa się z dwóch zakładów produkcyjnych w Kolinie i Pardubicach opalanych gazem ziemnym.
- EC w ORLEN Lietuva stanowi źródło pary technologicznej dla procesów produkcyjnych i opalana jest mieszanką ciężkiego oleju opałowego oraz gazami rafineryjnymi.

Grupa ORLEN w 2016 roku prowadziła również budowę elektrociepłowni przemysłowych CCGT we Włocławku i Płocku.

Budowana we Włocławku elektrownia gazowo-parowa o mocy 463 MWe będzie ściśle powiązana technologicznie z Zakładem Produkcyjnym Anwil. Przekazanie elektrowni do eksploatacji przewidziane jest na II kwartał 2017 roku po zrealizowaniu przez wykonawcę zdiagnozowanych napraw oraz przeprowadzeniu pomiarów gwarancyjnych i próbnego rozruchu. Po oddaniu do eksploatacji, nowo wybudowana elektrownia stanowić będzie główne źródło ciepła technologicznego oraz energii elektrycznej dla Grupy ORLEN, a nadwyżka produkowanej energii elektrycznej lokowana będzie poprzez PSE na rynku krajowym.

W 2015 roku rozpoczęta została realizacja inwestycji budowy bloku gazowo-parowego w Płocku o mocy 596 MWe. W kwietniu 2015 roku przekazano teren budowy Generalnemu Wykonawcy - konsorcjum firm Siemens AG oraz Siemens Polska Sp. z o.o. Do końca 2015 roku wykonano wszystkie prace ziemne związane z obiektami technologicznymi, jak również obiektami pomocniczymi. W roku 2016 na budowę dotarły kluczowe elementy bloku gazowo-parowego, w tym turbina gazowa, turbina parowa, generator oraz rozpoczął się intensywny montaż mechaniczny bloku. W 2016 roku uzgodniono również wszystkie kwestie administracyjne, planistyczne oraz służebnościowe dla linii blokowej 400 kV. Ukończenie realizacji inwestycji planowane jest na koniec 2017 roku.

Działalność na rynku hurtowym energii elektrycznej rozszerzona została z rynku polskiego na rynek litewski i czeski. Jednocześnie rozpoczęto w PKN ORLEN sprzedaż energii elektrycznej do klientów końcowych.

Sprzedaż wolumenowa segmentu Downstream

W roku 2016 Grupa ORLEN osiągnęła rekordowy poziom sprzedaży wolumenowej w segmencie Downstream. Łączny wolumen sprzedaży wyniósł 30 708 tys. ton i był wyższy o 1,1% (r/r) głównie w rezultacie wyższych o 4,9% (r/r) wolumenów rafineryjnych przy niższych o (17,5)% (r/r) wolumenach petrochemicznych na rynku czeskim i polskim.

Największy wpływ na poziom sprzedaży w obszarze rafineryjnym posiadały lekkie i średnie destylaty.

Zmniejszenie sprzedaży w obszarze petrochemicznym w zakresie monomerów, polimerów i PCW było konsekwencją ograniczeń podaży związanych z niedostępnością do listopada 2016 roku instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol po awarii z sierpnia 2015 roku oraz cyklicznego postoju instalacji Olefin w PKN ORLEN.

Wyższa sprzedaż PTA była efektem intensyfikacji produkcji w I połowie 2016 roku oraz konsekwentnej polityki sprzedażowej na rynkach europejskich - polskim i niemieckim.

Niższa sprzedaż nawozów wynikała z postojów remontowych instalacji produkcyjnych z czerwca i lipca 2016 roku w Anwil.

Sprzedaż Grupy ORLEN w segmencie Downstream [mln PLN/ tys. ton]:

Sprzedaż	2016		2015		zmiana %	
	wartość	wolumen	wartość	wolumen		
1	2	3	4	5	$6=(2-4)/4$	$7=(3-5)/5$
Lekkie destylaty ¹	10 513	5 766	11 528	5 437	(8,8%)	6,1%
Średnie destylaty ²	22 714	12 459	25 062	11 995	(9,4%)	3,9%
Fracje ciężkie ³	3 786	4 334	4 610	4 544	(17,9%)	(4,6%)
Monomery ⁴	2 025	681	2 978	878	(32,0%)	(22,4%)
Polimery ⁵	1 135	245	2 341	482	(51,5%)	(49,2%)
Aromaty ⁶	625	248	930	358	(32,8%)	(30,7%)
Nawozy sztuczne ⁷	821	1 089	1 057	1 146	(22,3%)	(5,0%)
Tworzywa sztuczne ⁸	1 218	351	1 492	445	(18,4%)	(21,1%)
PTA	1 571	605	1 532	587	2,5%	3,1%
Pozostałe ⁹	4 794	4 930	5 457	4 508	(12,1%)	9,4%
Razem	49 202	30 708	56 987	30 380	(13,7%)	1,1%

¹⁾ Benzyna, LPG

²⁾ Olej napędowy, lekki olej opałowy, paliwo lotnicze

³⁾ Ciężki olej opałowy, asfalt, oleje

⁴⁾ Etylen, propylen

⁵⁾ Polietylen, polipropylen

⁶⁾ Benzen, toluen, paraksylen, ortoksylen

⁷⁾ Canwil, siarczan amonu, saletra amonowa, pozostałe nawozy

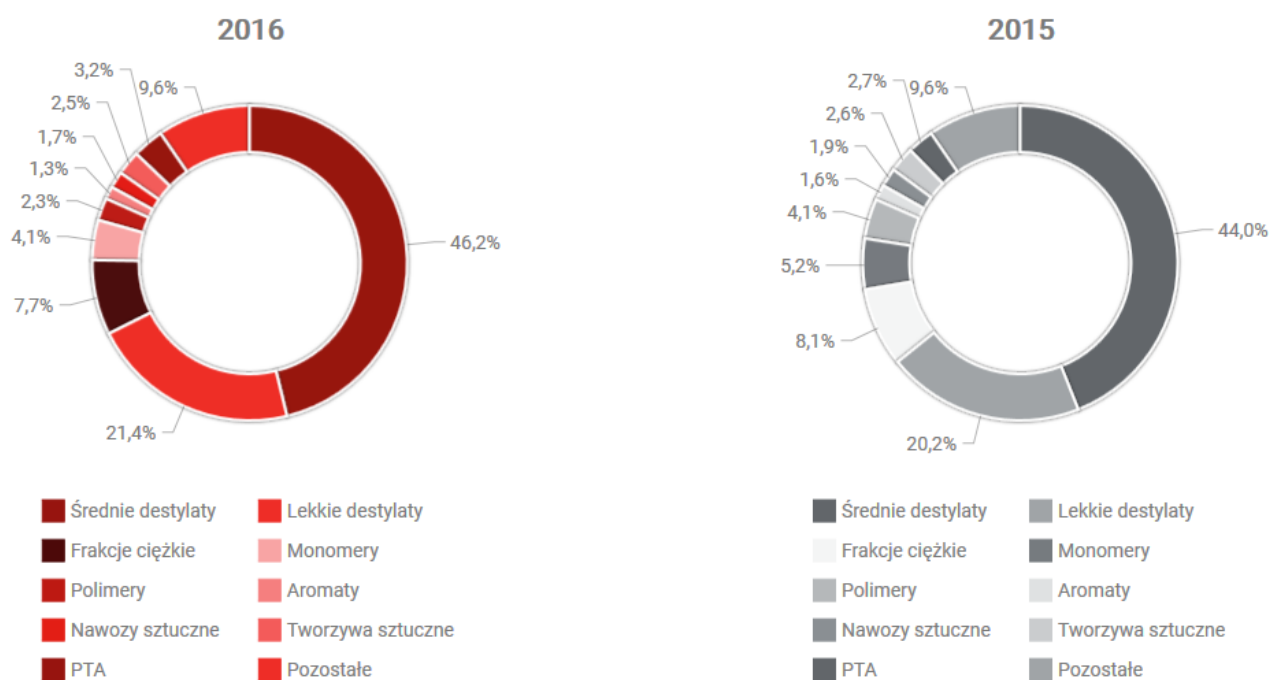
⁸⁾ PCW, granulaty PCW

⁹⁾ Pozostałe:

- w ujęciu ilościowym pozycja obejmuje głównie solankę, sól wypadową, destylaty próżniowe, aceton, amoniak, butadien, fenol, gazy techniczne, glikole, kaprolaktam, ług sodowy oraz siarkę

- w ujęciu wartościowym pozycja obejmuje sprzedaż pozostałych produktów, towarów i materiałów segmentu, oraz przychody ze sprzedaży usług segmentu

Struktura przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN - Downstream - Sprzedaż:

W 2016 roku Grupa nie zidentyfikowała wiodących klientów, z którymi zrealizowałaby indywidualnie przychody ze sprzedaży przekraczające poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN.

Rynki zbytu

Do podstawowych rynków macierzystych Grupy ORLEN w segmencie Downstream należą:

- rynek polski - PKN ORLEN, ORLEN Paliwa sp. z o.o., ORLEN Południe S.A., ORLEN Asphalt Sp. z o.o., ORLEN Oil Sp. z o.o., IKS SOLINO S.A., Petrolot Sp. z o.o., Ship-Service S.A., Anwil S.A.
- rynek krajów bałtyckich - AB ORLEN Lietuva, ORLEN Latvija SIA (Łotwa), ORLEN Eesti OU (Estonia).
- rynek czeski - Unipetrol RPA s.r.o., Paramo a.s., Unipetrol Slovensko s.r.o., Unipetrol Deutschland GmbH, Butadien Kralupy a.s., Unipetrol RPA Hungary Kft., ORLEN Asphalt Ceska

Republika s.r.o., Spolana a.s.

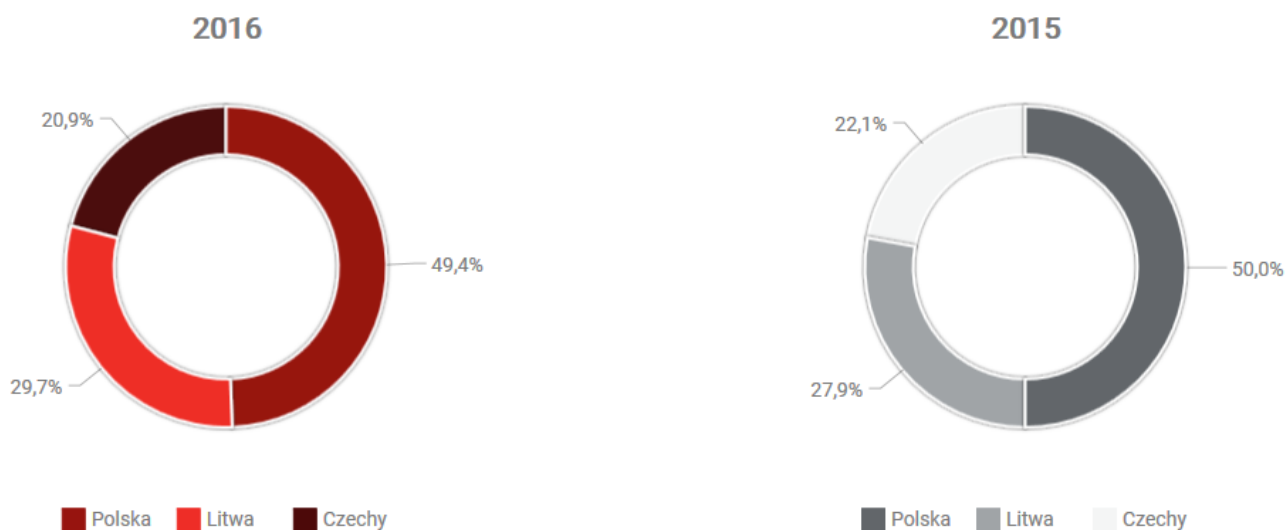
Sprzedaż wolumenowa na rynkach macierzystych Grupy ORLEN w segmencie

Downstream [tys. ton]¹⁾:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Polska	15 173	15 192	(19)	(0,1%)
Litwa	9 114	8 462	652	7,7%
Czechy	6 421	6 726	(305)	(4,5%)
Razem	30 708	30 380	328	1,1%

¹⁾ wg kraju siedziby spółki realizującej sprzedaż

Struktura sprzedaży wolumenowej na rynkach macierzystych Grupy ORLEN w segmencie Downstream:

a) Rynek polski

Wysokie tempo wzrostu polskiej gospodarki na tle gospodarek europejskich oraz dobra koniunktura na rynku pracy miały istotny wpływ na poziom konsumpcji paliw na rynku polskim. Dodatkowy wpływ na poziom krajowego popytu miały niskie ceny paliw oraz wprowadzenie tzw. pakietu paliwowego czyli rozwiązań ograniczających wpływ tzw. szarej strefy, których efekty były

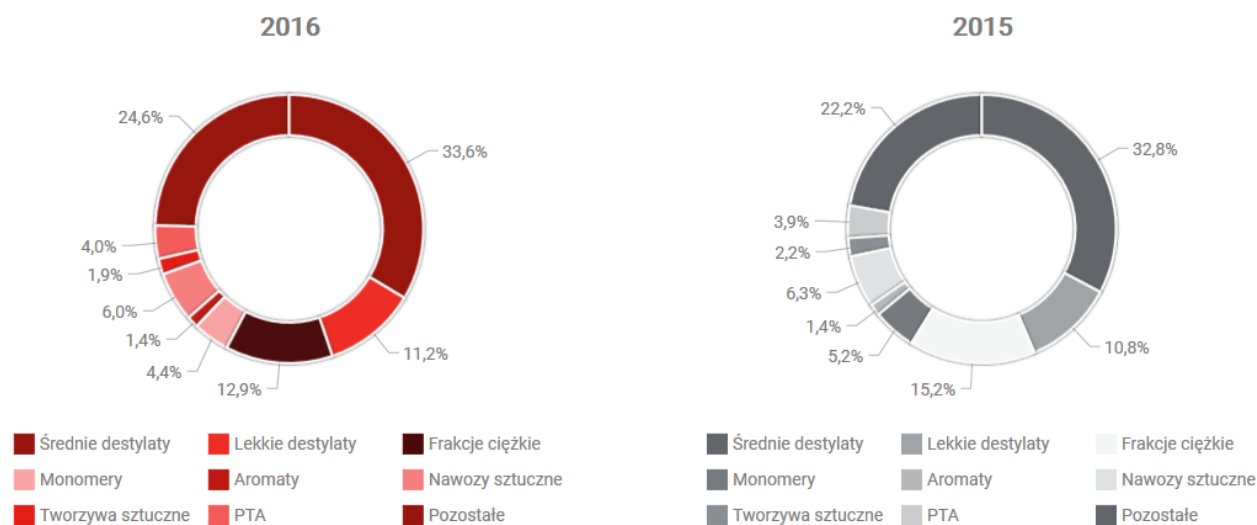
szczególnie widoczne w IV kwartale 2016 roku.

Według Agencji Rynku Energii w 2016 roku krajowa konsumpcja benzyny i oleju napędowego wzrosła odpowiednio o 6,1% i 12,5% (r/r).

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynku polskim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	1 704	1 634	70	4,3%
Średnie destylaty	5 104	4 980	124	2,5%
Fracje ciężkie	1 961	2 309	(348)	(15,1%)
Monomery	661	784	(123)	(15,7%)
Aromaty	212	213	(1)	(0,5%)
Nawozy sztuczne	914	951	(37)	(3,9%)
Tworzywa sztuczne	284	339	(55)	(16,2%)
PTA	605	587	18	3,1%
Pozostałe	3 728	3 395	333	9,8%
Razem	15 173	15 192	(19)	(0,1%)

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynku polskim:

Sprzedaż segmentu Downstream Grupy ORLEN na rynku polskim osiągnęła w 2016 roku poziom zbliżony do roku ubiegłego i wyniosła 15 173 tys. ton. Zrealizowano wyższe wolumeny rafineryjne o 2,2% (r/r), przy niższych o (8,1)% (r/r) wolumenach petrochemicznych na skutek postępu remontowej instalacji Olefin w PKN ORLEN.

W obszarze produktów rafineryjnych zwiększyła się sprzedaż lekkich i średnich destylatów. Intensyfikacja działań związana z obsługą finalnych odbiorców przyniosła pozytywne rezultaty sprzedaży zarówno do koncernów zagranicznych, jak i sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W roku 2016 nadal rosła sprzedaż paliwa lotniczego co pozwoliło na umocnienie pozycji lidera wśród jego dostawców. W związku z dynamicznym wzrostem przewozów lotniczych w Polsce, rynek paliwa lotniczego pozostaje istotnym elementem strategii sprzedażowej Koncernu.

b) Rynki operacyjne ORLEN Lietuva

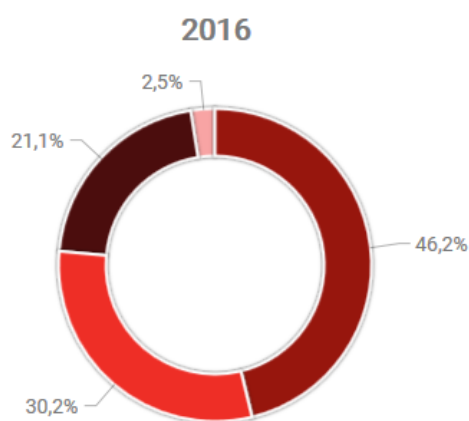
Według szacunków MFW tempo wzrostu gospodarczego na Litwie wynosiło 2,6% (r/r), w Estonii 1,5% (r/r) a na Łotwie 2,5% (r/r). Pozytywne wskaźniki makroekonomiczne miały wpływ na zwiększony popyt na paliwa, który łącznie dla trzech rynków bałtyckich wzrósł w segmencie benzyny o 3,2% (r/r) oraz oleju napędowego o 4,9% (r/r). Największe wzrosty konsumpcji miały miejsce na Litwie, gdzie popyt na benzynę zwiększył się o 9,0% (r/r), a na olej napędowy o 12,8% (r/r). Niekorzystnym zjawiskiem wpływającym na konsumpcję na rynku estońskim był wzrost podatku akcyzowego. Niskie bariery wejścia na rynki bałtyckie spowodowały, że ORLEN Lietuva działał w otoczeniu nasilającej się konkurencji, głównie ze strony importerów z Finlandii i Białorusi.

Pomimo presji rynkowej łączna sprzedaż wolumenowa zwiększyła się w 2016 roku o 7,7% (r/r).

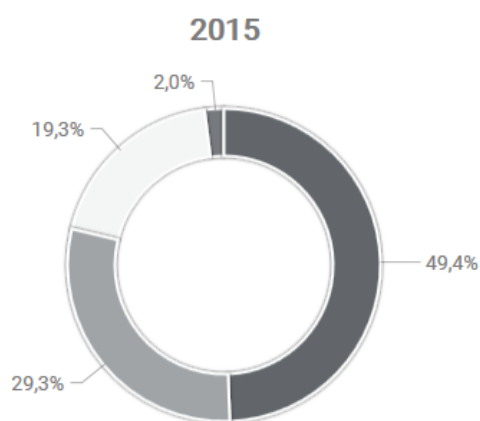
Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynkach obsługiwanych przez Grupę ORLEN Lietuva [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	2 753	2 480	273	11,0%
Średnie destylaty	4 213	4 179	34	0,8%
Fracje ciężkie	1 920	1 635	285	17,4%
Pozostałe	228	168	60	35,7%
Razem	9 114	8 462	652	7,7%

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynkach obsługiwanych przez Grupę ORLEN Lietuva:

■ Średnie destylaty   ■ Lekkie destylaty
■ Fracje ciężkie   ■ Pozostałe

■ Średnie destylaty   ■ Lekkie destylaty
■ Fracje ciężkie   ■ Pozostałe

Bardzo trudna sytuacja gospodarcza na Ukrainie obserwowana w ostatnich latach uległa poprawie. W roku 2016 szacunki wskazują na wzrost poziomu PKB rzędu 1,5% (r/r) w porównaniu ze spadkiem o (9,9)% rok wcześniej. Jednak pomimo poprawy wskaźników ekonomicznych sytuacja gospodarstw domowych jest trudna, a brak stabilności na rynku finansowym i wysoka inflacja przekładają się na stan niepewności i dużego ryzyka rynkowego. Na rynku ukraińskim

widoczna była również agresywna polityka cenowa rafinerii białoruskich oraz wzmożona podaż paliw z Rosji. Pomimo powyższych ograniczeń Grupa ORLEN Lietuva zwiększyła sprzedaż paliw na rynku ukraińskim o 1,1% (r/r).

c) Rynek czeski

W roku 2016 gospodarka Czech rosła w tempie 2,5% (r/r). Sprzyjające otoczenie rynkowe wpłynęło na wzrost konsumpcji benzyn o 1,7% (r/r) i oleju napędowego o 4,0% (r/r).

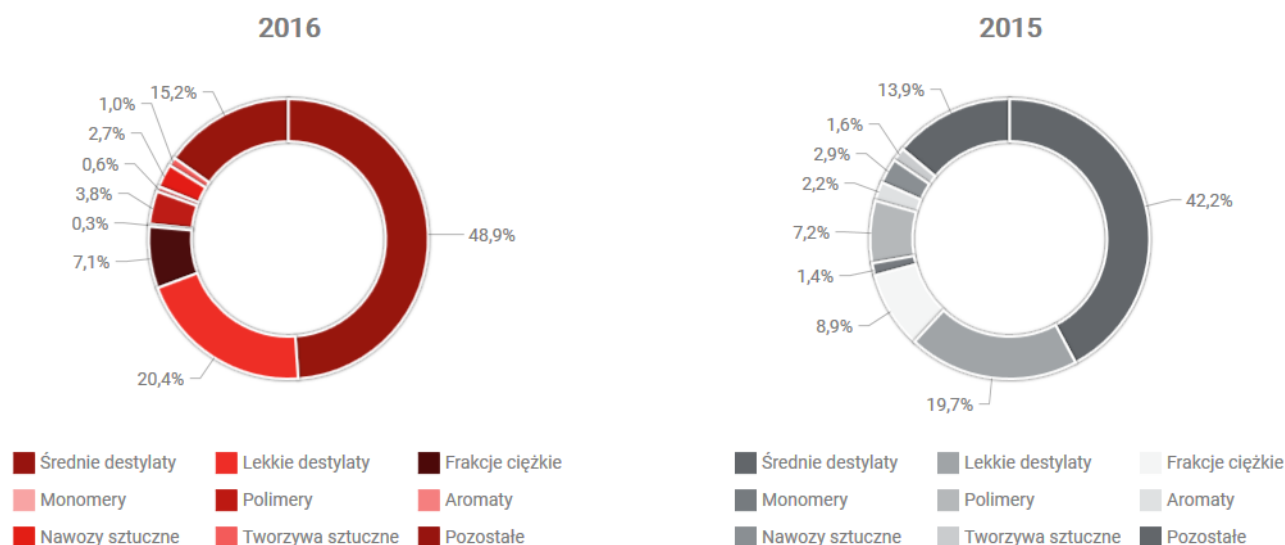
W kwietniu 2015 roku Unipetrol wykupił pozostałe udziały w Česka Rafinerska a.s. od ENI. Grupa Unipetrol została wyłącznym właścicielem rafinerii w Litvinovie i Kralupach i jedynym producentem paliw w Czechach. Łączna sprzedaż lekkich i średnich destylatów wzrosła o 7,0% (r/r) pomimo ograniczeń produkcyjnych spowodowanych awaryjnym zatrzymaniem od połowy maja 2016 instalacji Fluidalnego Krawingu Katalitycznego rafinerii w Kralupach.

Niższe wolumeny petrochemiczne o (4,5)% (r/r) to głównie wpływ awarii instalacji do produkcji etylenu z sierpnia 2015 roku, która została ponownie uruchomiona w listopadzie 2016 roku. Ograniczone możliwości sprzedażowe były bilansowane poprzez koordynację przepływów produktowych w ramach Grupy ORLEN, a także poprzez zakupy półproduktów i produktów od stron trzecich.

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynku czeskim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	1 309	1 323	(14)	(1,1%)
Średnie destylaty	3 142	2 836	306	10,8%
Fracje ciężkie	453	600	(147)	(24,5%)
Monomery	20	94	(74)	(78,7%)
Polimery	245	482	(237)	(49,2%)
Aromaty	36	145	(109)	(75,2%)
Nawozy sztuczne	175	195	(20)	(10,3%)
Tworzywa sztuczne	67	106	(39)	(36,8%)
Pozostałe	974	945	29	3,1%
Razem	6 421	6 726	(305)	(4,5%)

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie Downstream na rynku czeskim:

W 2016 roku Grupa Unipetrol kontynuowała sprzedaż do szerokiego portfela klientów, w tym do dużych koncernów paliwowych i sieci hipermarketów. Grupa Unipetrol lokowała również produkty na rynkach eksportowych: słowackim, węgierskim, niemieckim i austriackim za pośrednictwem spółek Unipetrol Slovakia i Unipetrol Deutschland.

Źródła zaopatrzenia

a) Ropa naftowa

Dostawy ropy naftowej do PKN ORLEN realizowane są głównie rurociągiem „Przyjaźń” oraz drogą morską przy wykorzystaniu rurociągu Gdańsk-Płock.

Grupa ORLEN Lietuva jest zaopatrywana w surowiec przez terminal w Butyndze.

Zaopatrzenie w surowiec Grupy Unipetrol odbywa się z wykorzystaniem południowego odcinka rurociągu „Przyjaźń” dla rafinerii w Litwinowie oraz rurociągów TAL i IKL dla rafinerii w Kralupach. Rafineria w Litwinowie może być również zaopatrywana przy wykorzystaniu rurociągu TAL i IKL.

W 2016 roku obowiązywały dwie umowy długoterminowe na dostawy ropy naftowej drogą rurociągową dla rafinerii w Płocku zawarte z Rosneft Oil Company oraz Tatneft Europe AG oraz umowa długoterminowa na dostawy ropy drogą morską z Saudi Arabian Oil Company. Umowy te zapewniały PKN ORLEN ponad 70% dostaw ropy naftowej. Dodatkowo na mocy odrębnych umów PKN ORLEN dostarcza ropę naftową również do 3 rafinerii z Grupy ORLEN zlokalizowanych odpowiednio w Litwinowie i Kralupach w Czechach oraz w Możejkach na Litwie.

W 2016 roku dostawy ropy naftowej na wszystkich kierunkach przebiegały zgodnie z planem.

Dostawcami surowca do wszystkich rafinerii Grupy ORLEN byli zarówno producenci, jak i inne firmy działające na międzynarodowym rynku naftowym. Surowiec dostarczany do Płocka pochodził przede wszystkim z Rosji i Arabii Saudyjskiej, ale zrealizowano również dostawy z Kazachstanu, Iranu oraz Azerbejdżanu. Do rafinerii w Czechach ropę dostarczano z: Rosji, Algierii, Arabii Saudyjskiej, Azerbejdżanu oraz Kazachstanu. Rafineria w Możejkach zaopatrywana była głównie w ropę rosyjską, a ponadto zrealizowano dostawy z Arabii Saudyjskiej i Kazachstanu.

W 2016 roku udział firmy Rosneft Oil Company w dostawach ropy naftowej przekroczył 10% przychodów Grupy ORLEN.

b) Gaz ziemny

Zakupy gazu ziemnego w 2016 roku opierały się na długoterminowym kontrakcie pomiędzy PKN ORLEN i PGNiG z 1997 roku oraz na umowach z dostawcami alternatywnymi.

W dniu 29 września 2016 roku PKN ORLEN podpisał z PGNiG S.A. nowy, 5 letni kontrakt, obowiązujący do 30 września 2021 roku o wartości ponad 7 mld zł. Na bazie zawartej umowy PGNiG będzie strategicznym dostawcą paliwa gazowego do spółek Grupy ORLEN w Polsce.

Grupa ORLEN realizuje działania mające na celu zapewnienie stabilnych dostaw i obniżania ogólnego kosztu zakupu gazu ziemnego, m.in. poprzez dywersyfikację źródeł dostaw, centralizację obrotu gazem ziemnym oraz budowę kompetencji traderskich. Zbudowany w 2016 roku nowy portfel umów gazowych pozwala na szereg działań optymalizacyjnych zarówno na poziomie różnych dostawców, jak i różnych indeksów gazowych oraz kilku miejscach dostaw.

Ponadto PKN ORLEN realizuje szereg projektów poszukiwawczo-wydobywczych w celu pozyskania własnych źródeł ropy i gazu.

W 2016 roku nie występowały podmioty, których udział w dostawach gazu ziemnego przekroczył 10% przychodów Grupy ORLEN.

Segment Detal

Segment Detalu odgrywa fundamentalną rolę w budowaniu postrzegania marki ORLEN, a jego konsekwentny rozwój na wielu płaszczyznach sprawia, że ma coraz większy udział w tworzeniu wartości całego Koncernu. W 2016 roku wypracowaliśmy rekordowy wynik sprzedażowy segmentu, osiągnięty między innymi dzięki jeszcze lepszemu dostosowaniu oferty do oczekiwań naszych klientów, dalszemu ujednoczeniu standardów sieci oraz stałej optymalizacji procesów. Wdrażamy ambitne projekty rozwojowe takie jak format gastronomiczny Stop.Cafe czy handlowy O!Shop. Planujemy również wprowadzenie do portfolio zupełnie nowych usług, będących odpowiedzią na dynamicznie zmieniające się globalne trendy konsumenckie.

Zbigniew Leszczyński
Członek Zarządu ds. Sprzedaży, PKN ORLEN

	J.m.	Grupa ORLEN	Polska	Niemcy	Czechy	Litwa
Sprzedaż ogółem	tys.t	8 186,60	5 052,40	2 453,60	617,40	63,20
Udziały w rynku	%	17,7	34,8	6,0	17,8	3,5
Liczba stacji	liczba	2 726	1 766	572	363	25
w tym:						
Premium	liczba	1 758	1 616	-	117	25
Ekonomiczne	liczba	898	108	555	235	-
Pozostałe	liczba	70	42	17	11	-
CODO/CO CO	liczba	2 173	1 317	475	356	25
DOFO/DO DO	liczba	553	449	97	7	-

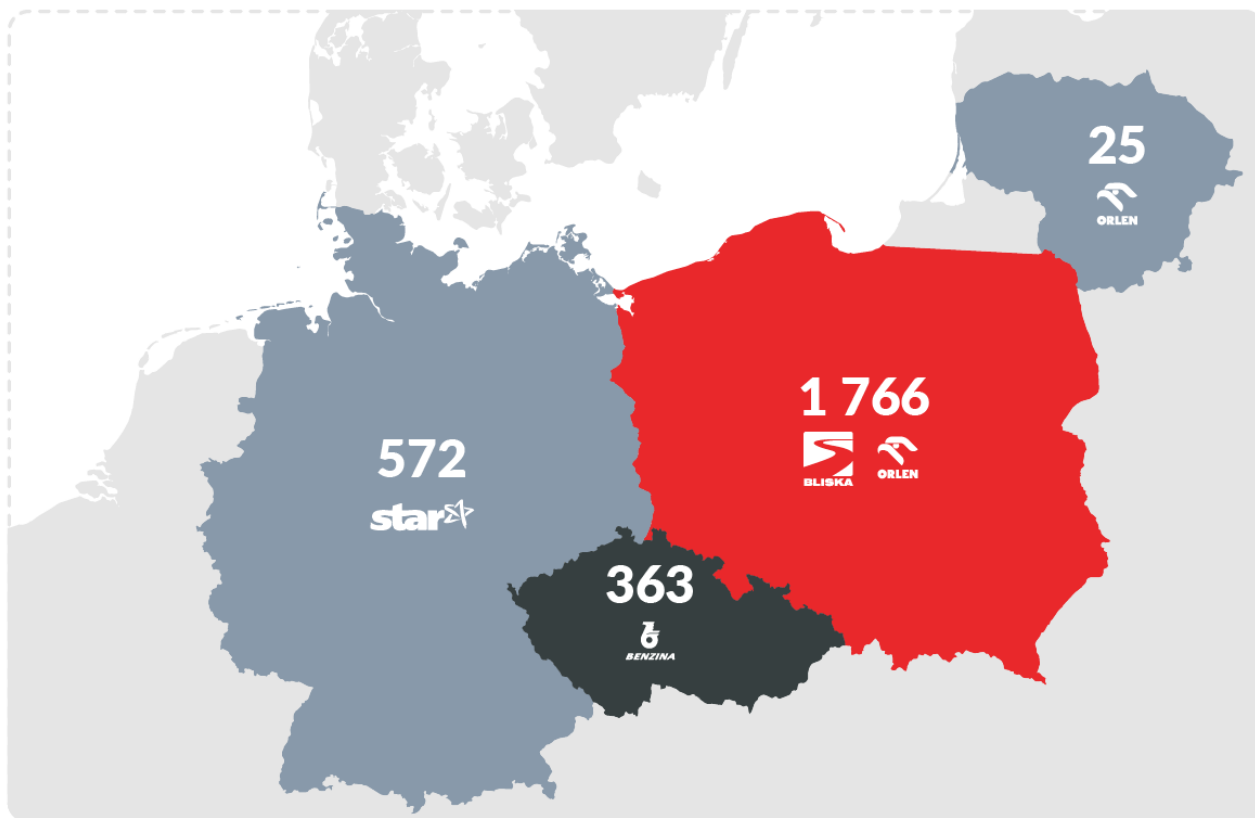
	J.m.	Grupa ORLEN	Polska	Czechy	Litwa
Łącznie punktów	liczba	1 691	1 500	168	23
Stop Cafe	liczba	1 114	959	132	23
Stop Cafe Bistro	liczba	536	500	36	-
Stop Cafe 2.0	liczba	41	41	-	-

Pozycja i otoczenie rynkowe

Grupa ORLEN jest zdecydowanym liderem w Europie Centralnej zarządzającym siecią 2 726 stacji paliw działających w segmencie premium i ekonomicznym.

Liczba stacji Grupy ORLEN na głównych rynkach działalności na koniec 2016 roku:

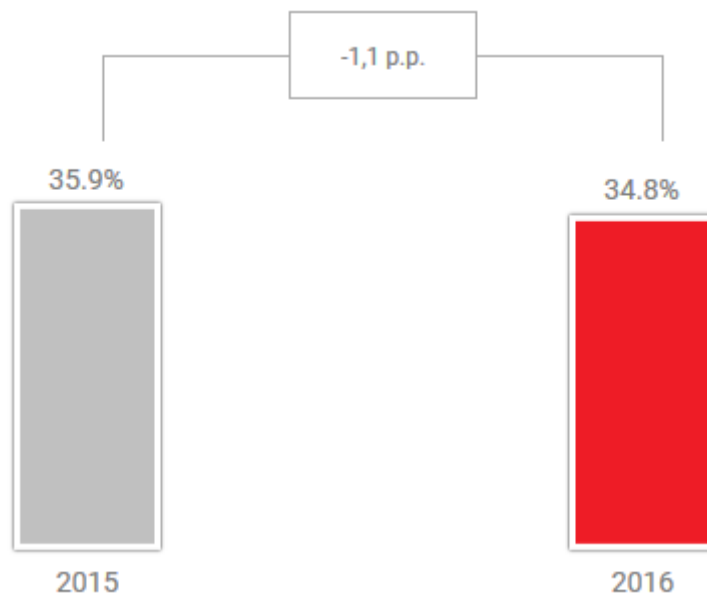

W Polsce stacje paliw działają pod marką ORLEN w segmencie premium oraz Bliska w segmencie ekonomicznym, w Republice Czeskiej odpowiednio pod marką Benzina Plus i Benzina, natomiast na Litwie pod marką ORLEN (segment premium). Na rynku niemieckim stacje paliw funkcjonują głównie w segmencie ekonomicznym pod marką STAR, a uzupełnieniem sieci jest kilkanaście stacji przymarketowych FAMILA.

a) Rynek polski

Grupa ORLEN na rynku polskim na koniec 2016 roku dysponowała siecią 1 766 stacji paliw. Realizowany program inwestycyjny ukierunkowany był na realizację nowych stacji paliw oraz obiektów typu MOP, modernizację istniejących obiektów i zakończenie procesu rebrandingu stacji BLISKA na ORLEN. W połowie 2016 roku rozpoczęto w sieci ORLEN implementację nowego formatu sklepowo-gastronomicznego Stop Cafe 2.0. Udostępnienie nowych funkcjonalności dedykowanych klientom flotowym oraz prowadzone marketingowe kampanie wspierające pozwoliły sieci ORLEN umocnić swoją pozycję na polskim rynku i zwiększyć łączny wolumen sprzedanych paliw o 5,6% (r/r). Najwyższa jakość obsługi klienta oraz doskonałość operacyjna stacji została potwierdzona przyznaniem kolejno raz, wyróżnieniem Gwiazda Jakości Obsługi. PKN ORLEN jest również zwycięzcą w 4 głównych kategoriach Konkursu Stacja Benzynowa 2016 roku. Jako pierwsza spółka w Polsce, PKN ORLEN otrzymał również certyfikat stacji w pełni dostosowanej do obsługi klienta niepełnosprawnego.

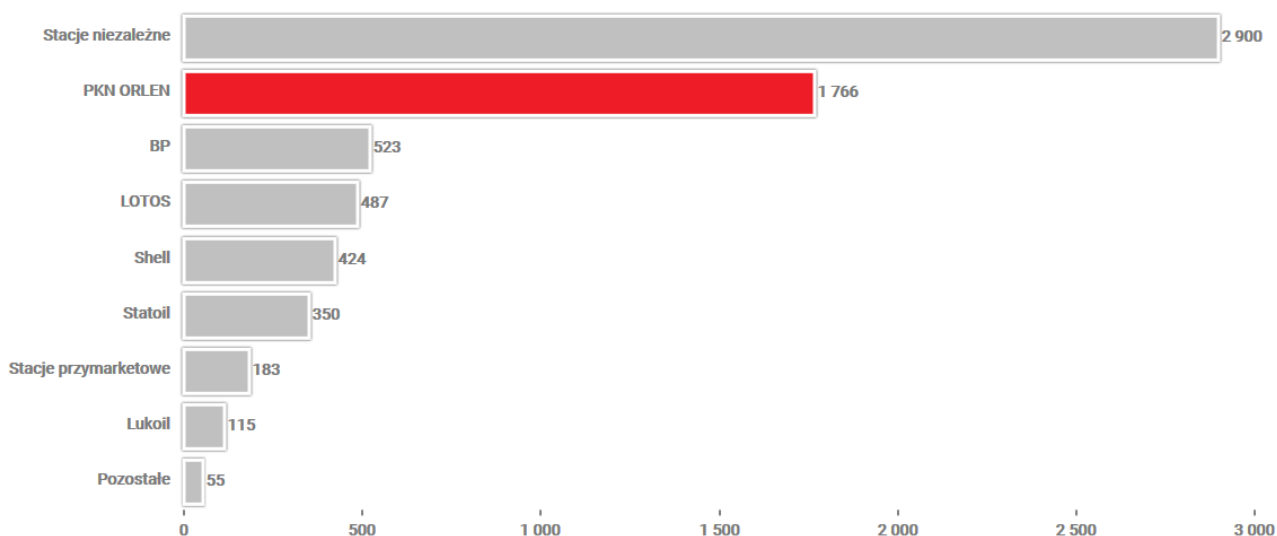
Udział Grupy ORLEN w detalicznym rynku paliw w Polsce:

Spadek udziału rynkowego ma charakter statystyczny. W wyniku wprowadzenia regulacji prawnych w 2016 roku ograniczeniu uległa tzw. „szara strefa” na rynku paliw i tym samym zwiększyła się konsumpcja rejestrowana prezentowana przez Agencję Rynku Energii. W związku z powyższym wielkości udziałów rynkowych w latach 2015-2016 są nieporównywalne.

Według danych POPIHN na koniec 2016 roku na rynku polskim funkcjonowało ponad 6,8 tys. stacji paliw. Do głównych konkurentów PKN ORLEN na rynku polskim należą koncerny zagraniczne: Shell, BP, Statoil, Lukoil, Total oraz dwie sieci stacji bezobsługowych AS 24 i IDS, do których należało 21,6% stacji. Grupa Lotos na koniec 2016 roku utrzymała 7,2% udział w liczbie stacji ogółem w Polsce. Na uwagę zasługuje wzrost znaczenia i udziału rynkowego posiadanego przez sieć stacji niezależnych (r/r).

Stan sieci stacji paliw w Polsce na 31.12.2016 roku:

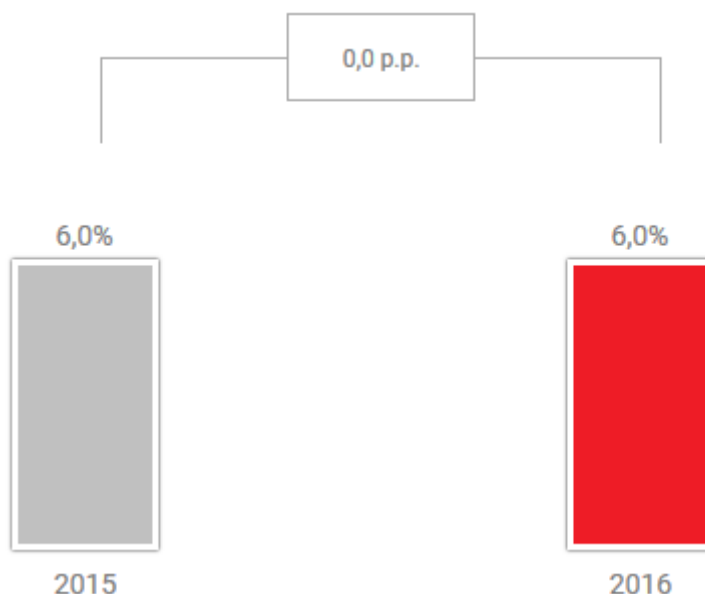
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPIHN

Rozbudowa systemu drogowego w Polsce wiąże się z rozwojem sieci Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP), zlokalizowanych przy autostradach i drogach ekspresowych. Na koniec 2016 roku na rynku polskim funkcjonowały 72 MOP, z czego 28 (39%) należało do Grupy ORLEN. Grupa ORLEN posiada dodatkowo na etapie przygotowania do realizacji kolejne 4 obiekty tego typu.

b) Rynek niemiecki

Grupa ORLEN od 2003 roku jest obecna na rynku niemieckim uznawanym za największy rynek detaliczny w Europie. Należąca do ORLEN Deutschland GmbH sieć, licząca na koniec 2016 roku 572 stacje paliw (4% wszystkich stacji w Niemczech), utrzymała w 2016 roku 6,0% udział na niemieckim rynku detalicznym.

Udział w detalicznym rynku paliw w Niemczech:

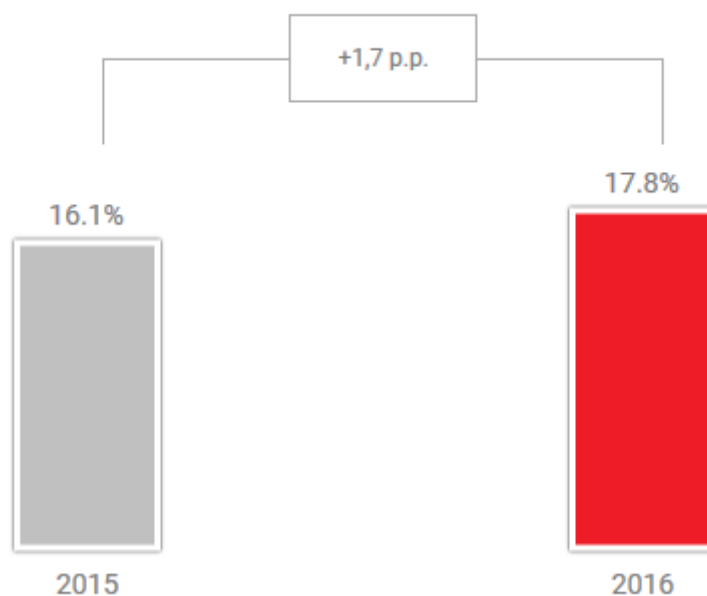

Do głównych konkurentów spółki ORLEN Deutschland GmbH należą sieci międzynarodowe takie jak: Aral, Shell, Esso, Total (45% ogółu stacji) oraz sieci ekonomiczne Jet i HEM (8% ogółu stacji).

c) Rynek czeski

Grupa ORLEN utrzymała pozycję lidera pod względem liczby stacji paliw w Czechach. Na koniec 2016 roku sieć Benzina zwiększyła liczbę o 24 obiekty i zarządzała 363 stacjami paliw. Zrealizowane projekty inwestycyjne, m.in. włączenie do sieci 20 stacji pozyskanych od OMV oraz konsekwentnie prowadzona polityka zarządzania ceną detaliczną przyczyniły się do znacznego wzrostu udziału w czeskim rynku detalicznym do poziomu 17,8%.

Udział w detalicznym rynku paliw na rynku czeskim:

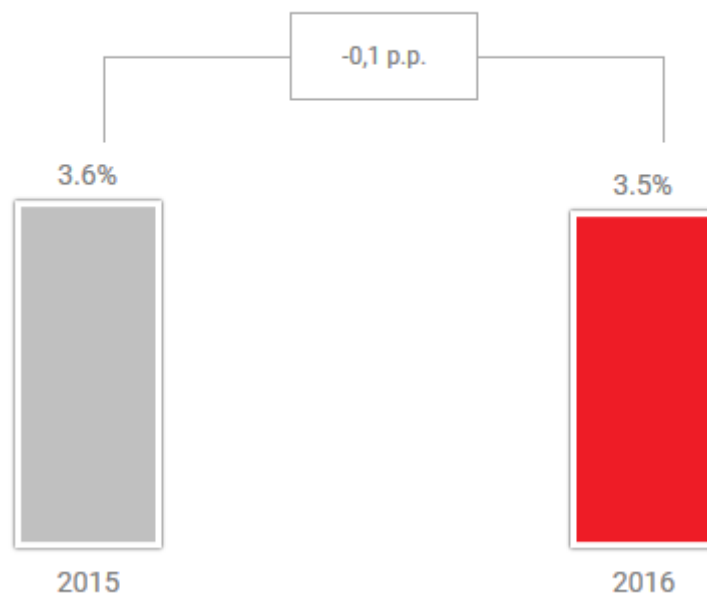

Drugie miejsce na rynku czeskim pod względem liczby stacji paliw utrzymał węgierski koncern MOL (308 obiektów). W 2016 roku koncern MOL podjął decyzję o wdrożeniu na 46 swoich stacjach w Europie formatu gastronomicznego Fresh. W ciągu kolejnych 5 lat ma on pojawić się na 750 stacjach zarządzanych przez węgierski koncern. Istotnymi uczestnikami rynku paliw pozostają również koncerny Shell, Euro Oil i OMV.

d) Rynek litewski

Grupa ORLEN na Litwie na koniec 2016 roku posiadała 25 stacji paliw, zarządzanych przez spółkę zależną AB Ventus-Nafta i posiadała udział rynkowy na poziomie 3,5%.

Udział w detalicznym rynku paliw na rynku litewskim:

Głównymi konkurentami Grupy ORLEN na rynku litewskim pozostaje koncern Neste z 63 stacjami bezobsługowymi, sieci działające pod brandami Lukoil posiadające 82 stacje (sieć przejęta przez austriacką firmę Amic Energy Management) oraz Statoil z 79 stacjami, których właścicielem jest kanadyjska firma Alimentation Couche-Tard.

Sprzedaż wolumenowa segmentu detalicznego

Sprzedaż wolumenowa segmentu detalicznego Grupy ORLEN w 2016 roku wzrosła o 2,5% (r/r) i wyniosła 8 187 tys. ton w rezultacie wyższej sprzedaży paliw na rynku polskim, czeskim i litewskim, przy niższych wolumenach na rynku niemieckim.

Sprzedaż Grupy ORLEN w segmencie detalicznym [mln PLN/tys. ton]:

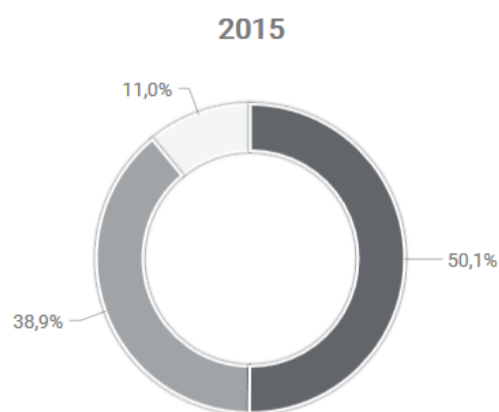
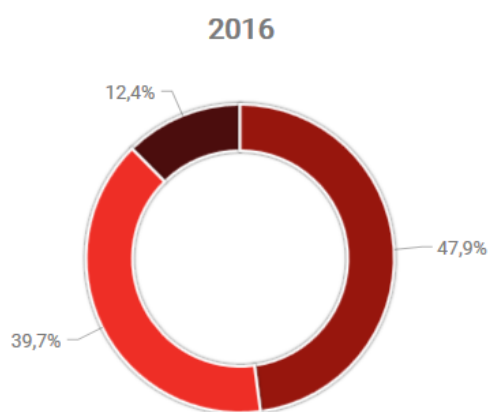
Sprzedaż	2016		2015		zmiana %	
	wartość	wolumen	wartość	wolumen		
1	2	3	4	5	$6=(2-4)/4$	$7=(3-5)/5$
Lekkie destylaty ¹	11 838	3 136	12 084	3 000	(2,0%)	4,5%
Średnie destylaty ²	14 305	5 051	15 567	4 986	(8,1%)	1,3%
Pozostałe ³	3 698	0	3 401	0	8,7%	-
Razem	29 841	8 187	31 052	7 986	(3,9%)	2,5%

¹⁾ Benzyna, LPG

²⁾ Olej napędowy; lekki olej opałowy sprzedawany przez ORLEN Deutschland

³⁾ Pozostała wartość - obejmuje przychody ze sprzedaży towarów i usług pozapaliwowych

Struktura przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN w segmencie detalicznym:

■ Średnie destylaty ■ Lekkie destylaty ■ Pozostałe

■ Średnie destylaty ■ Lekkie destylaty ■ Pozostałe

Rynki zbytu

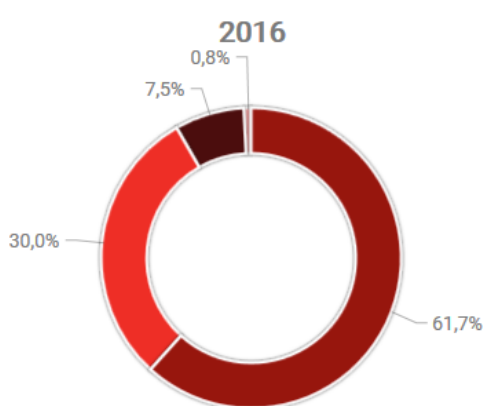
Do rynków macierzystych Grupy ORLEN w segmencie Detal zaliczamy rynek polski obsługiwany

przez PKN ORLEN, rynek niemiecki ze stacjami spółki ORLEN Deutschland, rynek czeski z siecią Benzina oraz litewski zarządzany przez AB Ventus Nafta.

Sprzedaż wolumenowa na rynkach macierzystych Grupy ORLEN w segmencie detalicznym [tys. ton]:

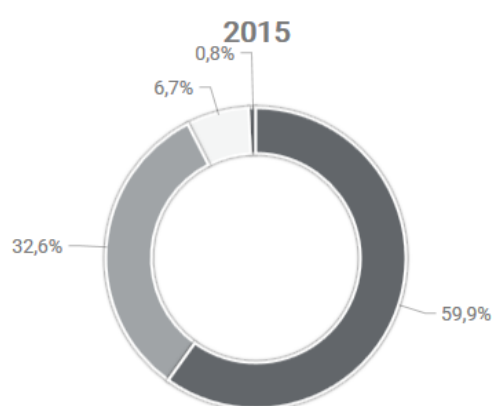
Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Polska	5 052,4	4 784,9	267,5	5,6%
Niemcy	2 453,6	2 602,0	(148,4)	(5,7%)
Czechy	617,4	537,8	79,6	14,8%
Litwa	63,2	61,3	1,9	3,1%
Razem	8 186,6	7 986,0	200,6	2,5%

Struktura sprzedaży wolumenowej na rynkach macierzystych Grupy ORLEN w segmencie detalicznym:

■ Polska   ■ Niemcy
■ Czechy   ■ Litwa

a) Rynek polski

■ Polska   ■ Niemcy
■ Czechy   ■ Litwa

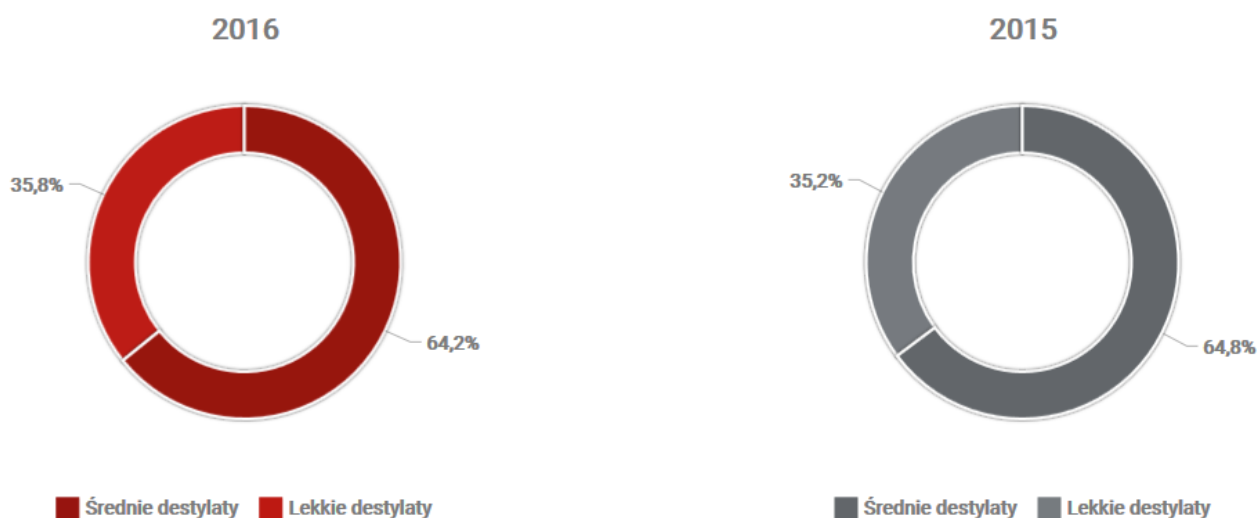
Wielkość sprzedaży paliw w 2016 roku, wzrosła o 5,6% (r/r) i wyniosła 5 052 tys. ton. Zakończenie szeregu projektów inwestycyjnych i zrealizowane inicjatywy efektywnościowe wpłynęły na 3,2%

(r/r) poprawę średniorocznego przelewu na stację CODO do poziomu 4,25 mln litrów. O 12,0% (r/r) zwiększyła się sprzedaż paliw premium (Verva).

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku polskim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	1 809,3	1 686,0	123,3	7,3%
Średnie destylaty	3 243,1	3 098,9	144,2	4,7%
Razem	5 052,4	4 784,9	267,5	5,6%

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku polskim:

W 2016 roku sieć detaliczna PKN ORLEN zwiększyła się o 17 obiektów i na koniec roku liczyła 1 766 stacji paliw. W ramach realizacji programu inwestycyjnego uruchomiono 12 stacji własnych CODO (w tym 1 MOP), zmodernizowano 7 obiektów oraz zlikwidowano dwie stacje własne. Efektem tych działań był wzrost liczby stacji własnych do 1 317 obiektów. Sieć franczyzowa PKN ORLEN zwiększyła się w 2016 roku o 23 stacje i obejmowała na koniec ubiegłego roku 449 stacji DOFO. W 2016 roku zakończony został proces rebrandingu stacji Bliska na ORLEN w kanale stacji własnych. W segmencie DOFO projekt był kontynuowany a nowy brand ORLEN otrzymały 43 stacje. Liczba stacji premium funkcjonujących pod marką ORLEN wzrosła z 1 541 w 2015 do 1 616 na koniec 2016 roku. Pod marką Bliska funkcjonowało na koniec 2016 roku 108 stacji. Pozostałe stacje, to stacje w tzw. formacie uproszczonym, których liczba w 2015 roku zmniejszyła się z 49 do 42 stacji.

W roku 2016 po raz kolejny Grupa ORLEN zwiększyła wolumen sprzedaży flotowej o ponad 10% (r/r) i osiągnęła rekordowy poziom 31,8% łącznego wolumenu sprzedaży segmentu. W 2016 roku ORLEN rozpoczął prace nad nową międzynarodową strategią flotową umożliwiającą krajowym klientom dostęp do punktów tankowania na terenie większości krajów europejskich. W ramach sprzedaży do segmentu małych i średnich przedsiębiorstw osiągnięto 16,9% wzrost (r/r).

W pierwszej połowie 2016 zakończono testy sklepów convenience oraz nowego kącika gastronomicznego. Rozpoczęto projekt wdrożenia w sieci ORLEN nowego formatu Stop Cafe 2.0, który jest połączeniem konceptu gastronomicznego i sklepu convenience. Dzięki opracowaniu trzech wersji tego formatu, Stop Cafe 2.0 będzie mogło być uruchamiane na każdym rodzaju stacji, w tym na największych obiektach autostradowych.

Na koniec 2016 roku 41 stacji ORLEN posiadało nowy format Stop Cafe 2.0 a jego dalsze wdrożenie będzie głównym projektem w obszarze pozapaliwowym w najbliższych latach.

Rok 2016 był kolejnym okresem poprawy wyników myjni samochodowych - zmodernizowano 10% posiadanych myjni automatycznych, uruchomiono 9 kolejnych oraz obniżono awaryjność urządzeń i skrócono czas ich przestojów. Działania te przyczyniły się do zwiększenia przychodów z tych usług o 10% (r/r).

b) Rynek niemiecki

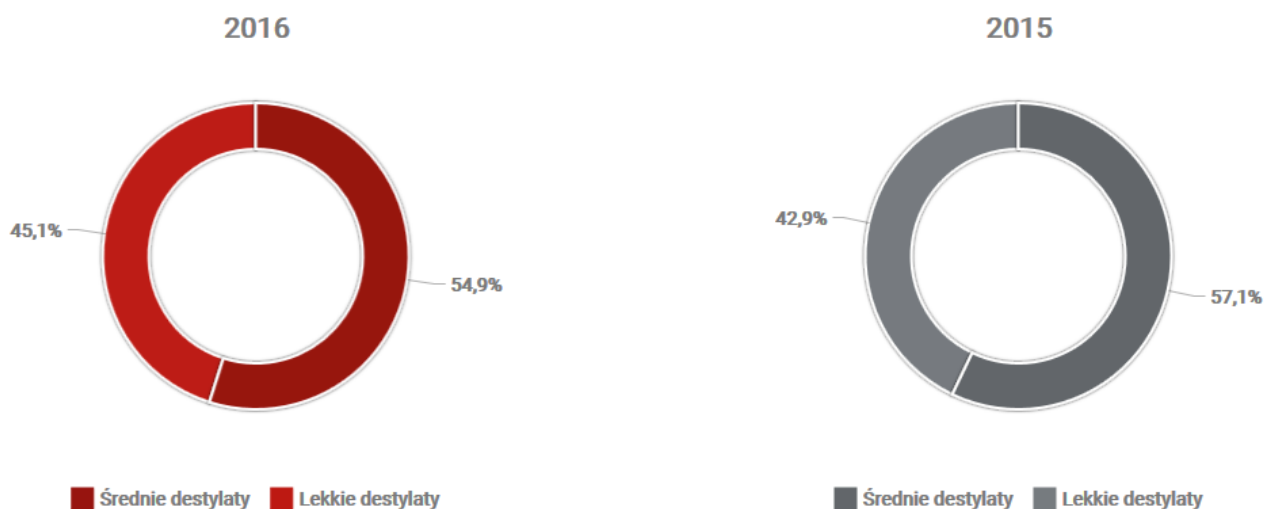
W 2016 roku Grupa ORLEN na rynku niemieckim zanotowała spadek łącznej sprzedaży paliw o (5,7)% (r/r). Wynik ten obejmuje zarówno sprzedaż detaliczną na stacjach paliw, jak również sprzedaż średnich destylatów realizowaną w formule hurtowej. Wolumeny detaliczne spółki ORLEN Deutschland zwiększyły się o 2,6% (r/r), głównie dzięki wyższej sprzedaży oleju napędowego (r/r).

Lepsze wyniki segmentu detalicznego nie zrekomensowały spadku poziomu sprzedaży oleju napędowego i lekkiego oleju opałowego realizowanej w formule hurtowej. W 2016 roku średni roczny przelew na stację utrzymał się na poziomie z roku ubiegłego i wyniósł 4,5 mln litrów.

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku niemieckim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	1 106,3	1 117,0	(10,7)	(1,0%)
Średnie destylaty	1 347,3	1 485,0	(137,7)	(9,3%)
Razem	2 453,6	2 602,0	(148,4)	(5,7%)

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku niemieckim:

W 2016 roku spółka ORLEN Deutschland włączyła do swojej sieci 10 nowych stacji, w tym 3 w ramach pojedynczych projektów akwizycyjnych i 7 stacji z pakietu 13 zakupionych w 2015 roku stacji Sun. Po wyłączeniu z sieci 3 obiektów, liczba stacji zarządzanych przez ORLEN Deutschland zwiększyła się o 7 do poziomu 572. W skład całej sieci na koniec 2016 roku wchodziły 554 obiekty działające w segmencie ekonomicznym w brandzie STAR, 1 stacja z marką ORLEN zlokalizowaną w Hamburgu i 17 stacji przymarketowych.

W 2016 roku stacje Star po raz kolejny odnotowały poprawę marż pozapaliwowych, m.in. w rezultacie dostosowania oferty sklepowej, zmiany oferty gastronomicznej i zwiększenia dostępności tego rodzaju usług w sieci. Ważnym czynnikiem wpływającym na wynik obszaru pozapaliwowego była kontynuacja procesu wymiany i modernizacji myjni - w 2016 roku wymienionych zostało 40 urządzeń.

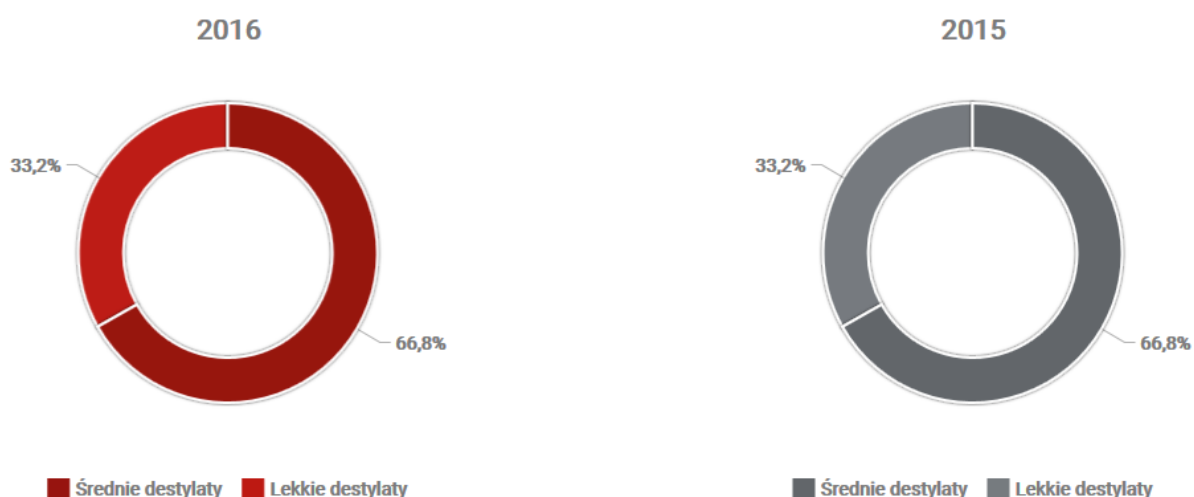
c) Rynek czeski

Rok 2016 był kolejnym okresem z bardzo wysoką dynamiką sprzedaży paliw w sieci Benzina na poziomie 14,8% (r/r). Poprawiła się również średnioroczna sprzedaż na stację o 6,7% (r/r) do poziomu 2,1 mln litrów. Zwiększenie dostępności paliw Verva na kolejnych stacjach Benzina przyczyniło się do zwiększenia udziału tych paliw w całkowitym wolumenie o 2 p.p. (r/r) do 19,3%.

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku czeskim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	205,0	178,6	26,4	14,8%
Średnie destylaty	412,4	359,2	53,2	14,8%
Razem	617,4	537,8	79,6	14,8%

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku czeskim:

Na koniec 2016 roku Grupa ORLEN zarządzała w Czechach siecią 363 stacji funkcjonujących pod markami: Benzina Plus (114 stacji), Benzina (231 stacje) i Benzina Expres (5 stacji bezobsługowych) oraz 13 stacjami działającymi w brandzie uproszczonym.

W 2016 roku rozpoczął się proces przejęcia 68 stacji zakupionych w 2015 roku od OMV zlokalizowanych na terenie Republiki Czeskiej. Na koniec 2016 roku do sieci Benzina włączonych zostało 20 stacji a proces przejęcia pozostałych obiektów powinien zakończyć się w 2017 roku. W 2016 roku uruchomiono dodatkowo 4 nowe stacje własne (w tym 1 stację autostradową i 1 bezobsługową) oraz podpisano 1 nową umowę franczyzową.

W 2016 roku podjęta została decyzja o unifikacji marek na rynku czeskim. Docelowo Grupa ORLEN będzie zarządzać w Czechach stacjami pod odświeżonym brandem Benzina. Wyjątkiem będzie rozwijana sieć stacji bezobsługowych (Benzina Expres). Na każdej stacji w odświeżonym brandzie Benzina, dostępne będą paliwa Verva.

Dzięki elastycznej polityce cenowej oraz wprowadzeniu unikalnego rozwiązania na czeskim rynku, jakim są przedpłacone karty flotowe, segment sprzedaży flotowej zanotował 9,7% (r/r) wzrostu wolumenów.

W 2016 roku Benzina osiągnęła ponad 35% (r/r) wzrost przychodów ze sprzedaży towarów i usług pozapaliwowych. Wzrost o blisko 28% (r/r) zanotowano w przypadku usług gastronomicznych. Na koniec 2016 roku funkcjonowało 168 punktów Stop Cafe i Stop Cafe Bistro co stanowiło wzrost o 37 lokalizacje (r/r).

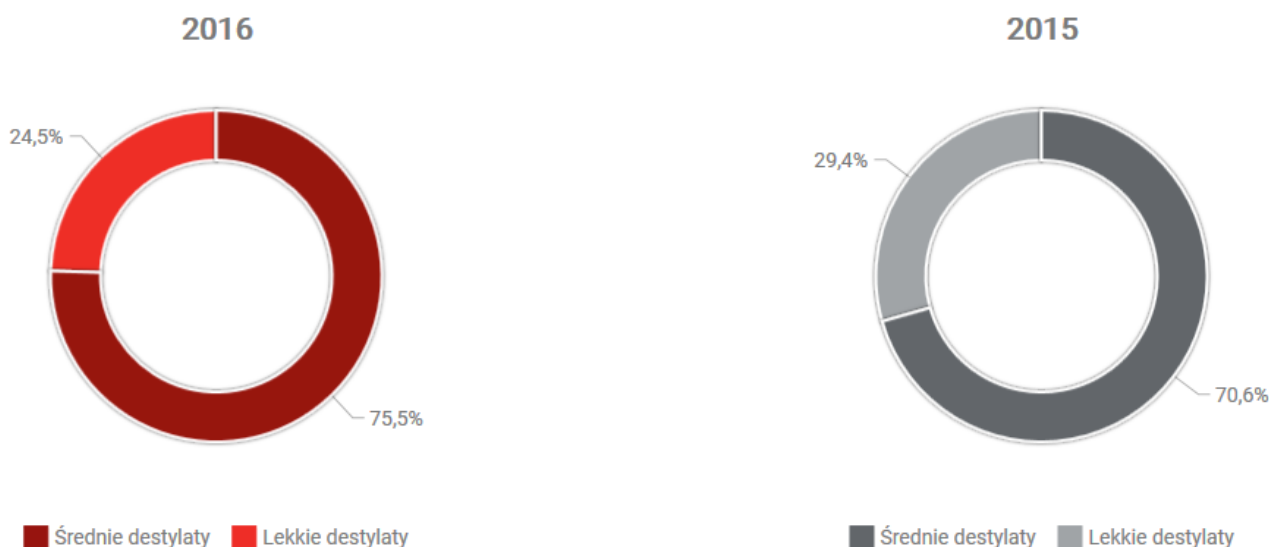
d) Rynek litewski

W 2016 roku Grupa ORLEN na rynku litewskim osiągnęła 3,1% (r/r) wzrost sprzedaży wolumenowej paliw. Znaczny wzrost sprzedaży średnich destylatów został w części ograniczony spadkiem sprzedaży destylatów lekkich (r/r). Średni roczny przelew na stację wzrósł o 11,0% (r/r) do poziomu 3,2 mln litrów.

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku litewskim [tys. ton]:

Sprzedaż	2016	2015	zmiana	zmiana %
1	2	3	4=(2-3)	5=(2-3)/3
Lekkie destylaty	15,5	18,0	(2,5)	(13,9%)
Średnie destylaty	47,7	43,3	4,4	10,2%
Razem	63,2	61,3	1,9	3,1%

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie detalicznym na rynku litewskim:

Sieć detaliczna na Litwie na dzień 31 grudnia 2016 roku liczyła 25 stacji własnych w modelu COCO, funkcjonujących w segmencie premium pod marką ORLEN. W 2016 roku wyłączono z sieci ostatnią stację w brandzie Ventus, działającą w segmencie ekonomicznym.

W 2016 roku osiągnięto wzrost udziału sprzedaży paliw Verva w łącznym wolumenie o 0,8 p.p. do 19,5%. Duży wpływ na poziom wolumenów miał wzrost sprzedaży flotowej o 15,8% (r/r). W 2016 po raz kolejny odnotowano poprawę marż w obszarze pozapaliwowym.

Źródła zaopatrzenia

Przeważająca ilość paliw sprzedawanych na rynku polskim, czeskim i litewskim pochodziła z produkcji w segmencie Downstream Grupy ORLEN. Wyjątek stanowi rynek niemiecki, na którym Grupa ORLEN nie posiada własnych aktywów rafineryjnych. Do grupy największych dostawców niemieckiej spółki należą działający na niemieckim rynku hurtowym sprzedawcy: m.in. BP Europe SE, Shell Deutschland Oil GmbH, Holborn European Marketing Company Limited, Total Deutschland GmbH, Esso Deutschland GmbH, Raffinerie Heide GmbH. Ważnym dostawcą paliw dla ORLEN Deutschland GmbH jest również czeska spółka Unipetrol RPA s.r.o., wchodząca w skład Grupy ORLEN.

Segment Wydobycie

Segment Wydobycia zajmuje istotną pozycję na mapie tworzenia wartości Grupy ORLEN, zwiększając swój udział w wynikach osiągniętych przez Koncern. Rozbudowujemy bazę zasobową, a także zdobywamy niezwykle cenny w branży wydobywczej know-how. Dzięki optymalizacji prac i koncentracji na najbardziej perspektywicznych projektach, dostrzegamy duży potencjał wzrostu wydobycia zarówno w Polsce, jak i w Kanadzie.

Janusz Radomski
Prezes Zarządu, ORLEN Upstream

	J.m.	Kanada	Polska
Rezerwy ropy i gazu (2P)	mln	102,5	11,3
Wydobycie	mln boe/rok	4,5	0,5
Średnia produkcja	tys. boe/dzień	12,2	1,4
Struktura wydobycia (ciekłe/gazowe)	%	43/57	10/90
Odwierty netto	liczba	13,1	5,0
Koncesje	liczba	-	31

Nowa strategia Grupy ORLEN zakłada dalszy rozwój działalności poszukiwawczo-wydobywczej w celu zwiększania produkcji i posiadanych zasobów ropy i gazu ziemnego. Budowa kompetencji w obszarze wydobywania wymagała skompletowania międzynarodowego zespołu specjalistów, zdolnego do budowy i zarządzania zdywersyfikowanym portfelem aktywów, a także stosującego najnowsze dostępne na świecie metody poszukiwawcze i technologie wydobywcze.

W Polsce ORLEN Upstream wraz ze spółką zależną FX Energy, na koniec 2016 roku prowadził prace samodzielnie lub z partnerem (PGNiG) na obszarze 31 koncesji o łącznej powierzchni około 19 tys. km² położonych w obrębie 9 województw i na obszarze trzech basenów naftowych. Udział Grupy ORLEN wynosi w 17 koncesjach 100%, w 1 koncesji 51% oraz w 13 koncesjach 49%. Grupa dysponowała na koniec 2016 roku krajowymi zasobami 2P wynoszącymi 11,3 mln boe ze średniorocznym wydobywaniem na poziomie 1,2 tys. boe/d. Grupa ORLEN w Kanadzie działa głównie w prowincji Alberta i posiada aktywa produkcyjne obejmujące łączną powierzchnię prawie 1,5 tys. km² netto (377 tys. akrów), z których średnioroczne wydobywanie węglowodorów w 2016 roku osiągnęło poziom 12,2 tys. boe/d, a łączne zasoby 2P na koniec roku wyniosły 102,5 mln boe.

Działalność w Polsce

W 2016 roku Grupa ORLEN kontynuowała optymalizację portfela posiadanych aktywów. Miało to związek zarówno z pozyskaniem nowych koncesji, jak i z rezygnacją z mniej perspektywicznych części obszarów poszukiwawczych.

Na drodze przetargu od Ministerstwa Środowiska pozyskano koncesję poszukiwawczo-rozpoznawczą Poręba-Tarnawa, położoną w województwie małopolskim oraz koncesję poszukiwawczo-rozpoznawczą Skołyszyn, zlokalizowaną na pograniczu województwa małopolskiego i podkarpackiego. Obie zostały włączone w skład projektu Karpaty. W ramach rozbudowy obszaru projektowego Edge pozyskano nową koncesję na poszukiwanie i rozpoznawanie węglowodorów, nazwaną Tuchola N. Dokonano również oceny zasadności kontynuacji prac poszukiwawczych na obszarach koncesji zlokalizowanych na terenie woj. mazowieckiego i lubelskiego (projekt Lublin Shale i Karbon), woj. łódzkiego (projekt Mid Poland Unconventionals) oraz woj. małopolskiego (projekt Karpaty) i podjęto decyzję o koncentracji dalszych prac poszukiwawczych jedynie na wybranych obszarach w ramach tych projektów.

Obecne na rynku polskim wydobywanie węglowodorów odbywa się we współpracy z PGNiG SA i proporcjonalnie do udziału Grupy ORLEN wynoszącego 49% osiąga poziom 56 tys. ton. Wydobywanie prowadzone jest na obszarze koncesyjnym projektu Płotki położonego w Wielkopolsce, charakteryzującego się perspektywicznością pod kątem nagromadzenia węglowodorów.

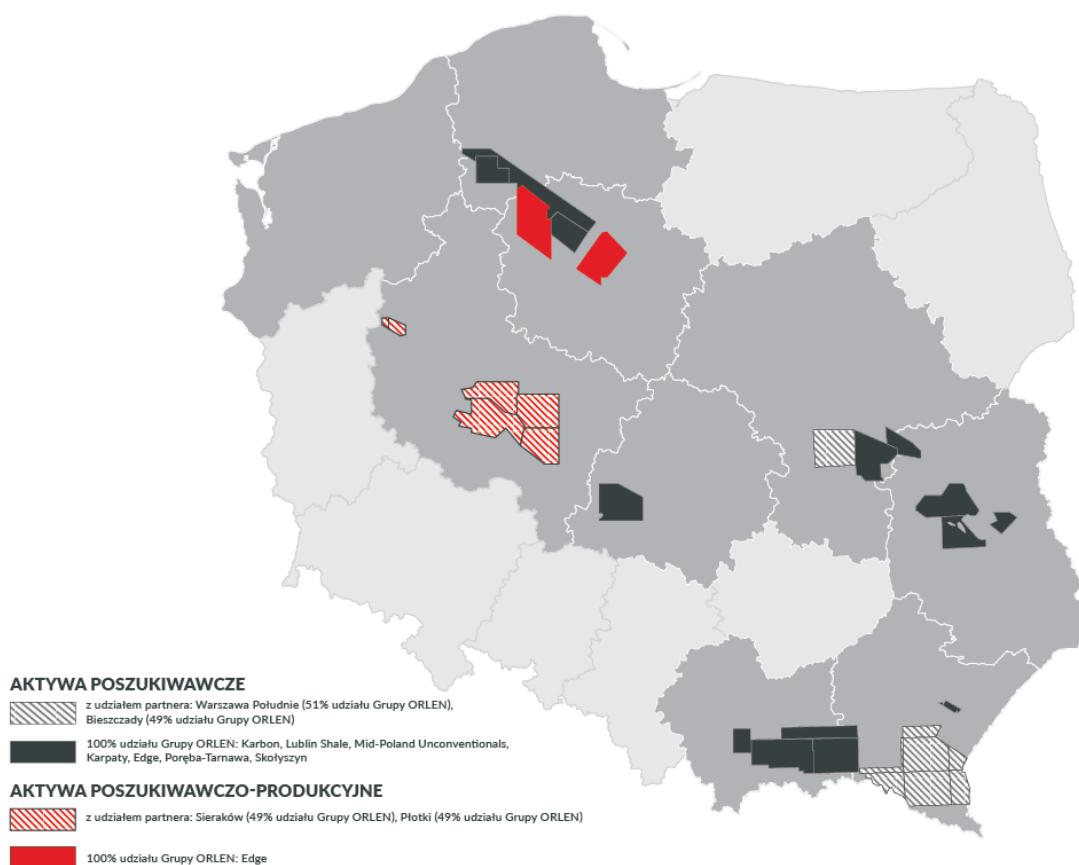
W ramach prac w Basenie Podlasko-Lubelskim w 2016 roku zakończono akwizycję danych sejsmicznych 3D na koncesji Wierzbica. Dane zostały poddane dalszym analizom w ramach jednego z projektów naukowo-badawczych w programie Blue Gas. Powadzone były także prace związane z likwidacją otworów oraz placów wiertniczych na koncesjach Wierzbica i Wodynie-Łuków. W 2016 roku zakończono analizę danych sejsmicznych 2D na koncesji Wodynie-Łuków. Wykonano także akwizycję danych sejsmicznych 3D na koncesjach Lublin, Garwolin i blok 255.

W Basenie Permskim przeprowadzono analizę danych sejsmicznych 2D na bloku Sieradz. Wykonano również prace dokumentacyjne i przygotowawcze do zagospodarowania części obszaru Sieraków.

W 2016 roku na obszarze Płotki wykonano otwór poszukiwawczy na koncesji Pyzdry oraz rozpoczęto wiercenie otworu poszukiwawczego na koncesji Kórnik-Środa. Jednocześnie prowadzone były działania planistyczno-projektowe dla zagospodarowania dwóch złóż w ramach tej samej koncesji oraz prace planistyczne dla budowy stacji gazowej Pyzdry. W 2016 roku zakończono zagospodarowanie złoża Karmin na koncesji Jarocin-Grabina i uruchomiono z niego produkcję. Z kolei na obszarze projektu Edge wykonano dwa otwory poszukiwawcze na koncesjach Unisław-Gronowo i Brda-Rzeczenica.

W ramach prac w Basenie Karpackim z obszaru projektu Bieszczady pozyskiwano dalsze dane sejsmiczne 2D i 3D. W 2016 roku przeprowadzono test produkcyjny odwiertu na bloku 437 oraz rozpoczęto wiercenie dwóch otworów poszukiwawczych na blokach 437 i 457. W ramach projektu Karpaty wykonano otwór poszukiwawczy na bloku 435. W ramach projektu Miocen przeprowadzono akwizycję danych sejsmicznych 3D na koncesji Siennów-Rokietnica oraz rozpoczęto ich analizę.

Projekty poszukiwawcze Grupy ORLEN w Polsce:

Źródło: Opracowanie własne

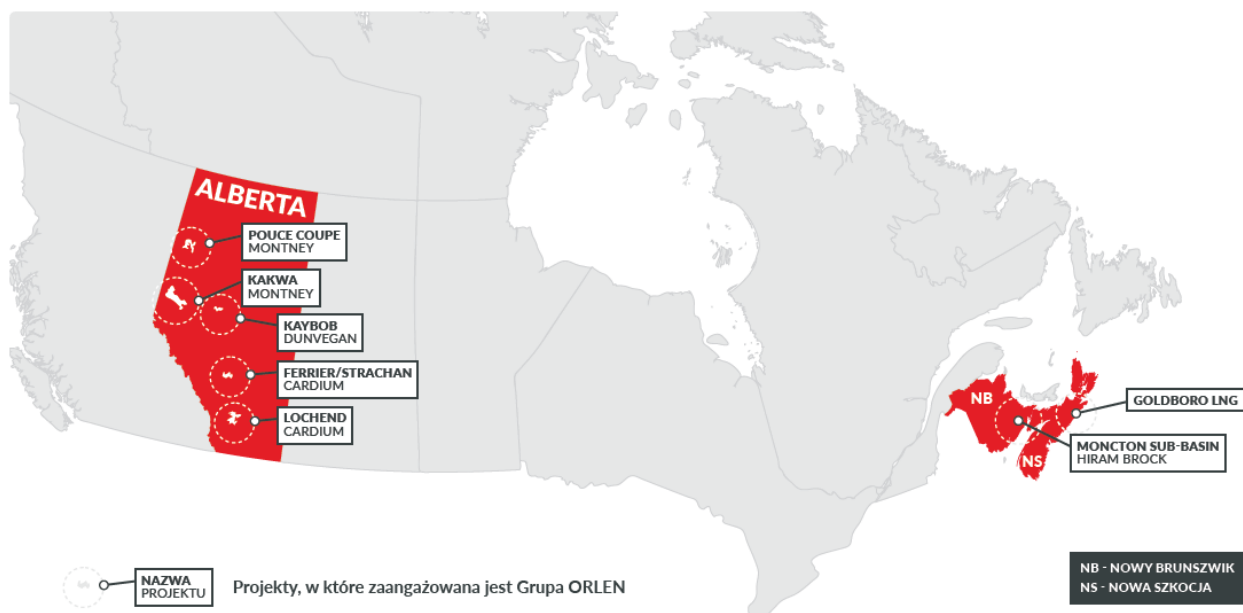
Działalność w Kanadzie

Działalność wydobywcza w Kanadzie prowadzona jest głównie w prowincji Alberta za pośrednictwem spółki zależnej ORLEN Upstream Canada. W 2016 roku produkcja węglowodorów wyniosła 502 tys. ton.

Działalność operacyjna na stabilnym kanadyjskim rynku wpisuje się w określony w strategii profil ryzyka. Korzystne parametry złożowe posiadanych aktywów i rozwój działalności w dobrze rozpoznanym już regionie zmniejszają ryzyko inwestycji. Rynek kanadyjski charakteryzuje się bardzo dobrym dostępem do rozwiniętych usług wiertniczych i serwisowych, jak również dostępem do wykwalifikowanej kadry z doświadczeniem w zakresie wydobycia zasobów niekonwencjonalnych. Istotne są także stabilne zasady systemu podatkowego oraz przyjazne otoczenie regulacyjne.

W 2016 roku oddano do użytkowania należącą do ORLEN Upstream Canada instalację uzdatniania gazu na obszarze Ferrier/Strachan. Posiada ona moc produkcyjną wynoszącą 1,1 mln m³ medium złożowego na dzień, co daje możliwości przetworzenia 6,5 tys. boe/d. Grupa ORLEN posiada także aktywa wydobywcze w prowincji Nowy Brunszwik oraz 10,7% udziałów w projekcie budowy terminalu eksportowego gazu skroplonego na wschodnim wybrzeżu Kanady – Goldboro LNG.

Aktywa w Kanadzie:

Sprzedaż wolumenowa segmentu Wydobycie

Sprzedaż wolumenowa Grupy ORLEN w segmencie Wydobycie [tys. ton]:

Sprzedaż	2016		2015		zmiana %	
	wartość	wolumen	wartość	wolumen		
1	2	3	4	5	$6=(2-4)/4$	$7=(3-5)/5$
Ropa naftowa	84	76	104	96	(19%)	(21%)
Gaz ziemny	172	359	68	179	153%	101%
Pozostałe	186	123	43	35	333%	251%
Razem	442	558	215	310	106%	80%

Wydobycie i sprzedaż węglowodorów do końca 2015 roku realizowana była przez segment upstream tylko w Kanadzie. Dzięki akwizycji 100% udziałów amerykańskiej spółki FX Energy, dokonanej w grudniu 2015 roku, od 2016 roku produkcja i sprzedaż węglowodorów jest również prowadzona na rynku polskim.

W 2016 roku łączna sprzedaż na obu rynkach osiągnęła poziom blisko 558 tys. ton i zwiększyła się o 80% (r/r).

Struktura sprzedaży wolumenowej Grupy ORLEN w segmencie Wydobycie:

Funkcje Korporacyjne

Funkcje Korporacyjne obejmują działalność realizowaną przez wybrane spółki Grupy ORLEN związaną z zarządzaniem, administracją i innymi funkcjami wsparcia dla wyodrębnionych segmentów operacyjnych.

Spółki prowadzące działalność w ramach funkcji korporacyjnych realizują szeroki zakres zadań obejmujący między innymi:

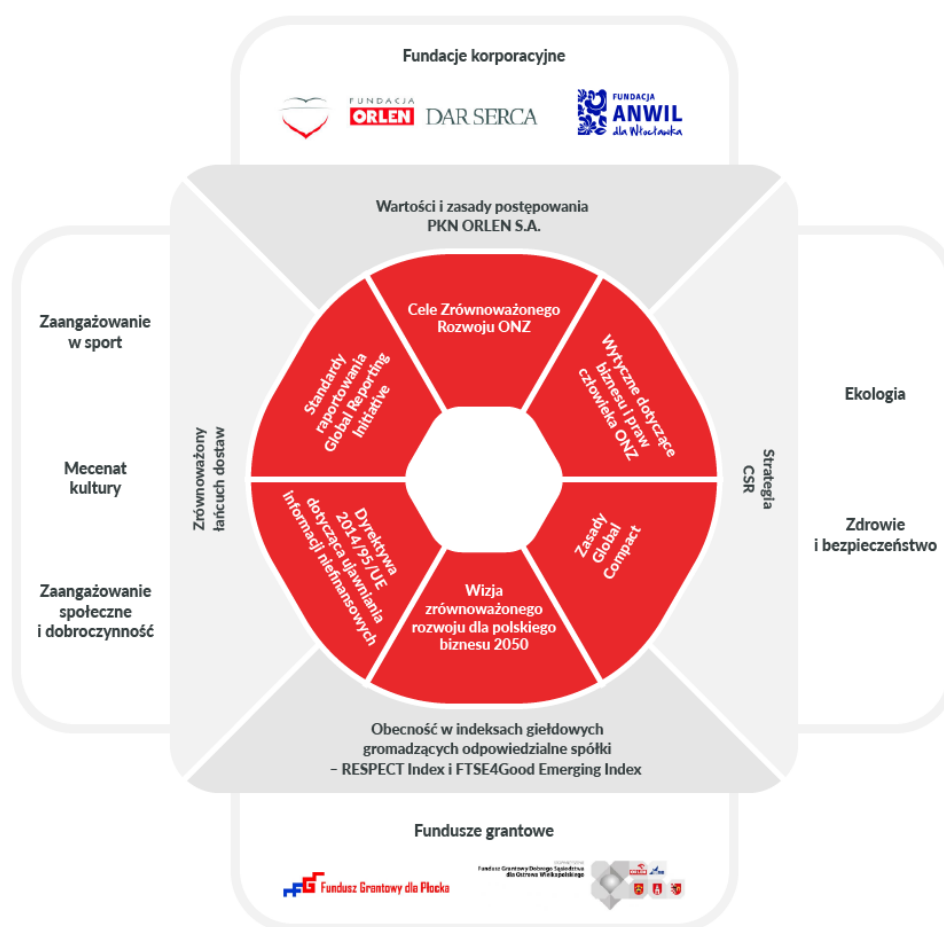
- Ochronę osób i mienia oraz zabezpieczenia technicznego, kompleksową obsługę rachunkowo – księgową, kadrowo-płacową oraz inwentaryzacyjną na rzecz PKN ORLEN i innych podmiotów z Grupy ORLEN
- Usługi laboratoryjne w zakresie analizy produktów ropopochodnych oraz wód, ścieków, gleby i powietrza
- Usługi projektowe i nadzoru budowlanego w branży rafineryjnej, petrochemicznej i energetycznej
- Usługi finansowe i ubezpieczeniowe
- Zarządzanie nieruchomościami i obsługę administracyjną biur
- Działalność socjalną

W ramach Funkcji Korporacyjnych działalność prowadzą: **ORLEN Administracja**, **ORLEN Ochrona**, **ORLEN Projekt**, **ORLEN Laboratorium**, **ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych**, **Grupa Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny**, Grupa ORLEN Holding Malta, **ORLEN Finance AB**, **ORLEN Capital AB**, **HC Verva Litvinov, a.s.**, a także **PKN ORLEN**, **Grupa ORLEN Lietuva** i **Unipetrol**.

Zrównoważony Rozwój

Outlook CSR 2017+

PKN ORLEN od 2015 roku realizuje strategię CSR. Jej podstawą jest założenie, że „Realizując strategię biznesową, zawsze pamiętamy, że wzrost wartości przedsiębiorstwa powinien być zgodny z interesami otoczenia, w którym funkcjonujemy oraz opierać się o zrównoważone i odpowiedzialne korzystanie z zasobów.”

Strategia CSR jest ściśle związana z biznesową. Bazując na „Wartościach i zasadach postępowania PKN ORLEN S.A.”, motywuje pracowników do poszukiwania nowych pomysłów oraz innowacyjnych rozwiązań. Wspierając biznes buduje poczucie współodpowiedzialności za wdrażanie CSR w organizacji oraz promuje ideę odpowiedzialności i zaangażowania wśród Interesariuszy. Przyszłe działania z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu będą więc wypadkową założeń ogłoszonej w grudniu 2016 roku nowej **Strategii Grupy ORLEN na lata 2017 - 2021**, której filarami są budowa wartości, ludzie i siła finansowa.

Rok 2017 to ostatni etap wdrażania **Strategii CSR na lata 2015 - 2017**. Oznacza to, że w tym roku

trwają już prace nad nową strategią społecznej odpowiedzialności biznesu. Zostanie ona zbudowana w oparciu o założenia strategii biznesowej oraz trendy CSR, a przede wszystkim potrzeby Grupy ORLEN i oczekiwania jej interesariuszy. Istotne znaczenie będą miały również **Cele Zrównoważonego Rozwoju** ogłoszone przez ONZ w 2015 roku. Dodatkowym elementem, który należy uwzględnić to obowiązek raportowania danych niefinansowych.

Strategie biznesowe firm muszą obecnie odpowiadać na wyzwania, które niesie ze sobą cywilizacja, postęp oraz zmieniające się oczekiwania Interesariuszy. Odpowiedzialne przywództwo, a co za tym idzie rozwijanie biznesu w sposób zrównoważony to sposób na ograniczenie ryzyk, budowanie zaufania do marki i jej reputacji. Odpowiedzialne zarządzanie w Grupie ORLEN zdeterminowane jest myśleniem o wpływie działalności Koncernu na otoczenie bliskie i dalekie, na przewidywaniu jej skutków na dziś, myśleniu o tym co oznacza ona dla przyszłych pokoleń. Sukcesy nie są już mierzone osiągniętym zyskiem. Istotą jest umiejętność długoterminowego budowania wartości, a więc zarządzanie wartością firmy.

Trendy

Społeczna odpowiedzialność biznesu w najbliższej przyszłości będzie determinowana przez kilka trendów. Z pewnością wpłynie na nią realizacja ogłoszonych przez ONZ we wrześniu 2015 roku **Celów Zrównoważonego Rozwoju** (ang. *SDG's - Sustainability Development Goal's*). Dokument zawiera 17 założeń oraz 169 szczegółowych celów koncentrujących się wokół eliminacji ubóstwa, walki z nierównością, przeciwdziałaniu zmianom klimatu w perspektywie najbliższych 15 lat. Organizacja Narodów Zjednoczonych wzywa do realizacji tych celów parlamenty i rządy lokalne, społeczeństwo obywatelskie, ale także firmy i przedsiębiorców. PKN ORLEN aktywnie włączył się w ich wdrażanie w Polsce będąc partnerem warsztatów dla spółek z sektora paliwowego. Spółka już zidentyfikowała szereg takich projektów. Bierze pod uwagę m.in. wdrażanie SDG's planując kolejne działania.

Grupa ORLEN w swoich działaniach uwzględnia także przyjęte w czerwcu 2011 roku przez ONZ „**Wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka**” (ang. *UN Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the UN “Protect, Respect and Remedy” Framework*) oraz towarzyszące im ramy sprawozdawczości. Wytyczne te „określają obowiązki państwa w zakresie zabezpieczenia praw człowieka. Co szczególnie ważne dla biznesu wskazują na odpowiedzialność biznesu za poszanowanie praw człowieka oraz zwiększenie dostępu osób poszkodowanych do skutecznych środków zaradczych. Powinny być stosowane w odniesieniu do wszystkich państw i przedsiębiorstw.”

Kolejny trend to rozwój kapitału społecznego. Warunkiem sukcesu jest tu przede wszystkim dialog oparty na zaufaniu. Budowanie na tej bazie trwałych relacji ma przynosić korzyści wszystkim uczestnikom procesu. Niezmiennym trendem w tym obszarze pozostaje ochrona praw człowieka.

W Polsce nad zachowaniami prospołecznymi ciągle dominują postawy indywidualistyczne. Edukacja i otwarte, transparentne działania biznesu mogą wpłynąć na ich zmianę. A jednym z elementów transparentności jest otwarta, rzetelna komunikacja. Oczekiwania w tym zakresie, ale też obowiązki rosną. Stąd kolejnym ważnym trendem, o którym należy wspomnieć jest raportowanie danych niefinansowych. Przy czym o ile dotychczas było ono dobrowolnym działaniem firm, o tyle wraz z wejściem w życie **Dyrektywy unijnej 2014/95/UE** dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych staje się ono od 2017 roku obowiązkiem spółek giełdowych, banków oraz funduszy inwestycyjnych, które zatrudniają ponad 500 osób i mają sumę bilansową powyżej 20 mln EUR lub obroty netto powyżej 40 mln EUR. Założenia wspomnianej Dyrektywy zostały ujęte w **Ustawie o rachunkowości opublikowanej w dniu 15 grudnia 2016 roku**. Należy przyjąć, że może to spowodować wzrost znaczenia danych niefinansowych dla analityków oraz inwestorów. Oznacza to bowiem obowiązek ujawniania danych pozafinansowych, m.in. z zakresu wpływu na środowisko, polityki różnorodności, poszanowania praw człowieka, oceny ryzyk i szeregu innych. Ujawnianie tych informacji oparte jest na zasadzie „stosuj lub wyjaśnij” (ang. *comply or explain*).

Z pewnością raportowanie zintegrowane, obejmujące kwestie niefinansowe i finansowe, umożliwia lepsze określenie stanu firmy niż same dane finansowe. Raporty przygotowywane zgodnie z nowymi standardami będą musiały zawierać informacje o polityce społecznej, pracowniczej i środowiskowej, przeciwdziałaniu korupcji czy poszanowaniu praw człowieka.

PKN ORLEN raporty społeczne publikuje już od 2003 roku, od roku 2008 zgodnie ze standardem **Global Reporting Initiative**. W 2015 roku Koncern wydał **pierwszy Raport zintegrowany**. Kolejne opracowywane są w tej właśnie formule.

Trendem widocznym od paru lat, którego znaczenie wciąż rośnie, jest zrównoważony łańcuch dostaw. Rzeczą oczywistą staje się stosowanie wysokich standardów w całym łańcuchu dostaw. A odpowiedzialny pracodawca musi brać pod uwagę oczekiwania pracowników dotyczące respektowania ich praw, zapewniania bezpieczeństwa, działania zgodnie z wartościami.

Podstawy odpowiedzialnego biznesu

Głównym celem działań CSR prowadzonych przez Grupę ORLEN jest tworzenie wartości zarówno dla spółek Grupy, jak i jej Interesariuszy. Etyczne, społeczne i środowiskowe aspekty funkcjonowania są wpisane nie tylko w **Strategię CSR**, ale przede wszystkim stanowią codzienność w biznesowym funkcjonowaniu Grupy.

Działania społeczne Grupy ORLEN są nie tylko potrzebą Koncernu i jego odpowiedzialnością na oczekiwania społeczne. Przede wszystkim wzmacniają jego pozycję biznesową, ale też potwierdzają, że Koncern ma świadomość swojej roli w skali szerszej. Dlatego bierze pod uwagę wyzwania stawiane przed firmami w „**Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050**”, która zakłada aktywną postawę biznesu na rzecz wsparcia przemian społeczno-gospodarczych. Nawiązuje ona do międzynarodowej inicjatywy **Światowej Rady Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju** (ang. *World Business Council for Sustainable Development*). Dokument wskazuje główne wyzwania oraz określa działania prowadzące do realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Za priorytetowe zostało uznanych sześć obszarów, tj. kapitał społeczny, kapitał ludzki, infrastruktura, zasoby naturalne, energia, a także jakość państwa i instytucji publicznych.

Sposób działania biznesu w przyszłości determinują także standardy CSR, których stosowania oczekuje się od odpowiedzialnych firm. Należą do nich z pewnością zasady Global Compact, które znajdują swoje odzwierciedlenie, m.in. w „**Wartościach i zasadach postępowania PKN ORLEN S.A.**”, jak i realizowanej obecnie **Strategii CSR**. Ale są to też standardy raportowania, jak **Global Reporting Initiative**, wytyczne branżowe, np. **IPIECA** (ang. *The International Petroleum Industry Environmental Conservation Association*) czy też wytyczne **OECD** (Europejska Organizacja Współpracy i Rozwoju, ang. *Organisation for Economic Cooperation and Development*) dla przedsiębiorstw międzynarodowych. Zarówno w działaniach, jak i raportowaniu uwzględniamy także siedem obszarów opisanych w normie ISO 26000, zawierającej wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności.

Biznesowym aspektem działań społecznych jest obecność odpowiedzialnych spółek w indeksach giełdowych, np. **Dow Jones Sustainability Group Indexes** czy **FTSE4GOOD**, a w Polsce **RESPECT Index**. Już od roku 2009, czyli od chwili powstania Indeksu PKN ORLEN z sukcesem przechodzi trudną kwalifikację i jest w nim notowany. W grudniu 2016 roku powstał indeks „**FTSE4Good Emerging Index**” w skład którego zakwalifikowano akcje PKN ORLEN, więc tym samym Koncern został uznany za spółkę stosującą wysoki poziom zaangażowania w dziedzinach ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej i stosowania dobrych praktyk.

Zważywszy na rosnącą liczbę inwestorów, dla których znaczenie ma to, czy firma jest zarządzana w sposób odpowiedzialny i zrównoważony, dba o wysoki poziom relacji inwestorskich, regularnie raportuje dane finansowe. Jest to referencja dla potencjalnych inwestorów, którzy poszukują atrakcyjnych, pewnych inwestycji.

Wybrane kierunki działania

Grupa ORLEN konsekwentnie buduje wizerunek odpowiedzialnej spółki, stawia na angażowanie interesariuszy i zaangażowanie społeczne.

Prowadzi szereg działań z zakresu **sponsoringu społecznego**. Będą one kontynuowane w najbliższych latach. Spośród aktywności z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu w Grupie ORLEN nadal dominują kwestie ekologii, zaangażowanie w sport, kwestie zdrowia i bezpieczeństwa, zaangażowanie społeczne, dobroczynność oraz mecenat kultury.

Na uwagę zasługuje wieloletnie zaangażowanie w rozwój trzeciego sektora. Systematycznie rozwija się działalność **korporacyjnej Fundacji ORLEN – Dar Serca**. Rośnie liczba projektów realizowanych w ramach programu partnerstw międzysektorowych realizowanego przez **Fundację Fundusz Grantowy dla Płocka** oraz **Stowarzyszenie Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla**

Ostrowa Wielkopolskiego. Bogatą tradycję i nowe kierunki działania łączy w swej działalności **Fundacja Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego w Bóbrce.**

Pojawiły się także nowe kierunki działania skoncentrowane na promowaniu polskości i elementów narodowych. Jest to z jednej strony sponsoring sportu narodowego z drugiej otwarcie na wysoką kulturę. Istotnym elementem tych działań jest udział w Polskiej Fundacji Narodowej, która stawia sobie za cel między innymi promocję i ochronę wizerunku Rzeczypospolitej Polski oraz polskiej gospodarki, wspieranie działalności na rzecz rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej, a także wspieranie działalności z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, promocję wiedzy o historii, gospodarce i kulturze polskiej oraz postaw patriotycznych. Na uwagę zasługuje fakt, że jednym z celów jej działania jest także ochrona dziedzictwa przyrodniczego. Za swój statutowy cel Fundacja uznała także wspieranie działalności mających na celu promocję oraz realizację zasad biznesu społecznie odpowiedzialnego.

Realizacja Strategii CSR

PKN ORLEN realizuje aktualnie Strategię CSR na lata 2015 – 2017. Zakłada ona, że wzrost wartości przedsiębiorstwa powinien być zgodny z interesami otoczenia oraz opierać się na zrównoważonym i odpowiedzialnym korzystaniu z zasobów. Oznacza to, że w procesie opracowywania projektów biznesowych uwzględniane są zasady społecznej odpowiedzialności.

Zdefiniowanie mierzalnych celów CSR pozwala analizować i oceniać efekty płynące z tych działań dla Koncernu i otoczenia. Strategia bazująca na „**Wartościach i zasadach postępowania PKN ORLEN S.A.**” ma także motywować pracowników do poszukiwania nowych pomysłów oraz innowacyjnych rozwiązań. Wspierając biznes buduje poczucie współodpowiedzialności za wdrażanie CSR w organizacji oraz promuje ideę odpowiedzialności i zaangażowania wśród interesariuszy. Strategia realizowana jest w trzech obszarach:

- Organizacja, gdzie celem jest budowanie trwałych relacji z pracownikami w oparciu o różnorodność, poczucie bezpieczeństwa, możliwości rozwoju oraz łączenia ról społecznych i zawodowych. Działania koncentrują się na podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa pracowników, zarządzaniu rozwojem i różnorodnością, zapewnianiu równowagi pomiędzy pracą i życiem prywatnym.
- Otoczenie bliskie, w którym priorytet stanowi rozwijanie wrażliwości społecznej oraz odpowiedzialności partnerów biznesowych i klientów poprzez dzielenie się dobrymi praktykami, wiedzą i wdrażanie najwyższych standardów CSR. Działania skoncentrowane są na budowaniu wizerunku odpowiedzialnej spółki, prowadzeniu projektów z zakresu zaangażowania społecznego, promowaniu tematyki CSR wśród interesariuszy i zachęcaniu ich do odpowiedzialności.
- Otoczenie dalekie to obszar, w którym PKN ORLEN postawił sobie za zadanie realizowanie strategii i promowanie innowacyjności, wyznaczanie najwyższych standardów branżowych w zakresie etyki biznesu i ochrony środowiska. Realizowane projekty służą rozwijaniu nowych obszarów biznesowych, prowadzeniu inwestycji w odpowiedzialny sposób, wyznaczaniu i promowaniu standardów etycznych w biznesie.

Strategia CSR jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami. W PKN ORLEN 16 koordynatorów monitoruje prace nad 55 projektami przyjętymi w Strategii. Spółki Grupy ORLEN deklarowały realizację 488 działań z obszaru CSR. Zarząd PKN ORLEN i Komitet Rady Nadzorczej ds. CSR okresowo weryfikują jej realizację. Kluczowe dla sukcesu Strategii jest pełne wdrożenie przyjętych inicjatyw, edukacja i inspirowanie pracowników, budowanie poczucia odpowiedzialności za wpływ realizowanych działań i podejmowanych decyzji na otoczenie.

Strategia CSR i prowadzone w jej ramach projekty stanowią logiczną konsekwencję i kontynuację działań społecznych prowadzonych przez Grupę ORLEN.

Wybrane wydarzenia:

- 1999 **Responsible Care** – kontynuowanie udziału w programie, do którego przystąpił

poprzednik prawny PKN ORLEN

- 2000 Przystąpienie do programu **Restytucja sokoła wędrownego** i podjęcie współpracy ze „**Stowarzyszeniem na Rzecz Dzikich Zwierząt SOKÓŁ**”
- 2001 Powołanie korporacyjnej **Fundacji ORLEN – DAR SERCA**
- 2002 Inauguracja programu partnerstw sektorowych
- 2003 Przystąpienie do inicjatywy **GLOBAL COMPACT**
- 2004 Rozpoczęcie działalności **wolontariatu pracowniczego**
- 2005 Opublikowanie Kodeksu Etycznego
- 2006 Rozpoczęcie programu **ORLEN. Bezpieczne drogi**
- 2007 Stworzenie modułu społecznego w programie lojalnościowym **VITAY**
- 2008 Kawa z certyfikatem **Fairtrade** na stacjach ORLEN
- 2009 Zakwalifikowanie PKN ORLEN do **RESPECT Index**
- 2010 Wdrożenie **Zintegrowanego Systemu Zarządzania**
- 2011 Podpisanie „**Deklaracji w sprawie zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce**”
- 2012 Przyjęcie **Wartości i zasad postępowania PKN ORLEN**
- 2013 Promocja wybitnych młodych Polaków w projekcie „Polacy z werwą”
- 2014 Powołanie **Fundacji ANWIL dla Włocławka**
- 2015 Rozpoczęcie wdrażania **Strategii CSR** dla PKN ORLEN
- 2016 Opublikowanie pierwszego **Raportu Zintegrowanego Grupy ORLEN**

KLUCZOWE WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI (KPI) W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH STRATEGII CSR:

1. ORGANIZACJA

- **ORLEN Olimpiada i Dzień Chemika** – udział kilku tysięcy pracowników koncernu z pięciu państw (Polski, Litwy, Czech, Niemiec, Kanady) oraz piknik rodzinny otwarty dla mieszkańców Płocka
- 660 uczestników dnia otwartego w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku dla rodzin pracowników PKN ORLEN
- Program grantowy „**Mam dobry pomysł. Pomagam**” – 1 958 wolontariuszy działających na rzecz 777 beneficjentów. Obszar działania to 4 województwa
- Wolontariat integracyjny "**Działamy razem. Pomagamy**" – 760 wolontariuszy, którzy wsparli ponad 260 beneficjentów
- **Eko-Wolontariat** w Płocku i Warszawie w ramach Światowego Dnia Ziemi – 144 wolontariuszy
- „**Fabryka Dobrej Energii**” – program wolontariacki pracowników Zakładu Produkcyjnego w Płocku na rzecz lokalnej społeczności: długofalowa współpraca z jednostkami opiekuńczo-wychowawczymi w Płocku i okolicy – udział 450 wolontariuszy, którzy pomogli blisko 500 beneficjentom
- Project Management Day – stworzenie społeczności projektowej w Koncernie, praktyczne wykorzystanie mechanizmów zarządzania wiedzą w projektach oraz istotny element budowy kompetencji i kultury zarządzania projektami – udział 150 pracowników Grupy ORLEN

2. OTOCZENIE BLISKIE

- Ponad 33 tys. uczestników **ORLEN Warsaw Marathon**

- Ponad 100 000 uczestników największego eventu motoryzacyjno-rozrywkowego w Europie Środkowej – **Verva Street Racing** – wydarzenie na Błoniach Stadionu Narodowego w Warszawie łączące motoryzację z rozrywką dla rodzin na najwyższym światowym poziomie
- Dofinansowanie dla ponad 150 **jednostek straży pożarnych** z całej Polski na działania w zakresie bezpieczeństwa
- Opublikowanie pierwszego **Raportu Zintegrowanego Grupy ORLEN**
- Kontynuowanie programu partnerstw międzysektorowych poprzez wspieranie Fundacji „**Fundusz Grantowy dla Płocka**” oraz „**Stowarzyszenia Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla Ostrowa Wielkopolskiego**”
- Ogólnopolska akcja społeczna „Lekcja WFu z Mistrzem” – popularyzacja zajęć sportowych i szeroko pojętego ruchu fizycznego jako niezbędnych elementów potrzebnych do prawidłowego rozwoju dziecka – liczba dzieci: 11172, liczba sportowców: 98, liczba miast: 35
- Ponad pół tysiąca uczestników wycieczek po Zakładzie Produkcyjnym w Płocku

3. OTOCZENIE DALEKIE

- Utrzymanie prestiżowego tytułu **The World's Most Ethical Company**
- Promocja osiągnięć polskiej gospodarki – promocja projektów propagujących polskie osiągnięcia: „**Kongres 590**”, „100% Polski Produkt”, „200 Największych Polskich Firm”, „Kupuję bo Polskie”, „Polski Kompas”, „Portfel WPROST”
- Uczestnictwo w odbudowie krajowej populacji sokoła wędrownego od 1999 roku we współpracy ze **Stowarzyszeniem na Rzecz Dzikich Zwierząt "SOKOŁ"**. Od czasu pierwszego lęgu odnotowanego w 2002 roku na terenie PKN ORLEN na świat przyszły już 42 pisklęta sokoła wędrownego
- Realizacja autorskiego projektu **Future Fuelled by Knowledge** – Przyszłość zasilana wiedzą

Odpowiedzialny rok

STYCZEŃ

- Inauguracja całorocznej ogólnopolskiej akcji społecznej – „Lekcja WF-u z Mistrzem”

LUTY

- ORLEN po raz piąty wśród najlepszych pracodawców - Certyfikat Top Employer Polska 2016 [Czytaj więcej >>](#)
- Dobre praktyki ANWILU docenione przez Forum Odpowiedzialnego Rozwoju [Czytaj więcej >>](#)

MARZEC

- PKN ORLEN po raz trzeci z rzędu w gronie najbardziej etycznych firm świata - The World's Most Ethical Company [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN laureatem nagrody głównej konkursu „Odpowiadam Polsce” [Czytaj więcej >>](#)
- I edycja programu „Mistrzowskie Studia Chemiczne” [Czytaj więcej >>](#)

KWIECIEŃ

- Ogłoszenie „Kodeksu Postępowania dla Dostawców PKN ORLEN” [Czytaj więcej >>](#)
- ORLEN Warsaw Marathon oraz Charytatywny Marszobiegi [Czytaj więcej >>](#)
- Rozstrzygnięcie konkursu crowdsourcingowego na zwiększenie efektywności energetycznej procesów produkcyjnych w rafinerii [Czytaj więcej >>](#)
- Potwierdzenie spełnienia najwyższych standardów stosowanych przy obrocie produktem spełniającym Kryteria Zrównoważonego Rozwoju (KZR), certyfikowanym zgodnie z założeniami uznanego na świecie systemu ISCC dla PKN ORLEN
- Wolontariusze ORLENU uczestnikami Światowego Dnia Ziemi [Czytaj więcej >>](#)

MAJ

- Ogłoszenie programu stażowego dla

studentów uczelni technicznych
w ramach programu
organizowanego przez Ministerstwo
Energii [Czytaj więcej >>](#)

- „Złoty Listek CSR” dla PKN ORLEN
[Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN na VI Europejskim
Kongresie Gospodarczym
[Czytaj więcej >>](#)
- Międzynarodowy Dzień Rodziny –
udział w akcji „Dwie Godziny dla
Rodziny”
- XXII Płock ORLEN Polish Open
[Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN sponsorem Płockiej
Olimpiady Młodzieży 2016 [Czytaj
więcej >>](#)
- Realizacja projektu „Lekki plecak” –
uczniowie klas IV SP 23 w Płocku
otrzymali tablety zastępujące
papierowe, ciężkie podręczniki
[Czytaj więcej >>](#)

CZERWIEC

- ORLEN Olimpiada [Czytaj więcej >>](#)
i Dzień Chemika [Czytaj więcej >>](#)
- Porozumienia PKN ORLEN
o współpracy z Politechniką
Warszawską [Czytaj więcej >>](#)
- Pierwsza w Polsce stacja paliw bez
barier - stacja paliw ORLEN
nr 682 przy ul. Solidarności
100 w Warszawie [Czytaj więcej >>](#)
- Inauguracja współpracy PKN ORLEN
ze stowarzyszeniem Ptaki Polskie
w ramach programu „ORLEN dla
Orłów” [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN sponsorem wystawy
mistrzów włoskiego renesansu
w Muzeum Narodowym w Warszawie
[Czytaj więcej >>](#)
- Porozumienie o Współpracy
z Politechniką Krakowską
- Finał „Czwartków
Lekkoatletycznych” z PKN ORLEN
[Czytaj więcej >>](#)

LIPIEC

- PKN ORLEN sponsorem Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego
[Czytaj więcej >>](#)
- Opublikowanie Raportu Zintegrowanego Grupy ORLEN 2015 [Czytaj więcej >>](#)
- Nawiązanie współpracy z Teatrem Kamienica
- PKN ORLEN mecenasem 50. Festiwalu im. Jana Kiepury w Krynicy Zdroju [Czytaj więcej >>](#)
- II edycja konkursu na najciekawsze inicjatywy w programie grantowym Wolontariatu ORLEN „Mam dobry pomysł. Pomagam”
[Czytaj więcej >>](#)
- Program stażowy „Kurs na ORLEN”
[Czytaj więcej >>](#)
- Piłkarskie wakacje z ORLENEM – bezpłatne półkolonie dla dzieci 7-15

SIERPIEŃ

- PKN ORLEN sponsorem Polskiej Reprezentacji Olimpijskiej podczas Igrzysk Olimpijskich Rio de Janeiro 2016 [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN mecenasem festiwalu „Chopin i jego Europa”
[Czytaj więcej >>](#)
- Inauguracja współpracy PKN ORLEN z GOPR [Czytaj więcej >>](#)

WRZESIEŃ

- Punkty VITAY na ratunek polskim orłom [Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN uczestnikiem akcji YANOSIK „Zwalniaj przy szkołach”
[Czytaj więcej >>](#)
- Akcja charytatywna podczas VERVA Street Racing (sprzedaż cegiełek na zakup sprzętu dla Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie)
[Czytaj więcej >>](#)
- Tydzień Bezpieczeństwa Pracy

- i Ochrony Zdrowia w Grupie ORLEN
- PKN ORLEN partnerem branżowym warsztatów promujących Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) ogłoszonych przez ONZ
- PKN ORLEN na XXVI Forum Ekonomicznym w Krynicy
[Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN mecenasem Festiwalu Filmowego w Gdyni
[Czytaj więcej >>](#)

PAŹDZIERNIK

- Inauguracja programu stażowego Ministerstwa Energii „Energia dla Przyszłości” [Czytaj więcej >>](#)
- Pierwsza edycja programu Fundacji ORLEN - Dar Serca na rzecz pomocy placówkom hospicyjnym w Polsce
- Raport Zintegrowany Grupy ORLEN 2015 z historycznie najwyższą liczbą punktów i czterema nagrodami w konkursie „The Best Annual Report 2015” [Czytaj więcej >>](#)
- Światowy Dzień Godności
[Czytaj więcej >>](#)
- ORLEN Lietuva sponsorem Festiwalu Filmu Polskiego w Wilnie
[Czytaj więcej >>](#)
- II edycja programu stypendialnego „Dla Orłów” [Czytaj więcej >>](#)
- Realizacja X edycji programu ORLEN Bezpieczne Drogi [Czytaj więcej >>](#)

LISTOPAD

- Finał kolejnej edycji programu stypendialnego „Mam pasję powyżej średniej” dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z Płocka i powiatu płockiego [Czytaj więcej >>](#)
- Finał konkursu Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” (VIII edycja dla organizacji pozarządowych, II edycja dla osób fizycznych i grup nieformalnych) [Czytaj więcej >>](#)
- Warsztaty dla prowadzących

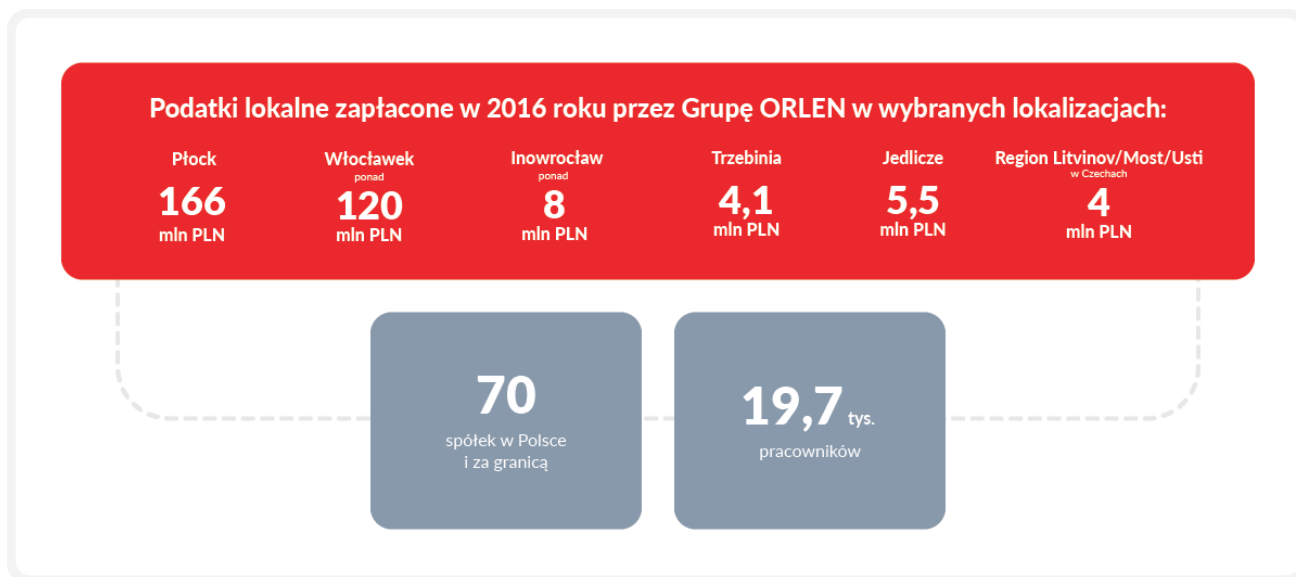
- rodzinne domy dziecka
- Zakończenie pilotażowej edycji konkursu „Wartościowa lekcja WF”
[Czytaj więcej >>](#)
  - PKN ORLEN Partnerem VI Targów CSR [Czytaj więcej >>](#)
  - X edycja świątecznej akcji Wolontariatu ORLEN „Zostań pomocnikiem świętego Mikołaja – spełnij marzenia” [Czytaj więcej >>](#)
  - VI edycja programu edukacyjnego „Dzień Wiedzy z ORLENEM”
[Czytaj więcej >>](#)
  - Testy innowacyjnej technologii oczyszczania powietrza z lotnych związków organicznych przez bakterie biodegradujące związki odorowe [Czytaj więcej >>](#)
  - PKN ORLEN na Kongresie 590 w Rzeszowie „Uwolnij polski potencjał gospodarczy”
[Czytaj więcej >>](#)
  - Rozpoczęcie bezpłatnych lekcji pływania dla mieszkańców Płocka – dzieci klas IV – VI oraz osób dorosłych w przedziale „40+”

GRUDZIEŃ

- Nowa platforma internetowa PKN ORLEN „Innowacje, Startupy”
[Czytaj więcej >>](#)
- Akcja społeczna Fundacji ORLEN – Dar Serca „Tak dla bezpieczeństwa”
[Czytaj więcej >>](#)
- Zakończenie kolejnej edycji programu wsparcia straży pożarnych
- PKN ORLEN i Politechnika Warszawska, filia Płock wyróżnione w kategorii „Dobre praktyki – Biznes, Szkolnictwo, Nauka”
[Czytaj więcej >>](#)
- PKN ORLEN partnerem II Forum Przemysłowego w Karpaczu
- Grupa ORLEN na konferencji „Nafta / Chemia 2016” [Czytaj więcej >>](#)
- Ogrody światła dla mieszkańców Płocka [Czytaj więcej >>](#)

Pośredni Wpływ Ekonomiczny

Grupa ORLEN to 70 spółek, w tym 59 spółek zależnych, zlokalizowanych w Polsce i za granicą. Wszystkie działają zgodnie z zasadami Strategii CSR, która zakłada, że wzrost wartości przedsiębiorstwa powinien być zgodny z interesami otoczenia, w którym funkcjonujemy.

Spółki wchodzące w skład Grupy ORLEN przywiązują szczególną wagę do właściwego wywiązywania się z roli odpowiedzialnego członka społeczności. Grupa ORLEN bierze pod uwagę zarówno bezpośredni wpływ na swoje otoczenie, jak i oddziaływanie pośrednie. Jest pracodawcą, podatnikiem, sponsorem, dobroczyńcą, partnerem dla licznych dostawców, instytucji, organizacji.

Zatrudnienie

Grupa ORLEN w 2016 roku zatrudniała łącznie 19,7 tys. osób. Wywiera w ten sposób wpływ nie tylko na życie osób zatrudnionych, ale także ich bliskich.

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku, przykładowo, spółka ANWIL zatrudniała 1 232 osoby. Natomiast w spółce ORLEN Południe pracowało 639 osób, a kolejne znalazły zatrudnienie w jej grupie kapitałowej. Segment wydobywania w roku 2016 dał zatrudnienie 142 osobom (ORLEN Upstream - 97, ORLEN Upstream Canada - 42, FX Energy - 3). Pracownikami spółki IKS Solino w 2016 roku było 258 osób, a Grupa Unipetrol była pracodawcą dla 4 497 osób.

Podatki

Tylko w przypadku PKN ORLEN łączna kwota zobowiązań podatkowych w roku 2016 sięgnęła 28 mld PLN. W Płocku, gdzie mieści się Zakład Produkcyjny PKN ORLEN, kwota zapłaconych podatków w 2016 roku wyniosła 166 mln PLN.

Istotą odpowiedzialności w tym obszarze jest rzetelne wywiązywanie się z nałożonych prawem obowiązków.

ANWIL wnosi podatki na rzecz Włocławka z tytułu nieruchomości, środków transportu, wieczystego użytkowania gruntu, a także podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych. W roku 2016 była to kwota ponad 120 mln PLN.

Wartość podatków oraz obciążeń fiskalnych, tj. podatek VAT, PIT oraz narzuty na wynagrodzenia w spółkach ORLEN Upstream i FX Energy Poland w roku 2016 sięgnęła prawie 10 mln zł. Ponadto, w związku z prowadzoną działalnością poszukiwawczo-wydobywczą, w minionym roku obie spółki dokonały łącznie płatności na rzecz administracji publicznej z tytułu opłaty za użytkowanie górnicze i opłaty eksploatacyjnej w wysokości blisko 2,5 mln PLN. W związku z nadwyżką wartości naliczonego podatku od sprzedaży (General Sales Tax; GST) względem kwot należnych, powstałych w ramach prowadzonej przez ORLEN Upstream Canada w 2016 roku działalności operacyjnej i inwestycyjnej, spółka uzyskała zwrot podatku. Jednocześnie podatki i opłaty wynikające z prowadzenia działalności poszukiwawczo-wydobywczej poniesione na rzecz administracji publicznej w Kanadzie, takie jak tantiemy, opłaty licencyjne oraz dzierżawne wyniosły 18,1 mln PLN¹.

Spółka ORLEN Południe w roku 2016 z tytułu podatku VAT, akcyzowego, PIT-4, podatku od nieruchomości, CIT oraz podatku od środków transportu zapłaciła łącznie prawie 140 mln PLN.

Podatki IKS Solino wyniosły prawie 22 mln PLN. Złożyły się na to VAT, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportu, CIT i PIT-4.

Unipetrol z tytułu podatków lokalnych (region Litvinov, Usti i Most) odprowadził kwotę powyżej 4 mln PLN.

¹⁾ Wartości określone zgodnie z metodologią „Sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej za 2016 rok”

Zaangażowanie społeczne

Działania w tym obszarze zostały uregulowane w **Strategii CSR**. Spółki Grupy ORLEN angażują się w życie społeczności lokalnych także poprzez intensywne działania z zakresu sponsoringu społecznego i dobroczynności.

Około 30 spółek Grupy ORLEN deklaruje aktywność w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. Powstają dedykowane społecznościom lokalnym programy jak w Płocku czy Włocławku. Ich celem jest poprawa jakości życia mieszkańców. Służy temu angażowanie się w problemy społeczności lokalnych, głównie dotyczących służby zdrowia, bezpieczeństwa, edukacji. Spółki wspierają także projekty, których celem jest promocja kultury i sztuki, rozwój sportu amatorskiego i zawodowego czy rozwój infrastruktury miejskiej. Generalną zasadą jest pomoc spółek Grupy ORLEN w rozwiązywaniu najważniejszych problemów społeczności, wśród których działają. Formą takiej pomocy są m.in. partnerstwa międzysektorowe. PKN ORLEN jest jednym z fundatorów Fundacji „**Fundusz Grantowy dla Płocka**”, a przedstawiciele spółki aktywnie uczestniczą w jej działalności. Organizacja m.in. promuje i dofinansowuje inicjatywy realizowane przez lokalne NGO's. Podobne cele przyświecają wspieranemu przez PKN ORLEN **Stowarzyszeniu „Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla Ostrowa Wielkopolskiego”**, które utworzyły Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski, Gmina i Miasto Odolanów oraz Gmina Ostrów Wielkopolski.

Szerokie spektrum działań społecznych spółki ANWIL uzupełnia powołana w 2014 roku **Fundacja „ANWIL dla Włocławka”**. Jej budżet przeznaczony jest na realizację lokalnych inicjatyw. Spółka ORLEN Upstream angażuje się w życie społeczności lokalnych zamieszkujących obszary wszystkich posiadanych przez nią koncesji. Wspiera lokalne organizacje sportowe, projekty edukacyjne i społeczne, uczestniczy w programie PKN ORLEN na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa poprzez dofinansowywanie wyposażenia jednostek straży pożarnych. W tym ostatnim programie dofinansowania dla jednostek z terenu swego działania przekazuje także spółka ANWIL.

Spółeczną misję PKN ORLEN realizuje powołana w 2001 roku **Fundacja ORLEN - DAR SERCA**. Współpracuje ona z ponad 350 Rodzinnymi Domami Dziecka w całej Polsce, w których przebywa około 2500 podopiecznych, prowadzi programy stypendialne, realizuje przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa, kultury i inne. Ważnym adresatem jej działań są społeczności lokalne.

Fundacja ORLEN - DAR SERCA w 2016 roku między innymi ufundowała nowoczesną aparaturę do sali operacyjnej oddziału ortopedii w Szpitalu Świętej Trójcy w Płocku. Nowy sprzęt medyczny to wysokiej klasy wyposażenie oświetleniowe, które umożliwia lekarzom uzyskanie bardziej precyzyjnego obrazu pola operacyjnego, co pozwala na podniesienie skuteczności i bezpieczeństwa przeprowadzanych operacji.

Fundacja zaangażowała się także w poprawę oznakowania przejść dla pieszych w pobliżu placówek oświatowych w Płocku. Dziesięć przejść, obok szkół podstawowych zostało oznakowanych piktogramami dzięki którym kierowcy zwiększają swoją ostrożność. Na poboczu pojawiły się również tabliczki T-27, czyli popularne „AGATKI”. Są to pierwsze tak oznakowane przejścia dla pieszych w Płocku. Fundacja dofinansowała również budowę ciągu pieszo - rowerowego w Ostrowie Wielkopolskim, dzięki czemu udało się odseparować ruch pieszy i rowerowy od kołowego, co w znaczący sposób wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa.

Fundacja ORLEN - DAR SERCA kontynuowała współpracę z Politechniką Warszawską - Filią w Płocku, która otrzymała darowiznę na zakup dygestoriów z wyposażeniem, czyli urządzeń, których zadaniem jest zapobieganie wydostawaniu się szkodliwych substancji, a także ochrona przed ewentualnymi pożarami i eksplozjami.

Z kolei w Gąbinie dzięki pomocy Fundacji ORLEN - DAR SERCA powstał nowoczesny plac zabaw dla dzieci usytuowany w kompleksie szkolnym.

W ramach „**Polityki dobroczynności PKN ORLEN**” spółki Grupy ORLEN mają możliwość prowadzenia działań społecznych za pośrednictwem korporacyjnej Fundacji.

ANWIL jest znaczącym mecenasem lokalnego sportu. Wsparcie otrzymały, m.in Klub Koszykówki ANWIL Włocławek i Yacht Club ANWIL. **ANWIL** także realizował projekty edukacyjne, skierowane do szkół z Włocławka, w tym na akcje cykliczne takie jak „**Drzewko za butelkę**”, „Odblaskiem po oczach”, czy „Pan Karp zarybia Wisłę”.

Włocławscy przedszkolacy oraz uczniowie szkół podstawowych w ubiegłym roku już po raz czternasty włączyli się w ogólnopolską akcję „**Drzewko za butelkę**”, której lokalnym koordynatorem jest ANWIL. Spółka organizuje przedsięwzięcie we Włocławku od 2002 roku, a więc od momentu zainicjowania go przez Sekretariat Programu „**Odpowiedzialność i Troska**” (ang. *Responsible Care*). W 2016 roku 6 958 przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych

z Włocławka zebrało w trakcie trwania akcji 603 364 zużytych butelek PET. Tym samym najmłodszy włocławianin pobili swój wynik z 2015 roku, poprawiając go aż o 40 689 zgromadzonych butelek i ponownie okazali się najlepsi w kraju.

W 2016 roku ANWIL zorganizował także trzecią edycję autorskiej akcji „Odblaskiem po oczach”, której celem jest popularyzacja noszenia elementów odblaskowych przez najmłodszych uczestników ruchu drogowego. W jej ramach pracownicy spółki wraz z policjantami z Komendy Miejskiej Policji odwiedzili 20 przedszkoli niepublicznych we Włocławku i okolicach gdzie rozdali maluchom 860 kamizelek i opasek odblaskowych, jednocześnie wyjaśniając im, dlaczego tak ważne jest bycie widocznym na drodze.

Stałym elementem strategii **ANWILU** jest troska o środowisko oraz edukacja ekologiczna. Konkurs „Pan Karp zarybia Wisłę” to wspólna inicjatywa, realizowana od 2015 roku, przez Towarzystwo Promocji Ryb oraz włocławską spółkę, której celem jest podniesienie świadomości najmłodszych w zakresie znaczenia ryb dla ekosystemu. W ubiegłym roku ponad 10 tys. węgorzy trafiło do Wisły w ramach finału drugiej edycji konkursu. W wydarzeniu wzięli udział zwycięzcy wyłonieni spośród uczniów piętnastu włocławskich szkół i przedszkoli oraz szesnastu placówek pedagogicznych z sześciu województw: mazowieckiego, zachodniopomorskiego, małopolskiego, warmińsko-mazurskiego, dolnośląskiego, a także łódzkiego.

Opisane inicjatywy to oczywiście tylko część działań społecznych prowadzonych przez ANWIL. Istotną rolę w realizacji zadań społecznych pełni „**Fundacja ANWIL dla Włocławka**”, której cały budżet przeznaczony jest na wspieranie lokalnych inicjatyw z zakresu edukacji, ochrony zdrowia i środowiska, bezpieczeństwa, sportu, kultury i sztuki. Dzięki jej działalności ANWIL przyczynia się do poprawy jakości życia włocławian.

ANWIL, będący wiodącym przedsiębiorstwem sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej, od lat angażuje się w popularyzację nauki chemii na wszystkich poziomach kształcenia, współpracując m.in. z Politechniką Łódzką. Do najważniejszych inicjatyw zrealizowanych w 2016 roku należy objęcie patronatem klasy o profilu technik technologii chemicznej w Zespole Szkół Chemicznych we Włocławku, w której we wrześniu ubiegłego roku rozpoczęło naukę piętnastu uczniów. Przedsiębiorstwo było również głównym sponsorem 63. Olimpiady Chemicznej w okręgu toruńskim - jednym z trzynastu, w których jest ona organizowana przez Polskie Towarzystwo Chemiczne.

Ogromną uwagę do wspierania interesariuszy przywiązuje także ORLEN Upstream i powiązane z nią spółki FX Energy oraz ORLEN Upstream Canada.

Od pięciu lat **ORLEN Upstream** działa na rzecz poprawy regionalnego stanu bezpieczeństwa poprzez dofinansowywanie wyposażenia jednostek straży pożarnych. W 2016 roku wsparciem objęto 32 jednostki działające w obrębie prowadzonych przez spółkę prac terenowych. ORLEN Upstream angażował się także w inicjatywy edukacyjne skierowane do dzieci. Przykładem jest cykl lekcji dotyczących bezpieczeństwa i pierwszej pomocy dla około 1 000 uczniów klas pierwszych zatytułowany „Smok Mądragon Daje Radę”, przeprowadzony w ramach Tygodnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Grupie ORLEN. Inną akcją, skierowaną do uczniów, były „Lekcje WF-u z Mistrzem”, dzięki którym do aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia udało zachęcić się 3 364 dzieci z dziewiętnastu szkół. W maju 2016 roku pracownicy ORLEN Upstream

włączyli się w akcję wolontariacką, w trakcie której wyremontowali plac zabaw przy Środowiskowym Ognisku Wychowawczym w Kosewie. Spółka zapewniła również wyposażenie obiektu, w postaci mebli i AGD. Spółka ORLEN Upstream włączała się także, jak co roku, w życie lokalnych społeczności poprzez sponsorowanie regionalnych wydarzeń sportowych i kulturalnych. Niektóre inicjowane były samodzielnie, jak piknik „Zakochaj się w geologii” zorganizowany wiosną w Świdniku, w związku z prowadzonymi w okolicy badaniami sejsmicznymi i mający na celu przybliżenie mieszkańcom stosowanej technologii i specyfiki prac.

Spółka w 2016 roku angażowała się również w projekty typu R&D (*ang. Research and Development*) realizowane w ramach programu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju o nazwie Blue Gas, takie jak GAZGEOLMOD, ŁUPZAS, IRES, RESDEV, EKOŁUPKI czy UNGASLAB.

Intensywną działalność społeczną prowadziła także spółka ORLEN Upstream Canada. Wśród wspieranych projektów znalazły się zarówno inicjatywy sportowe łączące zdrową rywalizację z działaniami dobroczynnymi, jak również dotacje na rzecz społeczności lokalnych. Na wyróżnienie zasługuje ubiegłoroczna kampania charytatywna zorganizowana przez pracowników ORLEN Upstream Canada we współpracy z organizacją „United Way”. Wśród zrealizowanych działań znalazły się: zbiórka pieniędzy oraz zaangażowanie w renowację ośrodka pomocy potrzebującym, a także przygotowywanie zestawów lunchowych dla bezdomnych, będących pod opieką Drop Inn Center. Zespół kanadyjski za szczególne zaangażowanie w ten projekt został wyróżniony nagrodą „Welcome to United Way” przyznawaną za najlepszy debiut w programie w danym roku.

Spółka **ORLEN Południe** realizowała samodzielnie, jak i za pośrednictwem Fundacji ORLEN - DAR SERCA liczne projekty z zakresu edukacji i oświaty, a także ochrony życia i zdrowia kierowane do społeczności lokalnej. Dodatkowo, spółka włączyła się w program stypendialny dla dzieci pracowników „Dla Orłów”, czy akcję „Stop zwolnieniom z WF”. W jej ramach ponad 300 dzieci w Trzebini i Jedliczu wzięło udział w profesjonalnej „Lekcji WF z Mistrzem”. Mistrzyniami były zawodniczki siatkarskiej ORLEN Ligi. Poza aktywnością sportową dzieci uczestniczyły także w warsztatach chemicznych, fizycznych, plastycznych - we wszystkim co rozwija, kształtuje i napędza przyszłość. Miały także zajęcia praktyczne z udzielania pierwszej pomocy prowadzone przez ratowników medycznych z Malta Służba Medyczna.

Spółka angażowała się także w akcje o charakterze ekologicznym. W Gminie Jedlicze zrealizowała projekt „Drzewko za butelkę” zorganizowany w ramach programu Responsible Care. W trwającej miesiąc akcji uczestniczyło 250 przedszkolaków oraz ponad 1 000 uczniów szkół podstawowych. Wynik okazał się niezwykle imponujący i potwierdził ogromny sukces przedsięwzięcia - dzieci zebrali ponad 145 000 butelek PET. Każda placówka biorąca udział w inicjatywie otrzymała sadzonki drzewek oraz pamiątkowe dyplomy. Zwycięskie szkoły i przedszkola otrzymały także środki na doposażenie placówek w niezbędny sprzęt czy też organizację wycieczek edukacyjnych. W zorganizowanym przez ORLEN Południe finale akcji wzięło udział około 300 dzieci. Inną, tradycyjnie organizowaną przez ORLEN Południe akcją jest „Drzewko za makulaturę”, stanowiące stały punkt programu Wigilii na trzebińskim Rynku. Dla pierwszych 500 osób z makulaturą firma przygotowuje drzewka choinkowe do wysadzenia do gruntu. Środki pieniężne uzyskane ze zbiórki makulatury trafiły do jednej z lokalnych szkół podstawowych.

Na uwagę zasługuje także zaangażowanie pracowników - wolontariuszy. W projekcie „Zostań

pomocnikiem Św. Mikołaja” pracownicy spełnili marzenia 41 dzieci z domów dziecka w Długiem i w Miękini.

Kolejna spółka, **IKS Solino**, podobnie jak inne spółki Grupy ORLEN, prowadzi działania społeczne m.in. poprzez aktywności sponsorskie. Współpracuje także z Fundacją ORLEN – DAR SERCA w zakresie działalności dobroczynnej. Znalazła się w grupie spółek, które uczestniczyły w programie stypendialnym „Dla Orłów”. Angażuje się również w działania wolontariackie. W ramach szkolenia kadry menadżerskiej została przeprowadzona akcja na rzecz placówki opiekuńczo-wychowawczej w Inowrocławiu. Pracownicy brali udział w projekcie „Zostań pomocnikiem św. Mikołaja – spełniaj marzenia”.

Unipetrol w swoich relacjach z otoczeniem kieruje się zasadami społecznej odpowiedzialności biznesu. Wspiera działania, które mają wpływ na poprawę jakości życia w jej najbliższym otoczeniu oraz dba o stan środowiska. Ponadto firma angażuje się we wspieranie i promocję młodych talentów chemicznych. Filarami społecznego zaangażowania Unipetrolu są edukacja, wolontariat, dobroczynność i ochrona środowiska.

Spółka wspiera naukę, badania naukowe, a także edukację. Ze szczególną uwagą odnosi się do popularyzacji chemii. Od wielu lat współpracuje z Uniwersytetem Chemii i Techniki w Pradze. Filia uniwersytetu znajduje się na terenie parku przemysłowego w Litvinovie, dając studentom możliwość współpracy z unikatowym centrum badawczym UNICre należącym do Grupy Unipetrol. Jest to jedyny tego typu projekt w Czechach. Ponadto, Unipetrol aktywnie wspiera projekt pod nazwą Zlatý Amos, w ramach którego wybierani są najlepsi nauczyciele chemii w Republice Czeskiej.

Od 2012 roku pracownicy UNIPETROL angażują się w działania wolontariackie na rzecz najbliższego otoczenia. Pracownicy prowadzą doroczną zbiórkę w ramach projektu „Spełniamy Marzenia”, a zebrane pieniądze przeznaczają na działania lokalnych organizacji charytatywnych. Działania pracowników uzupełniają działalność dobroczynną, prowadzoną przez spółkę, ponieważ Unipetrol regularnie wspiera społeczność regionu Usti. Dzięki programom dobroczynnym spółki odbudowywana jest lokalna infrastruktura, organizowane są imprezy kulturalne oraz zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży.

Kolejnym filarem działań społecznych jest zaangażowanie w ochronę środowiska. Unipetrol współpracuje, m.in. z Czeską Unią Rybołówstwa, aktywnie uczestnicząc w zarybianiu rzeki Biliny.

W ramach prowadzonych działań sponsorskich Unipetrol wspiera sport. Angażuje się, m.in. w hokej i sporty motorowe. W kręgu zainteresowań firmy są także dzieci i młodzi sportowcy.

Dostawcy

W 2016 roku w PKN ORLEN i Grupie ANWIL zostały wdrożone „**Kodeksy postępowania dla dostawców**”.

Spółki Grupy ORLEN to ważni partnerzy dla dostawców, w tym lokalnych. I tak spółka ANWIL w 2016 roku współpracowała z 5 251 dostawcami krajowymi i 705 zagranicznymi. W ubiegłym roku wdrożyła „Kodeks postępowania dla Dostawców ANWIL”. Dokument stanowi vademecum współpracy na linii ANWIL – dostawcy, dzięki któremu wrocławskie przedsiębiorstwo ma pewność,

że partnerzy, z którymi kooperuje przestrzegają obowiązujących w Grupie ORLEN standardów, a oferenci ubiegający się o możliwość zdobycia kontraktu mają pełną świadomość oczekiwań wobec nich.

ORLEN Upstream ogromną wagę przykładła do tego, aby prowadzone przez spółkę i na jej zlecenie prace były bezpieczne dla środowiska naturalnego. Dobierając kontrahentów wybiera firmy, które spełniają najwyższe standardy w tym zakresie. Ponad 90% kontrahentów uzyskało potwierdzenie dbałości o środowisko oraz działania proekologiczne, adaptując się do najwyższych standardów i wymogów norm środowiskowych określonych w normie ISO 14000.

W ramach segmentu Wydobycia w 2016 roku prowadzone były w Polsce przedsięwzięcia na obszarze łącznie trzydziestu koncesji (samodzielnie i z partnerem), położonych w obrębie dziewięciu województw. Przygotowując się do rozpoczęcia działań na danym obszarze oraz prowadząc bieżące operacje, spółka zawsze stara się angażować do współpracy przedsiębiorstwa i społeczności lokalne. W 2016 roku do różnego typu usług, począwszy od budowy dróg dojazdowych i placów pod inwestycje, przez utylizację odpadów, aż do wykorzystania lokalnej infrastruktury hotelowej i gastronomicznej, ORLEN Upstream zakontraktował 14 podmiotów gospodarczych z terenów objętych koncesjami. Do prac rekultywacyjnych zatrudniono 3 mieszkańców.

Tego rodzaju wrażliwość na działania lokalne ORLEN Upstream zaszczerpia również u podwykonawców. Zgodnie z tym, m.in. współpracująca z ORLEN Upstream firma ochroniarska zatrudniła w 2016 roku do dozoru inwestycji 3 pracowników, mieszkających w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów, a podwykonawca świadczący usługi wiertniczo-serwisowe zakontraktował 2 lokalne firmy do działań logistycznych i socjalnych na wiertni.

W wyniku akwizycji ORLEN Upstream z końcem 2015 roku przejął spółkę FX Energy, nabywając w niej 100% udziałów. Tym samym uzyskał pełną kontrolę nad aktywami należącymi wcześniej do amerykańskiej firmy i podmiotów od niej zależnych. Ta akwizycja rozszerzyła portfel prowadzonych projektów w Polsce o nowe obszary poszukiwawczo-wydobywcze. W związku z operacjami prowadzonymi w 2016 roku przez FX Energy (już jako spółki z Grupy ORLEN), do różnego rodzaju prac towarzyszących inwestycjom zakontraktowanych zostało 10 podmiotów gospodarczych z terenów objętych wspólnymi koncesjami.

Unipetrol identyfikuje wśród swoich dostawców aż 223 z regionu Usti. W sumie spółka współpracuje z 4 720 dostawcami.

Aktywność w organizacjach

Grupa ORLEN angażuje się w działalność wielu organizacji traktując to jako ważny element odpowiedzialnego funkcjonowania na polskiej i europejskiej scenie gospodarczej.

Podobnie jak PKN ORLEN spółki Grupy ORLEN angażują się w realizację programu **Responsible Care** („Odpowiedzialność i Troska”). Celem tej międzynarodowej inicjatywy przemysłu chemicznego jest ciągłe dążenie do poprawy w obszarze zdrowia, bezpieczeństwa oraz ochrony środowiska (tzw. triada HSE – ang. Health, Safety, Environment), jak również otwartość komunikowania. Uczestniczą w nim ANWIL, IKS Solino, Unipetrol. W 2016 roku przystąpiła do

niego spółka ORLEN Południe.

Ważnym elementem aktywności społecznej spółek jest ich przynależność do organizacji i stowarzyszeń branżowych oraz udział w pracach na rzecz rozwoju sektorów przemysłowych, w których prowadzą swoją działalność biznesową.

I tak na przykład ANWIL jest członkiem, m.in. [Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego](#), Europejskiej Organizacji Producentów Nawozów (ang. [Fertilizers Europe](#)), [Klubu Polskie Forum ISO 9000](#), [Izby Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii](#), a także [Polskiej Izby Gospodarczej Elektrotechniki](#).

Z kolei ORLEN Upstream jest członkiem [Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego](#) oraz [Energy & Geoscience Institute](#). Pracownicy spółki są członkami różnorodnych organizacji branżowych.

Spółka ORLEN Upstream Canada stowarzyszona jest w [Canadian Association of Petroleum Producers](#) – CAPP (Kanadyjskim Stowarzyszeniu Producentów Ropy) oraz [Lochend Industry Producers Group](#) (Stowarzyszeniu Producentów Przemysłu w Lochend, czyli regionie w prowincji Alberta).

ORLEN Południe aktywnie działa m.in. w [Krajowej Izbie Biopaliw, Stowarzyszeniu Naukowo-Technicznym Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego](#) czy [Europejskim Stowarzyszeniu Producentów Świec](#). Są to organizacje skupiające liczące się podmioty poszczególnych branż przemysłu chemicznego.

IKS Solino w 2016 roku angażowała się w pracę [Fundacji Polska Sól](#) oraz [Solution Mining Research Institute](#).

Spółka Unipetrol uczestniczy w pracy licznych organizacji i stowarzyszeń, w tym m.in. [Stowarzyszenia Przemysłu Chemicznego w Republice Czeskiej, Klubu Kapitału Polskiego w Czechach](#) czy [SGP Standard](#). Przedstawiciele Unipetrolu zasiadają w zarządach kluczowych organizacji branżowych w tym [Czeskiego Związku Przemysłu i Handlu Naftowego \(ČAPPO\)](#) i [SVSE](#) - stowarzyszenia skupiającego dużych konsumentów energii.

Różnorodność i Równość Szans

Kształtowanie kultury organizacyjnej opartej na wartościach, uwzględniającej aspekty dotyczące różnorodności jest zawarte w Strategii HR i Strategii CSR.

W PKN ORLEN kwestie związane z zarządzaniem różnorodnością uregulowane są w poniższych dokumentach obowiązujących w Spółce:

- Regulamin Pracy dla PKN ORLEN S.A.,
- **Wartości i zasady postępowania PKN ORLEN S.A.**,
- Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników PKN ORLEN S.A.,
- Polityka zarządzania potencjałem Pracowników Grupy Kapitałowej ORLEN na lata 2013 - 2017,
- **Strategia CSR dla PKN ORLEN** (zapisy w zakresie zarządzania rozwojem i różnorodnością),
- Odrębny wewnętrzny akt organizacyjny w sprawie realizacji Polityki określającej warunki i zasady pracy osób niepełnosprawnych w PKN ORLEN S.A.,
- Odrębny wewnętrzny akt organizacyjny w sprawie wprowadzenia w PKN ORLEN S.A. zasad udzielania wsparcia pracownikom w kryzysowych sytuacjach życiowych,
- Odrębny wewnętrzny akt organizacyjny w sprawie Projektu Pracodawca Przyjazny Rodzinie.

Regulują one takie zagadnienia jak:

- Równe traktowanie pracowników w zatrudnieniu oraz zakaz dyskryminacji,
- Poszanowanie dla różnorodności,
- Zarządzanie różnicami kulturowymi,
- Otwartość na zatrudnianie osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych marginalizacją na rynku pracy,
- Wspieranie inicjatyw pracowniczych związanych z praktykami równościowymi w firmie,
- Polityka wynagradzania i premiowania,
- Standardy zatrudniania i wynagradzania oddelegowanych pracowników, tj. ekspatów i inpatów,
- Dostosowanie miejsc pracy do potrzeb pracowników (np. osób z niepełnosprawnościami, matek karmiących),
- Wsparcie dla grup znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- Działania wspierające godzenie życia zawodowego i prywatnego (tzw. Programy Work-Life Balance).

Ponadto polityka różnorodności w PKN ORLEN realizowana jest poprzez następujące działania:

- Organizacja otwartych szkoleń i warsztatów dla pracowników na temat zarządzania różnorodnością,
- Wolontariat pracowniczy,
- Uwzględnianie aspektów dot. różnorodności w procesach i narzędziach HR (m.in.: rekrutacja, szkolenia i rozwój, wynagradzanie) oraz kształtowaniu kultury organizacyjnej,
- Warsztaty dla ekspatów w zakresie zarządzania różnicami kulturowymi,
- Przeprowadzanie wśród pracowników badania zaangażowania i satysfakcji z pracy,

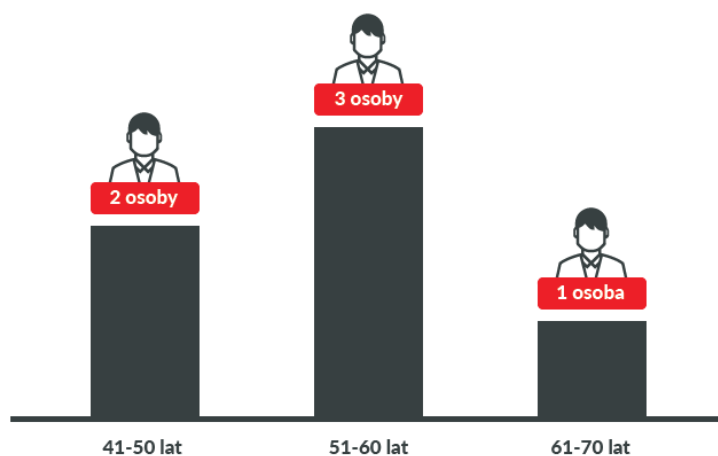
- Powołanie osoby oraz zespołu koordynującego przeciwdziałanie dyskryminacji i mobbingowi oraz odpowiedzialnego za zarządzanie różnorodnością: Komitet Kapitału Ludzkiego, Rzecznik ds. Etyki.

Powyższe regulacje i rozwiązania są zaimplementowane bądź znajdują się w trakcie wdrażania w pozostałych spółkach Grupy ORLEN.

W skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej PKN ORLEN, Jednostki Dominującej Grupy ORLEN wchodzi członkowie z wykształceniem w zakresie prawa, ekonomii, chemii i energetyki oraz różnorodnym doświadczeniem zawodowym.

Na 31 grudnia 2016 roku w skład Zarządu Spółki wchodziło sześciu mężczyzn, a w skład Rady Nadzorczej wchodziły 2 kobiety i 5 mężczyzn.

Struktura wiekowa członków Zarządu PKN ORLEN

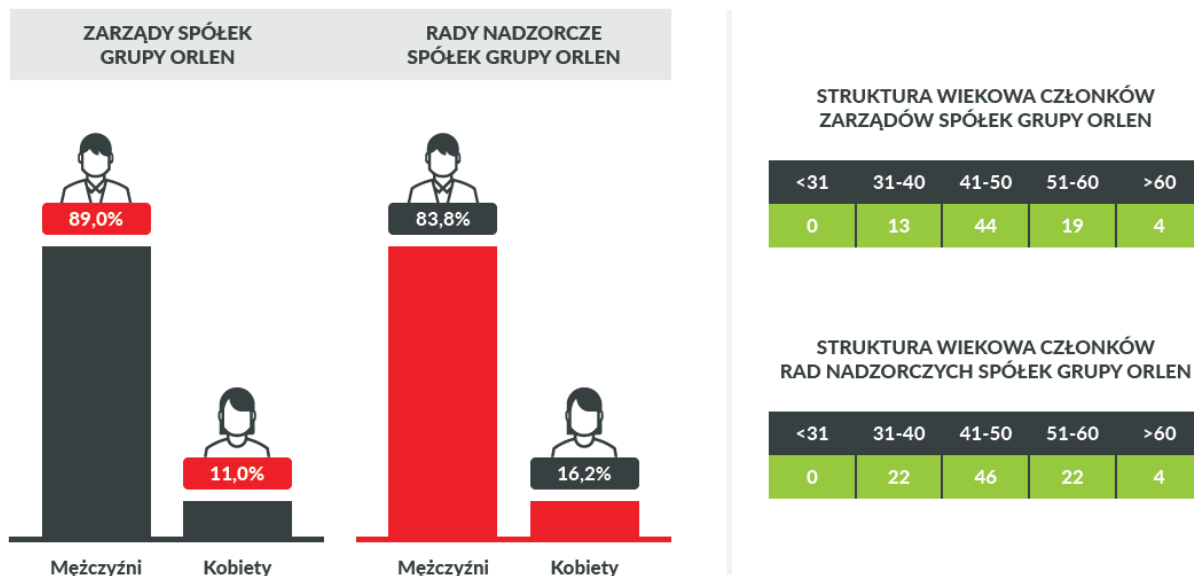
Struktura wiekowa Rady Nadzorczej PKN ORLEN

Na poniższym schemacie została przedstawiona struktura zatrudnienia ze względu na płeć i wiek członków Zarządów i Rad Nadzorczych spółek Grupy ORLEN.

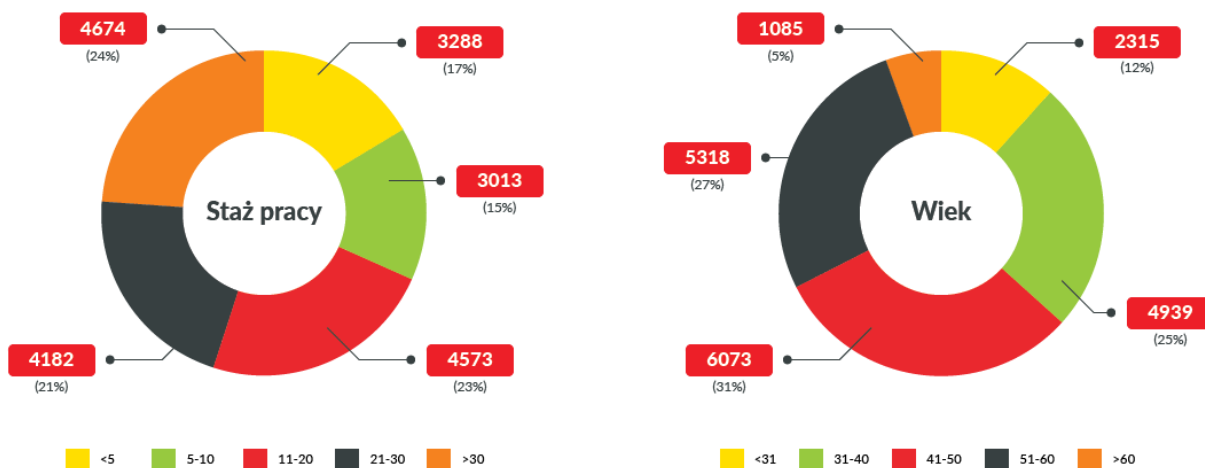
Struktura zatrudnienia kobiet i mężczyzn w Zarządach i Radach Nadzorczych spółek Grupy ORLEN:

Struktura zatrudnienia kobiet i mężczyzn w Zarządach i Radach Nadzorczych spółek Grupy ORLEN

Struktura zatrudnienia w Grupie ORLEN w grupach zawodowych w 2016 roku:

Stan zatrudnienia na 31.12.2016 w osobach (osoby aktywne i nieaktywne)

Odpowiedzialny Pracodawca

Jedną z najistotniejszych przewag konkurencyjnych PKN ORLEN jest nowoczesna kultura zarządzania i kształtowanie przyjaznego środowiska pracy. Promujemy rozwiązania zmierzające do zachowania równowagi pomiędzy aktywnością zawodową, a życiem prywatnym. Rozwój osobisty, system świadczeń pracowniczych, bogata oferta szkoleń i kultura dzielenia się wiedzą, są bardzo wysoko oceniane nie tylko przez samych pracowników, ale także niezależne gremia eksperckie, niezmiennie od lat wskazujące PKN ORLEN jako czołowego pracodawcę w kraju.

Mirosław Kochalski
Wiceprezes Zarządu ds. Korporacyjnych, PKN ORLEN

Zatrudnienie

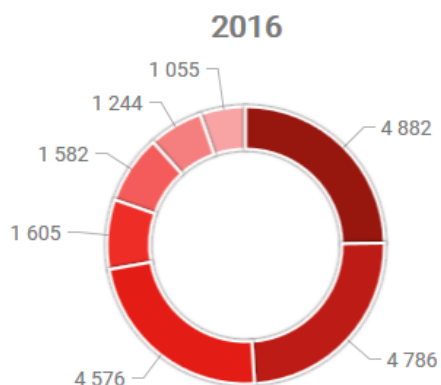
Zatrudnienie w Grupie ORLEN zmniejszyło się w 2016 roku o (202) osoby i na koniec roku wyniosło 19 730. Zmniejszenie zatrudnienia to głównie efekt sprzedaży spółki ORLEN Transport oraz reorganizacji w ORLEN Oil i ORLEN Administracja przy wzrostach zatrudnienia w wyniku rozwoju w obszarach: energetyki PKN ORLEN, służb utrzymania ruchu ORLEN Serwis, ORLEN EKO i Centrum Serwisowe oraz w segmencie Wydobywania w Grupie ORLEN Upstream. W roku 2016 Grupa Unipetrol przejęła spółkę z Grupy Kapitałowej Anwil - Spolana. Średnioroczne zatrudnienie w Grupie ORLEN w 2016 roku wyniosło 19 749 osób i zmniejszyło się o (244) osoby (r/r).

Liczba osób zatrudnionych w Grupie ORLEN dotyczy pracowników zatrudnionych w ramach umów o pracę. Spółki Grupy ORLEN w większości przypadków sporadycznie wspierają się również

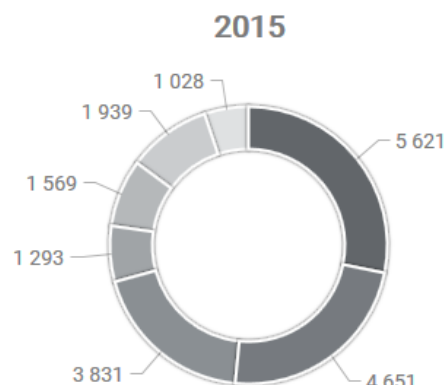

pracownikami w ramach umów cywilnoprawnych. W Grupie ORLEN nie występują znaczące różnice w liczbie osób zatrudnionych związanych z sezonowością.

Stan zatrudnienia na koniec 2016 i 2015 roku w spółkach Grupy ORLEN:

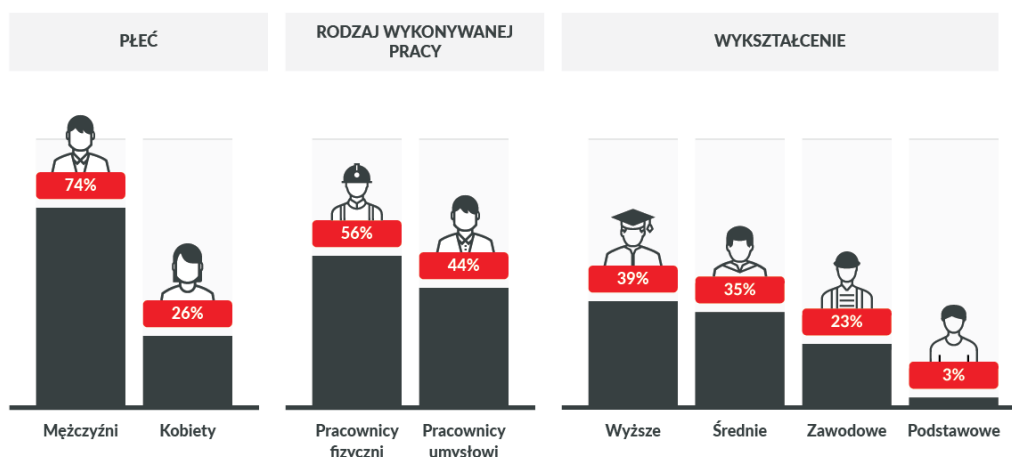

* w tym:
 827 osób - ORLEN Południe
 604 osób - ORLEN Laboratorium
 446 osób - ORLEN Księgowość

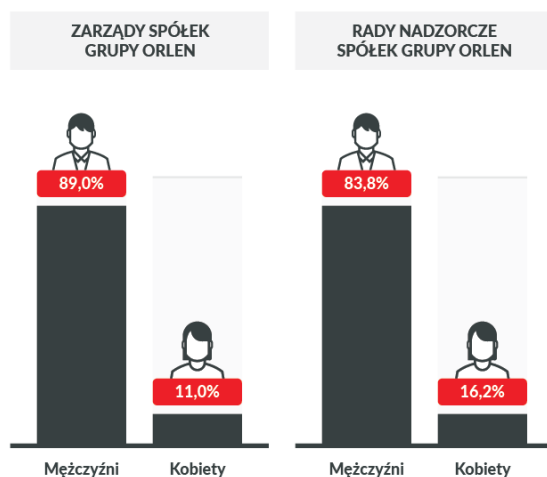

* w tym:
 809 osób - ORLEN Południe
 591 osób - ORLEN Laboratorium
 540 osób - ORLEN Transport
 448 osób - ORLEN Księgowość

Struktura zatrudnienia w Grupie ORLEN w grupach zawodowych w 2016 roku

Struktura zatrudnienia kobiet i mężczyzn w Zarządach i Radach Nadzorczych spółek Grupy ORLEN

STRUKTURA WIEKOWA CZŁONKÓW ZARZĄDÓW SPÓŁEK GRUPY ORLEN

<31	31-40	41-50	51-60	>60
0	13	44	19	4

STRUKTURA WIEKOWA CZŁONKÓW RAD NADZORCZYCH SPÓŁEK GRUPY ORLEN

<31	31-40	41-50	51-60	>60
0	22	46	22	4

Kluczowe dane z obszaru HR dla PKN ORLEN

2015

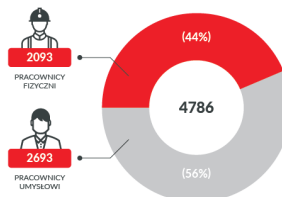
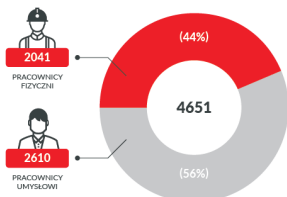
2016

ZATRUDNIENIE

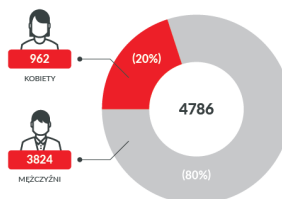
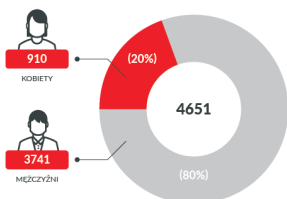
(osoby aktywne i nieaktywne - stan na 31.12.2016)

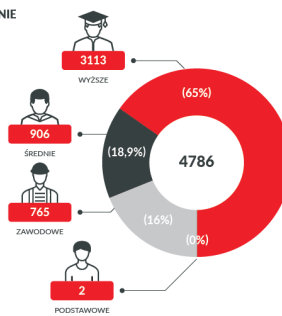
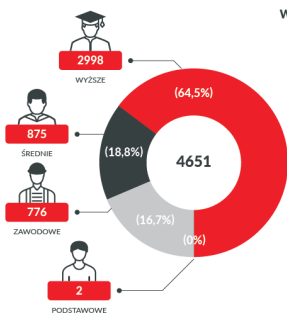
RODZAJ WYKONYWANEJ PRACY

PŁEĆ

WYKSZTAŁCENIE

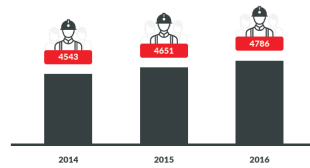
Dane dot. zatrudnienia w PKN ORLEN – stan na 31.12.2016 roku

ŁĄCZNA LICZBA PRACOWNIKÓW **4786**
zatrudnionych na podstawie umowy o pracę*

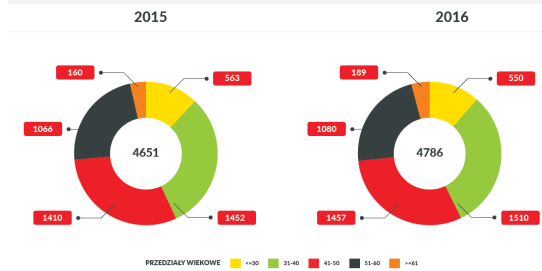
RODZAJ UMOWY	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
NA CZAS NIEOKREŚLONY	822	3490
NA CZAS OKREŚLONY	110	305
NA OKRES PRÓBY	11	18
REGIONY		
PŁOCK	730	3168
INNE	232	656

*Stan zatrudnienia na 31.12.2016 r. Liczba pracowników powołana na podstawie "Sprawozdania" lat, analizy wynagrodzeń na celach eksploatacyjnych, wchłoniętych kosztów, rekwalifikacji, usługach naukowych.

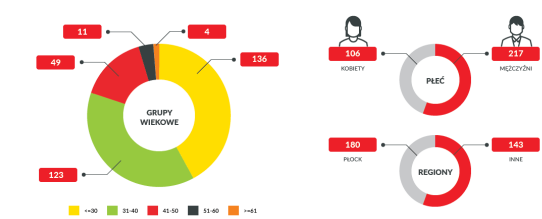
STAN ZATRUDNIENIA NA KONIEC 2016, 2015 I 2014 ROKU W PKN ORLEN
 Zatrudnienie w osobach aktywnych i nieaktywnych na dzień 31.12 danego roku

STRUKTURA WIEKOWA
 Osoby aktywne i nieaktywne stan na 31.12 danego roku

ŁĄCZNA ILOŚĆ NOWO ZATRUDNIONYCH OSÓB **323**
w PKN ORLEN w 2016 roku

Powrót do pracy i wskaźnik rotacji pracowników po urlopie rodzicielskim w podziale na płeć (PKN ORLEN)

Nie jest znana liczba wszystkich uprawnionych do urlopu rodzicielskiego - nie ma obowiązku zgłaszania po stronie pracowników	-
Liczba osób korzystających w 2016 roku z urlopu rodzicielskiego wyniosła	40
- w tym kobiet	40
Liczba osób, które wróciły do pracy po urlopie rodzicielskim w 2016 roku	30
- w tym kobiet	30
Liczba osób, które wróciły do pracy po urlopie rodzicielskim i przepracowały co najmniej 12 miesięczny - badany okres 2015 rok (12 miesięczny okres pracy trwający do 31.12.2016)	41
- w tym kobiet	41
Wskaźnik powrotu do pracy po urlopie rodzicielskim	100%
- wskaźnik rotacji pracowników po urlopie rodzicielskim	100%

Polityka wynagradzania

Polityka wynagradzania PKN ORLEN w swoich założeniach i w praktyce gwarantuje równość wynagradzania bez względu na płeć.

Zasady wynagradzania w PKN ORLEN reguluje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy. Podstawowym elementem wynagrodzenia pracowników jest wynagrodzenie zasadnicze – ustalone w oparciu o Taryfikator Stanowisk Pracy i Tabelę Wynagrodzeń Zasadniczych oraz premia. W zależności od rodzaju stanowiska pracownicy są objęci miesięcznym, kwartalnym, kwartalno-rocznym lub rocznym systemem premiowania. Ponadto pracownicy mają prawo do dodatkowej premii rocznej, opartej na realizacji celu solidarnościowego i szereg dodatków do wynagrodzenia, m.in za pracę zmianową, ratownictwo chemiczne czy dodatek ekspacki. Za szczególne osiągnięcia pracodawca może przyznać pracownikowi nagrodę z Funduszu Nagród Pracodawcy. Od stycznia 2016 roku zostały zmienione zapisy Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy w zakresie regulaminu premiowania.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Grupie ORLEN w 2016 roku wyniosło 6 960 PLN.

W 2016 roku w PKN ORLEN podpisane zostało porozumienie płacowe ze związkami zawodowymi, które zakładało podwyżki obowiązkowe o 200 PLN w zakresie wynagrodzenia zasadniczego dla każdego pracownika oraz podwyżki uznaniowe w wysokości 100 PLN naliczeniowo na 1 pracownika oraz 2 nagrody jednorazowe po 1500 PLN.

W 2016 roku nie były realizowane zwolnienia grupowe.

W spółkach Anwil i ORLEN Laboratorium w 2016 roku wystąpiły spory zbiorowe, które zakończyły się podpisaniem porozumienia ze związkami zawodowymi.

Wysokość wynagrodzenia pracowników najniższego szczebla w stosunku do płacy minimalnej na danym rynku w głównych lokalizacjach organizacji w PKN ORLEN

Mężczyźni	133%
Kobiety	160%

Udział (%) wynagrodzenia kobiet i mężczyzn w podziale na stanowisko w stosunku do średniego wynagrodzenia zasadniczego w 2016 roku w PKN ORLEN

	Kobieta	Mężczyzna
Ogółem	99,8%	100,1%
Referent	56%	57%
Operator procesów produkcyjnych	-	67%
Opiekun klienta	69%	70%
Specjalista	92%	93%
Przedstawiciel handlowy	97%	102%
Pozostałe	84%	87%
Mistrz procesów produkcyjnych	121%	112%
Inżynier wsparcia produkcji	80%	94%
Menedżer sprzedaży	113%	112%
Kierownik	157%	159%
Dyrektor	382%	382%

Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn do wynagrodzenia kobiet według zajmowanego stanowiska w 2016 roku

Referent	102%
Operator procesów produkcyjnych	-
Opiekun klienta	101%
Specjalista	101%
Przedstawiciel handlowy	105%
Pozostałe	104%
Mistrz procesów produkcyjnych	93%
Inżynier wsparcia produkcji	-
Menedżer sprzedaży	99%
Kierownik	101%
Dyrektor	100%

Odsetek pracowników zatrudnionych w PKN ORLEN objętych umowami zbiorowymi wynosi 100%. Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy są także w kilku innych spółkach Grupy ORLEN.

Minimalne wyprzedzenie z jakim informuje się Pracowników o procesach restrukturyzacyjnych

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy PKN ORLEN S.A. i Porozumieniem w sprawie zasad współpracy partnerów społecznych w procesach restrukturyzacji Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. oraz uprawnień pracowników związanych z tymi procesami zawartymi 27 marca 2006 roku w Płocku Związki Zawodowe działające w PKN ORLEN informowane są o planowanym procesie restrukturyzacyjnym w określonym terminie, uzależnionym od rodzaju realizowanego procesu. Terminy te są następujące dla poszczególnych procesów:

1. 45 dni (ok. 7 tygodni) – dla procesu restrukturyzacji, tj.:
  - a. utworzenie nowego podmiotu, który przejmie część dotychczasowej działalności lub część zakładu pracy PKN ORLEN w rozumieniu art. 231 kodeksu pracy.
  - b. przeniesienie na inny podmiot części dotychczasowej działalności lub części zakładu pracy PKN ORLEN w rozumieniu art. 231 kodeksu pracy.
2. 35 dni (5 tygodni) – dla procesu restrukturyzacji skutkującym grupowym zwolnieniem pracowników w rozumieniu Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.
3. 20 dni (ok. 4 tygodnie) – dla procesu restrukturyzacji w mniejszym rozmiarze, którego skutki planowane przez PKN ORLEN S.A., polegające na indywidualnym zwolnieniu pracowników z przyczyn wskazanych w Ustawie, w trybie wypowiedzenia definitywnego lub za porozumieniem stron, a także na zmianie warunków pracy lub płacy pracowników w trybie wypowiedzenia zmieniającego, obejmują nie więcej niż 29 i nie mniej niż 15 pracowników w okresie 30 dni (ok. 4 tygodni).
4. 7 dni (1 tydzień) – dla procesu reorganizacji - reorganizacja komórki organizacyjnej lub zespołu zadaniowego, której skutki, planowane przez PKN ORLEN S.A., polegające na indywidualnym zwolnieniu pracowników z przyczyn wskazanych w Ustawie, w trybie wypowiedzenia definitywnego lub za porozumieniem stron, obejmują nie więcej niż 14 pracowników w okresie 30 dni (ok. 4 tygodni).

Wskazane terminy wykraczają poza terminy wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa (dla procesów wymienionych w pkt. 1 i 2). Pomimo braku obowiązków wynikających z przepisów prawa Związki Zawodowe otrzymują informacje o restrukturyzacji w mniejszym rozmiarze (pkt. 3) i o reorganizacji (pkt. 4), co świadczy o transparentnym i zgodnym z zasadami dialogu społecznego współdziałaniu z partnerem społecznym.

Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach zawartych ze związkami zawodowymi

Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy zostały zawarte w wewnętrznych regulacjach spółek:

- w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy (ZUZP) opracowanym i zarejestrowanym przez Państwowego Okręgowego Inspektora Pracy w Warszawie, zgodnie z przepisami Działu XI Kodeksu Pracy oraz obowiązującym rozporządzeniem MPiPS w sprawie trybu postępowania w sprawie rejestracji układów zbiorowych pracy, prowadzenia rejestru układów i akt rejestrowych oraz wzorów klauzul rejestracyjnych i kart rejestrowych oraz/lub
- Regulaminie pracy ustalonym zgodnie z przepisami rozdziału IV Kodeksu Pracy.

Dotyczą one organizacji bezpiecznych oraz higienicznych warunków pracy.

W Grupie Kapitałowej jest prowadzony transparentny dialog społeczny, terminy dla poszczególnych procesów generalnie wynikają z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a w niektórych przypadkach są nawet korzystniejsze.

Realizowane Programy Kadrowe

Polityka zarządzania potencjałem pracowników („HR”)

W 2016 roku kontynuowane były prace związane z budowaniem zaangażowania pracowników w Grupie ORLEN. Badanie opinii pracowników i ocena ich potrzeb a także wspólne wypracowywanie i wdrażanie inicjatyw wpływających na wzrost satysfakcji i zaangażowania były realizowane w 16 spółkach Grupy ORLEN. Do najważniejszych inicjatyw należały m.in. nowe kanały komunikacji dla pracowników (intranet, newslettery, tablice informacyjne, prasa firmowa; inspiracje HR), komunikowanie osiągnięć pracowników, wolontariat pracowniczy (Fabryka Dobrej Energii) i promowanie kultury bezpieczeństwa. Ponadto w 2016 roku w 2 spółkach wypracowano i wdrożono rozwiązania płacowe a w 3 spółkach regulaminy pracy zgodne ze standardami obowiązującymi w Grupie ORLEN.

Polityka Rekrutacji

W 2016 roku kontynuowano politykę rekrutacyjną Grupy ORLEN ukierunkowaną na pozyskanie wysokiej klasy specjalistów, których wiedza oraz kompetencje w połączeniu z doświadczeniem i profesjonalizmem obecnych pracowników zapewnią ciągłość oraz najwyższy poziom realizowanych przez Grupę ORLEN procesów biznesowych i technologicznych.

W trakcie realizowanych działań koncentrowano się na pozyskaniu osób, których postawy i wartości są zbieżne z **wartościami etycznymi i zasadami postępowania PKN ORLEN**, co wspiera budowanie i umacnianie kultury organizacyjnej opartej na Kodeksie Etycznym, będącym drogowskazem, zbiorem czytelnych zasad, przypominającym jak postępować.

Podejmowane działania ukierunkowane były zarówno na pozyskanie kadry specjalistycznej i eksperckiej, jak również na współpracę ze środowiskiem akademickim i pozyskaniem zainteresowania studentów i absolwentów pracą w Grupie ORLEN. PKN ORLEN uczestniczył w Targach Pracy na uczelniach technicznych oraz w podobnych międzyuczelnianych wydarzeniach, a także wspierał studentów i absolwentów w pozyskiwaniu doświadczeń zawodowych poprzez organizację praktyk i staży. Dodatkowo realizowane były projekty edukacyjne w formie warsztatów dla studentów.

Kontynuowano tzw. Program Adaptacji, którego celem jest wdrożenie osób rozpoczynających pracę w naszej spółce i dzięki któremu nowozatrudnieni pracownicy poznają działalność Grupy ORLEN i jej kulturę organizacyjną oraz wartości i zasady postępowania. Oprócz spotkania inauguracyjnego i udziału w warsztatach z ekspertami, pracownicy w ramach Programu Adaptacji realizowali również szkolenie e-learningowe, ukierunkowane na **wartości i zasady postępowania** oraz przez cały okres trwania programu objęci byli opieką dedykowanych pracowników.

Rozwój i Szkolenia

Rozwój

Rozwój pracowników oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniem wspierane były poprzez realizację różnorodnych inicjatyw ułatwiających udział w międzyobszarowych projektach, dalsze angażowanie się w proces mobilności, jak również samodoskonalenie i współpracę we wdrażaniu najlepszych praktyk i jednolitych standardów.

Działania w zakresie rozwoju i szkoleń w 2016 roku wspierające ciągłość zatrudnienia koncentrowały się zarówno na wzmocnieniu kompetencji pracowników pod kątem zabezpieczenia

celów biznesowych, jak również na kształtowaniu pożądaných postaw wspierających realizację strategii oraz wzmacniających zaangażowanie. Tematami wiodącymi w roku 2016 były, podobnie jak rok wcześniej, zarządzanie różnorodnością, w tym międzypokoleniową oraz zaangażowanie i innowacyjność. Korzystaliśmy z różnych form przekazu, m.in. wykładu, warsztatu, panelu dyskusyjnego, spotkania inspiracyjnego, mentoringu rówieśniczego czy e-learningowych pigułek wiedzy i grywalizacji, które każdorazowo dostosowane zostały do różnorodnych grup odbiorców.

W ramach rozwoju przywództwa kontynuowany był program Strefa Lidera - wielomodułowy program szkoleniowo-rozwojowy realizowany w formule cyklicznych warsztatów kształtujących umiejętności menedżerskie w obszarach: zarządzania zespołem, budowania potencjału zespołu, budowania zaangażowania i innowacyjności w zespole oraz budowania dojrzałości menedżerskiej. Ponadto menedżerowie mogli realizować szkolenia z zakresu zarządzania zespołem w oparciu o budowanie partnerskich relacji, jak również budowania właściwej komunikacji, trudnych sytuacji menedżerskich oraz mindfulness czyli efektywności osobistej pod kątem budowania uważności menedżerskiej.

W roku 2016 kontynuowane były również ogólnodostępne wykłady tematyczne realizowane w ramach programu Wektor. Miały na celu poszerzanie wiedzy w zakresie najnowszych trendów branżowych, a przede wszystkim były inspiracją do samodzielnych poszukiwań w zakresie własnego rozwoju. Wykłady tematyczne dotyczyły takich obszarów jak: pobudzanie kreatywności i innowacji w swoim obszarze funkcjonowania, efektywności osobistej i automotywacji, zarządzania różnorodnością oraz zarządzania stresem. Kontynuowano również działania rozwojowe dedykowane kobietom w formie panelu dyskusyjnego, który tematycznie skupiał się wokół zagadnień dotyczących burzenia stereotypów damsko-męskich i efektywnej komunikacji. Dodatkowo dla kobiet powracających z urlopów macierzyńskich i łączących rolę matki z pracą, zostały zrealizowane warsztaty szkoleniowe z zakresu efektywności osobistej i własnego rozwoju. W ramach programu Narzędziownik znalazły się działania realizowane w formule warsztatowej opartej na grywalizacji. Proponowane działania wspierały rozwój kompetencji z zakresu etyki, innowacyjności w biznesie, efektywnej komunikacji w zespole różnorodnym oraz współpracy i podejmowania decyzji. Dodatkowo PKN ORLEN dedykował swoje drużyny do GLOBAL MANAGEMENT CHALLENGE programu rozwojowego o charakterze motywacyjnym dla pracowników wyróżniających się postawą i osiąganymi wynikami. Jego głównym celem był rozwój szeroko pojętej orientacji biznesowej, opartej na zaawansowanej grywalizacji zespołowej.

Wspierając realizację strategii w roku 2016 kontynuowano program rozwojowy ORLEN Talent Academy, dedykowany menedżerom z poziomu zarządzania n-1 we wskazanych spółkach Grupy ORLEN oraz n-2 w PKN ORLEN. Działania realizowane w ramach programu wspierały rozwój kompetencji menedżerskich, ale również mobilność pracowników oraz wymianę wiedzy i doświadczenia w Grupie ORLEN.

W 2016 roku kontynuowano również działania w ramach programu mentoringowego Ex-Change. Program ten rozwija ideę mentoringu rówieśniczego opartego na dzieleniu się wiedzą w organizacji. Dla pracowników, którzy zgłosili się do programu, zrealizowane zostały warsztaty narzędziowe przygotowujące do pełnienia roli peer mentora. Program w swym założeniu dąży do utworzenia bazy mentorów wewnętrznych z różnych dziedzin specjalizacji, rozwój ich umiejętności w celu efektywnego dzielenia się wiedzą oraz wykorzystanie ich potencjału w realizacji różnorodnych form rozwoju w organizacji, takich jak szkolenia wewnętrzne.

W 2016 roku pracownicy PKN ORLEN mieli możliwość uczestniczenia w szkoleniach specjalistycznych, studiach podyplomowych, MBA, branżowych konferencjach i seminariach organizowanych w kraju i zagranicą. Kontynuowali naukę języków obcych w ramach projektów: Akademii Językowej PKN ORLEN oraz wakacyjnych kursów języka angielskiego.

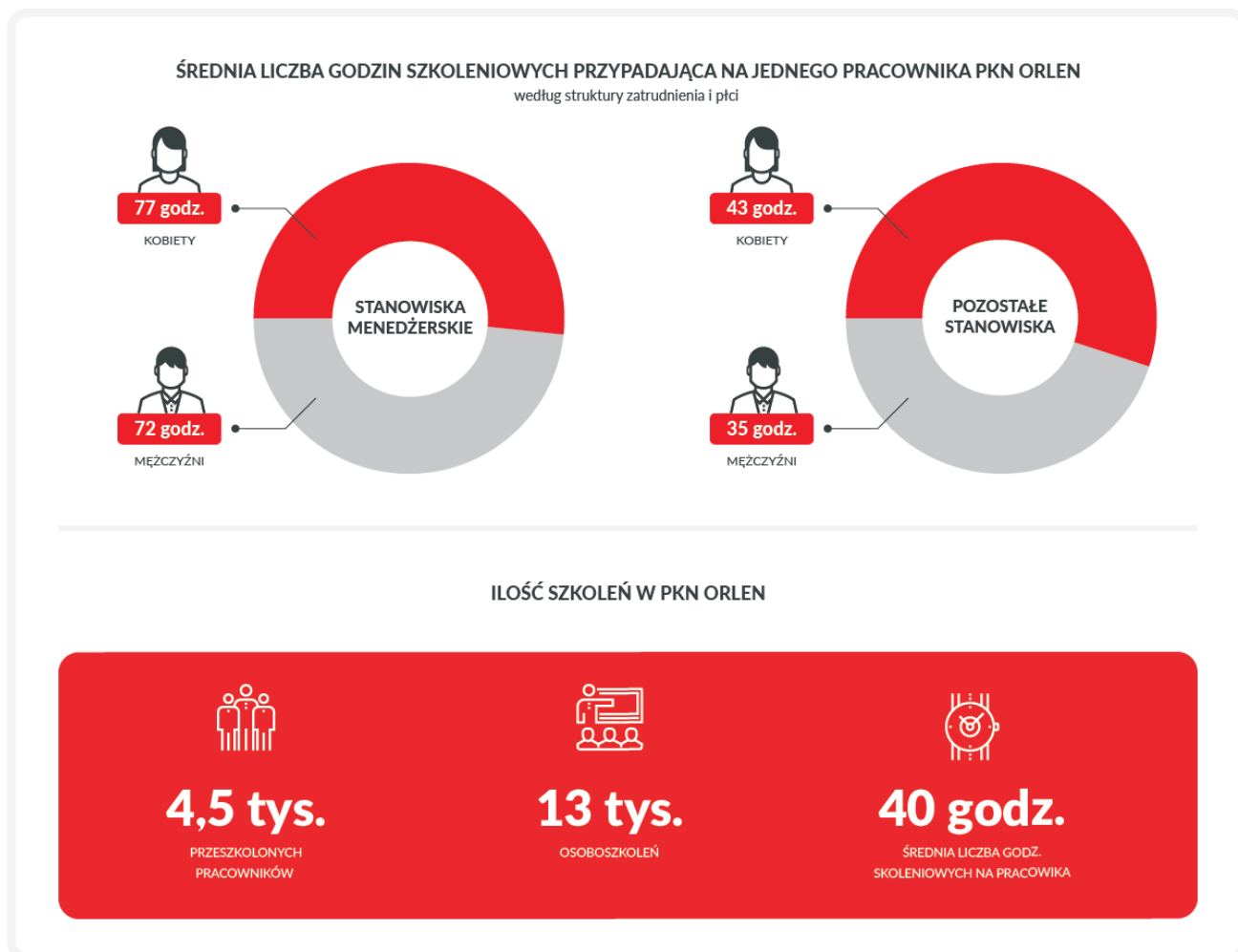
W celu doskonalenia technik bezpiecznej jazdy samochodem osobowym, opanowania jazdy w trudnych warunkach drogowych oraz prawidłowego reagowania w sytuacjach awaryjnych, w 2016 roku uruchomiona została Akademia Bezpiecznej Jazdy ORLEN. Ponadto, wspierając budowanie kultury bezpieczeństwa w Spółce, organizowane były szkolenia z zakresu: bhp i ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa chemicznego, pierwszej pomocy przedlekarskiej. Pracownicy uczestniczyli również w specjalistycznych szkoleniach z zakresu prowadzenia inspekcji urządzeń technicznych na instalacjach rafineryjnych i petrochemicznych.

Działania szkoleniowo-rozwojowe realizowane były nie tylko w formie szkoleń stacjonarnych, ale również w formie szkoleń e-learningowych.

Pracownicy objęci procesami restrukturyzacyjnymi mieli możliwość skorzystania ze wsparcia Spółki w formie Pakietu Szkoleniowego obejmującego szkolenia z zakresu technik poszukiwania pracy, przedsiębiorczości oraz szkolenia fakultatywne wybrane przez pracownika.

Szkolenia

W 2016 roku w PKN ORLEN przeszkolonych zostało ponad 4,5 tys. pracowników, z których większość uczestniczyła w kilku szkoleniach. Łącznie w 2016 roku zrealizowano ponad 13 tys. osoboszkoleń. Średnia liczba godzin szkoleniowych przypadająca na jednego zatrudnionego pracownika w 2016 roku wyniosła 40.

W pozostałych dużych spółkach Grupy ORLEN dane te prezentują się następująco:

	Średnia ilość godzin szkoleniowych na pracownika	Średnia ilość godzin szkoleniowych na kobietę	Średnia ilość godzin szkoleniowych na mężczyznę	Średnia ilość godzin szkoleniowych na menedżerów	Średnia ilość godzin szkoleniowych na nie-menedżerów
Spółki Grupy ORLEN*	22,1	19,7	22,2	37,2	20,0

Wzory na wyliczenie wskaźników:

- średnia ilość godzin szkoleniowych na pracownika = całkowita ilość godzin szkoleniowych, w których uczestniczyli pracownicy/całkowita liczba pracowników
- średnia ilość godzin szkoleniowych na kobietę = całkowita ilość godzin szkoleniowych, w których uczestniczyły

kobiety/całkowita liczba kobiet

- średnia ilość godzin szkoleniowych na mężczyznę = całkowita ilość godzin szkoleniowych, w których uczestniczyli mężczyźni/całkowita liczba mężczyzn

- średnia ilość godzin szkoleniowych na menedżerów = całkowita ilość godzin szkoleniowych, w których uczestniczyli menedżerowie/całkowita liczba menedżerów

- średnia ilość godzin szkoleniowych na nie-menedżerów = całkowita ilość godzin szkoleniowych, w których uczestniczyli nie-menedżerowie/całkowita liczba nie-menedżerów

*Spółki Grupy ORLEN: ORLEN Paliwa, ORLEN Projekt, IKS Solino, Petrolot, ORLEN Eko, ORLEN CUK, ORLEN Liteuva, ORLEN Serwis, ORLEN Centrum Serwisowe, ANWIL, ORLEN Asphalt, PPPT, ORLEN Oil, ORLEN Upstream, ORLEN Koltrans, ORLEN Południe, ORLEN Deutschland, ORLEN Laboratorium, ORLEN Budonaft, GK Unipetro

Praktyki studenckie i programy stażowe

PKN ORLEN troszczy się o rozwój zawodowy nie tylko swoich pracowników, ale również osób młodych, uczniów, studentów i absolwentów uczelni wyższych oraz szkół średnich, stwarzając im możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych dzięki uczestnictwu w programach praktyk, czy staży.

Od lat PKN ORLEN organizuje praktyki w ramach współpracy ze szkołami i uczelniami, a także uczestniczy w ogólnopolskich i międzynarodowych projektach. W 2016 roku PKN ORLEN był organizatorem:

- Płatnych 6 miesięcznych staży w ramach autorskiego programu stażowego „Kurs na ORLEN”.
- Płatnych staży w ramach programu stażowego #Energia dla przyszłości, realizowanego we współpracy z dwiema spółkami energetycznymi PGE oraz PGNiG pod auspicjami Ministerstwa Energii (12 miesięczne rotacyjne staże realizowane są od października 2016 do września 2017 roku).
- Płatnych praktyk w ramach projektu „Leopolis for future” ukierunkowanego na międzynarodową współpracę i umożliwienie ukraińskim laureatom konkursu poznanie najlepszych europejskich wzorców pracy w poszczególnych dziedzinach biznesu i gospodarki.
- Praktyk grupowych realizowanych we współpracy ze szkołami średnimi i uczelniami wyższymi.

W praktykach i stażach uczestniczyło łącznie ponad 200 osób.

Oprócz programów praktyk i staży do uczniów i studentów w 2016 roku skierowano również działania edukacyjno – informacyjne:

- „**Dzień Wiedzy z ORLENEM** ” – cykl spotkań na uczelniach, których celem było informowanie o działalności i innowacyjności Grupy ORLEN
- Reprezentowanie PKN ORLEN na targach pracy: Inżynierskie Targi Pracy w Warszawie, Targi Pracy w Płocku, Akademickie Targi Pracy w Łodzi, Absolwent Talent Days
- Uczestnictwo w **Światowym Dniu Godności** – spotkania wspólnie z Rzecznikiem Etyki z uczniami gimnazjum nr 6 w Płocku oraz Zespołu Szkół Centrum Edukacji w Płocku
- Uczestnictwo w ogólnopolskim projekcie Case Week, podczas którego przedstawiciele obszarów energetyki, informatyki i logistyki przygotowali i przeprowadzili dla studentów

warszawskich uczelni wyższych spotkania / case study

- Nawiązanie przez Spółki Grupy ORLEN współpracy z technicznymi szkołami średnimi w celu kształtowania programów nauczania odpowiadającym potrzebom kadrowym Grupy ORLEN

Rozwój Funkcji HR

Służby kadrowe wspierały prowadzone w 2016 roku procesy konsolidacyjne, restrukturyzacyjne oraz dezinvestycyjne w Grupie ORLEN. W ramach prac dostosowywano rozwiązania kadrowo-płacowe oraz systemy informatyczne do prawidłowego i efektywnego wspierania procesów biznesowych. W 20 spółkach Grupy ORLEN funkcjonuje system SAP HR oraz Self-Service, a w 18 spółkach obsługiwanych procesowo wdrożono model obsługi CallCenter i HelpDesk Kadrowy. Centra Kompetencji i HR Biznes Partnerzy w PKN ORLEN wspierali Spółki Grupy w przygotowaniu nowych rozwiązań w zakresie systemów wynagradzania i premiowania.

Dialog społeczny i świadczenia socjalne

Grupa ORLEN dba o prowadzenie dialogu społecznego opartego na niezależności stron, działaniu zgodnym z prawem, a także zaufaniu, wzajemnym szukaniu kompromisu i przestrzeganiu przyjętych reguł. Obowiązujące w PKN ORLEN zasady dialogu społecznego wynikają z powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz regulacji wewnętrznych: Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy, oraz odrębnych, szczegółowych Porozumieniach. Pozwala to na budowanie konstruktywnych i trwałych rozwiązań we współpracy z przedstawicielami pracowników.

Grupa ORLEN zapewnia pracownikom świadczenia socjalne obejmujące dofinansowanie do wypoczynku lub leczenia sanatoryjnego, opieki nad dzieckiem, wypoczynku dzieci i młodzieży, wyprawek szkolnych. Tradycją stały się upominki świąteczne dla dzieci pracowników. Pracodawca finansowo wspiera rodziny o niskich dochodach. Pracownicy mają również możliwość uzyskania dofinansowania zajęć sportowo - rekreacyjnych i kulturalno-oświatowych czy turnusu rehabilitacyjnego. Istnieje również możliwość otrzymania bezzwrotnej zapomogi oraz zwrotnej pożyczki na cele mieszkaniowe. PKN ORLEN zapewnia jednolity pakiet świadczeń socjalnych pracownikom Spółek Grupy ORLEN, z którymi współpracuje w ramach wspólnej działalności socjalnej. Spółki, z którymi PKN ORLEN prowadzi wspólną działalność socjalną (stan na 01.04.2017 roku): Basell ORLEN Polyolefins, Centrum Edukacji, ORLEN Administracja, ORLEN Asfalt, ORLEN Centrum Serwisowe, ORLEN Eko, ORLEN KolTrans, ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych, ORLEN Laboratorium, ORLEN Ochrona, ORLEN Paliwa, ORLEN Projekt, ORLEN Upstream, ORLEN Serwis, Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny, Fundacja ORLEN - Dar Serca.

Świadczenia dodatkowe nie są zróżnicowane ze względu na rodzaj zawartej umowy o pracę (na czas określony lub nieokreślony) czy zatrudnienie w określonym wymiarze czasu pracy oraz lokalizację. Świadczenia w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) przysługują wszystkim pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę, niezależnie od wymiaru etatu. Ponadto Pracownicy PKN ORLEN objęci są Pracowniczym Programem Emerytalnym, tzw. III Filarem. Od 2016 roku pracownicy PKN ORLEN dodatkowo mają pokrywaną częściowo składkę PZU przez pracodawcę. Dotyczy to pracowników zatrudnionych na umowę o pracę po przepracowaniu 3 miesięcy w Spółce, niezależnie od rodzaju umowy.

Zakres świadczeń socjalnych z ZFŚS, które mają zapewnione byli pracownicy (emeryci, renciści, PDOE) PKN ORLEN S.A. i Spółek z Grupy ORLEN prowadzących wspólną działalność socjalną jest

następujący:

- Dofinansowanie do wypoczynku lub leczenia sanatoryjnego,
- Dofinansowanie do wypoczynku dzieci i młodzieży,
- Dofinansowanie do wyprawki szkolnej,
- Upominki świąteczne dla dzieci,
- Bezzwrotne zapomogi,
- Pożyczki na cele mieszkaniowe.

Dodatkowo:

- Ekwiwalent w formie bonów świątecznych dla osób o niskich dochodach,
- Jubileusz urodzin od 70 roku życia co 5 lat a od 90 co roku w formie pieniężnej,
- Spotkania z byłymi pracownikami w Radach Klubu Seniora na terenie całego kraju.

W Grupie ORLEN nie ma znaczenia lokalizacja w jakiej pracownik wykonuje pracę ani rodzaj umowy o pracę. Wszystkim pracownikom przysługują takie same świadczenia. Różnice w świadczeniach np. dotyczących ubezpieczeń uzależnione są od pracodawcy, u którego pracownik jest zatrudniony. W PKN ORLEN ubezpieczenie grupowe obejmuje wszystkich pracowników, którzy zadeklarowali przystąpienie do ubezpieczenia. Pracownicy mają do wyboru jeden z wariantów.

W Spółkach GK funkcjonują ubezpieczenia grupowe, ale każda Spółka w tym zakresie działa indywidualnie.

Opieka medyczna

Spółka zapewnia szeroko pojętą profilaktykę zdrowotną obejmującą profilaktyczną opiekę medyczną wykraczającą poza zakres medycyny pracy. Usługi medyczne i inne profilaktyczne programy zdrowotne realizowane we współpracy z Centrum Medyczne Medica Sp. z o.o. w Płocku oraz Wojskowym Instytutem Medycznym w Warszawie. W 2016 roku realizowano badania profilaktyczne w miejscu pracy w ramach akcji Profilaktyka na Wyciągnięcie Ręki.

Pracodawca Przyjazny Rodzinie

Jako firma wdrażająca nowoczesne rozwiązania zmierzające do zachowania równowagi pomiędzy aktywnością zawodową a życiem rodzinnym, PKN ORLEN realizuje projekt „Pracodawca Przyjazny Rodzinie”, zawierający takie rozwiązania jak: dodatkowe dwa dni opieki nad dzieckiem do 3 roku życia, żłobek dla dzieci pracowników Grupy, dodatkowa godzina na karmienie, opieka medyczna w ciąży, pokoje dla matek karmiących, upominek dla nowonarodzonych dzieci pracowników, przesyłanie do osób na urloпах rodzicielskich i wychowawczych informacji z życia firmy.

Bezpieczeństwo Pracowników i Podwykonawców

Szczególne miejsce w naszej strategii zajmuje bezpieczeństwo i higiena pracy oraz bezpieczeństwo procesowe. W 2016 roku, dzięki motywacji i zaangażowaniu całej załogi, udało nam się osiągnąć bardzo dobry wskaźnik wypadkowości TRR, co oznacza, że PKN ORLEN jest bezpiecznym miejscem zarówno dla swoich pracowników jak i kontraktorów. Dbamy również o to, aby rozwój aktywów produkcyjnych Grupy ORLEN odbywał się w sposób zrównoważony, z poszanowaniem środowiska naturalnego i lokalnych społeczności.

Piotr Chełmiński
Członek Zarządu ds. Rozwoju i Energetyki
(do 30.06.2017)

Troska o bezpieczeństwo jest jednym z priorytetów Grupy ORLEN. Obszar ten traktowany jest na równi z budowaniem wartości Koncernu, czy też tworzeniem jego solidnych fundamentów finansowych. Podstawą realizacji działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa Koncernu jest włączanie wszelkich jego aspektów, standardów, dobrych praktyk, a także najnowszych osiągnięć wiedzy i techniki z tego zakresu, do wszystkich działań operacyjnych spółek Grupy ORLEN.

Takie określenie priorytetów wynika z przyjętej filozofii działania: to ludzie są naszą największą wartością i należy im zapewnić bezpieczne warunki pracy. Jest to etyczne podejście do ochrony zdrowia i życia ludzkiego, wskazujące na konieczność uczynienia wszystkiego, co w danych warunkach jest możliwe, dla zapobiegania wypadkom, awariom przemysłowym, pożarom i katastrofom.

Bezpieczeństwo i system zarządzania

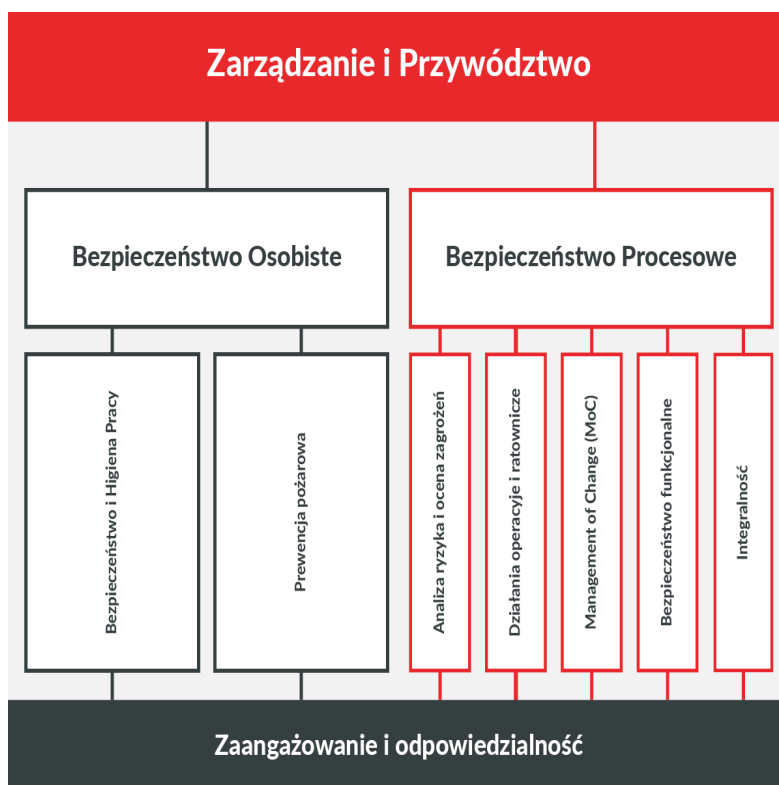
System zarządzania bezpieczeństwem Grupy ORLEN obejmuje nie tylko pracowników Koncernu, ale również pracowników firm zewnętrznych (kontraktorów). Podstawą funkcjonowania systemu zarządzania bezpieczeństwem Koncernu jest realizowanie działań w dwóch głównych kierunkach. Pierwszym z nich jest zapewnienie najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy, w tym wdrażanie dobrych praktyk i najnowszych osiągnięć wiedzy oraz techniki w obszarach operacyjnych Koncernu. Natomiast drugim kierunkiem jest budowanie świadomości bezpiecznego wykonywania pracy i kreowanie proaktywnych postaw wśród pracowników oraz kontraktorów. Działania mające na celu rozwój i doskonalenie systemu zarządzania bezpieczeństwem Grupy ORLEN są planowane w ramach Strategii Bezpieczeństwa Grupy ORLEN. Realizacja celów strategii zapewnia budowanie ogólnokoncernowego standardu bezpieczeństwa Grupy ORLEN oraz spełnienie indywidualnych potrzeb obszarów bezpieczeństwa poszczególnych spółek, wynikających ze specyfiki ich działalności.

System zarządzania bezpieczeństwem Grupy ORLEN podlega ciągłej ocenie, mającej na celu identyfikację jego potencjałów do doskonalenia. W spółkach Koncernu funkcjonują systemy zarządzania BHP, nadzorowane przez jednostki certyfikujące, które posiadają akredytację PCA (Polskiego Centrum Akredytacji – dotyczy spółek polskich). Podczas przeprowadzanych audytów jednostek certyfikujących weryfikowana jest zgodność między innymi z wymaganiami prawnymi oraz innymi regulacjami, którymi spółki są objęte. Ponadto w spółkach Koncernu przeprowadzane są regularne w obszarze bezpieczeństwa audyty wewnętrzne, wizyty koordynacyjne i wizyty doradcze. Wyniki ich oceny oraz spostrzeżenia stanowią podstawę opracowywania i realizacji „Planów działań korygujących i doskonalących”, „Planów Poprawy Stanu BHP” oraz celów obszaru indywidualnego „Strategii Bezpieczeństwa” poszczególnych spółek.

Wychodząc naprzeciw potrzebom ciągle zmieniającego się obszaru bezpieczeństwa Grupy ORLEN

zaplanowano na lata 2017-2021 realizację nowej koncepcji jego zarządzania, opartej na budowaniu i rozwoju jednolitego standardu bezpieczeństwa wewnątrz Grupy ORLEN przy jednoczesnym zwiększeniu doskonałości operacyjnej oraz doskonałości prewencyjnej bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa procesowego. Zgodnie z tą koncepcją istotnym elementem systemu zarządzania bezpieczeństwem Koncernu jest również tworzenie jego kultury bezpieczeństwa opartej na utożsamianiu się pracowników ze standardami bezpieczeństwa pracy Grupy ORLEN oraz ich poczuciu odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i współpracowników.

Struktura zarządzania bezpieczeństwem Grupy ORLEN od 2017 roku:

W 2016 roku kontynuowano takie dobre praktyki, jak „Zgłoś zagrożenie bezpieczeństwa pracy”, program „Zachęt BHP” oraz „Po pierwsze bezpieczeństwo”, w ramach których doskonalona jest świadomość bezpieczeństwa wśród pracowników oraz kontraktorów. Promowaniu wysokiej kultury bezpieczeństwa pracy służyły także konkursy angażujące pracowników Grupy ORLEN. Po raz czwarty mogli wziąć udział w konkursie „Dobre Praktyki BHP”. Odbyła się też druga edycja konkursu „Miliony przepracowanych roboczogodzin bez wypadku przy pracy”.

Działania z zakresu doskonalenia bezwypadkowej kultury bezpieczeństwa są oparte na edukacji i motywacji pracowników oraz kontraktorów, a także rozwoju bezpieczeństwa behawioralnego, zaś celem tych działań jest wypracowanie wśród nich postawy współodpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych, w pracy oraz poza nią. Ich istotnymi elementami są popularyzacja tematyki bezpieczeństwa pracy, propagowanie zdrowego stylu życia oraz promowanie zasad równowagi pomiędzy pracą i odpoczynkiem. Jedną z realizowanych w Grupie ORLEN, już od pięciu lat, inicjatyw, jest Tydzień Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia. W jego ramach przygotowano wiele atrakcji promujących zdrowy styl życia i odżywiania między innymi pokazy

pierwszej pomocy, spotkania z dietetykami, strefy medyczne i relaksacyjne, akcje edukacyjne, gry i konkursy. W akcji wzięli udział nie tylko pracownicy Grupy ORLEN, ale również jej kontraktorzy oraz rodziny pracowników. W ubiegłym roku także wśród klientów stacji paliw PKN ORLEN przeprowadzono akcje pod hasłem „Bezpieczny Kierowca. Bezpieczny Pasażer”.

Aspiracją Grupy ORLEN jest dążenie do uzyskania liczby wypadków przy pracy pracowników i kontraktorów, pożarów oraz awarii przemysłowych na poziomie równym zero. Dążenie do realizacji tych celów stawia wyzwanie dla obszaru bezpieczeństwa pracy Koncernu w zakresie budowania jego jednolitego standardu dla wszystkich spółek. Budowanie tego standardu wymaga ciągłej identyfikacji i rozpowszechniania najlepszych stosowanych praktyk, wymiany doświadczeń pomiędzy spółkami Grupy ORLEN, jak również korzystanie z doświadczeń firm z branży ropy i gazu o światowym zasięgu.

Zgodnie z wdrożoną ideą, iż *„Bezpieczeństwo pracowników firm zewnętrznych jest tak samo ważne jak i bezpieczeństwo pracowników Grupy ORLEN”*, istotnym elementem modelu zarządzania bezpieczeństwem pracy Koncernu jest dzielenie się tymi praktykami także z kontraktorami.

Za pomocą „Alertów Bezpieczeństwa” realizowana jest komunikacja w Grupie ORLEN dotycząca zdarzeń potencjalnie wypadkowych, wypadkowych i awaryjnych. W zakresie zdarzeń awaryjnych przeprowadzane są „Lesson Learned” z zastosowaniem list kontrolnych mających na celu identyfikację działań zapobiegawczych w różnych lokalizacjach Grupy ORLEN.

Cele i wyzwania na kolejne lata

Strategia Bezpieczeństwa Grupy ORLEN określona na lata 2017-2021 zakłada realizację celów w czterech głównych jej obszarach:

- Zarządzanie i Przywództwo
- Bezpieczeństwo Osobiste
- Bezpieczeństwo Procesowe
- Zaangażowanie i Odpowiedzialność

Kluczowym celem realizacji Strategii Bezpieczeństwa Koncernu określonej na lata 2017-2021 jest wdrożenie „Standardów Bezpieczeństwa” w spółkach Grupy ORLEN. Celem ich wprowadzenia jest uzyskanie jednolitych wymagań w obszarze bezpieczeństwa spółek Koncernu. Wymagania te zostały wyznaczone na podstawie identyfikacji, analizy i wyboru najlepszych przedsięwzięć i dobrych praktyk realizowanych w spółkach produkcyjnych Grupy ORLEN, jak i światowych liderów z obszaru firm przeroby ropy i gazu.

Niezmiennie celem aspiracyjnym Grupy ORLEN jest dążenie do obniżenia liczby wypadków przy pracy pracowników i kontraktorów, pożarów oraz zdarzeń awaryjnych. Zaś wyzwaniem dla Koncernu jest uzyskanie poziomu kultury bezpieczeństwa pracy, charakteryzującego się pełną świadomością odpowiedzialności pracowników i kontraktorów za bezpieczeństwo pracy, która jest wykonywana z myślą o swoim bezpieczeństwie oraz innych. Zrealizowanie tego wyzwania będzie osiągnięciem przez Koncern najwyższego poziomu zarządzania bezpieczeństwem pracy -

„Chronię nie tylko siebie ale i innych”.

Celem realizacji ustalonych działań w ramach Strategii Bezpieczeństwa Grupy ORLEN 2017-2021 jest wywołanie efektu synergii, który pozwoli podnieść poziom wiedzy z dziedziny bezpieczeństwa w Koncernie oraz na utrzymanie pozycji Koncernu jako jednego z liderów bezpieczeństwa pracy w branży.

Komisje BHP

Komisje ds. BHP funkcjonują we wszystkich spółkach, dla których wymagane jest ich powoływanie, zgodnie z przepisami prawa. W tych spółkach wszyscy zatrudnieni pracownicy są reprezentowani w formalnych komisjach ds. BHP poszczególnych spółek. W przypadku pozostałych spółek, w których powoływanie komisji ds. BHP nie jest wymagane przepisami prawnymi, zatrudnieni w nich pracownicy są reprezentowani przez Związki Zawodowe, Społecznych Inspektorów Pracy, Zakładowych Społecznych Inspektorów Pracy lub Przedstawicieli pracowników. Wszyscy pracownicy Grupy ORLEN są reprezentowani przez swoich przedstawicieli na Komisji ds. BHP PKN ORLEN .

Rok	Odsetek Spółek Grupy ORLEN powołujących komisje ds. BHP ¹⁾	Odsetek łącznej liczby pracowników reprezentowanych w przedmiotowych komisjach ds. BHP ²⁾
2015	100%	100%
2016	100%	100%

¹⁾ (Ilość spółek Grupy ORLEN, w których powoływane są komisje ds. BHP/ilość spółek dla których wymagane jest, aby powoływały komisje ds. BHP dla danego roku)*100%

²⁾ (Liczba pracowników zatrudnionych w spółkach, w których powoływane są komisje ds. BHP/liczba pracowników zatrudnionych w spółkach dla których wymagane jest, aby powoływały komisje ds. BHP dla danego roku)*100%

Głównymi zagadnieniami, którymi zajmują się komisje BHP były:

1. Wprowadzanie zmian w organizacji pracy i wyposażeniu stanowisk pracy, wprowadzanie nowych procesów technologicznych oraz substancji chemicznych, jeśli mogą one stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia Pracowników,
2. Analizowanie wniosków wynikających z oceny ryzyka zawodowego,
3. Akceptowanie standardów dotyczących wyposażania Pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, w środki higieny osobistej,
4. Dokonywanie okresowej oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy,
5. Wypracowywanie wniosków oraz akceptowanie planu poprawy warunków bhp oraz współdziałanie w zakresie ich realizacji,
6. Dokonywanie oceny realizacji programu poprawy warunków pracy, w tym środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, a w szczególności planu poprawy warunków bhp,
7. Przeprowadzanie konsultacji związanych z wyznaczaniem pracowników do udzielania

pierwszej pomocy oraz wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji Pracowników,

8. Formułowanie wniosków z zakresu powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz wewnętrznych aktów organizacyjnych dotyczących sfery socjalnej i BHP (posiłki profilaktyczne, prace w szczególnych warunkach, itp.),

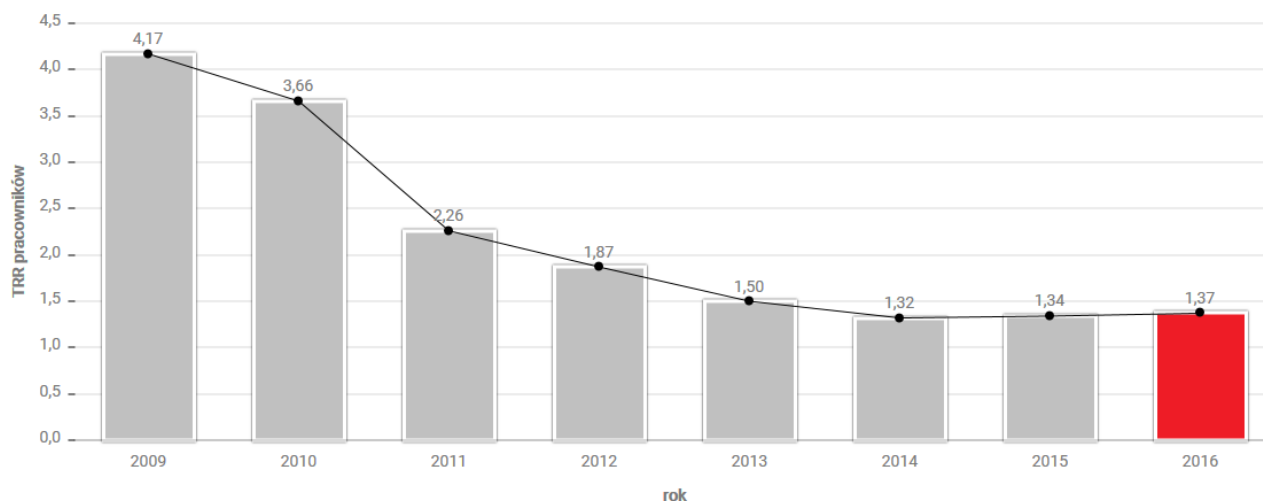
9. Omówienie statystyk wypadkowości i chorób zawodowych oraz ich analizy,

10. Ocena realizacji zaleceń pokontrolnych instytucji kontrolujących zagadnienia.

Podstawowe wskaźniki z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy

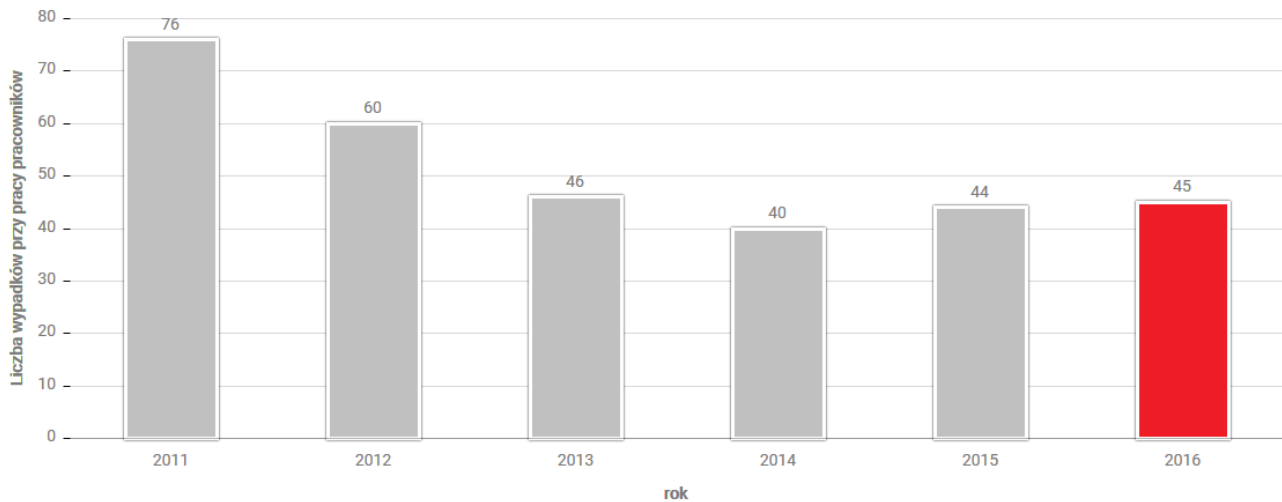
Zgodnie z polityką bezpieczeństwa Grupy ORLEN realizowane są działania we wszystkich obszarach działalności spółek Koncernu mające na celu konsekwentne obniżanie poziomu wypadkowości. Analiza statystyczna wartości wskaźnika wypadkowości TRR pracowników³⁾ oraz liczby wypadków przy pracy pracowników⁴⁾ Grupy ORLEN odnotowanych w ostatnich 6 latach wskazuje, iż ich wartości utrzymują się na podobnym poziomie w ostatnich 3 latach, tuż po radykalnej serii spadku ich wartości do 2014 roku. Jest to proces stabilizacji poziomu wypadkowości Koncernu, który został znacząco obniżony w stosunku do poprzednich lat.

TRR pracowników³⁾ Grupy ORLEN w latach 2009 – 2016:

³⁾ Wskaźnik wypadkowości TRR pracowników = (liczba wypadków przy pracy ze zwolnieniem lekarskim pracowników Grupy ORLEN w danym roku x 1.000.000) / liczbę przepracowanych roboczogodzin pracowników Grupy ORLEN w danym roku

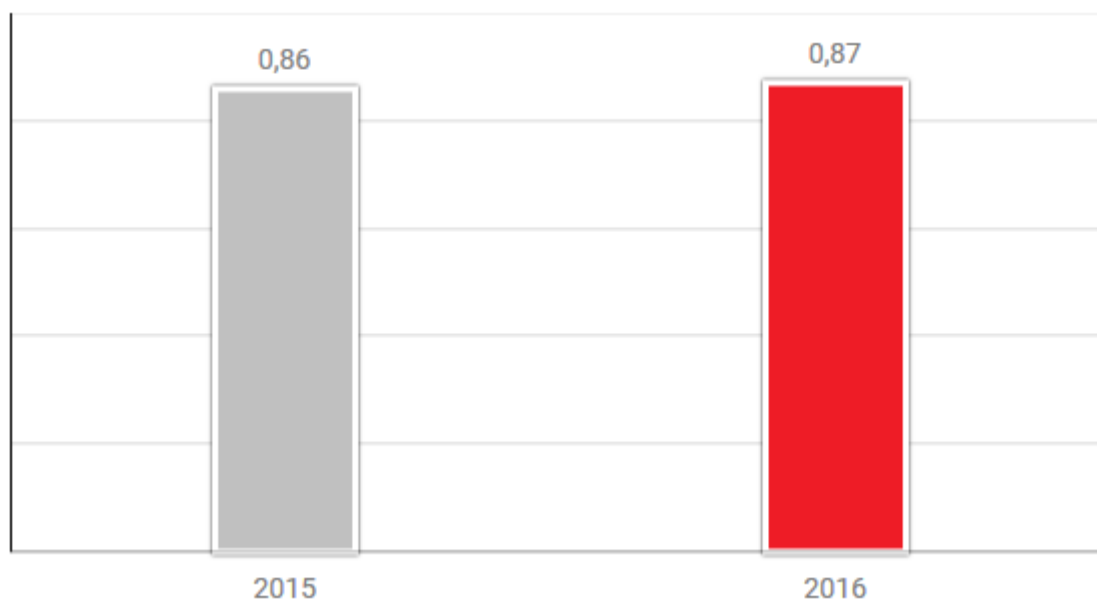
Liczba wypadków przy pracy pracowników⁴⁾ Grupy ORLEN w latach 2011 – 2016:

⁴⁾Liczba wypadków przy pracy pracowników Grupy ORLEN jest to liczba uznanych wypadków przy pracy pracowników Grupy ORLEN przez pracodawcę, które były bezpośrednią przyczyną wystawienia zwolnienia lekarskiego

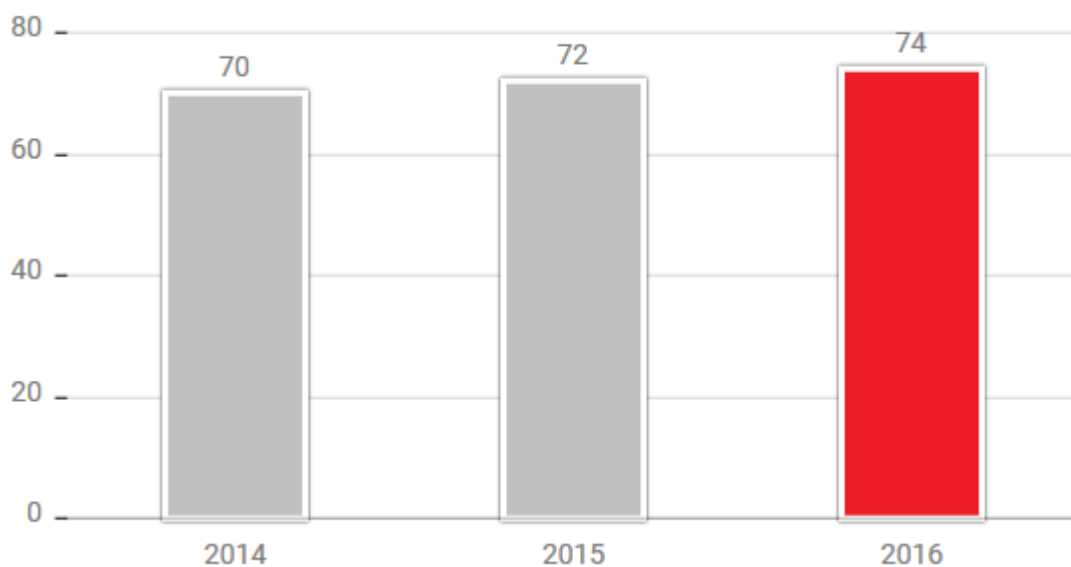
Jednym z filarów systemu zarządzania bezpieczeństwem Grupy ORLEN jest obszar bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczący również kontraktorów. Realizowanych jest wiele przedsięwzięć mających na celu doskonalenie kultury bezpieczeństwa wśród kontraktorów, wykonujących prace dla spółek Koncernu i na ich terenie. W ramach tych działań przeprowadzane są cykliczne wizyty kontrolne kontraktorów pod względem bezpieczeństwa pracy zgodnie z jednolitym standardem określonym dla wszystkich spółek Koncernu. Ponadto realizowane są proaktywne przedsięwzięcia mające na celu budowanie świadomości bezpiecznego wykonywania pracy i kreowanie proaktywnych postaw wśród pracowników kontraktorów⁷⁾. Efektem tych działań jest utrzymanie podobnego poziomu ilości wypadków przy pracy kontraktorów na przestrzeni ostatnich trzech lat oraz wartości całkowitego⁵⁾ wskaźnika wypadkowości TRR Grupy ORLEN niemalże równej do wartości uzyskanej w 2015 roku.

Całkowity wskaźnik TRR⁵⁾ (pracowników i kontraktorów) Grupy ORLEN w latach 2015 – 2016:

⁵⁾ Całkowity wskaźnik wypadkowości TRR - liczba wypadków przy pracy skutkujących zwolnieniami lekarskimi pracowników spółek oraz pracowników firm zewnętrznych wykonujących pracę na rzecz i na terenie należącym lub dzierżawionym przez spółki Grupy ORLEN w danym okresie * 1000000 / liczba roboczogodzin przepracowanych w tym okresie

Łączna liczba wypadków przy pracy pracowników i kontraktorów⁶⁾ Grupy ORLEN w latach 2014 – 2016:

* 2014 rok: 40 wypadków pracowników i 30 wypadków kontraktorów

2015 rok: 44 wypadki pracowników i 28 wypadków kontraktorów

2016 rok: 45 wypadków pracowników i 29 wypadków kontraktorów

⁶⁾ Łączna liczba wypadków przy pracy pracowników i kontraktorów to liczba uznanych przez pracodawcę wypadków przy pracy pracowników Grupy ORLEN oraz pracowników firm zewnętrznych, które były bezpośrednią przyczyną wystawienia zwolnienia lekarskiego

Rodzaje wypadków przy pracy pracowników⁴⁾ Grupy ORLEN w 2016 roku:

Liczba wypadków przy pracy pracowników Grupy ORLEN⁴⁾

Rok	ogółem	śmiertelne	lekkie
2016	45	0	44

Rodzaje wypadków przy pracy kontraktorów⁷⁾ Grupy ORLEN w 2016 roku:

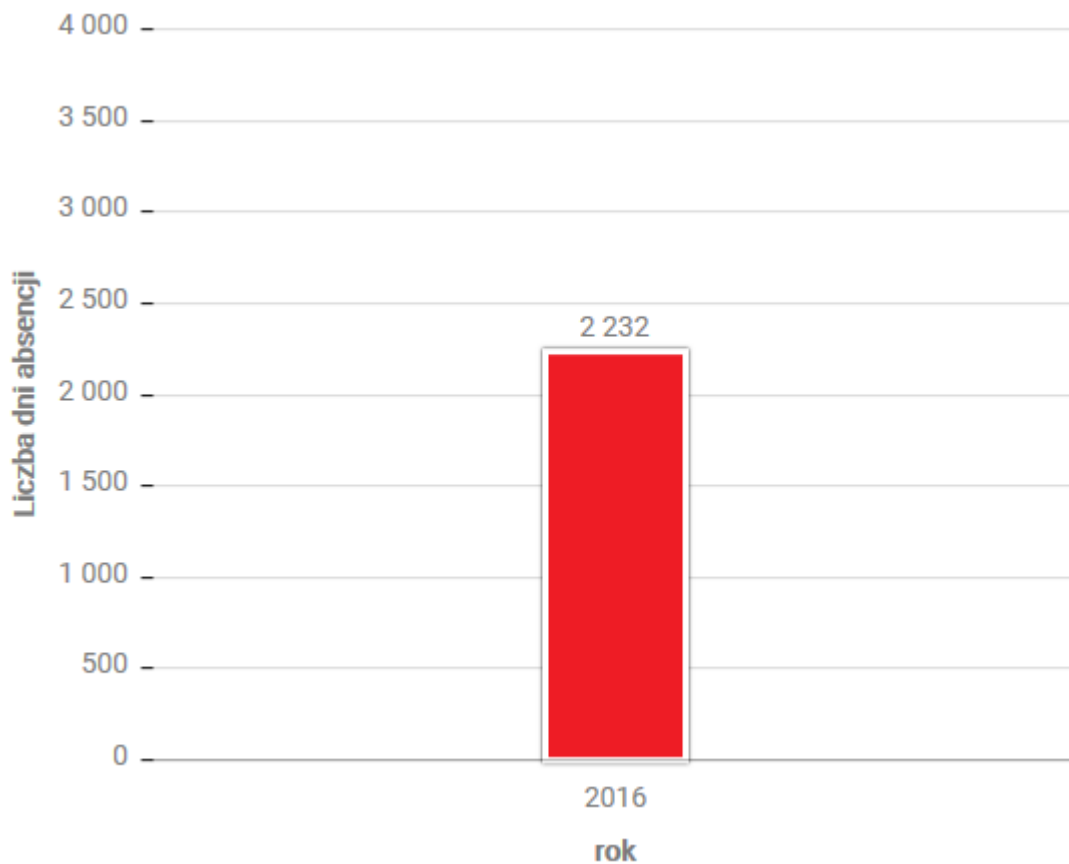
Liczba wypadków przy pracy kontraktorów Grupy ORLEN⁷⁾

Rok	ogółem	śmiertelne	lekkie
2016	29	0	27

⁷⁾ Liczba wypadków przy pracy kontraktorów określa liczbę uznanych wypadków przy pracy pracowników firm zewnętrznych wykonujących pracę na rzecz i na terenie należącym lub dzierżawionym przez spółkę GK ORLEN, które były bezpośrednią przyczyną wystawienia zwolnienia lekarskiego. W myśl definicja kontraktorami są również pracownicy Stacji Paliw PKN ORLEN S.A.

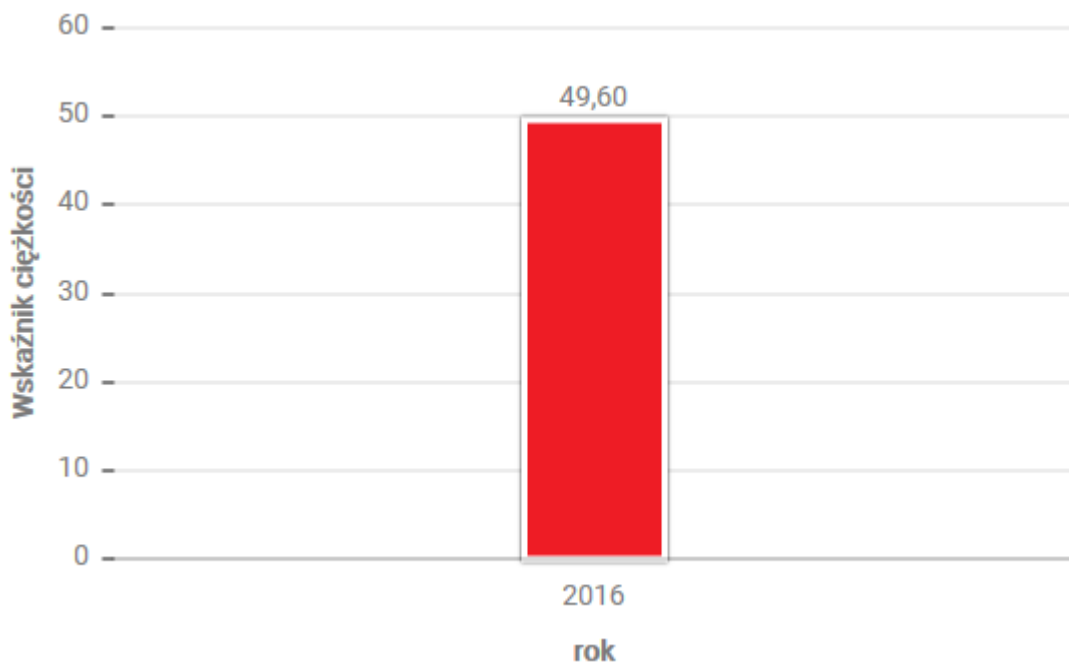
Wśród odnotowanych wypadków przy pracy pracowników w 2016 roku w ich 98% przypadkach pracownicy doznali urazów lekkich. Natomiast 93% uznanych wypadków przy pracy kontraktorów stanowiły wypadki lekkie.

Liczba dni absencji⁸⁾ poszkodowanych pracowników⁴⁾ w wypadkach przy pracy w Grupie ORLEN w 2016 roku:

⁸⁾Liczba dni absencji osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy określana jest jako liczba faktycznych dni absencji chorobowej pracownika, które były wynikiem uznanego przez pracodawcę wypadku przy pracy

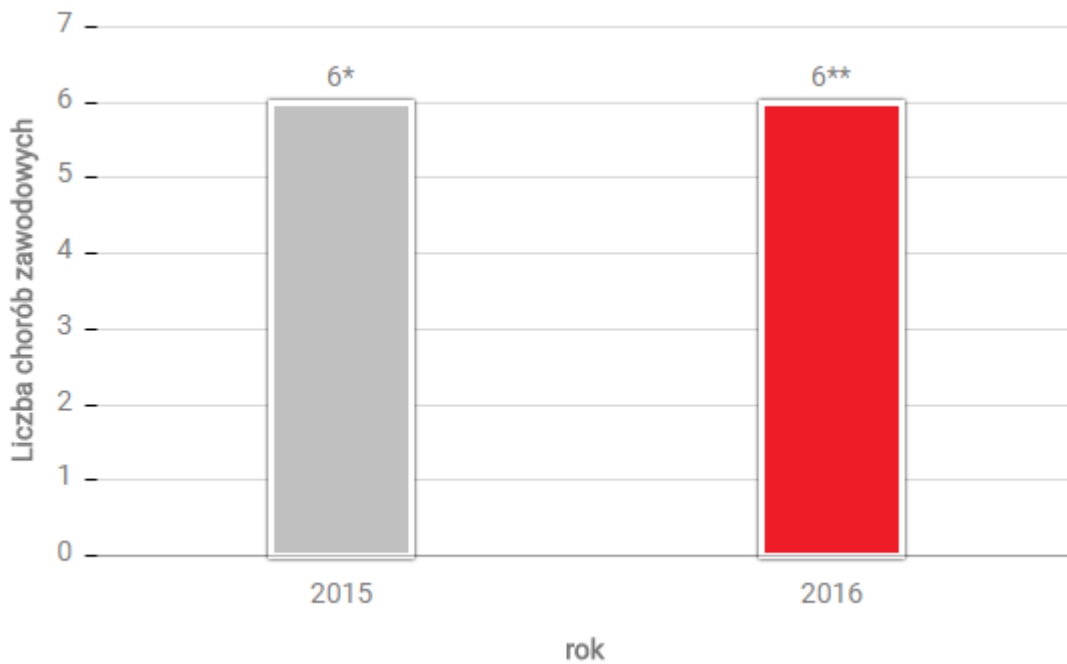
Wskaźnik ciężkości⁹⁾ dla wypadków przy pracy odnotowanych wśród pracowników w Grupie ORLEN w 2016 roku:

⁹⁾ Wskaźnik ciężkości jest podawany jako wynik ilorazu liczby dni absencji chorobowej poszkodowanych w wypadkach przy pracy pracowników Grupy ORLEN oraz liczby uznanych przez pracodawcę wypadków przy pracy pracowników Grupy ORLEN skutkujących zwolnieniami lekarskimi

Bezpieczeństwo pracy i ochrona zdrowia pracowników firm zewnętrznych należy do priorytetów, stanowiących część strategii Koncernu. W celu ciągłej poprawy bezpieczeństwa kontraktorów konsekwentnie i długofalowo budowana jest ich świadomość w zakresie właściwej oceny sytuacji, znajomości potencjalnego ryzyka i sposobów jego ograniczania, przestrzegania procedur i zasad bezpieczeństwa, właściwego korzystania z systemów i środków ochrony, a także zgłaszania spostrzeżeń dotyczących potencjalnych sytuacji niebezpiecznych. Oprócz analiz wypadkowych kontraktorów w Grupie ORLEN poddawane są badaniu również dane dotyczące absencji chorobowej, wynikającej z zaistnienia wypadków przy pracy kontraktorów realizujących prace na terenie spółek Koncernu. Nie ma narzędzi prawnych pozwalających na upublicznienie przedmiotowych informacji.

Liczba odnotowanych chorób zawodowych¹⁰⁾ wśród pracowników Grupy ORLEN w latach 2015 – 2016:

* PKN ORLEN (1), ORLEN Lietuva (3), Paramo (1), ANWIL (1)

** ORLEN Lietuva (6)

¹⁰⁾ Liczba uznanych chorób zawodowych określa liczbę decyzji wydanych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego stwierdzających choroby zawodowe u pracowników, którzy pracują bądź pracowali w spółkach Grupy ORLEN

Narażenie na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy wystąpiło na przestrzeni lat wykonywania przez nich pracy, gdy warunki pracy nie były kształtowane przez spółkę Grupy ORLEN.

Ilość odnotowanych chorób zawodowych w poszczególnych grupach pracowników Grupy ORLEN

Grupy pracowników Koncernu, wśród których odnotowano choroby zawodowe	2015	2016
Pracownicy administracyjno-biurowi	0	0
Wyższy i średni personel techniczny	0	0
Pracownicy obsługujący instalacje i urządzenia technologiczne	2	4
Pracownicy wykonujący prace konserwacyjno-remontowe	3	2
Pracownicy zatrudnieni w transporcie i magazynowaniu	1	0
Ogółem	6	6

¹⁰⁾ Liczba uznanych chorób zawodowych określa liczbę decyzji wydanych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego stwierdzających choroby zawodowe u pracowników, którzy pracują bądź pracowali w spółkach Grupy ORLEN.

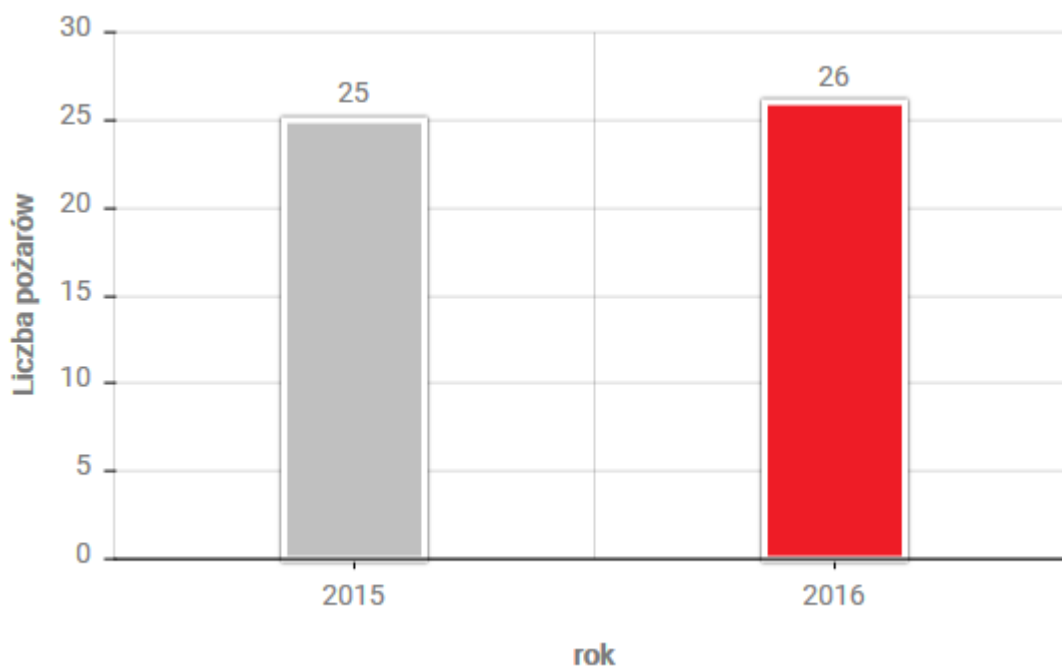
Grupy pracowników Koncernu z wysokim ryzykiem wystąpienia chorób zawodowych

W Grupie ORLEN prowadzony jest stały monitoring i identyfikacja czynników mogących powodować powstawanie chorób zawodowych wśród pracowników. Wykonywane są cyklicznie badania środowiska pracy oraz przeprowadzana jest ich bieżąca analiza i ocena ryzyka potencjalnego wpływu na zdrowie pracowników Koncernu. Dla wszystkich zidentyfikowanych czynników na stanowiskach pracy z wysokim ryzykiem wystąpienia chorób zawodowych wdrożono systemowe działania zapobiegawcze w zakresie zastosowania rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych w postaci ochron indywidualnych i zbiorowych. Zastosowanie tych rozwiązań zapewnia eliminację zagrożenia powstania chorób zawodowych wśród pracowników na wskutek występowania czynników szkodliwych w środowisku pracy.

Liczba zdarzeń dotyczących bezpieczeństwa procesów, według rodzaju działalności

W 2016 roku liczba pożarów w Grupie ORLEN została odnotowana na podobnym poziomie w stosunku do liczby pożarów zaistniałych w 2015 roku. Wśród pożarów odnotowanych w 2016 roku 77% (20 pożarów) związanych było z procesami technologicznymi, zaś 4 z ich ogólnej liczby wymagało interwencji Państwowej Straży Pożarnej.

Liczba pożarów ¹¹⁾ w Grupie ORLEN w latach 2015-2016:

Liczba pożarów¹¹⁾ w Grupie ORLEN

Rok	ogółem liczba pożarów	w tym związane z procesami technologicznymi	w tym wymagające interwencji Państwowej Straży Pożarnej
2015	25	18	6
2016	26	20	4

¹¹⁾ Liczba odnotowanych pożarów związanych z prowadzonymi procesami przez spółki Grupy ORLEN, dotyczące wyłącznie terenu należącego do spółek lub dzierżawionego przez nie, z wyłączeniem terenu Stacji Paliw

Bezpieczeństwo procesowe i System Zarządzania Bezpieczeństwem Procesowym

Bezpieczeństwo procesowe to stan warunków organizacyjnych, operacyjnych i technicznych, zapewniający bezpieczne prowadzenie procesów technologicznych, w których skutecznie zapobiega się wpływowi substancji i/lub energii do otoczenia.

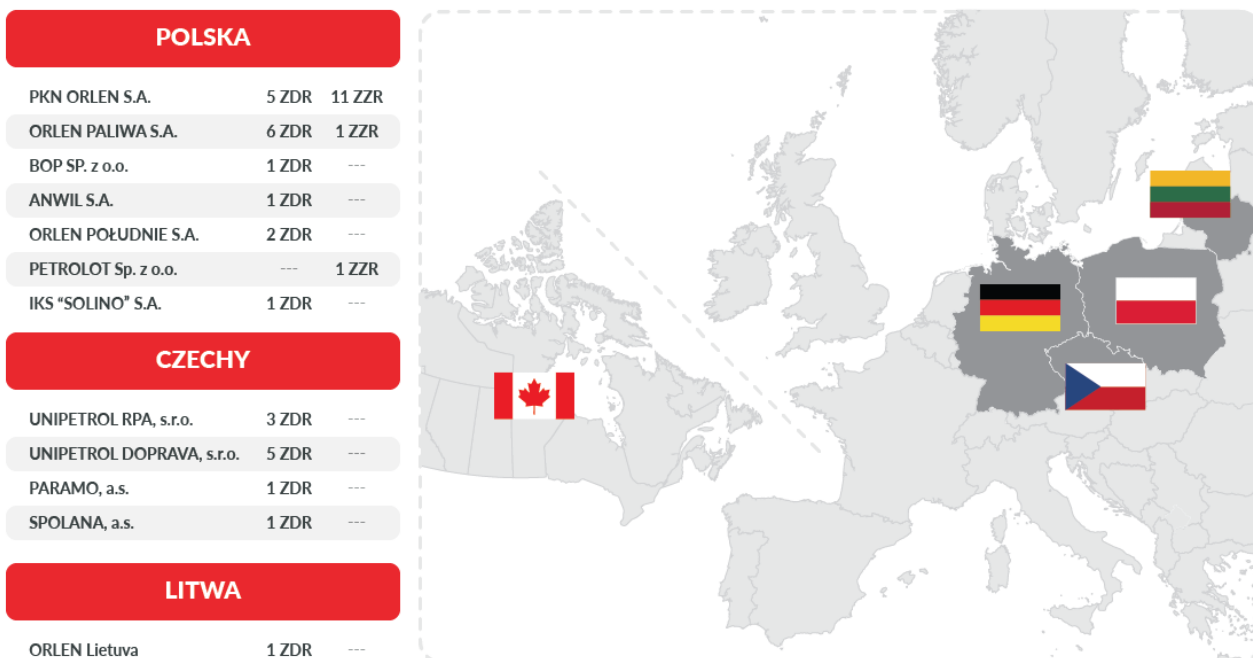
Sprostanie wyzwaniom strategicznym nowoczesnego koncernu multienergetycznego oraz wymaganiom krajowym w zakresie zapobiegania oraz dalszego zwiększenia skuteczności i efektywności działań na rzecz zapobiegania poważnym awariom, a także ograniczania

potencjalnych skutków takich zdarzeń wymaga skutecznego oraz systemowego zarządzania bezpieczeństwem procesowym w zgodzie z najwyższymi standardami światowymi w tym zakresie tj. OSHA 1910. System ma realizować zadania, między innymi w zakresie budowy świadomości bezpieczeństwa, analizy ryzyka, zarządzania ryzykiem oraz wykorzystywania doświadczenia zarówno swojego jak i na podstawie zdarzeń mających miejsce na całym świecie. Podstawowe elementy określone we wciąż doskonalonym systemie zarządzania bezpieczeństwem procesowym w PKN ORLEN to:

1. PRZYWÓDZTWO w BEZPIECZEŃSTWIE czyli niezmiennie kluczowy aspekt w kształtowaniu systemu i kultury bezpieczeństwa - silne, nowoczesne przywództwo oraz rola jaką odgrywa kadra kierownicza firmy wpływająca na postawy i codzienne działania operacyjne wspólnie z wysoko kwalifikowanymi załogami.
2. OBOWIĄZKI i kompetencje pracowników czyli określenie, na wszystkich poziomach organizacji, obowiązków pracowników odpowiedzialnych za działania na wypadek awarii przemysłowej, a także środków podejmowanych w celu uświadamiania potrzeby ciągłego doskonalenia i zapobiegania.
3. PROGRAMY SZKOLENIOWE czyli określenie programów szkoleniowych oraz zapewnienia szkoleń dla pracowników odpowiedzialnych za działania proaktywne i zapobiegawcze oraz na wypadek awarii przemysłowej na wszystkich poziomach organizacji oraz dla innych osób pracujących w zakładzie, w tym podwykonawców.
4. MECHANIZMY czyli określenie funkcjonowania mechanizmów umożliwiających systematyczną analizę zagrożeń poważną awarią przemysłową oraz prawdopodobieństwo jej wystąpienia a w konsekwencji jej uniknięcia.
5. INSTRUKCJE i PROCEDURY czyli określenie instrukcji bezpiecznego funkcjonowania instalacji, w których znajdują się substancje niebezpieczne, przewidziane dla normalnej eksploatacji instalacji, a także konserwacji i czasowych przerw w ruchu a także instrukcje sposobu postępowania w razie konieczności dokonania zmian w procesie przemysłowym.
6. MONITORING i NADZÓR czyli określenie konieczności prowadzenia, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych praktyk, monitoringu funkcjonowania instalacji, w których znajdują się substancje niebezpieczne, umożliwiającego podejmowanie działań korekcyjnych (korygujących) w przypadku wystąpienia zjawisk stanowiących odstępstwo od normalnej eksploatacji instalacji, w tym związanych ze zużyciem instalacji i korozją jej elementów.
7. ANALIZY czyli prowadzenie systematycznej oceny jednego z podstawowych dokumentów a jednocześnie systemowych zadań do realizacji podstawowego celu jakim jest zapobieganie, prewencja i proaktywność czyli Programu Zapobiegania Awariom oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem procesowym, prowadzoną z punktu widzenia ich aktualności i skuteczności ze wskazaniem sposobu jej dokumentowania i zatwierdzania, a także wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych, które są wymagane dla zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
8. DOŚWIADCZENIE czyli wykorzystywanie nauki z zaistniałych zdarzeń awaryjnych mających miejsce zarówno w Grupie ORLEN jak i na świecie w tym określenie mechanizmów

prowołujących konieczność i obowiązek takiej nauki (lessons learned).

Zestawienie zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w GK ORLEN.

Powyższa infografika obrazuje zakres jaki w głównej mierze obejmuje obszar bezpieczeństwa procesowego. W Grupie ORLEN aż 27 zakładów/obiektów zakwalifikowanych jest do zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a prawie o połowę mniejsza liczba to zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zgodnie z ramami klasyfikacyjnymi jednolitej dla Europy Dyrektywy Seveso III zaimplementowanej do prawa krajowego wszystkich krajów UE w roku 2015. Należy podkreślić, że dla obu typów zakładów wyzwaniem jest nowoczesny i skutecznie funkcjonujący system zarządzania bezpieczeństwem procesowym, który jest zorganizowanym sposobem kierowania bezpieczeństwem i obejmuje wszystkie istotne elementy bezpieczeństwa, o których jest mowa powyżej.

Aby obrazować aktualny stan bezpieczeństwa procesowego w spółkach produkcyjnych GK posługujemy się szeregiem wskaźników bezpieczeństwa procesowego w tym zarówno opóźnionych jak i wyprzedzających zgodnie ze standardami API754, których monitorowanie i pomiar w konsekwencji prowadzi do najważniejszego celu całego systemu zarządzania bezpieczeństwem procesowym, a mianowicie zapobiegania i minimalizowania prawdopodobieństwa wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Raportowanie tych wskaźników pozwala również porównywać się z najlepszymi w branży i tym samym realizować cel związany z osiągnięciem doskonałości procesowej.

Zdarzenie awaryjne na poziomie TIER 1, TIER 2

TIER 1

Zdarzenia o dużych skutkach w związku z nagłym i nieprzewidzianym uwolnieniem substancji do otoczenia z uwagi na niezadziałanie warstw zabezpieczeń. Zdarzenia te włączają nagłe

i nieprzewidziane uwolnienia substancji niebezpiecznych oraz substancji nietoksycznych i niepalnych (parę wodną, kondensat, wodę gorącą, azot, sprężone powietrze, CO₂) w trakcie prowadzenia procesu skutkując jedną lub więcej konsekwencjami:

- Obrażenia skutkujące zwolnieniem lekarskim lub śmiercią pracownika własnego, wykonawcy, podwykonawcy,
- Hospitalizacja i/lub śmierć innej osoby,
- Oficjalnie zainicjowana ewakuacja społeczności lokalnej lub zalecenie schronienia w domach,
- Pożar lub eksplozja skutkujące stratami w kosztach bezpośrednich firmy w wysokości co najmniej 25 tys. USD (25 000 USD x ~3 PLN/USD = ~75 000 PLN),
- Zrzut ciśnienia do atmosfery z wykorzystaniem urządzeń zrzutowych w ilości większej niż progowe ilości przez czas dłuższy niż 1 godzina,
- Uwolnienie substancji w ilości większej niż progowe ilości w przez czas dłuższy niż 1 godzina.

TIER 2

Zdarzenia o mniejszych skutkach w związku z nagłym i nieprzewidzianym uwolnieniem substancji do otoczenia z uwagi na niezadziałanie warstw zabezpieczeń. Zdarzenia te włączają nagłe i nieprzewidziane uwolnienia substancji niebezpiecznych oraz substancji nietoksycznych i niepalnych (parę wodną, kondensat, wodę gorącą, azot, sprężone powietrze, CO₂) w trakcie prowadzenia procesu skutkując jedną lub więcej konsekwencjami nie sklasyfikowanymi w zdarzeniach TIER 1:

- Wypadek przy pracy pracownika własnego, wykonawcy czy podwykonawcy,
- Pożar lub eksplozja skutkujące stratami w kosztach bezpośrednich firmy w wysokości co najmniej 2,5 tys.USD (2,500 USD x ~3 PLN/USD= ~7,500 PLN),
- Zrzut ciśnienia do atmosfery w ilości większej niż progowe ilości dla zdarzeń Tier2 przez czas dłuższy niż 1 godzina,
- Uwolnienie substancji w ilości większej niż progowe ilości dla zdarzeń Tier2 przez czas dłuższy niż 1 godzina.

W roku 2016 kontynuowano w Grupie ORLEN raportowanie wyprzedzającego wskaźnika bezpieczeństwa procesowego na poziomie 3 (TIER3), odzwierciedlającego wystąpienie potencjalnych zdarzeń awaryjnych. W 2017 roku we współpracy z Biurem Techniki planowany jest do wprowadzenia kolejny wskaźnik wyprzedzający na poziomie TIER4.

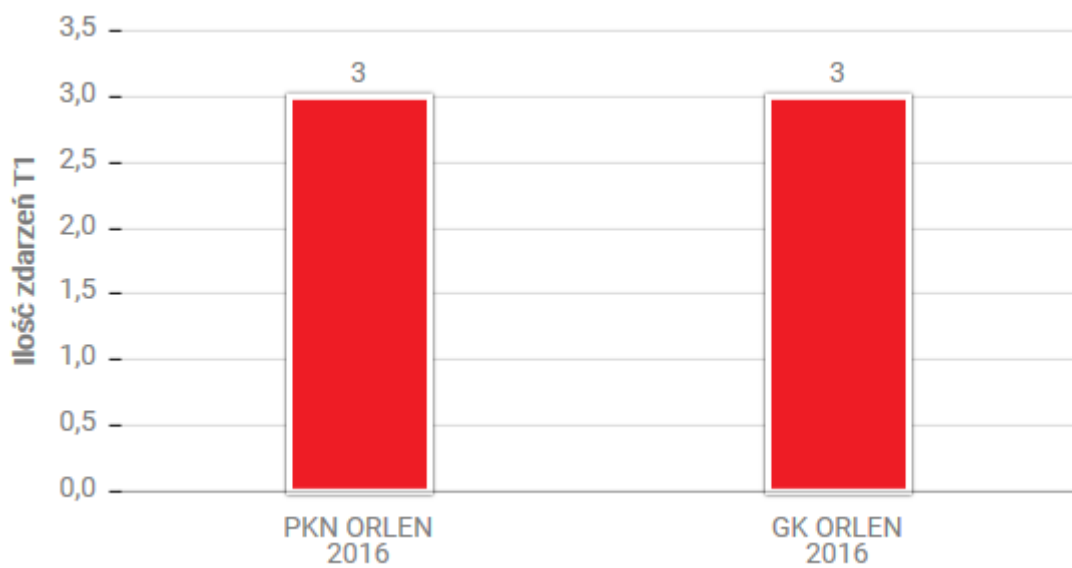
Zdarzenia na poziomie 3 (TIER3) stanowią liczbę blokadowych zatrzymań instalacji lub węzłów na skutek zadziałania zabezpieczeń aktywnych i pasywnych (automatycznych i mechanicznych).

Wskaźnik TIER3 liczony jest w następujący sposób:

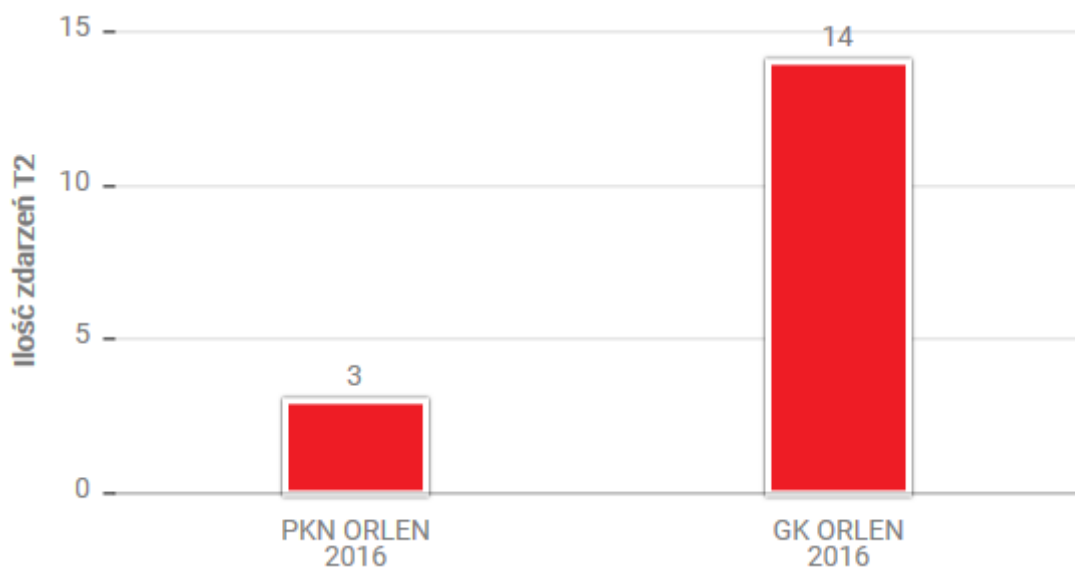
- Zdarzenia na poziomie 3 (TIER3) produkcja - reprezentuje liczbę blokadowych zatrzymań instalacji lub węzłów na skutek zadziałania zabezpieczeń aktywnych i pasywnych (automatycznych i mechanicznych).
- Zdarzenia na poziomie 3 (TIER3) logistyka - reprezentuje liczbę blokadowych zatrzymań nalewu produktów do cystern kolejowych i autocystern w wyniku zadziałania zabezpieczeń aktywnych i pasywnych (automatycznych i mechanicznych) przypadających na liczbę wykonanych nalewów w danym czasie.

Ilość zdarzeń na poziomie T1 i T2

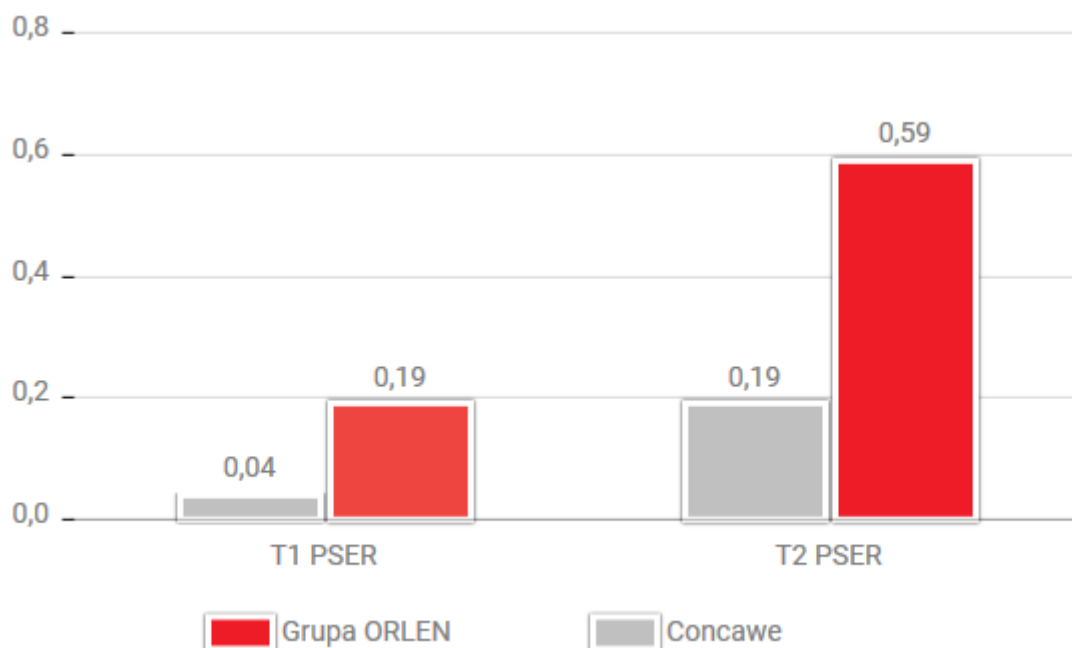
T1 ZDARZEŃ BEZPIECZEŃSTWA PROCESU

T2 ZDARZEŃ BEZPIECZEŃSTWA PROCESU

Wskaźniki T1 PSER¹²⁾ i T2 PSER¹³⁾

¹²⁾ Liczba zdarzeń o dużych skutkach w związku z uwolnieniem substancji do otoczenia * 1000 000 / ilość roboczogodzin

¹³⁾ Liczba zdarzeń o mniejszych skutkach w związku z uwolnieniem substancji do otoczenia * 1000 000 / ilość roboczogodzin

¹⁴⁾ Stowarzyszenie utworzone przez grupę czołowych firm naftowych do przeprowadzenia badań dotyczących kwestii środowiskowych związanych z przemysłem naftowym. Jego zakresem działań są m.in. takie obszary jak jakość paliwa i emisji spalin, jakość powietrza, jakość wody, zanieczyszczenia gleby, odpadów, bezpieczeństwa i higieny pracy, odpowiedzialności za produkt naftowy. Wskaźniki T1 PSER i T2 PSER Concawe stanowią liczbę odnotowanych zdarzeń awaryjnych w przedsiębiorstwach członkowskich, pomnożoną przez milion i podzieloną przez łączną, zaraportowaną przez nie liczbę roboczogodzin (https://www.concawe.eu/wp-content/uploads/2017/06/Rpt_17-6.pdf).

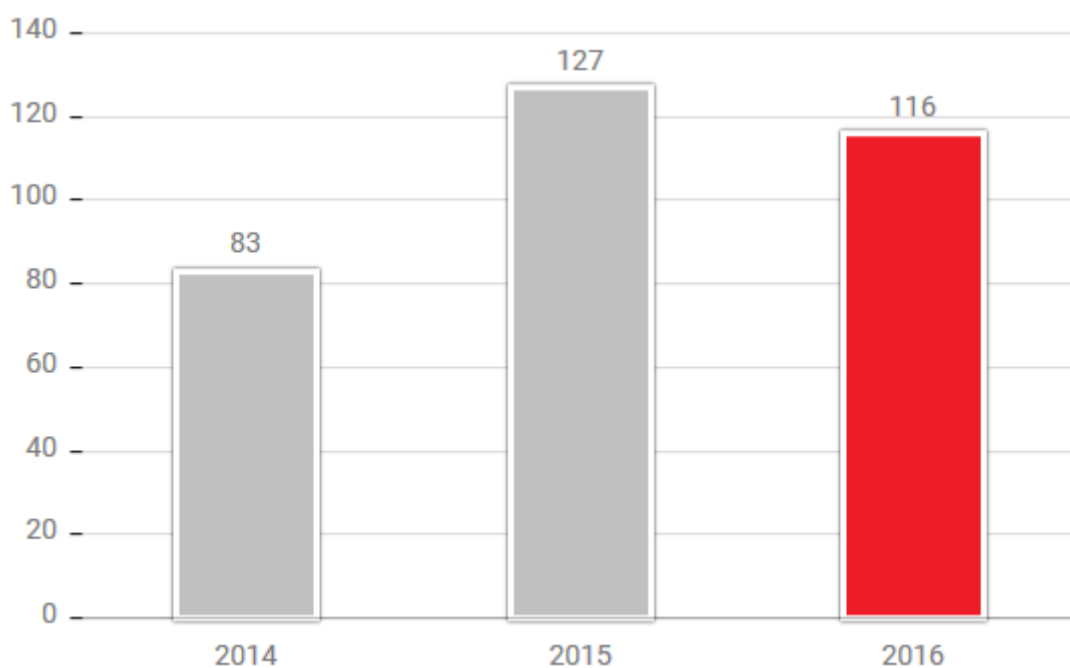
Raportowane zdarzenia na poziomie T1 i T2 za 2016 rok wiązały się z emisją do otoczenia pochodzącą z pożarów i z wycieków. Natomiast nie było zdarzeń, które wywołały poważnej szkody w środowisku naturalnym. Wycieki w postaci ciekłej zostały zebrane i zutylizowane.

Monitorowanie integralności majątku produkcyjnego i program utrzymania ruchu

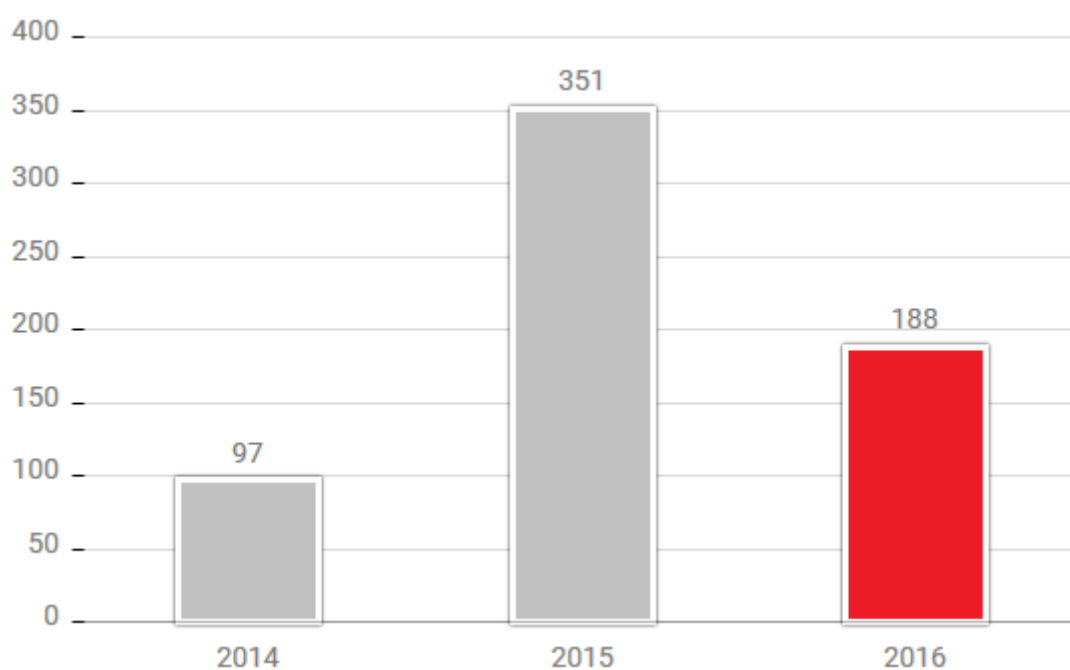
Podstawą zachowania integralności środków trwałych jest terminowa realizacja rewizji wewnętrznych i prób ciśnieniowych aparatów i rurociągów oraz utrzymywanie parametrów technologicznych prowadzonych na instalacjach procesów wewnątrz okien operacyjnych. Monitorowanie dochowania realizacji terminów czynności inspekcyjno - dozorowych jest wspierane przez system SZEOR. Większość czynności rewizji wewnętrznych aparatów i prób ciśnieniowych wykonuje się w trakcie zaplanowanych postojów remontowych i technologicznych w oparciu o wieloletni harmonogram. Przeglądy i kontrola nastaw zaworów bezpieczeństwa objęte są dedykowaną procedurą w celu zapewnienia ich integralności. Dedykowanym programem określającym, między innymi terminy wykonania testów i sprawdzeń funkcjonalności objęte są również automatyczne układy sterowania i zabezpieczeń. Równocześnie, we współpracy i pod nadzorem Urzędu Dozoru Technicznego (UDT), prowadzone jest wdrażanie programu RBI

(*Risk Based Inspection*). Wartością dodaną programu jest ciągłe zwiększanie dostępności i bezpieczeństwa instalacji przy zachowaniu integralności majątku produkcyjnego.

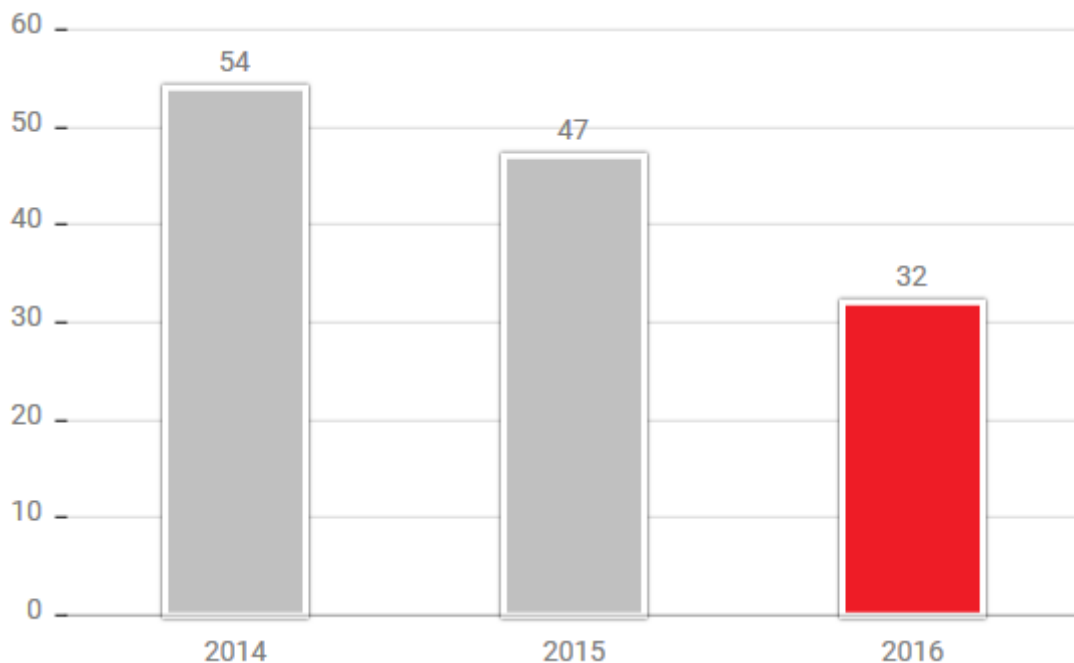
W zakładzie produkcyjnym w Płocku funkcjonuje System Zarządzania Niezawodnością (SZN), w ramach którego analizom poddawane są wszystkie zdarzenia nieplanowych postojów instalacji lub zmniejszenia wolumenu produkcji oraz istotne zdarzenia utraty niezawodności. System jest podstawowym elementem działania procesu ciągłej poprawy i doskonalenia organizacyjnego i technicznego. Przykładowe dane odzwierciedlające funkcjonowanie SZN prezentowane są na poniższych wykresach.

Ilość powołanych zespołów wyjaśniających zdarzenia z zakresu niezawodności

Ilość rekomendacji wydanych przez zespoły wyjaśniające

Opis próby, której dotyczą dane dla 2016 roku

1. PKN ORLEN S.A.
2. AB ORLEN Lietuva
3. ORLEN KolTrans Sp. z o.o.
4. ORLEN Południe S.A.
5. ORLEN Asphalt Sp. z o.o.
6. ORLEN Upstream Sp. z o.o.
7. PARAMO, a.s.
8. ORLEN Deutschland GmbH
9. ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych Sp. z o.o.
10. ORLEN Projekt S.A.
11. ORLEN Wir Sp. z o.o.
12. UNIPETROL a.s.
13. Ventus-Nafta, AB
14. ORLEN Centrum Serwisowe Sp. z o.o.
15. ORLEN Administracja Sp. z o.o.
16. ORLEN OIL Sp. z o.o.
17. ANWIL S.A.
18. Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.
19. ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a.s.
20. UNIPETROL RPA, s.r.o.
21. UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o.
22. PETROTRANS, s.r.o.
23. ORLEN Paliwa Sp. z o.o.
24. ORLEN Aviation Sp. z o.o.
25. IKS "SOLINO" S.A.
26. ORLEN Transport S.A.

27. ORLEN Laboratorium S.A.
28. ORLEN Serwis S.A.
29. ORLEN Eko Sp. z o.o.
30. ORLEN Ochrona Sp. z o.o.
31. ORLEN Budonaft Sp. z o.o.
32. Ship-Service S.A.

Odpowiedzialność Środowiskowa

Nasza strategia oparta jest na zasadach Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, uwzględniając między innymi, kryteria ekologiczne. Firma dąży do równoważenia celów wobec swoich Interesariuszy raportując wyniki działalności w obszarze ekologii. Jest świadoma swojego oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą przezorności Grupa ORLEN prowadzi działalność biznesową stosując działania zapobiegające degradacji środowiska. Cele środowiskowe zostały określone w przyjętej przez PKN ORLEN Zintegrowanej Polityce Środowiskowej.

Działania realizowane są w oparciu o wdrożony Zintegrowany System Zarządzania, na który składają się: System Zarządzania Jakością wg ISO 9001, System Zarządzania Jakością wg AQAP 2120, System Zarządzania Środowiskowego wg ISO 14001, System Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy wg PN-N-18001, System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji wg PN-ISO/IEC 27001, System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności HACCP, System Certyfikacji ISCC oraz Zakładowa Kontrola Produkcji (ZKP).

Wdrożone Systemy są zgodne z najwyższymi międzynarodowymi standardami zarządzania i stanowią wsparcie dla codziennych działań Spółki mających na celu profesjonalną obsługę Klientów oraz utrzymanie najwyższych standardów jakości, bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska.

Przeprowadzony w kwietniu 2016 roku przez Bureau Veritas Polska audyt recertyfikacyjny ZSZ potwierdził prawidłowość naszych działań i ich zgodność ze standardami odniesienia oraz pozwolił na przyznanie PKN ORLEN certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

W 2016 roku kontynuowano realizację Strategii w obszarze ochrony środowiska na lata 2013 – 2017, której głównymi elementami były między innymi:

Zapewnienie uregulowania stanu formalnoprawnego realizowanych strategii biznesowych

Funkcjonowanie instalacji zgodnie z posiadanymi pozwoleniami

Efektywne zarządzanie uprawnieniami do emisji CO₂ w III EU ETS, w tym pozytywna weryfikacja Raportów rocznych emisji CO₂ dla wszystkich instalacji Grupy ORLEN

Prowadzenie zadań inwestycyjnych dostosowujących instalacje do nowych wymogów i standardów środowiskowych

Efektywne zarządzanie remediacją gruntów

Realizacja dobrowolnych programów środowiskowych

Wśród kluczowych projektów oraz inicjatyw deklarowanych i realizowanych w roku 2016 w ramach przyjętej Strategii w obszarze ochrony środowiska znalazł się m.in. montaż modułów fotowoltaicznych na wybranych stacjach paliw w Polsce. Realizowane w 2016 roku w Zakładzie Produkcyjnym PKN ORLEN projekty środowiskowe związane były głównie z dostosowaniem instalacji do nowych wymogów i standardów środowiskowych nałożonych przez Konkluzje dotyczące Najlepszych Dostępnych Technik BAT. Były to zarówno działania administracyjne, obejmujące przygotowanie i złożenie wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji, jak i inwestycyjne, związane z dostosowaniem instalacji do obowiązujących wymagań prawnych.

Najważniejszą inwestycją ekologiczną zakończoną w 2016 roku w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku była budowa instalacji odazotowania i odpylania spalin dla poszczególnych kotłów

Elektrociepłowni oraz wspólnej instalacji odsiarczania spalin (IOS). Ostatni z kotłów, K3, został podłączony do instalacji odsiarczania spalin. Funkcjonowanie IOS pozwoliło na obniżenie emisji SO₂ z Elektrociepłowni o ponad 95% (r/r) w 2016 roku.

Do najistotniejszych projektów realizowanych w pozostałych spółkach Grupy ORLEN w minionym roku należały: budowa instalacji technologicznych DeNOx i DeSOx oraz montaż nowego systemu ciągłego monitorowania emisji w elektrowni T700 w UNIPETROL RPA; budowa instalacji DeSOx w jednostce FCC w rafinerii w Kralupach oraz rozbudowa systemów ciągłego monitorowania emisji w rafinerii w Litvinovie i Kralupach należących do Spółki Česká Rafinérská; dostosowanie węzła energetycznego do obowiązujących przepisów pod kątem emisji spalin, w tym obniżenia emisji pyłów, w ORLEN Południe.

W IV kwartale 2016 roku PKN ORLEN, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami, przeprowadził przeszacowanie rezerw finansowych niezbędnych dla zabezpieczenia realizacji prac remediacyjnych terenu obiektów paliwowych, optymalizując jej wysokość. Raport został wykonany przez zespół zewnętrznych ekspertów, posiadających szeroką wiedzę w tej materii popartą bogatym doświadczeniem nabytym w ramach prac realizowanych w kraju i za granicą. Przeprowadzono szczegółową analizę polegającą na określeniu ryzyka ekologicznego badanych obiektów i powiązanych z nim prawdopodobnych kosztów usuwania skutków zanieczyszczeń środowiska. Przedmiotem oceny były stacje paliw, Terminale Paliw, Bazy Magazynowe i Zakłady Produktów Naftowych oraz Zakład Produkcyjny w Płocku.

Ograniczenie wpływu na środowisko to od lat jeden z priorytetów Grupy Kapitałowej ORLEN, co potwierdzają liczne ekoinicjatywy i dobre praktyki doceniane w konkursach ekologicznych.

PKN ORLEN został w 2016 roku wyróżniony w Konkursie Ekoodpowiedzialni w Biznesie.

Spółka ANWIL po raz drugi otrzymała Biały Listek CSR przyznawany firmom, które deklarują implementowanie wszystkich najistotniejszych kategorii zarządczych rekomendowanych przez normę ISO 26000 oraz ciągle doskonalić działania na rzecz efektywnego zarządzania swoim wpływem na otoczenie.

Woda

Grupa ORLEN wykazuje szczególną dbałość o zasoby naturalne na wszystkich polach działania spółki. Dotyczy to również pobieranej wody. Wykorzystuje się ją w sposób przemysłany.

Działania realizowane w ramach aspektu „Woda” obejmują kilka elementów:

Dominującym źródłem poboru wody dla potrzeb spółek były wody powierzchniowe. Wody te ujmowane są przez największe spółki Grupy ORLEN, tj. ANWIL, IKS Solino, PKN ORLEN, ORLEN Południe, Česká Rafinérská, Paramo, ORLEN Lietuva, Unipetrol RPA, Spolana, a następnie dystrybuowane siecią wodociągową do własnych instalacji produkcyjnych oraz instalacji innych spółek.

Łączny pobór wód powierzchniowych, podziemnych i wodociągowych w Grupie ORLEN w 2016 roku wyniósł 82 610 301 m³.

Poniżej zostało przedstawione zestawienie prezentujące ilość i rodzaj pobranej wody przez największy zakład w Grupie ORLEN – Zakład Produkcyjny w Płocku.

W Zakładzie Produkcyjnym w Płocku wdrożone jest rozwiązanie pt. „Sposób uzdatniania ścieków do celów przemysłowych”, polegające na zamknięciu obiegu „wodno - ściekowego” poprzez produkcję wód przemysłowych z oczyszczonych ścieków, tzw. III stopień oczyszczania (akcelatory do koagulacji i flokulacji) i IV stopień oczyszczania (stawy glonowo - trzcinowe) oraz „węzeł inhibitowania”, gdzie ścieki oczyszczone poddawane są inhibitowaniu i sanitacji wodą chlorową. Woda ze ścieków jest stosowana jako woda gospodarcza do mycia i czyszczenia oraz do celów przeciwpożarowych. Aby wykorzystywana woda nadawała się do ponownego wprowadzenia do sieci wody gospodarczej i p.poż., podczas prób szczelności zbiorników kontrolowana jest czystość urządzeń. Sieć wody gospodarczej i p.poż zasila woda pochodząca z odsalania obiegu. Skropliny z obiegu parowych są oczyszczane i wykorzystywane jako woda wysokiej jakości.

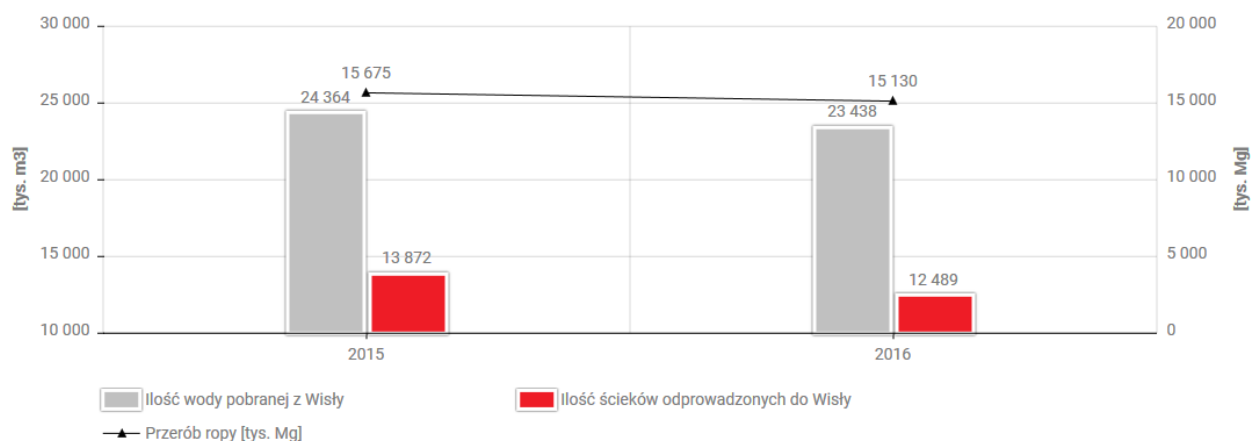
Z uwagi na wykorzystywanie dużych ilości wody każda możliwa ilość jest zwracana do sieci i wykorzystywana ponownie.

Ilość i rodzaj pobranej wody przez Zakład Produkcyjny w Płocku w latach 2015 - 2016:

Parametr	Rok		
	2015	2016	wzrost/spadek [%]
Pobór wody z Wisły [m ³]	24 363 987	23 437 909	(3,8)
Pobór wody ze studni głębinowej [m ³]	413 629	463 206	11,98
Ilość wód zawrónych [m ³]	2 418 949	3 147 039	30,1

Prowadzony jest monitoring ilości i jakości pobieranej wody. Spadek poboru wody z Wisły (o 3,8%) w stosunku do roku 2015 wynikał z licznych postojów remontowych instalacji produkcyjnych, co spowodowało zmniejszenie zapotrzebowania na wodę do celów energetycznych oraz na uzupełnienie układów chłodniczych, ale jednocześnie ze względu na przygotowywanie instalacji produkcyjnych do remontu wzrosło zapotrzebowanie na wodę gospodarczą i ppoż., co przełożyło się na wzrost o 30,1% ilości wód zawrónych (ścieków), z których ta woda jest produkowana. W roku 2016 ilość wykorzystanej ponownie wody (wód zawrónych) stanowiła 13,42% całkowitej ilości pobranej wody z Wisły.

Ilość pobranej wody oraz oczyszczonych ścieków odprowadzonych do Wisły na tle przerobionej ropy naftowej w latach 2015 - 2016 dla Zakładu Produkcyjnego w Płocku:

Natomiast Zakład PTA we Włocławku na potrzeby funkcjonowania instalacji zużywa wodę od dostawcy zewnętrznego Spółki ANWIL.

Pobór wód przez Zakład PTA we Włocławku w latach 2015 - 2016:

Parametr	Rok		wzrost/spadek [%]
	2015	2016	
Woda zdemineralizowana [m ³]	1 898 542	1 873 478	(1,3)
Woda przemysłowa [m ³]	68 893	47 069	(31,68)
Woda zdekarbonizowana [m ³]	2 170 540	2 147 147	(1,1)
Woda zużywana na cele socjalno-bytowe [m ³]	5 349	5 436	1,6
SUMA - Pobór wody od dostawcy ANWIL [m³]	4 143 324	4 073 130	(1,7)

Brak postępu remontowego w roku 2016 przyczynił się do spadku zużycia wody przemysłowej w stosunku do 2015 roku. Prowadzenie prac remontowych powiązany jest ze zużyciem wody przemysłowej (m.in. hydrodynamiczne mycie aparatów, próby ciśnieniowe).

Obiekty dystrybucyjne PKN ORLEN S.A. (stacje paliw, terminale paliw) w 2016 roku pobrały 1 912 m³ wody powierzchniowej i 69 898 m³ wody podziemnej.

Wielkość poboru wody ze środowiska w pozostałych spółkach Grupy ORLEN zależy głównie od zapotrzebowania produkcji. W 2016 roku wyniosła ona ponad 55 mln m³.

Pobór wody w latach 2015 - 2016 w pozostałych spółkach Grupy ORLEN [m³]:

Pobór wód [m³]

Ujęcie	2015	2016	Wzrost/spadek [%]
Powierzchniowe	59 408 533	55 779 646	(6,11)
Podziemne	1 929 628	2 026 601	5,03
Wodociągowe	855 278	831 129	(2,82)
Ogółem ¹⁾	62 193 439	58 637 376	(5,72)

¹⁾dane w tabeli uwzględniają wodę pobraną dla potrzeb własnych i innych odbiorców

Prowadzony jest monitoring ilości i jakości pobieranej wody. Spadek poboru wody ze środowiska wiązał się z zamknięciem instalacji produkcji etylenu w czeskiej spółce Unipetrol. Ponadto Spółki pobrały 831 129 m³ wody z sieci wodociągowych dostawców zewnętrznych.

MATERIAŁY POCHODZĄCE Z RECYKLINGU WYKORZYSTANE W PROCESIE PRODUKCYJNYM (W ZAKRESIE ASPEKTU WODA)

Pobór wody we wszystkich spółkach jest opomiarowany. Spółki PKN ORLEN, ANWIL, ORLEN Południe, ORLEN Lietuva oraz SPOLANA wykorzystywały powtórnie w procesach produkcyjnych łącznie 8 137 342 m³ wody. Stanowi to 9,85% ogółu wody ujmowanej przez Grupę ORLEN.

Emisje i imisja

Emisje

Monitorowanie wielkości substancji do powietrza realizowane jest poprzez pomiary okresowe i pomiary ciągłe emisji, dzięki czemu stopień wykorzystania przyznaných w pozwoleniach zintegrowanych limitów emisji jest kontrolowany na bieżąco.

Działania realizowane w ramach aspektu „Emisje” obejmują kilka elementów.

Największy udział w emisji do powietrza z instalacji spółek Grupy ORLEN mają: dwutlenki siarki, tlenki azotu, tlenki i dwutlenki węgla oraz pył. Emisje te powstają głównie w wyniku spalania paliw przy produkcji energii elektrycznej i ciepłej oraz w procesach technologicznych instalacji rafineryjnych i chemicznych. Ponadto występują emisje charakterystyczne dla prowadzonych procesów technologicznych.

Łączna emisja wszystkich substancji do powietrza w tym dwutlenku węgla, dla Grupy ORLEN w 2016 roku wyniosła 13 009 402,27 Mg.

W 2016 roku dla instalacji Petrochemii, Rafinerii, Elektrociepłowni, zlokalizowanych w Płocku oraz instalacji PTA we Włocławku uzyskane wyniki pomiarów okresowych emisji nie wykaz przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w pozwoleniach zintegrowanych, a wyniki zanotowane przez system monitoringu ciągłego zamontowanego na emitatorach w Zakładowej Elektrociepłowni spełniały warunki określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie standardów emisyjnych z instalacji.

Poniższe informacje i dane dotyczą wybranych emisji bez CO₂, która została zaraportowana w sekcji *Zarządzanie emisją gazów cieplarnianych*.

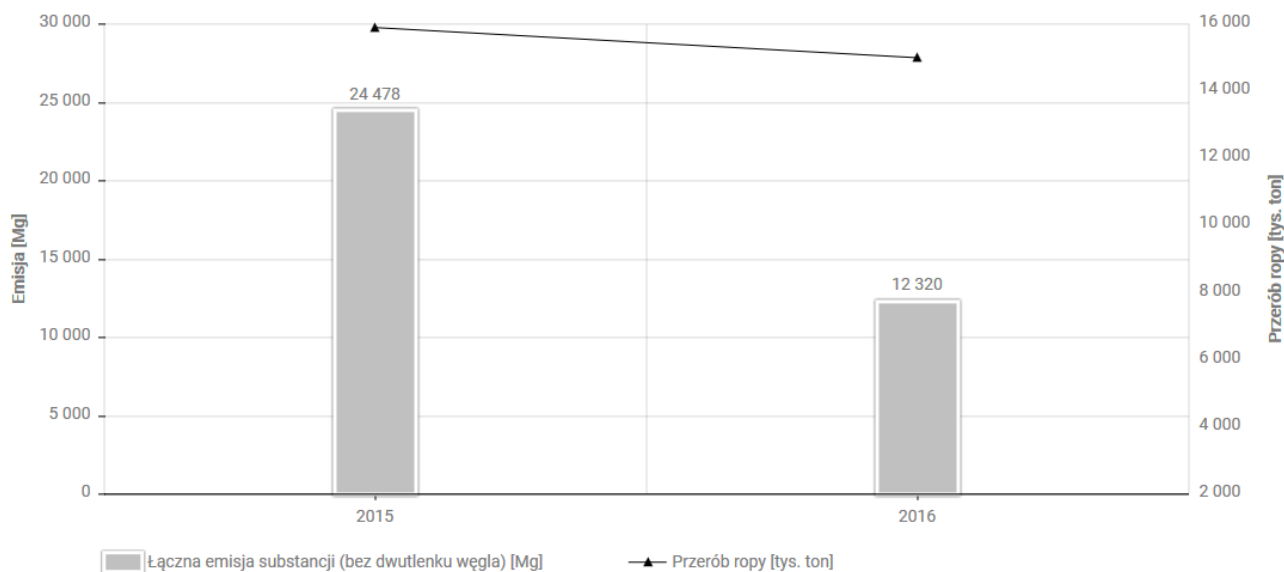
Zestawienie emisji wybranych substancji w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku w latach 2015-2016:

Rodzaj substancji	Wielkość emisji [Mg]		Wzrost/spadek	
	2015	2016	[Mg]	[%]
Dwutlenek siarki	15 501,14	4 567,11	(10 934,03)	(70,54)
Tlenki azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu)	5 770,94	4 452,06	(1 318,88)	(22,85)
Tlenek węgla	1 673,21	1 500,69	(172,52)	(10,31)
Suma węglowodorów	957,95	878,07	(79,88)	(8,34)
Pył ogółem ¹	461,06	371,05	(90,01)	(19,52)
Pozostałe substancje ²	113,90	551,55	437,65	384,24
Łączna emisja substancji bez dwutlenku węgla	24 478,20	12 320,53	(12 157,67)	(49,67)

1) W raporcie za rok 2015 i wcześniejszych pozycja uwzględniała również emisję metali.

2) Pozostałe substancje - pozycja uwzględnia również emisję metali, która w raporcie za rok 2015 i wcześniejszych była w pozycji pył ogółem.

Łączna emisja substancji na tle przerobu ropy naftowej w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku w latach 2015 - 2016:

W roku 2016 odnotowano spadek łącznej emisji substancji, bez emisji dwutlenku węgla, o około 50% w odniesieniu do roku 2015, który spowodowany był w głównej mierze spadkiem emisji SO_2 i NO_x w wyniku pełnej pracy z wysoką skutecznością instalacji mokrego odsiarczania spalin, odazotowania i odpylania na Elektrociepłowni. Zwiększenie emisji w pozycji pozostałe substancje jest skutkiem zaraportowania po raz pierwszy emisji kwasów nieorganicznych ich soli i bezwodników po dokonaniu pomiarów za instalacją odsiarczania spalin (ISO).

W roku 2016 w Zakładzie do Produkcji Kwasu Tereftalowego PTA we Włocławku odnotowano niewielki wzrost emisji podstawowych substancji do powietrza w porównaniu do roku 2015.

Zestawienie emisji wybranych substancji w Zakładzie PTA we Włocławku w latach 2015 - 2016:

Wielkość emisji [Mg]

Rodzaj substancji	2015	2016	Wzrost/spadek [Mg]	Wzrost/spadek [%]
Dwutlenek siarki	2,33	2,46	0,13	5,58
Tlenki azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu)	71,63	80,53	8,90	12,42
Tlenek węgla	749,74	874,29	124,56	16,61
Pył ogółem	2,78	2,31	(0,47)	(16,88)
Pozostałe substancje	39,99	36,15	(3,84)	(9,60)
Łączna emisja substancji bez dwutlenku węgla	866,47	995,74	129,27	14,92

W pozostałych spółkach Grupy ORLEN, w porównaniu z rokiem 2015, emisja poszczególnych substancji do powietrza w roku 2016 spadła. W największym stopniu udało się ograniczyć w Grupie emisję tlenków węgla.

Wielkość emisji substancji emitowanych do powietrza przez pozostałe spółki Grupy ORLEN [Mg]:

Wielkość emisji [Mg]

Substancja	2015	2016	Wzrost/spadek [%]
Dwutlenek siarki	18 761	17 118	(8,76)
Tlenki azotu	5 301	5 147	(2,90)
Tlenek węgla	1 798	1 133	(37,00)
Pyły	1 239	1 144	(7,66)
Pozostałe substancje	11 219	12 721	13,39
Ogółem	38 318	37 263	(2,75)

Zmniejszenie wielkości emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłu wiąże się ze zmniejszeniem zużycia oleju na rzecz paliwa gazowego, zabudową DeSOx w jednostce FCC w rafinerii w Kralupach, coraz lepszą kontrolą parametrów spalania oraz poprawą efektywności energetycznej.

Emisja

W roku 2016 monitoring jakości powietrza atmosferycznego w otoczeniu Zakładu Produkcyjnego w Płocku prowadzony był podobnie jak w roku poprzednim w zakresie ozonu (O₃), tlenku węgla (CO), dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), benzenu, toluenu i ksylenu (BTX) w automatycznej stacji monitoringowej zlokalizowanej poza terenem ogrodzonym Zakładu Produkcyjnego w Płocku – Gimnazjum Nr 5. Stacja jest włączona do Państwowego Monitoringu, wyniki pomiarów są automatycznie przekazywane do Mazowieckiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Analiza wyników pomiarów uzyskanych w 2016 roku wskazuje, że zostały dotrzymane normy środowiskowe dla wszystkich mierzonych substancji określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku. Nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych dla żadnej mierzonej substancji.

Dla stacji Gimnazjum Nr 5 średnioroczne stężenie uzyskane w roku 2016 dla dwutlenku siarki (SO₂) było o prawie 30% niższe w stosunku do roku 2015. Uzyskanie niższych stężeń było głównie związane ze spadkiem emisji dwutlenku siarki z Zakładu Elektrociepłowni po uruchomieniu Instalacji Odsiarczania Spalin (IOS).

Dla pozostałych głównych substancji: dwutlenek azotu (NO₂) i benzenu (C₆H₆) uzyskane w 2016 i 2015 roku stężenia były na porównywalnym poziomie.

Monitoring jakości powietrza wokół zakładów, poza PKN ORLEN, prowadzą trzy spółki: ANWIL, ORLEN Lietuva oraz Česká Rafinérská.

W spółce ANWIL pomiary okresowe poza terenem Zakładu prowadzone są w dwóch punktach pomiarowych w zakresie chlorku winylu (C₂H₃Cl) i 1,2-dichloroetanu (C₂H₄Cl₂), natomiast w granicach Zakładu dodatkowo w zakresie amoniaku (NH₃) i dwutlenku azotu (NO₂).

Z kolei ORLEN Lietuva prowadzi monitoring emisji w powietrzu atmosferycznym w czterech punktach pomiarowych poza rafinerią w tzw. strefach sanitarnych. Pomiary wykonywane są raz dziennie w zakresie: LZO, benzenu (C₆H₆), toluenu (C₇H₈), etylobenzenu (C₈H₁₀), tlenku węgla (CO), siarkowodoru (H₂S) i dwutlenku azotu (NO₂).

W Česká Rafinérská monitorowana jest emisja dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO₂) oraz benzenu (C₆H₆). Monitoring emisji prowadzony jest w sposób ciągły w automatycznej stacji do pomiarów emisji.

Wyniki monitoringu emisji, w odniesieniu do wartości normatywnych, wskazują na spełnienie wymogów prawnych.

- Zarządzanie emisją gazów cieplarnianych

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (Zakres 1) w Grupie ORLEN obejmują emisje raportowane w ramach Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji. Ponadto występuje emisja CO₂ nie objęta Systemem EU ETS, która w 2016 roku wyniosła łącznie 2 035 Mg. W obliczeniach uwzględniono emisje CO₂ i N₂O (wskaźnik GWP-298). Emisje biogenicznego CO₂ nie występują.

W PKN ORLEN w roku 2016 dla instalacji Rafinerii, Elektrociepłowni, Olefin II, Tlenku Etylenu i Glikolu oraz PTA, jak również w pozostałych instalacjach należących do Grupy ORLEN objętych zezwoleniem na udział w systemie handlu uprawnieniami do emisji, prowadzono bilansowanie emisji gazów cieplarnianych w układzie miesięcznym. Na bieżąco monitorowano stopień wykorzystania przyznaných uprawnień do emisji CO₂ dla każdej z instalacji. Ponadto prowadzono predykcję emisji CO₂ w odniesieniu do planu produkcji w układzie rocznym i związane z tym zapotrzebowanie na uprawnienia.

Zgodnie z Ustawą o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych do 28 lutego 2016 roku na europejskie rachunki powinny wpłynąć darmowe uprawnienia wynikające ze wstępnego przydziału uprawnień skorygowanego międzysektorowym współczynnikiem korygującym. Przydziały uprawnień wpłynęły na konta instalacji 25 lutego 2016 roku.

Emisja CO₂ w 2016 roku z poszczególnych instalacji należących do PKN ORLEN wraz

z przydziałem uprawnień:

Obiekt	Emisja [Mg eCO₂]	Przydział uprawnień [szt.]	Wykonanie [%]	Nadwyżka/niedobór uprawnień [szt.]
Rafineria	2 556 591	3 022 672	181,91	(2 475 979)
Elektrociepłownia	2 942 060			
Olefiny II	732 701	637 034	115,02	(95 667)
Tlenek Etylenu i Glikolu	41 467	30 701	135,07	(10 766)
PTA	92 089	114 699	80,29	22 610
PKN ORLEN	6 364 908	3 805 106	167,27	(2 559 802)

Na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, w celu przejściowego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji na modernizację wytwarzania energii elektrycznej, PKN ORLEN, ANWIL S.A. i ORLEN Południe S.A. wniosowały o dodatkowy przydział darmowych uprawnień do emisji CO₂ z tytułu wytwarzania energii elektrycznej dla wniosku derogacyjnego zawartego w KPI. Inwestycje realizowane przez PKN ORLEN, tj. budowa kotła K8 i turbozespołu TG-7 w Elektrociepłowni oraz budowa Elektrowni we Włocławku zostały ujęte w Krajowym Planie Inwestycyjnym i z tego tytułu spółka może ubiegać się o dodatkowe uprawnienia dla energetyki w okresie od 2013 - 2020.

Zweryfikowana emisja CO₂ w pozostałych Spółkach Grupy ORLEN w latach 2015 – 2016:

Spółka	Emisja [Mg CO ₂]	
	2015	2016
ORLEN Asphalt Sp. z o.o.	3 975	2 972
ANWIL S.A.	1 187 597	1 151 673
Basell Orlen Polyolefiins Sp. z o.o.	36 482	40 707
ORLEN Południe S.A. Zakład Jedlicze	40 196	35 180
ORLEN Południe S.A. Zakład Trzebinia (DRW)	8 272	8 746
ORLEN Południe S.A. Zakład Trzebinia (Elektrociepłownia)	80 198	82 921
Public Company ORLEN Lietuva	1 755 789	1 830 717
UNIPETROL RPA	2 841 185	2 491 235
Česká Rafinérská a.s.	889 418	677 662
PARAMO a.s.	36 064	36 622
SPOLANA a.s.	239 568	233 445
Łącznie Spółki Grupy ORLEN	7 118 744	6 591 880

Ilość przyznanych uprawnień do emisji CO₂ w pozostałych spółkach i ich wykorzystanie:

Spółka Grupy ORLEN	Emisja CO₂ w 2016	Przydział uprawnień [szt.]	Wykorzystanie uprawnień [%]	Nadwyżka/Niedobór uprawnień [szt.]
ANWIL S.A.	1 151 673	960 804	119,87	(190 869)
Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.	40 707	62 124	65,53	21 417
ORLEN Asphalt Sp. z o.o.	2 972	10 743	27,66	7 771
ORLEN Południe S.A. (Zakład Trzebinia)	91 667	47 313	193,75	(44 354)
ORLEN Południe S.A. (Zakład Jedlicze)	35 180	18 460	190,57	(16 720)
UNIPETROL RPA, s.r.o.	2 491 235	1 279 465	194,71	(1 211 770)
Paramo a.s.	36 622	48 537	75,45	11 915
Spolana a.s.	233 445	132 782	175,81	(100 663)
Česká Rafinérská a.s.	677 662	819 935	82,65	142 273
ORLEN Lietuva	1 830 717	1 359 259	134,68	(471 458)
Łącznie Spółki Grupy ORLEN	6 591 880	4 739 422	139,09	(1 852 458)

Dla wszystkich instalacji Grupy ORLEN niezależna weryfikacja emisji CO₂ przebiegła pozytywnie.

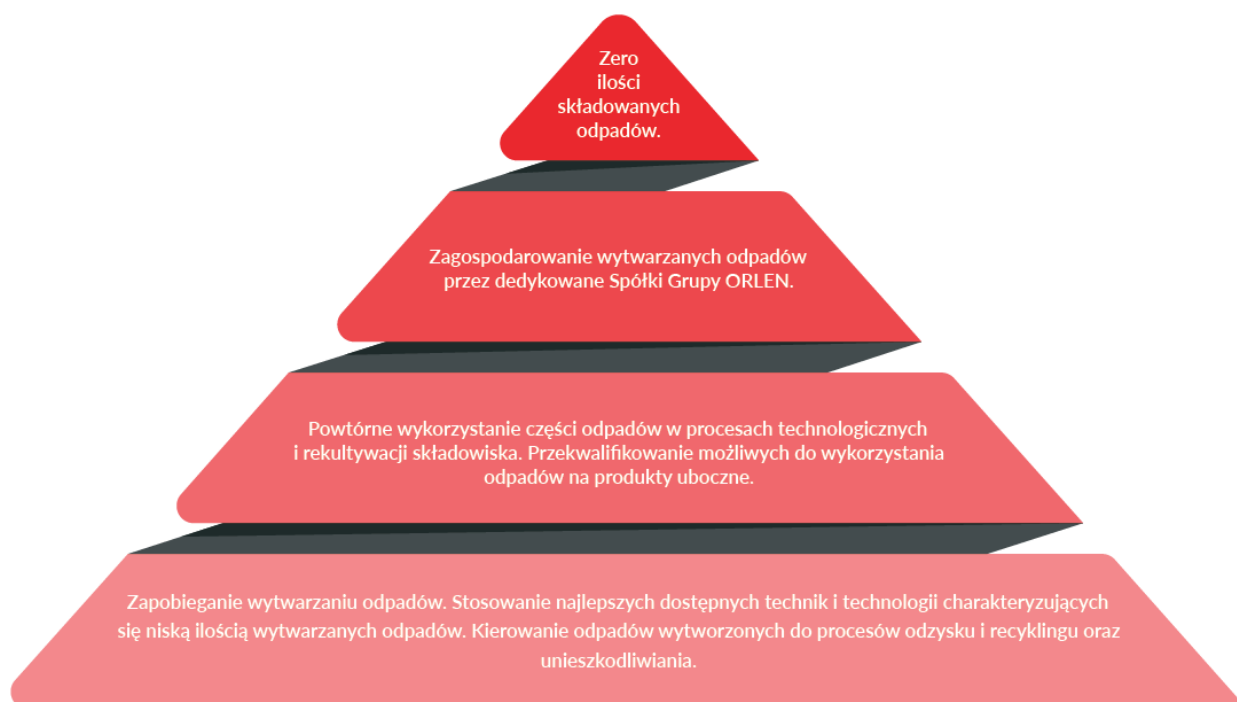
Wielkość emisji monitorowana jest zgodnie z metodyką właściwą dla wielkości instalacji opisaną w Rozporządzeniu Komisji Europejskiej (UE) Nr 601/2012 z dnia 21 czerwca 2012 roku w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającą zasady monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych oraz danych dotyczących działalności zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE w okresie rozliczeniowym rozpoczynającym się dnia 1 stycznia 2013 roku i w kolejnych okresach rozliczeniowych.

Interdyscyplinarny Zespół Nadzorujący ds. CO₂, w roku 2016 poza efektywnym zarządzaniem uprawnieniami do emisji oraz bieżącym monitorowaniem otoczenia regulacyjnego w zakresie systemu EU ETS zajmował się przygotowaniem niezbędnych dokumentacji zapewniających prawidłowe monitorowanie i funkcjonowanie instalacji.

Grupa ORLEN na bieżąco monitoruje ilość wykorzystania przyznaných uprawnień. Brakujące do umorzenia emisji rocznych uprawnienia, zostały zakupione.

Odpady

Główne działania realizowane w ramach aspektu Odpady to:

Łączna masa odpadów wytworzonych w 2016 roku przez Grupę ORLEN wyniosła 175 243,78 Mg, w tym odpadów niebezpiecznych wytworzono 75 304,60 Mg, a innych niż niebezpieczne – 99 939,18 Mg.

Wytworzone odpady zostały przekazane do unieszkodliwienia w ilości 57 412 Mg i odzysku w ilości 98 534 Mg. Poza tym składowano 2 996 Mg odpadów niebezpiecznych i 1 634 Mg odpadów innych niż niebezpieczne. W roku 2016 Zakład Produkcyjny w Płocku w największej ilości wytworzył odpady gipsu (22 420,950 Mg), złomu (6 032,154 Mg) i zużytych katalizatorów (6718,188 Mg)

Gospodarka odpadami w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku w latach 2015 – 2016:

Ilość [Mg]

Odpady	2015	2016	wzrost/spadek [%]
Wytworzone ogółem: w tym:	17 039	48215,62	183
niebezpieczne	8 057	10 829,07	34,4
inne niż niebezpieczne (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	8 982	37 386,550	316,2
Przekazane do odzysku	14 464	47 343	227,3
Przekazane do unieszkodliwienia	1 729	4 480	159,1
Magazynowane	6 184	2 577	(58,3)

W 2016 roku w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku odnotowano wzrost ilości wytworzonych odpadów o 183 % w stosunku do roku 2015, na co decydujący wpływ miała ilość wytworzonego gipsu z uruchomionej Instalacji Odsiarczania Spalin. W masie odpadów przekazanych do odzysku i unieszkodliwienia w roku 2016 uwzględnione są także odpady, które były wytworzone i magazynowane w latach poprzednich. Ponadto w obiektach dystrybucyjnych PKN ORLEN wytworzono 37,53 Mg odpadów niebezpiecznych oraz 2 160,63 Mg odpadów innych niż niebezpieczne.

W roku 2016 procesom odzysku poza granicami Polski poddano 5 910,888 Mg odpadów niebezpiecznych oraz 919,679 Mg odpadów innych niż niebezpieczne.

Zakład PTA we Włocławku w roku 2016 wytworzył o 30,5% mniej odpadów niż w roku 2015. Gospodarka odpadami była prowadzona zgodnie z posiadanym pozwoleniem zintegrowanym. W największej ilości wytworzono odpady pochodzące z technologii produkcji kwasu tereftalowego (4 329,98 Mg). W roku 2016 odpady te były przekazywane odbiorcy zewnętrznemu.

Gospodarka odpadami w Zakładzie PTA we Włocławku w latach 2015 - 2016:

Odpady	Ilość [Mg]		
	2015	2016	wzrost/spadek [%]
Wytworzone ogółem: w tym:	6 444	4477	(30,5)
niebezpieczne	6 425	4383	(31,8)
inne niż niebezpieczne (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	19	93	389,5
Przekazane do odzysku	86	139	61,6
Przekazane do unieszkodliwienia	6 294	4335	(31,1)
Magazynowane	67	70	4,5

Zarówno w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku jak i w Zakładzie PTA we Włocławku nie przekroczono limitów określonych w pozwoleniach zintegrowanych.

W Zakładzie Produkcyjnym w Płocku oraz Zakładzie PTA we Włocławku, w roku 2016 prowadzono selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.

Łączna masa odpadów wytworzonych w 2016 roku przez pozostałe spółki Grupy ORLEN wynosi ponad 120 tys.[Mg]. Ich rozdział przedstawiono poniżej.

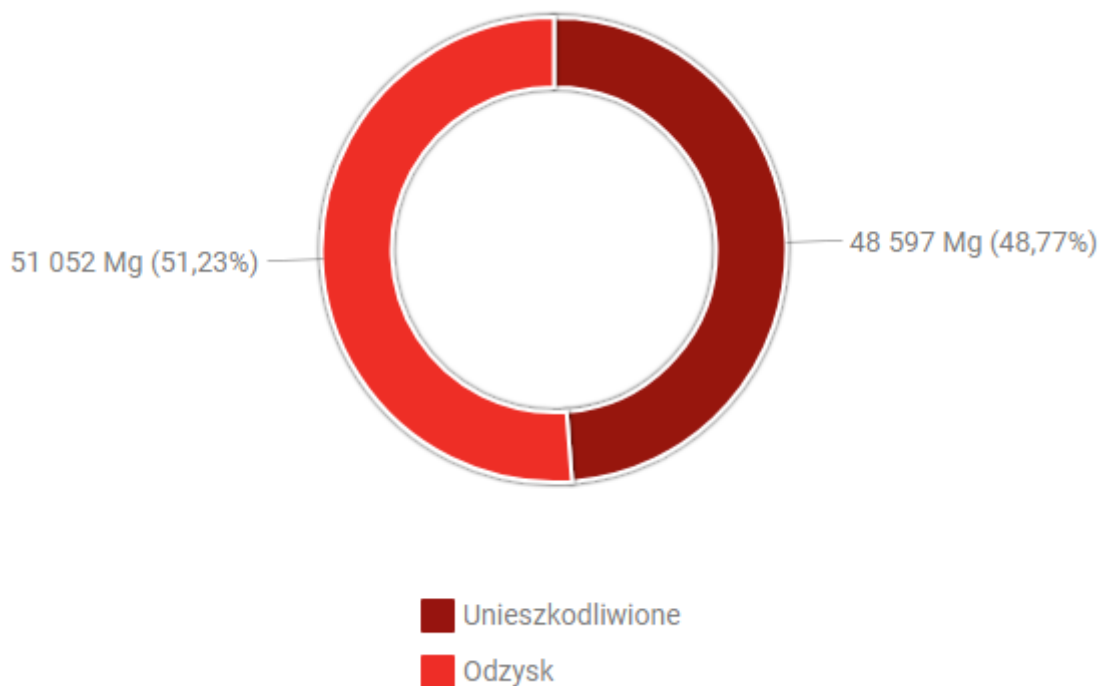
Ilość wytworzonych odpadów [Mg]	2015 [Mg]	2016 [Mg]	Wzrost/spadek [%]
Niebezpiecznych	58 842	60 055	2,06
Innych niż niebezpieczne	76 750	60 299	(21,43)
Ogółem	135 592	120 354	(11,24)

Wytworzone w Grupie ORLEN odpady inne niż niebezpieczne to przede wszystkim żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów, odpady z uzdatniania wody do celów przemysłowych oraz z oczyszczania ścieków. W grupie odpadów niebezpiecznych wytworzonych przez Spółki Grupy ORLEN największy udział miały odpady z produkcji wyrobów przemysłowych, w tym pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne. W odniesieniu do roku 2015, w roku 2016 nastąpił spadek ilości wytworzonych odpadów, głównie odpadów innych niż niebezpieczne. Był on spowodowany uznaniem gipsu za produkt uboczny z procesu odsiarczania spalin z oddanej do użytku pod koniec 2015 r. Instalacji Odsiarczania Spalin przy Elektrociepłowni PKN ORLEN S.A. Do czasu zakończenia rozruchu tej instalacji oraz osiągnięcia wymaganych parametrów jakościowych powstający gips był odpadem z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych i w 2015 roku tak był klasyfikowany. W 2016 roku powstający gips stanowił już pełnowartościowy produkt uboczny.

W spółkach ANWIL, Spolana oraz ORLEN Lietuva wytworzono znacznie mniej odpadów w postaci zaolejonych szlamów z separacji ścieków oraz odpadów rozbiórkowych w porównaniu z rokiem 2015.

W 2016 roku w spółkach Grupy ORLEN odzyskowi poddano ponad 51 tys. Mg odpadów, a unieszkodliwiono ponad 48 tys. Mg odpadów. Najczęstszą metodą odzysku jest regeneracja olejów odpadowych lub ich powtórna rafinacja, natomiast unieszkodliwianie odpadów prowadzone jest głównie w instalacjach do ich termicznego przekształcania lub oczyszczalniach ścieków.

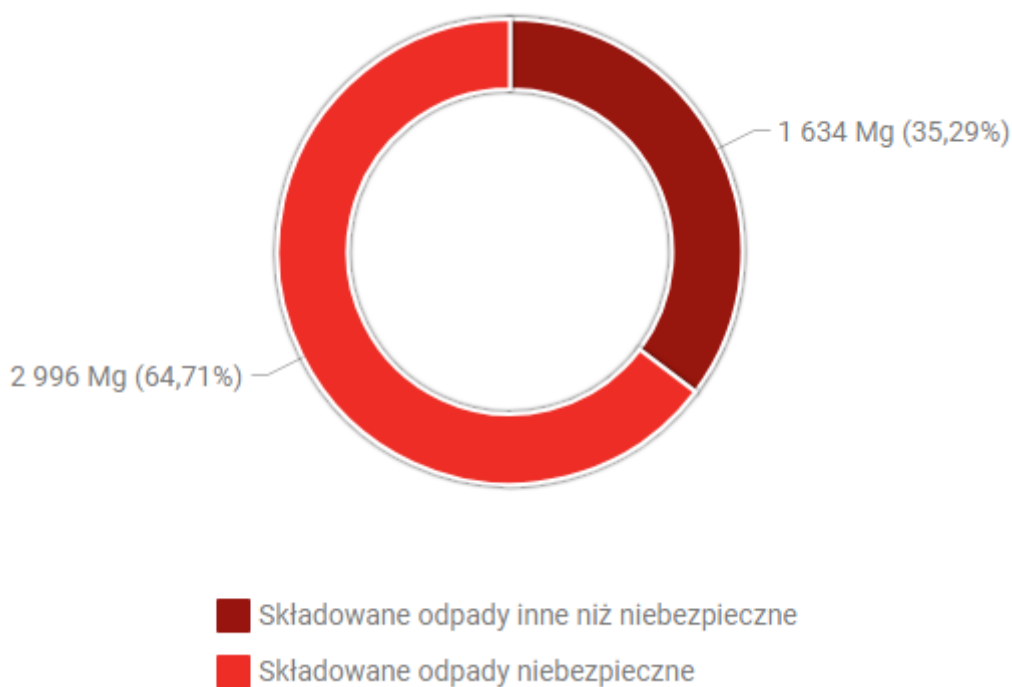
Sposób postępowania z odpadami w pozostałych spółkach Grupy ORLEN:

W Grupie ORLEN eksploatowane są trzy składowiska odpadów:

- ORLEN Eko - składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do unieszkodliwiania pozostałości po procesie przekształcania w Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Niebezpiecznych,
- ANWIL - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami na odpady niebezpieczne,
- Spolana - składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania popiołów.

Ilość odpadów przekazanych na składowiska Grupy ORLEN:

PKN ORLEN przekazuje Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska sprawozdania PRTR, które zawierają informacje o uwalnianiu i transferze zanieczyszczeń do powietrza, wody i ziemi oraz o odpadach kierowanych do zakładów unieszkodliwiania lub na składowiska.

W roku 2016 obowiązkowi sprawozdawczemu związanemu z Europejskim Rejestrem Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (E-PRTR) w zakresie odpadów podlegało 11 spółek. Łączna masa transferowanych odpadów wyniosła ponad 156 tys. Mg z czego blisko 95 tys. Mg transferował PKN ORLEN.

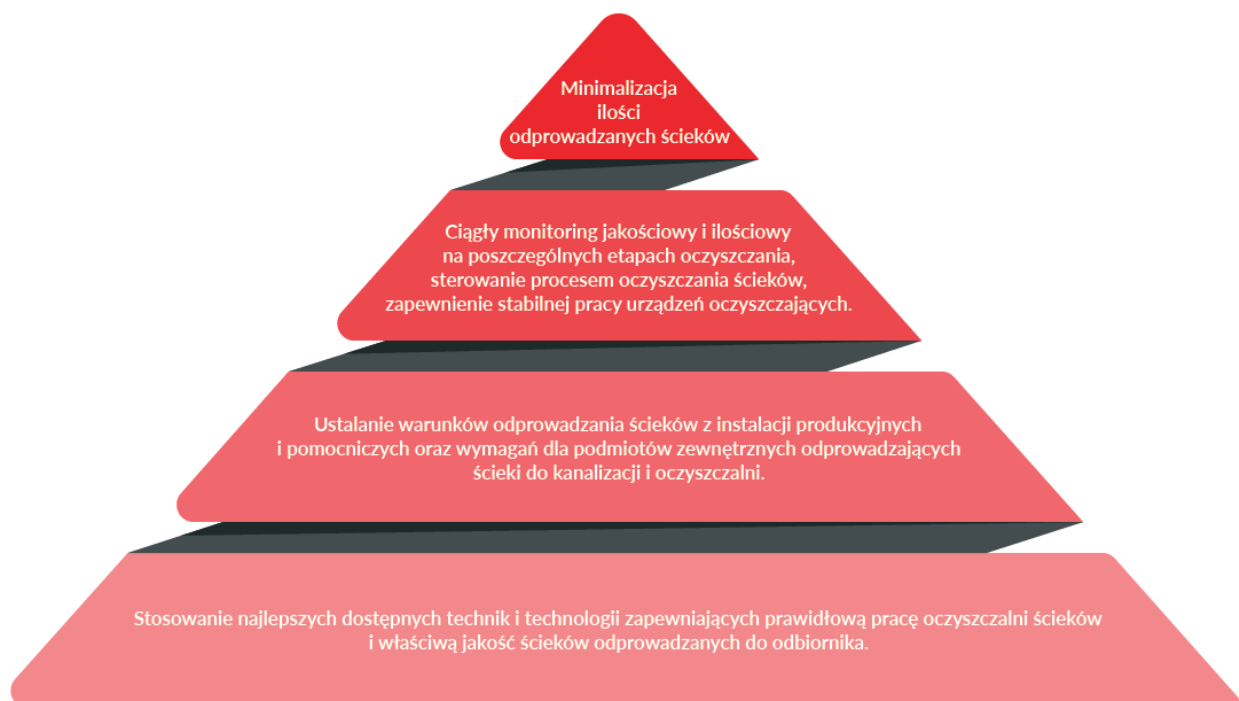
Transfer odpadów w spółkach Grupy ORLEN:

- Transfer odpadów inne niż niebezpieczne
- Transfer odpadów niebezpiecznych do innych krajów
- Transfer odpadów niebezpiecznych w granicach kraju

Ścieki

Działania realizowane w ramach aspektu Ścieki obejmują kilka głównych elementów:

Ścieki ze wszystkich spółek Grupy ORLEN kierowane są do systemów kanalizacji przemysłowej i deszczowej, a następnie poddawane procesom oczyszczania.

Ilość ścieków odprowadzonych do środowiska jest opomiarowana i w 2016 roku wyniosła łącznie

dla Grupy ORLEN 46 045 031 m³.

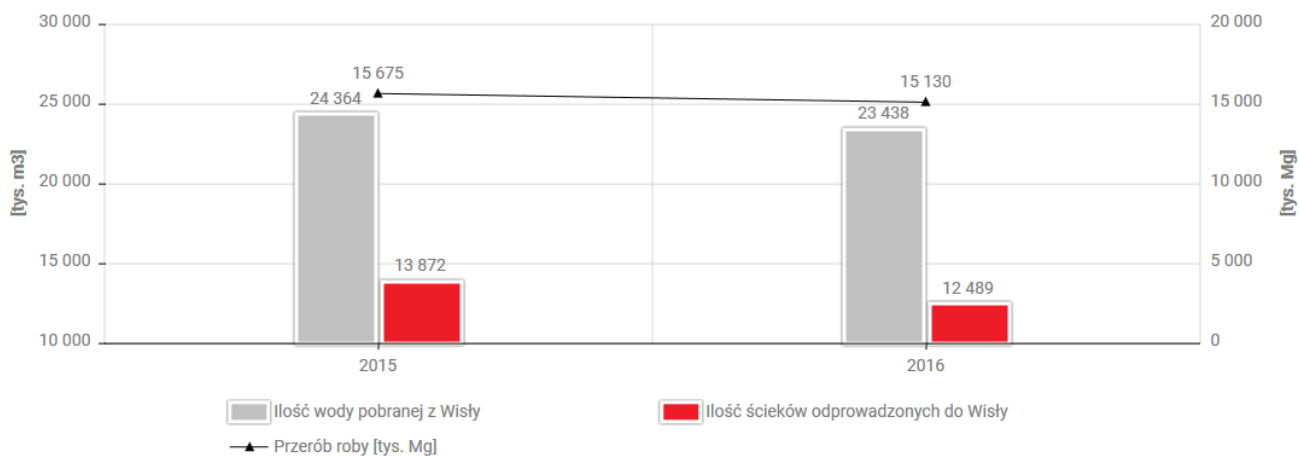
Parametry oczyszczonych ścieków w Zakładzie Produkcyjnym PKN ORLEN w Płocku w latach 2015 - 2016:

Parametr	Rok		
	2015	2016	Wzrost/spadek [%]
Ilość ścieków odprowadzonych do Wisły [m ³]	13 872 354	12 489 077	(10)
Ładunek ChZT w ściekach odprowadzonych do Wisły [kg/rok] ¹	797 800	795 554	(0,3)
Zawiesina w ściekach odprowadzanych do Wisły [kg/rok]	120 689	131 135	8,7
Fenol w ściekach odprowadzanych do Wisły [kg/rok] ¹	140	175	25

¹⁾ ładunek brutto

PKN ORLEN posiada wysokosprawną Centralną Oczyszczalnię Ścieków (COŚ), w której oczyszczane są ścieki socjalne, przemysłowe i wody opadowe napływające z obszaru Zakładu Produkcyjnego w Płocku oraz od firm obcych funkcjonujących na jego terenie lub w jego obrębie. Wszystkie ścieki napływające na COŚ poddawane są procesom wielostopniowego oczyszczania na drodze mechanicznej, fizykochemicznej oraz biologicznej. Oczyszczone zgodnie z posiadanym pozwoleniem wodnoprawnym ścieki odprowadzane są do odbiornika (rzeki Wisły). Jakość ścieków jaką może odprowadzić dana instalacja jest ściśle określona w tzw. normatywie jakościowo - ilościowym, aktualizowanym co roku. W PKN ORLEN część ścieków oczyszczonych wykorzystywana jest powtórnie do produkcji wody gospodarczej i p.poż, co znacznie zmniejsza ilość wody pobieranej z Wisły oraz ładunki zanieczyszczeń odprowadzane ze ściekami do Wisły.

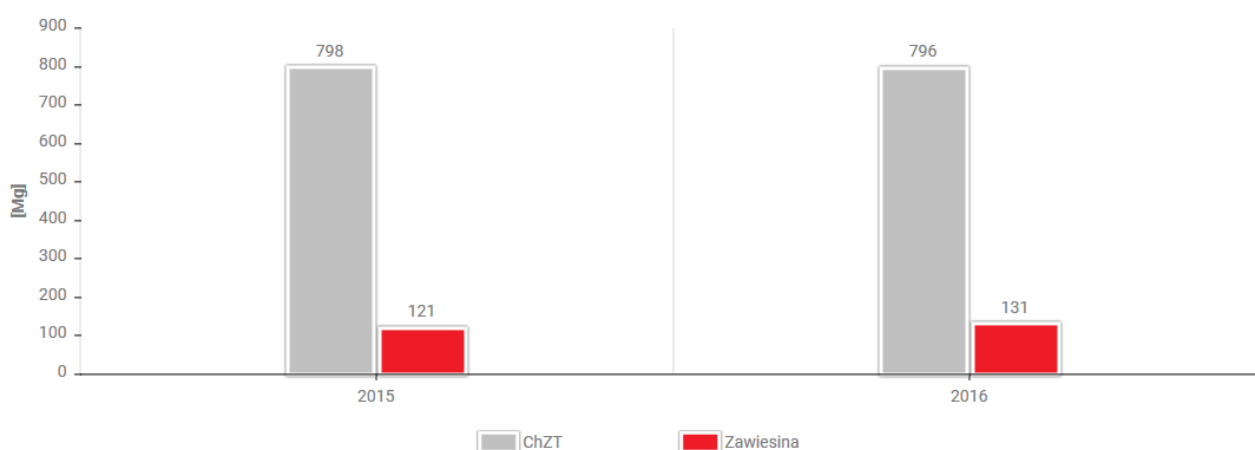
Ilość ścieków odprowadzonych do Wisły i pobranej wody na tle przerobionej ropy naftowej w latach 2015 - 2016 przez Zakład Produkcyjny w Płocku:

Ładunek ChZT w ściekach odprowadzanych do Wisły w 2016 roku praktycznie był na takim samym poziomie co w 2015 roku (minimalny spadek o 0,3%). Ze względu na przygotowania instalacji produkcyjnych do remontu, co wiązało się ze zwiększonymi napływami ładunków zanieczyszczeń na COŚ, odnotowano w 2016 roku wzrost ładunku fenoli odprowadzanych do Wisły o 25% i zawiesiny o 8,6% w stosunku do roku 2015, przy jednoczesnym zachowaniu bardzo wysokich redukcji tych parametrów na oczyszczalni ścieków (odpowiednio 99,9% i 91%).

Spadek o 10% ilości odprowadzanych do Wisły ścieków w 2016 roku w stosunku do roku 2015 spowodowany był zawróceniem większej ilości ścieków do produkcji wody gospodarczej i ppoż. Wzrost zapotrzebowania na wodę gospodarczą i ppoż przez Zakład Produkcyjny był związany z licznymi postojami remontowymi instalacji produkcyjnych.

Ładunki zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach odprowadzanych do Wisły w latach 2015 - 2016 przez Zakład Produkcyjny w Płocku:

W Zakładzie PTA we Włocławku wszystkie rodzaje ścieków powstające w wyniku produkcji kwasu tereftalowego odprowadzane są do poszczególnych systemów kanalizacyjnych ANWIL zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Udziela ona pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych, będących własnością Zakładów Azotowych ANWIL we Włocławku, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego z instalacji do produkcji kwasu tereftalowego (PTA).

Ilość i jakość odprowadzonych ścieków przez Zakład PTA we Włocławku w latach 2015 - 2016:

Parametr	Rok		
	2015	2016	wzrost/spadek [%]
Ilość ścieków odprowadzanych do kanalizacji ANWIL [m ³]	1 807 880	1 903 453	5,0
Ładunek ChZT w ściekach odprowadzanych do kanalizacji ANWIL [kg/rok]	4 929 696	3 860 093	(21,7)
Ładunek BZT5 w ściekach odprowadzanych do kanalizacji ANWIL [kg/rok]	2 104 736	2 055 171	(2,4)
Kobalt w ściekach odprowadzanych do kanalizacji ANWIL [kg/rok]	677	396	(41,5)

Spadek ładunku ChZT w ściekach miał związek z wymianą wkładów filtra S-2522A/B podczas remontu w październiku 2015 roku.

Spadek ładunku kobaltu w ściekach miał związek z wymianą złoża żywic jonowymiennych w Węźle odzysku kobaltu ze ścieków podczas remontu w październiku 2015 roku.

Ilość ścieków, odprowadzanych do środowiska przez pozostałe spółki Grupy ORLEN, przedstawia poniższa tabela.

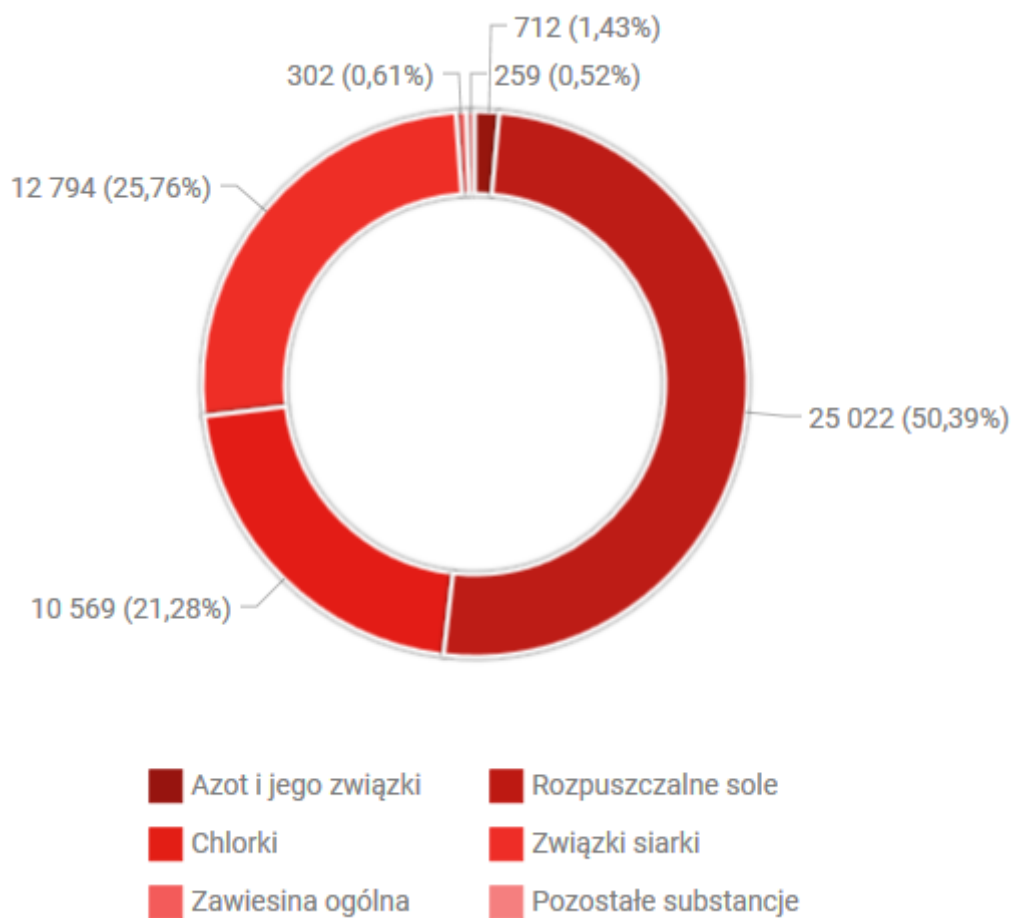
Wielkość zrzutu ścieków w latach 2015-2016 w pozostałych spółkach Grupy ORLEN [m³]:

Ilość ścieków odprowadzonych do środowiska [m³]

Rodzaj ścieków	2015	2016	Wzrost/spadek [%]
Przemysłowe	29 776 037	26 323 123	(11,60)
Pozostałe	10 137 410	7 232 831	(28,65)
Ogółem	39 913 447	33 555 954	(15,93)

Spadek ilości odprowadzonych ścieków był spowodowany głównie czasowym wyłączeniem pracy instalacji rafineryjnej w Kralupach, prowadzonej przez spółkę Česká Rafinérská. Ilość odprowadzonych ścieków ograniczyły również spółki ANWIL i Spolana.

Udział ładunku poszczególnych substancji w ściekach odprowadzanych do środowiska.

Sumaryczny ładunek wszystkich substancji w ściekach odprowadzanych do środowiska przez pozostałe spółki GK wyniósł blisko 50 tys. Mg.

Regulacje środowiskowe

Działania realizowane w zakresie zapewnienia poziomu zgodności z regulacjami środowiskowymi są następujące:

Wszystkie Spółki Grupy ORLEN posiadają wymagane prawem decyzje, zgodnie z którymi w roku 2016 prowadzona była działalność.

Pozwolenia zintegrowane oraz zezwolenia sektorowe wymagają ciągłej aktualizacji w zakresie przystosowania do zmieniającego się otoczenia prawnego i potrzeb biznesowych.

W PKN ORLEN S.A. w 2016 roku uzyskano nowe decyzje administracyjne lub zmiany dotychczasowych dla instalacji. Zakładu Produkcyjnego w Płocku, Zakładu PTA we Włocławku oraz dwóch nowych instalacji, tj. Zakładu CCGT w Płocku i CCGT we Włocławku.

Na terenie struktur regionalnych PKN ORLEN, na które składają się:

- własne stacje paliw – stacje paliw sprzedające towary i usługi należące do ORLEN, stacje paliw wyłączone ze sprzedaży, a nie przekazane do majątku odrębnego i stacje paliw przekazane do majątku odrębnego,
- terminale paliw oraz siedziby struktur regionalnych,
- obiekty majątku odrębnego.

obowiązki wynikające z prawa środowiskowego realizuje Spółka ORLEN Eko na podstawie umowy nadzorowanej przez Biuro Ochrony Środowiska. W roku 2016 uzyskano 7 decyzji dla terminali paliw: pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych, pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do środowiska, pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie oczyszczonych ścieków przemysłowych będących mieszaniną ścieków opadowych i roztopowych, bytowych, technologicznych i wód gruntowych.

W 2016 roku uzyskano 132 wymagane pozwolenia wodnoprawnych dla stacji paliw. Dla 5 stacji

paliw złożone zostały we właściwych organach ochrony środowiska wnioski wraz z operatami wodnoprawnymi i toczą się postępowania mające na celu wydanie decyzji.

Zgodność realizowanych działań z prawem środowiskowym w 2016 roku weryfikował Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) Delegatura w Płocku i Delegatura we Włocławku, przeprowadzając w obszarze ochrony środowiska łącznie 9 kontroli. W wyniku kontroli wydano dwa zarządzenia pokontrolne, których zalecenia przyjęto do realizacji.

W roku 2016 na terenie struktur regionalnych PKN ORLEN (stacje paliw, terminale paliw, obiekty majątku odrębnego) przeprowadzono łącznie 59 kontroli. Były one przeprowadzane przez: WIOŚ, Starostwa Powiatowe, Urzędy Miasta.

WIOŚ przeprowadził na terenie stacji paliw 43 kontrole i w związku z tym wydano 9 zarządzeń pokontrolnych. Zalecenia pokontrolne dotyczyły, m.in.:

- gospodarki wodno-ściekowej oraz normatywnego zrzutu ścieków do środowiska,
- wykonywania średniodobowych analiz ścieków,
- wykonywania przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających ścieki opadowe.

W przypadku terminali paliw, WIOŚ przeprowadziły łącznie 10 kontroli. Wydano 1 zarządzenie pokontrolne, które dotyczyło eksploatacji instalacji odprowadzającej ścieki do środowiska. W 2016 roku WIOŚ przeprowadził również kontrole na terenie obiektu Majątku Odrębnego – BM 23 Olecko i Pałac Srebrna.

W pozostałych spółkach Grupy ORLEN również miały miejsce kontrole zewnętrznych organów ochrony środowiska. Kontrole najczęściej prowadzone były przez organy inspekcji ochrony środowiska i dotyczyły spełnienia wymagań ochrony środowiska wynikających z przepisów prawa i posiadanych decyzji administracyjnych. W 2016 roku przeprowadzono 34 kontrole w spółkach zależnych, w tym 9 na obiektach dystrybucyjnych spółek Benzina (2 kontrole) i ORLEN Paliwa (6 kontroli) i PETROLOT (1 kontrola). W 2016 roku przeprowadzono 52 kontrole w spółkach zależnych, w tym 10 na obiektach dystrybucyjnych spółek Benzina (2 kontrole), ORLEN Paliwa (6 kontroli), Ventus Nafta (1 kontrola) oraz PETROLOT (1 kontrola).

Kontrole były prowadzone w zakresie:

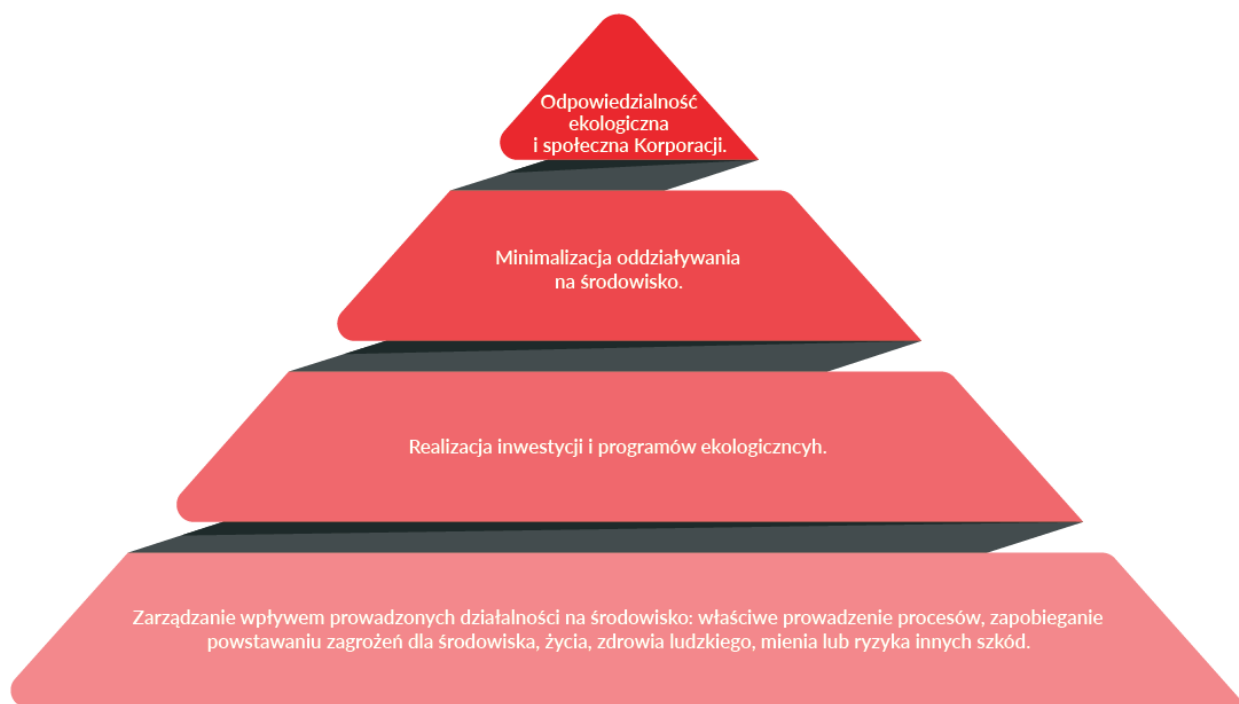
- gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarki odpadowej,
- emisji do powietrza i sprawozdawczości,
- środowiska gruntowo-wodnego.

Prowadzono również kontrole inwestycyjne obiektów na etapie ich ostatecznego przygotowania do eksploatacji.

W 2016 roku na trzy spółki Grupy ORLEN – Paramo , Unipetrol RPA i ORLEN Lietuva nałożono kary finansowe za przekroczenie warunków korzystania ze środowiska. Wymierzone kary były konsekwencją zdarzeń awaryjnych, m.in. rozszczelnienia kanalizacji i wycieku substancji do środowiska oraz zwiększoną emisją do atmosfery. Wysokość kar wyniosła 36 276 Euro.

Nakłady inwestycyjne związane z ochroną środowiska

Działania realizowane w ramach aspektu „Ogólny” obejmują następujące elementy:

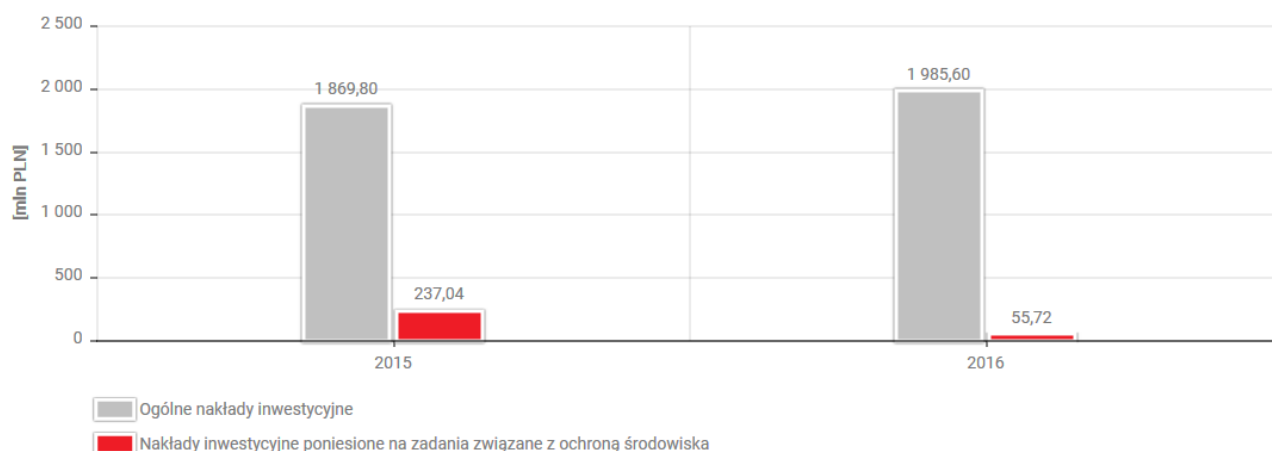

Nakłady inwestycyjne

Sumaryczna wysokość nakładów na inwestycje związane z ochroną środowiska poniesiona przez wszystkie Spółki Grupy ORLEN wyniosła w 2016 roku ponad 22 mln Euro.

Nakłady inwestycyjne na zadania mające na celu zmniejszenie oddziaływania na środowisko w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku w 2016 roku wyniosły 55,72 mln PLN. W porównaniu do roku 2015 były niższe o ponad 76,4%. Nakłady poniesione na środowiskowe zadania inwestycyjne stanowiły 2,81% całkowitych nakładów na realizację zadań inwestycyjnych w PKN ORLEN w 2016 roku.

Nakłady inwestycyjne w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku w latach 2015 – 2016:

W roku 2016 zakończona została realizacja bardzo ważnej inwestycji ekologicznej - budowy instalacji odazotowania i odpylania spalin z Elektrociepłowni oraz wspólnej instalacji odsiarczania spalin dla wszystkich kotłów. Jej efektem jest redukcja emisji dwutlenku siarki (SO₂), tlenku azotu (NO_x) i pyłu oraz przystosowanie źródła ciepła i energii elektrycznej Spółki do wymogów Dyrektywy IED obowiązujących od 1 stycznia 2016 roku.

Nakłady na środowiskowe zadania inwestycyjne na terenie stacji paliw w roku 2016 wyniosły blisko 3,7 mln PLN i były niższe o ponad 44% od nakładów poniesionych w 2015 roku. Realizowane były zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, przede wszystkim polegające na uregulowaniu gospodarki wodno-ściekowej, modernizacji odwodnień linowych, separatorów stacji i myjni.

W pozostałych spółkach Grupy ORLEN w 2016 roku również zrealizowano szereg inicjatyw mających na celu zmniejszenie energochłonności procesów, redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz zabezpieczenie środowiska przed zanieczyszczeniem. Najistotniejsze miały miejsce w spółce ORLEN Południe i dotyczyły dostosowania węzła energetycznego do obowiązujących przepisów pod kątem emisji spalin, UNIPETROL RPA – przygotowanie instalacji technologicznej DeNO_x i DeSO_x w elektrowni T700 wraz z montażem systemu ciągłego monitorowania emisji, IKS Solino – rozbudowa monitoringu hydrogeologicznego.

Wysokość nakładów na inwestycje związane z ochroną środowiska poniesionych w 2016 roku przez spółki zależne Grupy ORLEN wyniosła blisko 8,34 mln Euro.

Opłaty środowiskowe

Podmiot korzystający ze środowiska jest zobowiązany do ponoszenia opłat środowiskowych z tego tytułu, zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku. Zakład Produkcyjny w Płocku uiszcza opłaty za emisję substancji do powietrza, pobór wód i odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Natomiast Zakład PTA we Włocławku tylko za emisję substancji do powietrza, ponieważ pobór wody i odprowadzanie ścieków jest uregulowane umową cywilno-prawną.

Opłaty za korzystanie ze środowiska w Zakładzie Produkcyjnym w Płocku i Zakładzie PTA we Włocławku w latach 2015 - 2016:

Rodzaj opłaty	Sumaryczna wielkość opłat [PLN]		wzrost/spadek	
	2015	2016	[PLN]	[%]
Ogółem	17 115 703,21	10 348 130,56	(6 767 572,65)	(40)
Za emisję	14 719 190,21	8 155 047,56	(6 564 142,65)	(45)
Zakład Produkcyjny w Płocku	14 512 228,00*	7 935 429,03	(6 576 798,97)	(45)
Zakład PTA we Włocławku	206 962,21*	219 618,53	12 656,32	6
Za pobór wód	1 416 874,00	1 367 459,00	(49 415,00)	(3)
Za odprowadzanie ścieków	979 639,00	825 624,00	(154 015,00)	(16)

* w tym uprawnienia do emisji CO₂

W 2016 roku nastąpił 40% spadek opłat za emisję do powietrza z Zakładu Produkcyjnego w Płocku. W głównej mierze wynika to z zabudowanych instalacji oczyszczania spalin na Elektrociepłowni.

Wielkość opłat wniesionych za korzystanie ze środowiska w stacjach paliw, terminalach paliw, obiektach majątku odrębnego oraz pozostałych obiektach PKN ORLEN w latach 2015- 2016:

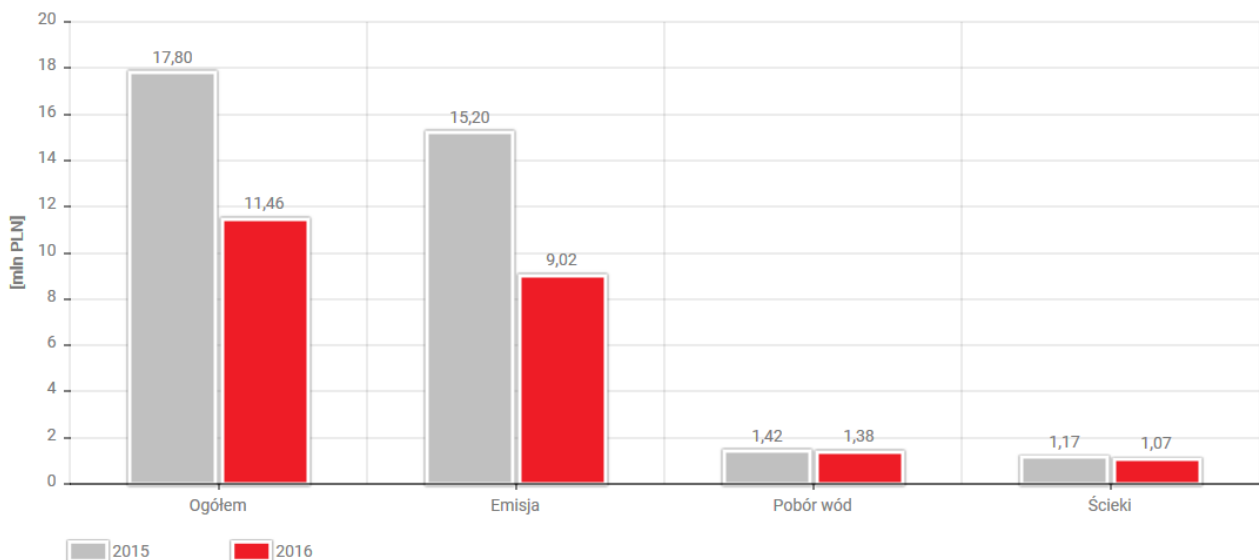
Rodzaj opłaty	Sumaryczna wielkość opłat [PLN]		wzrost/spadek	
	2015	2016	[PLN]	[%]
Ogółem	684 753,00	1 116 368,00	431 615,00	63
Za emisję	484 501,00	862 197,00	377 696,00	78,0
Za pobór wód	5 686,00	9 462,00	3 776,00	66,4
Za odprowadzanie ścieków	194 566,00	244 709,00	50 143,00	25,8

W roku 2016 odnotowano wzrost o ponad 60% łącznej wielkości opłat za korzystanie ze środowiska na terenie struktur regionalnych PKN ORLEN. Wzrost wysokości opłat za korzystanie ze środowiska dotyczył wszystkich komponentów.

Łączna wielkość opłat wniesionych za korzystanie ze środowiska w PKN ORLEN w latach 2015 - 2016:

Rodzaj opłaty	Sumaryczna wielkość opłat [PLN]		Wzrost/spadek	
	2015	2016	[PLN]	[%]
Ogółem	17 800 456,21	11464498,56	(6 336 429,65)	(35,6)
Za emisję	15 203 691,21	9017244,56	(6 186 446,65)	(40,7)
Za pobór wód	1 422 560,00	1376921,00	(46 111,00)	(3,2)
Za odprowadzanie ścieków	1 174 205,00	1070333,00	(103 872,00)	(8,8)

Opłaty za korzystanie ze środowiska w PKN ORLEN w latach 2015- 2016:

W 2016 roku PKN ORLEN odnotował sumaryczny spadek opłat za korzystanie ze środowiska o ponad 35% w stosunku do roku 2015. Największy wpływ na taki stan miało zmniejszenie opłat z tytułu emisji do powietrza z Zakładu Produkcyjnego w Płocku, w głównej mierze dzięki instalacji oczyszczania spalin na Elektrociepłowni.

Pozostałe Spółki Grupy ORLEN również ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Łączna wysokość poniesionych opłat w 2016 roku to ponad

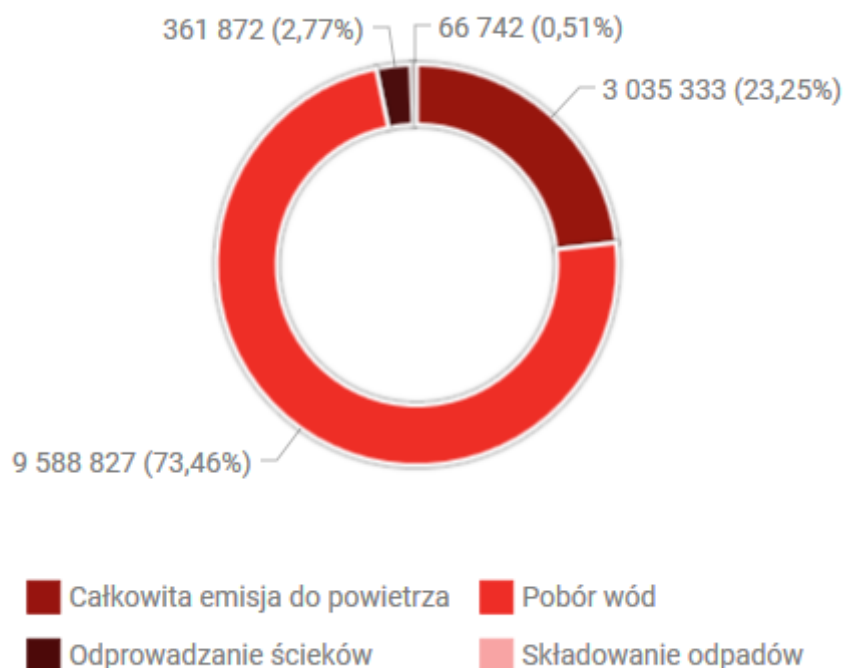
13 mln Euro. Największy udział w sumie opłat środowiskowych ma pobór wód ujmowanych, poza PKN ORLEN, przez 8 spółek. Znaczący spadek opłat zanotowano w związku ze składowaniem odpadów. Jest on konsekwencją spadku ilości odpadów zdeponowanych na składowisku należącym do spółki ANWIL.

Wysokość opłat środowiskowych w pozostałych spółkach Grupy ORLEN [Euro]:

Kwota [Euro]

Rodzaj opłaty	2015	2016	Wzrost/spadek [%]
Całkowita emisja do powietrza	3 031 167 €	3 035 333 €	0,14
Pobór wód	10 664 284 €	9 588 827 €	(10,08)
Odprowadzanie ścieków	328 642 €	361 872 €	10,11
Składowanie odpadów	95 204 €	66 742 €	(29,90)
Suma opłat	14 119 297 €	13 052 774 €	(7,55)

Struktura opłat za korzystanie ze środowiska [Euro]:

Dobre Praktyki Edukacyjne

Kompensacja przyrodnicza

PKN ORLEN jako duży zakład przemysłowy intensywnie rozwijają się, w tym przygotowuje tereny pod nowe inwestycje. Często wiąże się to z koniecznością wycinki drzew i krzewów z terenów przemysłowych. W ramach rekompensaty prowadzonych jest wiele działań proekologicznych, m.in. nasadzenia drzew i krzewów na terenach własnych i miasta Płocka. W roku 2016 w ramach kompensacji przyrodniczej posadzono 134 drzewa i 22 krzewy.

Odbudowa populacji sokoła wędrownego

PKN ORLEN uczestniczy w odbudowie krajowej populacji sokoła wędrownego od 1999 roku współpracując ze **Stowarzyszeniem na Rzecz Dzikich Zwierząt „SOKOŁ”**. Sokół wędrowny jest wpisany w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt jako gatunek CR - skrajnie zagrożony. Realizacja programu jest więc przykładem prowadzonych od lat przez PKN ORLEN prośrodowiskowych działań. Ponadto współpraca ze Stowarzyszeniem jest doceniana i nagradzana przez jury konkursów ekologicznych, w których Spółka bierze udział.

W ramach zawartej ze Stowarzyszeniem umowy prowadzone są prace polegające na ciągłej obserwacji gniazda i sokołów, obrączkowaniu piskląt oraz przeglądzie i konserwacji budki poza okresem lęgowym.

Dzisiaj każdy z nas może obserwować życie tych dzikich ptaków, do czego zachęcamy za pośrednictwem podglądu [on-line gniazda](#).

Szczegółowe informacje o sokole wędrownym, historii gniazda, rozwoju programu i samym Stowarzyszeniu na Rzecz Dzikich Zwierząt „SOKÓŁ” można znaleźć na stronie internetowej www.peregrinus.pl

Program Responsible Care (Odpowiedzialność i Troska)

Odpowiedzialność i Troska®

PKN ORLEN uczestniczy w Programie „**Odpowiedzialność i Troska**” (OiT) od 1997 roku. Jest to dobrowolny, prośrodowiskowy program przemysłu chemicznego realizowany na całym świecie. Miarą jego sukcesu jest ciągła poprawa stanu środowiska, natomiast prowadzenie stałego dialogu ze swoimi klientami, dostawcami, kooperantami oraz ze społecznością lokalną jest jednym z najważniejszych obszarów przynależności firm do grona Responsible Care. Realizatorzy publicznie deklarują chęć poprawy

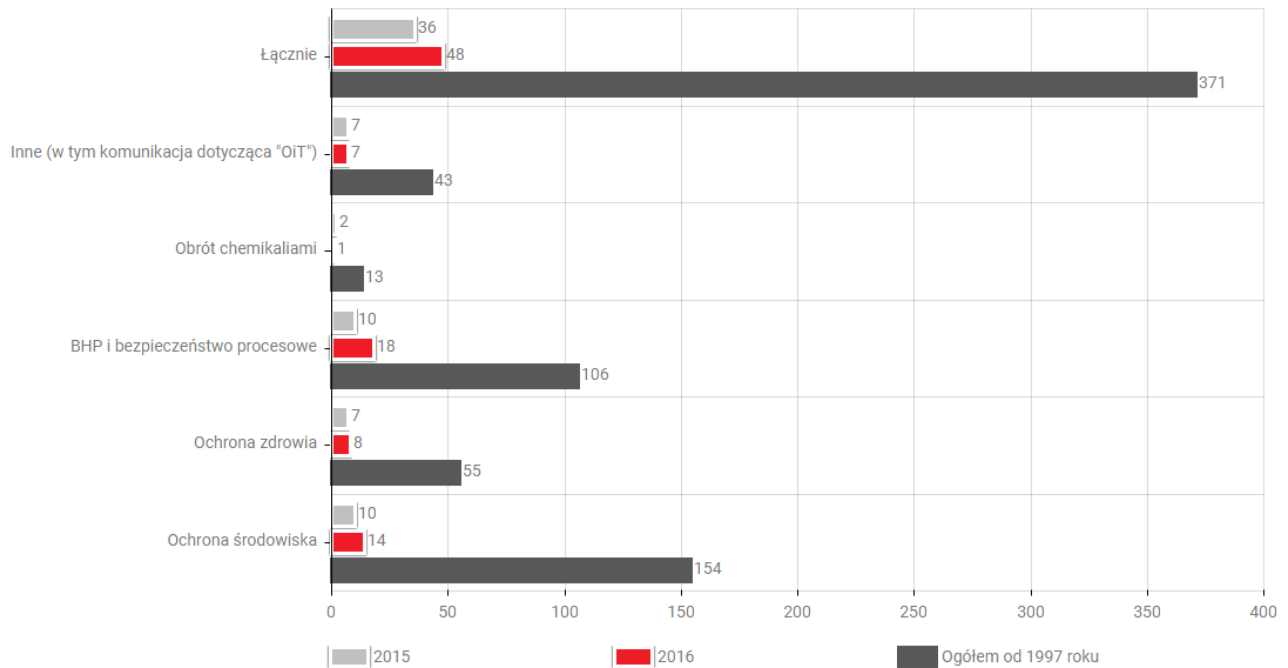
i demonstrują jej rezultaty.

W Programie „OiT” uczestniczą także: IKS Solino, Basell Orlen Polyolefins, ANWIL, ORLEN Południe.

W roku 2016 PKN ORLEN kontynuował realizację Programu Responsible Care. Wypełnione zostały wszystkie zobowiązania sprawozdawcze wynikające z uczestnictwa w Programie RC (sprawozdania, wskaźniki, ankiety). Informacje w nich zawarte są wykorzystywane do zbilansowania i oceny kondycji ekologicznej oraz stopnia wdrażania Programu "OiT" przez przedsiębiorstwa branży chemicznej będące sygnatariuszami Programu i zrzeszone w Polskiej Izbie Przemysłu Chemicznego www.pipc.org.pl.

PKN ORLEN realizował także zobowiązania wynikające z wdrożonego Ramowego Systemu Zarządzania Responsible Care. Zgodnie z ideą Programu PKN ORLEN realizował deklarowane na rok 2016 zadania w ramach tzw. triady HSE (Health, Safety, Environment). Łącznie zakończył 48 zadań z 64 deklarowanych. W trakcie realizacji jest 14 zadań, które będą kontynuowane w roku 2017.

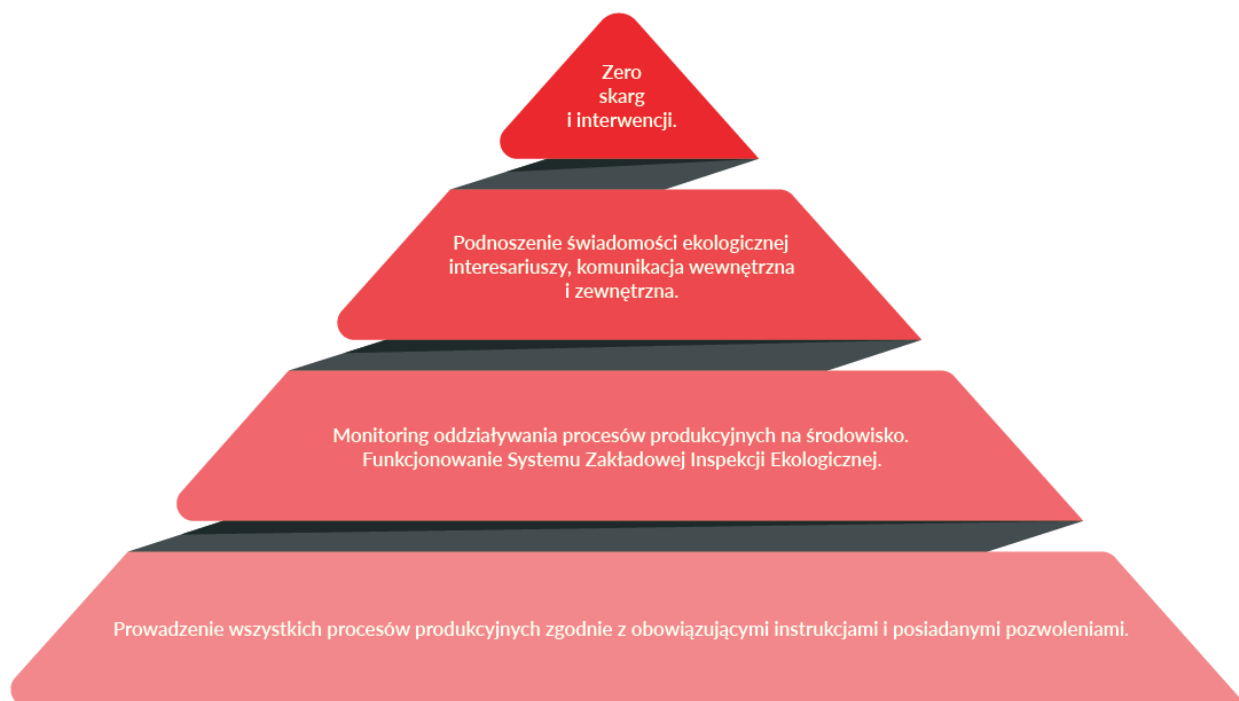
Liczba zadań zrealizowanych w ramach Programu Responsible Care w latach 1997 – 2016:

Oprócz sprawozdawczości i zadań obligatoryjnych spółka kontynuowała inicjatywę zwiększania aktywności pracowników w zakresie zdobywania i poszerzania wiedzy o idei i wytycznych Programu OiT oraz uwrażliwiania na otaczającą przyrodę. W ramach uczestnictwa w programie „OiT” w roku 2016 realizowane były inicjatywy takie jak: konkurs fotograficzny „Złap zająca”, „Akcja drzewko za butelkę – nowa odsłona”, „Dbam o środowisko”, „Obserwatorzy przyrody”.

Skargi związane z wpływem środowiskowym

Działania realizowane w ramach aspektu "Mechanizmy rozpatrywania skarg związanych z wpływem środowiskowym" obejmują następujące elementy:

W 2016 roku w rejestrze Systemu Zakładowej Inspekcji Ekologicznej odnotowywano zgłoszenia obejmujące informacje o potencjalnych ryzykach wystąpienia uciążliwości związanych z wydarzeniami planowanymi i nieplanowanymi dotyczącymi prac remontowych, jak i interwencje wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Porównanie liczby zgłoszeń do Systemu Zakładowej Inspekcji Ekologicznej w latach 2014 - 2016:

Rok	Zdarzenia planowane	Zdarzenia losowe	Interwencje
2014	68	58	34
2015	97	53	63
2016	130	45	153

W 2016 roku odnotowano 117 interwencji zewnętrznych i 36 interwencji wewnętrznych dotyczących uciążliwości zapachowych. W przypadku 38 interwencji zewnętrznych służby potwierdziły ich występowanie. Każde ze zgłoszeń było rozpatrywane w sposób indywidualny,

z najwyższą starannością. W rejonie potencjalnego występowania uciążliwości wykonywane były pomiary stężeń substancji, na bieżąco śledzono sytuację meteorologiczną oraz stężenia substancji mierzone w automatycznych stacjach monitoringu powietrza. Służby technologiczne podejmowały działania mające na celu sprawdzenie poprawności prowadzonych procesów produkcyjnych, remontowych i konserwacyjnych oraz podejmowane były na bieżąco działania mające na celu minimalizację uciążliwości zapachowych.

Interwencje w 2016 roku miały miejsce głównie w okresie prac remontowych prowadzonych na instalacjach Bloku Przerobu Ropy, Bloku Pochodnych C4, Bloku Reformingów I-V, Wydziału Krakingu i Alkilacji, Bloku Asfaltowo-Olejowym, Bloku Gospodarki Gazami, Bloku Paliwowym. W okresach zatrzymywania do remontu, a następnie przygotowania do rozruchu miało miejsce opróżnianie i przedmuchiwanie aparatów oraz parowanie poszczególnych węzłów zawierających mieszaniny węglowodorów kierowanych następnie do spalania w pochodni z zachowaniem metodologii ograniczających możliwość uciążliwości zapachowej dla otoczenia Zakładu.

W celu minimalizacji ryzyka wystąpienia tychże uciążliwości w trakcie prac przygotowawczych do remontu wykorzystywano technologię dekontaminacji, pozwalającą na dezaktywację szkodliwych substancji w obiegu wewnętrznym. Niemniej jednak operacje te mogły być źródłem okresowych emisji, które przy wietrze z sektora północnego i niekorzystnych warunkach meteorologicznych mogły powodować uciążliwość zapachową wyczuwalną w mieście.

Ponadto przyczyną interwencji zewnętrznych były zakłócenia w pracy instalacji Clausa oraz zwiększona zawartość siarkowodoru w gazach opałowych. Kilka interwencji dotyczyło uciążliwości hałasowych związanych ze słyszalną w mieście pracą pochodni.

Wzrost liczby interwencji w Płocku jest efektem rosnącej wśród społeczności lokalnej świadomości ekologicznej. Wpływ na to miała między innymi intensyfikacja debaty publicznej dotyczącej stanu środowiska naturalnego w Płocku oraz warunkujących go czynników, w której aktywny udział brali przedstawiciele Koncernu. Taka postawa, ukierunkowana na dialog podmiotów oddziałujących na środowisko z lokalną społecznością, stymuluje podejmowanie działań w kierunku poszukiwania efektywniejszych dróg zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie skuteczniejszych sposobów dbałości o otoczenie.

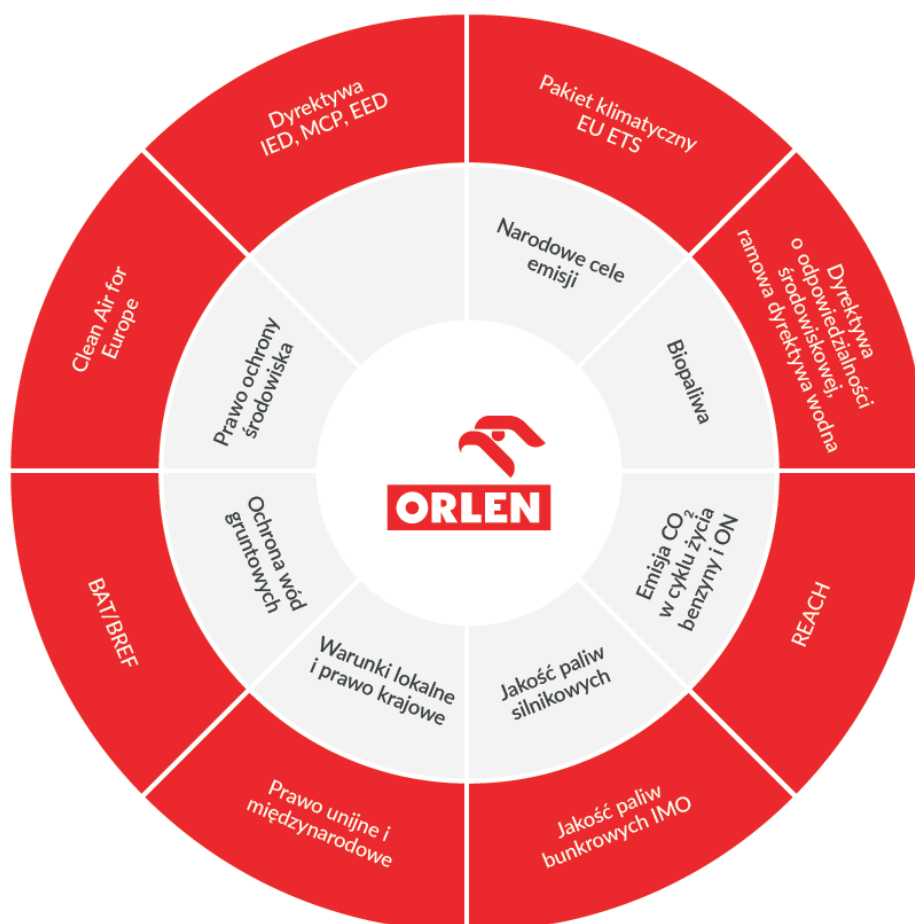
Do spółek Grupy ORLEN, tj. Paramo i Spolana wniesiono łącznie 9 skarg związanych z ich oddziaływaniem na środowisko. Skargi zostały rozpatrzone zgodnie z wewnętrznymi procedurami systemowymi, a skarżący otrzymali informacje dotyczące wniesionej skargi.

Wszystkie skargi, które wpłynęły do Spółek zostały rozpatrzone w roku sprawozdawczym.

Bezpieczeństwo środowiskowe na przykładzie Zakładu Produkcyjnego w Płocku

Zakład Produkcyjny w Płocku jest największym zakładem działającym w ramach Grupy ORLEN. PKN ORLEN funkcjonuje w ściśle regulowanych ramach prawnych służących ochronie środowiska.

Wszelkie emisje Zakładu objęte są konkretnymi limitami wynikającymi z restrykcyjnych przepisów prawa UE i krajowego.

Pozwolenie Zintegrowane

PKN ORLEN jako jedna z pierwszych firm w branży chemicznej uzyskał Pozwolenie Zintegrowane (PZ). PZ obejmuje emisje wszystkich ponad 70 emitorów znajdujących się na terenie Zakładu w Płocku. Nie tylko tych związanych bezpośrednio z produkcją rafineryjno - petrochemiczną, ale też np. zakładową oczyszczalnię ścieków.

POZWOLENIE ZINTEGROWANE

określa szczegółowo obowiązki i bezpieczne dla środowiska normy:

- ✓ Emisji do powietrza
- ✓ Emisji do wody
- ✓ Warunki wytwarzania i postępowania z odpadami
- ✓ Emisji hałasu
- ✓ Korzystania z powierzchni ziemi

PZ uwzględnia najlepsze dostępne techniki monitoringu oddziaływania, które muszą być wykorzystywane przez Zakład. Na bieżąco kontrolowanych jest ponad 30 substancji uznanych przez krajowe i europejskie prawodawstwo za kluczowe dla bezpieczeństwa ludzi i środowiska.

Regularnie działania Zakładu Produkcyjnego w Płocku są kontrolowane przez liczne niezależne instytucje m.in.:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- Główny Inspektor Ochrony Środowiska
- Polskie Centrum Akredytacji
- Bureau Veritas Certification
- Państwowa Inspekcja Sanitarna (REACH)
- Państwowa Inspekcja Pracy
- Inspekcja Handlowa
- Urząd Celný
- Najwyższa Izba Kontroli
- Niezależni weryfikatorzy / audytorzy systemów zarządzania
- Jednostki certyfikujące
- Organy administracji państwowej
- Państwowy Inspektorat Dozoru Budowlanego

W 2016 roku odnotowanych zostało łącznie 25 kontroli przeprowadzonych przez niezależne instytucje.

Inwestycje środowiskowe

Inwestycje środowiskowe są kluczowym elementem długofalowej strategii rozwoju Koncernu. Od 1990 roku emisja łączna Zakładu zmniejszyła się co najmniej 5-krotnie przy wzroście przerobu ropy o prawie 60%. W tym czasie na inwestycje proekologiczne Koncern przeznaczył ponad 6,5 mld zł.

Jak chronimy płockie powietrze

PKN ORLEN zrealizował wart 1,4 mld zł program Inwestycji Ekologiczno-Energetycznych. Najważniejszą instalacją programu Inwestycji Ekologiczno-Energetycznych jest Instalacja Oczyszczania Spalin (IOS), która powstała wyłącznie w celu redukcji oddziaływania Koncernu na środowisko. Dzięki tej instalacji w roku 2016 w odniesieniu do roku 2015 obniżono emisję pyłu o 88%, tlenków azotu o 48% i dwutlenku siarki o 95%).

PKN ORLEN prowadzi testy innowacyjnej technologii oczyszczania powietrza z lotnych związków

organicznych. Gazy powstające w systemie kanalizacyjnym Zakładu poddawane są neutralizacji dokonywanej przez wyselekcjonowane, występujące w przyrodzie bakterie. Proces, odbywa się w specjalnie zaprojektowanym bioreaktorze, stwarzającym optymalne warunki do rozwoju i działania drobnoustrojów. Dzięki temu mikroorganizmy mogą pracować szybciej, z wyższą wydajnością i w znacząco bardziej zmiennych warunkach niż ma to miejsce podczas procesów zachodzących w naturze. Zastosowana metoda pozwala na całkowity rozkład zanieczyszczeń na dwutlenek węgla i wodę. Jeśli technologia spełni oczekiwania w zakresie redukcji związków złoonych, Koncern planuje przeprowadzenie działań inwestycyjnych polegających na całkowitej hermetyzacji systemu kanalizacyjnego i budowie reaktora neutralizującego wszystkie gazy przez niego wytwarzane. W przypadku realizacji projektu jego kluczowymi zaletami będą całkowita neutralność dla środowiska – technologia nie produkuje produktów ubocznych – bezpieczeństwo bioprocessów zachodzących w temperaturze 25-30°C i w normalnym ciśnieniu atmosferycznym, a także niska energochłonność.

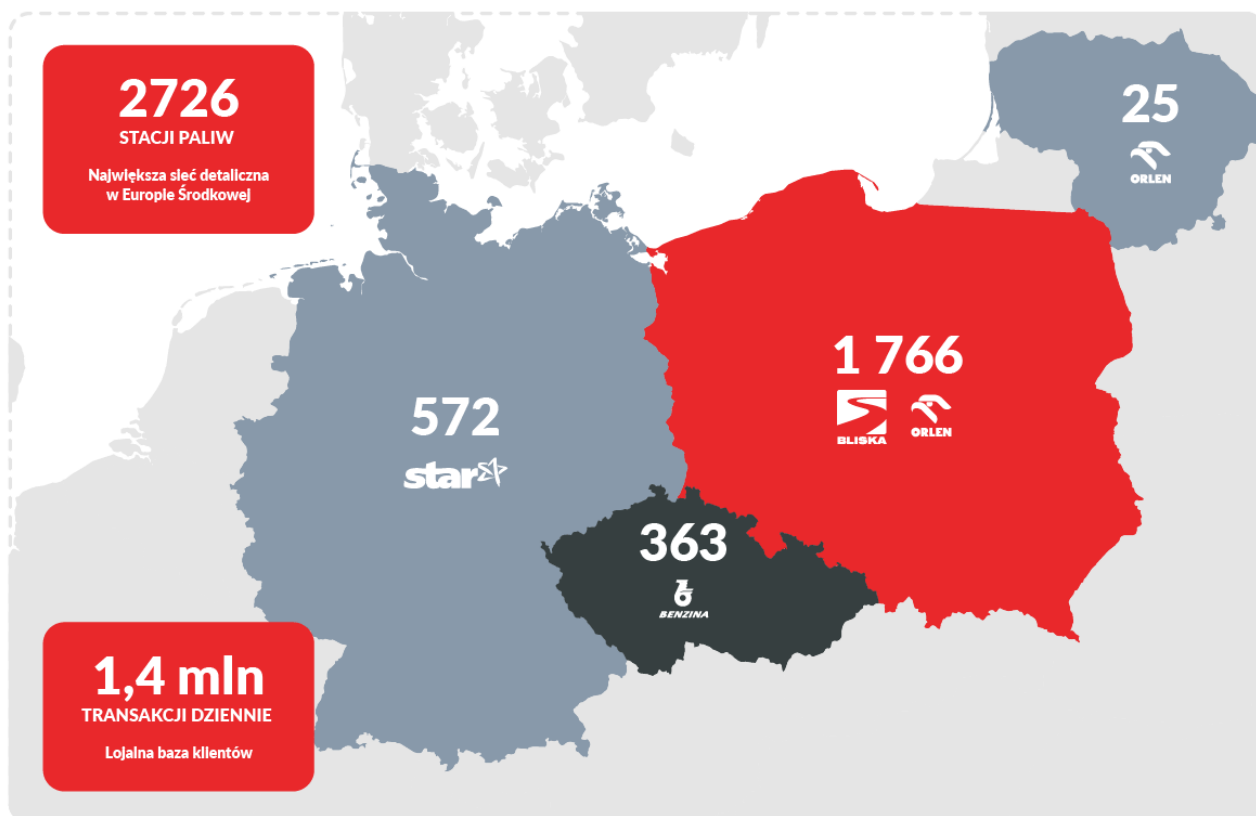
W celu pogłębienia dialogu z mieszkańcami Płocka i dostarczenia wiedzy na temat istotnych aspektów działalności Zakładu, od 2016 roku Koncern organizuje cykliczne spotkania poświęcone ochronie środowiska.

Lista 31 spółek Grupy ORLEN uwzględniona w sekcji pt. „Odpowiedzialność środowiskowa”

Nazwa spółki	Adres	Strona internetowa
ANWIL S.A.	ul. Toruńska 222, 87-800 Włocławek	www.anwil.pl
Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.	ul. Łukasiewicza 39, 09-400 Płock	www.basellorlen.pl
BENZINA s.r.o.	Na Pankráci 127, 140 00 Praha 4, Czech Republic	www.benzina.cz
Centrum Edukacji Sp. z o.o.	Al. Kobylińskiego 25, 09-400 Płock	www.centrumedukacji.pl
Česká rafinérská a.s.	Záluží 2, 436 01 Litvínov, Czech Republic	www.crc.cz
Inowrocławskie Kopalnie Soli SOLINO S.A.	ul. Św. Ducha 26a, 88-100 Inowrocław	www.solino.pl
ORLEN Administracja Sp. z o.o.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlenadministracja.pl
ORLEN Asphalt Sp. z o.o.	ul. Łukasiewicza 39, 09-400 Płock	www.orlen-asfalt.pl
ORLEN Budonaft Sp. z o.o.	ul. Fabryczna 1C, 34-600 Limanowa	www.budonaft.com.pl
ORLEN Centrum Serwisowe Sp. z o.o.	ul. Wrocławska 58, 45-701 Opole	www.orlencs.pl
ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych Sp. z o.o.	ul. Łukasiewicza 39, 09-400 Płock	www.orlencuk.pl
ORLEN Deutschland GmbH	Kurt-Wagener- Str. 7, 25337 Elmshorn, Germany	www.orlen-deutschland.de
ORLEN Eko Sp. z o.o.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orleneko.pl
ORLEN KolTrans Sp. z o.o.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlenkoltrans.pl
ORLEN Laboratorium Sp. z o.o.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlenlaboratorium.pl
ORLEN Ochrona Sp. z o.o.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlenochrona.pl
ORLEN OIL Sp. z o.o.	ul. Opolska 100, 31-323 Kraków	www.orlenoil.pl
ORLEN Paliwa Sp. z o.o.	Widelka 869, 36-145 Widelka	www.orlenpaliwa.com.pl
ORLEN Południe S.A.	ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia	www.orlenpoludnie.pl
ORLEN Projekt S.A.	ul. Zglenickiego 42, 09-411 Płock	www.orlenprojekt.eu
ORLEN Serwis S.A.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlenserwis.pl
PARAMO a.s.	Přerovská 560, Pardubice 530 06, Czech Republic	www.paramo.cz
PETROLOT Sp. z o.o.	ul. Bennetta 2, 02-159 Warszawa	www.petrolot.pl
Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.	ul. Chemików 7, 09-411 Płock	www.orlen.pl
Płocki Park Przemysłowo - Technologiczny S.A.	ul. Łukasiewicza 39, 09-400 Płock	www.pppt.pl
Public Company ORLEN Lietuva	St. 75 Juodeikiai Village LT-89467 Mazeikiai District, Lithuania	www.orlenlietuva.lt
Przedsiębiorstwo Przeladunku Paliw Płynnych Naftoport Sp. z o.o.	ul. Kpt. ż. w. W. Poinca 1, 80-561 Gdańsk	www.naftoport.pl
SHIP-SERVICE S.A.	ul. Waliców 11, 00-851 Warszawa	www.ship-service.pl
SPOLANA a.s.	Práce, 657 Neratovice 277 11, Czech Republic	www.spolana.cz
UNIPETROL DOPRAVA s.r.o.	Růžodol 4, 436 70 Litvínov, Czech Republic	www.unipetroldoprava.cz
UNIPETROL RPA s.r.o.	Záluží 1, 436 70 Litvínov, Czech Republic	www.unipetrolrpa.cz

Odpowiedzialność wobec Klientów

Kluczowym aspektem działalności Grupy ORLEN jest konsekwentne podnoszenie jakości oferowanych produktów i usług oraz standardów obsługi. Klienci to jeden z kluczowych dla Grupy ORLEN Interesariuszy.

Modernizacja stacji

Rozwój gastronomii

Podnoszenie jakości obsługi

Udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością i dzieci

Rozwój programów lojalnościowych

Innowacyjne rozwiązania

Troska o bezpieczeństwo i zdrowie klientów

Dbłość o środowisko naturalne

Grupa ORLEN wieloaspektowo monitoruje i analizuje swój wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo. Ma to miejsce we wszystkich obszarach działalności firmy. Szczególne znaczenie dla kształtowania wizerunku, relacji z klientami oraz opinią publiczną ma sposób zarządzania stacjami paliw. Pracownicy stacji podczas codziennej pracy, odpowiednią postawą i zachowaniem potwierdzają, że klienci to główny filar sukcesu firmy. Aby systematycznie poprawiać standardy i relacje z każdą grupą Interesariuszy, należy wiedzieć co i w jaki sposób zmieniać. Źródłami informacji są między innymi uwagi, opinie i oceny klientów, wyniki prowadzonych na bieżąco badań poziomu ich satysfakcji. Uzupełnieniem tej wiedzy są raporty z wizyt i kontroli instytucji publicznych, których celem jest ocena stosowanych rozwiązań w zakresie ochrony zdrowia i zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz prowadzenie działalności operacyjnej w zgodzie ze wszelkimi uregulowaniami i przepisami.

Kluczowym elementem jest jednak troska o najwyższe standardy. Dotyczy to zarówno usług, towarów i paliw oferowanych na stacjach, wytwarzanych przez Grupę ORLEN produktów rafineryjnych i petrochemicznych, jak również stale podnoszonych, szeroko pojętych standardów obsługi klientów na stacjach paliw, terminalach czy biurach sprzedaży. Na każdym poziomie i etapie współpracy spółka dba o ich zdrowie i bezpieczeństwo.

Dbamy o jakość oferty i przyjazny charakter sieci stacji paliwowych, naszym celem jest kreowanie więzi z obecnymi i potencjalnymi klientami poprzez rozwój nowoczesnych rozwiązań oraz odwoływanie się do pozytywnych emocji i podkreślanie narodowego charakteru marki i firmy. Marka ORLEN jest obecnie powszechnie rozpoznawana i szanowana przez Polaków, przy czym jest to także zasługa innych brandów handlowych, pośrednio umacniających jej pozycję: **VERVA**, **Stop Cafe**. Przywiązanie klientów do marki skutecznie kreowane jest przez programy lojalnościowe **VITAY** oraz **Flota**.

STACJE PALIW

Głównym fundamentem budowy wizerunku Grupy ORLEN w oczach klientów są stacje paliw, które funkcjonują na czterech rynkach europejskich - polskim, niemieckim, czeskim i litewskim.

Zarządzając ponad 2700 stacjami, Koncern stale koncentruje się na rozwoju segmentu detalicznego. Kluczem do realizacji tego celu jest nowoczesna sieć stacji paliw i zorientowanie na klienta. W 2016 roku zostało zmodernizowanych około 80 obiektów, aby mogły one sprostać wysokim wymaganiom klientów. Na wszystkich rynkach włączonych do sieci zostało w 2016 roku 70 nowych stacji paliw - w tym 1 MOP w Polsce.

Kontynuowany był rozwój gastronomii - sieć nowych punktów **Stop Cafe** i **Stop Cafe Bistro** w 2016 roku powiększyła się o kolejnych 131 kącików gastronomicznych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom konsumentów ORLEN rozpoczął wdrożenie nowego formatu **Stop Cafe 2.0**, łączącego sklep typu convenience (oferującego rozszerzony asortyment artykułów spożywczych) oraz nowego konceptu gastronomicznego. Na koniec ubiegłego roku w sieci funkcjonowało 41 stacji w nowym formacie sklepowo-gastronomicznym.

Sukces na rynku to pochodna zaufania klientów i ciągłego budowania ich lojalności względem naszych stacji paliw. Cel ten realizowany jest poprzez systematyczne podnoszenie jakości obsługi. Dzięki pojawieniu się na stacjach specjalnych instruktorów, których zadaniem jest szkolenie pracowników i dbanie o zachowanie najwyższych standardów przez całą załogę, a także dzięki rozwojowi programów lojalnościowych **VITAY** i **FLOTA**, baza lojalnych klientów z roku na rok powiększa się. Mając na uwadze oczekiwania klientów i dążenie do ciągłego usprawniania procesu ich obsługi, w 2016 roku rozpoczęliśmy pilotaż innowacyjnego systemu płatności mobilnych za transakcje flotowe **mFLOTA**. Ta mobilna aplikacja stworzona przez Koncern jest innowacyjnym i wygodnym rozwiązaniem dla klientów flotowych, które umożliwia płatność za paliwo bezpośrednio przy dystrybutorze. Jest to pierwsze tego typu rozwiązanie na rynku paliwowym w Polsce. Wdrożone rozwiązanie zdecydowanie przyspiesza i upraszcza obsługę kierowców, których wizyta na stacji paliw ogranicza się jedynie do tankowania paliwa. Dzięki szybszemu zwalnianiu dystrybutorów, pozostali klienci mają możliwość dokonania, bez pośpiechu, dalszych zakupów w tym skorzystanie z oferty gastronomicznej na stacji. W przyszłości funkcjonalność ta będzie mogła być udostępniona wszystkim klientom indywidualnym. Kolejnym krokiem w kierunku poprawy obsługi klientów flotowych było rozpoczęcie wdrożenia

w systemu informatycznego CRM, wspierającego zarządzanie Klientami i obsługę procesów sprzedażowych.

W ramach prac nad nowymi funkcjonalnościami dla naszych partnerów biznesowych, ORLEN umożliwił klientom flotowym również zakup energii elektrycznej. Dzięki takiemu rozwiązaniu mogą oni skorzystać z lepszych warunków handlowych, uprościć i ograniczyć liczbę rozliczeń z zewnętrznymi dostawcami.

PRODUKTY I USŁUGI

Przygotowując naszą ofertę dla klientów pamiętamy o jej głównych składowych, tj. paliwach, produktach paliwowych i usługach.

Szczegółowe zasady regulujące dostawy paliw oraz proces wydawania ich klientom są gwarantem sprzedaży paliw najwyższej jakości, spełniających wszystkie wymagania wskazane w obowiązujących normach i przepisach. Przyjęte zasady dostaw w znacznym stopniu ograniczyły ryzyko zmieszania paliw oraz przepełnienia zbiorników podczas przyjmowania paliw na stacjach. Paliwa dostarczone do stacji, jak również stan zbiorników są na bieżąco monitorowane. Dzięki wprowadzonym procedurom i rozwiązaniom wyeliminowano praktycznie ryzyko zanieczyszczenia gruntów z powodu nieszczelności zbiorników.

Z najwyższym zaangażowaniem reagujemy na wszystkie sygnały naszych klientów odnośnie paliw.

Stacje paliw to nie tylko miejsce tankowania. To również dobrze zaopatrzone sklepy, których oferta stale jest dostosowywana do zmieniających się oczekiwań klientów i trendów rynkowych. W trakcie przyjmowania dostaw wszystkich artykułów spożywczych sprawdzane są terminy przydatności do spożycia, w przypadku pozostałych produktów pozapaliwowych sprawdzane są daty ich ważności. Dodatkowo monitorowany jest stan opakowań. Te same działania prowadzone są na bieżąco na terenie sklepu podczas uzupełniania ekspozycji sklepowej oraz codziennej kontroli stanu produktów na poszczególnych półkach sklepowych. Zawsze kierujemy się odgórnymi zasadami oddzielnego magazynowania i ekspozycji artykułów spożywczych – są one przechowywane w oddzielnych pomieszczeniach. Tam gdzie jest to możliwe oleje, płyny eksploatacyjne i inne akcesoria i kosmetyki samochodowe są składowane w oddzielnych altanach magazynowych. Dzięki temu klienci mają pewność, że wybierając dowolną rzecz, otrzymają produkt pełnowartościowy, spełniający wszystkie wymogi jakościowe.

Za pośrednictwem naszych stacji, klienci mają również dostęp do różnorodnych usług. Do najważniejszych można zaliczyć gastronomię i myjnię. Dokładamy wszelkich starań, aby oferowane na naszych stacjach przekąski i gorące napoje były przygotowywane w oparciu o sprawdzone receptury, uwzględniające oczekiwania klientów odnośnie składu i wartości odżywczych. Kawa oferowana na naszych stacjach wspierana jest przez międzynarodową markę Fair Trade Coffee. Posiadamy kilkadziesiąt własnych receptur przygotowywania gorących i zimnych przekąsek oraz kawy. Pracujemy nad wyeliminowaniem z naszych produktów gastronomicznych konserwantów, glutaminianów i fosforanów, sztucznych barwników i aromatów. W nowych postępowaniach zakupowych będą uwzględniane oczekiwania dotyczące pożądanego składu produktów i półproduktów. Obecnie w ramach decyzji biznesowych i współpracy z dostawcami takie oczekiwania są przekazywane do dostawców z prośbą

o przygotowanie nowych produktów bez wymienionych wyżej składników. W przypadku grupy produktów – wybrane słodkie przekąski i hot dogi – udało już się to osiągnąć.

Coraz większą popularnością wśród klientów cieszą się myjnie. Duża większość myjni automatycznych funkcjonujących w sieciach detalicznych należących do Grupy ORLEN posiada system zamkniętego obiegu wody do celów technologicznych, co w znacznym stopniu ogranicza zużycie wody oraz ilość generowanych ścieków przemysłowych powstających w procesie ich użytkowania.

Klientom udzielana jest informacja na temat wpływu wszystkich oferowanych na stacjach paliw oraz produktów pozapaliwowych (artykuły spożywcze, napoje, słodkie i słone przekąski) i usług (pełna oferta gastronomiczna, myjnia) na zdrowie i bezpieczeństwo. W przypadku paliw, olejów, kosmetyków samochodowych, płynów eksploatacyjnych na wszystkich stacjach dostępne są szczegółowe karty charakterystyki (udostępniane na życzenie klientom i będące w dyspozycji pracowników stacji), zawierające ich opis i skład, opisujące ryzyka i zagrożenia oraz sposoby postępowania w przypadku ich wystąpienia. Obowiązki pod względem informowania o zagrożeniach, które niosą ze sobą produkowane i stosowane chemikalia reguluje ustawodawstwo polskie i europejskie. Wspomniane karty charakterystyk to podstawowe narzędzie stosowane zgodnie z rozporządzeniem **REACH** w celu zapewnienia przepływu informacji w łańcuchu dostaw. Zgodnie z jego art. 31 dostawca substancji lub mieszaniny przekazuje odbiorcy kartę charakterystyki w języku urzędowym państwa członkowskiego, na terenie którego substancja lub mieszanina jest wprowadzana do obrotu. Równie istotne są przepisy Kodeksu pracy, który w art. 221 § 2 stanowi, że „Niedopuszczalne jest stosowanie niebezpiecznych substancji i niebezpiecznych preparatów chemicznych bez posiadania aktualnego spisu tych substancji i preparatów oraz kart charakterystyki, a także opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem”.

ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO

Istotnym elementem zarządzania siecią stacji paliw jest dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa odwiedzających – klientów, podróżnych, kooperantów i dostawców. Staramy się również poprawić komfort pracy naszych pracowników.

Stacje mające w ofercie LPG są dostosowane do bezpiecznego tankowania tego paliwa przez klientów. W razie potrzeby pracownicy stacji zawsze służą pomocą i mogą zatankować jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Stacje paliw są miejscem bezpiecznym zarówno dla klientów jak i ich pracowników. Wszystkie objęte są systemami antywłamaniowymi i antynapadowymi, a umowy z wyspecjalizowanymi agencjami ochrony gwarantują szybkie przybycie profesjonalnego patrolu w razie każdej konieczności. Większość stacji paliw wyposażona jest w systemy telewizji przemysłowej, które rejestrują wszystkie zdarzenia wewnątrz i na zewnątrz obiektu. A brak dostępu pracowników stacji paliw do utargów gotówkowych jest kolejnym aspektem podnoszącym bezpieczeństwo. Każda stacja paliw posiada wypracowane zasady ruchu kołowego i pieszego na jej terenie, co w połączeniu z luminescencyjnymi oznakowaniami drogowymi podnosi bezpieczeństwo także w tym zakresie.

Na wszystkich stacjach własnych PKN ORLEN funkcjonuje **System Zarządzania Bezpieczeństwem**

Żywności HACCP wdrożony w 2005 roku. Jego podstawę stanowią wymagania Kodeksu Żywnościowego (*Codex Alimentarius*). Stacje te mają dostęp do elektronicznej wersji Dokumentacji Technicznej HACCP, która jest umieszczona na portalu stacyjnym. Celem HACCP jest zagwarantowanie klientom, że oferowane produkty żywnościowe spełniają wymagania przepisów sanitarnych, są bezpieczne dla zdrowia oraz zgodne z ich oczekiwaniami odnośnie jakości. Dotyczy to zarówno produktów w opakowaniach jednostkowych, jak i dań gorących oferowanych w restauracjach.

HACCP ma istotny wpływ na jakość oferowanych i sprzedawanych produktów – przyjmowanie, magazynowanie, zasady i warunki przygotowania do sprzedaży oraz sama sprzedaż zgodnie z HACCP, ewidencjonowanie i monitorowanie każdego z ww. etapów zwiększa gwarancję jakości i bezpieczeństwa produktów.

HACCP czyli analiza zagrożeń i kontroli krytycznych punktów jest systemowym postępowaniem mającym na celu identyfikację zagrożeń zdrowotnych żywności oraz ryzyka ich wystąpienia podczas wszystkich etapów procesu produkcji i dystrybucji żywności. Jest to również system, który kontroluje i opanowuje wszystkie zagrożenia istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa konsumenta i ochrony jego zdrowia. HACCP służy minimalizowaniu ryzyka zagrożeń związanych z obrotem żywnością. Jest systemem prewencyjnym. Chroni interesy konsumenta dając mu pewność bezpieczeństwa oraz wysoką jakość zdrowotną nabywanych produktów spożywczych. Chroni również interesy producenta, który prowadząc w odpowiedni i udokumentowany sposób proces produkcyjny może dowieść, że dostarcza produkt bezpieczny dla zdrowia. System HACCP został również wdrożony przez PKN ORLEN na rynku czeskim, litewskim i niemieckim. Jest regularnie audytowany.

Procent znaczących produktów i usług, dla których prowadzi się ocenę wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników wynosi 100%. W 2016 roku nie odnotowano przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami w zakresie wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo na każdym etapie ich cyklu życia według rodzaju skutków. Pracownicy stacji paliw są szczególnie uwrażliwiani na kwestie dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim. Na każdej stacji znajduje się tabliczka z odpowiednią informacją, a pracownicy uczestniczą w specjalnych szkoleniach. Stosowane są także pisemne oświadczenia pracowników stacji zobowiązujące ich do przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz do przestrzegania obowiązku weryfikacji wieku a także odmowy sprzedaży w przypadku zaistnienia podejrzenia naruszenia ustawy.

PKN ORLEN od wielu lat wspiera i propaguje zdrowy styl życia oraz różne formy aktywnego spędzania wolnego czasu i wypoczynku. Część tych działań była skierowana do pracowników firmy - jednym z takich wydarzeń była Konferencja Sprzedaży podczas której prawie 260 pracowników obszaru sprzedaży detalicznej wzięło aktywny udział pokonując na rowerach jedną z wybranych tras wzdłuż rzeki Bug. Większość akcji była jednak dedykowana klientom, np. organizacja największej imprezy biegowej w Polsce (**ORLEN Maraton**), wsparcie dwóch imprez rowerowych w Niemczech (Velothon w Berlinie i Cycclassic w Hamburgu) czy współorganizacji w Niemczech przez ORLEN Deutschland obozów sportowych dla dzieci i młodzieży grającej w piłkę ręczną. Na ponad 500 stacjach paliw w Polsce klienci mogli skorzystać ze specjalnych stojaków rowerowych. W ramach współpracy ze **Wschodnim Szlakiem Rowerowym Green Velo** - liczącej prawie 2000 kilometrów trasie biegnącej przez tereny pięciu województw (warmińsko-

mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie) - prawie 30 stacji posiadało status Miejsc Przyjaznych Rowerzystom.

W 2016 roku po raz kolejny zorganizowaliśmy na rynku czeskim akcję oddawania krwi dla szpitali - w jej ramach klienci naszych stacji oddali łącznie 60 litrów krwi.

UDOGODNIENIA DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ORAZ DZIECI

Staramy się ułatwić korzystanie z naszych obiektów osobom z niepełnosprawnością. A także niezwykle istotny jest komfort podróży najmłodszych.

Na większości stacji przynajmniej jedno miejsce postojowe jest przeznaczone dla podróżnych z niepełnosprawnością i specjalnie oznaczone. Większość toalet została zmodernizowana i dostosowana do ich potrzeb. Zawsze również, w razie potrzeby, mogą liczyć na życzliwość i pomoc pracowników stacji.

Niezwykle istotny jest komfort podróży najmłodszych. Szereg stacji w Polsce i Czechach wyposażonych jest w kącki do przewijania dzieci. Zarówno oferta gastronomiczna (mini menu) jak i sklepowa (zabawki, książki i bajki) uwzględniają potrzeby dzieci. Wiele stacji (głównie tranzytowych) posiada przystajacyjne place zabaw, z których mali podróżni mogą korzystać w trakcie przerw w podróży.

W roku 2016 PKN ORLEN zdobył wyróżnienie w konkursie architektoniczno - urbanistycznym „**Lider Dostępności 2016**”, organizowanym przez Towarzystwo Urbanistów Polskich oraz Fundację Integracja, pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Nagrodę w kategorii „Obiekt Użyteczności Publicznej” otrzymała Stacja Paliw PKN Orlen S.A. nr 682, działająca w Warszawie przy al. Solidarności 100. Stacja została w pełni przygotowana do obsługi osób z niepełnosprawnością, poprzez połączenie najwyższych standardów obsługi bezpośredniej klienta niepełnosprawnego z dedykowanymi rozwiązaniami projektowymi. Cała załoga stacji została przeszkolona specjalistycznie z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnością. Obiekt ma liczne rozwiązania sprzyjające dostępności stacji dla osób niepełnosprawnych, m.in.: urządzenia dedykowane niepełnosprawnym ruchowo i słuchowo, właściwą komunikację i aranżację wnętrza pawilonu stacji, kasę dostosowaną dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednio wyposażoną toaletę, dedykowane miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością. Dodatkowo na platformie elearningowej przygotowano zostało szkolenie z zasad obsługi osób niepełnosprawnych.

Nagroda ta potwierdza naszą skuteczność we wdrażaniu polityki CSR, w szczególności troski o naszych najbardziej wymagających klientów dotkniętych niepełnosprawnością.

PKN ORLEN kontynuuje również z powodzeniem **program „Karta Dużej Rodziny”**, który umożliwia korzystanie z rabatów przy zakupie towarów i usług, jak również ułatwień w obsłudze instytucjonalnej rodzinom wielodzietnym. W efekcie uczestnicy programu mogą korzystać z różnorodnych rabatów na zakup paliw oraz zniżek przy zakupie produktów z oferty Stop Cafe oraz usługi myjni.

STANDARDY OBSŁUGI

W 2016 w sieci detalicznej PKN ORLEN na rynku polskim i czeskim prowadzone było na szeroką skalę badanie satysfakcji klientów stacji.

Formuła badania daje klientom możliwość wyrażenia swojej opinii na temat konkretnej stacji, którą ostatnio odwiedzili. Ankiety są wypełniane na stronie internetowej firmy badawczej oraz na bieżąco udostępniane on-line stacjom paliw i menedżerom zarządzającym siecią detaliczną. Indywidualna ocena poszczególnych standardów operacyjnych, wizerunku, obsługi, jakości produktów oraz wskazanie swoich oczekiwań względem sieci i firmy to źródło dużo większej ilości informacji i wskazówek w jakim kierunku należy się zmieniać, jakie rozwiązania zyskały uznanie w oczach klientów oraz tego, co jest dla naszych klientów najważniejsze. Badanie pozwala lepiej poznać potrzeby i prowadzi do dalszej poprawy usług świadczonych na stacjach paliw. Wyniki badania były podstawą do przygotowania nowego projektu szkoleniowego dotyczącego tworzenia pozytywnych doświadczeń klientów na stacjach paliw .

PKN ORLEN cyklicznie monitoruje satysfakcję i lojalność klientów. Rynek paliw jest dość niestabilny w związku ze stale zmieniającymi się cenami paliw, rozwojem stacji oraz wprowadzaniem nowości w ofercie gastronomicznej, paliwowej czy sklepowej. Klientom stacji oferowane są różne promocje i atrakcje, co wpływa na ich lojalność względem stacji, z której najczęściej korzystają. W takiej sytuacji bardzo istotne jest monitorowanie ich zadowolenia z różnych aspektów funkcjonowania stacji. Obserwowanie głównych obszarów działalności stacji pozwala sprawdzić jakość relacji klienta ze stacją paliw, ocenić czy obrany kierunek działań marki stacji jest właściwy, czy spowodował poprawę wizerunku i satysfakcji klientów. Badania odpowiadają także na pytanie jak zmienia się lojalność i satysfakcja klientów w kolejnych latach w porównaniu do minionych. Pozwalają także na sprawdzenie od których aspektów funkcjonowania stacji zależy jakość relacji i jaka jest rola wizerunku, samej oferty produktowej i usługowej, oferowanych cen, lokalizacji oraz procesów obsługi. Dają odpowiedź na pytanie jakie doświadczenia są najistotniejsze, działania w jakim obszarze wymagają monitoringu i jakie elementy standardu obsługi wymagają dalszej poprawy.

Jednym z elementów wspierających budowanie relacji z klientami jest podejście do informacji przekazywanych przez klientów oraz reakcja na zgłaszane przez nich skargi i zażalenia. Każdy zainteresowany ma kilka możliwości kontaktu i wyrażenia opinii na temat stacji i obsługi, za pośrednictwem Internetu, telefonicznie lub bezpośrednio na stacjach paliw. W każdym z tych przypadków zgłoszenie takie jest rejestrowane w systemie administracji skarg i reklamacji . W systemie tym są oczywiście rejestrowane także pozytywne opinie i podziękowania ze strony klientów.

W 2016 roku klienci stacji paliw PKN ORLEN dokonali ponad 300 mln transakcji. W tym czasie wpłynęło przeszło 3000 skarg i reklamacji do rozpatrzenia. Każda osoba zgłaszająca jakiegokolwiek uwagi, średnio w ciągu kolejnych 5 dni otrzymuje odpowiedź na swoje zgłoszenie. Główne problemy, które sygnalizowali klienci w 2016 roku:

Problem	Liczba zgłoszeń
obsługa Klienta	1642
ilość paliwa	498
jakość paliwa	673
stan techniczny urządzeń	247
produkty spożywcze	151
pozostałe produkty	59
Czystość	56
Suma końcowa	3326

Każde zgłoszenie od klientów rozpatrywane jest indywidualnie, zgodnie z obowiązującymi procedurami przy jednoczesnym uwzględnieniu podejścia w duchu „Human2Human”. Na rynku czeskim w celu zwiększenia liczby i jakości informacji zwrotnych od klientów i poprawy poziomu komunikacji między klientami i siecią Benzina z sukcesem wykorzystaliśmy portale społecznościowe. Znacznie poprawiło to stopień rozpoznawalności i akceptacji naszej marki oraz wpłynęło na wykreowanie wizerunku stacji przyjaznych klientom.

DBAŁOŚĆ O ŚRODOWISKO

PKN ORLEN jako firma przykładająca w swojej działalności szczególną wagę do aspektów ochrony środowiska naturalnego, politykę w tym zakresie stosuje także na stacji paliw.

Na każdym etapie obrotu towarami pozapaliwowymi na poziomie stacji mamy na uwadze troskę o klientów i środowisko. Szczególnie istotne jest to w przypadku olejów, płynów eksploatacyjnych i chemii samochodowej. W momencie dostawy sprawdzana jest jakość opakowań – uszkodzone nie są przyjmowane na stacje. Odpowiednie zasady magazynowania i ekspozycji handlowej ograniczają ryzyko uszkodzenia towarów, opakowań oraz pogorszenia ich jakości. Na stacjach znajdują się pojemniki na zużyte opakowania po olejach i innych płynach, mogące mieć negatywny wpływ na środowisko. Poza tym na każdej stacji ogólnodostępne są pojemniki na odpady, umożliwiające ich wstępną segregację. Dzięki temu klient ma możliwość wyrzucenia opakowań po artykułach spożywczych, napojach oraz innych odpadów.

Wszystkie produkty motoryzacyjne (oleje, płyny eksploatacyjne, kosmetyki samochodowe) posiadają karty charakterystyki, które precyzują jak należy je przechowywać, jak postępować w sytuacji zanieczyszczenia otoczenia lub zatrucia.

W przypadku paliw jest wiele elementów , ukierunkowanych na ochronę środowiska:

- Zbiorniki dwuściankowe ograniczające ryzyko wycieku paliw do gruntu,
- Posadowienie zbiorników na betonowych tacach szczelnych,
- Montaż systemu detekcji nieszczelności zbiorników,
- Zabezpieczenie podjazdu uniemożliwiające przedostanie się rozlanych paliw do gruntu,
- Systemy odprowadzające wody opadowe z terenu podjazdu do separatorów węglowodorów (brak możliwości przedostania się cząstek paliw do gruntu lub wód gruntowych),
- Pełna hermetyzacja rozładunku paliw na stacji (znaczne ograniczenie przedostania się oparów do powietrza),
- System VRS wykorzystywany w pistoletach nalewczych umożliwiający odprowadzanie oparów z samochodowych zbiorników paliwowych bezpośrednio do zbiorników stacyjnych,
- Wyposażenie stacji w środki neutralizujące wycieki lub plamy powstały podczas tankowania, rozładunku, w wyniku nieszczelności układów paliwowych aut.

Odpowiedzialnie, z troską o środowisko prowadzona jest gospodarka wodnościekowa na terenie stacji (m.in. separatory węglowodorów do oczyszczania wód opadowych z terenu stacji). Działania te ograniczają do minimum ryzyko zanieczyszczenia środowiska i wód gruntowych.

Systemy paliwowe są w pełni hermetyczne i w 100% uniemożliwiają dostanie się frakcji ropopochodnych do powietrza czy gleby. Realizujemy efektywną i skuteczną gospodarkę odpadami. Od roku 2015 prowadzimy selektywną zbiórkę odpadów komunalnych i opakowaniowych. Odpady po gastronomiczne oraz odpady niebezpieczne są oddzielnie selekcyonowane i odbierane przez wyspecjalizowanych kontrahentów. Wybrane stacje, głównie w Niemczech, zajmują się zbiórką olejów przepracowanych. Na stacjach stosowane są wyłącznie renomowane środki czystości posiadające odpowiednie certyfikaty.

Stacje w Czechach i Niemczech są przygotowane do zbierania kaucjonowanych opakowań szklanych. W przypadku stacji niemieckich system ten obejmuje wszystkie opakowania kaucjonowane, również puszki, butelki typu PET.

W ramach polityki proekologicznej i troski o środowisko naturalne dążymy do zminimalizowania zużycia energii elektrycznej, dlatego też wdrażamy szereg działań optymalizacyjnych i rozwojowych. Stosujemy urządzenia o wysokiej efektywności energetycznej.

Na modernizowanych obiektach wdrażamy oświetlenie LED. Kompensacja mocy biernej na ponad przeszło 300 stacjach paliw przyczyniła się do zyskania przez tzw. „białych certyfikatów”. Bardzo perspektywiczną inicjatywą jest pilotażowy program wyposażenia stacji paliw w ogniwa fotowoltaiczne, które dokonują konwersji światła słonecznego w energię elektryczną w różnych lokalizacjach geograficznych o zróżnicowanych nasłonecznieniu. W najbliższej perspektywie zamierzmy wdrożyć to rozwiązanie na 200 stacjach paliw. Wszystkie stacje paliw w Polsce wyposażyliśmy w perlatory tj. urządzenia montowane w bateriach umywalkowych napowietrzające wodę, które w znacznym stopniu ograniczają jej zużycie.

Innym przedsięwzięciem proekologicznym jest projekt realizowany z firmą Tesla. W ramach tej współpracy na dwóch niemieckich i dwóch polskich stacjach zostały uruchomione punkty

ładowania samochodów Tesla. Kolejnym krokiem w kierunku paliw alternatywnych jest rozpoczęcie prac na uruchomieniu w ramach sieci stacji ORLEN w Polsce chargerów do ładowania samochodów elektrycznych wszystkich typów oraz stacji do tankowania CNG /LNG. W Czechach zwiększyła się liczba stacji , które już takie paliwa oferują (do 84). Na rynku niemieckim PKN ORLEN rozpoczął przygotowania do uruchomienia w 2017 dwóch stacji wodorowych, jedna stacja ma zostać uruchomiona rynku czeskim.

OCHRONA PRYWATNOŚCI KONSUMENTÓW*

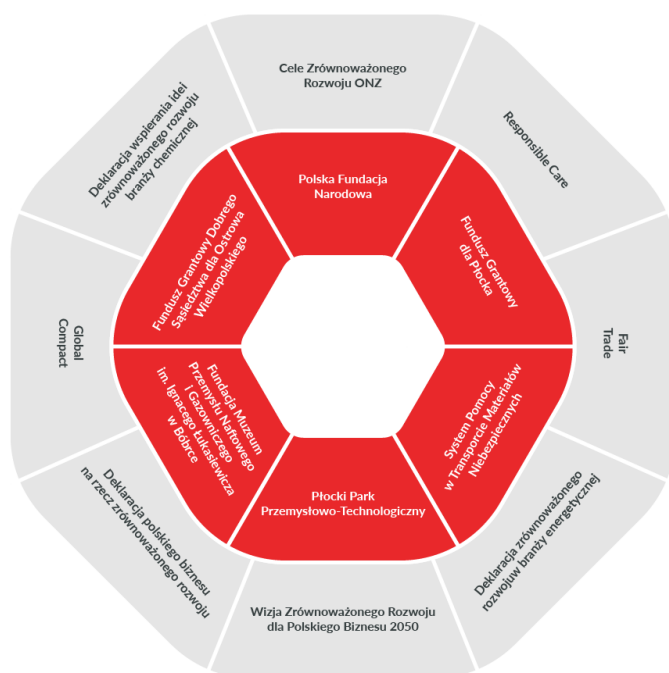
W oparciu o postanowienia ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych w PKN ORLEN S.A. obowiązuje Zarządzenie nr 9/2016/DG z dnia 10 marca 2016 roku w sprawie ochrony danych osobowych. Zarząd PKN ORLEN S.A. uchwałą nr 5394/2015 z dnia 24 czerwca 2015 roku powołał również w Spółce Administratora Bezpieczeństwa Informacji i Zastępców Administratora Bezpieczeństwa Informacji, w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, w tym zapewnienia ochrony danych klientów oraz ich przetwarzania w sposób zgodny z przepisami powszechnie obowiązującego prawa.

W 2016 roku w PKN ORLEN S.A. i w spółkach Grupy Kapitałowej ORLEN* nie zidentyfikowano uzasadnionych skarg dotyczących naruszenia ochrony danych osobowych klientów oraz przypadków utraty, kradzieży lub nieuprawnionego wykorzystania tych danych.

*dotyczy kluczowych spółek zależnych, w których udział PKN ORLEN S.A. jest większy lub równy 50%

Odpowiedzialność wobec Dostawców

Dostawcy to jedna z kluczowych grup Interesariuszy. **Strategia CSR na lata 2015 - 2017** zakłada, że dostawcy współpracujący z Koncernem są zobowiązani spełniać zdefiniowane kryteria dotyczące wartości ORLEN i odpowiedzialności. Obszar Zakupów ściśle współpracuje z Interesariuszami, analizuje ich potrzeby, ustala wspólne priorytety, plany, kluczowe wskaźniki efektywności i usprawnienia.

W latach 2015 - 2016 uległy zmianie zasady współpracy z dostawcami. Funkcja administracyjno-wspierająca stała się proaktywną i pro-biznesową. Realizacja celów strategicznych opiera się przede wszystkim na wdrożeniu kompleksowego zarządzania kategoriami zakupowymi, modelu zarządzania dostawcami (tj. segmentacja, kwalifikacja, zasady zarządzania) oraz stosowaniu światowych standardów zakupowych. Zdefiniowane zostały i sukcesywnie są wdrażane zasady współpracy w ramach Grupy Kapitałowej. Służy temu wdrożona w GK ORLEN Polityka Zakupowa, która jest parasolowym dokumentem obowiązującym w Grupie Kapitałowej. Wyznacza stosowanie wspólnych standardów w zakresie procedur, procesów, narzędzi, systemów i struktur zakupowych. Kluczowym elementem jest wdrażanie w kolejnych spółkach Grupy ORLEN Platformy Zakupowej Connect, co wpływa na ujednoczenie i uspołnienie procesów zakupowych w całej Grupie, transparentność i przejrzystość prowadzonych postępowań, wymianę wiedzy oraz poprawę komunikacji z dostawcami.

Ważną inicjatywą wdrażaną w Koncernie w ramach zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego

łańcucha dostaw jest włączenie kryteriów odpowiedzialnego biznesu i zrównoważonego rozwoju do standardu zarządzania procesami zakupowymi. Koncern promuje ideę odpowiedzialności społecznej wśród swoich dostawców, chce współpracować z kontrahentami, którzy przestrzegają praw człowieka i działają zgodnie z regulacjami prawnymi, zapewniają bezpieczne i godne warunki pracy oraz stosują nie tylko najwyższe standardy etyczne, ale także dbają o środowisko naturalne. Kryteria CSR zostały zdefiniowane i zebrane w jeden dokument, tj. „**Kodeks postępowania dla Dostawców**”. Od kwietnia 2016 roku jest on obowiązkowym kryterium stosowanym w procesie kwalifikacji kontrahentów. Publikacja Kodeksu to również działania propagujące odpowiedzialny łańcuch dostaw m.in. publikacja dobrych praktyk w raporcie Forum Odpowiedzialnego Biznesu - Raport "**Odpowiedzialny biznes w Polsce 2015. Dobre praktyki**". Ponadto, prezentacja podczas **6. Targów CSR** doświadczeń Obszaru Zakupów w opracowaniu i wdrażaniu Kodeksu postępowania dla Dostawców promującym odpowiedzialność wśród interesariuszy i zachęcającym do wdrażania odpowiedzialnych praktyk wśród dostawców. W listopadzie 2016 roku pakiet wytycznych dotyczących zarządzania zakupami zawierający Politykę Zakupową oraz Kodeks postępowania dla Dostawców został przekazany do wdrożenia Spółkom GK ORLEN jako obowiązujący wspólny standard w całej Grupie Kapitałowej.

W 2016 roku uruchomiona została na **Platformie Zakupowej Connect** nowa strefa dostawcy, która w znaczącym stopniu ułatwi im poruszanie się w systemie. To również odpowiedź na najnowsze trendy w rozwijaniu aplikacji. Przede wszystkim jednak stanowi odpowiedź na postulaty dostawców zgłaszane podczas badania satysfakcji. Uczestnicy badania oczekiwali, że narzędzie będzie intuicyjne i przejrzyste. Na najbliższe lata planowana jest dalsza integracja narzędzi zakupowych, w tym uruchomienie nowych funkcjonalności w portalu dostawców. Obok dzisiejszych dokumentów związanych z procesami zakupowymi (zapytania ofertowe, oferty) dostępne w portalu będą dokumenty transakcyjne (zamówienia, umowy, awizacje dostaw).

Jednym z kluczowych systemów informatycznych, wspierających funkcję zakupową w całej GK ORLEN, będzie Zintegrowane Narzędzie Zakupowe (ZNZ), którego proces zakupu został rozpoczęty w 2016 roku. Celem zakupu i wdrożenia ZNZ jest narzędziowe wsparcie procesu P2P (*procure to pay*), czyli od złożenia zapotrzebowania do płatności za dany zakup. Korzyściami z wdrożenia ZNZ w GK ORLEN będzie większa efektywność funkcji zakupowej, krótszy czas realizacji zakupów, redukcja ryzyka, większa transparentność wydatków oraz oszczędności.

W 2016 roku miały miejsce fundamentalne zmiany związane z budową strategii dla kategorii zakupowych, tworzeniem systemu kwalifikacji i oceny dostawców.

Inicjatywy i dobre praktyki są wdrażane w całej Grupie ORLEN. Głównym elementem scalającym działania zakupowe jest budowanie wspólnie z partnerem biznesowym i wdrażanie strategii kategorii zakupowych. Strategiczne zarządzanie kategoriami pozwala na przełożenie wyznaczonych w Strategii Koncernu kierunków rozwoju na działania operacyjne, dostosowane do specyfiki każdej kategorii zakupowej. Celem tych działań jest wypracowanie nowych rozwiązań, optymalizacja procesów, obniżenie kosztów.

Grupa ORLEN korzysta z usług starannie wybranych dostawców. W ramach ciągłego doskonalenia procesów zakupowych, rozwija i standaryzuje procesy związane z ich wyborem. Wypracowany został model kwalifikacji i oceny dostawców. Kryteria opracowane, m.in. w oparciu o najlepsze praktyki rynkowe, pozwalają minimalizować ryzyka reputacyjne, finansowe i procesowe oraz maksymalizować jakość współpracy z kontrahentami.

Istotne znaczenie mają wśród nich partnerzy lokalni, a więc ci, których siedziba główna znajduje się w powiecie plockim oraz w województwie mazowieckim. Grupa ORLEN korzystając z usług lokalnych dostawców wspiera najbliższy rynek i biznes. Dostawcy z otoczenia spółek cechują się znajomością rynku lokalnego, często dobrze znają potrzeby i oczekiwania spółek Grupy ORLEN, a ich bliskość pozwala także na obniżenie kosztów, np. transportu czy zakwaterowania. Wydatki na produkty i usługi firm mających siedzibę w Płocku, stanowiły w 2016 roku około 4% wydatków PKN ORLEN. Koncern współpracuje z dostawcami z najbliższego otoczenia wpływając tym samym na rozwój lokalnego rynku, a przede wszystkim realizując strategię odpowiedzialności społecznej i zrównoważonego rozwoju w swoim łańcuchu dostaw. W kluczowych spółkach zagranicznych Grupy ORLEN, Unipetrolu (Litvínov) i ORLEN Lietuva (Mažeikiai), udział wydatków przeznaczonych na usługi lokalnych dostawców, którzy zlokalizowani są w wyżej wymienionych miastach, wyniósł w 2016 roku, kolejno – 11% i 1%.

Stawiając ogromny nacisk na osiągnięcie założonych celów strategicznych oraz dostosowanie się do światowych standardów pamiętamy, że naszym najważniejszym ogniwem są Ludzie. Dlatego w roku 2014 uruchomiony został program rozwojowy Akademia Zakupowa. Był to program, w którym budowaliśmy kompetencje zawodowe i wzmacnialiśmy umiejętności

miękkie, takie jak: przywództwo, komunikacja, budowanie relacji naszych pracowników, co ma wpływ na wysoką jakość współpracy i profesjonalny poziom prowadzonych procesów zakupowych. Program ten trwał przez cały rok 2016. Efektem programu jest wyraźny i systematyczny wzrost satysfakcji naszych Partnerów Biznesowych z jakości współpracy

i kompetencji kupców. Z dumą możemy zakomunikować, że 90% obecnych pracowników Obszaru Zakupów w PKN ORLEN to absolwenci Akademii Zakupowej. Nasz program rozwojowy został także doceniony przez środowisko polskich menedżerów zakupów i logistyki. Projekt Akademii Zakupowej zajął 3. miejsce podczas konkursu „Lider Zakupów” w ramach tegorocznej konferencji branży zakupowej PROCON/POLZAK, która odbyła się 18-19 października 2016 roku w Warszawie.

W 2015 roku PKN ORLEN otrzymał **Certyfikat CIPS** (Chartered Institute of Procurement & Supply), przyznany przez największą na świecie organizację branży zakupowej. Potwierdza on międzynarodowe standardy stosowane przez firmę w procedurach zakupowych. Certyfikat jest ważny przez okres 3 lat.

Formą dialogu z Interesariuszami było przeprowadzone w 2016 roku trzecie już badanie satysfakcji oceniające współpracę z Obszarem Zakupów. O zdanie zapytani zostali partnerzy biznesowi oraz dostawcy. Badanych było wiele aspektów współpracy, m.in. oceniano kompetencje pracowników, ich umiejętność komunikacji, zaangażowanie. Ocenie poddane zostały też wykorzystywane przez PKN ORLEN narzędzia, w tym Platforma Zakupowej CONNECT. Wynik badania pokazał, że współpraca jest oceniana nadal na poziomie bardzo dobrym, pomimo nieznacznego spadku ogólnego indeksu satysfakcji w stosunku do 2015 roku.

Odpowiedzialność za Produkt

Grupa ORLEN sukcesywnie obniża energochłonność jednostek produkcyjnych poprawiając doskonałość operacyjną.

1. SUROWCE I MATERIAŁY WYKORZYSTYWANE W PRODUKCJI

W ramach produkcji rafineryjnej jak i petrochemicznej przerabiane są różne surowce, jak i półprodukty. Głównym surowcem jest jednak ropa naftowa, będąca podstawą bilansu masowego produkcji, a także pozostałe wsady, w tym biokomponenty i inne chemikalia.

TABELA: Surowce/materiały zużyte w 2016 roku

Surowce nieodnawialne [t]

	PKN ORLEN	ORLEN Lietuva	Unipetrol
Ropa naftowa	15 129 586	9 323 372	5 421 666
Pozostałe surowce	1 006 848	508 966	1 322 317

Surowce odnawialne [t]

	PKN ORLEN	ORLEN Lietuva	Unipetrol
Biokomponenty	723 636	75 480	215 081

TABELA: Zużycie ropy naftowej

Zużycie ropy naftowej

	2014	2015	2016	Udział ropy we wsadach ogółem
PKN ORLEN	14,28	15,67	15,13	86%
ORLEN Lietuva	7,50	8,49	9,32	94%
Unipetrol	5,13	6,50	5,42	83%

Ropa naftowa, która jest surowcem nieodnawialnym, nabywana jest dla wszystkich rafinerii Grupy ORLEN w ramach zintegrowanego procesu zakupowego prowadzonego w PKN ORLEN od odbiorców zewnętrznych.

Pozostałe grupy materiałowe, które są zużywane w naszych zakładach to gaz ziemny, biokomponenty oraz półprodukty, które głównie wymieniane są pomiędzy rafinerią a petrochemią (nie stanowią wsadu pierwotnego).

2. MATERIAŁY POCHODZĄCE Z RECYKLINGU WYKORZYSTANE W PROCESIE PRODUKCYJNYM

Grupa ORLEN poddaje recyklingowi ścieki i ponownie wykorzystuje wodę. Prowadzony w spółkach Grupy ORLEN recykling polega na odzyskiwaniu surowców i ich ponownym przetwarzaniu w procesach produkcyjnych w celu uzyskania materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub innym. Przetwarzając wtórnie surowce spółki ograniczają wykorzystanie surowców pierwotnych, co wpływa na wzrost efektywności prowadzonych procesów oraz przyczynia się do ochrony naturalnych zasobów.

Odzyskiwanie i przetwarzanie surowców redukuje także ilość odpadów. Elementem oszczędnego gospodarowania energią jest wykorzystywanie surowców energetycznych lub tych, które są nośnikami energii. Podstawową zasadą prowadzonego recyklingu jest maksymalizacja ponownego wykorzystania materiałów, przy najmniejszym nakładzie energetycznym potrzebnym do ich przetworzenia.

W roku 2016 w Zakładzie Produkcyjnym PKN ORLEN w Płocku odzyskano 0,03% słoików w procesie oczyszczania ścieków, które zawrócono do przerobu na instalacji destylacji. Ponadto wykorzystano 21% oczyszczonych ścieków do produkcji wody gospodarczej i wody p.poż.

Surowce oraz ciepło były również powtórnie wykorzystywane w spółkach Grupy ORLEN.

- Basell Orlen Polyolefins wykorzystowała 2,07% ciepła odzyskanego z produkcji (z pary) do ogrzewania wody.

- ANWIL powtórnie wykorzystał w procesie produkcyjnym 7,25% PVC SX ze ścieków; 2,14% wody rzecznej oraz 0,74% solanki.
- ORLEN Eko wykorzystywała 2,05% ciepła odzyskanego ze spalin do produkcji pary wodnej.
- ORLEN Południe Zakład w Trzebini w Elektrociepłowni odzyskał 6,4% kondensatu z produkcji parafin, w stosunku do produkcji nośnika pary, na instalacji DRW III 0,2% odpadów wytworzonych na własnej oczyszczalni ścieków, 0,5% slopów, 38,1% ciepła z frakcji z Wieży W-2., 4,2% wody oraz 17,6% kondensatu pary wodnej w stosunku do zużycia wody przemysłowej.
- ORLEN Południe Zakład w Jedliczu zawróciła do produkcji 0,33% slopów na instalacji Destylacji Rurowo-Wieżowej oraz 0,58% slopów na instalacji Regeneracji Olejów Odpadowych. Wykorzystała w 14% kondensat parowy na instalacji Elektrociepłowni.
- ORLEN Lietuva powtórnie wykorzystywała 98% wody, m.in. w obiegowych systemach chłodniczych, 88% ścieków do produkcji wody technologicznej, 0,13% slopów, 69,76 ton odpadów w procesie powtórnej rafinacji oraz odzyskała 79,7% ciepła z pary wodnej.
- Spolana zawróciła do procesu 7,7% kondensatu z produkcji ciepła, wykorzystała 58,9% ścieków w produkcji, przekazała do ponownego wykorzystania 0,8% makulatury oraz 0,3% tworzyw sztucznych, odzyskała 33,9% ciepła oraz 97,6% wodoru. Ponadto w obiegu pozostaje 99% wody chłodniczej, która stanowi 38,5% ogółu ujmowanej wody.

3. OZNAKOWANIE PRODUKTÓW I USŁUG

Obowiązki Spółek Grupy ORLEN dotyczące informowania za pomocą oznakowania i etykietowania o zagrożeniach, które niosą ze sobą produkty, wynikają z zapisów ustawodawstwa międzynarodowego i europejskiego. Wewnętrzne zarządzenia regulują zakres i podział odpowiedzialności w poszczególnych Spółkach Grupy ORLEN.

Podstawowym narzędziem stosowanym przy wskazaniu rodzaju wymaganego oznakowania są karty charakterystyki, opracowane zgodnie z rozporządzeniem unijnym REACH. W kartach znajdują się informacje o etykietowaniu produktów zgodnie z klasyfikacją CLP oraz o nalepkach ostrzegawczych wynikających z zagrożeń w transporcie (jeśli takie informacje są wymagane).

Karty charakterystyki są głównie źródłem informacji dotyczącym produktów o zastosowaniach przemysłowych i profesjonalnych. W przypadku bezpośredniego wprowadzenia produktów na rynek, do zastosowań konsumenckich, informacje takie Spółki Grupy ORLEN przekazują za pomocą etykiet znajdujących się na opakowaniach.

Na etykietach umieszczanych na opakowaniach produktów opracowanych zgodnie z rozporządzeniem CLP, znajdują się poza piktogramami: zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz odpowiednie zwroty wskazujące środki ostrożności.

W związku z szerokim wachlarzem zastosowań produktów pochodzących z Grupy ORLEN, oznakowania na opakowaniach są również zgodne z zapisami szczegółowymi zawartymi w prawodawstwie dotyczącym, np. detergentów, nawozów.

Ponieważ wymóg informowania o zagrożeniach i o bezpiecznym stosowaniu produktu jest regulowany prawem, oznakowanie zawarte zarówno w kartach, jak i na opakowaniach jest ocenione pod kątem poprawności przez odpowiednie służby państwowe (np. Sanepid, Państwowa Inspekcja Pracy).

4. ZAWARTOŚĆ BENZENU, OŁOWIU I SIARKI W PALIWACH

TABELA: Zawartość benzenu, ołowiu i siarki w poszczególnych gatunkach paliw ciekłych w podziale na Spółki

PKN ORLEN S.A.

Średnie wartości zawartości w 2016 r.

Podstawa wymagań normatywnych

Nazwa handlowa paliwa ciekłego	Siarki	Benzenu	Ołowiu
Benzyzny			
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 10,0	max. 1,00	max. 5,0
Jednostka	mg/kg	%(V/V)	mg/l
EuroSuper 95	9,0	0,68	<2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	1,0	0,32	>2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	0,2	-0,01	>2,5
EuroSuper 95 z Etanolem i ETBE	8,8	0,58	<2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	1,2	0,42	>2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	0,2	0,01	>2,5
Super Plus 98 z Etanolem i ETBE	8,2	0,52	<2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	1,8	0,48	>2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	0,2	-0,07	>2,5
VERVA 98 z Etanolem i ETBE	7,6	0,51	2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	2,4	0,49	>2,5
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,4	-0,08	>2,5
Olej napędowy			
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 10,0	bw	bw
Jednostka	mg/kg	–	–
Ekodiesel Ultra	7,4	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	2,6	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,5	–	–
Ekodiesel Ultra klasy 2	6,7	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	3,3	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,8	–	–
Verva ON	8,5	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	1,5	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,5	–	–
Olej opalowy			
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 0,1	bw	bw
Jednostka	%(m/m)	–	–
Olej napędowy grzewczy Ekoterm Plus	0,1	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	0,0	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	0,0	–	–
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 3,5	bw	bw
Jednostka	%(m/m)	–	–
OO3	2,0	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	1,5	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,1	–	–
Paliwo do turbinowych silników lotniczych			
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 0,30	bw	bw
Jednostka	%(m/m)	–	–
Jet A-1	0,04	nz	nz
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	0,26	–	–
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	-0,02	–	–

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2015 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz.U. z dnia 25 października 2015 r., poz. 1688) oraz normy PN-EN 228:2013-04Ag3:2016-06 „Paliwa do pojazdów samochodowych. Benzyna bezołowiowa. Wymagania i metody badań”

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2015 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz.U. z dnia 25 października 2015 r., poz. 1688) oraz normy PN-EN 590:2013:12 „Paliwa do pojazdów samochodowych. Oleje napędowe. Wymagania i metody badań”

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciekłe oleje opalowe (Dz.U. z dnia 14 grudnia 2017 r., poz. 2008) oraz PN-C-96024:2001 „Przetwory naftowe. Oleje opalowe”

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 października 2015 r. w sprawie wymagań dotyczących zawartości siarki w oleju żegludowym w tym sposobu jej oznaczania (Dz.U. 2015 r., poz. 1661) oraz PN-C-96024:2001 „Przetwory naftowe. Oleje opalowe”

Norma Zakładowa ZN-ORLEN-18 „Paliwo do turbinowych silników lotniczych Jet A-1” wymagania szczegółowe zgodnie Wymaganiami Jakościowymi Paliwa Lotniczego w zakresie Połączonych Systemów Operacyjnych (Aviation Fuel Quality Requirements for Jointly Operated System – AFORS), Product Specifications Bulletin, Bulletin 96. Aviation Fuel Quality Requirements, wydanie 29, z października 2016 r. Joint Inspection Group (JIG), które zawiera wymagania przedstawione w: a) Brytyjskiej Normie Obronnej, Dokumentie British Ministry of Defence, Defence Standard 91-091 (DSF STAN 91-091), wydanie 9, z dn. 3 Października 2016 r., Turbine Fuel, Aviation Kerosine Type, Jet A-1, NATO Code: F-35”, Joint Service Designation: AVTUR (oraz b) Normie ASTM D 1655-16a Standard Specification for Aviation Turbine Fuels.

ORLEN POŁUDNIE

Średnie wartości zawartości w 2016 r.

Podstawa
wymagań
normatywnych

Nazwa handlowa paliwa ciekłego	Siarki		Benzeny	Ołowiu		
Wymagania jakościowe wg wymagań normatywnych	max. 10,0	–	–	bw	bw	
Jednostka	mg/kg	–	–	–	–	
Biodiesel RME/FAME (B100)	5,46	–	–	nz	nz	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2009 r w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz.U. 2009 r., nr 18, poz. 98), Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie wymagań jakościowych dla biokomponentów , metod badań jakości biokomponentów oraz sposobu pobierania próbek biokomponentów (Dz.U. z dnia 17 grudnia 2010 r., poz.) , Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 maja 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań jakościowych dla biokomponentów , metod badań jakości biokomponentów oraz sposobu pobierania próbek biokomponentów (Dz.U. z dnia 11 czerwca 2015 r., poz. 780).oraz PN-EN 14214+A1:2014-04/AC:2014-11 "Paliwa do pojazdów samochodowych . Estry metylowe kwasów tłuszczowych (FAME) do silników o zapłonie samoczynnym (Diesla). Wymagania i metody badań"
różnica między średnią wartością w 2016 r. a wymaganiami normatywnymi	4,54	–	–	–	–	
różnica między średnią wartością w 2016 r. a średnią wartością w 2015 r.	1,1	–	–	–	–	

ORLEN Lietuva

Srednia wartosci zawartosci w 2016 r.

Podstawa wymagan normowanych

Nazwa handlowa paliwa cieklego	Sulfur		Bismut		Oleina
Benzyzny					
Wymagania jakosciowe wg wymagan normalizowanych	max. 10.0	max. 15.0	–	max. 1.00	max. 5.0
Jednostka	mg/kg	mg/kg	–	%(V/V)	mg/l
US92 gasoline	–	13.23	–	0.90	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	1.77	–	0.10	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	0.37	–	0.09	–
A92 gasoline	6.97	–	–	0.84	< 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	3.03	–	–	0.16	> 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	-1.24	–	–	0.04	> 2.5
95 gasoline	6.92	–	–	0.81	< 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	3.08	–	–	0.19	> 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	-0.38	–	–	-0.02	> 2.5
95 Bio gasoline	6.78	–	–	0.90	< 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	3.22	–	–	0.10	> 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	-0.01	–	–	0.00	> 2.5
98 Gasoline	5.38	–	–	0.88	< 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	4.62	–	–	0.12	> 2.5
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	0.30	–	–	-0.06	> 2.5
Olje ropoplynowe					
Wymagania jakosciowe wg wymagan normalizowanych	max. 1000	max. 10.0	–	bw	bw
Jednostka	mg/kg	mg/kg	–	–	–
Marine gasoil	800	–	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	200.0	–	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	-100	–	–	–	–
Arctic diesel	–	6.76	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	3.24	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	0.52	–	–	–
Diesel F	–	7.34	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	2.66	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	0.37	–	–	–
Diesel E	–	7.05	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	2.95	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	-0.51	–	–	–
Diesel C	–	6.54	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	3.46	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	-1.57	–	–	–
Diesel E B10	–	7.43	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	2.57	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	1.43	–	–	–
Diesel C B10	–	6.59	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	3.41	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	-1.40	–	–	–
Heating Oil	–	6.98	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	3.02	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	0.76	–	–	–
Diesel Agri	–	7.15	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	–	2.85	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	–	0.50	–	–	–
Olje opalowe					
Wymagania jakosciowe wg wymagan normalizowanych	max. 30 000	–	–	bw	bw
Jednostka	mg/kg	–	–	–	–
Fuel oil	24 300	–	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	5 700	–	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	1 300	–	–	–	–
Paliwa do turbosprawych silnikow lotniczych					
Wymagania jakosciowe wg wymagan normalizowanych	max. 0.30	–	–	bw	bw
Jednostka	%(m/m)	–	–	–	–
JT A-1	0.02	–	–	nd	nd
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a wymaganiami normalizowanymi	0.29	–	–	–	–
roznica miedzy srednia wartoscia w 2016 r. a srednia wartoscia w 2015 r.	-0.01	–	–	–	–

Česká Rafinérská a.s.

[m ³]	Polska	Czechy*	Litwa	RAZEM
Estry metylowe kwasów tłuszczowych	609 813	131 131	44 630	785 574
Bioetanol	226 042	51 184	11 119	228 345

* Zakupiony wolument biokomponentów wykorzystany był do blendowania paliw przeznaczonych na rynek czeski, niemiecki, inne

** Biokomponenty wyprodukowane przez ORLEN południe zawierają się w przedmiotowych wolumentach

5. PODEJŚCIE DO ZARZĄDZANIA ASPEKTEM „ENERGIA”

Strategia obszaru Energetyki opiera się na tworzeniu wartości Koncernu poprzez synergie działań z Rafinerią i Petrochemią w ramach segmentu Downstream. W 2016 roku Grupa ORLEN obniżyła wskaźnik energochłonności o blisko 1 p.p. (r/r).

Naszym głównym celem jest tworzenie nowoczesnej kogeneracji przemysłowej jako źródła energii elektrycznej i ciepłej dla aktywów produkcyjnych jak również realizacja nowych projektów w oparciu o innowacyjne technologie, wliczając w to Odnawialne Źródła Energii. W ramach Grupy ORLEN szczególną uwagę skupiamy na nieustannej pracy nad doskonałością operacyjną, w takich obszarach jak: optymalizacja procesów produkcyjnych, straty dystrybucyjne czy wzrost wydajności instalacji. Strategia obszaru Energetyki zakłada dążenie Koncernu do przeistoczenia się z roli wyłącznie konsumenta energii elektrycznej do nowej roli - producenta energii elektrycznej. Wszelkie działania zmierzające do realizacji wyznaczonych sobie celów odbywają się z poszanowaniem środowiska naturalnego oraz lokalnych społeczności.

Kluczowe przedsięwzięcia w obszarze Energetyki:

- CCGT Włocławek (blok gazowo - parowy) - rozruch i komercyjna sprzedaż energii
- CCGT Płock (blok gazowo - parowy) - budowa
- Pozyskanie białych certyfikatów w ramach implementacji inicjatyw poprawy efektywności energetycznej
- X-Selling - wdrożenie projektu
- Testowanie pilotażowych instalacji fotowoltaicznych na stacjach paliw oraz pilotażowej instalacji LED w EC Płock
- Wdrażanie Systemu Zarządzania Energią opartego o ISO 50001
- GAHE (Giełda Aktywnego Handlu Energią) - prace wdrożeniowe nad wprowadzeniem na rynek czeski i litewski

W 2016 roku w wyniku podjętych działań mających na celu zmniejszenie konsumpcji energii, zredukowano na poszczególnych nośnikach energii następujące ilości:

- Energia elektryczna - 16 242 MWh

- Ciepło w parze – 102 753 GJ

Bazą dla przedstawienia ww. wyników są dane pochodzące ze spółek PKN ORLEN, Unipetrol i ORLEN Lietuva. Kryterium wyboru spółek raportujących w głównej mierze opierało się na istotności biznesowej poszczególnych jednostek z punktu widzenia obszaru Energetyki. Dane dotyczą wyłącznie Obszaru Energetyki, tj. jednostek produkcyjnych (EC).

Zużycie Energii

zużycie energii elektrycznej	MWh	513 751
zużycie energii cieplnej	GJ	6 641566
sprzedaż energii elektrycznej	MWh	2 346373
sprzedaż energii cieplnej	GJ	31 694348
zużycie energii elektrycznej	GJ	1 849504
zużycie energii cieplnej	GJ	6 641566
sprzedaż energii elektrycznej	GJ	8 446944
sprzedaż energii cieplnej	GJ	31 694348
Zużycie jednostek razem	GJ	48 632362

W zestawieniu są ujęte jednostki o największych zużyciach i produkcji (PKN ORLEN, ANWIL, Unipetrol, ORLEN Lietuva). Powyższe dane dotyczą wyłącznie Obszaru Energetyki, czyli j. jednostek produkcyjnych (EC)

Społeczeństwo

Strategie biznesowe firm muszą odpowiadać na wyzwania, które niesie ze sobą cywilizacja, postęp oraz zmieniające się oczekiwania Interesariuszy. Odpowiedzialne przywództwo, a co za tym idzie rozwijanie biznesu w sposób zrównoważony to sposób na ograniczenie ryzyk, budowanie zaufania do marki i jej reputacji. Odpowiedzialne zarządzanie w Grupie ORLEN zdeterminowane jest myśleniem o wpływie działalności Koncernu na otoczenie bliskie i dalekie, na przewidywaniu jej skutków, myśleniu o tym co oznacza ona dla przyszłych pokoleń.

Społeczna Odpowiedzialność Biznesu

Strategia Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR) Grupy ORLEN zakłada, że wzrost wartości przedsiębiorstwa powinien być zgodny z interesami otoczenia oraz opierać się na zrównoważonym i odpowiedzialnym korzystaniu z zasobów.

Strategia CSR wyznacza trzy podstawowe obszary działań – Organizacja, Otoczenie Bliskie i Otoczenie Dalekie. Pierwszym z nich jest Organizacja, gdzie celem jest budowanie trwałych relacji z pracownikami w oparciu o różnorodność, poczucie bezpieczeństwa, możliwości rozwoju oraz łączenia ról społecznych i zawodowych. W Otoczeniu Bliskim priorytetem jest rozwijanie wrażliwości społecznej oraz odpowiedzialności partnerów biznesowych i klientów poprzez dzielenie się dobrymi praktykami, wiedzą i wdrażanie najwyższych standardów CSR. Natomiast w Otoczeniu Dalekim PKN ORLEN promuje innowacyjność, wyznacza najwyższe standardy branżowe w zakresie etyki biznesu i ochrony środowiska.

W ramach pierwszego obszaru Grupa ORLEN dąży do tworzenia klimatu zaufania i równości szans, sprawiedliwego traktowania wszystkich bez względu na płeć, wiek, zajmowane stanowisko, staż pracy, przynależność do związków zawodowych, wyznanie, narodowość, światopogląd, wygląd zewnętrzny czy orientację seksualną. Realizowana jest przejrzysta polityka respektowania praw człowieka i braku dyskryminacji oraz zapewnienie równowagi między aktywnością zawodową i życiem rodzinnym.

Do istotnych działań z drugiego obszaru **Strategii**, czyli działań związanych z rozwijaniem wrażliwości społecznej i odpowiedzialności należy wolontariat pracowniczy. Założenia programu uległy aktualizacji i został on również otwarty na inicjatywy zgłaszane przez pracowników. Dzięki poszerzeniu oferty działań systematycznie rośnie zarówno liczba zrealizowanych akcji dobroczynnych, jak i zaangażowanych wolontariuszy będących pracownikami Koncernu.

Innowacyjne projekty ograniczające wpływ na środowisko stanowią trzeci filar **Strategii CSR**. Ekologiczna odpowiedzialność to nie tylko zgodność z prawodawstwem w zakresie norm ochrony środowiska naturalnego, czy działalność edukacyjna skierowana do pracowników, klientów, dostawców, jak i społeczności lokalnej. To także wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego i inwestowanie w innowacyjne, przyjazne środowisku technologie, które zapewniają korzyści i przewagę konkurencyjną na rynku.

Przykładowe projekty:

1. ORGANIZACJA

- Eko-Wolontariat w Płocku i Warszawie w ramach Światowego Dnia Ziemi - 144 wolontariuszy
- „**Fabryka Dobrej Energii**” - program wolontariatu pracowników Zakładu Produkcyjnego w Płocku na rzecz lokalnej społeczności: długofalowa współpraca z jednostkami opiekuńczo-wychowawczymi w Płocku i okolicy - udział 450 wolontariuszy, którzy pomogli blisko 500 beneficjentom
- Project Management Day - stworzenie społeczności projektowej w Koncernie, praktyczne wykorzystanie mechanizmów zarządzania wiedzą w projektach oraz istotny element budowy kompetencji i kultury zarządzania projektami - udział 150 pracowników Grupy ORLEN

2. OTOCZENIE BLISKIE

- Ponad 33 tys. uczestników **ORLEN Warsaw Marathon**
- Ponad 100 000 uczestników największego eventu motoryzacyjno-rozrywkowego w Europie Środkowej - **Verva Street Racing** - wydarzenie na Błoniach Stadionu Narodowego w Warszawie łączące motoryzację z rozrywką na najwyższym światowym poziomie
- Dofinansowanie ponad **150 jednostek straży pożarnych** z całej Polski na działania w zakresie bezpieczeństwa
- Opublikowanie pierwszego **Raportu Zintegrowanego dla całej Grupy ORLEN**
- Kontynuowanie programu partnerstw międzysektorowych poprzez wspieranie Fundacji „**Fundusz Grantowy dla Płocka**” oraz „**Stowarzyszenia Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla Ostrowa Wielkopolskiego**”
- Ogólnopolska akcja społeczna „**Lekcja WFu z Mistrzem**” - popularyzacja zajęć sportowych

i szeroko pojętego ruchu fizycznego jako niezbędnych elementów potrzebnych do prawidłowego rozwoju dziecka - liczba dzieci: 11172, liczba sportowców: 98, liczba miast: 35

- Ponad pół tysiąca uczestników wycieczek po Zakładzie Produkcyjnym w Płocku

3. OTOCZENIE DALEKIE

- Utrzymanie prestiżowego tytułu **The World's Most Ethical Company**
- Promocja osiągnięć polskiej gospodarki - promocja projektów propagujących polskie osiągnięcia: „Kongres 590”, „100% Polski Produkt”, „200 Największych Polskich Firm”, „Kupuję bo Polskie”, „Polski Kompas”
- Kontynuacja uczestnictwa w projekcie odbudowy krajowej populacji sokoła wędrownego od 1999 roku we współpracy ze **Stowarzyszeniem na Rzecz Dzikich Zwierząt "SOKÓŁ"**. Od czasu pierwszego lęgu odnotowanego w 2002 roku na terenie Zakładu Produkcyjnego PKN ORLEN w Płocku na świat przyszedł już 42 pisklęta zagrożonego wyginięciem gatunku
- Realizacja autorskiego projektu **Future Fuelled by Knowledge** - Przyszłość zasilana wiedzą

Wolontariat Pracowniczy

Wolontariat ORLEN jest prowadzony nieprzerwanie od 2004 roku i na stałe wpisał się w kulturę organizacyjną firmy. Składają się na niego trzy różne programy i formy zaangażowania - grantowy, integracyjny i akcyjny. Ich założeniem jest finansowe, merytoryczne i organizacyjne wsparcie udzielane przez pracodawcę dla działań społecznych oraz dobroczynnych inicjowanych oraz realizowanych przez pracowników.

W 2016 roku pracownicy łączyli spotkania szkoleniowe z pomocą na rzecz potrzebujących, zgłaszając się do programu wolontariatu integracyjnego "**Działamy razem. Pomagamy**". Efektem tych aktywności były m.in. wyremontowane placówki i uporządkowane tereny świetlic środowiskowych, wybudowane place zabaw dla dzieci, organizowane warsztaty edukacyjne i aktywności sportowe.

2016 rok to także inauguracja projektu wolontariatu integracyjnego pod nazwą „**Fabryka Dobrej Energii**”, w ramach którego pracownicy Zakładu Produkcyjnego w Płocku, realizują prace remontowe i budowlane na rzecz społeczności w Płocku. W sumie w roku ubiegłym 450 wolontariuszy obszaru produkcji zrealizowało osiem dużych projektów remontowych a zakres przeprowadzonych prac był ogromny - odrestaurowano place zabaw i tereny zielone przy ośrodkach oraz ponad czterdzieści pomieszczeń, z których na co dzień korzysta blisko 500 podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Pracownicy Koncernu, w ramach programu grantowego „**Mam dobry pomysł. Pomagam**” otrzymali granty na realizację własnych inicjatyw społecznych na rzecz społeczności lokalnych. Wolontariusze ORLENU pomogli m.in. podopiecznym hospicjów i szpitali, organizowali warsztaty dla dzieci.

Ponadto przeprowadzone zostały dwie duże akcje na rzecz środowiska naturalnego, z udziałem całych rodzin - z okazji Dnia Ziemi zrealizowane zostały prace porządkowe brzegu rzeki Wisły w Płocku, druga akcja w Warszawie gdzie odbudowany został ekosystem nad Jeziorkiem Czerniakowskim.

Koniec roku upłynął pod hasłem „Zostań pomocnikiem św. Mikołaja – spełnij marzenia”, czyli świątecznej akcji wolontariatu, organizowanej już po raz dziesiąty. Pracownicy zakupili i przekazali w okresie świątecznym prezenty ponad 1500 podopiecznym świetlic środowiskowych, państwowych oraz Rodziny Domów Dziecka z całej Polski.

W 2016 roku w działania Wolontariatu ORLENU zaangażowało się ponad 2 000 wolontariuszy Koncernu i pracowników stacji oraz członków ich rodzin, którzy wspólnie zrealizowali prawie 80 projektów społecznych i wsparli blisko 4 000 beneficjentów.

Dobroczynność korporacyjna

Zgodnie z obowiązującą w Koncernie **Polityką Dobroczynności**, Grupa ORLEN jest otwarta na otaczający świat i ludzi oraz deklaruje wrażliwość na potrzebę niesienia pomocy.

Projekty dobroczynne prowadzone są bezpośrednio przez spółki Grupy ORLEN oraz za pośrednictwem **Fundacji ORLEN - DAR SERCA** i **Fundacji ANWIL dla Włocławka**. Działania dobroczynne znalazły swoje ważne miejsce w **Strategii CSR** realizowanej przez Koncern. W działalności dobroczynnej kierujemy się priorytetami, którymi są ochrona życia i zdrowia oraz edukacja i wychowanie.

Działalność dobroczynna Grupy ORLEN

PKN ORLEN jest pionierem wspierania społeczności lokalnych w ramach współpracy międzysektorowej. Celem jej jest poprawa jakości życia mieszkańców regionów, w których prowadzone są działania biznesowe. Podstawowymi adresatami są lokalne organizacje pozarządowe realizujące innowacyjne projekty na rzecz społeczności lokalnej. Od kilku lat o granty mogą ubiegać się także osoby indywidualne. Pozwala to utrzymać dobre relacje z organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami oraz władzami lokalnymi. Realizowane projekty służą podwyższaniu jakości i standardu życia, wyrównywaniu szans, tworzeniu partnerstw. Wspierają rozwój przedsiębiorczości w oparciu o własny potencjał i kompetencje.

Projekt współpracy międzysektorowej bazuje na know-how dostarczonym przez UNDP (*United Nations Development Programme*). W Płocku prowadzi go Fundacja „**Fundusz Grantowy dla Płocka**” utworzona przez Urząd Miasta Płocka, PKN ORLEN i Basell Orlen Polyolefins. W podobny sposób realizuje swoje projekty Stowarzyszenie „**Fundusz Grantowy Dobrego Sąsiedztwa dla Ostrowa Wielkopolskiego**”.

Koncern włącza się także w nowe projekty. W 2016 roku dołączył do grona fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej, która stawia sobie za cel promocję i ochronę wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskiej gospodarki. Wsparł także organizację Światowych Dni Młodzieży, wydarzenia o wymiarze religijnym, kulturowym i społecznym. Darowizna została przeznaczona na dofinansowanie działań związanych z organizacją pracy wolontariuszy oraz przyjęciem osób z niepełnosprawnością.

W 2016 roku spółki Grupy ORLEN prowadziły działalność dobroczynną zgodnie z przyjętymi zasadami. Trzydzieściami z nich współpracowało z **Fundacją ORLEN - DAR SERCA** w zakresie działań dobroczynnych. Darowizny były przeznaczane na cele zdrowotne, rehabilitację, pomoc społeczną, aktywności sportowe, edukację i naukę.

Na szczególną uwagę zasługują programy realizowane wspólnie przez kilka spółek z Grupy ORLEN

pod egidą **Fundacji ORLEN – DAR SERCA**, między innymi program pomocy strażom pożarnym oraz program stypendialny dla szczególnie uzdolnionych dzieci pracowników spółek Grupy ORLEN.

Oprócz darowizn finansowych przekazywane są także rzeczowe. Spółki starają się pomagać najbliższemu otoczeniu przekazując to, co same produkują lub dobrej jakości sprzęt wycofywany z użytkowania. Przykładem jest spółka ANWIL, która obdarowuje beneficjentów nawozami sztucznymi, a w 2016 roku przekazała także samochody pożarnicze wycofane z eksploatacji. Z kolei ORLEN Upstream obdarował placówkę medyczną meblami biurowymi. PKN ORLEN podarował beneficjentom środek gaśniczy i komputery.

Angażowanie klientów

PKN ORLEN zgodnie z przyjętymi w **Strategii CSR** założeniami angażuje do działań dobroczynnych swoich klientów. Od 2006 roku mogą oni przekazywać punkty **VITAY**, z przeznaczeniem na wsparcie podopiecznych rodzinnych domów dziecka.

W 2016 roku użytkownicy programu **VITAY** przekazali ponad 10,5 mln punktów. Środki z tego tytułu zostały przeznaczone na wyposażenie dzieci z rodzinnych domów dziecka w zestawy przyborów szkolnych, opłacenie rehabilitacji potrzebującym wychowankom, ufundowanie najzdolniejszym podopiecznym rocznych stypendiów oraz zaopatrzenie wszystkich placówek w sprzęt przeciwpożarowy. Przekazując punkty **VITAY** klienci pomagają rozwijać talenty wychowanków rodzinnych domów dziecka i wspierają ich start w dorosłe życie. Aby dołączyć do akcji, wystarczy jako nagrodę w katalogu **VITAY** wybrać 500 pkt dla rodzinnych domów dziecka. Zadeklarowane punkty zostają przeliczone na konkretne kwoty i przekazane na potrzeby dzieci.

Użytkownicy programu **VITAY** od roku 2015 mają również możliwość wspierania inicjatyw na rzecz ochrony środowiska. Tylko w 2016 roku przekazali ponad 2,5 mln punktów **VITAY**, za równowartość których sfinansowano opiekę nad zwierzętami, leczenie i rehabilitację orłów czy sadzenie drzew na obszarach miejskich.

Fundacje

W ramach Grupy ORLEN działają dwie fundacje. Pierwszą z nich jest powołana przez PKN ORLEN w 2001 roku **Fundacja ORLEN – DAR SERCA**. To jedna z najdłużej działających na polskim rynku fundacji korporacyjnych. Natomiast w roku 2014 rozpoczęła działalność utworzona przez spółkę **ANWIL Fundacja ANWIL dla Włocławka**.

Działania **Fundacji ORLEN – DAR SERCA** koncentrują się wokół kilku obszarów. Wiodącym programem, który prowadzi od chwili swego powstania jest promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w formie rodzinnych domów dziecka. Szerokie spektrum działań ma na celu zarówno propagowanie tej formy opieki zastępczej, jak i udzielanie wsparcia kompetencyjnego i finansowego. Pod opieką Fundacji znajduje się ok. 350 rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo - wychowawczych, co stanowi blisko połowę wszystkich domów w Polsce. Znalazło w nich opiekę ponad 2 500 dzieci. Fundacja pomaga najzdolniejszym wychowankom oferując programy stypendialne. Wsparcie rodzin to oferta zimowego i wakacyjnego wypoczynku oraz pomoc doraźna przekazywana w formie darowizn. Opiekunowie mogą liczyć na możliwość podniesienia swoich kompetencji podczas corocznych konferencji.

Kolejną grupą działań są programy stypendialne. W 2015 roku Fundacja prowadziła ich sześć, poza programami dla wychowanków Rodzinnych Domów Dziecka i stypendiami specjalnymi.

Bardzo popularny lokalnie jest program „**Mam pasję powyżej średniej**” dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Płocka i powiatu płockiego. Z kolei stypendyści „**Mistrzów chemii**” to najzdolniejsi uczniowie, którzy posiadają ponadprzeciętne osiągnięcia w dziedzinie przedmiotów ścisłych, w szczególności chemii. Natomiast „**PEŁNIA ŻYCIA**” gromadzi grupę paraolimpijczyków, najlepszych polskich lekkoatletów z niepełnosprawnością, zdobywców złotych medali na Letnich Igrzyskach Paraolimpijskich Londyn 2012. W 2016 roku dołączyli do nich kolejni paraolimpijczycy – medaliści Igrzysk Olimpijskich w Rio de Janeiro. Stypendia otrzymują zawodnicy, którzy swoimi sukcesami udowodnili, że możliwe jest pokonywanie barier związanych z niepełnosprawnością.

Inna grupa działań Fundacji koncentruje się wokół kwestii bezpieczeństwa. Wsparcie otrzymują instytucje dbające o bezpieczeństwo. Ponadto Fundacja od kilku lat prowadzi akcję społeczną „**NIE DLA DYMU**”, w której zachęca o zadbanie o bezpieczeństwo we własnych domach i najbliższym otoczeniu.

Fundacja prowadzi także działania na rzecz rozwoju kultury, nauki i podtrzymywania tradycji narodowych. Wsparcie w formie darowizn finansowych, rzeczowych i kart paliwowych kierowała przede wszystkim do instytucji wychowawczych i kulturalnych, parafii, organizacji pozarządowych oraz urzędów gmin i kół zainteresowań działających przy tychże instytucjach na terenie całej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów działalności spółek z Grupy Kapitałowej ORLEN.

Dofinansowanie projektów związanych z promowaniem sportu i kultury fizycznej to kolejny obszar działalności statutowej Fundacji. Szereg aktywności odnosi się do dzieci i młodzieży. Darowizny pomogły beneficjentom w organizacji obozów sportowych, wyjazdów na rozgrywki i turnieje, czy zakupie sprzętu sportowego niezbędnego do prowadzenia profesjonalnych treningów czy zajęć sportowych.

Fundacja ORLEN - DAR SERCA prowadzi własne projekty, ale zgodnie z „**Polityką dobroczynności**” wspiera także spółki Grupy ORLEN w prowadzonych przez nie działaniach dobroczynnych. Ze szczególną troską traktowane są problemy społeczności lokalnych.

Fundacja ORLEN – DAR SERCA w 2016 roku obchodziła 15-lecie swego powstania. Uczciła ten fakt inaugurując nowy program, którego celem jest wsparcie hospicjów. W jego efekcie osiem placówek zgłoszonych przez pracowników PKN ORLEN otrzymało darowizny o ogólnej wartości 100 000 PLN. Poza pomocą na rzecz potrzebujących celem programu jest promocja idei wolontariatu.

Kolejną fundacją jest **Fundacja ANWIL dla Włocławka**. Spółka ANWIL wspomaga liczne inicjatywy, których nadrzędnym celem jest poprawa funkcjonowania w obszarach ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, edukacji i wychowania oraz sportu. Od 2014 roku zgodnie z jej misją: wspierając lokalne inicjatywy, zmieniamy przyszłość Włocławka, Fundacja wspiera szerokie spektrum projektów służących mieszkańcom miasta. Pomaga w realizacji przedsięwzięć, m.in. z zakresu edukacji, ochrony zdrowia i środowiska, bezpieczeństwa, sportu, kultury i sztuki. Wspiera środowiska gospodarcze i działania ukierunkowane na rozwój gospodarczy Włocławka. Szczególną uwagę poświęca projektom adresowanym do ludzi młodych.

W 2004 roku z inicjatywy PKN ORLEN, PGNiG oraz SITPNiG powstała **Fundacja Muzeum Przemysłu**

Naftowego i Gazowniczego w Bóbrce. Zajmuje się ona dokumentowaniem historii branży naftowej. Dzięki regularnym dotacjom finansowym i wsparciu merytorycznemu Muzeum rozwija się, proponuje nowoczesne, multimedialne formy zwiedzania, gromadzi nowe eksponaty.

Projekty społeczne

W zakresie realizacji projektów o charakterze społecznym w 2016 roku koncentrowano się na kilku obszarach.

Pierwszy z nich to mecenat nad projektami wsparcia kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Są to inicjatywy związane z propagowaniem sztuki filmowej, teatru, muzyki i literatury. Jako Koncern narodowy wspieraliśmy najważniejsze polskie instytucje i przedsięwzięcia kulturalne, w tym między innymi: Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, Muzeum Narodowe w Warszawie, Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju, Festiwal Filmowy w Gdyni. Nawiązano również współpracę z warszawskim Teatrem Kamienica.

Innym ważnym obszarem działań społecznych jest edukacja. Będąc liderem branży petrochemicznej wykorzystujemy posiadane specjalistyczne kompetencje do promocji edukacji i wiedzy związanej z naukami ścisłymi, ze szczególnym uwzględnieniem chemii. Przekłada się to na udział w inicjatywach naukowych (kongresach, konferencjach, olimpiadach) służących transferowi wiedzy oraz inicjowaniu działań mających na celu zachęcanie dzieci i młodzieży do zdobywania wiedzy i pozyskiwania nowych kompetencji. Między innymi zrealizowano kolejną edycję Programu Stypendialnego „Mam Pasję Powyżej Średniej”, adresowanego do najbardziej uzdolnionej młodzieży z Płocka i okolic, a we współpracy z płocką filią Politechniki Warszawskiej zrealizowano cykl konferencji i seminariów naukowych.

Kolejnym strategicznym obszarem działań społecznych były inicjatywy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa na polskich drogach. Jako firma działająca w branży ściśle powiązanej z motoryzacją, braliśmy udział w realizacji projektów zmierzających do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jednym z nich jest zainicjowany w 2006 roku i kontynuowany w kolejnych latach program „**ORLEN. Bezpieczne Drogi**”. W 2016 roku we współpracy z TVP zrealizowano „Wielki Test na Prawo Jazdy”. Jest to projekt mający na celu promocję właściwych postaw wpływających na poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Do wspólnych działań zaproszono uczestników programu Vitay, którzy mogli przekazać zgromadzone punkty, z których PKN ORLEN sfinansuje modernizację przejść dla pieszych zlokalizowanych w pobliżu placówek edukacyjnych.

W ramach działań o charakterze społecznym, nawiązana została współpraca z Górkim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Realizowano także program „**ORLEN dla Orłów**”, służący ochronie populacji orłów zamieszkującej w Polsce. Mając na uwadze zachowanie równowagi pomiędzy życiem zawodowym, a sferą życia prywatnego Koncern wziął udział w projekcie „Dwie Godziny Dla Rodziny”.

PKN ORLEN wsparł również szereg działań związanych z promowaniem pamięci i tradycji narodowej. Wśród zrealizowanych inicjatyw należy przywołać udział w adresowanym do młodzieży gimnazjalnej i licealnej, konkursie historycznym „Patria Nostra”, którego celem jest propagowanie historii Polski, krzewienie wartości i postaw patriotycznych. PKN ORLEN wsparł również realizację projektu „Strażnik Pamięci”, w którym honorowane są osoby i instytucje, które

w szczególny sposób przyczyniają się do przechowywania i przywracania pamięci o ważnych wydarzeniach z historii Polski. W skali lokalnej, Koncern uczestniczył w konferencji naukowej „Żołnierze Niezłomni Mazowsza”.

Kolejny obszar aktywności Koncernu to promocja polskiej gospodarki i popularyzacja Polski na arenie międzynarodowej. PKN ORLEN był jednym ze sponsorów „Kongresu 590”, stanowiącego forum wymiany idei i doświadczeń polskich specjalistów z zakresu biznesu, nauki, polityki i legislacji. Promując polskie przedsiębiorstwa oraz polskie produkty ORLEN wsparł realizację takich projektów jak między innymi „200 Największych Polskich Firm”, „100% Polski Produkt”, „Kupuję bo polskie” czy „Polski Kompas”. Mając na uwadze popularyzację polskiej kultury i sztuki oraz nawiązanie pozytywnych relacji z partnerami chińskimi PKN ORLEN sponsorował I. edycję festiwalu „Polskie Kręgi Sztuki w Chinach”.

Istotne znaczenie przywiązywano do wdrażania działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu oraz służących wyrównywaniu szans, w szczególności dotyczących aktywizacji osób z niepełnosprawnością, dzieci z rodzin ubogich lub dysfunkcyjnych oraz osób grupy wiekowej 55+. Wyrazem zaangażowania Koncernu w sprawy osób potrzebujących jest wspieranie inicjatyw społecznych o charakterze dobroczynnym oraz mających na celu rehabilitację poprzez sport osób niepełnosprawnych ruchowo lub intelektualnie. Kontynuowana była współpraca z Fundacją „Integracja”, działającą na rzecz osób niepełnosprawnych - Koncern sponsorował konkurs „Człowiek bez barier”. PKN ORLEN wziął również udział w XXII edycji międzynarodowego turnieju tenisa ziemnego na wózkach inwalidzkich - Płock ORLEN Polish Open.

Prowadzona była także aktywna współpraca ze społecznościami lokalnymi, w tym w głównej mierze w Płocku i miejscach prowadzenia działań biznesowych. Wśród nich realizowano dedykowane programy współpracy, takie jak „ORLEN dla Płocka”, którego celem jest poprawa jakości życia mieszkańców miasta. W ramach programu kontynuowano realizację projektów przy współpracy z Urzędem Miasta Płocka, organizacjami pozarządowymi oraz zainicjowano kilka przedsięwzięć z partnerami społecznymi, m.in. **Piłkarskie Wakacje z ORLENEM**, **Bezpieczne wakacje z ORLENEM**, czy bezpłatne lekcje pływania. Kontynuowana była współpraca w ramach **Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka”**, która wspiera projekty dedykowane mieszkańcom miasta m.in. w zakresie sportu, opieki społecznej i kultury. Fundacja prowadzi także działalność w zakresie streetworkingu na terenie miasta dla najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym dzieci. Działania dobroczynne, sponsoringowe i CSR w dużej mierze koncentrowały się w 2016 roku na wsparciu służb ratowniczych, Policji, Straży Pożarnej, WOPR, instytucji kultury, m.in. Płockiej Orkiestry Symfonicznej, Muzeum Mazowieckiego, Teatru Dramatycznego, a także edukacji, poprzez kontynuację ścisłej współpracy z Politechniką Warszawską Filią w Płocku. PKN ORLEN sponsorował także szczypiornistów ORLEN Wisły Płock i wsparł sekcję piłki nożnej Wisła Płock.

Promocja Sportu i Zdrowego Stylu Życia

Jako największa polska firma, czujemy się odpowiedzialni za wspieranie dyscyplin i reprezentacji narodowych, które pozytywnie oddziałują na miliony Polaków i mamy świadomość jak potrzebne jest promowanie sportu amatorskiego oraz zdrowego i aktywnego stylu życia.

PKN ORLEN od lat stawia na kochane przez Polaków dyscypliny, takie jak: lekkoatletyka, siatkówka i sporty motorowe. Koncern angażuje się także w propagowanie sportu wśród dzieci

i młodzieży poprzez wspieranie organizowanych w Polsce imprez sportowych adresowanych do najmłodszych.

Najważniejsze programy i projekty:

- **ORLEN Warsaw Marathon** – „Narodowe Święto Biegania” największa i „najszybsza” impreza biegowa w Polsce
- **VERVA Street Racing** – największe wydarzenie motoryzacyjne w tej części Europy, 110 tys. widzów w 2016 roku, łącznie ponad pół miliona uczestników w 7 edycjach
- **Sponsoring lekkoatletyki** – PKN ORLEN mecenasem „królowej” sportu – lekkoatletyki, medale olimpijskie RIO 2016 (złoto Anity Włodarczyk, srebro Piotra Małachowskiego)
- **ORLEN Team** – sponsoring najlepszego polskiego zespołu rajdowego cross-country, K. Przygoński 15-ty w rajdzie Dakar, TOP 10 ORLEN Team w Pucharze Świata FIA 2016, start w 7 rajdach terenowych
- **Sponsoring piłki siatkowej** – jeden z największych projektów sponsoringowych w polskim sporcie: reprezentacja halowa wszystkich kategorii wiekowych, reprezentacja siatkówki plażowej, turnieje mistrzowskie oraz programy społeczne
- **Sponsoring ORLEN Wisły Płock** – kontynuacja współpracy z drużyną piłki ręcznej osiągającej sukcesy na arenie krajowej (Wicemistrz Polski) i międzynarodowej (regularny udział w rozgrywkach Ligi Mistrzów)
- **Sponsoring Wisły Płock** – nawiązanie współpracy z drużyną piłki nożnej, która w sezonie 2015/2016 awansowała do rozgrywek ekstraklasy
- **VERVA Activejet Team** – projekt sponsoringowy grupy kolarskiej (UCI Professional Continental Teams) synergizujący działania PKN ORLEN oraz spółek Grupy Kapitałowej z Niemiec (STAR), Czech (Benzina) oraz Polski (ORLEN Paliwa)

Zaangażowanie w Debatę Publiczną

Koncern kontynuował autorską przestrzeń komunikacji i dyskusji o najważniejszych zagadnieniach społecznych, gospodarczych i politycznych – **Future Fuelled by Knowledge** (Przyszłość zasilana wiedzą).

Celem projektu jest przede wszystkim inicjowanie transferu wiedzy oraz wskazywanie możliwych kierunków działań i konkretnych rozwiązań złożonych problemów. Firma realizuje je między innymi poprzez organizację konferencji tematycznych, paneli dyskusyjnych, a także publikację przekrojowych raportów eksperckich. W 2016 roku PKN ORLEN był współorganizatorem i aktywnym uczestnikiem debat organizowanych, m.in. podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy, czy Kongresu 590 w Rzeszowie.

Wnioski z powyższych wydarzeń, najważniejsze głosy eksperckie i podsumowania przedstawione zostały na platformie internetowej Napędzamy Przyszłość (www.napedzamyprzyszlosc.pl). Publikowane są tam także przekrojowe raporty analityczne, dotyczące kluczowych zagadnień i wyzwań branżowych. Przykładem takiego działania jest wydany w 2016 roku Zeszyt „Gra o Innowacje” .

Ważnym elementem Projektu Future Fuelled by Knowledge jest **blog głównego ekonomisty PKN ORLEN, dr Adama Czyżewskiego**. Za pośrednictwem tego kanału ekspert Koncernu, w przystępny sposób wyjaśnia czytelnikom złożone procesy makroekonomiczne i to, w jaki sposób wpływają

one na nasze codzienne życie, ale też na ceny ropy, stabilność gospodarki czy rozwój sektora energetycznego.

Aby docierać z przekazami dotyczącymi Koncernu i jego działań w ramach Future Fuelled by Knowledge do jeszcze szerszego grona odbiorców, Grupa ORLEN od 4 lat wykorzystuje platformę społecznościową [Twitter](#). Profil korporacyjny daje firmie możliwość komentowania w czasie rzeczywistym, znaczących wydarzeń gospodarczych i branżowych, a także dzielenia się informacjami dotyczącymi bieżącego funkcjonowania Grupy ORLEN.

Nagrody i Wyróżnienia

- Top Employer Polska 2016
- Tytuł The World's Most Ethical Company przyznany po raz trzeci z rzędu PKN ORLEN
- Tytuł Top Employer Polska 2016 przyznany po raz piąty z rzędu PKN ORLEN
- ORLEN najcenniejszą marką w Polsce według rankingu „Rzeczpospolitej”
- Tytuł Globalnego Gracza 2016 dla Prezesa Zarządu PKN ORLEN w plebiscycie Gazety Bankowej „Liderzy Polskiej Gospodarności”
- PKN ORLEN zwycięzcą kategorii Relacje Inwestorskie w rankingu „Pulsu Biznesu” Giełdowa Spółka Roku
- PKN ORLEN najlepszą spółką z indeksu WIG20 w konkursie Gazety Giełdy i Inwestorów „Parkiet”
- PKN ORLEN z tytułem najlepiej zarządzanej spółki w obszarze zarządzania ryzykiem walutowym w Europie Centralnej i Wschodniej - Global Finance's 2017 Best Corporation for FX Management in Central and Eastern Europe
- PKN ORLEN laureatem rankingu „Transparentna Spółka Roku 2016”, organizowanego przez Instytut Rachunkowości i Podatków we współpracy z Gazetą Giełdy i Inwestorów „Parkiet”
- PKN ORLEN z tytułem Ambasadora Polskiej Chemii przyznany przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego
- ORLEN – zwycięstwo w badaniu Marka Godna Zaufania - kategoria stacje benzynowe organizowanym przez magazyn My Company
- Spółka ANWIL zwycięzcą „Złotej Setki Gazety Pomorskiej” w kategorii „Filary Regionu Najlepsza Duża Firma pod względem wyników finansowych”
- ANWIL w TOP 5 firm, które w 2016 roku najbardziej poprawiły swój wynik finansowy netto zestawienia największych polskich przedsiębiorstw w 2016 roku tzw. Liście 500 dziennika Rzeczpospolita
- ANWIL zwycięzcą rankingu Firmy z energią 2016 – Liderzy polskiego eksportu w kategorii Firmy duże
- 3. miejsce spółki ORLEN Paliwa w czternastej edycji Rankingu Polskich Przedsiębiorstw Perły Polskiej Gospodarki miesięcznika „Polish Market”
- PKN ORLEN i Politechnika Warszawska, filia Płock wyróżnione w kategorii „Dobre praktyki – Biznes, Szkolnictwo, Nauka” w konkursie zorganizowanym przez wydawcę Miesięcznika Gospodarczego Nowy Przemysł oraz portal wnp.pl
- Zwycięstwo spółki ANWIL w rankingu „Firmy z energią 2016 – Liderzy polskiego eksportu” w kategorii Firmy tygodnika „W sieci”
- IKS SOLINO na 8. miejscu w rankingu Złota Setka Pomorza i Kujaw organizowanym przez Gazetę Pomorską

HR I EDUKACJA:

- 3. miejsce spółki Unipetrol w rankingu TOP EMPLOYERS w kategorii Energia&Gaz&Petrochemia organizowanym przez Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów
- Sodexo Employer of the Year award - Unipetrol zajął 7. miejsce wśród pracodawców w Czeskiej Republice i 2. miejsce w regionie Ústí w kategorii pracodawców zatrudniających poniżej 5 tysięcy osób
- Spółka ANWIL po raz drugi z rzędu uhonorowana tytułem Solidny Pracodawca
- Tytuł „Ambasador szkolnictwa zawodowego” przyznany przez Prezydenta Włocławka dla spółki ANWIL

- Tytuł „Przyjaciela Wydziału Chemicznego” dla spółki ANWIL przyznany przez Politechnikę Łódzką

SPRZEDAŻ I LOGISTYKA:

- Stacje ORLEN z tytułem Gwiazda Obsługi 2016
  - „Gastronomia na Stacji Benzynowej” - stacja nr 4046 Poznań
  - „Firmowa Stacja Benzynowa Koncernu Paliwowego w Segmencie Premium” - stacja nr 4046 Poznań
  - „Franczyzowa/Partnerska Stacja Benzynowa Koncernu Paliwowego Region Polska Południowa” - stacja nr 7546 Lesko
  - „Stacja Benzynowa Działająca w Miejscu Obsługi Podróżnych” - stacja nr 4403 MOP Baranów Północ
- Program FLOTA po raz drugi zwyciężcą w kategorii „Karty paliwowe” w Plebiscycie Fleet Awards Polska
- Pierwsza w Polsce stacja paliw bez barier - stacja paliw ORLEN nr 682 przy ul. Solidarności 100 w Warszawie
- Nagroda Polskiego Trakera dla stacji ORLEN
- Program FLOTA zwyciężcą Fleet Derby 2016
- Nagroda w konkursie „Lider 2015” Gazety Bankowej dla PKN ORLEN za Logistykę 2.0, projekt „Telewizja technologiczna na terminalu paliwowym”
- Nagroda Superbrand 2016 dla czeskiej BENZINY, przyznawana dla najlepszych marek na rynku na podstawie ogólnonarodowego sondażu GFK
- BENZINA z wyróżnieniem w TOP 4 w magazynie marek Czech TOP 100 w kategorii „Sprzedaż Paliw”
- Wyróżnienie dla BENZINY w plebiscycie “Business of the year 2016” - za udział w promocji konsumenckiej z firmą „Mastercard”
- Medal na targach AUTOSTRADA-POLSKA 2016 - stoisko ORLEN Asphalt na XXII Międzynarodowych Targach Budownictwa Drogowego zostało nagrodzone medalem za oryginalny i nowatorski sposób aranżacji wystawienniczej
- Lider Innowacji dla spółki ORLEN Asphalt w konkursie Diamenty Polskiej Infrastruktury za asfalty ORBITON HiMA
- „Berlins Liebling 2016” - nagroda wydawnictwa “Berliner Morgenpost” za drugą pozycję w rankingu największych LOVE BRANDS w kategorii „Stacje Paliw” dla stacji STAR w Niemczech
- Wyróżnienie od jednego z wiodących magazynów ekonomicznych w Niemczech, “Handelsblatt” i agencji badawczej YouGov. Pozycja w TOP 3 w kategorii najlepszej relacji jakości do ceny w segmencie “Stacja Paliw” dla stacji STAR w Niemczech
- Pismo branżowe “Tankstelle” przyznało nagrodę „Topp Station 2016” stacji STAR w Poczdamie
- Wyróżnienie dla Ventus Nafta „Najsilniejsi w Litwie 2016” (Biuro kredytowe Creditinfo)

OCHRONA ŚRODOWISKA:

- PKN ORLEN wyróżniony w Konkursie Ekoodpowiedzialni w Biznesie
- Wyróżnienie dla ORLEN Oil w rankingu Gazety Finansowej - w gronie dziesięciu firm z najlepszą strategią ekologiczną, wspierającą zrównoważony rozwój swoich produktów

BEZPIECZEŃSTWO:

- PKN ORLEN uhonorowany tytułem Lidera Bezpieczeństwa Technicznego przez Ministerstwo Rozwoju i Urząd Dozoru Technicznego
- Opracowanie autorstwa Jerzego Szatkowskiego, głównego specjalisty ds. BHP w spółce ANWIL otrzymało wyróżnienie w 44. Ogólnopolskim Konkursie Poprawy Warunków Pracy
- Nadanie Odznaki Honorowej Zasłużonego dla Bezpieczeństwa w Górnictwie Dyrektor Pionu Operacji ORLEN Upstream

ZAKUPY:

- Pozytywna recertyfikacja Chartered Institute of Purchasing & Supply (CIPS) dla spółki ORLEN Upstream
- Program „Akademia Zakupowa” na 3. miejscu w konkursie „Lider Zakupów 2016”

CSR:

- 1 miejsce PKN ORLEN w Rankingu Firm Odpowiedzialnych Społecznie w kategorii „Zdrowie i społeczeństwo” w konkursie „Odpowiadam Polsce” za program stypendialny dla młodych płocczan „Mam pasję powyżej średniej!”
- Po raz piąty z rzędu Złoty Listek CSR tygodnika „Polityka” dla PKN ORLEN
- PKN ORLEN laureatem konkursu „Dobroczyńca Roku 2016” w kategorii „Strategia społecznego zaangażowania – duża firma”, organizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii
- Spółka ANWIL po raz drugi z Białym Listkiem CSR przyznawanym przez tygodnik Polityka oraz firmę doradczą Deloitte
- Tytuł Charity Leader dla PKN ORLEN za prowadzoną politykę dobroczynności
- Fundacja ORLEN – Dar Serca laureatem konkursu Responsible Business Awards w kategorii organizacje non-profit
- ANWIL z tytułem „Ambasador szkolnictwa zawodowego”
- Dobre praktyki (8 inicjatyw CSR) spółki ANWIL docenione przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu

SPORT/ MARKETING:

- Anita Włodarczyk zwyciężczynią 82. Plebiscytu na Sportowca Roku organizowanego przez "Przegląd Sportowy" i TVP, 3. miejsce dla Piotra Małachowskiego
- Anita Włodarczyk i Piotr Małachowski laureatami Złotych Kolców, prestiżowego rankingu w polskiej lekkoatletyce, organizowanego od 1970 roku
- Projekt VERVA Street Racing 2016 – Narodowy Festiwal Motoryzacji został nagrodzony dwiema statuetkami w prestiżowym międzynarodowym konkursie branży eventowej Global Eventex Awards 2017. Wydarzenie otrzymało pierwszą nagrodę w kategorii „Best Sporting Event” oraz nagrodę GRAND PRIX, stając się jednocześnie najlepszym eventem 2016 roku
- ORLEN Warsaw Marathon - nagroda im. Tomasza Hopfera w kategorii „Impreza Roku” na Gali Biegów Masowych
- Ogólnopolska kampania „Polska! Biało-Czerwoni” z wyróżnieniem w XX konkursie niezależnej kreacji KREATURY 2016
- 3. miejsce w Czechach dla spółki Paramo w kategorii reklamy kreatywnej wg głosowania internetowego magazynu “Strategie magazyn”

POZOSTAŁE:

- Raport Zintegrowany Grupy ORLEN 2015 z nagrodą Giełdy Papierów Wartościowych w X edycji konkursu „Raporty Społeczne”
- Raport Zintegrowany Grupy ORLEN 2015 r. z czterema nagrodami w konkursie The Best Annual Report:
  - Nagroda specjalna za najlepszy raport zintegrowany,
  - Wyróżnienie za najlepsze, bliskie ideału sprawozdanie finansowe, w kategorii „Przedsiębiorstwa”,
  - Wyróżnienie specjalne za kilkuletnie zaangażowanie zespołu w podnoszenie jakości sprawozdań finansowych,
  - Tytuł Best of The Best, przyznawany firmom, którym co najmniej trzykrotnie udało się zdobyć najwyższe wyróżnienie w konkursie.

Outlook 2017+

Opracowany w kwietniu 2017

Outlook 2017+ w warstwie empirycznej, związanej ze scenariuszami rynku ropy, nie uległ istotnym zmianom w stosunku do tego, **co przedstawiliśmy przed rokiem**. Napływ informacji oraz nowe, zaskakujące rynek wydarzenia (interwencja OPEC czy przyspieszenie o pięć lat redukcji zawartości siarki w paliwie bunkrowym) w niewielkim stopniu zmodyfikowały ścieżki cen ropy naftowej, oczekiwane przez nas w ciągu najbliższych pięciu lat.

Obecnie spodziewamy się utrzymania średnich cen ropy w latach 2017 i 2018 na poziomie około 55 dolarów za baryłkę. W kolejnych latach liczymy się z możliwością szybszego wzrostu cen z powodu ograniczenia inwestycji wydobywczych na złożach konwencjonalnych, które nastąpiło w latach 2015 - 2017. Skala tego ubytku jest nieznana, więc powstrzymujemy się od spekulacji na temat tempa wzrostu cen w latach 2019 - 2021.

Nie pojawiły się także nowe czynniki, których nie dostrzegaliśmy przed rokiem, mające znaczenie dla popytu i podaży ropy naftowej w horyzoncie 20 lat. Z dzisiejszej perspektywy wiemy więcej o znanych już czynnikach i niektórym przypisujemy większe znaczenie. Mam na myśli postęp elektromobilności oraz cyfryzacji. Cyfryzacja oznacza elektryfikację, można zatem spodziewać się, że czynnik ten spowoduje wzrost popytu na energię elektryczną generowaną przez nowe potrzeby i zwyczaje konsumentów. Gdy dołączymy do cyfryzacji elektryfikację transportu osobowego (miejskiego oraz prywatnego), obniży się popyt na ropę naftową. Popyt na energię elektryczną, niezawodną i dostępną po stabilnej cenie, zwiększy zainteresowanie energią słoneczną oraz nuklearną, a rewolucja cyfrowa oraz postęp w magazynowaniu energii umożliwią dalszy rozwój tych źródeł pierwotnych.

To, co najbardziej zmieniło się w ciągu roku, to sposób patrzenia na rynek ropy naftowej. Zainteresowanie przyszłością popytu na ropę naftową, który może się skurczyć, zepchnęło jej ceny na drugi plan. A ponieważ efekty wypierania ropy z globalnego miksu energetycznego są w perspektywie 20 lat słabo widoczne, nastąpiło wydłużenie horyzontu analiz scenariuszowych o kolejne 15 lat, do 2050 roku. Horyzont strategicznego myślenia wybiega dzisiaj jeszcze dalej. W decyzjach strategicznych dominują scenariusze zmian, a scenariusze kontynuacji (business as usual) trafiły do lamusa. Biznes wykorzystuje je jeszcze do komunikacji z rynkami, gdy chodzi o ocenę przyszłych zysków generowanych przez już działające aktywa w horyzoncie 20 lat.

Tegoroczny Outlook różni się od poprzednich tym, że nie pokazujemy w nim własnych scenariuszy - dwóch zasadniczych powodów. Scenariusze o horyzoncie 2020 omówione w ubiegłym roku nie uległy istotnej zmianie. Dotyczy to także towarzyszących im ścieżek cen. Gdy chodzi o scenariusze zmian, które zostały wykorzystane w procesie przygotowywania

strategii, powstrzymujemy się przed podawaniem liczb, co jest powszechną praktyką. Zamiast tego, w dalszej części Outlooku 2017+ omawiamy zmiany jakościowe w podejściu do strategii i decyzji alokacyjnych w sektorze naftowym.

Zmiana spojrzenia na rynek ropy

Od ścieżek cen do ścieżek popytu

Na rynek ropy naftowej i paliw płynnych można patrzeć z wielu perspektyw. Jeszcze do niedawna w centrum zainteresowania były ścieżki cen ropy naftowej - i na zmiany popytu, i podaży, patrzyło się pod kątem ich wpływu na ceny. Od czasu przystąpienia Chin do WTO w końcu 2001 roku wiodącą stroną rynku stał się szybko rosnący popyt, a spóźniająca się podaż wywierała wzrostową presję na ceny ropy. Chiny potrzebowały coraz więcej oleju napędowego do zasilania w energię szybko rozwijającego się przemysłu, statki potrzebowały paliwa do transportu rosnącego frachtu. Był to dobry okres dla rafinerii. Marże rosły. Sam kryzys finansowy i towarzysząca mu głęboka recesja oraz wysokie ceny ropy na krótką chwilę spowolniły tempo wzrostu popytu. Marże rafineryjne się skurczyły, wiele rafinerii zbankrutowało. Rosnąca od lat i wysoka cena ropy stymulowała jednak rozwój potencjału wydobycia, czego świat w porę nie zauważył. Po raz kolejny nie doceniono potencjału rewolucyjnych innowacji, które tym razem umożliwiły wydobycie ropy z miejsc, o których wcześniej się nie śniło, takich jak skały macierzyste (łupki) czy złoża głębokowodne. Jeszcze w 2010 roku można było znaleźć opinie, że za 5 lat ropy znów zabraknie. Znacznie wcześniej, bo już w połowie 2014 roku okazało się, że ropy naftowej jest w bród. Od tego czasu do chwili obecnej rynkiem rządzi podaż. Ceny spadły, potencjał wydobycia o krótkim cyklu szybko się dostosował do niskich cen, wzrosły zapasy. Te dostosowania umożliwiły rynkowi powrót do równowagi i pojawiło się pytanie, co dalej z cenami?

Nie było większych wątpliwości, że poziom 30-40 dolarów za baryłkę ropy jest nie do utrzymania i ceny wzrosną. Bardziej dyskusyjna okazała się ścieżka przyszłych cen i to z dwóch powodów: obfitości światowych zasobów ropy naftowej oraz perspektywy kurczącego się popytu. Światowe zasoby ropy rosną szybciej, niż wydobycie. W 1980 roku na świecie wydobyto 23 miliardy baryłek ropy naftowej. Rezerwy w złożach wynoszące 683 miliardy baryłek starczyłyby na 30 lat wydobycia. W latach 1980 - 2012, czyli w ciągu 32 lat, wydobyto 852 miliardy baryłek ropy! W 2012 roku wydobycie sięgnęło 31,5 miliarda baryłek. Rezerwy ropy oszacowane na 1668 miliardów baryłek starczyłyby na 53 lata wydobycia. W latach 1980-2015 wydobyto łącznie 1300 miliardów baryłek ropy! W 2016 roku wydobycie wyniosło 30 miliardów baryłek, a rezerwy oszacowano na 2092 miliardy baryłek, czyli na 70 lat wydobycia. Zaki Yamani, Minister Ropy Arabii Saudyjskiej w latach 1962-1986 podsumował to następująco: „era kamienia łupanego nie skończyła się z powodu braku zasobów kamienia i era ropy naftowej skończy się długo wcześniej niż na świecie skończy się ropa”. Rzeczywiście, popyt na ropę naftową i paliwa płynne w krajach OECD maleje od 2005 roku. Kiedy globalny popyt na ropę naftową zacznie się kurczyć? Tu zderzały się dwa poglądy. Według jednego z nich, do niedawna dominującego, pogłoski o rychłym szczycie globalnego popytu na ropę naftową są przedwczesne. Obfitość zasobów ropy naftowej w połączeniu z rozwojem technologii wydobycia, przemawia za niskimi cenami ropy naftowej, jednak w długim horyzoncie nie mogą one być niższe od krańcowego kosztu wydobycia ropy naftowej, czyli opłacalności wydobycia 3-4 milionów baryłek dziennie najdroższej ropy, potrzebnej do zaspokojenia popytu. Niskie przez pewien czas ceny ropy podniosłyby ścieżki popytu, trzeba by sięgnąć po trochę droższą ropę i w rezultacie biznes naftowy kręciłby się tak, jak do tej pory. W tych scenariuszach ceny ropy w długim okresie, za jaki powszechnie uznawano 20 lat, wyznaczone przez krańcowy koszt wydobycia, kształtowałyby się około 70-80 dolarów za

baryłkę, w stałych dolarach. Trzy lata temu mówiło się o cenie około 100 dolarów za baryłkę, ale z roku na rok obniżano cenę długookresową z powodu ujawniającej się poprawy efektywności wydobywania.

Drugi pogląd, który od niedawna przykuwa uwagę, przepowiada zbliżający się koniec dominacji ropy w transporcie oraz całkowitą eliminację ropy z wytwarzania energii (poza OECD, bo w OECD ten proces już nastąpił po kryzysach naftowych z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych). Wzrośnie, co prawda zużycie ropy jako surowca w przemyśle petrochemicznym i chemicznym, ale w pełnym rachunku, w horyzoncie do 2050 roku, globalny popyt na ropę naftową i paliwa płynne może się skurczyć nawet o 1/3 w porównaniu z obecnym poziomem. Mniejszy popyt oznacza, że do jego zaspokojenia nie będzie trzeba sięgać po zasoby droższej ropy, więc cena równowagi ropy będzie istotnie niższa od ceny w scenariuszach kontynuacji wzrostu popytu.

W publikacjach i scenariuszach ekspluatujących wizję kurczącego się popytu na ropę naftową, w centrum uwagi znajduje się nie cena, lecz popyt, a wraz z nim czynniki, doprowadzające do jego spadku. Na plan pierwszy wyłania się elektromobilność, ale w tle działa znacznie silniejszy czynnik sprawczy, jakim jest postępująca, wszechogarniająca rewolucja cyfrowa, ochrzczona mianem **czwartej rewolucji przemysłowej**, pomimo tego, że jej macki sięgają daleko poza granice tradycyjnego przemysłu. Cena ropy w tych scenariuszach pozostaje wielką niewiadomą, bo jedyną dostępną metryką jest krańcowy koszt wydobywania, który zależy od geologicznej struktury zasobów oraz od technologii wydobywania. Kierując się czynnikami geologicznymi oraz wiedzą na temat kosztów poszukiwań i wydobywania, redukcja popytu na ropę mogłaby obniżyć długookresową cenę ropy nawet do 40 dolarów za baryłkę. Sęk w tym, że nie tylko geologia decyduje o kosztach wydobywania – czasami czynniki geopolityczne uniemożliwiają sięganie do najtańszych złóż. Co bardziej istotne, w scenariuszach kurczącego się popytu i niskiej ceny ropy, w długim horyzoncie zaszyte są cykle cenowe. Mechanizm jest następujący. Cykl życia aktywów wydobywczych i rafineryjnych liczy się w dekadach, i to mnożonych przez cyfrę większą od pięciu. Samo pojawienie się możliwości redukcji popytu na ropę w następstwie innowacyjnej rewolucji oznacza, że niektóre z już eksploatowanych aktywów zostaną osierocone. Obniża to wycenę wartości koncernów naftowych i ich możliwości inwestycyjne. Maleje także skłonność do inwestowania w aktywa naftowe, zarówno wydobywcze, jak i w rafinerie. Do tego dochodzi nieznane, co do skali, obniżenie wydobywania, wynikające z odroczenia projektów wydobywczych w ubiegłych dwóch latach z powodu niskich cen ropy. Zderzenie niższej podaży ze ścieżką popytu, który, nim zacznie spadać, w horyzoncie najbliższych pięciu lat prawdopodobnie będzie szybko rósł (przeciętnie z roku na rok o 1,3 mbd), zapowiada wzrost cen ropy już za dwa, trzy lata. Gdy ceny wzrosną, wydobywanie zacznie się opłacać, więc w scenariuszach business as usual powinny wzrosnąć inwestycje wydobywcze. Koncerny wydobywcze wiedzą jednak, że w horyzoncie 20-30 lat popyt się obniży. Co będzie z cenami dalej? Czy mimo perspektywy kurczącego się popytu przemysł wydobywczy będzie skłonny inwestować? Czy też zadowolony z zyskami z wysokich cen ropy, w okresie, gdy jeszcze będzie potrzebna? Nic dziwnego, że scenariuszom wypierania ropy z transportu nie towarzyszą informacje o ścieżkach cen ropy. Zresztą w przypadku tych scenariuszy, które przepowiadają kurczenie się biznesu naftowego, cena ropy przestaje być parametrem decydującym o alokacji kapitału.

Wydłużenie horyzontu

Ekonomiści definiują długość horyzontu z perspektywy czasu niezbędnego do zmiany potencjału produkcyjnego. W przypadku usług jest to zaledwie parę miesięcy, ale w przemyśle ciężkim może to być i kilkanaście lat. Gdy chodzi o firmy z sektora paliw i energii, typowy krótki horyzont sięga

do pięciu lat. Natomiast definicja długiego okresu jest bardziej złożona. Jeśli interesują nas zmiany potencjału wynikające z inwestowania w technologie dostępne na rynku, horyzont długiego okresu mieści się w 15-20 latach. Jest to dostatecznie długo, by pojawiły się na rynku przyrosty produkcji paliw i energii z nowych inwestycji (np. z elektrowni) a także, by odbiorcy zdążyli wymienić już eksploatowane instalacje i urządzenia, przy pomocy których wykorzystują paliwa i energię, na nowe (np. samochody czy domowe systemy ogrzewania). 20 lat to zdecydowanie zbyt krótki okres, by innowacyjne technologie, dopiero budujące swój potencjał, zostały zastosowane na skalę masową i zmieniły reguły gry w sektorze (np. efektywne baterie i systemy magazynowania energii, czy samochody elektryczne). Właśnie z powodu zbyt krótkiego horyzontu, by objąć skutki rewolucyjnych zmian dotyczących sektora paliw i energii, projekcje i scenariusze o horyzoncie 15-20 lat są scenariuszami kontynuacji (business as usual).

Scenariusze biznesu naftowego

Scenariusze koncernów naftowych odgrywają podwójną rolę: służą jako podstawa do oceny przyszłych zysków pod kątem możliwości inwestycyjnych (te scenariusze pokazuje się rynkowi) oraz do wyboru kierunków alokacji kapitału (do czasu realizacji konkretnych projektów pozostają one tajemnicą firmy). To drugie zadanie wymaga znacznie dłuższego horyzontu niż pierwsze, ze względu na cykl życia instalacji wydobywczych, rafineryjnych, petrochemicznych i energetycznych. Biorąc pod uwagę niepewność przyszłości, przyspieszenie zmian technologicznych i pojawianie się „game changerów”, scenariusze alokacyjne nie służą optymalizacji decyzji lecz mają chronić przed popełnianiem grubych błędów (np. przed inwestowaniem w aktywa, które po 20-30-40 latach trzeba będzie spisywać na straty). Pomiędzy scenariuszami alokacyjnymi pojawiają się bardzo istotne rozbieżności w ocenie przyszłych ścieżek popytu na ropę oraz ścieżek cen. Jedne scenariusze są oceniane jako bardziej prawdopodobne niż inne. Wiedzę na temat scenariuszy alokacyjnych wykorzystuje się w komunikacji z rynkami w sposób pośredni. Podaje się wartość oczekiwaną popytu oraz cen ropy określoną na podstawie ścieżek z rozważanych scenariuszy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji w horyzoncie do 20 lat. Uśredniona w ten sposób ścieżka popytu i cen redukuje błąd projekcji.

Komunikacja z rynkami wciąż na podstawie scenariuszy kontynuacji

Horyzont 15-20 lat zwykle wystarcza koncernom paliwowo-energetycznym do oszacowania przyszłych zysków z tych aktywów, które już pracują oraz nowo rozpoczętych inwestycji w już znane technologie, zwłaszcza po uwzględnieniu zmian wartości pieniądza w czasie. Jeśli dodamy, że koncerny niechętnie ujawniają szczegóły swoich strategii inwestycyjnych i zapadną decyzję o realizacji, nic dziwnego, że długookresowe Outlooki globalnych koncernów paliwowo-energetycznych nie wykraczają poza ten horyzont i pokazują gładkie ścieżki kontynuacji zmian popytu i cen surowców energetycznych. Na przykład w najnowszym **Outlooku koncernu BP**, który „...przedstawia najbardziej prawdopodobną ścieżkę popytu na energię oraz ewolucję miksu energetycznego w horyzoncie następnych 20 lat...” oraz „...pomaga naświetlić główne trendy i siły, które prawdopodobnie ukształtują globalne rynki energii w następnych dwóch dekadach...” nie pojawia się szczyt popytu na ropę naftową. Jest natomiast uwaga, że „gdyby kontynuować ten scenariusz poza rok 2035, globalny popyt na ropę mógłby zacząć się kurczyć gdzieś pomiędzy 2040 i 2050 rokiem”. Podobnie wygląda scenariusz bazowy w „**Outlook for Energy: Journey to 2040**”, przedstawiony przez ExxonMobil. Mimo dłuższego o 5 lat horyzontu „...ropa naftowa nadal będzie odgrywać wiodącą rolę w sektorze energetycznym, napędzana popytem na transport i surowce dla przemysłu chemicznego”.

Przywołane Outlooki nie są jednowymiarowe i omawiają czynniki ryzyka i niepewność otaczającą

ścieżki bazowe. Są analizy megatrendów i mówi się o zmianach strukturalnych, obejmujących globalny sektor energii, jednak przebiegają one stopniowo i na tyle łagodnie, że nie zmieniają reguł gry w sektorze. Błędem byłoby jednakże sądzić, że obraz przyszłości sektora paliw i energii pokazany w scenariuszach BP czy też ExxonMobil jest tym obrazem, którym koncerny paliwowo-energetyczne kierują się w decyzjach dotyczących alokacji kapitału.

Decyzje strategiczne już na podstawie scenariuszy zmian

Gdy chodzi o alokację kapitału, sytuacja jest zgoła odmienna. Długi cykl życia aktywów naftowych powoduje, że podejmując decyzje o wyborze kierunków długofalowego rozwoju trzeba patrzeć zdecydowanie dalej niż 20 czy nawet 30 lat. Tylko wtedy przez mgłę niepewności przebijają się ryzyka wynikające z kontynuacji dotychczasowych modeli biznesu oraz pojawi się czas na dokonanie zmian.

Najpotężniejszym czynnikiem zmian strukturalnych obejmujących globalny sektor energii wcale nie jest wzrastająca restrykcyjność regulacji klimatycznych (przykładem jest niedawna **decyzja Międzynarodowej Organizacji Morskiej**, przyspieszająca o pięć lat wprowadzenie obniżonej normy emisji siarki do 0,5% z 3,5% przez statki), ale postępująca cyfryzacja i związane z nią przyspieszenie postępu technologicznego oraz nowe modele biznesowe. Kompleks przemian technologicznych, społecznych i gospodarczych, związany z rozprzestrzenianiem się cyfryzacji został nazwany **Czwartą Rewolucją Przemysłową**, a jej zasięg dalece wykracza poza przemysł. Ponieważ to co cyfrowe, jest także elektryczne, Czwarta Rewolucja Przemysłowa jest rewolucją elektryczną z dalekosiężnymi skutkami w sektorze energii oraz w transporcie. Tempo zmian może ulec raptownemu przyśpieszeniu, gdyż rewolucja dotyczy także strony popytowej, czyli tego, w jaki sposób korzystamy z energii i jakie źródła pierwotne wybieramy. Na przykład koncern Google zużywa w swoich centrach obliczeniowych pięć terawatogodzin energii rocznie, to jest tyle, ile zużywa San Francisco w ciągu roku. W ponad 80 procentach jest to energia odnawialna. Korzystanie z energii odnawialnej jest podyktowane czynnikami biznesowymi: koszt wytworzenia jednostki energii jest przewidywalny i nie podlega wahaniom cyklicznym, gdyż składa się nań głównie amortyzacja. To obniża koszty prowadzenia biznesu, w którym głównym kosztem jest energia elektryczna. Dlatego Google lokalizując swoje serwerownie w różnych miejscach świata kieruje się dostępnością energii odnawialnej.

Scenariusze spoza biznesu akcentują zmiany

Zupełnie inne podejście do przemian sektora energii i analiz scenariuszowych mają ośrodki i instytucje spoza biznesu. Najbardziej uznanym thinktankiem jest **Międzynarodowa Agencja Energii (MAE)**, zrzeszająca kraje członkowskie OECD. Agencja ta co roku publikuje obszerny raport „World Energy Outlook”, zawierający alternatywne scenariusze dotyczące sektora energii. Wśród nich znajduje się rygorystyczny **scenariusz 450**, pokazujący co trzeba było zrobić, by w horyzoncie do 2040 roku zatrzymać wzrost temperatury o 2 stopnie Celsjusza powyżej poziomu sprzed ery industrializacji. W tym scenariuszu szczyt globalnego popytu na ropę ma miejsce w 2020 roku, a potem popyt na ropę kurczy się i w 2040 roku osiąga poziom odpowiadający 70% dzisiejszego zużycia. Nie bez powodu użyłem czasu przeszłego, gdyż niewiele z założeń tego scenariusza jest obecnie spełnionych i sama MAE traktuje ten scenariusz wyłącznie jako układ odniesienia dla innych scenariuszy, w których popytu na ropę ubywa bardzo powoli.

Rola samochodów osobowych w popycie na ropę naftową

W minionym roku wiodącym motywem debat o przyszłości ropy naftowej i paliw płynnych, które toczyły się na różnych forach międzynarodowych i krajowych, była niewątpliwie elektro-

mobilność. Nie bez powodu. Przyszłość ropy naftowej zależy w pierwszym rzędzie od tego, jak długo jeszcze ropa naftowa będzie królować w transporcie. Współczesny świat zużywa 96 mbd ropy naftowej i paliw płynnych. Największym odbiorcą ropy jest transport, do którego trafia 56 procent podaży, czyli 54 mbd. Dla porównania, zapotrzebowanie drugiego największego odbiorcy, przemysłu, jest już trzykrotnie mniejsze, bo wynosi niewiele ponad 18 mbd (19 procent globalnego popytu). Po drugie, współczesny transport jest silnie uzależniony od ropy naftowej – 90 procent energii zużywanej w transporcie pochodzi z tego źródła. W centrum elektro-mobilności znajdują się samochody lekkie (LDV), gdyż na nie przypada 63 procent zużycia ropy naftowej i paliw płynnych w transporcie (34 mbd). Samochody ciężkie zużywają niecałe 10 mbd (18 procent), a pozostałe 10 mbd zostaje zużyte poza transportem kołowym: 10 procent w transporcie lotniczym, 6 procent w transporcie morskim, 1,5 procenta zużywa kolej i 3,5 procent pozostałe środki transportu. Wśród samochodów lekkich największy segment stanowią samochody osobowe, zużywające 19 mbd paliw (35 procent zużycia ropy naftowej i paliw płynnych w transporcie). Ten segment samochodów, związany z indywidualnymi konsumentami i ich zwyczajami komunikacyjnymi jest najbardziej podatny na „elektryfikację i cyfryzację”. Elektryfikacja polega na zastąpieniu samochodu z tradycyjnym napędem spalinowym, przez auto z napędem elektrycznym. Cyfryzacja może wzmocnić skutki tego procesu, np. poprzez współdzielenie samochodów (samochód elektryczny dla użytkownika będzie tańszy, zwiększy się popyt na podróże, liczba samochodów nie spadnie, samochód przejedzie dwukrotnie większy dystans). W okresie przejścia zyskują na znaczeniu samochody z napędem hybrydowym, które dobrze wpasowują się w ekosystem samochodów spalinowych. Jedne z nich wykorzystują silniki elektryczne jako uzupełnienie tradycyjnych, inne z kolei traktują silniki spalinowe jako awaryjne przedłużacze tradycyjnego napędu elektrycznego. Jednak prawdziwa rewolucja kryje się za samochodami elektrycznymi (BEV Battery Electric Vehicles). Wiele z nich znajduje nabywców wśród fanów nowinek technicznych oraz osób dla których ekologia nie jest pustym słowem. Przykład Norwegii pokazuje, że można używać tych samych elektrycznych samochodów na masową skalę jeśli tylko stworzy się dla nich nowy ekosystem, w postaci odpowiednio gęstej infrastruktury do ładowania i obsługi tych pojazdów oraz stworzy system zachęt finansowych i pozafinansowych do korzystania z nich. Niestety system norweski jest bardzo kosztowny i z tego powodu nie można go szybko przenieść na inne kraje. Kiedy zatem można się spodziewać rewolucji w komunikacji samochodowej i związanej z nią detronizacji ropy z pozycji głównego paliwa w transporcie? Okazuje się, że wiele zależy od samych koncernów samochodowych, które wzorem amerykańskiej Tesli biorą sprawy w swoje ręce i **planują budowę punktów szybkiego ładowania samochodów wzdłuż europejskich autostrad**. Flota samochodów osobowych w 2015 roku liczyła 0,9 miliarda samochodów. Z tego 1,2 miliona stanowiły hybrydy i samochody elektryczne. Czystych samochodów elektrycznych (BEV) było 680 tysięcy. Z powodu długiego cyklu życia samochodu osobowego (około 20 lat), co roku wymienia się na nowe około 5 procent floty. Po uwzględnieniu przyrostu floty oraz rosnącego udziału samochodów elektrycznych w sprzedaży, w horyzoncie do 2035 roku ich udział we flocie samochodowej wciąż nie jest imponujący. W cytowanym już scenariuszu BP jest to około 6 procent, a redukcja popytu na ropę naftową z tego tytułu nie przekracza 1,2 mbd. Nie jest to nic niepokojącego. Jednak gdy spojrzymy na najnowsze scenariusze ośrodków akademickich zajmujących się badaniem przemian w sektorze energii i transportu, już w 2050 roku 70 procent globalnej floty samochodów osobowych będą stanowić samochody elektryczne, a **globalny popyt na ropę naftową może się skurczyć o ponad 24 mbd!** Warto podkreślić, że według tych samych scenariuszy udział elektrycznych samochodów we flocie samochodów osobowych w 2030 roku wynosi, w zależności od scenariusza, od 5 do 9 procent. Gdy nie spojrzymy wystarczająco daleko, nie dostrzeżemy

zagrożenia! Ponieważ prąd będzie pochodził w coraz większej części z energii odnawialnej, z udziałem energii słonecznej w globalnej produkcji energii elektrycznej bliskim 30 procent oraz 25 procentowym udziałem energii jądrowej, oba te czynniki przyczynią się do istotnej redukcji emisji. Dieter Helm, brytyjski ekonomista specjalizujący się w przemianach globalnego sektora energii, w swojej najnowszej książce, pod wiele mówiącym tytułem: *Burn Out - The Endgame for Fossil Fuels* wskazuje, że motorem napędowym tych przemian będą innowacje i biznes, a nie rządy i regulacje klimatyczne. Polityka gospodarcza może te procesy moderować, ale **większe znaczenie będą miały instrumenty wspierania innowacji, niż ochrony środowiska i klimatu.**

Scenariusze Grupy ORLEN

Projekcja cen ropy i marż produktowych oraz rafineryjnych to tylko jeden z produktów procesu analiz scenariuszowych, i to wcale nie najważniejszy. Celem budowy scenariuszy nie jest bowiem przewidywanie konkretnych ciągów wydarzeń, lecz przygotowanie Koncernu do budowania odpornych strategii rozwoju, które będą aktualne bez względu na to co się wydarzy. Dobrze zorganizowana analiza scenariuszowa pomaga uchronić się przed czterema „śmiertelnymi grzechami” planowania strategicznego, takimi jak (i) tendencja do podtrzymywania przekonań, (ii) optymizm wypierający realizm, (iii) iluzja sprawowania kontroli nad przebiegiem wydarzeń oraz (iv) przypisywanie zbytnej wagi najnowszym informacjom. Dlatego ważne jest to, by dobrze zidentyfikować czynniki różnicujące scenariusze. Każdy scenariusz opowiada jakąś logiczną historię dotyczącą ropy naftowej, która może się wydarzyć w przyszłości. Patrząc na scenariusze przez pryzmat liczb można powiedzieć, że takich historii jest nieskończenie wiele. Jednak konstruowanie alternatywnych scenariuszy ma sens wtedy, gdy mamy do opowiedzenia kilka zupełnie innych historii, które potencjalnie mogą się wydarzyć i zmienić ciąg wydarzeń na rynku ropy. Takich alternatywnych historii jest zdecydowanie mniej. Kluczem do ich budowy są najbardziej istotne problemy rzutujące na przyszłość ropy naftowej, które będą generować alternatywne rozwiązania, w zależności od tego, w jaki sposób zostaną zaadresowane.

Także w Koncernie, w trakcie prac nad aktualizacją naszej strategii, zajmowaliśmy się szansami i zagrożeniami stwarzanymi przez rewolucyjne zmiany, jakie może przynieść Czwarta Rewolucja Przemysłowa. Analizy strategiczne tego rodzaju koncentrują się na poszukiwaniu tzw. czarnych łabędzi, czyli splotu czynników, które mogą przyspieszyć zmiany technologiczne i społeczne, dotyczące obszarów naszej obecnej aktywności do tego stopnia, że wykołują nasz biznes. Czarne łabędzie to zmiany o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia oraz dużej „sile rażenia”. Czarnymi łabędziami są innowacyjne technologie pozyskiwania i korzystania z energii. Dobrym przykładem jest rewolucja łupkowa, która doprowadziła do spadku cen ropy naftowej, wytrąciła kartelowi OPEC narzędzie wpływu na cenę, a teraz skutecznie powstrzymuje jej wzrost. Po identyfikacji takich obszarów następuje analiza strategii zmiany: w jakim kierunku należałoby się zmienić, by na tych zmianach skorzystać oraz czy zdołamy to zrobić w odpowiedniej skali i czasie. Rezultatem analiz strategicznych, obejmujących mniej lub bardziej prawdopodobne scenariusze jest sporządzenie mapy rozwoju koncernu obejmującej obszary, z których powinniśmy się wycofywać i kierunki, w których powinniśmy podążać. Wyników analiz strategicznych żadne firmy nie ujawniają. To, co wychodzi na światło dzienne wraz z prezentacją strategii, to tzw. wartość oczekiwana analizowanych scenariuszy zmian otoczenia, czyli średnia przeważona prawdopodobieństwem realizacji. Taka konstrukcja zbliża publikowane Outlooki do scenariuszy kontynuacji i równocześnie jest bezpieczna, gdy chodzi o określenie oczekiwanych zysków z posiadanych aktywów, gdyż system ważenia eliminuje scenariusze krańcowe i zmniejsza ryzyko

błądu dla ścieżek cen ropy naftowej.

Najbliższe 5 lat: w oczekiwaniu na wzrost cen ropy

Od marca 2015 roku, kiedy przygotowaliśmy pierwszy Outlook, na rynek ropy powróciła równowaga, ceny wzrosły, powrócił też kartel OPEC z interwencjami podtrzymującymi osiągnięte poziomy przed spadkiem. W ślad za cenami wzrosło elastyczne cenowo wydobywanie niekonwencjonalne w USA, osłabiające w horyzoncie roku do dwóch lat potencjał wzrostowy cen. Na tej podstawie w latach 2017 - 2018 spodziewamy się oscylacji cen wokół 55 dolarów za baryłkę. Sytuacji rynkowej bacznie przygląda się kartel OPEC, rozważając opłacalność kolejnej interwencji. Kartelowi odpowiadają ceny powyżej 50 dolarów za baryłkę, jednakże nie przekraczające 60 dolarów, gdyż przekroczenie tego pułapu uruchomiłoby wiele nowych projektów wydobywczych na złożach konwencjonalnych, których efektem byłby spadek cen ropy w dalszej perspektywie. Ponieważ gospodarka globalna przyspiesza i popyt na ropę rośnie w wysokim tempie, około 1,6-1,7 mbd w latach 2017 - 2018 i 1,3-1,4 mbd średnio w latach 2017 - 2021, w ocenie **Międzynarodowej Agencji Energii** należy się poważnie liczyć z silniejszym wzrostem cen za trzy-cztery lata. Wskazuje na to duża skala projektów wydobywczych na złożach konwencjonalnych planowanych do realizacji w latach 2015-2016, z których zrezygnowano (lub je odroczone) z powodu zbyt niskich cen ropy. Niedostosowanie podaży do rosnącego popytu pojawiło się w naszych poprzednich Outlookach jako czynnik ryzyka przyspieszający wzrosty cen ropy. Nawet obecnie trudno jednak określić jak silnych wzrostów cen można się spodziewać z tego tytułu, więc w Strategii zrezygnowaliśmy z podawania założeń cenowych na lata 2019 - 2021.

Podsumowując, w ciągu minionych dwóch lat sytuacja na rynku ropy, w ogólnym zarysie, rozwijała się w kierunkach zgodnych z przewidywaniami, pomimo tego, że dostosowania przebiegały wolniej niż oczekiwaliśmy. Oprócz sfery polityki, która zawsze stanowi czynnik ryzyka, nie pojawiły się nowe czynniki, które stanowiłyby zaskoczenie i biorąc pod uwagę wysoki poziom niepewności mogły radykalnie zmienić oczekiwania na kolejne pięć lat. Poziomów cen nie odgadniemy i nie próbujemy odgadywać, gdyż w sektorze towarów, w którym działamy, w krótkim horyzoncie o wiele bardziej istotna jest nasza pozycja na globalnej, i regionalnej krzywej kosztów przemysłu rafineryjnego, i petrochemicznego, oraz odpowiedni bufor finansowy, bo te czynniki definiują naszą odporność na nieoczekiwane zmiany cen i marż.

W tym kontekście ważnym czynnikiem, który wpłynie na ceny ropy naftowej i marże produktowe w horyzoncie najbliższych pięciu lat jest zmiana regulacyjna dotycząca specyfikacji paliwa używanego w transporcie morskim. Otóż Międzynarodowa Organizacja Morska zdecydowała się przyspieszyć o 5 lat wprowadzenie regulacji nakazującej zmianę specyfikacji paliwa bunkrowego. Od 1 stycznia 2020 roku zawartość siarki w paliwach używanych przez statki na świecie ograniczona została z 3,5% do 0,5%. Sama zmiana specyfikacji nie jest zaskoczeniem, gdyż była planowana na 2025 rok. Nieoczekiwana, o 5 lat wcześniejsza implementacja, z pewnością będzie miała znaczące konsekwencje dla właścicieli statków i rafinerii, a wokół daty przejściowej należy się spodziewać silnych wahań cen ropy naftowej i produktów jej przerobu, czyli marż. Z dzisiejszej perspektywy trudno jeszcze określić w jaki sposób branża żegluga i rafineryjna dostosują się do nowej regulacji.

Okres długi: spoglądaj daleko i oczekuj nieoczekiwanego

Przechodząc do długiego horyzontu zwraca uwagę to, że w ciągu roku ocena perspektywy rozwoju sektora energii i sektora naftowego uległa istotnym zmianom. Przejawem tej zmiany jest

wydłużenie horyzontu rozważań, by dać czas na materializację skutków globalnych megatrendów w sferze gospodarczej i społecznej oraz **efektów rozwoju nowych technologii wytwarzania i korzystania z energii**. Ze względu na specyfikę rozwoju tego sektora, związaną z długim cyklem życia instalacji po stronie podaży energii (elektrownie, rafinerie), a także urządzeń korzystających z energii (samochód, system ogrzewania domu) oraz kosztem ich wymiany, w horyzoncie najbliższych 20 lat w skali globalnej **nie dostrzeże się skutków nawet najbardziej radykalnych zmian**. Do tego potrzebna jest perspektywa co najmniej 30-40 letnia. Samo wydłużenie horyzontu nie jest niczym nowym. W takim horyzoncie podmioty sektora energii dokonują przecież rachunków opłacalności swoich kluczowych projektów inwestycyjnych. Każdy, kto miał do czynienia z takimi projektami wie, że wsadem do rachunków opłacalności są ścieżki cen energii. Skąd jednak wziąć projekcje cen energii, jeśli zajmujemy się scenariuszami dotyczącymi rewolucyjnych zmian w technologii?

Okazuje się, że w wielu procesach biznesowych lepszym narzędziem decyzyjnym, niż racjonalne modelowe kalkulacje jest intuicja. Do takich procesów należą decyzje o kierunkach alokacji inwestycji rozwojowych, które powinny brać pod uwagę odległe efekty dzisiejszych innowacji, będące czynnikiem zmiany w długim horyzoncie. Przesławianie biznesu na nowe, innowacyjne tory jest nie lada wyzwaniem, bo nie da się tego zrobić bez zaufania w ekspercką intuicję. Z powodu niepełnej informacji o innowacyjnym przedsięwzięciu nie może być mowy o rachunku opłacalności, nie da się oszacować kosztów związanych z realizacją projektów ani też strumienia przyszłych dochodów. Nowe projekty biznesowe są na tyle unikalne, że nie można poddać ich racjonalnej, celowej ocenie i na tej podstawie dokonać wyboru. W tym procesie decyzyjnym inwestor jest skazany wyłącznie na własną intuicję. W świecie projektów tradycyjnych, oparcie decyzji wyłącznie na intuicji byłoby przejawem ekonomicznej nieracjonalności i biznesowej niegospodarności. Ale projekty innowacyjne należą do świata, w którym poleganie na intuicji jest normą. **Po prostu nie ma innego wyjścia.**

Autor Outlooka 2017+:

dr Adam Czyżewski

Główny Ekonomista PKN ORLEN

Kontakt

PKN ORLEN S.A.

 ul. Chemików 7, 09-411

Płock

 tel. 24 256 00 00

 tel. 24 365 00 00

 fax. 24 367 70 00

 www.orken.pl

Biuro w Warszawie

 Budynek SENATOR ul. Bielańska 12, 00-085

Warszawa

 tel. 22 778 00 00

 fax. 24 367 70 00

Biuro Prasowe

 tel. 22 77 80 091

 tel. 22 77 80 109

 tel. 22 77 80 110

 tel. 24 256 92 92

 tel. 24 256 92 93

 media@orken.pl

Biuro Relacji Inwestorskich

 tel. 24 256 81 80

 tel. 24 367 77 11

 ir@orken.pl

Pytania i uwagi dotyczące obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) można kierować do:

Barbara Tęcza Dział Sponsoringu Społecznego i CSR
barbara.tecza@orken.pl

Koordynator danych zintegrowanych:

Katarzyna Krzywicka
Biuro Komunikacji Korporacyjnej

katarzyna.krzywicka@orlen.pl

CZECHY

UNIPETROL, a.s.

 Na Pankráci 127, 140 00 Praha 4

 +42 225 001 444

 +42 225 001 447

 www.unipetrol.cz

LITWA

ORLEN Lietuva

 Akcinė Bendrovė „ORLEN Lietuva“ Juodeikiai, 89467 Mažeikių r., Lietuva

 +370 443 9 21 21

 +370 443 9 25 25

 www.ornenlietuva.lt

NIEMCY

ORLEN Deutschland GmbH

 Kurt- Wagener - Straße 7, 25337 Elmshorn

 +49 [0] 4121 | 47 50 - 0

 +49 [0] 4121 | 47 0 - 4 30 00

 www.ornen-deutschland.de

KANADA

ORLEN Upstream Canada Ltd.

Suite 400, 850 - 2nd Street SW Calgary, Alberta T2P 0R8

403 265-4115

403 232 8463

www.orlenupstream.ca

Słownik

A

Aceton

związek organiczny, najprostszy keton alifatyczny, znajdujący szerokie zastosowanie w przemyśle i gospodarstwie domowym, np. jako zmywacz do paznokci

ADR

(ang. American Depository Receipt) - amerykański kwit depozytowy, papier wartościowy wystawiany jako imienny dokument potwierdzający prawa do przechowywanych przez określony podmiot (z reguły bank amerykański) akcji spółki nie amerykańskiej.

Alkilacja

proces rafineryjny polegający, w warunkach PKN ORLEN, na łączeniu frakcji olefinowej z parafinową celem produkcji wysokooktanowego składnika benzyny - alkilatu. Proces prowadzony jest na instalacji Alkilacji w obecności kwasu fluorowodorowego HF.

B

Baryłka

jednostka objętości cieczy używana głównie w handlu ropą naftową i przemyśle naftowym. 1 baryłka ropy naftowej (1 bbl) = 42 galony amerykańskie = 158,96832 litra.

Benzen

związek organiczny, podstawowy węglowodór aromatyczny, wykorzystywany m.in. w przemyśle chemicznym oraz farmaceutycznym

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (Zakres 1)

emisje bezpośrednie pochodzące ze źródeł będących własnością organizacji raportującej lub przez nią kontrolowanych

Big data

narzędzie zapewniające zaawansowaną analitykę dostępnych danych w celu dopasowania oferty, przygotowania skutecznych akcji promocyjnych, lepszej segmentacji stacji (pod względem oferty i poziomu cen).

Bioestry

estry metylowe wyższych kwasów tłuszczowych produkowane z olejów roślinnych lub tłuszczów zwierzęcych. Stosowane jako biokomponent do oleju napędowego lub samoistne paliwo przeznaczone do pojazdów z silnikiem diesla. Spełnia standardy jakościowe określone dla tego biopaliwa w normie PN EN 14214, obowiązującej zarówno w Polsce jak i na innych rynkach Unii Europejskiej.

Bioetanol

alkohol etylowy otrzymywany z biomasy lub biodegradowalnych odpadów.

Blok gazowo-parowy w Płocku

planowana elektrociepłownia kogeneracyjna w Płocku o mocy 600 MWe. Kluczowym elementem inwestycji będzie zastosowanie rozwiązania z nowoczesną turbiną gazową o jednej z najwyższych dostępnych na rynku sprawności (klasa H)

BOE

ang. barrel of oil equivalent = baryłka ekwiwalentu ropy naftowej

Butadien

organiczny związek chemiczny. Gaz używany do produkcji syntetycznego kauczuku

BZT5

biochemiczne zapotrzebowanie tlenu – umowny wskaźnik określający biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, czyli ilość tlenu wymaganą do utlenienia związków organicznych i/lub nieorganicznych przez mikroorganizmy (bakterie aerobowe). Wartość tę uzyskuje się w wyniku pomiaru zużycia tlenu przez badaną próbkę wody lub ścieków w ciągu 5 dób w temperaturze 20C. Pośrednio określa się w ten sposób stężenie substancji organicznej podatnej na biodegradację. Wskaźnik czystości wody i jakości oczyszczanych ścieków

C

CAPEX

nakłady inwestycyjne

Catalyst

powstały 30 września 2009 roku system autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi. Prowadzony jest na platformach transakcyjnych Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i BondSpot S.A. (dawniej: MTS CeTO S.A.)[1]. Rynek obligacji Catalyst tworzą cztery platformy obrotu:

- dwie prowadzone przez GPW – w formule rynku regulowanego i Alternatywny system obrotu – przeznaczone są dla klientów detalicznych,
- dwa rynki prowadzone przez BondSpot przeznaczone dla klientów hurtowych w formule regulowanego rynku pozagiełdowego oraz alternatywnego systemu obrotu.

Wszystkie przeznaczone są dla skarbowych i nieskarbowych (obligacji komunalnych, korporacyjnych, listów zastawnych) instrumentów dłużnych.

CEE

(ang. Central and Eastern Europe) – Europa Środkowo-Wschodnia

Certyfikat AEO

(ang. Authorised Economic Operator) – w Polsce pod nazwą Certyfikat Upoważnionego Przedsiębiorcy. Status AEO to instytucja Wspólnotowego Kodeksu Celnego, która została

wprowadzona do porządku prawnego Unii Europejskiej z dniem 1 stycznia 2008 roku celem stworzenia bezpiecznego łańcucha dostaw oraz walki z terroryzmem. Przyznanie statusu AEO to uznanie przedsiębiorcy za Upoważniony Podmiot Gospodarczy, tj. podmiot uprzywilejowany, któremu przysługuje szereg udogodnień przy dokonywaniu obrotu towarowego. Status AEO przyznany w jednym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest uznawany w całej Wspólnocie

Certyfikat wdrożenia Ramowego Systemu Zarządzania Responsible Care

(Certyfikat RSZ RC) Certyfikat RSZ RC jest potwierdzeniem, że PKN ORLEN jest firmą funkcjonującą zgodnie z najwyższymi międzynarodowymi standardami zarządzania w obszarze tzw. triady HSE (Health, Safety, Environment), działającą zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w poszanowaniu określonych prawem warunków środowiskowych i w myśl założeń społecznej odpowiedzialności biznesu. Wszelkie działania prowadzone są profesjonalnie. Realizując je Spółka myśli o obecnym i przyszłym oddziaływaniu środowiskowym Koncernu

ChZT

chemiczne zapotrzebowanie tlenu – umowne pojęcie oznaczające ilość tlenu (mgO_2/dm^3) pobranego z utleniacza (dwuchromianu potasu $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$) na utlenienie związków organicznych i niektórych nieorganicznych (np. siarczynów, siarczków, żelaza (II), amoniaku) do najwyższego w danych warunkach stopnia utlenienia. Stosowane jako miara zanieczyszczeń w wodzie i ściekach

CODO

stacja paliw będąca własnością sieci i prowadzona przez ajenta

CONCAWE

(Conservation of Clean Air and Water in Europe) – stowarzyszenie zrzeszające firmy naftowe. Prace CONCAWE dostarczają informacji o oddziaływaniu europejskiego przemysłu naftowego na środowisko naturalne. Pozwalają również na techniczne przygotowanie firm naftowych do realizacji takich zadań, jak np. ograniczenie negatywnego oddziaływania chemikaliów na ludzi i środowisko naturalne

CSR

(ang. corporate social responsibility) - społeczna odpowiedzialność biznesu. Odpowiedzialność społeczna rozumiana jest jako strategia zarządzania i koncepcja podejścia do prowadzenia biznesu, zakładająca budowanie dobrych i trwałych relacji, opartych o wzajemne zrozumienie oczekiwań i szacunek z szeroko rozumianym otoczeniem biznesowym

D

Destylacja

metoda rozdzielania fizycznego mieszanin ciekłych, w której wykorzystywane jest zjawisko różnic temperatur wrzenia poszczególnych komponentów w mieszaninie poddawanej rozdzielaniu.

DOFO

stacja paliw będąca własnością ajenta i prowadzona na zasadzie umowy franszyzy

Dyferencjał Brent/Ural

różnica między notowaniami dwóch gatunków ropy naftowej liczona wg formuły Med Strip - Ural Rdam (Ural CIF Rotterdam)

Dywidenda

przypadająca na 1 akcję (udział) część zysku netto spółki kapitałowej przeznaczona do wypłaty dla akcjonariuszy

Dzień prawa do dywidendy

dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy. Tylko osoby posiadające w tym dniu akcje spółki mają prawo do otrzymania dywidendy za dany rok obrotowy

Dzień wypłaty dywidendy

dzień, w którym następuje przekazanie dywidendy akcjonariuszom spółki

Dźwignia finansowa netto

dług netto/kapitał własny x 100%

E

E&P

(ang. Exploration and Production) sektor poszukiwań i wydobywania

EBIT

wynik operacyjny

EBITDA

(ang. earnings before interest, tax, depreciation and amortisation) zysk przed odsetkami, opodatkowaniem i amortyzacją

EBITDA LIFO

EBITDA LIFO = raportowana EBITDA + wycena zapasów

EPCA

(The European Petrochemical Association) – Europejskie Stowarzyszenie Petrochemiczne to międzynarodowa organizacja niekomercyjna z siedzibą w Brukseli, która obsługuje ogóln światową społeczność producentów petrochemicznych, ich dostawców, klientów i usługodawców. W tym segmencie branży EPCA stanowi platformę spotkań, wymiany informacji oraz transferu wiedzy, jak również ośrodek analityczny kwestionujący dotychczasowe sposoby działania. EPCA gromadzi ponad 700 firm członkowskich z 53 krajów

ERT

(European Roundtable of Industrialists) – Europejski Okrągły Stół Przemysłowców organizacja powstała w 1983 roku zrzeszająca ponad 50 prezesów europejskich koncernów przemysłowych

Etylen

związek organiczny, najprostszy węglowodór nienasycony (alken); eten

EURIBOR

(ang. Euro Interbank Offered Rate) – stopa procentowa przyjęta na rynku międzybankowym w strefie euro dla kredytów międzybankowych

F

Fertilizers Europe

(Europejska Organizacja Producentów Nawozów) – organizacja zrzeszająca największe europejskie przedsiębiorstwa produkujące nawozy

G

GDOŚ

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska jest instytucją, która odpowiada za realizację polityki ochrony środowiska w zakresie: zarządzania ochroną przyrody, w tym m.in. obszarami Natura 2000, i kontroli procesu inwestycyjnego. Realizuje także zadania dotyczące zapobiegania i naprawy szkód w środowisku

GDR

(ang. Global Depositary Receipt) - globalny kwit depozytowy, papier wartościowy, który jest wyemitowany poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej przez Bank Depozytowy w związku z akcjami

Glikole

najprostsze dihydroksylowe alkohole alifatyczne

GWP

(Potencjał tworzenia efektu cieplarnianego) - wartości GWP opisują oddziaływanie wymuszania radiacyjnego masy jakiegoś gazu cieplarnianego w porównaniu z taką samą masą dwutlenku węgla w konkretnym okresie.

Wartości GWP konwertują dane dotyczące emisji GHG dla gazów innych niż CO₂ na jednostki ekwiwalentu CO₂.

H

HSE

Health, Safety and Environment – pl. Zdrowie, Bezpieczeństwo i Środowisko

Hydrokraking

katalityczny kraking surowców węglowodorowych w obecności wodoru. Proces ten podnosi uzyski produktów lekkich z ropy naftowej.

Hydroodsiarczanie

proces usuwania związków siarki w wyniku kontaktu surowca z wodorem na złożu katalizatora w warunkach podwyższonej temperatury i ciśnienia

I

Imisja

ilość substancji pyłowych lub gazowych w jednostce objętości powietrza atmosferycznego, przenoszonych przez wiatr, często z dużych odległości. Stanowią je produkty spalania paliw i substancje pochodzące z prowadzonych procesów technologicznych.

Indeks EII wg. metodologii Solomon'a

(Energy Intensity Index) – wskaźnik intensywności energetycznej, benchmark umożliwiający porównywanie efektywności energetycznej rafinerii.

Industrial Emission Directive

(IED) - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych

Instalacja Hydroodsiarczania Gudronu

(HOG) – instalacja rafineryjna przeznaczona do przeróbki pozostałości próżniowej z destylacji rurowo-wieżowej na lżejsze produkty oraz przygotowania pozostałości próżniowej do spalania w Elektrociepłowni, m.in. poprzez odsiarczane przy pomocy wodoru

Instalacja Metatezy

Instalacja Metatezy powstanie na terenie Zakładu Produkcyjnego w Płocku i będzie wytwarzała propylen o jakości polimerowej. Obecny nominalny wolumen produkcji w tym zakresie wynosi 450 tys. ton. Inwestycja podniesie moce wytwórcze do poziomu 550 tys. ton rocznie. Koszt realizacji projektu wyniesie około 400 mln PLN. Instalacja Metatezy powstanie na bazie licencji zakupionej przez Koncern od firmy Lummus Technology Inc. z grupy CB&I, specjalizującej się w szeroko rozumianej infrastrukturze energetycznej. Umowa z wykonawcą obejmuje także usługi doradztwa technicznego i inżynierskiego. W założeniach obecnej strategii określonej do 2017 r Grupa ORLEN przewiduje wydatki na realizację najważniejszych projektów inwestycyjnych w obszarze petrochemii na poziomie 1,6 mld zł.

Instalacja SCR

(Selective Catalytic Reduction) – instalacja odazotowania spalin metodą katalityczną SCR oczyszcza spaliny z kotła gazowo-olejowego. Instalacja SCR na kotłach jest elementem rozpoczętego w roku 2010 Programu Inwestycji Ekologiczno-Energetycznych PKN ORLEN dotyczącego dostosowania Elektrociepłowni w Płocku do wymagań obowiązujących od 2016 roku

Instalacja/technologia odazotowania spalin DeNOx

technologia katalitycznego odazotowania spalin (SCR) zastosowana w Elektrociepłowni,

pozwalająca na redukcję tlenków azotu obecnych w spalinach do azotu cząsteczkowego, celem dotrzymania norm emisji spalin

K

Kapitał Pracujący

należności z tytułu dostaw i usług + zapasy - zobowiązania z tytułu dostaw i usług

Katalizator

substancja, która przyspiesza (inicjuje) oczekiwaną reakcję chemiczną.

Kodeks spółek handlowych

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1030 z późn. zm.)

KPI Kluczowe wskaźniki efektywności

(ang. Key Performance Indicators) - finansowe i niefinansowe wskaźniki stosowane jako mierniki w procesach pomiaru stopnia realizacji celów organizacji

Kraking

Termiczna lub katalityczna przemiana ciężkich lub złożonych węglowodorów w produkty lekkie i koks, co powoduje wzrost wydajności uzysku lekkich produktów z ropy naftowej

Kryteria ESG

(Environmental, Social, Governance) – skrót oznaczający czynniki, w oparciu o które tworzone są oceny pozafinansowe przedsiębiorstw, państw i innych organizacji. Składają się one z 3 elementów: E - Środowisko (z ang. environmental), S - Społeczna odpowiedzialność (z ang. social responsibility) i G - Ład korporacyjny (z ang. corporate governance). Ich głównym celem jest dostarczenie inwestorom możliwości porównania na jednej płaszczyźnie alternatywnych kierunków inwestowania, poprzez analizę tych 3 parametrów

Kwas tereftalowy

organiczny związek chemiczny z grupy kwasów aromatycznych. Oczyszczony kwas tereftalowy (PTA) jest stosowany głównie jako surowiec do produkcji politereftalanu etylenu (PET), włókien poliestrowych oraz włókien poliamidowych o dużej wytrzymałości na zrywanie

L

LIBOR

(ang. London Interbank Offered Rate) - stopa procentowa przyjęta na rynku międzybankowym w Londynie dla kredytów międzybankowych

LPG

(ang. Liquefied Petroleum Gas) - gaz płynny, stanowi mieszaninę propanu i butanów. LPG znajduje zastosowanie jako paliwo kuchenne, paliwo do ogrzewania oraz jako paliwo silnikowe

Ług sodowy

wodny roztwór wodorotlenku sodu NaOH. Należy do podstawowych surowców chemicznych i znalazł zastosowanie niemalże we wszystkich gałęziach przemysłu

M

Med Strip

Notowanie ropy Brent

Modelowa Marża Downstream

Liczona wg formuły: przychody (90,7% Produkty = 22,8% Benzyna + 44,2% ON+ 15,3% COO + 1,0% SN 150 + 2,9% Etylen + 2,1% Propylen + 1,2% Benzen + 1,2% PX) minus koszty (wsad 100% = 6,5% Ropa Brent + 91,1% Ropa URAL + 2,4%Gaz ziemny)

Modelowa Marża Olefinowa

Liczona wg formuły: przychody (100% Produkty = $0,85 \cdot \text{Etylen} \cdot 54\% + 0,92 \cdot \text{Propylen} \cdot 28\% + 0,84 \cdot \text{Glikole} \cdot 9\% + 0,81 \cdot \text{Butadien} \cdot 6\% + 0,8 \cdot \text{Tlenek Etylenu} \cdot 3\%$) minus koszty (100% Wsad = 100% Nafta); ceny produktów wg notowań.

Modelowa Marża Petrochemiczna

liczona wg formuły: przychody ze sprzedaży produktów (98% Produkty = 44% HDPE + 7% LDPE + 35% PP Homo + 12% PP Copo) - koszty (100% wsadu = 75% nafty + 25% LS VGO). Notowania rynkowe kontrakt.

Modelowa Marża Rafineryjna

liczona wg formuły: przychody ze sprzedaży produktów (93,5% Produkty = 36% Benzyna + 43% Olej napędowy + 14,5% Ciężki olej opałowy) - koszty (100% wsadu: ropa i pozostałe surowce). Całość wsadu przeliczona wg notowań ropy Brent. Notowania rynkowe spot.

Monomery

cząsteczki tego samego lub kilku różnych związków chemicznych o stosunkowo niedużej masie cząsteczkowej, z których w wyniku reakcji polimeryzacji powstają polimery; etylen i propylen

mWIG40

indeks obejmuje 40 średnich spółek notowanych na Głównym Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie

N

NCW biopaliw i biokomponentów

(Narodowy Cel Wskaźnikowy) – tj. minimalny udział biopaliw i biokomponentów w paliwach w danym roku, którego realizacja dokonywana jest przez podmioty do tego zobowiązane, czyli głównie koncerny naftowe dostarczające paliwa na rynek

Natural Gas Liquids

ciekłe produkty, będące pochodnymi wydobycia gazu ziemnego i powstające podczas jego przetwarzania

O

Ocena ratingowa

ratingi kredytowe wyrażają opinię na temat względnej zdolności danego podmiotu do wykonania swoich zobowiązań finansowych, w tym wypłaty odsetek, dywidend uprzywilejowanych, spłaty kapitału, zaspokojenia roszczeń ubezpieczeniowych oraz wykonania zobowiązań wobec kontrahentów. Ratingi kredytowe pozwalają inwestorom ocenić prawdopodobieństwo otrzymania należnych im wypłat z tytułu dokonanych inwestycji

Odpisy aktualizujące

odpisy z tytułu utraty wartości aktywów trwałych przeprowadzane zgodnie z przepisami międzynarodowego standardu rachunkowości MSR 36 – utrata wartości aktywów

Odpowiedzialność i Troska

już od 22 lat, pod auspicjami Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego, funkcjonuje w Polsce światowy Program Responsible Care (pl. Odpowiedzialność i Troska). Jest to prośrodowiskowy program realizowanym przez przemysł chemiczny na całym świecie. W Polsce realizatorami programu jest 31 firm sektora chemicznego i branż pokrewnych, które dobrowolnie realizują działania na rzecz: ochrony środowiska, ochrony zdrowia, wzrostu bezpieczeństwa procesowego

Odwierty netto

liczba odwiertów skorygowana o udziały innych partnerów

Oleje lekkie

inaczej oleje napędowe, mieszanina węglowodorów pochodzenia naftowego zawierających od 9 do 25 atomów węgla w cząsteczce, np.: olej napędowy grzewczy Ekoterm Plus (PKN ORLEN), znajduje zastosowanie w kotłach ogrzewających domy mieszkalne, kotłach parowych, piecach przemysłowych oraz technologicznych

Oleje opałowe ciężkie C1 i C3

olej opałowy ciężki C1 jest otrzymywany w wyniku zmieszania komponentów ciężkich i lekkich pochodzących z wtórnej oraz zachowawczej przeróbki ropy naftowej. Olej opałowy ciężki 1 przeznaczony jest do stosowania jako paliwo do kotłów centralnego ogrzewania, kotłów parowych, pieców przemysłowych oraz do celów technologicznych. Olej opałowy ciężki C-3 jest mieszaniną węglowodorów otrzymywaną w toku zachowawczych i wtórnych rafineryjnych procesów przerobu ropy naftowej. Przeznaczony jest do stosowania jako paliwo do kotłów centralnego ogrzewania, kotłów parowych, pieców przemysłowych oraz do celów technologicznych

OPEC

(ang. Organization of the Petroleum Exporting Countries) – Organizacja Krajów Eksportujących

Ropę Naftową z siedzibą w Wiedniu. Celem organizacji jest kontrolowanie światowego wydobycia ropy naftowej, poziomu cen i opłat eksploatacyjnych. Do OPEC obecnie należą: Algieria, Angola, Arabia Saudyjska, Ekwador, Irak, Iran, Katar, Kuwejt, Libia, Nigeria, Wenezuela i Zjednoczone Emiraty Arabskie

Ortoksylen

organiczny związek chemiczny, węglowodór aromatyczny, pochodna benzenu. Wykorzystywany jest jako półprodukt do produkcji bezwodnika ftalowego oraz benzyn silnikowych

Osoby nieaktywne

osoby przebywające na długotrwałych absencjach, np.: na urloпах bezpłatnych, urloпах macierzyńskich, urloпах wychowawczych, urloпах rodzicielskich, zasiłkach rehabilitacyjnych i służbie wojskowej

P

PCW

tworzywo sztuczne, polichlorek winylu

Płynność bieżąca

aktywa obrotowe/zobowiązania krótkoterminowe

Płynność szybka

(aktywa obrotowe - zapasy)/zobowiązania krótkoterminowe

Polietylen

polimer otrzymywany w wyniku polimeryzacji etylenu (etenu). Z polietylenu wytwarza się: protezy, izolacje elektryczne, folie, rury, węże, pojemniki, materiały elektroizolacyjne, kije hokejowe, narty, żagle, liny, kamizelki kuloodporne, zabawki, opakowania

Polimery

(gr. polymeres - wieloczęściowy, zbudowany z wielu części) - substancje chemiczne o bardzo dużej masie cząsteczkowej, które składają się z wielokrotnie powtórzonych jednostek zwanych merami.

Polipropylen

polimer otrzymywany w wyniku stereospecyficznej polimeryzacji propenu, używany do wyrobu, m.in. włókien, folii, artykułów technicznych, itp

PRIBOR

(ang. Prague Inter Bank Offered Rate) - stopa procentowa przyjęta na czeskim rynku międzybankowym dla kredytów międzybankowych

Procedura Gospodarki Odpadami

dokument wewnętrzny Spółki regulujący gospodarkę odpadami, opracowany na podstawie

obowiązujących aktów prawnych

Propylen

związek organiczny, węglowodór nienasycony. Propylen jest surowcem do otrzymywania wielu związków organicznych, m.in.: alkoholu izopropylowego, gliceryny, izopropylbenzenu, polipropylenu

PTA

Kwas tereftalowy (kwas 1,4-benzenodikarboksylowy), $C_6H_4(COOH)_2$ – organiczny związek chemiczny z grupy kwasów aromatycznych, zawierający dwie grupy karboksylowe w pozycji para.

R

ROA

zysk netto/aktywa ogółem x 100%

ROE

zysk netto/kapitał własny x 100%

REACH

Rozporządzenie (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, którego głównym celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, przy jednoczesnym wsparciu konkurencyjności unijnego sektora chemikaliów. Rozporządzenie propaguje również alternatywne metody oceny zagrożeń stwarzanych przez substancje chemiczne w celu ograniczenia liczby badań przeprowadzanych na zwierzętach

Rentowność sprzedaży brutto

zysk przed opodatkowaniem / przychody ze sprzedaży x 100%

Rentowność sprzedaży netto

zysk netto / przychody ze sprzedaży x 100%

RESPECT Index

indeks obejmujący firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Odpowiedzialność społeczna rozumiana jest jako strategia zarządzania i koncepcja podejścia do prowadzenia biznesu, zakładająca budowanie dobrych i trwałych relacji, opartych o wzajemne zrozumienie oczekiwań i szacunek z szeroko rozumianym otoczeniem biznesowym

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r.

(Dz. U. 2012.177.1031) - w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

Rynek Catalyst

rynek obligacji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Prowadzony jest na platformach transakcyjnych Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie i BondSpot

S

Saletra amonowa

związek nieorganiczny, uniwersalny nawóz azotowy

System EBI

elektroniczna Baza Informacji, administrowana przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie

System EU ETS

Europejski System Handlu Emisjami – znany także jako wspólnotowy rynek uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) lub system ETS

System Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym

kluczowe narzędzie zapewniające informacje o występujących ryzykach i skuteczności zarządzania nimi w celu realizacji celów strategicznych i operacyjnych

Szybkość obrotu majątku

przychody netto ze sprzedaży/średni stan aktywów

Szybkość obrotu należności

średni stan należności z tytułu dostaw i usług netto/przychody netto ze sprzedaży x 365 dni

Szybkość obrotu zapasów

średni stan zapasów/przychody netto ze sprzedaży x 365 dni

Szybkość obrotu zobowiązań

średni stan zobowiązań z tytułu dostaw i usług/koszt własny sprzedaży x 365 dni

T

TRR

Ang. Total Recordable Rate = międzynarodowy wskaźnik wypadkowości w przedsiębiorstwach wyznaczany w następujący sposób: (ilość wypadków przy pracy w danym okresie/liczbę roboczogodzin przepracowanych w tym okresie) x 1 000 000.

T1 PSER

liczba zdarzeń o dużych skutkach w związku z uwolnieniem substancji do otoczenia x 1 000 000 / ilość roboczogodzin

T2 PSER

liczba zdarzeń o mniejszych skutkach w związku z uwolnieniem substancji do otoczenia x 1 000 000 / ilość roboczogodzin

Toe

tona oleju ekwiwalentnego (toe) – jest to energetyczny równoważnik jednej metrycznej tony ropy naftowej o wartości opałowej równej 10.000 kcal/kg.

Toluen

związek organiczny, węglowodór aromatyczny wysokiej czystości produkt wykorzystywany najczęściej jako półprodukt do wyrobu półproduktów organicznych, barwników, rozpuszczalników, klejów, materiałów wybuchowych, paliw silnikowych

Towarowa Giełda Energii

(TGE) – przedmiotem obrotu na TGE jest energia elektryczna, paliwa ciekłe i gazowe, a także limity wielkości emisji zanieczyszczeń. TGE rozpoczęła działalność operacyjną 30 czerwca 2000 roku, kiedy zawarte zostały pierwsze kontrakty na dostawę energii elektrycznej na tzw. Rynku Dnia Następnego (RDN). Obecnie TGE prowadzi: Rynek Dnia Następnego (RDN), Rynek Terminowy Towarowy (RTT) z fizyczną dostawą, Rynek Praw Majątkowych dla OZE i Kogeneracji. TGE prowadzi także Rejestr Świadectw Pochodzenia dla energii elektrycznej wyprodukowanej w OZE oraz w wysokosprawnych źródłach kogeneracyjnych, a także Rynek Uprawnień do Emisji CO₂

TSR

(ang. Total Shareholder Return) – wskaźnik ekonomiczny określający stopę zwrotu inwestorów z posiadania akcji danego przedsiębiorstwa w danym okresie

Turbozespół TG7

Turbozespół upustowo – przeciwprężny o mocy 70 MWe, włączony w istniejącą dotychczas strukturę Elektrociepłowni, umożliwiającą zwiększenie potencjału wytwórczego energii elektrycznej

U

Uprawnienia do emisji CO₂

prawa majątkowe, ujmowane jako wartości niematerialne, które nie podlegają amortyzacji (z uwagi na wysoką wartość końcową), lecz podlegają analizie pod kątem utraty wartości

Upstream

Działalność poszukiwawczo-wydobywczą węglowodorów.

URAL RDAM (URAL CIF ROTTERDAM)

notowanie ropy Ural w Rotterdamie

Ustawa o Szczególnych Uprawnieniach Ministra Właściwego do Spraw Skarbu Państwa

Ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej

oraz paliw gazowych (Dz. U. nr 65, poz. 404)

Uzysk produktów białych

uzysk benzyny, oleju napędowego i grzewczego, frakcji paliwowych oraz gazu płynnego i suchego w stosunku do ilości przerobionej ropy

V

VILIBOR

(ang. Vilnius Inter Bank Offered Rate) – stopa procentowa przyjęta na litewskim rynku międzybankowym dla kredytów międzybankowych

W

Węglowodory

związki organiczne zbudowane z węgla i wodoru. Ropa naftowa i gaz ziemny są mieszaninami węglowodorów

WIBOR

(ang. Warsaw Inter Bank Offered Rate) – stopa procentowa przyjęta na polskim rynku międzybankowym dla kredytów międzybankowych

WIG-Poland

w skład indeksu wchodzi wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Głównym Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach

WIG-Paliwa

indeks sektorowy, w którego skład wchodzi spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora „przemysł paliwowy”

WIG20

indeks obliczany na podstawie wartości portfela akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie

WIG30

indeks obliczany na podstawie wartości portfela akcji 30 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie

Wodorotlenek sodu, soda żrąca, soda kaustyczna, NaOH

nieorganiczny związek chemiczny z grupy wodorotlenków, należący do najsilniejszych zasad. Stosowany jest do produkcji mydła, środków piorących, celulozy, jedwabiu wiskozowego, barwników, papieru, do rafinacji ropy naftowej, wyrobu szkła wodnego, a także jako masa pochłaniająca i odczynnik w laboratorium

Wskaźnik wypadkowości TRR

(ang. Total Recordable Rate) jest międzynarodowym wskaźnikiem wypadkowości w przedsiębiorstwach. W PKN ORLEN wyznaczany jest w następujący sposób: $TRR = (\text{ilość wypadków przy pracy w danym okresie z absencją chorobową} / \text{liczbę roboczogodzin pracodawanych w tym okresie}) * 1000000$

Wycena Zapasów

korekta LIFO

Wysokosprawna kogeneracja

wytwarzanie energii elektrycznej lub mechanicznej i ciepła użytkowego w kogeneracji, które zapewnia oszczędność energii pierwotnej zużywanej w jednostce kogeneracji w wysokości nie mniejszej niż 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych lub w jednostce kogeneracji o mocy zainstalowanej elektrycznej poniżej 1 MW w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych.

Z

Zapasy obowiązkowe

uregulowania prawne nałożone na przedsiębiorców i handlowców operujących na polskim rynku, mówiące o obowiązku utrzymywania obowiązkowych zapasów ropy naftowej lub paliw (z wyłączeniem gazu płynnego LPG)

ZWZ

Zwyczajne Walne Zgromadzenie